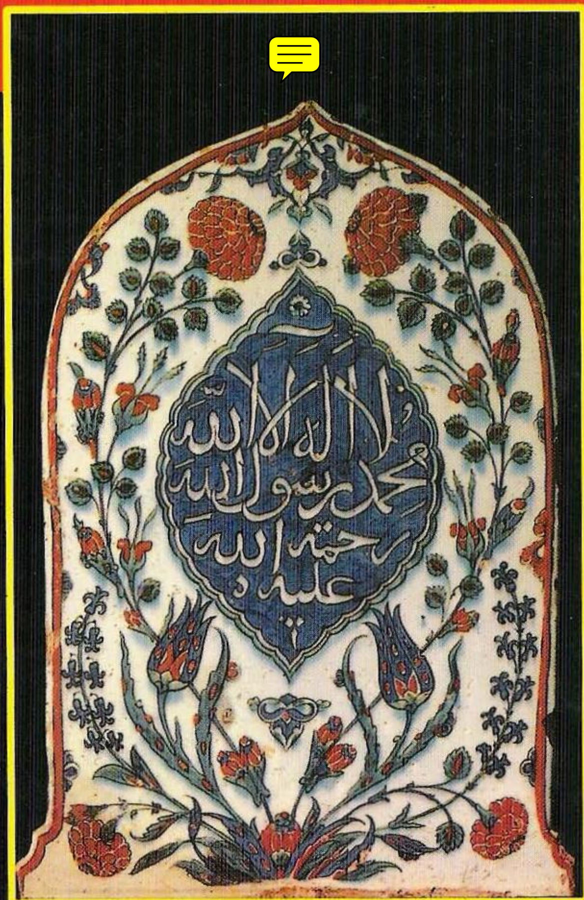
Abdullah Rıza Ergüven

Dinlerin Kökeni ve İSLAM'DA REFORM

BERFİN

Berfin Yayınları : 38
Araştırma-İnceleme : 13

ISBN 975 - 7354 - 37 - 6

A. Rıza Ergüven	: Dinlerin Kökeni ve İslam'da Reform
Dizgi	: Berfin Dizgi (Murat Ece)
Kapak Baskı	: Yön Matbaacılık
İç Baskı-Cilt	: Günay Matbaası
Birinci Basım	: Kasım 1996

Berfin Yayınları
Cağaloğlu Yokuşu, Evren Han Kat: 3
No: 60 Cağaloğlu 34440 - İSTANBUL
Tel : (0. 212) 513 79 00 Fax: 520 64 84

Abdullah Rıza Ergüven

Dinlerin Kökeni ve İSLAM'DA REFORM

İÇİNDEKİLER

Öndeyiş

Her şey birbirinin ağzında
Ay, gece, yıldızlar, Samanyolu
Her şey birbiri ardısıra
sarılıp gidiyor kendiliğinden
yumak yumak azalea

*İnsan duygularını, düşlerini, düşlemlerini çağlar boyu simgeleştirmiş, kendini simgeler evrenine bırakıvermiş. Doğa ürünü bir yaratık olduğunu unutuvermiş sonra da. Düşler, düşlemleriyle aradığını bulamayınca; O'nu çamurdan yapmış, **"Tanrı budur"** demiş. İnsanlığın çocukluk döneminden kalan ilkel alışkanlıklar.*

*Günümüzün taşçağı insanları Cennetli düşlemlere kendilerini bırakmıyorlar mı? Tedirginliğin bu sayrılıklı "gen" leri bilinmeyen çağların hangi döneminde düşlemli kafalara işlendi bilmiyoruz! Din sözcüleri düşlerinde hep Tanrı'yı gördüklerini O'nunla konuştuklarını söyleyerek; yakınlarıyla bunu çevrelerine yayıp sonra da **"İşte bu Tanrı!"** demediler mi?*

Yazıklı insan
kimliğinden olmuş
yaralı insan!

***Sinir ve beyin gözeneklerin**in düşlemli açılımlarını dışarıda aramaya başladı kimileri. Aradıklarını bulamayınca da **"bulunmayan Sen misin?"** gibilerden tanrıyı, tanrıları çamurdan yaparak önlerine oturttular.*

*O'nu göklerin bir yerine ya da her yere yerleştiren din sözcüleri de bir şey bulamadılar. Eller göklere açıla açılakaldı. Sonra kapandı bu eller bomboş göklere doğru. Duyduklarını söyledikleri sesler de, kendi sinir ve beyin gözeneklerinin kulakları yanıltan hışırtıdan başka bir şey değildi. **"Allah"**dan geldiğine yorumladılar boğuk boğuk, hışırtılı bu seslerin!..*

Yazıklı insan
kimliğinden olmuş
yaralı insan!..

*Daha önce neler olmuştu? Ama ne oldu sonra? Doğa, yıkımlarını sürdürüyordu umursamadan. Bu göksel, bu düşsel, bu imgesel tanrılar da bu yıkımlara başeğiyordu. Bu doğa yıkımlarıyla tanrı sayıklamalarını birbirine karıştırıyordu din sözcüleri. Bir depremde bir köy yerin altına kaymışsa, dinciler **"Allah istemediğini yerle yeksan eder"** diye ortaya çıkıyorlardı!*

Doğa böylesine kendi gerçeklerini, doğrultusunu, akışını sürdürürken; düşlere, düşlemlere dayatılan yazıklı tanrılar da ister istemez donakaldılar. Bu düşlemli, tanrı arayıcıları da; kendi çıkarlarının, bunalımlı özlemlerinin kuyusundan kurtulamadılar bir türlü!

Düşünce dondurulup düşlemler saplanıp kaldı mı; us da işlevinden oluyor, yerinde yeller esiyordu. Çocuğunu memeden kesen ananın sütünden olduğu gibi, kullanılmayan us paslanı paslanıveriyordu...

Yazıklı insan
kimliğinden olmuş
yaralı insan!..

*Güneşini, suyunu, havasını alan ekinler buğday verince; **"Allah verdi"**, bu niteliklerden yoksun tarla buğday vermeyince de **"Allah istemiyor"** dediler. Güneşini, suyunu, havasını yeterince almayan toprağı üretimli kılamıyordu **"Allah"**ı din sözcülerinin. O zaman da susuyorlardı, öfkelenip kızar da kötülük eder diye! Nitekim **"Allah'ın gazabı"** deyimi Kur'anda var... Din sözcüleri tasar-*

ladıkları "Allah"ı kızan, öfkelenen bir insan gibi düşünüyorlardı. Oysa bu çok yanlış! Bundan böyle İslam'da ,dinde "reform"a, düzeltime gidilmesi gerek...

İnsanlar, tanrıları ne zaman yarattı diye sorarsanız, derim ki 5000 yıl önce de olabilir, 10 000 yıl önce de, 50 000 yıl önce de... Ne gülüyorsunuz? Tanrı'yı, tanrıları yaratmanın sudan bir iş olduğunu bilmiyor musunuz?

*Karanlık bir Ağustos gecesi, yıldızı bol bir gece; **Melendiz** ya da **Munzur** dağlarına çıkıp, üç beş kişiye Ülker yıldızını göstererek "Tanrı işte orada!" desem, ertesi gün yüz gönüllü bulurum inanmaya eğilimli. Bu yüz kişi on yıl sonra 100 000 kişi olur!..*

*Din sözcülerinin "Allah" dedikleri ortaya çıkmadığına göre işin içinde bir düzmecelik var! **"Peki, bu tanrılar nerede?"** diye soracaksınız bana! Bunun yanıtını vermek hiç de zor değil! Nerede olduklarını bilmek mi istiyorsunuz?*

*Bu tanrılar insanın kafasında! Bu yüzden hiçbir yerde bulunmuyor onların tanrıları... Bunu bir ben değil; benden çok daha önce **Hayyam** da biliyordu, **Yunus** da:*

Coşup sordum nerde Tanrı
radım göklerde Tanrı
Bir ses geldi yıldızlardan:
Ne ararsın? Sende Tanrı!
Ömer Hayyam (A.R.E.)

Çok cehdedip istedim
Yeri göğü aradım
Hiç mekanda bulmadım
Buldum insan içinde
Yunus Emre

*Din sözcüleri öldükten sonra **esin** getirdikleri tanrıların susup kaldıklarını anlamadınız mı? Onlar ölünce, tanrıları da öldü! Yükleri pamuk ipliğine bağlananların acıklı çöküntüsü! Ne denirse densin, yatsıya dek yanıyordu yalancının mumu!...*

Abdullah Rıza Ergüven
Stockholm Ağustos, 1995

Paul Gauguin

Where do we come from?
Who are we?
Where are we going?

Nereden geldik?
Biz neyiz?
Nereye Gidiyoruz?

1

Dinlerin Kökeni

İlk dinlere ilişkin bütün gelenekler -hemen hemen çoğu- yaşamı "Ötedünya" denilen imgesel yere aktarır, göçerirler. Yüzbinlerce yıl sonra aşısı yapılan göksel dinler de bu cankurtaran simidine sarılır.

En eski yazılı kaynaklar, büyüsel ve dinsel kavramların oldukça geliştiğini belirliyor. Doğayla başbaşa yaşayan halk, doğanın ruhlarla kaplı olduğuna inanır. *Eskimo* dünyasında da görülmez güçler (İnnua) egemen olur. Doğada her şeyin kendi İnnua'sı var[1]. Bu güçler insana koruyuculuk eder. Eskimolar çeşitli tanrılara, cinlere vb. inanıyorlar.

Gökbilimci, matematikçi *Hippoirkos* (İÖ. 190-125)'a göre Babilliler 270 000 yıl yıldızlı göğü incelemişler. *Pliniu* (İS 23-79)

(1) Jörgen Peterzen: Magi, Bokförlaget Fabel, Ungern 1982.*Naturalis histo-*

ria (Doğa Tarihi) yapıtında onların bu incelemeleri için 720 000 yıl (!) uğraştıklarını yazar. Genellikle bilimin günümüzden 4000 yıl önce başladığı belirlenir.

Eskiçağ Babil bilgeleri çeşitli yıldız takımlarını gözlemleyip inceledikten sonra, bunların belli sürelerde yinelendiğinin ayrımına varırlar. Onlara göre herşey sürekli bir yinelemeydi. Yılların gelip geçişi, mevsimler bg. Ay'ın dönemleri... Bütün bu ussal gözlemlerden yeni bir bilim dalı çıktı: Mantık. Kuşların göçü, doğa olaylarının yılın belli dönemlerinde yinelenişi bg. İlkçağ insanlarının dikkatini çekiyordu. Düşünen insan, çevresinde olup biten olaylara, olgulara ilgisiz kalamazdı.

Eskiçağ Yunanlıları evren üzerine düşünmüşler, başlangıcın *kargaşa* (kaos) olduğunu belirlemişlerdi. *Hesiodos'*un da bir yaratı anlatısı vardı. Başlangıçta zaman *Chronos* vardı. Bundan *chaos* ile *ethern* oldu. Chaos'dan Chronos gümüş bir yumurta yarattı. Bundan evren ve ilk tanrılar koşmaya başladı, sonra da insanlar. Bu ilginç olay günümüzden ortalama 2700 yıl önce anlatılıyor. Bundan alınacak dersler var. Düşünen insan; bir olayın bir nedeni olabileceğini kavrıyor. İnsanın işte bütün bu çabaları, savımıza göre *bilimle dinin* çekirdeğini oluşturuyor. Hatta öyle ki; bizce bilinmeyen, karanlık çok eski çağlarda filizlenen düşüncelerin içeriğinin bilime mi, dine mi kayıyor olduğu belirli değil. İnsanın arayıcı, araştırıcı, bilmek susuzluğuyla bir şeyi açıklama çabası bir yandan bilimi, sonra hemen onun yanıbaşında birşeye inanma demek olan dinsel alışkanlıkları beslemiş oldu. Gerçekte çok eski çağlarda bilme, bilgi büyüyle birdi. Kötü ruhlar, cinler Yunan düşlemlerine ilk olarak İranlılar ve Asya halklarıyla ilişkileri sırasında girdi. Böylece uzak coğrafyasal bölgelerde yaşayan halklar düşlemlerini birbirlerine aktarıyorlardı.

Edward B. Tylor, ilkel dinlerin özünün canlıcılık (animizm) olduğunu söyler. Tinlere inancı, bunun kaynağını düşlerin, imgelerin, sanrıların yanılgılı ama tutarlı yorumunda bulduğunu açıklar. Ölümden sonra tinin yaşadığına inanıldı. Böylece ölüler dünyasına inanç doğdu(2).

---

(2) Bronislaw Malinowski: Büyü, Bilim ve Din. Kabalcı Y. 1990, İst.

İnsanda, özellikle ilkel insanda çevresini kendi örneğine benzetme eğilimi var. Hayvanların, bitkilerin, nesnelerin de ruhlarla donatılmış olduklarını tasarladılar. Bütün bu düşünceler, imgelemler, tasarımlar ilkel insanın düşünbilimi, dini olarak animizm gelişti.

İnsanın dine eğiliminde bunların payı olabilir. Ama ilkel insan doğadaki yaşamını gözönünde bulundurur daha çok. Bu yüzden de doğa olaylarını denetimi altına almaya bakar, *James Frazer*'in(3) vurguladığı gibi. Bunu başarması için iki aracı var ilkel insanın: Büyü ve dinsel törenler. Gücü yetmeyince de yalvarır, umutlanır. *Frazer*'e göre, ilkel insan doğa yasalarına egemen olmak isteğiyle büyüye başvuruyorsa, büyü işte bu kertede biiimle yakınlık kuruyor demektir. Din, insanın kendini yeteneksiz görmesinin ürünü! Kendini yeteneksiz gören insan dine sarılır, ondan yardım bekler. İşte bu yüzden, insanların hepsi değil; ancak pek az bölümü dine, dinciliğe verir kendini. Bilimsel araştırmalar, sayılamalar, yapılan tin çözümlemeleri; dine eğilenlerin başkasına yaslanmak gereğini duyduğunu göstermiştir.

Biraz yukarıda bilimle büyünün birbirine yaklaştığını açıkladık ama bu örneği ilkel insanda böyle olabileceğini belirtmek için verdik. Nitekim yeteneksiz insan, dine sarıldığı gibi büyüye de sarılıyor! Dinle gerçekleştiremediğini büyüyle; büyüyle gerçekleştiremediğini dinle gerçekleştirmek istiyor ilkel insan. Bütün bu durumlar bizce, yaşam tedirginliğini yumuşatmak için başvurulan çıkış yolları!

Bilimin kaynağı deneyler. Büyünün kaynağı korku, tedirginlik, birden mutluluğa erişme gözaçıklığı! Büyü, tanrılara gerek duymadan, onlara boyun eğmeden; isteklerin hemen gerçekleşmesini güdümler (4). Büyüye gerek duyan insan, açıktan açığa söylemese bile, tanrılara güven duymayan ya da "Allah'a başvurduk olmadı, bir de büyüyü deneyelim" diyendir.

Dini, bilimi, tanrıyı bir üçgenin üç köşesine yerleştirelim; bunlardan kendi köşesini, kendi oluşum ve gelişimini en iyi koruyan ve en iyi izleyenin bilim olduğunu görürüz.

---

(3) Frazer, James G: Altın Dal, çev. M. H. Doğan, Payel Y. İst. 1991

(4) B. Malinowski: age.

Dine, tanrıya bağlanma ve saplanmalarda olanaksızlıklar, güvensizlikler olur. Hem de çoklayın! Ama bilim sonuçlarını sağlama bağlar. Neden? Çünkü bu sonuçlar binlerce deneyin özünden süzülüp gelmiştir! Kısaca, doğanın kendi özünden! Ama eşeği kazığa bağlamaz. "Allah'a güvenip" gidersek, döndüğümüzde eşeğin yerinde yeller estiğini görürüz. Kızı komşunun oğluna vermek ister, bunu da büyüyle gerçekleştirmek istersek hava alabiliriz. Neden? Ya olur ya olmaz. Olması da bir raslantıdan öteye gidemez. Evet! İki seçenekten biri ama, büyü özü gereği hiçbir şeye güvence veremez. Büyü, geleneklerin çocuğu. Nasıl yoğrulmuşsa öyle gider.

Daha nesnel bir örnek verelim mi? Bildiğimiz uçaklardan birini Merih gezegenine göndermek istiyoruz. Bunun için de din gücünden yararlanalım. En saygın hacıları, hocaları, müftüleri, şeyhülislamları biraraya getirip binbir çeşit "dualar" okutalım, hem de "Fatiha Suresi"nden! Uçağın Merih'e ulaşması için!

- Uçak Merih'e ulaşır mı?

Bir de büyü yöntemini deneyelim. Türkiye'nin değil yalnız, dünyanın en ünlü, en yetenekli büyücülerine büyü yaptıralım, uçağın Merih'e ulaşması için...

- Uçak Merih'e ulaşır mı?

Tek umudumuz bilimle teknikte şimdi. Bir de bilimi, tekniği deneyelim. Bilimcileri, teknisyenleri toplayalım biraraya. Bir uzay gemisi yapalım. Merih'e yolculuk etmesi için de bütün gereken koşulları bütünleyelim. Bu koşullardan biri, ama en önemlisi ne biliyor musunuz? Bir uzay aracının yerçekiminden kurtulması için saniyede en az onbir kilometre hızla yeryuvarlağından uzaklaşması gerekir. Değilse uzay aracımız, daha yerinden kalkmadan pısss... der yere yapışır. Bir uzay aracının Merih'e gidebilmesi, ulaşabilmesi için işte böylesi binlerce koşulların bütünlenmesi gerekir. İşte o zaman... İşte o zaman...

- Uçak Merih'e ulaşır mı?

Elbette ulaşır! Neden? Çünkü uçağın, uzay aracının Merih'e gidebilmesi için gereken bütün doğa koşulları bütünlendi. Doğa ya-

saları karşısında "Ol dedim oldu" tekerlemeleri işlemez! Yağmur nasıl yağar? Elbette koşullar bütünlendikten sonra! Nedir bu koşullar? Doğa yasaları elbette!

Bilimin yolları deneysel aşamalardan geçer. Her aşamada yolunu denetir. Bilim bilime sarılanı kucaklar. Toplumun gözü, kulağı, eli, umudu bilim. Büyü gizliliği sever, gizliden gizliye atlar. Büyü büyücüyle yayılımını arar. Büyücü de gizliliği sever. Yapmış olduğu büyüde açıklar vermemeye çalışır büyücü. Büyü kimi zaman tutar, kimi zaman tutmaz. Tutması da rastlantıya bağlı çoklayın. Büyü tutmayınca da pek bir şey olmaz. Unutulur gider. Büyücü yine büyüsünün karşılığını alır, varsın tutmasın!

Bilim doğa güçlerini bilimsel yöntemlerle açıklamaya çalışır. Büyü gizemcilere kayar, gizemci kişileri okşar, onları doyurur. Büyü bütün bu sıçramaları sendeleme, kaymalarıyla bilimden ayrılır. Bilimle oranlanamaz büyü. Bilim kapsamına, deneylere dayanan bilgiyi alır. Büyücü, düşlemli kestirmelerle büyüye gereksinim duyan kişiyi doyurmaya çalışır. Büyücü, büyüye baktıranı arar. Büyücüye baktıran da büyücüye gereksinim duyar. Büyücü bir bakıma, büyücüye gereksinim duyan kişinin yaşam zorluklarını gidermiş olur.

İlkel insanlarda yiyeceğin büyük bir önemi vardı. Buna ilişkin olarak da ürün törenleri, ürünün toplanıp sergilendiği şenlikler toprakla uğraşan halklarda da bu nitelikleri görüyoruz. Yiyecekler belli törenlere bağlanır. Hayvanlara boyun eğilip tapınılır. Yiyeceğin sağlanması, insanla çevresi arasındaki bağıntısı, insanın yazgının gücüne böyle bir gereksinimle bağlanması bg. ilkel dinlerin oluşumunda büyük etkisi olduğunu görmezlikten gelemeyiz.

Kurban olayı yeni bir olay değil.[5] İlkel insanda avladığı, kestiği hayvanı başkasıyla bölüşme duygusu çok daha güçlüydü. Öyle ki toplumsal ilişkilerin bir parçası oldu bu durumlar. Sonra da vazgeçilmez geleneklere dönüştü. Bu ilkel insanların kutsal bildikleri,

(5) B. Malinowski: age.

kutsal diye niteledikleri yerlere yalnız tinler değil, çağrılan tanrılar da geliyorlar, onlar da buraya konulan yiyeceklerden paylarını alıyorlardı. Daha açık bir söyleyişle, ilkel insan bir yandan tanrıları beslerken, öbür yandan onların yardımından yararlanıyorlardı. Hiç değilse imgesel, düşsel olarak.

Yiyecek, ilkel insanda iyiliğin, hoşnutluğun, hatta mutluluğun simgesiydi. O yılın bol ürünü de bu ilkel insan için "kısmet" oluyordu. Böylece tanrılar, tinler, kurban, kısmet bg. geleneksel durumlarla din inancı da ilk insanların imgeleminde yavaş yavaş kök salıyordu. Çünkü insanda, hayvandan ayrı olarak o çağlarda ilkel de olsa düşünme yeteneği olduğundan birşeyi birşeye yorma, birşeyi birşeyle oranlama becerisi de gelişmişti. Hayvanlarda iki şey arasında oranlama yaparak ona ayrıca bir anlam verme yeteneği olmadığından, hayvanlar dünyasında tanrı, melek, cin bg. imgesel tipler yok!

Böylesi becerilerle dolu insan tanrıları, melekleri, cinleri, şeytanları, perileri yaratmış değil yalnız; insan gerçekten yarar sağlayan araç ve gereçleri de yaratıp ortaya koymuştur. Çağımızın özellikle son yüzyılı böylesi beceriler niteliklerle dolup taşmıştır: Otomobil, elektrik, radyo, TV, uçak, uzay gemileri... Hangi birini sayalım? Elektronikle donanmış bütün araçlar... İşte bütün bunlar sağlıklı düşünen insanın verileridir.

İlkellerde giderek önem kazanan kutsama törenleri, dinsel tören yemeği geleneklerini de onlara buldurur. Orta Avustralya ilkellerinin "totem yemeği" buna canlı bir örnek!

Yiyeceklerin gereksinimi, bunların sağlanması... İleri toplumlarda insanı avcılığa, balıkçılığa ve daha başka ekonomik etkinliklere sürüklemiştir. Öyle ki, insan arayıp arayıp da bulamadığı tanrıyı çamura biçim vererek gözlerinin önünde canlandırdı. Taşları yontarak tanrı yaptı, ona taptı. Bu da yetmediyse, öküzün bilmem nesine tanrı dedi, ona taptı.(6) Bizce bilinmeyen karanlık çağların ilkel insanından günümüze değin insan bu! Tanrısını hiçbir yerde, hiçbir zaman bulamayınca da "Ben Tanrıyım" dedi. İnsan, ne yapsın, kendisi tanrı oldu! Güneş'e, Ay'a tapmanın gereği ne? Çünkü o tanrıyı yanıbaşında bulmak, görmek istiyor.

---

(6) Abdullah Rıza Ergüven: Başka Dünyalar, Gerçek Sanat Y.

Doğa ilk çağlarda insanın kileriydi, mutfağıydı, yatak odasıydı, salonuydu. Orada yatıyor, orada kalıyor, orada yiyor, orada içiyor ve orada dişisiyle cinsel ilişkide bulunuyordu. Bundan başka doğa onun için çok sesli bir türküydü, şarkıydı. Karanlık bir gecede pırıl pırıl yıldızlarıyla bütün gökyüzü bu ilkel insanın üzerine eğiliyordu. Böylesine varsıl bir doğanın, böylesine görkemli görünümlü bir doğanın içinde yuğrulan, düşünen, imgeleyen insan "bütün bunlar nasıl oldu?" sorusuyla dolup taşıyordu. Böyle bir durumda imgetanrıları yaratmamak için bir engel var mıydı? Yoktu! Bunun için yerlerde, göklerde sayısız imgetanrılar yaratıldı!. İşte o zamandan beri, diyelim on - onbeş milyon yıl... insan kendini tümden bırakacak, "teslim" edecek tanrıyı, tanrıları arayıp durdu... Bulamayınca da, "Sen misin seslenmeyen?" gibilerden milyonlarca tanrı yarattı. Adları olan tanrıların sayısı günümüzde 300 milyonu aşıyor! Debreli Hasan, dağlar inlesin!. *(Bkz. Tanrılar Neyi Yarattı- ve Başka Dünyalar, A.R.E.).*

Ölüm, insanı düşüncelere boğar. Yakınlarımızdan biri ölünce, kim düşünceye, kaygıya tutulmaz, dalmaz kendi kendine? Kim duymaz "ölüm korkusu"nu? Ölümün tedirginliğiyle, korkusuyla ürpermeyen var mı? Ölüm, yokolmanın, herşeyden uzaklaşmanın kendisi. Bunu düşünmek bile insana korku ve "dehşet" veriyor!

Kayalıkların üstünden süzülüp gelen şu kartalı, ölümün gelmesiyle insan artık göremez. Ölen insana değgin herşey yok artık! Bir daha duyulmayacak bu müzik böyle içten! Görmek olası mı uzayan bu denizi böyle, bu göğü böyle alabildiğine mavi?... Yaşamın son temel olayı ölüm! Hiç kimse kendini ölümden kurtaramamış. Yığın yığın tanrılar da yaratılmış olsa, ölüm gerçekliğini koruyor. Bu iki hecelik ölümün kendisinde bir yaşam bir daha olmayacak! İnsanın çıldırması işten değil! Bunca tanrılar da bu konuda pek birşey söylemiyorlar. Söyledikleri de fındık kabuğunu doldurmaz! Gerçeği, tanrıların ağzından söyledikleri, yine kendi sözleri. Tümü de insanın düşlemli kestirmeleri... Düşlemli düşleri...

İlk dinlere ilişkin bütün gelenekler -hemen hemen çoğu- yaşamı "Ötedünya" denilen imgesel yere aktarır, göçerirler... Yüzbinlerce yıl sonra aşısı yapılan göksel dinler de bu *cankurtaran simi-*

*din*e sarılır. Günümüzden üç milyon yıl önce yaşayan ve *Lucy* diye adlandırılan Afrika insanı; ölüm üzerine, yaratı üzerine ne düşünebildi kesin olarak bilemiyorum ama, sanırım sorucul bakışları vardı.

Pek doğal olarak her insan gibi *Lucy* de yaşama bağlıydı. Dinden minden haberi yoktu ama, ölüm korkusunu duymuş olmalıydı. Neden? Çünkü ölüm, dinden çok önce. Bir başka deyişle dini yaratan ölüm korkusu! En güçlü korku, insanı sorucul bakışlarla donatan! İnsan sormayı bilmeden önce de gözleriyle soruyordu. Soruyordu neyin ne olduğunu!

Lucy üç milyon yıl önce dini tanımıyor, din nedir bilmiyordu. Sert taşlardan kullanabileceği araçları yeni yeni yaratmaya başlamıştı belki de. Çünkü avlamak, avlanmak zorundaydı. İnsel usun gelişmesiyle bütün sanatlar gibi, kendisini kimin o çevreye attığını düşünmeye başladı. Öyle ya, bir yerde olan bir yerden gelmişti. Böylece yaratı durumlarını da sisli olarak imgelemeye, düşünmeye başladı. Tehlikeleri gördükçe ölüm korkusunu da, adını bilmese bile duymaya başladı. Ama ne zaman öleceğini bilemezdi. Bu düşünceler de kendisini rahatsız etmeye başladı Lucy'nin. Tehlike hayvanlarda ölüm duygusunu kamçılar, ölümün ne olduğunu bilmemiş olsa bile! Aslanların, kaplanların önünden kaçan zebralar ölüm korkusuyla değil, "tehlike" içgüdüsüyle kaçarlar. İçgüdüleri onları, biraraya gelip birkaç aslana karşı gelmeye, kendilerini savunmaya yetmiyor. Maymunlarda böyle bir içgüdü, az da olsa bir düşünü var! Üç milyon yıl önce Afrika ormanlarında yaşayan Lucy'de bu düşünce var. Maymun soyundan gelme beceri insanlaşmasını kolaylaştırıyor. Lucy çok çok eski çağlarda önayak olarak kullanmış olduğu elleriyle bir çubuğu tutuyor, büyük karıncaların yuvasına sokuyor, çubuğa takılan karıncaları elleriyle sıyırıp yutuyordu. Lucy'nin ilk aracı, demek gerekse ilk kaşığı bu çubuk işte!

Bir daha soralım: Üç milyon yıl önce Lucy'nin dini var mıydı? Yoktu pek doğal olarak. Ceviz ağaçlarından masa yapmasını bilen insan, imgelemleri, tasarımları, düşünceleriyle dinini neden kendisi bulmuş olmasın? Yaşam, bütün canlılara değgin bir durum; ölüm

de! Düşlemlerle "Ötedünya"ya düşsel olarak göçürülen insandan elbette ses gelmez. Çünkü böyle bir olay yok! Olmayandan ses gelmez. Olandan ses gelir. Yumurta kabuğunun içinde bulunan civcivin sesini duyuyoruz. Neden? Var çünkü. Varoluşu gerçek! Ölümden konuşan, ölen insanın "ötedünya" da yaşayacağını söyleyen kim? Gene insan! Bu durumu olurlayan, evetleyen insanın kendisi! Yazıklı insanlar da ağızları ballandıran bu sözlere kanıyorlar. Neden? Çünkü bu bir hazırlopçuluk!

Peki ölüm üzerine hiçbir haber yok da, neden sözü edilip duruyor? Ölüm olayı yeryüzünde sürüp duruyor da, ondan! Takkemizi önümüze alıp düşünelim bir: Şu anda Merih gezegeni üzerinde ölüm konusunda konuşan bir tek canlı yok, insan da! Orada elbette "ötedünya" düşlemi de olmaz! Neden? Çünkü insan yok!

Siz bir gergadanın şiir yazdığını gördünüz mü hiç? Bir gergedan size elindeki (ayağındaki) kâğıttan şiir okudu mu hiç? Siz bir atın başka bir ata *benim dinim şudur* diye böbürlendiğini duydunuz, buna tanık oldunuz mu hiç? Doğada hiçbir nesnenin, hiçbir canlının *dini yok!* Ama insanın var! Çünkü şiiri, müziği, resmi, yontuyu, yarattığı gibi, etekleri tutuşunca (sıkışınca) dini de yaratıyor! Düşünen insan birşeyler söylemeye gebe!

Dinin, dinsel insanların özünü, temelini; cesetten iğrenme, ruhtan korkma olarak tanımlayan insanbilimcilerde (antropologlar) de var. Dinlerin ortaya çıkışını bu iki nedene bağlamak da yeterli değil. Ama ölüm korkusu nedenler arasında en ağır basanı. Çünkü ölümüyle insan herşeyini yitiriyor. Bu yitişle insan ölümünün "dehşet"ini duyuyor. Bu yitişin yerine konulamazlığını duyuyor! Ölüm her gelişinde bir yaşamı alıp götürüyor. Üstünkörü bir yere "ötedünya"ya göçürülen yaşam düşlemiyle insanlar yaşamı yeniden bulduklarını sanıyorlar. Bu imgesel aldatışlar, aldanmalarla din sözcüleri insanları kendilerine kolayca bağlıyorlar. Böylece egemenliklerini sürdürüyorlar yeryüzünde! Bu avunan, avutulan insanlar da, oyuncağını yitirdikten sonra onu yeniden bulan çocuklar gibi seviniyor, kendilerini avutuyorlar!

İnsan yaşamı sona erince, arkada kalan (yaşamını sürdüren) insanın usundan gitmeyen üç bunalım: *"Ölüm, ceset, ruh...* Ölümden

sonra, arkada kalan, yaşamını sürdüren insan; ölümle cesede "ruh"u da ekler.[7] Bu da us gücüsel bir beceri. Ölüden sonra, geride kalan üzücü, ezici korku insanların yakasını bırakmaz. Hele ilkel insanda ölüm görünen birşeydi. Çünkü insanlar yanyana birbirini görerek yaşıyorlardı. Ölüyle birlikte ölüm duygusunu da kafalarında canlandırabiliyorlardı. Çocukluğumda (Avanos'ta Alaaddin Mahallesi'nde, altı yaşımda ancak vardım) ölüyü kapının önünde yıkadıklarını gördüm. Hâlâ gözlerimin önünde! Çağımızın "modern" toplumlarında ölüyü gören yok! Ancak TV'de görülüyor, kimi savaş haberlerinde. Oysa ilkel insan ölü insanı cansızlığı, cesediyle birlikte görüyor, toprağa verildikten yıllar sonra da bu acıklı görünümü kafasından söküp atamıyordu! Benim çocukluğumda gördüğüm ölüyü yaşamım boyunca unutamadığım gibi! Ölümün gerçek yüzüyle karşılaşan ve hiçbir şey bilmeyen ilkel insanı düşünün! Üç milyon yıl önce yaşayan Lucy'yi, onun ölüm karşısındaki duyduğu "dehşet"i düşünün! Bu durumda ölümün karşısına insan oğlu, veresiye de olsa, *yaşamı* çıkarmaz da ne yapar? Nitekim çıkardılar: "... Ötedünya'da yaşıyacaksınız..." Bu durum özellikle XX. yüzyılın sonlarına doğru Türkiye Cumhuriyeti'nde siyasa dincilerinin, din simsarlarının da işine geliyordu! Nasıl olsa baltalanmıştı Atatürk Devrimleri... Suudi Arabistan Şeriatçıları Türkiye'de Şeriat diye bağırıyorlardı. Kimler suçlu?.. Suçlular ortada, devleti yönetiyorlar!..

Savaşlarda da "Ötedünya" yalanlarından yararlandılar! Humeyni on-oniki yaşlarındaki çocukların boynuna "Cennetin anahtarları"nı takarak, onları Saddam'a karşı bomba aramaya gönderdi. Ölen yazıklı çocuklar Cennet'e gideceklerdi! Cennet anahtarlarıyla ölüme gönderilen İranlı çocuklar yuvalarına dönmediler bir daha!..

Ölüm ölümdür. Nerede ölünürse ölünsün! Cennet dincilerin avuntusu. Bu avuntuyu onlar hep kendi çıkarlarına destek olarak

---

(7) Malinowski: age.

13.000 yıl önce Lascaux 'da (Fransa) yapılan *mağara resimleri.*

Din adamlarından İrlandalı *Papaz Ussher* köksüz imgelerine saplanarak, Tanrı'nın dünyayı İÖ 4004 yılında bir pazar günü, sabah saat 9'da yarattığını söyledi.

Bütün kanıtlar gibi, bu mağara resimleri de bütün din adamlarının yüzüne indirilen iyi bir tokat oldu!

olarak kullanırlar. Evet... Ölümün korkunç yüzüne önce bütün aile tanık olur. Sonra en yakınları. Ölünün kaldırılmasından gömü törenine kadar insanın içine işler duyduğu acı! Oğluna ağlayan ana, kocasına ağlayan dul, anababasına ağlayan çocuk... Bu acıklı ölüm serüveni en küçüğünden en büyüğüne kadar insanı yakalar. Özellikle küçük kentlerde ölünün yakınları, tanıdıkları ölüm döşeğinin çevresinde toplanırlar. Herkes bu korkunç olaya, yokolma olayına birlikte katılır. Hep birlikte gözyaşı dökülür. Bunlardan kimileri ölünün başında bekler son soluğuna kadar. Kimileri de ölünün hazırlıklarına katılır. Kimileri de kutsal diye bildikleri bir yerde dinsel eylemlerde bulunur belki. Kimi Melanezyalılar'da da gerçek akrabalar geleneğe göre kendilerini uzakta tutarlar. Ölünün cesedi yıkanır. Kimi ülkelerde ölüye kremler sürülür, süslenir. Bütün geleneklerde uzun ya da kısa yas tutulur. Bu yas tutma durumlarında, özellikle ilkellerde kendini yaralamaya ve saç yolmaya kadar varır! Bu gösteriler çoğu zaman açıkta yapılır.

Bedende çeşitli boya lekeleri, dizine vurarak dövüne dövüne ağlamalar, dağınık saçlar, yırtık giysilerle yas gösterileri yapılır... Kimi zaman ölüye iyi ağlayıcılar tutulur. Eskiden Anadolu'da gurbete çıkanlara da ağlanırdı:

Ölüm Allah'ın emri
Ayrılık olmasaydı

dizeleri ayrılığın ölümden de beter olduğunu vurgular.

Bütün bu olayların temelinde benzerlikler var. Çünkü olayın içeriği bir. Özdeş olay. Ölüm ya da ayrılık. Her ikisi de insanı acıya, kaygıya boğar. Halklar çeşitli olsa da, olay bir olduğu için bunların dış yankıları, gösterileri de birbirine azçok benzeyecek. DNA- molekülü insanın, canlıların kalıtıysa; acı tatlı olaylar da insel gösterilerin kalıtımı bir bakıma. Bu yüzden ölüm gösterilerinde çeşitli halklarda görülen benzer durumlara şaşmamak gerekir.

Ölünün, cesedin çevresine toplananlar; bir yasın, acının biçimsel gösterilerine kendiliğinden uyarlar. Bu biçimsel görünüm, bu durum onları ölünün, cesedin yanıbaşında bir bunalıma, acıya bo-

Güney Fransa'da yeni bulunan *mağara resimleri,* 320 resim. 17.000 - 20.000 yılları arası. Lesly Hussel: The European. Din adamlarının yüzüne indirilen mil- yonlarca tokattan biri daha!

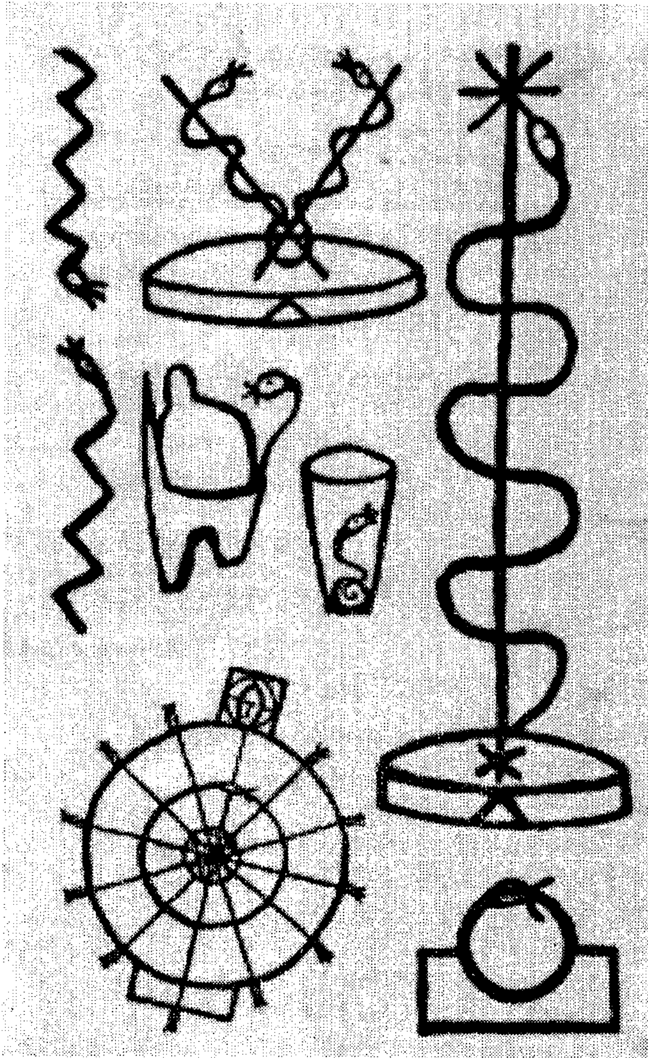
ğar. Bu biçimsel yanıp tutuşmalar, acılar, kaygılar, kendinden geçmeler *alışkanlık* durumuna gelir. Ölünün, cesedin çevresinde toplanan yakınları acılara boğulurken, ölüm karşısında yanıtı verilemeyen sorularla dolup taşarlar. O anda bir çeşit -demek gerekse- ölü dini havasını yaşarlar.

Ceset kimi ülkelerin geleneğine göre okşanıp sevilir. Kimi yerlerde de böyle yapmak uğursuzluktur, iyilik getirmez. İnsan ölüsünün toprağa gömme işlemleri de çeşitli. Açık ya da kapalı bir yere gömme. Ya da mağaralarda, ağaçların oyuklarında, ıssız yerlerde tabuta koyma... yakma ya da bir tahta kayıkla denize salma en yaygın "defnetme" biçimleridir.

Ölüyü kaldırma (defnetme) işleminde iki karşıt eğilim var. Biri ölüyü mumyalama (ölen insanı tümden koruma durumu), öbürü yakma. Bu da bir çeşit tümden ortadan kaldırma durumu. Ölen ölüyor, ama geride kalanlar ölüm acısını taşıyanlar. Ölüye yas tutmanın, ağlama, gözyaşı dökme bg. biçimlerinin tanrısallıkla hiçbir ilgisi yok! Bu alışkanlıklarda, alışkanlık durumuna gelmiş bu geleneklerde geride kalan yakınların, dostların, sevgililerin tinsel tepkileri yansımaktadır.

İnsanbilimci *Bronislaw Malinowski* 'nin de (1884-1939) açıkça belirlediği gibi, ölü kaldırma törenleri insanı, bütün bu tiksintilerin üstesinden gelmeye zorlar. Korkuların da yenilmesi gerek. Saygı ve sevginin, yerini bularak gelecek bir yaşamın varlığı umudunun pekiştirilmesi gerek! Böylece, insanlara ölünmüş olsa da ruhun yaşamı sürdüreceği umudu verilir.

Burada üzerinde durulacak başka bir durum daha var. Yakılmış da olsa, bütün bedeniyle toprağa gömülmüş, mumyalanıp saklanmış da olsa; ölü bir yere gidiyor düşüncesi; imgelemi, tasarımları bu ağlatısal (trajik) törenlerle iyice pekiştiriliyor. Bu coşkular, duygulanmalar nesnel olarak geride kalanları, yakınlarını bırakmaz. Yaşamları süresince artık bu alışılmış gösterilen etkileriyle beslenirler. Bu törenli etkiler onların yaşamlarının bir bölümü olur. Onlara göre ölü yeni bir yaşama gitmiştir. İşte bu kendi kendine onaylamalı inanç onlar. İnsanın, önceden onaylamalı inancına göre bir

Afrika'da çeşitli Woodoo-simgeleri. Sağda: Yılan yukarı doğru tırmanıyor, ruhları beklemek için. Sol aşağıda: Çaplarla dilimlenen çember de evreni simgeliyor.

"ruh"u vardır. Bu önceden onaylamalı inanca göre, insanın ölümünden sonra bu "ruh" yaşamını sürdürür. Bu inanç da geride kalan, yaşamını bir süre sürdürecek olan insanın avuntulu yaşam biçimi olur. Böylece yeryüzünün çeşitli bölgelerinde, çeşitli din biçimlerinin özü, çekirdeği oluşmaya başlar. İnançların, geleneklerin bütün girintili çıkıntılı zaman geçerek az çok birbirleriyle ayrımlar da olsa- uzlaşmaya başlar. Böylece halk, ölen insanın yerine, bilinmeyen başka bir yerde o insanın yaşamını koyar. Binlerce yıl sonra da yeryüzüne gelen insanlar bu kalıplaşmış tasarımları gerçek olarak algılarlar. Böylece halk, ölümden korkmak şöyle dursun, ölümden sonraki yaşamı özler. Böylece, kendi olurlarıyla yeryüzündeki yaşamın sertliğinden de kurtulmuş olacağını düşünerek rahatlar. İmgesel "ötedünya" yaşamını özler o yaşama özlem duyar. Böyle bir yaşamın özlemiyle -günümüz uzay çağında da olduğu gibi- insanlar gelecek yaşamın çekiciliğiyle (Cennet, Huriler, Gılmanlar, Cennet yemekleri, Kevser ırmakları, Hazırlop yaşam bg.) savaş alanlarına sürülür, İran-Irak çöl savaşlarında olduğu gibi! Böylece insanlar öldürülür gelecek yaşam için! Bilinmeyen, görülmeyen, nerede olduğu belirlenmeyen bu imgesel yeni yaşama, kendilerinden sonraki kuşaklar da sürüklenir!

İlkel insanların, hayvanlarda olduğu gibi korku içgüdüleri oldukça güçlü. Hayvanlar bu içgüdüyle bir tehlike karşısında çoklukla ölümden kurtulurlar. Örneğin tavuklar evin avlusunda, açık alanlarda civcivlerine yoldaşlık ederken başlarını yana çevirerek göğe bakarlar... Kartallar, atmacalar bu civcivlerin baş düşmanı! Bu korku gerilimi bütün hayvanlarda da var! İnsandaki bu korku maymun insandan kalma. Maymunlarda "ötedünya" tasarımları, imgelemleri yok ama, daha sonra gelen insanımsı kuşaklarda düşünü kıvılcımları başlamıştır. Düşünen insan Homo sapiens ya da Lucy'de olduğu gibi...

İnsan, kendi düşüncesinin yaratıcısı olmakla kalmamış yalnız; bu düşüncesini biçimlemiş, yenilemiştir. İnsan birşeyi nesnel olarak yaratabildiği gibi, imgesel olarak da yaratabilir. Tahta parçala-

rını biraraya getirir, çiviler, dolap yapar. Bu en yalın nesnel bir yaratı. Bir yandan da imgeleminde kurup tasarlamış olduğu "ötedünya"yı süsler püsler, "Cennet orada" der. Sonra da kendisi inanmaya başlar. Ya da öyle görünür "iktidar"ını halk yığınlarına onaylatmak için! Sonra da imgelerini başkasına, "yaradanın buyruğu bu" diyerek çevresine yaymaya başlar. Öbürü de ağzı açık dinler, hem de şaşkınlıkla... Milyonlarca yıl insanların ölülerine coşkusal törenlerle yanıp yakılmalarıyla edinmiş olduğu umutlu tasarımlarına bu bildirinin uyabileceğine kanar kanmaz inanmaya başlar! Böylece kendilerini tanrıelçisi olarak atayan kendileri, kendi istekli, tasarımlı imgelerini kendileri benimsemeye başlar ya da en azından öyle gözükürler. Dikkat edilirse dinsel olayların, olguların onaylanma durumları hep koşulların uygun olduğu zamanlarda benimsenmiştir. Kuşu vurmak için sapantaşını zamanında fırlatmak gerek (Çocukluğumun deneyleri). Sütün kaymağını yüze çıkarmak için yayığı iyi yaymak gerek.

Ölüm karşısında büyük korku, ölümü hiçbir zaman *son* olarak onaylamaz! Öyle ya, nasıl olur da insan yaşamını yitirir? İnsan böyle bir duruma inanmak istemez! İnsan kendini ölüm denen yokluğa nasıl bırakır? Ölümden sonraki, öteden beri söylenip gelen avutucu inanca sarılmayı üstün görür. Avutucu umutla, korkunç ölüm arasında sarsılır durur. İnansın mı, inanmasın mı? Bu durumda yalandan inanmakta bile ölümden kurtuluş var. Hiç değilse öldükten sonra. Öldükten sonra da kimse kanıtlayamaz! Ama inanmazsa bu yapma avuntu da yok!

İnsan, yaşamının her döneminde birşeylerin olup bittiğini duyar bedeninde. Orta yaşlardan sonra altmışına doğru, gün olur "geçen yıl daha güçlüydüm" der. Her geçen gün zayıfladığını duyar. Bu durum, ölüme yenilmek istemeyen insan için bir uyarı gibidir. Bir yandan bedensel uyarılar, öbür yandan yaşama bağlılık, ondan ayrılmak istemeyiş... Birbirine aykırı iki uç arasında birini seçmek insana düşüyor yine.

Ortaçağ Avrupasında şeytana inan! Dünyanın özdeksel (maddi) eğlencelerinden yararlanabilmek için Ortaçağ insanları şeytanla anlaşma yapıyor. (XVI.Yüzyıl oyma sanatı)

Alışılmış biçimler, gelenekler, görenekler bütünü din; yaşam ve ölümle yapısını kurup ortaya çıkıyor. Ölümden sonraki yaşam avuntusu özellikle İslamlığın günlük ekmeği. İnsanlar bu umutla ölüme gönderilir! İslamlıkta Cennetli düşlem ağır basar! Cennet, Huriler, Gılmanlar, şarap ve Kevser ırmakları... Bütün bunlar umudunu yitirmiş yazıklı insanın düşlemleri...

Yazıklı insanlarda ne de olsa bu dünyanın acıları, avuntulu bir geleceğin süslü anlatılarıyla bastırılıyor. Ölü yıkama, ölünün kaldırılması törenlerinde insanlar özledikleri "ötedünya"nın umutlarında bir daha anlaşıp birleşiyorlar. İslamlıkta iki elle birlikte birbirlerinin ellerini sıkmalar; elleriyle, avuçlarıyla yüzlerini sıvazlamaları özdeş amacın inancını pekiştiriyor. Gelecekteki inancı birbirleriyle bölüşüp, onu yeniden bütünlüyorlar. Dinsel törenlerde ataların ruhlarını yüceltmekle din, kurtarıcı inanca (!) biçim ve kişilik veriyor ayrıca.

İnsan, düşünsel olarak da yaşamın sürmesini istiyor. Bir yerde sona eren, biten bir yaşam insanı, insanoğlunu ilgilendirmiyor. Bu yüzden yaşama bağlılık ölüm sonrası için de avuntulu yeni yaşam biçimleri arıyor. Onu gidip görmeyeceğini, araştıramayacağını bile bile içinde besleyip büyütüyor. Onun tasarımlarıyla ölünceye kadar avunuyor. Onun gerçeği oluyor bu avuntu da!

Yaşamın süregitmesi en güzel armağan insan için. Bu armağanı uman da, bulan da kendisi. Kendisinin bulduğu bu armağanı bir gün biri çıkıp da "Tanrı size Cenneti bağışladı" dedi mi; kendi avuntu biçimleri, tasarımlarıyla bulmuş olduğu imgesel armağanı bütün içtenliğiyle kucaklar. Hem de armağan ortada yokken? Neden? Kendi olurları, evetleri, başeğmeleri ona yetiyor da ondan! Çocuklar da öyle değil midir? Çocuklar, oyuncaklarını yitirip bulduktan sonra çıldırasıya sevinirler. Anadolu'da, İstanbul'daki Sağır Sultan'ın bile işitmiş olduğu bir öykü benzetmesi var. Duymadınız mı? Allah, sevindireceği kuluna önce eşeğini kaybettirir, sonra da buldururmuş... Düşünün bu yoksulun eşeğini bulduktan sonraki sevincini!.. Bu öykü de bir yandan, insanlar karşısında imgetanrıların nasıl işlediğini açıklıyor...

Dinsel eğilimli kişi ölümsüzlüğe bir inandı mı, arkası gelir artık; tinlere de inanır kolayca! Arapça bir sözcük olan "ruh" elle tutulmaz, gözler görülmez ama, olsun... Dinsel eğilimli kişi onu kendi etinden, kanındanmış gibi düşleyip imgeler! Bu imge yanılmaları, bu düşler, düşlemler onu mutlu kılar! Dinsel eğilimli kişi *veresiye mutluluk oyunu* oynar! İnsan için -nasıl olursa olsun- mutluluk hoşnutluk verir. Mutluluk insanı canlı kılar, böyle bir mutluluk *veresiye* de olsa! Mutluluğun sevinç kaynağı imgesel de olsa, dinsel eğilimli kişi bunu onaylar! Genellikle insanlar yaşam karşısında mutluluğu seçer. Acıdan, kaygıdan uzak durmaya bakar. Mutluluk "hayal"e inanmakla da olsa, mutluluktur onlara göre!

Canlıcılıkta yaşam isteği gizlidir. Canlıcılığın çekirdeği bu. İster yas törenleri olsun, ister ölüm karşısındaki töresel davranışlar... Bütün bunlar dinsel edimlerin görünen biçimleri. Ölümsüzlüğe, yaşamın sürekliliğine, ölüler dünyasına inanmak da bütün bu edimlerin ilk örneğidir (Prototip). Böylece insanın kendine, kendi içine bağlı eylemler; gene kendisinin umutlu inançları, binlerce binlerce yıl sonra aralarından birinin ortaya çıkarak "Tanrı Cenneti sizi bekliyor, ben Tanrı elçisiyim" demesiyle gerçekleşmiş oluyor. Bir yandan da, milyonlarca yıl imgeleminde süsleye püsleye evirip çevirdiği Tanrı'yla O'nun sözcüsüne de kavuşmuş oluyor! Nasıl? Kendi olurlarıyla!...

İlkel insandan günümüze ulaşan en ilginç armağan: İnsanın olmayana, kendi düşlemlerine inanması! Bu çeşit tasarımların, saplanmaların olumsuz yanları pek çok!.. Bir tür insan vardır, günün her anında "hayal"leriyle yaşar. Kurar, döker, tasarlar. Bununla da yetinmez. Kulaktan kulağa dolup taşan inancına öylesine kendini bağlamıştır. Hiç durmadan: "*Allah'ım bana bir çuval altın bırak, hamal parasını da ayrı bırak*" diye yalvarır. Bu yakarıda, bir Tanrı'ya inanmaktan çok, kendi çıkarını, mutluluğunu düşünme çabası, eylemi vardır. Bu kişiyi tanırım. Bütün yaşamı boyunca seslenmiş olduğu Tanrı'nın kendisine bir çuval altın bıraktığına tanık olmadım!

Mutluluğunu düşünen dinsel eğilimli kişiler "ötedünya" tasarımlarıyla içiçe yaşayıp umutlarını gerçekleştirmek isterler. Onların gerçeği de en azından "bir çuval altın" gerçeği kadar!

Bütün bu yas törenlerinde, elleri kollarıyla anlatılan üzüntülerde, ölüyle ilişkilerde, onların gömülme törenlerinde. Bütün bu eylemlerde ilkel insanların davranışlarında, kültüründe önemli bir işlevi, değeri var. Örneğin gelenekler kutsanır. İnsanın iyicil bereket güçleriyle bağını sağladığı inancını pekiştirir. İlkel toplumlarda, insan sayısının az olduğu dönemlerde bir ailenin erkeğini ya da kadını yitirmesi (ölümü) olayı hiç de küçümsenemez. Yakınları tedirgin olur. Gece gündüz bu dönüşsüz yolculuğu düşünürler. Önemli bir üyesini yitiren bir topluluk, canevinden vurulmuşa döner. Bu ölüm olayıyla topluluğun yaşamı sarsılır. Toplumun töresel yapısı olur ki temelinden sarsılır. Böyle bir yıkımın karşısında alışılagelen yaşam bütün ağırlığıyla omuzlara çöker. Yaşam neredeyse çekilmez olur. Böyle bir sarsılma, böyle bir yıkım karşısında ne yapılır? Herşeyde bir onmasızlık alır yürür. Bu yeniden ölüm ilkel bir toplum için bir çeşit yıkım olur. Topluluk alışılan durumundan alınmış olur. O anda bu alışılan durum da sarsılmış olur. İlkel insan bunu içinden duyar. Acısını yaşar, bir yerleri kanıyormuş gibi çırpınıp durur. Bir toplumun örgütlenmesi, yeni baştan bir duruma girmesi epey çaba ister. İster istemez ölümün karşısına dini koyar! Böylece ölümün korkunç boşluğunu içinden atar! Ölümün artık hiçbir değeri yok; Cennetin, Hurilerin bulunduğu "ötedünya"da.

Din toplumsal mı, değil mi diye bir tartışmaya gerek yok. Çünkü insan olmasaydı, toplumsallık da olmayacaktı. Din, elbette toplumun içinden çıkar. Din, gökten üfürülmüş bir balon değil! Din, insandan insana uçurulmuş bir balon! Din, insana değgin bir balon! İlkel insanın günah tasarımlarıyla din yoluyla öğretilen günah kavramı birbirine uymaktadır. Günah duygusu, daha önce ilkel toplumlarda beliren bir durum. Bu duygusal durum daha sonraki kuşaklarca tanrılı dinlere göçürülmüştür. İlkel toplumlardan aşırılan günah duygusu (Malinowski) daha sonra imgetanrılara yaman-

mıştır. Bu yüzden son üç dört bin yılın göksel dinleri, daha önce pişirilen günah duygusuna sahip çıkmışlar. Gerçekte ilkel çağların günah duygularını benimseyen gene insan! İnsan alıp, insan satıyor, sonra da böylesi durumları görünmeyen güçlere yüklüyor insanoğlu! İnsanlara boyun eğdirmek için ortaya bir tanrısallık atılır: "Günahtır bu, Tanrı hoşgörmez!" Bu bir dil, kulak, göz alışkanlığı... Bireysel güçten çok, ortak güce önem verir *siyasa dincileri*. Halkın kolay aldanan bir bölümünü imgesel aldatmalarla kendilerine çekmeye çalışırlar! Bunlar sık sık "halkın sesi, tanrının sesi", vox populi vox dei tekerlemesine sarılır!

Tanrıelçileri (!) son üç dört bin yıl içinde söylediler söylediler... Her insan gibi çekip gittiler. Pek doğal olarak öldüler... İnsanlık tarihi üç dört bin yıllık tarih midir? İnsanlık tarihini yerbilimden (Jeoloji) ayırdedebilir miyiz? İlkel din, ilkel toplumlar diyoruz ama, onların da kendilerine göre falcıları, "kâhin"leri vardı.

Kim ne derse desin: Tanrının, tanrıların özü toplumdur, dinlerin özü de! Yaşamın özünün kısa bir deyişle ateş, hava, toprak, su olduğu gibi! Bir üçgenin üç köşesine *insanı, dini, tanrıyı* yerleştirelim. İnsanı oturduğu köşeden atalım; ne din kalır, ne tanrı! Ne o şaşırdınız mı? Bana insansız tanrı kavramını anlatabilir, açıklayabilir misiniz?

Yılın kimi dönemlerinde ilkel insanın eğlenceleri, törenleri değil yalnız; dinin oluşumunda yalnızlığın da etkisi vardır.[8] Tek tek yalnız insan kendi kendisiyle, kendi düşünce ve tasarımlarıyla başbaşa kalır. "Akla hayale gelmedik" şeyler düşünür. Bu kurmalar, düşünmeler, kendi kendine başbaşa "hayal"e dalmalar insanı kendi kendine belirsiz bir güce sığınmaya itip sürükler. Eskiçağlardaki çöl düşlemleri buna elverişliydi. Bilim daha diyeceğini dememişti. Benim diyen fırsatını buldu mu, "ben peygamberim" diyordu.

İlkel insan güneşe, güneşin gözkamaştıran parlaklığına, ardıarası kesilmeyen ışımasına bakar bir anlam veremez. Bir daha bir da-

---

(8) Malinowski: age.

ha Güneşe bakar ve "olsa olsa bu Tanrı olmalıdır" der. İlkel insan bunu birden söylememiştir. Yaşamı boyunca kendisinin bile nasıl olup da yeryüzüne geldiğini en azından durup düşünmüştür.

Yalnızlık, bireyden bireye değişmesine karşın, insanın dinsel eğilimlerinin filizlenmesinde katkısı büyük. Bir bakıma yalnız insan daha güçlü. Daha doğrusu kendini böyle duyar. En büyük sanatçılar, en önemli yapıtlarını yalnızken yazmışlar, ortaya koymuşlardır. Yalnız insan yalnızken düşüncelerine derinden sarılır. Düşünceleri, imgeleri, tasarımları daha da boyut kazanır.

Bütün bu anlatımlarımızda yalnız insan, yalnızlık diyoruz ya; insan yalnızken de kendini bütünün, insanların içinde duyar. Düşüncelerinde büsbütün yalnız değil, kendi yalnızlığı içinde bütüne erişme eğilimi vardır.

İnsanın, bütün içinde kendi yalnızlığını duyması; bu yalnızlığın bütünle ilişkisi, o insanın yaratıcı, birşeyler bulucu yanını da kıvılcımlar. Yalnız durumlar da, sonsuzluk kavramı gibi kendi boyutunu bulur. Gözlerimizin önünde uzayıp giden ve uçsuz bucaksız duygusunu veren çölü, çöl yalnızlığını düşünelim bir! Uzayıp giden bu çölde, insanlara birşeyler söylemek isteyen beyinler; çöl sıcaklığının, ıssızlığın, yalnızlık duygusunun da kamçılamasıyla dinsel tasarılar daha da kıvamını bulur. Üç yaygın dinin "vaız"cılarının üçü de çöl yaşamının bütün çilelerini, imgesel kendinden geçiş durumlarını yaşamış kişilerdir! Kendilerinden önceki çağlardan kendilerine ulaşan toplumsal masallar; masallara, söylencelere kaynaklık eden doğa yıkımları (jeolojik olaylar) dinsel coşkularının aracı gereci olmuştur!..

Çölün uçsuz bucaksızmış gibi görünümü, alabildiğine uzanan gökyüzü, sonsuzluk duygusunu kımıldatmaz yalnız; bu sonsuzluğa koşut (paralel) olarak yaratı kavramını, düşünce ve tasarımlarını da uyandırır. Develerin ağıraksak, uyumlu yürüyüşleri, uzaklığın sona ermeyecek gibi uzanıp gitmesi, ama bir süre sonra bu bitmeyecek duygusunu veren uzaklığın, yolculuğun bir yerde son bulması... Bununla da kalmayıp yeni uzaklıkların, yeni uzamların ortaya çık-

ması, yolculukların yeniden başlayıp bitmesi... Bu dönen yıldızlar, bu gökyüzü... Gökyüzünde birdenbire bir ışıklı olayın oluvermesi... kuşkular... İnsanı çığırından çıkarmış kendi kaynağının ne olduğu üzerine çeşitli düşlemlere sürüklemiştir...

İnsan, tasarımlarında uzağı yakın eder. Hem gerçek olarak, hem de imgesel. İnsan bu ya, bir gün olur Tanrı'yı Kargapazar dağlarında gördüğünü söyler. İnsan bu ya, aralarından beş onu da "evet" der. Dilin kemiği mi var? Böyle bir söylentiye inanmak için "resmi makamlara" dilekçe yazmaya da gerek yok. İnanmak için bir "ücret" ödemeye de! inanmak bedava... Veresiye inanmak da! Cennete, Hurilere, Gılmanlara bg. veresiye inanılmıyor mu? Böyle bir inan, insanın bedavacı, hazırlopa konma yapısına, huyuna da uygun düşüyor! İnanmak bir sanat, hüner değil! İnanmak, bireylerin olurlarıyla, evetlemeleriyle gerçekleşir. İnanmak inanmaktır. Taş atıp da kol yorulmuyor ya!

Ben size bir gün, *"ışıktan daha hızlı ne var?"* diye sormuş olsam, siz de "ışıktan daha hızlı birşey yok" diye yanıtlarsınız. Ben de inat edip var desem ne yapacaksınız? Şöyle diyelim: *"Andromeda Samanyolu* bize en yakın samanyolu. Öyle ama gene 2.3 milyon ışıkyılı uzakta bizden. Bu şu demek: Bugün Güneşimizin ışığı saniyede 300 000 kilometre hızla gidişiyle Andromeda'ya 2.3 milyon (2 300 000) yılda varır. Ama ben size desem ki, Güneş ışığından çok daha hızlı durumlar var. Böyle birkaç milyon yıl beklemeye gerek yok. İnat bu ya "var" derim. Bir örneklemeyle benim düşüncem, daha bir genellemeyle insan düşüncesi! Andromeda bizden 2.3 milyon ışıkyılı uzakta olmasına karşın, bu samanyolunu anında düşünebilir, algılayabilirim. Ondan sonra da karşınıza çıkar, "İnsan düşüncesi Güneş ışığından milyonlarca kez daha hızlıdır diyebilirim. Dahası, insan düşüncesinden, imgeleminden daha hızlı, daha becerikli ne vardır diye de bastırabilirim. Bir erkek isterse -kadın da öyle- dirimbilimsel (biyolojik) isteklerinin başına vurduğu bir gece sabaha karşı, imgelemin- en güzel kadını odasına getirebilir, yata-

ğına sokar, onunla prensler gibi yaşar. "Bu nasıl olur?" diye sormayın. İnsanın şehvetli imgelemleriyle. İnsan böylesi anlarında imgelediği tanrıyı bile bulur. *Muhiddin-i Arabi*'nin ünlü tümcesinde olduğu gibi: *"Ben kadınlarla cinsel ilişkide bulunduğum zaman tanrıyı görürüm."*

Görüyorsunuz ya insanın imgesel düşünüleri, tasarımları; günışığından hızlı değil yalnız; kendine özgü becerileri de var en güzel kadınla eşeysel ilişkiye ulaşmak için. Bu bir tansık mı? Hiç de değil! Peki nedir ya? Tansık görünümlü *düşünsel-imgesel bir olgu!* "Buna nasıl güç yetiyor?" gibilerden beni soru yağmuruna tutarsanız, bunun da yanıtını verebilirim: Bunu, milyarları aşan -on beş milyar - gözeneklerin becerili işbirliğiyle yapıyor insan! Ama her insan öldükten sonra, açıkçası ölür ölmez böylesi yetenekler de sona erer, insanın öbür eylemleri gibi. İnsanın ölümüyle, insana değgin beyin ve sinir gözeneklerinin etkinliği de sona erer. Son üç dört bin yılın o konuşkan tanrıelçileri hani, neredeler? Tanrıları niye sustu? Çünkü konuşan kendileriydi! Siz öten bir horozun öldükten sonra *kuuu ku riiii kuuuuuu...* diye öttüğünü hiç duydunuz mu? Kısacası, ölen arı vızıldamaz bir daha!..

İlkel din, ilkçağların dinsel eğilimleri ölüm korkusunun değil yalnız; yalnızlığın, yalnızlık duygusunun da ürünü! İlkel toplumlarda yalnızlık, kimsesizlik, bir güce sığınma gereksinimi de duyulup yaşanıyor. *Arap peygamberi Muhammed*'in seslenmiş olduğu VII. Yüzyılın ilkel Arap oymakları da ilkel toplumların yaşamından pek ayrımlı değildi.

Coşkulu, dinsel kendinden geçişlerin yanıbaşında ölüm, korku, yalnızlık gibi yaşamsal öğeler de yer alır. Bütün bunların karmaşımı törenlerin gizemsel yanını oluşturur. Örneğin ölü gömme törenlerinde; ölüm, ölüm korkusu bütün aileyi temelinden sarsıyordu. Bu bireysel bunalım, her birinde ayrı ayrı birikimle birlikte bir bunalıma, sonra da öbek öbek inanca dönüşür şu ya da bu biçimde...

Bu birlikte bunalım, acı, inanç onları gelecekte bir inan birliğine doğru sürükler. Bu çekirdek inanç birlikleri, ilkel de olsa, onların bir çeşit dini olur. Dine doğru eğilim, din böyle başlar. Bu dinsel eğilimler de ister istemez tanrıları yaratır. Kimi inançlar, olur ki tanrıya da gerek duymaz... Tanrısız inanç birlikleri, dinler de var!

Demek ölüm, ölüm korkusu, büyüsel açılım ve gelenekler, yalnızlık, doğa yıkımları karşısında onmasızlık bg. dinlerin kaynağını oluşturur zamanla... Bütün ilkellerde görülen eylemler bunlar. Böylesine ezici, anlaşılmaz ölüm ve korkular ilkel insanı da, uygar insan kadar etkilemiştir. Bu yüzden uygar insan da az çok dincidir, dinsel saplantılardan kendini kurtaramaz. Yetiştiği ailenin, çevresinin etkisini de dinsel oluşumlarda gözardı edemeyiz. Tarihte adları ünlenen bütün tanrıelçileri, din yayıcıları şu ya da bu biçimde *inanç ve dinlerinden dönen kişilerdir!* Bunlar hep - ortak yanlarıyla - insanlara veresiye gelecek bir yaşamın muştusunu verirler. Gidecekleri "ötedünya"nın şimdikinden daha iyi olduğu inancını aşılamaya çalışırlar. İlkel insanların tutumu da, görüşleri de bu inancı onaylar. İçine düşmüş olduğu sert yaşam karşısında böyle tatlı, yumuşatıcı sözvermeler işine de gelmez değil! Böylece inan birliği, din uzlaşmalı bir avunmaya dönüşür. İlkel toplumlarda çocuklar gerçek olmayanlarla da avutulur. Çocukluğundan beri insan, bu yalandan avutulmaya alışmıştır. Yetişkin bir insan olunca da *"Sen Cennete gideceksin"* dedin mi, sevincinden ayakları yerden kesilir. Cennete gitmese de gideceği umuduyla yaşayıp ölür! Bütün bu avuntu biçimleri de dinsel törenlerle, söylencelerle pekiştirilir!

Birey tek başına kendi kendine düşünürken, yine kendi olurlarıyla ölümden sonra "ruhun" yaşayacağına kendi kendini inandırmaya çalışır. Bu çaba, bu inanç, bu bocalama onun imgeleminde söz durumuna gelmeyen düşünülerinde de yer alır. Bu kurtarıcı inanca, kimi tedirginliğe karşın, onun imgeleminde yer alır. Toplumun bu yoldaki eğilimleri de onun imgeleminde yıllardan beri süregelen inancı, inan gereğini daha da besler. Birey bir yandan tekbaşına kazanmış olduğu olurlarıyla yetinirken, kümeler de onun bu

olurlarına, onun içinde beslediği inançlarına desteklik eder.[9] Bu inan bireyin yaşam içgüdüsüne iyiden işlenir. Öte yandan yaşam içgüdüsü de bir başına böylesi inançlara yataklık eder. Bir yanda pusuda bekleyen ölüm, ölüm korkusu; öte yandan ölümden sonraki daha iyi yaşam umudu bireyin iç dünyasını bir düşünü sessizliğinde savaş alanına çevirir!

Kimileri hep başkasına, başka bir güce yaslanma gereğini duyar. Bunlar genellikle kişiliğini bulamayan kimseler. Bunlar kendi düşüncelerini tartarak bir güç oluşturamazlar. İşte bu tür kişiler, hep başkasının, başka bir kümenin dinsel eğilimine kapılırlar. Bunlar kalıplaşmayı yeğ görürler çoklayın. Kendi düşüncelerini yeterli bir aşamada tutamazlar. Bir yandan "ben bilmem" der, öbür yandan inandığı kişinin bilgisine saplanır. Sağlıklı bir düşünceyle içdünyasının kendi kendine olurladığı durumları eleştirmez. Hiçbir zaman "böyle diyorlar ama, onların bu böylesi doğru mudur?" diye kendi kendine bir gitmez. Böylesine üşengenlik ya da yetmezlik çoklarının başına bela kesilir! Böyle bir üşengenlik de onda alışkanlık durumuna gelir zamanla! Ondan sonra da ayıkla pirincin taşını!.. Elini çaprazlama bağlar, bütün suçlardan kurtulmuş gibi kendini üşengen alışkanlığına bırakır! Çoklayın kendi olurlarıyla ulaşmış olduğu ölüm sonrası imgesel yaşama kendini bırakıverir. İlerde gerçekleşmesi belli olmayan, kanıtlanmayan, hiçbir zaman da gerçekleşmeyecek çöl düşlemlerine saplanarak yardım umar! İmgesel özenmeleri gerçek yaşama üstün tutar! Bu imgesel özenmeler uğruna gerçek yaşamından bile vazgeçer! Böylece bütün yaşamı boyunca korkmuş olduğu ölüm, daha önce kendini yakalar hem de kendi kafasıyla!

Günümüz taşçağı insanları -ne yazık- büyüyle, tılsımla, "ötedünya" düşleriyle birlikte yaşıyorlar. Muskalara, üfürüklere bg. koşullananlar da var bu arada! Nasıl oldu da, böyle oldu? Baştan beri bunu açıklamaya çalıştık, daha da açıklayacağız! Uydurma adlar,

(9) Malinowski: age.

sayrılıklı *oloji* ve *izmler.* Oloji ve izmle de "bilimsel" süsü verilerek halkı aldatanlar da var! Bunlar da Batı'nın düzmeceleri! Kolay akıllı bireyleri kandırmak için! Neden sektler, mezhepler türüyor? 20 000 din ve inanç birliği? Sürüsüne bereket!..

Yoksa çok eski çağlarda, "gen"lerin gelişimi sırasında, bilinmeyen bir dönemde, sapıntılı bir *gen*'in araya girmesiyle insanlığın bir bölümü *şizofrenik* bir sayrılığa mı tutuldu? Bir milyon, üç milyon, beş milyon, on milyon bg. yıl önce hangi dönemde böyle bir bozulum, böyle bir sünepeleşme araya girdi? Bu genler ne zaman, insanlık tarihinin sahi hangi döneminde bozuldu?

Büyü insanın ussal çabaları dışında kalan her şeyle uğraşır. Nerede ussal davranış varsa, orada büyü yoktur. Din gibi, büyü de ussallığa aykırı düşer, usu dışlamak bakımından dinle büyü uzlaşır (Malinowski: age). Ama ayrıldıkları nokta daha çok! Büyü, tanrıyı işin içine sokmadan bireyin sorununu çözmeye girişir. Büyücü, bireyin sorununu çözmek için *dizçöküp yalvarmaz tanrıya!* Büyünün kendine özgü geleneği var.

Büyü nasıl doğdu?

Büyü, insanlık tarihinin belirli bir dönemine oturtulamaz. Ama bilinen şu: Her büyü insanın yaşamsal çıkarına uygun düşer. İnsanın sorunlarını kısa yoldan çözmek eğilimi var büyüde. Dinden daha pratik! Sorunun çözülmesi için araya tanrıyı sokmaz! Durum büyücüyle ona başvuran arasında olup biter... Bir oranlama yapılırsa büyü, dinden daha kesin, yöntemleri daha yalın! Büyü insanla nesneler arasındaki ilişki niteliği. İnsel sorunları kolayca çözebilmek için uygulanan bir durum. Nesneyle büyüsü arasında temel bir bağ bulunduğuna inanılır. Tanrı'nın olaylar, olgular karşısında ilgisizliği nedeniyle; büyü tanrıya karşı sert bir karşı koymadır (Malinowski).

Büyü nasıl oluyor? Nereden çıkıyor? *Malinowski*'ye göre büyü, doğanın gizlenmesiyle, doğa yasalarının bilinmesiyle de ortaya çıkmaz. İnsanın içinde bulunan, ancak büyü sanatıyla serbest bırakılan bir güç! Bu durumda insanın bedeni büyünün deposu ve taşı-

yıcısı. Büyü, fiziksel bir güç değil, ama gelenekle pekiştirilmiş bir etki. Geleneksel etki dinde de var. Bu kertede dinle büyü birbirine yaklaşıyor. Daha doğrusu din, ne de olsa büyüden filizleniyor, havalanıyor! Ama büyü, Tanrı'yı kendi alanında tepetaklak etmiştir!

İnsan, isteklerinin gerçekleşmesini özler. Bu durum insanın kafasına yerleşmiştir. Bu istek doğrultusunda kendini büyüye bırakır. Büyü gerçekleşmezse, öyle diye büyüden vazgeçilmez. Büyünün çıkmaması, isteğinin gerçekleşmemesi, büyüye baktırana ders olmaz! Böylece büyü geleneği bu tür kişilerde yaşamını sürdürür. Birey istediği amaca ulaşamadığı, isteği gerçekleşmediği zaman büyüden vazgeçmez.

Aynı taşa kafasını bir daha vurur. Çünkü büyüye baktıran, isteğinin olmasıyla saplantılı, büyünün olumsuzluğuyla değil! Nitekim durum din açısından da öyle! Birey ne denli yalvarırsa yalvarsın tanrıya, isteği olmaz! Varsın olmasın! Onun kafası isteğinin olmaşıyla saplantılı! O bu saplantıyla oyalanmak zorunda. Neden? Çünkü kafasını bir kez "ötedünya"ya takmış... Çocuk emçeğinden vazgeçer mi? Tepinir gene vazgeçmez! Tanrıya bozulacağı yerde dinci, tam tersine daha çok tanrıya sarılır. *"Umut kesilmez Allah'dan"* deyip başeğer... Din böyle ama onun yeğeni büyüde de bu var! Büyüden yardım bekleyen birey onun olmazlığını hiçbir zaman düşünmez.

Büyü, büyüsel gücünü doğrulayan başka olaylardan da yararlanır. Sözgelimi rastlantılı durumlar kimi zaman büyünün yapım anıyla denk düşebilir. O zaman halk arasında bir olumlu durum, yüzlerce olumsuz durumu siler süpürür! Halkın kafasında büyü gene gücünü korumuş olur. Din gibi, büyünün de oluşum nedeni inandır. Sormadan inanacaksın! Böcekler düşmanının karşısında ölmüş gibi sessizce kımıldamadan dururlar. Kendilerini bir tehlikeden korumuş olurlar böylece. Bu davranışlar kimi böceklerde yaşam içgüdüsüyle birdir. Bu bir büyü değildir. Dinler gibi büyü de insan usunun doğaya iliş-

kin bulgusu. Düşünselliği nedeniyle insan bir yandan bilime yönelirken, öbür yandan da onu birtakım imgesel eylemlere sürükler. Dinle büyü, yanyana; insanlığın kamburu olarak sürer gider!

Kolay yoldan amacına ulaşmayı düşünen insan, olumsuzluğu bir yana iterek kendi olurlarına sarılıyor. Burnu kırılsa da sarılıyor! Böylesi bireyler dine de, büyüye de kurtarıcı gözüyle bakıyorlar!

İstanbul'da, Galata Kulesi'nin bulunduğu çevrede bir arkadaşın komşusuna konuk olmuştum. Komşu ceketini çıkarınca koluna yapışık bir bez parçası gözüme ilişti. Merak edip sordum:

" - Ne oldu kolunuza? Yaralandınız mı?

" - Yook, dedi adamcağız, Muska... İki yıl önce bir otomobil kazası geçirdim.

Kolumda bu muska vardı. Ölümden kurtuldum. O zamandan beri kolumda taşırım."

" - Bu kaza ile muskanın ne ilgisi var?" dedim.

" - Öyle inandım! Beni ölümden muska kurtardı!" diyerek muskayı gösterdi.

Arkadaşın komşusuna daha fazla birşey sormadım. İnanmış çünkü. Üzerine varmadım.

Evet! Kimileri muska ile otomobil arasında kimliklerini buluyorlar! Demek yitirilen kimliğini muskada buluyor!

Dinsel eğilimli kişiler Allah'ı araç olarak kullanıyorlar! Büyüde bu araç yok olmuştur! Büyüye inananlar doğrudan doğruya Allah'ı yadsımazlar. Ama büyünün kendisinde Allah silinir. Büyü her zaman olumsuz durumu olumluya dönüştürmek ister. Bu görevi büyüye yükleyen kim? İnsan! Otomobil ve uçak yapımından önce; ne otomobil ve ne de uçak kazaları olmuştur!

İnsan herşeyden önce çıkarını düşünür. Bireyin dine, büyüye, daha başka inanç kümelerine sarılmasındaki nedenlerin nedeni, temeli budur! Bırakın büyüyü, şunu bunu... İnsanın kendi çıkarı "Tanrı"dan da önce gelir. Öyle olmasaydı Cennet Cehennem ikile-

nesi üstüne insan kendini yok yere öldürmezdi! Öyle olmasaydı, kadınlar tepeden tırnağa yok yere kapatılmaz, yeryüzünde Cehennemi yaşatılmazdı onlara. Dine olduğu gibi, büyüye sarılmak da insanın çıkarlarına denk düşer.

İlkel toplumlardan günümüze ulaşan büyü biçimleriyle birlikte, büyücülerin çevresinde, onların başarısına ilişkin öyküler bg. büyünün halk arasında yayılımına yardım eder. Bütün toplumlarda büyünün böylesi öykülerle yayılımı daha da kolaylaşır. Büyücü kendisine gelinceye kadar bütün çağların geleneği yanı sıra, kendi kişisel deneyimlerini de ekler. Büyü böylece ilk çağların geleneğinde dondurulmuş olmaz. Bu geleneğe büyücü yeni deneyimlerini de katar. Büyücülük durmadan kendini canlı kılar, yeni durumlara açık tutar ilkel de olsa! Böylece büyü kendi havasında yeniye, yeniliğe açıktır. İslamlıkta bu durum tümden kapatılmıştır. Bir oranlamayla, İslamlık büyünün de gerisinde dondurulmuş, kullanılmaz duruma getirilmiştir. Büyü insanın giyimiyle uğraşmaz. İslamlık bunun tam tersine! Bu durumda büyücülük, gerçeği söylemek gerekirse, İslamcılıktan daha ileri bir yol tutar, büyüye inananlar arasında! Köktendinciler, büyücülerin bu gelişime açık durumlarına tümden sırtlarını çevirmişler, İslamlığı dondurulmuş katı, gelişime kapalı bir düzeyde tutmayı, onu çağdışı bırakmayı başarmışlardır. Büyücü ilk çağlardan beri gelişimi canlı tutuyor sanatında!

Üstelik doğada köktendincilerin "dondurma yöntemi" işlemez! Doğa, durağan (sabit) durumlara karşı gelir. Katılık, donmuşluk doğanın yapısına aykırı. Katı olanlar sıvıya dönüşür zamanla. Zamanla katı sünekliğe erer. Sürekli bir değişim egemendir doğada. Doğa değişim, dönüşümle sürekliliğini kazanır. Doğada olduğu gibi kalmak diye birşey yok! Köktendinciler 1400 yıl önce ne söylenmişse bugün de onu söyleyelim istiyorlar Türkiye'de! Arap yarımadasındaki 1400 yıllık söylentiyi Anadolu'da olduğu gibi sürdürmek istiyorlar! Bu doğaya, doğa yasalarına aykırı olduğu gibi, yaratıya da aykırı! Yumurtadan çıkan civciv hiçbir zaman civcivli-

ğinde kalmaz! Kafalarımızı düzeltelim. Sağduyuyla düşüncelerimize kulak verelim. Düşünmeyi öğrenelim. Kireçleşip taşlaşmıyalım!

Köktendinciler İslamlığı karatahtaya çiviliyorlar. Bu çivileme bugün de sürüp gidiyor. Böylesi davranışların yanlış olduğunu söylüyoruz. Evrende olduğu gibi kalan hiçbir şey yok! Doğanın özü bu! Bu gerçeği kaç kez söyledik! Ama onlar anlamak istemiyorlar! Çivilenmeyi sevenler, bir daha söyleyelim, Suudi Arabistan'a gidebilirler. Anadolu'da keçeleşme, çivilenme uygulanamaz!

Doğa değişime açık. Doğanın özü olan insan da öyle! İnsan, doğumundan ölümüne durmadan değişir; hem bedensel, hem de düşünsel olarak!.. Köktendincilere karşıt olarak; büyü söylencelerinde yeni olaylar, olgular yerlerini alarak büyüyü sürekli kılar. Yeni bir güç olarak büyüye inananların karşısına çıkar ve onların isteklerine yeni yanıtlar bulmaya çalışır. Oysa İslamlık hep 1400 yıl öncesinin öyküleriyle yetinir. İslamlık kendini dondurup kireçlemez yalnız; VII. Yüzyıl sonrası Arapların, başka ulusların kuşaklarını da VII. Yüzyıl Arap oymaklarına sunulan düşlemlere bağlamaya çalışır. Bunu yapamazsa zor kullanır. Böylece din durmadan suç işler ve dinlikten çıkar! Böylece 1400 yıl sonra gelen kuşaklara 1400 yıl öncesinin giysisi giydirilir; palanı, yuları vurulur! Arap olmayanı da 1400 yıl öncesinin Arap oymakları gibi düşünmeye, davranmaya zorlar. Böylece Türk Türklüğünü, İran İranlılığını, Kürt kürtlüğünü unutur! Daha nesnel bir örneklemeyle; Köktendinciler kadınları tepeden tırnağa kapatırken, erkeklere çağdışı öykülerle baskı yaparken; kendileri 1400 yıl öncesinin çöl develeri, eşekleri, öküzleriyle yolculuk etmezler de, gavur dedikleri Batı'nın kravatını boyunlarına takarlar ve elektronikli Boeing uçaklarıyla yolculuk ederler. Nereye mi? Mekke'ye! Gelecek kuşakları 1400 yıl öncesinin çöl develeri düzeyinde tutarken, kendileri Boeing uçaklarına koşarlar. Bu ikiyüzlülük değil de nedir? Boeing 747 kendilerinin deyimiyle "gavur icadı" değil midir?

Din üzerine konuşmadan önce, dinin ne olduğunu bilmemiz gerekir. Öyle ya din nedir, ne değildir? Din üzerinde birçok açıklamalar yapılmış, çeşitli deyimler ortaya konmuş günümüze dek. Ama bunlardan pek azı benimsenmiş. Bunun da birçok nedenleri var. Örneğin bir ruhbilimcinin, toplumbilimcinin, tarihçinin din üzerine açıklamaları, tanımları birbirinden ayrımlı. Dinin tanımı üzerine güçlükler bu değil yalnız, dinci kişilerin dine bakış açıları da ayrımlı. Bu durumlarda ortak bir görüş birliğine ulaşmak da güç! Bir dinci her hangi bir şey için "bu kutsaldır" deyince, böyle bir tanımlama ister istemez duyusallığa kaçar. Böyle bir tümce, deyim, tanımlama bilimselliğe de aykırı!

Günlük konuşmamızda dinin, bir ya da birkaç tanrıya inanmak olduğunu söyleyebiliriz. Bir durum karşısında her insanın kendi inancı. Bu deyim de genellikle din olarak onaylanan tanrıtanımaz Budizme, uygulanamaz.

Gerçekte din sözcüğünün tarihi çok uzun. Bir anda ortaya çıkmış değil. Bize göre dinsel davranışlar hemen hemen insan düşüncesiyle yaşıt. Şöyle diyelim: İlk insanın, insanların güneşe bakıp da güneşi düşünmemesi olanaksız.

Din, her şeyden önce inanca dayanır. Bir çeşit doğaötesi tasarımlar, işlemler dizgesi (sistemi). Kazıbilimsel araştırmalar dinsel tasarımların 50 000 yıldan beri varolduklarını kanıtlar. Bu duruma göre insanlar 15 - 20 milyon yıl din düşüncesinden, tasarım ve düşlemlerinden uzak yaşamışlar. İnsan ne de olsa doğa karşısında güçsüzlüğünü duyuyor. Duya duya da görünmez güçlere, *efendi - köle* ikilemesine kaptırıyor kendini. Ölüm korkusu bu durumu daha da kışkırtıyor.

Örneğin Hintli'ye göre doğaüstü güç önemli. Hıristiyanlık insan-tanrı bireşimine gider. İlkin ölümün, yokolma korkusunun bir çeşit avuntusu olan din, yoksulluğun avuntusunu da yüklenir. *Karl Marks,* anlamı eğip bükmeden *"din halkın afyonudur"* der. Gerçekte din, yüzyıllar boyunca egemen sınıfların etkili bir aracı olmuştur. Din bugün de siyasacıların sömürü aracıdır. Yazıklı halk düşlemlere bırakıverir kendini...

Din sözcüğünün Latince karşılığı *religio*. Çiçero, *relegere* eylemini kullanır okumak anlamına. *Lactantius* bağlı olmak, bağlanmak anlamına gelen *religare* eylemini kullanır tanrıya bağlı demek olan.

Latince *religio* sözcüğü değişik anlamlara bürünür. Örneğin kutsal görev, dinsel eğilim anlamına sofuluk. Ortaçağda bu sözcük manastır yaşamı anlamına kullanıldı.

Türkiye'deki Arapça *din* sözcüğü Batı dillerine genellikle *religion* olarak çevrilir. Türkçe'de çoğul olarak *dinler* biçiminde kullanılır. Yeryüzündeki bütün dinlerin karşılığı olarak. Ama Hintliler, Hinduizm'in Batı anlamında bir din olmadığını söylerler.

XIX. yüzyılın sonlarına doğru yapılan araştırmalar sonucunda kimi halkların dini olmadığı görüldü. Edinilen bilgilere göre bu doğa halklarında dinsel durumlar bulunmadığı ortaya çıktı.

Din kimi tasarımlı düşünü biçimlerinden kaynaklanır:

a) Kimileri insana egemen olan bir ya da birkaç gücün bulunduğuna inanır. Onlara göre bu *güç* insanın alınyazısını denetler.

b) Kimileri böylesi güçlere yaslanmayı, dayanmayı yeğler. Onlara bağlı kalır.

c) Din, inananların davranışlarında -onların kendilerine göre- anlam kazanır. Örneğin kurban sunmak, dua etmek, kimi ahlaksal gerekleri yerine getirmek gibi.

d) Dinin insanla bu çeşit ilişkileri, onları birlikte davranmaya iteler. Bu birliktelikte onlar böylece iç dinginliği duyarlar.

İnsan vardır, tekbaşına kendi düşüncesini, usunu kullanamaz. İlle de başkasına yaslanmayı ister. Bu isteyiş de belki kendine inansızlığın da etkileri vardır. Kendine, kendi düşüncelerine, kendi usuna inanamaz ve başkalarının düşüncelerine, anlatılarına bu da neyin nesi demeden kendini bırakıverir. Bu doğru mu, değil mi diye olayları olguları, anlatıları "aklı"nın süzgecinden geçirmez. Sorduğunuz zaman da *"ben ne bileyim, öyle diyorlar"* deyiverir. Bunlar çocuk düzeyinde kalmış kırklıklar, ellilikler, altmışlıklar... Sonra da yüzüne bakar acırsınız! Başkalarını dinledikten sonra

"*acaba söyledikleri doğru mu?*" bir de kendisine sormaz! Başkalarının öykülerle bezenmiş konuşmalarına kendini bırakarak araştırma zahmetinden kurtulmuş olur. Kimbilir böyle bir araştırma gücünden yoksun belki de! Din, insanla kimi yüce güçler arasında karşılıklı etkileşim, yine insanın düşlemlerine bağlı olarak. Dinsel eğilimli bireylere göre bu güçler insanın gereksinimlerini karşılar. Böylece din, yine insana bağlı olarak bir davranış biçimi, bir inan dizgesi olmaktan ileri gidemiyor!

Şunu da özellikle vurgulamak isterim: Din, geçmişten artakalan gelenek ve göreneklerin yığımı, toplumda zamanlar boyunca gelişen davranışlar. Bir zamanlar toplumun davranış ve yaşamsal gelenekleri, aradan yüzyıllar geçtikten sonra din kılığına bürünür. Dinlerin tanrısallıkla hiçbir ilgisi yok! Bunun böyle olmadığı da sayıları 20 000'i aşan din ve inanç birlikleri nesnel olarak kanıtlayıp duruyor! Dinin kökeni insanda, onun dışında değil! *İnsanın olmadığı yerde din de yoktur.* Yanıt verir misiniz bana: *Din var mıdır Neptün gezegeninde?* Dinin kökeni, insanın kendinde, onun düşlemsel tasarımlarında, sinir ve beyin gözeneklerinin becerisinde! Din, insanın avuntulu, düşlemsel yeteneği!

Din bir yandan bireyin gereksimine karşılık vermeye çalışırken, *büyü* bu işe karışır birdenbire. Din, inanılan güce başeğerken, etkisini gerçekleştirmek için duaya, kurbana başvurur. İşte bu arada büyü araya girerek, o güce egemen olmaya başlar. *Büyü, dinden daha özgür; tanrısal bir varlığa bağlı olmadan etkinliğini sürdürür.*

Benzerlik büyüsü diye adlandırabileceğimiz büyü, "*benzer benzeri çağırır*" yöntemine göre işler. Örneğin yağmur yağdırmak için su dökülür! Düşmanı yaralamak için taşbebek kılıçla kesilir. Kötü bir ruhun kötülüğünü gidermek için soğan soyulup parçalanır.

Bir durum başarıya ulaşmamışsa, büyü bu zor durumda bir çıkış yoludur. Kimi insanlar için büyü bir güven duygusu. İnsan,

Malinowski'nin belirlediği gibi iyimserliğini korumak zorundadır. Burada, yeri gelmişken şunu da ekleyelim: Demek halk tümden dine inanmıyor, inanamıyor. Onun yerine ya da yanıbaşına büyüyü yerleştiriyor!

Örneğin Hıristiyanlıkta *Babamız bizim* metni büyüsel amaç için kullanılabilir. Kur'an'dan kimi dinsel parçalar bir kağıda yazılır. Üçgen biçimli muskalar sözkonusu kişinin boğazına asılır. Bu da bir çeşit büyü! Tanrılı bir çeşit büyü! Demek insanoğlu -umut kapısı bu ya- zaman zaman tanrısallıkla büyüyü birbirine karıştırıyor. Şu anda bizi bir soru didikleyip duruyor: Büyü mü dinden çıktı, din mi büyüden? Evet! Büyülerle dinin çok eski çağlardan beri aynı kökten geldiğini açıklar. Öyle ki, büyü dinsel kökenlidir ya da din büyüsel kökenlidir de diyebiliriz. Hem de hiç çekinmeden! Din gücünü bir tanrıya bağlar ama; büyü tanrıyı hiç umursamaz. Büyü, gücünü doğadan alır da diyebiliriz. Yağmur doğanın bir parçası değil mi? Su da öyle! Dikkat edin, yağmurun yağması için su döküIüyor. Biraz önce andığımız gibi. Ama halk çoklayın büyü ile din arasında ayrım yapmaz pek! Yeter ki halkın sorunu çözülmüş olsun. Nedir bu sorunlar? Günlük yaşamın sorunları. Günlük yaşamın ağır yükünden kurtulmak için halk büyüye de sarılır, dine de! Öyle ki, halkın günlük işinin yanında din, üçüncü dördüncü planda kalır. Buna başımdan geçen nesnel bir örnek de verebilirim:

Çocukluğumda Anadolu'da (Avanos, Ürgüp, Nevşehir) yol kenarlarında ağaçlar gördüm. Bunlardan kimilerine kumaş parçaları bağlanmıştı dilekler olsun diye. Bu sergilenmenin kökeninde dinle büyü birarada görünür. Binlerce yıl birbirinden ayrılmadığını gösterir bu da büyüyle dinin. Demek insan toplumsal gereklerini elde edememişse, o zaman işte görünmez güçlere başvuruyor! Bu sergilenme çok eskiçağlardan kalma geleneksel bir alışkanlık. Din de öyle değil midir?

Dinle büyü arasındaki geleneksel ayrım uygulamada yapılamaz. Böyle bir durumda büyüyle din birbirine karışır. Din ya da büyü. Pek önemi yok! Çünkü bu bireyin ilgisine, çıkarına bağlı bir

şey. Din olsun, büyü olsun; insanın kendi çıkarı için ortaya konan yaşamın ürünleri. Toplumsal gereklerin, koşullanmaların sonucu her ikisi de! Durumlar, bu durumlara eğilimler bireyden bireye değişir. Örneğin dinsel bir tören kimi zaman *dinsel,* kimi zaman da *büyüsel* olarak yorumlanır.

XIX. Yüzyılın son yarısında karşılaştırmalı din araştırması biçimini bulurken, devrimci düşünceler de etkisini gösteriyordu. Dirimbilim'de (biyoloji) gelişim öğretisi, gelişimin aşamayla oluştuğunu kanıtlamaya başladı. Örgensel yaşam bir aşamayla ulaşıyordu amacına. İnsanlığın kültür yaşamıyla dinin gelişimi de özdeş (aynı) yolu izliyordu. Araştırmalar kimi ilkel halkların ilk çağların düzeyinde kaldığını da gösterdi. Kimi halkların öbüründen daha çabuk geliştiği de ortaya çıktı.

Böylece din araştırmasıyla ilgilenenler dinin kökeni üzerinde durmaya başladılar. *Tylor* 1870'lerde canlıcılık (animizm) kuramıyla ruhlara inanmanın insanlığın ilk dini olduğunu belirledi. Doğaüstü güçlere inanmayı önerdi *Marett* 1909'da. Malenezya diliyle *Mana*'yı, dinin kökeni olarak gösterdi. *J. G. Frazer* de dinin doğrudan doğruya *büyü*den gelişmiş olduğunu belirledi. Kimileri de bir *yüce güce* inanmayı gelişimin başlangıç noktası olarak görür. 1898'de *Andrew Lan* bir yüce güce inanmanın, günümüzde de Avustralya'nın ilk halkları arasında varlığını belirledi. Gök tanrısının bütün dinlerde tanrı inancına temel oluşturduğunu açıkladı bu konuda kimi çalışmalar da!

Malinowski ve *A. R. Brown,* dinin toplumda bir işlevi olduğuna inanıyorlar. Ne olursa olsun bir gerçek var, o da dinin toplumdaki en büyük işlevlerinden biri insanları sünepeleştirmesi! Hem de sürekli olarak!

Her toplumun kendine özgü bir kültürü olduğu gibi, bu gelenekleşen kültürün insan zihninde esinlemiş olduğu tanrılar da çeşitli olmak zorunda! Ama ne de olsa, inanca bağlı olması nedeniyle de; din sorununun temeli doğaötesel (metafizik) bir sorundur. Gerçeklere dayanarak çözülemez! Gerçeğin içinde olmayan ger-

çeklere dayatılamaz! Başka bir deyişle din sorunu gerçekdışı olması nedeniyle kendisi kendisini yoksuyor, yoksayıyor. Doğaötesi ne demek? Kendi kendini yine kendisi yoksayanın üzerine gidilemez!

Ruhbilimci *Carl Gustav Jung* (1875-1961), durumu başka bir açıdan belirlemeye çalışır. Ona göre *ortak bilinçaltı*nda insanlığın ilk çağlarından kalan kimi simgesel imgeler vardır. Bunlar söylencelere, dinsel simgelere kendiliğinden yerleşir. Yapılan bir araştırmada çocuklara resim yapmaları söylenir. Denemeye katılan çocukların kimileri Çin'de Budizmde, Eski Mısır dinlerindeki simgelere benzer resimler çizdiği görülür.

Başka bir araştırmacı *M. P. Nilsson,* yaşamın anlamsızlığına karşı dinin bir *protesto* olduğunu söyler. Din, kimi dinsel eğilimli kişilerde yatıştırıcı rol oynar. Çocukların oyuncaklarına sarıldığı gibi, dine sarılmakla doyurulan gereksinim onda yaşamın anlamını desteklemiş olur. Aynada kendini gören insan gibi, dinsel eğilimli kişi dinde kendini bulur. Dinin öbür kişilerle ortaklama atmosferine dalan kişi bir kümeye katılmış olur. Kümeye katılan kişi de kümenin ortaklama gücünü edinir. Böyle bir katılımda dinci mutluluğunu bulur, daha doğrusu bulduğuna inanır! Kümenin içinde yakaladığını sanır gerçeği. Öte yandan iki ayrı dinde kişilerin birbirini anlamaları şöyle dursun; onları birbirini yanlış anlamaya sürükler. Bir Hıristiyanın inanmış ya da benimsemiş olduğu Tanrı, Tanrı kavramı İslamcılıkta oldukça yadırganan bir durum!

Dinsel eğilimli kişilerden oluşan topluluklarda bireyler dinsel durumlara karşı çok duygun (hassas). Bu dinsel kümelerde kimi deneylerde bulunmak yasaktır. Bu inanç birlikleri denemeye sınamaya hiç yer vermezler. Hatta en ufak bir deneme onları rahatsız eder. Gerçekte bityeniklerinin açıklanmasından korkulur!

Bütün dinlerin kendilerine özgü bir dil kullanımı var. Dinsel bildiriler halka bu dil çerçevesinde ulaştırılır. Yönetici siyasacılar da kendi partilerine uygun dil kullanırlar. Dinci parti başkanları yönetimi ele geçirmek amacıyla daha çok dinsel bildiriler, deyimlerle halkı kandırmaya bakarlar. Gerçekte onlar ne dini, ne de vata-

nı düşünürler! Din de vatan da onlar için birer araçtır. Düşler, düşlemler içinde yaşayan halkı dinsel deyimlerle kandırmak çok daha kolay. Bu dinsel söylenceler ne denli gerçek? Bu söylencelere kulak verenlerin bunları nasıl anladığını da incelemek gerekir.

Düşünbilimciler (filozoflar), genellikle bu söylencelerin hangisinin gerçek, hangisinin gerçek olmadığını kolaylıkla ayırdederler. Ama gerçekçi bir araştırma, bilgi, titizlik sağlam yöntemleri de gerektirir.

Dinsel dilin kendine özgü, kendi dünyasını yansıtmaya çalışan özel bir sözcük dağarcığı var. Öyle bir sözcük, dinsel yaşantıyı az çok yansıtabilecek! Tasarlamış olduğu dünyayı düşletebilecek. Dinsel dil işte bu düşlemsel gerçeği (dincinin kendine göre) yakalamaya çalışır sözcüklerle. *Hesekiel* (İÖ. 596), tanrı imgesini deyimleyebilmek için yeterli dinsel sözcük bulunmadığı için bunu *gibi* benzetme sözcüğüyle açıklamaya çalışır *(Bkz. Evrenbilim ve Tanrı Kavramı, s. 207).*

"... Otuzuncu yılın, dördüncü ayının beşinci günü Kebar'da tutuklular arasında iken gök açıldı ve tanrının yüzünü gördüm. (...) Alev alev büyük bir bulut ve onun çevresinde bir ışık. Ve alevin ortasında parlayan madenimsi bir şey... Ve onun ortasında da dört yaratık görülüyordu. İnsanlara benziyordu bu yaratıklar. Her yaratığın da dört yüzü vardı. Her birinin dört kanadı vardı. Bacakları dimdikti. Ayakları dana ayakları gibiydi. (...) Onları gördüğüm zaman, tekerleklerin yere değdiğini de gördüm. Tekerlekler krizolit'ten yapılmış gibiydi. Dördü de birbirine benziyordu. Tekerlekler birbirine geçirilmiş gibiydi. Bir tekerlek dönünce öbürleri de dönüyordu..." (Bu anlatılanlar doğruysa, bir uzay aracına benziyor).

Kimi dinsel deyimlerde, *demek gerekse* ya da *denilebilir* deyimleri kullanılır. Ya da birtakım simgesel deyimlerden yararlanılır: *Tanrı ışıktır* ya da *Tanrı, iyi olan herşey için kaynaktır* gibi. Tanrısallık daha da abartılır. Çoğu gizemciler tanrının ancak ne olmadığı kanıtıyla deyimlenebileceği, açıklanabileceğini ileri sürerler. *Budizm,* nirvanayı olumsuzlukla deyimler. Örneğin *ne var, ne*

de yok gibi. Kuzey budizmi, en son gerçeği boşluk, *sunyata* olarak adlandırır. Hiçlik kendiliğinden olumsuzluk.

Gerçekte şiir diliyle dinsel dil arasında birçok benzerliklerin bulunduğu yadsınamaz. Örneğin birçok dinsel belgeler ozansı ürünlerdir: *Veda, Avesta, Eski Vasiyetname'* nin dinsel şarkıları, Babil ve Mısır ezgileri, özgü şiirleri, Hıristiyan övgü şiirleri bg. Bütün bunlar ulaşılmaza, anlaşılamaza kendini yakın duymak, birşey bildirmek gereğiyle yapılır. Anlaşılmaz elden geldiğince anlaşılabilir olana dönüştürülmeye çalışılır. Dinsel dil bildirişimde hiçbir zaman dindar için bir engel oluşturmaz! Dilin simgeleriyle kolayca yetinir, hiçbir zorluk duymaz. Gerçekte dinsel düşünce *sormamak* kuralı bu durumlarda ayrımına varmadan bireye yardımcı olur. Birşeyi "sormadan onaylamak" rahatlık bir bakıma dinsel çevrelerde [10].

En ilginç görüş açılarından biri de şu: Batılıların "semantik" dedikleri anlambilimin iki ayrı yanı var. Biri düşünbilimsel (filozofik) terim olması, öbürü de dilbilimsel nitelik taşıması. Dinsel düşünce dünyası dilin yapısına bağlı azçok. Örneğin İbranicey'le eski Yunan dili arasında çeşitli yapılar ve karakterler gözlemlenir. Bir örneklemeyle Yahudilikte Hıristiyanlığın karakteri değişiverdi her iki dilin yapısı nedeniyle. Bir bütün içinde her iki kültür arasında ayrımlar görülür. Tinsel kalıtla gelenek arasında ayrımlar (farklar) dil değil yalnız kültür öğesi olarak. Kimi zaman da halkın düşünce dünyasına dil yapısıyla karar verildiği savı ağır basar. Doğrudur. Bunun en tipik örneği Anadolu halkı!

Öyle ki tarihin bir döneminde Hintlilerin tanrı gözüyle baktıkları İranlılar için cin oluyor [11]. Ya da bunun tam tersi. Birinde Tanrı olan, öbüründe cin oluyor! Tarihin bilinmeyen eski çağlarında, inançlarda bir altüst olma var! Bu tanrılı olaylarda, böylesi durumlarda gerçek bir Tanrı sözkonusu olsaydı, bu tersyüz edilen karmakarışık durumlar ortaya çıkmazdı!

---

(10) Helmer Ringgren, Religionens Form och function, Lund 1992

(11) Helmer Ringgren, age.

İsrail Tanrısı Yahve'nin (Yehova) kökenbilimsel (etimolojik) açıklamasında "sürekli olan", "yaratan" anlamları ortaya çıkar. Eski Vasiyetname'de bir kez şöyle açıklanır: "Ben O'yum, O ben" demek "varolup süregiden". *Yahve* üzerine söylenen bütün masalların titizlikle incelenmesi gerekir. Bu ad, tarihten önceki zamanlarda hangi anlamda kullanıldı? Hıristiyanlarda Tanrı, Deus (lat) olarak geçer. Kökenbilimsel olarak ne olduğu belirtilmeden!

İnsan meraklı bir yaratık. Onun bilmek istediği çok şey var. Bütün canlılar arasında, bir Tanrı düşüncesinin de sorumlusu insan! İnsan kendini araştırmıyor yalnız, kendi yaratmış olduğu bir Tanrı varsa, onu da araştırıyor. Bu onuru omuzlarında taşıyan tek yaratık insan! Dinler de bütün güzel sanatlar, gelenekler gibi insan düşüncesinin ürünü. İnsanın yaşam koşullarının yansımasıyla ortaya çıkıyor dinler. Gene insana hizmet etmek için, insanı öldürmek için değil! Din, başka bir açıdan şöyle de yorumlanıp deyimlenebilir:

Din, yaşamın anlamsızlığına karşı, insanın nesnel bir protestosu. (12)

Biraz daha genelleştirip şöyle de diyebiliriz: Dine karşı yapılıyormuş duygusunu veren bu protesto, gerçekte evreni, evrendeki herşeyi yaratmış olduğu söylenegen Tanrı'ya karşı da açık bir protesto, böyle bir Tanrı varsa!

Kimi dinler bilgiye önem verir. Hint dini bilgisizliği kötülük, mutsuzluk olarak görür. Bundan kurtulmak gerekir. Bu kurtuluş da gerçek bilgiye giden yoldur. Budizm de böyle yorumlar, durumu böyle açıklar. Acının kaynağı bilgisizlik, avidya. *Gnostisizm,* bilinircilik bilgiye önem verir. Mutlak bilgi bilinebilir. İsa'dan sonra I. Yüzyılın dinci düşünürlerine *Gnostikler* denmiştir. İnsanın merak duyup ilgilendiği konular üzerine bilgi doğrudan doğruya amaç da değil. Hint din düşünürleri için bilgi bir kurtuluş yolu! *Budha,* kurtuluş için önemi olmayan soruları onaylamaz. Önemli olan, insanın kendi gerçek doğasını anlamak, ışık

---

(12) H. Ringgren, age. Lund 1992.

dünyasına dönmek. Peki bütün bu bilgileri insan nasıl edinecek? Bunu yansıtacak kültür aşamaları var. Birçok ilkel oymaklar bilinmeyen çok eski çağlarda kültür taşıyıcı tanrısal bir atanın varlığına, sonra yeryüzünden kaybolduğuna inanırlar. (H. Ringgren, age), Bu dinsel gelenekler, masalımsı inançlar atalardan kalıt olarak geçmiştir!

Bir küme dinler de tanrısal eseni (vahiy) gözönünde bulundururlar. Yahudilik, Hıristiyanlık, İslamlık en çok bilinen örneklerdir! Bu dinsel görüşlere göre tanrısal esinler insanlara ulaştırılır!

Demek yanlış bir anlamayla köktendinci bilgiye düşman gözüyle bakıyor. Onu kendine düşman bildikten başka; bilimin, bilginin dini kökten kazıyacağını sanıyor. Oysa durum hiç de öyle değil! Durum abartılmadan, dinginlikle karşılanırsa; dinsel eğilimli kişiler kimseye zarar vermeden dinsel inançlarını koruyabilirler. Buna hiç kimse engel olmuyor (13). Gerçekte dinler insana hizmet etmek, yararlı olmak için yine insanlarca bulunan yaşam biçimleri, gelenekleri, görenekleridir. Alışagelip alaşılagiden durumlarda insanların birbirine zarar vermeleri, birbirlerini öldürmeleri insan dünyasına değil yalnız, hayvan dünyasına da aykırı!

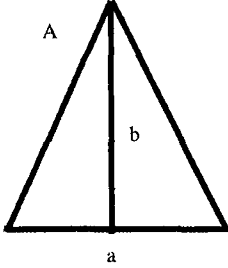
Dine sahip çıkanlar, daha önce çağdaş bilgilerle donatılmış olmalıdır. Değilse okudukları ister Tevrat olsun, ister İncil, Kur'an olsun; olaylar, olgularda hiçbir duruma ulaşamazlar. Hiçbir olayın, olgunun ne için, nereden geldiğini, başka durumlarla nasıl bir ilişki kurulacağını da anlayamazlar. Bilgi bilgiyle ilişkili. Bilgilerin birbiriyle zincirleme uzanımı, ilişkisi insanı bilgiye ulaştıran.

Onbeş yaşlarında geometri derslerinde şunu öğrendik: Bir müsellesin mesahai sathiyesi kaidesiyle irtifaının hasıl-ı zarbının nısfına müsavidir. Bu gün şöyle diyoruz bu gerçeği: Bir üçgenin alanı, tabanıyla yüksekliğinin çarpımının yarısına eşittir.

---

(13) H. Ringgren, age. 1993.

Bu nesnel örneği vermemizin nedeni şu: Kabataslak da olsa üçgeni bilmeyenler bu bilgiyi nasıl edinebilirler?

A Üçgenin alanı
a Taban
b Yükseklik

a = 5 cm
b = 5 cm

denklemi yazalım:

$$A = \frac{a \times b}{2}$$

$$A = \frac{5 \times 5}{2} \quad A = 12.5\ cm^2$$

Evet! Üçgenin ne olduğunu bilmez isem, üçgenle ilişkili bütün işlevleri de bilemem! "Tanrı"yı da anlayabilmek, ne olduğunu kavrayabilmek için Tanrı düşüncesinin nasıl geliştiğini, düşünen insanın bu düşünceye nasıl ulaştığını, hangi nedenlerle insanın Tanrı'yı yardımcı olarak insan yaşamına nasıl katmış olduğunu bilmek gerek! Bu da yetmez. Tanrı düşüncesinin insan düşüncesine yerleştiği onaylanan 50 000 (H. Ringgren, age) yıldan beri, bu düşünce akışının nasıl bir yol çizdiğini, insanın bu zaman çerçevesinde hangi savaşlardan çıkıp geldiğini de bilmek gerek!

25-30 yaşlarında karasakal bırakmış, bilgi adına hiçbir şey bilmeyen bir "hafız" bul; on oniki yaşlarındaki çocukları, kız ise başlarını da kapayıp böylece onlara "seks objesi" olduğunu da anımsatarak gönder Kur'an okuluna! Koltuklarında bir Kur'an dizçöktür bu "hafız"ın karşısında! Bu din dersi değil, uyutma dersidir! Bu din dersi değil, uyuşturma dersi! Din böyle öğretilmez!

Gerçekte söylenceler, masallar ilk dinsel deyim araçlarıdır. Günlük konuşmalarda geçen anlatılar gibi. Bu masallarda tanrılar, tanrıçalar eylemci kişiler olarak görünür. Eskiçağ Yunan söylenceleri, İskandinav tanrı masalları, anlatılar. Söylencelerin bir karakteri de onlara, bu *myth*'lere inanmış, inanılmış olmak gerek. Bu söylencesinde işlevi de dinsel törenlerdir.

Bir yaratı söylencesinde örneğin evrenin nasıl yaratıldığının açıklanması yetmez. Bu tapma, tapınmalarla ve simgesel olarak törenlerle de pekiştirilir! Böylece insan kafasında eskiçağ gelenekleri de yinelenip yenilenmiş olur. Bu da herşeyi din açısından gören dincilerin işine yarar! Eskiçağ canlılığını korumuş olur. Eskiçağda böylesi gerçeklerin olduğuna kendilerini bir daha inandırırlar. Oymağın bireyleri böylece yaşam kavgasında yerini sağlamlaştırır, güvenini sağlar.

Dinsel törenler kimi halklarda özel durumlara bürünür. Bir Asur dinsel töreni tapınağın onarımı için bir yaratı söylencesiyle başlar. Sonra çeşitli gereçler araya girer. Bir diş ağrısına karşı büyüleme eylemi dünyanın masallı yaratı söylencesiyle başlar. Sonra diş ağrısına neden olan kurdun nasıl yaratıldığı üzerine konuşulur. (14)

Tıp biliminin gelişmediği ilkçağ dönemlerinde yazıklı insanlar ilkel iyileştirme durumlarına kendilerini bırakıveriyorlar! Duruma dinsel bir hava veriliyor. Sonra da böylesi davranışlar onların dinleri okup çıkıyor! Ayrıca işin içine büyü de karıştırılıyor. Hem de yeni bir tanrısal eylem havasıyla! Bu eyleme girişen bu işi Tanrı adına yazıyor. Yalnız inanda değil, eylemlerinde de Tanrı'yı yardımına çağırıyor. İmgesel tanrı yardımıyla yapıyor! Bu ortak sayıklama bütün dinlerde var!

Tanrı adına yapılması birşeyin, tanrıya bu işte rol verilmesiyle başlar. Gerçekte böyle bir eyleme tanrıların karıştırılması insanın gereksimiyle ilgili. İnsan yaşamın zorluklarını, tekbaşına yüklenip kendine zarar veren olayların, olguların üstesinden gelebilseydi, Tanrı yaratılmayacak ve bütün bu üstesinden gelinemez eylemlere karıştırılmayacaktı. İnsanlık tarihinde bütün bu çeşit dinsel olaylar, olgular tanrıların insan gereksinimine göre biçimlendiği günışığı gibi ortaya çıkmaktadır. Tanrı adına yapılan eylemler, tanrıların insanca yaratıldığını kanıtladığı gibi, O'nu bu işe karıştıran da insan! Kendisinin on katı büyüklüğündeki saman çöpünü yuvasına taşıyan karıncanın imgetanrıları yardımına çağırmadığı gibi, kendisine

(14) H. Ringgren, age - 1993

yardım etmek için tanrılara yalvardığı da görülmüş değil!

Peki ne yapar karınca? Ya bütün gücüyle eylemini gerçekleştirmek için direnir ya da başka bir karınca gelir ona yardım eder. Karıncalardaki bu işbirliğini gözlerimle gördüm. Bu da olmazsa daha küçük bir samançöpü arar yuvasına taşımak için! Bu durumda içgüdülü karınca, düşünceli insandan daha güçlü, daha gerçekçi. Bu söylediklerime, gözlerimle gördüklerime inanmayan okuyucum varsa, onlar bir yaz günü bir tarlaya, karıncaların yuvası bulunduğu yere gitsinler kendi gözleriyle görsünler. Usunu kullanmasını bilen, düşünen bir insan için de bundan başka sağlam bir yöntem yok!

Dinsel eğilimli kişiler, bu kişilerden oluşan toplum herşeyi tanrı adına yaparlar. Neden? Çünkü sonu cılka çıkarsa sorumluluk tanrıya kalır! Bir dinci "onun ölümü vaciptir" derse, ölüm olayında kendi aklınca suçu tanrıya yüklemiş olur. Dinciler tanrıları kendi istekleri uyarınca damataşı gibi kullanırlar. Böylece suçu başkasına yüklemekle köktendinci suçtan kurtulmuş olur kendi olurlarıyla! İmgetanrıların imgesel olurlarıyla kendilerini kurtardıklarına inanırlar!

Bir eskiçağ Mısır hekimi *"Ben Horus"* der. Böyle demekle gizemci olaylara seslenmiş olur. Sayrıların iyileştiğine inanırlar! Gene eskiçağ evliliklerinde gelin: *"Ben göğüm, sen de yersin"* der. Yerle göğün birbirleriyle birleştiği gibi, evliler de böyle birleşmiş, biraraya gelmiş olur! Doğa gözlemiyle ilişkili simgesel bir yaklaşım, bağlantı! Ortadoğu'da eskiçağda birtakım söylenceler var. Bunlar gökyüzünde yıldızları, Ay'ı, Güneş'i yansıtır. Özellikle Ay'ın dönemleri söylence yaratıcılarının ilgisini çeker.

Bütün bunlar, buna benzer başka doğa olayları, olguları; insanın doğaya bağlı olduğunu, doğayı kendine, işine yarayacak biçimde kullandığını da açıklar. Toplumsal söylenceler de var, kimi tarihsel olgular dinsel söylencelere bürünür. Örneğin İsraillilerin Mısır'dan göçü! İran'ın uzun ulusal anlatıları *Şahname*'nin ilk bölümü "değişmiş bir mitoloji"dir. İsrail'de Kızıldenizi bir yandan

öbür yana geçen tren zaman zaman, dev Rahaba karşı Yehova'nın savaşımı olarak yorumlanır! Birçok dinlerde *kutsal yazılar* var. Bunlara bir çeşit tanrıesini (vahiy) diye bakılır. Öyle algılanır! Hintlilerin *Vedaları*, İranlıların *Avesta*, Yahudilerin *Eski Vasyetnamesi*, Hıristiyanların *İncil*, İslamlığın *Kur'an*, Budistlerin *Tripitaka*'sı.

Kur'an'ın doğrudan doğruya - insanlar kolayca onaylasın diye - tanrıca yazdırıldığı öne sürülür! Mormonların Kitabı da öyle! Melek Moroni'nin sözleri çevrilmiş. (H. Ringgren, age. 1993). Hem de 150 yıl önce! 1831'de *Joseph Smith* tanrıelçisi olduğunu söylemiş. Linç edilip öldürülmüş. Öldürülünce de tanrıelçisi demişler! İnsanın ağzının suyu akıyor. Benim de bir din kurasım geliyor nerdeyse! Belki de önce taşlanmalıyım! Bu da zor birşey olmasa gerek! Gerçekleri biraz daha yansıtmak, bir daha bir daha vurgulamakla ölüme giden yol açılıverir. Dilin kemiği yok ya: *"Size söylediklerimi Tanrı, kırk meleğiyle Hasandağı eteklerinde bana bildirdi"* deyiverdim mi akan sular durur! Bunları söyledikten sonra ardından gelen *ölüm*, beni tanrıelçiliğine yükseltir. Tanrıelçisi olduğumu daha söylemeden önce!..

Biçimlenmiş öğretiler, dogmacılık dinlerin düşünü içeriğinin tam deyimini vermek gereğinden ortaya çıktı. Hıristiyanlıkta dogmacılık Helencilik düşüncesiyle karşılaşınca filizlendi. İslamlık da Hıristiyanlıkla Yunan düşünbilimi karşısında bulmakla kendini sınırlamaya başladı. Resmi olmamakla birlikte İslamcı bir ortodoksi biçimlendi. Budizmde daha çok tasarımlı, kurgul (spekulatif) bir öğreti gelişti. (H. Ringgren, age.)

Her dinin kendine göre bir inan evetlemesi var. Bu tür *evetleme* din için kesin bir önem taşır. Yahudilikte bu evetleme şöyle: *"İşit, İsrailoğlu, Yehova senin Tanrın. Yehova bir'dir. Ve sen Tanrı Yehova'yı seveceksin bütün yüreğinle."* Bu evetleme Hıristiyanlıkta havarilere (opostolik) değin. İslamlıkta da böyle bir *evetleme* var: *"Allah'dan başka Tanrı yoktur. Muhammed O'nun tanrıelçisidir."* Budha'da bu evetleme göç biçimine dönüşür: *"Ben Budha'ya dönerim, öğretime, topluma." (H. Ringgren, age.)*

İngiliz E. Leach, *"dinin en çok yaşamla ölüm arasındaki çelişkiler, karşıtlıklarla uğraştığını"* söyler. Din daha çok mutlak bir karşıtlığa yönelir yaşamla ölüm arasında. Daha doğrusu "ölüm" durumunu yaşama çevirerek "ötedünya"ya göçürür. Ama nasıl? Gerçekte mi? Ne gezer! İmgeleminde! Tam bir uyutma taktiği! İnsel usu altüst eden tam bir çelişki bu! Bu çelişkide müslüman gerçek varlığını düşler içinde bulur, düşlere göçürür! Din, böyle bir çelişkiyle kişilerin karşısına çıkar. Nasıl? Bir kurtarıcı giysisiyle! Siyasa dincileri de böylesi düşlerle halkı aldatarak "iktidarı" ele geçirmeye çalışır. Böylece "ötedünya" düşüncesi kolay inanan dinsel eğilimli yığınların cankurtaran simidi olur. Bu ölüler ülkesinde yaşam sonsuza değin sürer. Bu da bir tam çelişki, yeryüzü yaşamına göre! Bu karşıtlıklar, çelişkilerle esrikleşen Araplar din sözcülerinin ötedünya anlatılarına tutulur. Kıpırdayamaz, usunu işletemez olur! Kimi canlıların yılanı görür görmez - çarpılmış dönmüş gibi - kıpırdamadan, sessizce duruşlarına benzer. İslamlıkta bu çelişkilerin arasına, çöl insanlarının özlemiş olduğu kimi imrenmeler de içinde Cennetin bulunduğu "ötedünya"ya göçürülür.

Dinlerde usla uzlaşmayacak olaylara, olgulara rastlanır. Bu yadırgı, gerçekten uzak imgeler uzun uzadıya anlatılır. Çoklukla gizemci bir havaya bürünür, söylenceler, anlatılar. Normalötesi olayların çoğu kişiliğe bürünmez. Bu olaylara neden olanlar kişiler değildir. Ama birtakım güçlerden sözedilir. *Mana* bir Melanezya inancı. İnsanları mutluluğu eriştiren gizemci bir güç. Bu güç oymağın başkanına "iktidar"ını verir, kahramanı başarıya ulaştırır. Malezya dünya görüşüne göre bütün durumlar *mana* adıyla ünlenen doğaüstü güçle yönetilir. Bu da insanın normal gücünün öbür yanında yer alır. Hem de doğanın normal süreçlerinin dışında. İnsan bir olay nedeniyle bir taş bulur. Bu taşın tuhaf bir görünüşü vardır. Bu bir şeye benziyordur. Bu belli ki olağan bir taş değil.

Bunun içinde *mana* vardır kesinlikle! Bu taş bir ağacın dibine konur. Ya da toprağa gömerler. Ağaç bol meyve verir. İşte bu taş

mana'dır. Onda bir güc vardır. Bütün bunlar bu taştadır. Bu taşın büyücü bir gücü de var! Bir insanda da mana olabilir. Onun toplumsal ya da siyasal bir gücü varsa, bu onun manası tarafından yazılmıştır. *(H. Ringgren)*

Bütün dünyada böylesi, bu çeşit inançlara raslanır. Kızılderililerin inancına göre bir insan bir şeyde bir güç bulursa, o gücü kullanabilir. Bir örneklemeyle Kızılderililerin bağladıkları ufacık düğümleri onlar için ilaç yerine geçer. Çocukluğumda, ilkçağ insanlarında gözlemlenen bir olay geçti başımdan. Daha gerçeği olay değil de, benim on -oniki yaşlarımdaki gözlemlerim.

Avanos'ta Karakaya'ya giderken bağın yamacına varmadan ortalama bir metre uzunluğunda dikili bir taş. Taşa yüz yüzelli metre yaklaştığımda, belki de kızgın öğle güneşinin sıcaklığıyla taş hafifce kımıldıyor gibi gözüküyordu. O çocuksu düşüncemle, taş gerçekten canlanıp kımıldıyor mu, yoksa Güneşin ısısıyla uzaktan bana öyle mi gözüküyor diye çok düşünüp çok merak ettim. Taşa gittikçe yaklaşmaya başladım. Ben yaklaştıkça taş da kıpırtılı durumundan durağan (sabit) durumuna geçiyordu. Taşın bu görünümlerinden kuşkulandım. Taştan yeniden uzaklaşarak yüz yüzelli metre uzaklaştım. Taş yeniden pırpırlı kıpırdamalı durumunu aldı. Ben uzaklaşınca sanki canlanıyormuş, yaklaşınca da canlı görünümü taş durumuna geçiyordu.

Bütün bu *görünümlü* kuşkular bende, ilkçağ insanlarının nesnelere, ağaca, taşa, kayaya, toprağa gizemci güçler eklediklerini anımsattı. Durumun içyüzünü biliyordum öğle sıcaklarının pırpırlı durumu taşı kımıldatıyormuş gibi geliyordu bana. Bu da görme duyusunun bir algılamasıydı.

Evet. İlkçağ insanları da neyin ne olduğunu bilemedikleri için böylesi durumlarda uydurusal gizemli güçlerle, tanrılarla ilişki kurduklarını sanıyorlardı. Malezyalı ilkel insanların *mana* adıyla ünlenen güce inandıkları gibi. Kimileri tasarımlarının inanç dürtüleriyle apışıp kalıyor, düşüncelerine danışmayı istemiyorlar. Kimilerinde böylesi üşengen davranışlar alışkanlık durumuna gelerek

hiçbir şeyin nedenini, nasılını sormadan yaşamlarını sürdürüyorlar. Bitkisel bir yaşam.

Anam "ceviz ağacının altında uyumak iyi değil" derdi çocukluğumda. Nedenini sordum: "Ne zaman ceviz ağacının altında uyusam başım ağrıyor" dedi. Bu bir raslantı mı yoksa, başka bir nedeni var mıydı? O günlerde anam iki de bir sıtmaya tutulurdu. Bu nedenle mi bilmiyorum başının ağrısı. Çünkü insan sıtmaya tutulunca başı zonklamaz yalnız, ağrır da! Anamın bu sözü beni etkilemiş olacak ki, ceviz ağacının altında uyumayı göze alamadım ben de! Bu anlatıdan amacım şu: Geleneksel bir durumdan, dinsel alışkanlığa dönüşen kimi durumlar din giysisine bürünür. Dinlerin kökeninde hiç düşünmediğimiz böylesi durumların kırıntıları vardır!

Güce inan, bir çeşit gerçekleşme kavramı. Öyle bir anlayış. Nesneyle canlı birbirine yakın, birbiriyle birarada bulunuyor. Bu birarada durumları, düşünce dünyamızdan çok daha yakın. Güç, önceden kişisel olmasa bile, simgesel olarak kişisel algılanır. Bir örneklemeyle elektrik gücünde kişisellik yoktur.

Tabu kavramını ele alalım. Tabu, Polenezya dilinden alınma bir sözcük. Yasak ve tehlikeli olanı deyimler. *Tabu* kavramı doğaüstü güçle, *mana* ile yüklü! Kimileri tabunun dinsel bir karakter taşıdığını ileri sürerler. Ancak din adamları, prestler tabuyu açıklayabilirdi inanca göre. Kimi şeyler de kendiğilinden tabu olarak onaylanır: Tanrı resimleri, tapınaklar, kral adları; kralların, prestlerin evleri, giysileri, halıları... Kimi yerler de tabu olarak bilinir. Dinsel törenlerden önceki zaman, bir savaş girişiminden önceki süre... Bütün bu gibi durumlarda insanların olağan işleriyle uğraşmamaları gerekir. İlkçağların tabu dönemlerinden kalma böyle günler var İslamlıkta da!.. Evet! Tabu durumları ortadan kaldırılınca pazar günlerini dinlenme günü yaptılar (H. Ringgren, 1993)

Kongo dilinde *tabu*'ya *nlongo* denir. *Kutsal* anlamına. Nasıl? Dokunulmaz, yenilmez, kullanılmaz. *Bakongo*'ya göre *nlongo* bir çeşit *bildiri, buyruk.* Bununla insan bedeni, bir köy ve hayvanlar korunur. Yeryüzünde sağlıklı, iyi ve uzun yaşamayı amaç edinir.

Bunun onuru da ölülere değgin. Nlongonun karşıtı da temiz olmamak. Bu geleneğe göre kimilerinden sakınılmak gerekir. Kimi hayvanlar, bitkiler yenmez. Kimi davranışlardan da sakınmalı, özellikle kimi günlerde. Kongo ırmağını geçerken konuşmak, kahkahayla gülmek tabudur. (Anamın tabusu da ahırın eşiğine sıcak suyun dökülmemesiydi. Anam bana *"oraya sıcak su dökme şeytan çarpar"* demişti. Ben de inatla sıcak su döktüm karanlıkta. Ne şeytan ne de cin çarptı beni: A.R.E.).

Kimi inanç kümelerinde, dinlerde kimi olaylar, günler tehlikelidir. Bu durumlarda korunma iki katına çıkarılmalı! Gebe kadın kimi yemeklerden sakınmalı. Bunu yapmazsa çocuk sakatlanır. Günümüz bilimcileri kadının gebelik durumunda içki ve sigara içmemeyi öğütler. Kimi inançlar da tabulaşır. Aybaşı olan kadın oturduğu evde kalamaz. Geçici olarak bir çadıra taşınır! Çocuğun doğumunda bile kadın temiz değildir, tabu sayılır! *(Anımsayınız: Muhammed kadının pis olduğunu vurgular sık sık!).* Bu yüzden kadın, çocuğun tarla, bağ, bahçe gibi açık yerlerde doğurur. Oymak başkanları, prestler de tabudur. Onların yakınına gelmek, onlara dokunmak yasaktır. Daha başka koruma biçimleriyle de donatılır bu kişiler. Bu da bir zorunluk onların gücünü, kutsallığını sürekli kılmak için.

Eskiçağ İsrail geleneklerinde de böylesi inançlar var. Kimi hayvanların *eti yenmez. Yahudilikte, müslümanlıkta domuz eti yenmez!* Temiz olmayana dokunan kişi de temiz olmaz! Tabu yasaklığı koyar. Tabu olandan sakınılmalıdır. Tabu tehlikeyi çağırır. Tabu geleneği, toplumun iyiliği amacını güder. Tabu ilkel oymaklarda toplumun düzenini inanca göre düzenliyor. Geleneksel kimi durumlar da zamanla kurallaşıp dinleri oluşturuyor. Din bu işte... Gelenekler yığını... Alışkanlıklar yığını... İster *tabu* olsun, ister *geleneksel alışkanlıklar,* isterse bu alışkanlıkların din giysisine dönüşümü olsun... Tümü de insana ilişkin... Bütün bunlara kutsal niteliğini yamayıp yapıştıran gene de insanın kendisidir. Merih gezegenin de ne öyle diyen, ne de böyle diyen olmadığı; açıkça orada insan ol-

madığı için din de yoktur. Geleneklerin, göreneklerin, dinlerin, inançların yaratıcısı insandır! Bu ortak eylemsel davranışlar toplumu birarada tutmaya da yarıyor - körükörüne de olsa! Yaşam gereği; düşüncelerde, insel usda gelişimini bulan bu geleneksel kurallar bir çeşit yasa olduğu gibi, özdeş zamanda dinsel onaylama oluyor, din oluyor! Kimi besinlerin yenmemesi tabusu da bu ilkel insanın kimi sayrılıklardan sakınmasını gerektiriyor. Yanlış ya da doğru. Tabu başka bir anlamda kutsallığı da kapsıyor. Tabu, başlangıçta *mana* kavramıyla bağımlıydı. Daha sonra Tanrı inancı gelişince ayrımlaştı. Böylece bu kutsallık durumuyla tanrıyla ilişkin anlama dönüştü (H. Ringgren).

Eski İsrail'de Yehova kutsaldır. İnsanüstü duruma yükseltilir. Tümden "hayır dua" ile dolu. Bir kişi ya da bir nesneye kutsal olarak bakılırsa, o Yehova'ya yakın demektir. Tapınak kutsaldır, çünkü Yehova orada oturur. Prestler kutsaldır, çünkü onlar her zaman Yehova'nın hizmetindedir. Sabbat kutsaldır, çünkü Yehova'nın günüdür. Bütün bu durumlarda *kutsallık* başta gelir. Kirli hiçbir şey orada bulunamaz. Oraya giden her kişinin kutsallaşması gerek. Sabbat günü çalışılmaz. Bütün bu durumlar tabu durumlarını andırır tıpkısı tıpkısına! Konu bakımından ayrımlık gösterir *kutsal* ile *tabu* arasında. İsrail'de kutsal olanla kirli, günahkâr birbirinden tümden ayrılır. Bunlar birbirleriyle hiçbir zaman birleşmeyen karşıtlıklardır.

Normalötesi olgular, durumlar kişisel birşey olarak algılanır. Tanrılarla ruhlar arasında ayrımlık kural olarak karşılaştırılır. Kimileri tanrılara, kimileri de ruhlara önem verir. Çoklukla ikisi arasına kesin bir sınır çekmek zordur.

Çoklarının ruhları, anlayış biçimi değişik. Kimileri ölülerin ruhlarına önem verir. Çoklayın onların yardımına koşarlar. Kimi ruhlar doğa olaylarında yerini alır. Orada otururlar: Su akıntıları, kaynaklar, ahırlar, tarlalar, açık yerler bg. Şeytanlar, ruhlar kötü değiller. Onlar büyülerle iyilik yapmaya yöneltilebilir. Kimileri de cinlerin, şeytanların sayrılıklara neden olduğuna inanır. Kimileri

de onları koruyucu olarak algılar! Babilliler koruyucu tinlerin resimlerini kapılara işlerlerdi.

Yaşamın böylece tinlerle doldurulması, tinlerin yaşamı kapsaması inancına *canlıcılık* (animisme) denir. Bu kuramı ileri sürenlerden *E. Tylor* (1871) bu canlıcılığın *bütün dinlerin kökeni olduğunu* belirler. Bugün bile *animizm* gösterilerine bütün yeryüzünde raslanmaktadır. Tinlere inanmakla tanrıya inanma yanyana, kimi zaman da birbirine bağlı olmadan. Eski Hıristiyanlıkta da tinlere inanma vardı, bu dinde yeri olmasa bile! Çok eskiden Hıristiyan olmayan bir dinden artakalma belki de *(H. Ringgren).* Bu durum, açıklanması güç yaşantıların düşlemli sonuçları belki de. Bir tanrıya inanış monoteiz, tektanrıcılık; çok tanrılara inanış politeiz, çoktanrıcılık. Bir tanrıya inanış, çok eskiçağlarda yaşayan ilkel halkın birtek tanrıya inancından artakalma olduğu sanılıyor. Başka tanrısallıklara da rasltanmıyor.

Afrika'nın kimi bölgelerinde tanrı ile kimi olguların (tin) aynı sözcükle anıldığı gözlemlenir. Bütün çeşitli görünümler aynı tanrısal güç! İslamlıkta *"Allah'dan başka tanrı yoktur"* vurgulanır sık sık.

Tümden özel bir tanrı inancı da panteizm, kamutanrıcılık. Bu inanca göre herşey tanrısaldır. Tanrı herşeyde, her yerdedir. Böylece tanrı kavramı kişisellikten sıyrılır, gerekliğe dönüşür.

Orhan Hançerlioğlu şöyle diyor: (15) "... XIX. Yüzyıla gelinceye kadar metafiziği fiziğe indirgeyen *kamutanrıcılık,* günümüzde fiziği metafiziğe (doğaötesi) indirgeme çabasındadır. Kimi incelemeciler kamutanrıcılığın kökenini *Ksenophanes ve Parmenides'*e kadar uzatırlar. (..) Evrenin *logos'*ca yönetildiğini ileri süren *Herakleitos'*tan İslam tasavvufuna kadar çok geniş bir alan kamutanrıcı sayılır. Özellikle İslâm tasavvufunun vahdeti vücud (varlıkbirliği) anlayışı katıksız bir *doğatanrıcılık*tır..

Hint Upanişad dindarlığı *Brahman,* bu tanrısallık herşeyde, her yerdedir. Tanrı kişisel değil. İslam gizemcileri varlıkbirliğine ağır-

---

(15) O. Hançerlioğlu, Felsefe Ansiklopedisi, c.3, s.201, İst 1977.

lık verir. Bir yandan tanrı gerçeğine, öbür yandan yaşamda, herşeyde varolan gerçekliğe. Böylece kişisel tanrıya yer kalmaz!

Stoacılık'ta evren usu egemendir ve herşeyi yönetir. Kamutanrıcılık bir gizemcinin dindarlığıyla bağdaşabilir. İnsan evreni kapsayan tanrısallıkla kimliğini bulur. Hint gizeminde Âtman insan tini, *Brahman*'la, evrenin tiniyle eşdir. (16)

Bütün dinsel törenlerde az ya da çok, şu ya da bu biçimde doğanın etkisi büyük. Bütün dinsel törenlerin özünde doğa olayları, olgularının, doğadaki canlıların etkisi görülür. Kuzey bölgelerinde yaşayan halkların dinsel törenlerinde Ayı'nın önemi çok büyük. Ulutanrı da değişik türde tanrılardır. Bu tanrı kendi oymağının, halkının en yüksek, en önemli tanrısı. *W. Schmidt,* bu tanrılar için ilk kültürlerin en yüksek varlığı deyimini kullanır. Kimi zaman bu ulu tanrı gizli güçlerle bir tutulur. Kimi araştırıcılar da yüksek tanrının, bütün evrene egemen olan, evreni etkileyen güc olduğunu ileri sürerler. Taa baştan beri bizim de anlatıp açıklamak istediğimiz ve bütün evreni devindiren, evrenin özünde varolan bir evrensel gücden sözettik *(Evrenbilim ve Tanrı Kavramı, Tanrılar Neyi Yarattı).* Yıllardan beri bu gücün, din sözcülerinin kişileştirdiği; kendi isteklerine, çıkarlarına uyguladığı, böylece yanlış olarak tanıtmış, sunmuş oldukları tanrıların gerçek Tanrı olmadığını belirttik! Düşlemlere değil, doğa gerçeklerine saygı duyarak durumları açıklayıp sergilemeye çalıştık. İlkel oymakların binlerce yıl düşlemledikleri *yüksek tanrı tipi* çok değişik, değişken ve belli bir işlevi de yok. Tarihin karanlık çağlarından beri ilkel toplulukların anlatmak istediği ve gerçekte evrene egemen olan *evrensel doğa güçleri*dir. Doğaya bakışımızı değiştirmeliyiz. Köktenci bakış; doğanın fiziksel, evrensel yapısını gizemli güçlere bağladı binlerce, binlerce yıl. Doğayı doğal olgularıyla kavrayıp anlamaya çalışacağımız yerde, bile bile onu yanlış yorumladık.(17)

---

(16) H. Ringgren, age.

(17) A.R. Ergüven, Üniversa - Kozmik Çorba, s. 80, İst. 1991.

Tarihin çeşitli dönemlerinde gök tanrıları zaman zaman *yüksek tanrı* olarak algılanır. Yunanlıların *Zeus*, Romalıların *Jupiter*, Çinlilerin *Shang-ti* tanrıları gibi. Çoğu göksel olaylar, olgular yeryüzünün birçok yerlerinde tanrısal olarak algılanır. Işık ve yaşam kaynağı olarak tapılır Güneş. Çoklukla ona düzenin koruyucusu gözüyle bakılır. Ay, birbirini izleyen dönemleriyle ölümü ve yeniden yaşamı anımsatır. Kimi yıldızlar tanrısal tapınmayı uyandırır insanlarda. Venus gezegeni gibi sabah ve akşam yıldızı olarak. Eski Babil'de Güneş, Ay ve gezegenlerin yeryüzünde kimi olaylara neden olduğuna inanılıyordu. İşte böylesi düşünce ve düşlemlerden "Helen" çağının *astroloji* '(yıldızbilim)'i gelişti.

Şimşek, gökgürültüsü, rüzgar ve *fırtına* benzeri atmosferik olaylar tanrılar evrenini donatmaya başladı. Bütün bu doğa olaylarının iyi yanları da vardı, kötü yanları da.

Toprak Ana tanrısal olarak her yana yaygındı, yeryüzü hediyesi olarak. Bitkileşmenin, ürünleşmenin anası. Çoklayın *Toprak Ana* yanyana anılırdı *Baba Göğ*'le. İkisi arasında bir çeşit evlilik! Göğün yağmuru yerin kucağını döllüyordu. Doğanın ürünlülüğü, doğanın yaratıcı sancıları... Ana çocuğunu doğururken sancı duyar. Ana, birçok durumlarda *kültür taşıyıcı* hayvan biçiminde betimlenir!

Bütün bu örneklerden kolayca anlaşıldığı gibi ilkel oymaklar doğaya öykünmüşler, kendilerini bilinmeyen bir güce, bilinmeyen gücü de kendilerine benzetmişler. Böylesi inançların kalıntıları da Yahudiliğe, Hıristiyanlığa, İslamlığa bulaşmış. Çoğu durumlarda tanrıları insan biçiminde, insan niteliğinde düşünüp tasarlamışlar! Tanrının insan niteliğini taşıması, insan biçiminde olmasına *İnsanbiçimcilik* (antropomorfizm) denir. Tanrısal olanın insan düzeyine, insana yaklaştırılması ya da öyle algılanması ne de olsa yadırgı bir durum. Ne demek insanın, kendini yaratanı kendine benzetmesi! Anlaşılması güç bir durum. Yunan düşünbilimcisi *Ksenophanes*'in din eleştirmesinde gözlemlenen gerçek bu! Öyle ya insan tanrılarını kendisine benzetiyor, onları kendisi gibi, kendi biçiminde düşü-

nüyor. Öyle ki, kimi tanrılar da hayvan biçiminde gösteriliyor. Eski Mısır dinlerinde tanrılar insan bedeni ve hayvan başıyla resimleniyordu. Çağdaş Hindu dininde bilgetanrı fil başlı olarak canlandırılır. Köktenci Yunanistan'da tanrı *Poseidon* at olarak gösterilir. Dionysos da manda, Artemis de dişi ayı olarak. *O. Hançerlioğlu* da (age.) ilkel insanlarda başlayan bu tasarım, önce cansızları canlı saymakla belirmiştir. Daha sonra tanrılara çeşitli mitolojilerde görüldüğü gibi, insan biçimi ve nitelikleri yakıştırılmıştır, diyor.

Totemcilik (totemizm)'in de özellikleri başka. Bir hayvan dinsel bakım görür bir oymağın içinde. Bu totemi de atası olarak tanır. Olur ki totem hayvan yılda birkez kutsal yemek yer. Toteme tanrısal bir durum da eklenir. Bir oymak bir hayvanla akraba olduğunu onaylarsa, bu hayvan türü bir çeşit kutsal simge olur. Bu örnekler de açıkça gösteriyor ki, insanın bir şeyi onaylaması, onu benimsemesi hep doğaya göre kendini uygulamasıyla ortaya çıkıyor. Dediğimiz gibi, insanın bütün davranışları doğacadır. Hayvan tanrılarının temel sorunu şimdiye kadar çözülmüş değil. Benzetme simgesi olarak hayvan belki de daha etkili insel biçime oranla. Örneğin boğa gücün simgesi. Fransız toplumbilimcisi *Durkheim* şöyle diyor *(Les Formes Elémentaires de la vie Religieuse,* 1912 s. 268 (Akt. *O. Hançerlioğlu,* age. c. 6. s. 376): "... Klan üyelerinin taptığı şey ne hayvan, ne bitki, ne insan, ne damga, ne de armadır. Belki bunların hepsinde bulunan, ama hiç birine karışmayan adsız, kişiliksiz bir güçtür. Bu gücü kimse bütünüyle edinemez. Bu güç özel şeylerden bağımsızdır. Bireyden önce varolduğu gibi, bireyden sonra da sürecektir. İşte totem dininin taptığı tanrı bu güçtür..."

Bir başka sorun da tanrıyla doğa olayları arasındaki ilişki. Gök tanrısı, yer tanrıçası, Güneş tanrısı bg. Bütün bu tanrılıklar hep doğayla ilgili. Ama tanrıların işlevi doğa olaylarını da aşar. Doğa olayları tanrı gücü ve varlığının gösterisi olarak algılanır. Örneğin Güneş tanrısı hakkın ve düzenin tanrısı ve gök tanrısı da geleneklerin bekçisidir. Demek *Re*, Mısır Güneş tanrısı, *Tor* ya da *İndra* gökgürültüsü tanrısı ya da *Poseidon* deniz tanrısı.

İnsanın dinsel yaşamında Tanrı inancının işlevi sorulduğunda, tanrı inancı gibi çok ayrımlıdır. Yanıtı kolay kolay verilemez. Ama çoğu durumlarda, ilkel de olsa tanrı inancı ne de olsa düşünsel bir işlevi var. Bu nitelik doğa olaylarını ve toplumsal durumları açıklar. Nereden, neden, nereye sorularını yanıtlamaya çalışır. Daha önce de belirlemeye çalıştığımız gibi, bu sorular kural olarak varlıksal karakter taşır ve kuramsal olarak göstermeye çalışır. Birçok kez Yahudilik, Hıristiyanlık, İslamlık ve tanrı da otoritesini gösterir. Günah işleyeni cezalandırır, inananı ödüllendirir. En ilkelinden günümüze kadar sürüp gelen bütün dinler kuramsal bir karakter taşır.

Tanrılık avunmanın, başeğmenin, sevinin nesnesi olmuştur dinsel gösterilerde. Özellikle ilkel dinlerde de bu konuda sayısız örnekler var. Bütün bu durumlar dinsel eğilimli kişinin özlediği gerekliliği karşılamış olur. Bu yüzden bütün dünyadaki dinsel şarkılar eski Babil'in, Eski Vasiyetname'nin şarkıları, ezgileri; Kur'an'ın lirik parçaları, tanrı aşkı üzerine güney Hint şarkıları, İslam gizemcisinin şiirleri bunun canlı örnekleridir. Kimi dinler böylesine sergilenmeli durumlardan yoksun. Eski Yunan, Roma, İskandinav dinleri gibi. Bu dinlerde yapı ayrılığı ağır basar. Belki de bu dinlerde eşlik eden şarkılar, ezgiler zamanımıza kadar korunamadı. (18)

Bütün dünya dinlerinde gözlemlenen başka bir nitelik de, insanların doğaüstü güçlere inanma, onlara sığınma eğilimleri.. Böylesi eğilimler daha çok eski bilinmeyen karanlık çağlardan artakalan alışkanlıklar... İnsanlığın doğa olayları karşısında güçsüzlüğünün bir çeşit gösterisi!

Çoğu dinlerdeki sergilenmeler, gösteriler insan usuyla bağdaşmayacak aşamada. İnsan usuna aykırı! Bir yanda kişisel olmayan "kader", öbür yanda kişisel tanrıya dönüşür, çeşitli karışımlarla... Hıristiyan dili ölülerin göklerde bulunduğunu söyler. Hesapların

---

(18) H. Ringgren, age.

görüleceği zaman hepsinin de yargılanacağını söyler. Kur'an da böyle söyler. O da kendinden önceki dinlerin örgelerini kullanır! İnsanın Cennete ya da Cehenneme gideceğinin daha önce kararlaştırıldığını da vurgular. Bir Mısır söylencesi Güneşi, kendi kayığında Güneş tanrısı *Re* olduğunu anlatır. Böyle buna benzer binlerce anlatılar insanın çeşitli durumlarla gerçeklere yaklaşma isteği, anlayışı; deyimin tam karşılığıyla *multiplicity of approches* (Frankfort). Mısır inancında bu çeşitli imgeler, çeşitli kökenleri olmasına karşın aynı gerçeğe ulaşma amacını güder.

Yaradan uğruna yazıklı insanın umutlu çabaları milyonlarca yıl. Dinsel çabaların arkasında, çeşitli durumlarda aynı kişinin rol oynamış olduğu, bu düşünce ve anlatıların aynı kişiden çıkmış olduğu usa aykırıdır. Dinsel olaylarda yerler, kişiler, durumlar değişiktir. Örneğin eski dinlerden artakalan bir durum: Kurt yaratıcı olarak ortaya çıkar! Bu çeşit yaratı sahneleri ussal açıdan yaşamını sürdüremez.

Çoğu dinlerin dünyanın, evrenin nasıl yaratıldığı konusunda bir savı, bir düşüncesi var. Günlük konuşmalarımızda buna Yaratı düşüncesi ya da kavramı diyoruz. Hıristiyan ya da İslam "teolojisi" kavramında değil. Daha sağlam, daha bilimsel bir deyimle buna *kosmogoni*, evrendoğum diyoruz. Yunanca, *kosmos*, evren; kök *gen, gon* varlaşmak. Kosmogoni çoklayın *teogoni* ile bağlaşık ve birarada ele alınır. Nasıl oldu da bunca tanrılar var oldu?

Yaratı üzerine düşünceler yürütülünce, çoklayın "hiçlikten yaratı" üzerinde durulur. Bu şu demek: Yaratı hiçlikten ortaya çıkmıştır (creatio ex nihilo). Hıristiyanlıkta olduğu gibi. İslamcılar da durumu böyle yorumlar. Allah herşeyi *yoktan varetmiştir.*

Evren böylesine düşlemli, *yoktan değil;* varolan özdeğin *değişim* ve *dönüşüm*lerinden oluşmuş ve bu oluşum bugün de sürüp gitmektedir. *Evrenbilim* ve *Tanrı Kavramı*'nda bu savı, kuramımızı şöyle belirlemiştik:

"... Evren ne yaratılmış ve ne de onu *yaratan* vardır. Yaratı bir imgeden başka birşey değil. Yaratış, yaratı, yaratma sözcükleri

yerlerini; oluşum, değişim, dönüşüm, gelişim sözcüklerine bırakmak zorunda. *Varoluş* ya da *oluşum* diye nitelenen yaratı konusunda; kesin bir neden aranıyorsa, *evren kendi kendisinin nedenidir.* Kendi kendisinin nedeni olan da bir *güce* gereksinim duymaz.

"Ben varım, çünkü anam vardı" benzeri karşı çıkışlar yeryüzünde geçerli bir düşünce. Bu görüş tüm evrene uygulanamaz. Bu konudaki büyük çatışma yeryüzündeki yaşam koşullarına uygulanan düşüncelerin ve bu düşüncelere göre koşullanmaların bir sonucu.

Bir başka deyişle evren, *neden*iyle birlikte *varlaşma* gerçeğini taşır. Nedeniyle birlikte varlaşmasından ötürü evren vardır, varlığını sürdürmektedir. Bir gün yok olacaksa - ki buna inanmak güç - kendi varlaşım nedeniyle değişime uğrayacak, yeniden varlaşmak üzere.

"Evrenin değişmez olduğu" yanlış bir düşünce. Evren değil yalnız; biz, çevremizdeki herşey, herşeyi içeren doğa, doğayla bir olan varlık, varlığın kendisi, kısaca bütün evren bir değişim içinde gelişimini sürdürmektedir. Güneşler, samanyolları, bulutsular (nebülözler) yer değiştirmiyor yalnız, sürekli olarak değişime de uğruyor.

Gerçekte *Big Bang* diye ün salan Büyük Patlama'nın yeniden gözden geçirilmesi gerek. Evren bir anlık olayların sonucu değil (Varlık: Nis-May 1979). Birbirine geçmiş çemberler biçiminde Çokevren'in varlığı nasıl yadsınabilir? Düşünen insan, Homo sapiens yakın bir gelecekte bir değil, birbirini teğet geçen Çokevren'in varlığını ileri sürerse hiç şaşmayalım! Bir değil; evrenin oluşum, değişim dönemlerinde sayısız patlamalar sözkonusu. Genleşim varsa, gözlemlediğimiz evrenin bölümünde. Biz bu olaya genleşiyor gözüyle bakıyoruz. Genel bir söyleyişle esnek bir evrende, Çokevrenin bir bölümünde yaşıyoruz. Genleşim de, yığışım da bize göredir. Bu yersel alışkanlıklarımızın, algımızın bir yanıltısı. Birçok tanrılar düşlemleyip sonra inandığımız gibi! Evrende gerçek anlamda ne genleşim, ne de yığışım var!

Evrenin bize yakın bölümündeki uzayın bulutsuları, başka bir evren bölümünün sınırlarını aşabilir ve o bölümde yeğin patlamalara neden olabilir. Milyonlarca yıl sonra o bölümdeki düşünceli yaratıklar, evrenlerinin oluşumunu saptamaya çalışırken hangi gerçeğe ulaşılabilir? Sonsuz gibi görünen; ama belli, sınırlı bir evrenin yaşını saptamış olacaklar, tüm evrenin değil...". (19)

İlk özdek çoklukla su. Ya da ilk yaratık. Başka bir düşüncede düzensiz kitlenin düzene dönüşmesi. Evren günümüzdeki durumuna *kaos* (kargaşa, düzensiz durum)'dan kosmos (düzenli evren)'a dönüşmüştür.

Yaratı süreçleri kural olarak bir doğa olayına benzetişim yoluyla oluşur. Eski Japon evrendoğum (kozmogoni)'una göre Japon adalarıyla tanrılar *İzanami* ve *İzanagi* çiftinden doğarlar. Mısır'da, Yunanistan *Orfi* kozmogonisinde evrenin yumurtadan oluştuğu düşüncesi yaygındı. Mısır evrendoğumuna göre ilk tepeler bir ilk okyanustan oluşur. Nil'i çevreleyen tepelerde taşmalar sonucu su oluşmuştur. Kimi Kızılderili oymaklarında ve Doğu Asya bölgelerinde inanıldığı gibi bir kuş ya da bir hayvan denizin dibine iner ve oradan toprak getirir. Bu topraktan bütün evren yaratılır.

Yeryüzünün şurasında burasında inanılması güç kimi evren yaratıcısı anlatılarına rastlanır. Bunlardan biri de şu: Daha önce öldürülmüş olan bir ilk yaratığın bedeninden oluşmuştur evren. Babil yaratı söylencelerine göre, *Marduk*'un öldürmüş olduğu kaos hayvanı *Tiamat*'ın bedeninden oluşur evren. İskandinav söylencelerinde tanrılar dev *Ymer*'i öldürür ve onun bedeninden evren yaratır. Kimi Hint evrendoğum söylencelerine göre, *Purusha* denilen ilk insan kurban edilir ve sonra onun kollarından, bacaklarından dünyanın çeşitli parçaları oluşur.

Bu yaratı durumları yalnız bir ilk hayvan, insan bg. den gerçekleşmez, bunların yanısıra yaratıcı sözcük de var. Örneğin bir başbuğun, bir büyücünün büyüsel sözcükleri yaratıcı niteliği taşır. Yaratıcı tanrının sözüyle varlaşması isteneni yaratır.

---

(19) Evrenbilim ve Tanrı Kavramı; A. R. Ergüven, s.6-12, İst. 1989.

Bir Mısır öğretisine göre *Ptah*, yüreği ve diliyle, demek düşüncesi ve sözüyle yaratmıştır. *Eski Vasiyetname*'de: *"Tanrı dedi: Işık olsun, ve ışık oldu."* Bütün yaratı işlemi böyle olur. İşte bundan bu yaratı işlemi İslamlığa geçti. Allah *"ol"* dedi, *bütün evren varoldu*. Böylesi yaratı işlemlerine Hindistan'da da rastlanır. Yaratıcı tanrı *Prayapati* "dünya" der ve dünya oluverir! Başka metinlerde de tanrıların maya'sından, yani onların yaratıcı gücünden ya da büyüsel oluşturma yeteneklerinden sözedilir.

İlkel çağların inancından artakalan *Yüksek tanrı* herşeyin egemeni. Bu bir *monizm*, bütün evrende bir tek güç. O, tek gerçek.

Zaman zaman evrenin iki güç arasında bir dengeleşme durumu olduğu düşünülür. Endonezya'da, dünyanın üst dünya ile alt dünya arasındaki bir savaştan, her iki gücün bileşiminden oluştuğuna inanılır gökle yerin.

Eski Çin dini iki ilkgüçler ya da ilk ilkeler aydınlık, sıcak ve erkek olan *Yang* ile karanlık, soğuk ve kadın olan *Yin* arasında gök yolunu tutar. Bu bir çeşit ikicilik (dualisme) genel anlamıyla. Kimi zaman Yüksek tanrı hem iyi ve hem de kötü yanıyla kendini gösterir. Eski İran'da ikiz tanrılara rastlarız *Ahura Mazda* iyiliği; *Angra Mainyu* da kötülüğü simgeler. *Zarathusrta* öğretisinde bütün yaşamı kapsayan her iki güç arasında savaşım sürergider. *Ahura Mazdah* yararlı ve iyi olan şeyleri, hayvanları bitkileri; *Angra Mainyu* da tüm kötü olan zararlıyı yaratmıştır!

Böylesi ikicilik düşünceleri Yahudiliğe de sızmıştır. Yehova yanıbaşında kötü bir yaratık edinir: Şeytan, cinlerin prensi. Böylesi düşünceler buradan Hıristiyanlığa da geçer. Her ikisinden, hem Yahudilik, hem de Hıristiyanlıktan bu *ikicilik* İslamlığa da geçer. Melek-Şeytan çatışması! İnsanın sağ yanında meleğin, sol yanında şeytanın bulunması! Melek iyiliği, şeytan kötülüğü simgeler. İkicilik, düşünce yolunun doğruya yönelmesi biçiminde anlaşılır. Demek doğru yola ulaşılmıyor hırlaşmasız. Öte yandan dünyada kötülüğün varlığı tanrısal bir güçten köklenmiş oluyor! Böylece tanrısal bir güç yalnız *iyi* olanın değil, kötü olanın da nedenini taşıyor. İnsan da hep iyiye kavuşacağı umuduyla yaşamı boyunca parçala-

nır durur. Bu durumda insanın uğradığı kıyımlar, yıkımlar da bir tanrısal güçten, tanrılardan gelmektedir! Ne anladık böylece bir Tanrı ya da tanrıların varoluşundan?...

Eskatoloji: Son bilimi. Tanrıbilimin kıyamet koptuktan sonra olacakları anlatan bir kolu. Hıristiyan anlayışına göre bu dünya kötüdür. Asıl mutlu yaşam kıyamet koptuktan sonra başlayacak. İslamlıkta da ölülerin nasıl dirileceklerini, işlem defterlerinin nasıl incelendiğini anlatır. Osmanlıcada İlm-ül âhire denir. Mısır, Babil, Yunan ve Roma dinlerinde böylesi bir inancı bulamayız. Yaşamda olsun, tanrı dünyasında olsun bir çeşit denge olduğuna inanılır. Evrende egemen olan düzendir. "Dünya batacak, yerine yeni bir dünya kurulacak" benzeri tasarılara, kurgulara rastlanmaz. Sürüp giden ve içinde yaşadığımız düzenin bozulması çabası egemen daha çok.

Hint tasarımlarında bu düşünce daha da dalbudak salar. Doğadaki düzenli dolaşımlar evrensel (kozmik) orantılardır. Şimdiki dünya kötüye doğru gitmektedir. Yıkıma uğrar. Ama dolaşım süredurur. Yeni bir dünya kurulur. Böylece yokoluşla varoluş sonsuza değin birbirini kovalar. *Bu düşünce biçimi Hıristiyanlıkla İslamlığı etkilemiştir.*

İran düşüncesine göre, evren iyiyle kötünün karışımından ortaya çıkmıştır. Tutuşup yokolacak. Bu çeşit düşünce biçimine *İskandinav söylencelerinde de rastlanır.* Tanrılarla kötü güçler arasında korkunç bir savaş olur. Evren batar, yenisi ortaya çıkar.

Eski Vasiyetname'de *Babil dinindeki görüşler yer alır.* Kötülük yıkıma uğrar. Yeni, iyi bir dünya onun yerini alır. Bundan başka "Tanrı krallığı", ideal kral *"Mesih" ortaya çıkar. Bu düşünce eski krallık ideolojisinin sürekliliğini sağlar.* Bu düşüncenin arkasında Hıristiyan eskatolojisine göre *beklenen Mesih, İsa*'dır. Onun bir gün yargıç ve kral olacağına inanılır. Zamanın sona ereceğine değgin düşünceler var. Kurulacak yargılıkta iyiler, sonsuz yaşama kavuşacak; kötüler, günah işleyenler de cezalanacak, yokolacak. Böylece kozmik durumdan bireysel-kişisel, törel (ahlaki) -dinsel duruma geçilir. (20)

---

(20) H. Ringgren, age. Lund 1993.

Hristiyanlığın bu yargı sorunu daha sonra *İslamlıkta yer alır! Muhammed* de yıkımlar (felaketler)'dan uzun uzadıya sözeder. Yargı günü, insanları etkilemek amacıyla ağır doğa yıkımlarıyla açıklanıp anlatılır. Öyle ki nerdeyse birbiri üstüne bindirilir yıkımlar. İnananlar Cennete, inanmayanlar Cehenneme gönderilir. Böylesi betimlemeler, anlatılar Kur'an'da yinelenir durur. Okuyucu çarpılmışa döndürülür, şoke edilir! Kısacası, inanmayanların yeri Cehennemdir. Orada sonsuza değin yanacaklar. Oysa bu durum değişimli dönüşümlü doğanın yapısına, doğa yasalarına da aykırı!

Bleeker, dinlerin bir çeşit "peygamber biçimli" durumlara dönüştüğüne dikkat çeker: Zarathustra, Musa, İsa, Muhammed!.. Bir çeşit gerçek eskatoloji! Bu rastlantı mı değil mi? Buna karar vermenin zor olduğunu belirler sonra da. Böyle bir yargı gününün dinlerdeki yetersizliğe, insanlık için daha iyimser duruma yanıt olabileceğine inanılır. Yaşamın çıkmazları, zorlukları, güçlükleri çekilmezlikleri karşısında insanlara bir daha umut verilmiş olunuyor. Veresiye de olsa! Hem de Yargı Günü, Cennet muştuları, Cehennem korkutmalarıyla. Böylece insanlar çarpılmışa döndürülerek kıpırdamaz duruma getirilir. Din sözcüleri de sel önünden kütük kaparcasına erklerini (iktidarlarını) yürütürler.

Din sözcüleri, yayımcıları nasıl olsa yazıklı insanların yaşam karşısında umut içinde bekleyen, düşlemleyen bir yaratık olduğunu biliyor. Kendine göre düşünleri, düşlemleri, düşleri, tasarıları olan insana! Bu nitelikleri okşayan bir *"yaşam kürü"* bağışlamanın; din sözcülerinin, onların yandaşlarının kendileri için pekçok yararları vardır. *Demek gerekse eskatoloji, Hıristiyanlık için, İslamlık için* de yığınların kaygısına, üzgüsüne, sorunlarına *cankurtaran simidi* olur.

Günümüz bilimsel araştırmaları, taa eski çağlarda yaşayan yazısız halkın geleneksel inançlarında da buna benzer anlatılar olduğunu gözlemliyor. Batı kültürünün, bilimsel araştırmaların gittikçe gelişmesi, yaşam boyunca bilinmeyen durumların bilinene dönüşümü; dinlerin, dinsel inançların, tanrıların milyonlarca yıldan

beri yapamadıklarını bilimin gerçekleştirmesi gözden uzak kaçmamaktadır. Bu yüzden dünyanın şurasında burasında *"peygamberimsi"* ya da *"Mesihci"* gösterilere tanık olunuyor. Buna koşut olarak İslam ülkelerinde köktendinciler 1400 yıl öncesinin düşlemlerini hortlatmak, böylece siyasa dincilerini etkilemek amacıyla sokaklara düşüyorlar! *İster Mesihçi, ister köktendinciler olsun aralarındaki tek ayrım; ikincilerin bilime çağımızda bile düşman gözüyle bakmaları! İslamın din sözcüleri, yandaşları kendi çıkarları uğruna bilim ve teknikten yararlanmakta; bunun hemen yanıbaşında bilime, tekniğe düşman gözüyle bakmaktadırlar.* Bu köktendincilerin ikiyüzlülüğü!

Bilimin gelişmesiyle, tekniğin gücüyle, yeni buluşların birbirini izlemesiyle bütün eski değerler, inanç ölçüleri sarsıntıya uğruyor. Bu doğal bir sonuç, İslamın tutuculuğuna karşı! Alışkanlıkla çöreklenmiş ve kendi olurlarıyla onaylanan düşlemsel, eski durumlardan sıyrılmak, uzaklaşmak korkusuyla köktendinciler tedirgin oluyorlar. Bu dinsel alışkanlıkların bir bir yitişiyle bunalıma düşüyorlar. Bunlar okumayan, kendini yetiştirmeyen, kendini esen yellere bırakan, başkalarına yaslanan ya da yaslanmaya alışık kişiler.. Bunlar kendi kafalarını kullanmazlar. Bunlar hep *"kendi kendine gelecek bir bağışa, hazırlopa"* sarılıyorlar. "Çalışalım ve birşey ortaya koyalım" düşüncesiyle çaba göstermiyorlar. Az ya da çok bütün dinlerde *-özellikle İslamlıkta-* dinsel inançlarda böylesine *"hazırlopçuluk"* var.

Bu da kendilerini başkasına, başka bir güce "teslim" etme eğilimiyle birleşerek bu tür insanları eylemsiz kılıyor, sözcüğün tam anlamıyla onları *uyuşturuyor!* Bütün İslam dünyası böyle bir uyuşukluğun pençesinden kendini kurtaramıyor! İçine düşmüş oldukları bunalımla hem kendilerini, hem de başkalarını öldürüp inandıkları dine aykırı suç işliyorlar! Böylece din, dinlikten çıkıyor!

Her şeyi başkasından bekleyen (örneğin tanrılardan), bireylerden oluşan bir toplum; gelişimden uzak, hiçbir şeyden haberi olmayan, neyin nasıl olduğunu bilmeyen düşüncesiz yığınlara dönü-

şür! Düş dünyasında yaşarlar. Bu da devletin yönetimini elinde bulunduran ya da "iktidarı" ele geçirmeye özenen siyasa dincilerinin ekmeğine yağ sürer! Bu düşlemli kişilerin çoğunluğu da düşlerine uygun yönetici köktendincilerini bulurlar! Ama öteyandan sonbilimsel (eskatolojik) düşünüler de (dünyanın sonu dinsel inancına saplı) halklar arasında baskıya, güvensizliğe, uyuşukluğa dönüşür. Her şeyden önce önemli olan, gerçeği deyimleyen insanın yeryüzündeki durumudur. *Ama köktendincilerin gerçekleri tersyüz olmuştur.*

Çeşitli dinlerin insana bakışı ne? Bu da çok önemli bir konu. Kimileri insanın tini, tinleri olduğuna inanır. Tin bedeni bırakır düşlerde olduğu gibi. Ya da gölgeyle birleşir. Görünmez bir benzeri olur insanın! Yaşam tini insanı bırakınca insan ölür inanca göre. Kimi halklarda özgür tine inanılır.

Yeni Vasiyetname'de insanın üçlü durumu yer alır: Beden, tin, soluk. *Gnostisizm* diye ün salan *bilinircilik,* bu üçlü durum çok önem taşır. Budacılık tini yadsır, tinin varlığına inanmaz. Sürekli olarak değişime uğrayan duyuların akımı vardır. Bir başka sorun da şu: Tine inanmanın din işlevlerinde önemi nedir? Tinin sonsuz ya da tanrısal olup olmadığı da belli değil! İnsanın kendini bileliden beri de (5-10 milyon yıl) kanıtlanmamıştır!

Eski Mısır'da tine, ölüme inan çok önemliydi. Tinin, ölümden sonra bir başka insana ya da hayvana geçtiğine inanılıyordu. Ama bu durumun yalnız Hindistan'da dinsel önemi vardır. Böylece insan, kendisinin şu ya da bu biçimde tanrısal kökenli olduğuna inanır. Çoğu zaman da insan kendisinin yeryüzüne tanrısal bir uzlaşma, anlaşmayla geldiğine inanır. Buradan da kendisini (insan), bir yandan dünyaya, öbür yandan tanrısallığa bağlı görür.

Eski Vasiyetname'de *Yehova*, insanı toprağın tozundan yaratır ve yaşam soluğunu onun burnuna üfürür. Babil söylencesine göre insan, bu amaç için öldürülen tanrının kanıyla karıştırılan kilden yaratılmıştır. Demek bu söylenceye göre ne de olsa insanın kendisi tanrısal olmuş oluyor! Bu durumda "Enelhak" diyen *Hallacı Mansur* ve öbürleri boşuna öldürülmüş oluyor!

Eski Yunan söylencelerinden Orfik, insanın Zeus'un oğlu Dionysos - Zagreus'ü yutan titanların külünden yaratıldığını anlatır. Böylece insan, bir yandan tanrısallığı, bir yandan da titanlığı içinde taşır. *Yeni Platonculukla Gnostisizm* tinlerin yüksek bir dünyadan geldiklerini, özdeğin zincirlerine takıldığını, kendi kökenine dönmeyi özlediğini söyler. İnsanın tanrısal kökeni totemci görüşe de işlenir. İnsanın totem bir hayvandan geldiği düşünüldüğü zaman, bu tanrısal bir dünya için bir çeşit gösteridir.

Dinler insanı tanrıyla "akraba" gösterirken, bir yandan da onu bu dünyaya bağlı kılıyor. Ama *İslamlık insanı daha çok "ötedünya"ya bağlı kılar* .

Dinlerde insanın durumu çok değişik, insanın oluşumu birbirine hiç benzemez. Bu durum da dinlerin bir "Tanrı" imgeleminin değişik olmasından ileri gelir. Daha açık bir söyleyişle *insan tanrıları kendi isteğine göre yaratmış olur.* Bu yüzden yalvarılan tanrılardan hiçbir zaman yanıt gelmemiştir, gelmez de!.

Zerdüştcülük'te (İÖ VII. Yüzyıl) insanın görevi *Ahura Mazdah*'ının yanı sıra bütün kötülüklere karşı durmak, dünyaya iyiliği getirmek.. Böyle bir düşünce Hıristiyanlıkta da var: *Paulus, "biz Tanrı'nın iş arkadaşıyız"* (I-3:9) der. Bundan amaç insan hükmedici olmayacak. Tanrısallıkla ilişki sezgi düzeyinde de olabilir. Hint Upanişad düşüncesinde sezgiyle insan tini (Âtman) birdir, evrenilkesi *Brahman*'la. *İnana - Mârga,* bilgi yoludur. Gizemci deneyimler tanrısallıkla bir olmaktır. *Angelus Silesius, "insan tanrı olur elbette"* diyor. İslam gizemcisi *al-Hallaç* da şöyle diyor: *"Seven ben O'yum, O'nu seven benim".* Bu şu demek: İnsandaki tanrısallık kendi kökeniyle birleşiyor, Tanrı'nın kendisiyle.

Bunun tam karşıtı Yunan dininde: İnsanın isteği, kendi yaşamını kendi kendine yaşamak, tanrıların gücüne ve isteğine bağlı kalmadan! İnsan kendini tanımalı. "Kendini tanı". Babil dininde insanın ölümlü olduğu vurgulanır. Yalnız tanrılar ölümsüzdür. *Gılgamış* söylencesinde olduğu gibi: *"Tanrılar insanı yaratınca ona ölümü kararlaştırdı, ama yaşamı kendi eline bıraktı" Eski Vasiyetname*'de de buna benzer anlamlara rastlıyoruz:

"İnsan etten oluştu soluktan değil." Bu da şu demektir: O zayıftır, tanrısal gücü yoktur. Onu tanrıdan ayırdeder günahı. O gururlanmamalı. İnsanın tanrı ortaklığını kaybına sebep onun dikbaşlılığıdır. *Bütün bunlar Eski Vasiyetname'ye, İncil'e, bunlardan da Kur'an'a geçmiştir.*

İnsan günah işlediği için, Hıristiyanlığa göre haklılığını yitirmiştir. Günahlıdır, borçludur. Bağışlanma yoluyla tanrı ortaklığını yeniden kazanabilir.

İnsanın tanrısallık kökeni nedeniyle tanrılara karşı kimi görevleri vardır. *Eski Babil metinlerinde insanın tanrılara kurban adaması için yaratıldığını vurgular.* Ancak bu yolla tanrılar hoşnut edilebilir. *Bir Meksika söylencesinde insanın birşey kurban etme amacıyla yaratıldığı belirtiliyor. Aztek dininde de insanın kurban edilmesi çok önem taşır.* Kimi inançlarda tanrıların isteği çeşitli durumlarda anlaşılıp yorumlanır. Sözkonusu tanrısal bir düzen... İnsanın bu düzene uyması istenir. Eski Vasiyetname'de *Yehova,* insanlara şunu gerektirir: *"Haydi, tanrınız Yehova, size ne dediyse onu yapın. Tanrınız Yehova'nın size gösterdiği yoldan gideceksiniz. Yaşamanız için uzun uzun."* (5 Mos. 5:32, 33).

Böylesi iyimser sözvermeler İslamlıkta da var. Bu sözvermeler bütün dinlere İslamlığa da olduğu gibi Sumer ve Babil söylencelerinden geçmiştir. İnsan ne de olsa günah işler.. Ama doğası gereği iyidir ve Allah'ın istediğini yapmaya yeteneklidir! İnsanın yeteneği üzerine Budacılık'ta da iyimser görüşler var: İnsan kendi gücüyle çeşitli yolları bulabilir, kurtuluşa ermek için.

Sokrates, doğru olanı anladığı zaman, onu yapacağını söyler. Ama Hıristiyanlığa göre, insan doğumuyla birlikte günaha girmiştir! Sokrates, Hıristiyanlıktan 450 yıl önce doğruyu söylemiş. *İnsan doğumuyla günaha girdiyse, Hıristiyanlığa göre de insanı yaratan Tanrı olduğuna göre, suçlu doğrudan doğruya Tanrı'dır, O'ndan hesap sorulması gerektir! Ya da din sözcüleri saçma sapan konuşmaktadır!* Öte yandan Paulus'a göre insan, Tanrı'nın bağışıyla haklı olabiliyor!

Çoğu dinler, insanın günümüzdeki durumunu beğenmez. Durumlar hiç de özlenecek türden değil! Başlangıçta insanın durumu çok daha iyiydi. Afrikalılar ölümün olmadığı bir dünyayı düşünür. Ama insanın günah işlemesi -inanışa göre- dikbaşlılığı nedeniyle ölüm insan dünyasına gelmiştir. *İncil*, ölümün ve kötülüğün olmadığı bir Cenneti gözönünde bulundurur ama, insanın günah işlemesi yüzünden her ikisi de ortaya çıkmıştır. *Böyle bir sav "kitabına uydurma"dan öte gidemez!* Sözüm ona insan geçimini sağlamak için çok çalışmakla cezalandırılmış!..

Böylece birçok dinler hep insanı suçluyor, onu aşağılıyor, küçümsüyor. Tanrılar da öyle yapıyor.. Hem de "herşeye kadir" tanrılar. *Öyle ya insan ne denli güçlüyse günah işlemekte, bütün dinler tanrılarıyla birlikte insanla başa çıkamıyor... Yazıklı tanrılar böylece güçsüzlüklerini insana yüklüyor.* Başka bir söyleyişle *yazıklı din sözcüleri imgetanrılarının güçsüzlüklerini örtbas etmek için hep insana yüklenip onu suçluyorlar. Neden? Çünkü kendi düşlemlerinin yalanlarını da kapatmak için! Tanrıyla insan arasında din sözcülerinin oynadıkları ikili katakulli! İnsanı, günahlarıyla birlikte yaratan tanrıları yargı günü kim sorguya çekecek?*

Helen gizemci dinlerinde ölümle alınyazısı zorlayıcı güçtü. Hıristiyanlıkta günahlar ölüme neden oldu. Bütün dinlerde herşeyi altüst eden, korkunç gerçek ölümdür. Ne olursa olsun onun üstesinden gelinmesi gerekir. Çoğu dinler, çoğu bireyler ölümden sonraki yaşama inanırlar. İnsanlar için büyük avuntu da budur. Kimileri insanların ölümden sonra yaşadıkları inancını taşırlar. Bu yüzden mezarlara yiyecek ve silah konur. Kurban verilir mezarlara. Kimi dinler ölümden sonra güçsüz bir dünya olduğu inancını verirler insanlara. Eski Babil'de, İsrail'de, Yunanistan'da böyledir. İnsanın iyi olması için dinler çeşitli yollar gösterir. *Bütün dinler birbirine azçok benzerler. Bir sonraki de genellikle bir öncekinden esinlenir. Mezarlara yiyecek ve silah koymanın anlamı, ölümden sonraki düşlediği dünyayı bu dünyaya benzetmesinden kaynaklanmaktadır.*

Eski Mısır dini oldukça mutlu bir yaşam düşünüyordu Güneş tanrısı ya da Osiris'le. Kimi Kızılderili oymaklar öldükten sonra vahşi bölgelere, *"mutlu av yerleri"*ne ulaşacaklarına inanıyorlardı. Yunanlılar Hades'i, mutlu Eleus tarlalarını da tanıyorlardı. Kuzeylilerin Valhall tanrıları savaşçıların gözdesiydi. *Zerdüştlüğün, Hıristiyanlığın, İslamlığın Cenneti de böyleydi.* Bir ayrımı şu ki, yalnız iyiler Cennete gidebiliyordu. Kötüler, günahlılar yokolacak ya da cezalandırılacaktı. Hiç de ussal değildi ölüm durumları. Bunlar çeşitli görüşlerin birbirleriyle karışımıydı.

Genel bir söyleyişle dinler çeşitli yollarla ölüm gerçeğini yenmeye çalıştılar. Bu bir çeşit karşı koymaydı. Ölüm inancının nesnel biçimlenmesi tanrı inancıyla törel anlayış ve toplumsal durumlar arasında bir değişim oldu.

Dinlerin yapısına giren coşkusal, duygusal öğelerle toplumsal öğeleri birbirinden ayırmak kolay değil. Dinsel gibi görünen bir öğe, bir de bakıyorsunuz toplumsal karakter taşıyor. Yaşamın içinden sıyrılmış gereksinmeler. Dinsel yaşam, özel yaşama dönüşüyor.

Eski Romalılar kendi yalvarılarını titizlikle hazırlıyorlardı. Araya giren bütün olasılıkların da onaylanması için. Eski Kızılderililer kurbanlarında oldukça titizlik gösteriyorlardı. En ufak bir yanlışlıkta kurban boş yere adanmış olurdu. Kimi dinlerde, inanç birliklerinde kurbana hediye gözüyle bakılır. Kimi dinsel törenlerle kurban daha da kutsallaştırılır. Bu da kurban edenle kurbanı alan arasında ortaklık, birlik oluşturur. Latince deyimiyle *do ut des "bunu veriyorum ki sen de veresin"*. Bir veda dinsel töreni şöyle başlar: *"İşte yağ. Hani hediyelerin?"* Bir Afrika din töreni de şöyle: *"Şimdi sana süt veriyorum; çocuk, hayvan, Wimbi ve iyi bir otlak ver şimdi bana"*.

İlkin tanrıya kurban verilir. O da karşılığını verir. Bu geleneksel alışkanlıklar, dinsel törenler, kurbanlar bg. Çeşitli kültürlerden kalma, özellikle avcılıktan. Kurbanın, tanrılara yiyecek yerine geçtiğini, sayıldığını belirleyen birçok örnekler de var! *İnsanlar*

yaratılır Babil'de, çünkü onlar kurbanlarıyla tanrıları besleyecekler, Günah ırmağı sona erince *Utanapishtim* kurbanını getirir ve *kurbanın çevresinde aç tanrılar sinekler gibi toplanırlar.* Mısır'da her gün sofralar kurulurdu tanrılara tapınağın içinde. Çünkü tanrıların da insanlar gibi besine gerekleri vardı, güçlerini korumak için. Bu yüzden de sürekli olarak kurbanlar verilirdi tanrılara görevlerini yapabilmeleri için!

Böylece Eski Mısırlılar, kendilerine yardım etmek için tanrıların beslenme görevini yükleniyorlardı. Bu tanrıların da insanlar gibi gereksinimleri vardı. Yiyeceklerini, içeceklerini sağlamaktan yoksun olan tanrılar, insanların yığın yığın gereksinimlerini nasıl karşılayabilirler? Usun alacağı iş mi bu? Dinler, tanrılar üstüne böylesi yiğit sorular günümüzde sorulamaz! Sorulur da, soranı yargılığa verirler! *Demek Anadolu insanı 3000 yıl geride öyle mi?*

Tanrılar için kurulan sofralarda, kurban adayanla tanrılar arasında yemek yeme birlikteliği sağlandığına inanılıyordu. Bunun en canlı örneği İsrail kurbanı, İsveç kilise incilinde geçen bir çeşit *"tanrıya şükretme kurbanı".* İbranice deyimiyle *Shelamim.* Kurbanın kimi parçaları sunaklarda (kurban sunulan taş masa) yakılır.

Başka ünlü bir örnek de Yunan Dionysos - Dinsel törenine değgin. Kadınlar coşkulu bir başdönmesiyle bir tekeyi ya da boğayı parçalayıp etini yutarlar. *Hayvana, bu törenlerde tanrının temsilcisi gözüyle bakılır!*

Kimi kiliselerde Hıristiyan *Kudas* dinsel törenleri yukarıda anlatılanlara benzer. Hemen hemen benzeri bir yorum: Ekmekle şarap İsa'nın bedeni, kanı ve Kudas dinsel törenleri bir çeşit "ölümsüzlüğün ilacı"dır. Burada Kudas dinsel töreni bir simge. Bu simgeler İsa'nın ölümünü anımsatır. Dionysos dinsel tören kuralları da azçok simgesel! Demek insanlar düşlemlerinin, tasarımlarının yardımıyla yaşamın zorluklarından kurtulmak için kendilerini bir tanrıya ya da tanrılara yakınlaşma, onlarla birlikte olma (hiç değilse imgesel!) yolları arıyorlar. Bu da yazıklı insanların kendi olurlarına göre kurtuluşları!.

Kimi zaman kurbanlık hayvan suç işleyenin yerini alır. İlginç bir örnek 5 Mo5. 21: Bir kentte biri öldürüldü ama öldürülen belli değil. Bu durumda ceza bütün kente yüklenir. Bir hayvan kurban edilir. Öldürenin cezasını hayvan çeker. İsrail'de, büyük barış gününde 3 Mo5. 16'da şöyle anlatılıyor: Prest (Papaz) halkın günahını bir tekeye yükler. Teke çölü geçtikten sonra günahları halka bırakır. Babil yılbaşı eğlencelerinde de buna benzer dinsel törenlere rastlanır: Tapınak bir tekenin yardımıyla temizlenir. Sonra da bütün pislikler Fırat ırmağına atılır.

Afika'da Atalar dinsel töreninde bol bol bira içilir: *"Esrikleşmek (sarhoş olmak) bir görevdir. Çünkü birşey sanki düzensizlik içindedir. Ama düzene dönüşür."* Esriklik törene katılanları düzensizliğe sokar. Bu da onların kabul edilmelerini sağlar atalarının ruhlarında. Çünkü onlar da ölümle düzensizlik içindedirler. *Şarap ve esriklik gizemcisinin simgesel dili ruhsal coşkunluğu artırmak için.*

Özdeş öğeleri Bektaşi konuşmalarının girişinde görüyoruz. Kurban edilen bir koyun çoklukla onların durumlarını simgeler. Dinsel törenler çoğu durumlarda coşkusal yaşantılara neden olur. Coşkulu danslar birçok doğu halkı dinlerinde de vardır. Bunları kimi İslam dervişlerinden tanıyoruz. *Şamanlıkta* yalnız Şaman olan coşkuya (vecde) gelir. Böylece Şaman ruh dünyasıyla ilişki kurmuş olur. Öyle yorar esriklik durumunu, öyle yorumlar! *Coşkulu durumlar, kendinden geçmeler Hıristiyanlıkta da vardır.*

Kimi Amerikan tinbilimcilerinin savına göre, her insan kişiliğinin gerçeğine uymaya çalışır ve bunu *kendi yeterliliği* (self-adequacy) olarak onaylar. Kimileri bir güce sığınmakla rahatlık duyar. Böylece sorumluluğu hiç *bilmediği,* görmediği, tanımadığı, hele hiç karşılaşmadığı imgesel bir güce bırakır!

Durumların açıklanması kimilerini tedirgin eder. İki kişi birbirleriyle çeşitli konularda konuşuyorlardı. Onlardan biri *Varlık - Yokluk - Tanrı* üstüne konuşuyordu. Aralarından biri:

"- Ne olur, bu konularda konuşmayalım, inanın rahatsız oluyorum" deyince konuşmaya son verildi.

Buna benzer bir olay da, başka bir konuda İsveç TV. de geçti. Büyü sanatçıları TV. de sanatlarını gösterdikten sonra, nasıl yaptıklarını açıklamaya başlayınca seyircilerden birkaçı, bunların açıklanmasını istemeyerek hemen karşı çıktılar:

"- Büyü sanatınızı, bunu nasıl yaptığınızı bize açıklamayın. Siz sadece gösterin. Bu yeter bize. Açıkladığınız zaman tadı kalmıyor!." *Halk gerçeği değil, kendilerinin aldatılmasını istiyor!.* Varlık - Yokluk - Tanrı konularında konuşulurken, *"inanın rahatsız oluyorum"* diyen kişiyle, büyü konusunda *"bu işi nasıl yaptığınızı n'olur bize açıklamayın"* diye karşı koyan birkaç seyircinin korkularını, kuşkularını, tedirginliklerini anlamak hiç de zor değil!..

Kimileri düşsel oyalanmalarla yetinerek yaşamlarını sürdürmeye bakarlar. Onlarda düşsel yaşam güdüsü usdan önce gelir. Us onları rahatsız eder! Onlar böyle bir yaşamla kendilerini düşlere kaptırırlar. Bu tür bireylerden kimileri dinsel çevrelerde yetiştiği gibi, sonradan bu çevrelere de sokulabilir! Kimileri de pişman olarak dinsel çevrelerden uzaklaşırlar. Dinsel sezgi diye birşey yok!

Bir hayvan, besin sağlamak için kendiliğinden içgüdüsel bir davranışa yönelir. İnsanın böyle içgüdüsel bir duyusu yok! Din konusunda sezgiden sözedilemez. Çünkü dinsel davranışlar, bireyle çevre arasında değişen çok yanlı durumlardır. Yukardan beri açıklamaya çalıştığımız gibi belki bir avunma gücü yeğni düşünceliler için! İnsanın yaşam boyunca pekçok avunma biçimleri var. Din, bu avunma, oyalanma biçimlerinden yalnız biri! Ama dinden yararlanarak, dinsel çevrelere giren, onları aldatan kimse, bu çevrelerin güvenini sağlayıp yüksek basamaklarda önemli görevler alırlar adamları, seçmenleri yardımıyla. *Bunlar halkın zayıf yanlarından "istifade etmesini" töresizlik diye onaylamazlar. Bunların çıkarları ülkenin çok üstünde yer alır. Onlar için ülke hiçtir. Önemli olan kendi çıkarlarıdır!* Bir örneklemeyle *Menderes-Bayar, Evren - Özal* ve ondan sonra gelenler de böyle yapmışlardır!.. Din, onlar için durumu korumak aracından başka birşey olmamıştır!.

Dinsel kümeyle birlikte olan birey başkasının yerini de almış olur. Kendi kendine avuntusu da bu olur! Sonra da şöyle bir bakıp seyreder kendini. Yaptıklarının acısını için için duymuş olsa bile "fırsat" vermez! Çıkarları ülkenin de, halkın da önünde gider!

Dinsel kümeye karışan, onların arasında yaşamaya başlayan birey kendi "ben"ini bulduğunu sanır. İnanır buna! Dinsel kümenin rolü, kendisinin de rolü şimdi! Artık o birey tekbaşına değil, kümenin olurlarıyla birlikte yalnızlıktan da kurtulmuştur. Öyle duyar kendini. *"Sürüden ayrılanı kurt kapar!"* diye bir korkuyu tedirginliği de atmış olur.. İnanır buna!

Gerçek şu: Düşlerle, görüntüler bir yerin kültüründen: rol oynamıştır. Bir örneklemeyle VII. Yüzyılda *Arap Peygamberi Muhammed*'in düşleri, düşlemleri, çağının ilkel Arap oymaklarını etkilemiştir. Arap oymakları yaşamın acı gerçekleri karşısında düşlemler içinde yaşıyorlardı. Hep *"hazırlop" bir güce umutlarını kaptırmışlardı!* Yer var mı, oturmak kolay! Muhammed de, Arap halkı arasında öteden beri yayılagelen düşlere, düşlemlere kendi düşlerini, düşlemlerini ekledi. Arap oymaklarının alışık düşlemlerine Tanrıelçisinin düşlemleri yerleştirildi.

Bir örnek vermek gerekirse, Afrika'da düşlerin içeriği ve biçimi çoklayın geleneksel Afrika ile Hıristiyan güdüsünün karışımından oluşmuştur. *Arap peygamberi Muhammed* Ukaz pazarında, Şam'a yapmış olduğu çeşitli yolculuklarda dinleye dinleye öğrenmiş olduğu Yahudi ve Hıristiyan düşünülerini Arap geleneğiyle karıştırıp çevresine yaymaya başlamıştır.

ABD'nin kimi bölgelerinde yaşayan *Amish,* XII. Yüzyılda göçeden İsviçre Mennonitlerin kökeninden gelme tutucu Puritenler eskiçağın geleneksel giysilerini koruyorlar bugün de! Dinleri, kültürleri de aynı! Tekniğin bütün yeni buluşlarını geri çeviriyorlar! Bedenleri yeniçağda, zihinleri eskiçağda. İkilem içindeler! *İstanbul'da kimi Müslüman kadınlar yüzlerini kapatıyorlar. Muhammed esinlerini düzenlerken Mekke döneminde kadınlar yüz-*

lerini kapamıyorlardı!. Türkiye'de kadınların yüzlerini kapamaları kocalarının baskısıyla olmaktadır. *Kadınlar erkekleri gibi öylesine yeğni akıllı değil!* Kadınları övüyorum: Kadınlar genellikle yeniliğe erkeklerden çok daha eğilimli.. Bu da bir gerçek! Tire'de (İzmir) kendileriyle konuştuğum ve yüzlerini sokağa çıkınca kapatan kadınlar hep kocalarından şikayet ettiler. Bu kişiliklerini yitiren erkekler, *"yüzünü kapamazsan, boşarım"* diye tehdit ediyorlarmış!

Dinler tarihinde görülen *din değiştirme* olayları çok ilginç! Bunlardan en önemlileri *Paulus,* öbürü de *Augustinus* örnekleri. Bunlardan ilki, Paulus kendini uzun zamandan beri güven içinde görmüyordu. Geleneksel Yahudi inancını yetersiz buluyordu. Böylece Hıristiyan "vaız"larına kendini bırakıverdi. Onun Hıristiyanlarca izlenmesi, örneksel bir savunma tepkisi, demek gerekse bir çeşit ödündü. Ama en sonunda Şam'ın açıklarında öyle bunalımlı bir olayla karşılaştı. Bir ışık, (kendince) onu izliyordu. Bu çeşit yaşantılarda böylesi ışık olayları çok olağandı.

Augustinus'a gelince: O da çocukluğundan beri anasının etkisiyle Hıristiyanlığa tutuldu. Onun yabanıl (vahşi) gençliği *manihaisme*'e sığınması çocukluğunun baskısından kurtulmak amacını güden bir girişimdi.

Pratt, dinlerdeki din değiştirme olaylarına dikkati çeker. Hinduizm'den çok güzel örnekler bulunabilir bu konularda. Hinduizm'de kimi bireyler uzun zaman bir arama sürecinde bulunurlar. Yetersizlik, en sonunda uzlaşmalı, kişisel bir yapıya dönüşüyor. *Budha*'nın yaşamöyküsünde belirlenen dinsel gelişim tinbilimsel olarak gerçektir! Uzun zaman yeğin bir aramayla bir uyanıklık dönemi geçirir. Sonunda kurtuluşa döner. Uzun bir hazırlanma döneminden sonra birdenbire din değiştirme yaşantısı bilincine kavuşur. Kimi örnekler toplumsal bunalımların bireyleri tinsel olarak etkiler. Onları dinsel deneyimlere sürükler örnek olarak *W.Montgomery Watts*'ın *Muhammed*'in dinsel etkinliği üzerine yorumu. Özel dinsel tip gizemcidir. Dinsel yaşantı biçimi ortaya çıkar birçok dinler arasından. Bunların başlıcaları: *Hinduizm,*

Budacılık, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamlık gibi... Etkilenmeleri nedeniyle aralarında nesnel, gözle görünen benzerlikler var!

Gizemciyi tam olarak deyimlemenin olanağı yok. Genel bir deyişle! Tanrısallıkla ilişkinin içyaşantısı! Kimi zaman da -gizemciye göre- tanrısallığa yaklaşılır, onunla bir olunur: *Unio mytica.*(21) Bir çeşit duygu yaşantısı, doğa gizemcisi denilen. Birdenbire gelen doğa güçlü inanın sezgisel duygusu ve sonsuzluk duygusu yıldız göğünün görkemliliğiyle..

Aldous Huxley, bir yapıtında, *mescalin*(22) yardımıyla özdeş gizemci deneyimleri ortaya koyabileceğini savundu. İngiliz din tarihçisi *R. Zaehner*, özdeş uyuşturucuyla yapmış olduğu deneyimlerde bunun ayrımına varmadığını söylemiş olsa da; birçok gizemciler coşkusal (vecid, vecd) duruma ulaşmak için uyuşturucu maddeler kullandıklarını kendileri açıklamışlardır. Gizemcilerin anlatıları, yaşantılarının betimlemeleri, onların açıklamalarına göre *dinsel coşkularda uyuşturucuların etkisini görürüz.* Gizemcilerin hiçbirinde coşkusal yaşantılarına değgin yeterli, tam bir deyime rastlayamayız. Onlara göre deneyimleri sözcüklerle anlatılmıştır! Daha sıkıştırılınca *"tanrısal olan söylenmez, anlatılamaz"* deyip işin içinden sıyrılıp çıkıyorlar!. *Dinsellik üzerine bu da "bityeniklerini" ortaya koyuyor!* Bilinircilikte (Gnostisizm) olsun, Yeni Platonculukta olsun kimi anlamlara gizemci gözüyle bakılır.

Gizemci sezgisel yaşantısının dış gerçeklerle ya da mantıkla hiçbir ilgisi olmadığını belirler. Kimi durumlarda böylesi yaşantılar görme ya da işitme duyularının izlenimleridir. Bu yeğin gizemci yaşantıları oldukça kısa sürer. Ama bunların düşsel izlenimleri oldukça uzundur. Bu tinsel düzeyi sürekli olarak yaşamaz gizemci. *Bu çeşit gizemci yaşantılarda normal bilinç ortadan kalkar, iç dönüşür.* Bu durumda gizemcinin, çevresinden haberi yoktur, artık o tümden bilinçsizdir. *Tıpta bilinçsizlik sayrılıklı durumdur.*

---

(21) Geels, Anton; Wikström, Owe: Den religiösa manniskan, Plus Ultra, Lund 1993

(22) Mescalin: Bir çeşit uyuşturucu madde. A.R.E.

Katolik gizemciliğinde içedönüşle (meditasyon) ruhsal çalışmalara hız verilir. İslamlıkta gizemci, dikkatini Kur'an'ın kısa sözcüklerine yoğunlaştırır ve durmadan *"hû hû"* deyip yineler. *"Hu çekmek"* deyimi de buradan gelir. Dervişlerde bu durum müzikle, oyunla daha da yeğinleştirilir.

Budha gizemcisi, içe kapanışını çoklukla simgesel biçimlere yoğunlaştırır. Budha'ya erişmek için. *Zenbudhacılık*ta, özel bir teknik var. Usta, öğrencisinin bir giz ya da zor bir sorun üzerinde düşünmesini ister ve onu sezgisel bir çözüme, bir çeşit düşünce doğrultusuna yöneltir, *"aha yaşantısı"*na ulaşması için. *Aha-yaşantısı* ya da *esini,* bir durum ya da bir sorunda, sezgiyi birdenbire izleyen duygu!

İslam gizemine göre bir "yol" vardır. Bu yolda çeşitli "aşamalar" ve çeşitli "durumlar" vardır. Bunlardan ilkine insan kendi çabasıyla ulaşır. İkincisi ancak "Allah" yardımıyla gerçekleşir. Bir sayılamaya göre bu yedi aşama şudur: *Pişmanlık, Perhiz, Dünya nimetlerinden vazgeçme, Yoksulluk, Sabır, Tanrı avuntusu ve hoşnutluk.* On durum da şunlar: *İçekapanış, Tanrı yakınlığı, sevi, korku, umut, özlem, inan, dinginlik, düş ve düşlemlere dalma, bilgelik.*

Araştırıcı *William James,* insan ruhunu ikiye ayırıyor: *Sağlıklı ruhlar, sayrılıklı ruhlar.* Gizemciler de bu duruma göre ikincilerden oluyor: Adı konmak istenmiyor, içedönük kişiler denmek isteniyor. Bir çeşit kitabına uydurma! Gizemcilerin bu dinsel eğilimleri elbette çevreyle, ailenin dinsel eğilimleriyle ilişkisi yadsınamaz. Kimi dinlerde, bu dinlerin kimi dönemlerinde gizemcilerin sayısının çokluğu göze çarpar. Sözgelimi Avrupa Ortaçağında bu oranlama daha yüksekti. Geleneksel öğretiler bu tür bireyleri etkileyip özendiriyor. Zen Budacılıkta da öyle olmuştur. Ortaçağ Hıristiyanlığında da öyle. İslamlıkta da öyle oluyor. *İnsanlar çoğalıp ezildikçe, umutlar yittikçe dinler yeşerir.* [23] *Yoksulların,*

---

(23) Din umutsuz bir sayrılık!Sovyetler yıkıldıktan sonra halkın, Rusya'da, Polonya'da bg. kiliselere koştuğunu görmediniz mi? A.R.E.

açların karnında büyür dinler, varsıllar yararlanır bütün bunlardan da! İslamlık özellikle köktendincilikle yaşamını boşyere yıpratıyor! Bu yüzden İslamlıkta köklü reformlar yapılması zorunluğu günışığı gibi ortada! Bu bir gereklilik! İslamlık yaşamını sürdürmek istiyorsa, böyle bir devrime gereği var. Bu önemli konuya değineceğiz ilerde!

Kendi kendine *ipnoz*, psikosomatik aşılanmaların etkileri oldukça tartışmalı bu konularda. Gizemcide coşkusal (vecdi) olgularla ipnotik olgular büyük benzerlikler gösteriyor. Kimi isteri durumları da araya giriyor. Çoklayın gizemci duygusal aşk diliyle Tanrı aşkını dile getirir. Gizemci yaşantı böylece bir çeşit cinsel boşalıma (bel gelmesi) uğrar! Bu durum da *Muhiddin-i Arabi*nin, *"ben Tanrı'yı, kadınlarla cinsel ilişkide bulunurken görürüm"* sözünün özdeş çerçevede ama bir başka türlü yeğinleşmesi! Yalnız bu mu? Gizemcinin dünyasında, yaşamın gerçeklerinden kaçma, uzaklaşma eylemleri de var. Bir çeşit gerçeklerden uzaklaşma göçü! Düşlemler dünyasına göç! Kendi kendine şu ya da bu biçimde saplanmış olduğu kendi içine gömülüş! Uyuşturucu maddelerin kullanımı da gizemcinin dinsel coşkularını besler, böylesi coşkulara sürükler kişiyi.(24)

Bir de gizemcilerde iki çeşit karakter gözlemlenir: Sonsuz gizemci, kişisel gizemci. İlki bütünle bir olmak anlamına. Tanrı kavramı bunda kişisel olmayan yalnızlığa kayar. Hint Upanishadlarda *Brahman*'la bir olur. Bu tinsel gerçek, inanca göre, herşeyde vardır.

İslam gizemciliğinde de var bu özellik: *Varlık Birliği*. Yalnız bir gerçek var, bu da tanrısal gerçek! Bu gerçek bütün varlığı kapsar. İşte bu Bir'le gizemci birleşir. *Kamutanrıcı* (panteistik) gizemciliği, Hint gizemcisinin savına göre *Brahman* ne de olsa kişisel. Kişisel gizemci tanrıyı kişisel olarak anlar, öyle kavrar. *Sen* olarak bilir onu. Bu durumda gizemci yeğin yaşantısını kendi içinde.

---

(24) Ergüven, Abdullah Rıza: Tanrılar Neyi Yarattı, S. 95-106. Berfin Yayınları, 1994 İst.

O'nunla birlikte olduğunu, tanrının kendisinin yanında bulunduğunu kendi kendine onaylar. Bununla yetinir. Paulus'da böyle bir anlayış var: Tanrı aşkı!

Ama gizemci yazın, tanrısal birliği amaçlayan yığın yığın deyimlerle dolu: *"Irmaklar okyanuslarda yiter. Adını, biçimini tümden yitirir; addan, biçimden kurtulur. Tanrılık bütün yükseklerden daha yüksek." Upanishadlarda* olduğu gibi. Ya da: *"Temiz su, temiz suya dökülür"* onunla bir olur. Böylece bilgeliğe ulaşan *ben* olur. Başka bir görüşe göre, bütün çocuklar güven içinde yaşamayı ister. Yetişkinler gibi çocuklar da böyle. Çocuklar çoklayın anababalarına benzemeyi isterler. Çocuklar için doğal bu! Yapılan araştırmalar da, çocuklar üzerine anababaların büyük etkisi olduğunu gösteriyor.

Gençlik yılları her zaman *bunalım* yıllarıdır. Bu çağda gençler kendilerini aramaya başlarlar. Ne oldukları üzerinde kurup düşünürler. Yaşam onlar için en çok bu yaşlarda sisli, dumanlıdır. Üstelik yarının da ne olacağı belli değil. "Medya"nın haber kargaşasından sıyrılmak da kolay değil! Nasıl bir seçime gitmeli. Ona en yakın olan anababa ve arkadaşları..

Dinciler işte bu dönemde gençleri yakalayıp onları istedikleri gibi eğip bükerler!

2

Dinsel Eğilim

Toplumun, toplumsal hakların ulaşamadığı dinsel kesimler ufak tefek özel dinsel örgütlerin sunduğu bağışlarla "Bak, Tanrı verir, Tanrı seni unutmadı, Tanrı hepimizi korur" benzeri ortadan öğütlerle kişi çarpıtılıp dışarda gerçeği olmayan bir güce itiliverir. Gerçekte bu kişi yaşamın, yoksulluğun ağırlığıyla ezilmişti. Yalnızlığın pençesine düşen o kişi "al atını, ...yim tımarını" benzeri yorgunluğu, umutsuzluğu, bezginliğiyle kendisine sunulanı benimseyiverir! Verileni almaktan başka da birşey yok onun için. Dinci kümeler tinbilimsel bu yöntemi çok iyi bilirler. Kendi içsel dürtüleri, bütüne ulaşma çabalarıyla kendini unutarak; kümeye erişme başarısını tanrısal bir sunu, bir ayrıcalık diye yorumlayıp avunur. Halk yığınları aldatılır böylece!.

Din sözcülerinin önümüze sürdüğü tanrılar varolsaydı, şimdiye çoktan ortaya çıkardı! Yaratı belli bir amaca yöneltilseydi; olaylar, olgular tanrısal doğrultuyu izlerdi. Olayların akışı hiç de bunu göstermiyor! Yaratıya bütün doğa katılmaktadır!

(Cumhuriyet, 27/10/91)

Genellikle bütün dinler birlikteliği sağlar. Birlikte olmak; özdeş düşünceleri, gelenekleri, davranışları da gerektirir. Ama zamanla dinsel davranış gözle görünür duruma bürünür. Din birlikteliği sağlıyamıyorsa din olmaz. Dinin özünde birlikte olmak var. Ama nasıl birliktelik bu? Kendi topluluğunda. Başka dinlere yan gözle bakarak. Başka dinsel kümelere. Dine dayalı bir devlet yan çizmek zorundadır. Dinin kökeninde de *"benim dediğime inan"* baskısı vardır! İşte siyasa dincileri, dinin bu niteliğinden yararlanır daha çok oy alabilmek için. O zaman hükümetler kendilerini dinsel öğütlere bırakırlar.

Türkiye'nin 1950'den buyana durumu! Dine ödün verilir verilmez *Atatürk devrimleri* de yıkıma uğrar. Son 45 yılda gelen hükümetler ödün vererek suç işlemişler, halkı da aldatmışlardır.

Çok eski çağlarda yazısız halkın dinsel birlikteliği, bireylerin doğrudan doğruya oymağa katılmasıyla olurdu. Demek bu dinsel katılma bir bakıma insanlarda milyonlarca yıl alışkanlığa dönüşüyor. Daha gelişmiş uygarlıklarda da öyle: *Mezopotamya, Mısır, Roma* ve *İskandinavya.*

Toplum ve kültür birbirini bütünler. Bir işlevi yerine getirir her öğe. İşlevini yapamazsa bir öğe ortadan kalkmak zorundadır.

Peki dinin toplumdaki işlevi ne? İnsana gerek duyduğu güveni, anlamı, sevinci bağışlamak! Çünkü toplum bir çeşit *Canlı örgen.*

Bu canlı, toplumsal örgende insan yerini bulmalı! Dinler yumuşak, sevimli, insana yakın, insanın gereklerine açık, duygun ve sevecen olabilmeli.

Din, daha başlangıçta sağlama bağlamak için yandaşlarını, özellikle varlık yokluk sorunlarını ön plana alır. Böylece din sözcüleri umutlu *"ötedünya"* saplantılarıyla geniş halk yığınlarını elinde tutmaya çalışır. Bu arada çıkarlar da işin içine girer. Dinin amaçları nesnellikten imge dünyasına aktarılıp her şey imgeleştirilir. Din sözcülerinin, yandaşlarının konuşmalarında, sözlerinde gerçekmiş gibi ortaya konanlar bir çeşit oyunlardır sözlerinin, tasarımlarının onaylanması için. *Cennet, Cehennem, Ötedünya* benzeri imgesel savlarına inandırabilmek için bu savların elden geldiğince ilginç ve çekici olmasına çalışırlar.

İstesek de istemesek de çoğumuz *yaşamın anlamı* konusunda kurar, düşünürüz. Sonra da içimizden gelen duyunçsal (vicdani) borç bizi erinçsiz (rahatsız) eder. Acılar, kaygılar, ölüm de bütün bu yansımaların odak noktasını oluşturur. Bir yandan insel borç, öbür yandan yokoluş tümden ölümle birlikte!

Dinsel eğilimli kişiler dine iki açıdan bakar: Bir dışıyla bir de içiyle. Dinsel eğilimli bireyin dışı içi, içi de dışı onaylar. Günlük yaşantılarının bütün durumları, tek tek bireyler ya da kümelerce beslenir. İçinin *olurları* edindiği ya da tanıştığı, tanıştırıldığı kişilerce doyurulup beslenir, güçlendirilir. Sonra da yumuşak düşlü sayıklamalar gelir ardından. Kendi içine kapanışlar da buna yardımcı olur.

Dinci kişinin tinsel durumunu araştırma süresince edinilen bilgiler kuşkusuz çok değerli ipuçları verir. Din tinbiliminde solukalma tekniği, oyun ritimleri, arkaya öne ya da iki yana sallanma yakarı (dua) durumları ve coşkulu kendinden geçişlerin bg. çeşitli din yaşantılarında önemi var. Ama din tinbilimini genel tinbilimiyle karıştırmamak gerek!

Gerçekte dinci kişiyi bir yandan içinde yaşamış olduğu toplum, öte yandan *kalıt* olarak edinmiş olduğu kişiliği biçimler. Bu kişilik, çevresinin dinsel eğilimleriyle eğilip bükülen bir kişilik! Özgür bir

kişilik değil! Bundan başka geçirmiş olduğu tinsel süreçlerle kendini çepeçevre sarıp sarmalayan kültür arasındaki bileşimin de yabana atılamayacak etkileri var.

Özel olarak *dinsel dilbilimi* diye bir tür yok. Dahası din tinbilimi gerçek sorununu, tanrının olup olmadığını hele hiç tartışmaz! İnsanın dinsel yaşamı ve din tinbilimi işlevleri üzerine *Aristo* ve *Eflatun* (Platon)'dan beri düşünülmüş, çeşitli yorumlar, gözlemler yapılmıştır. XIX. Yüzyılın sonlarına doğru da din olgusunun tinbilimi üzerine araştırmalar yapılmaya başladı. Bunun amacı, bireyin edinmiş olduğu içsel deneyimlerin incelenip araştırılması.

Öyle ya neyin nesi, nedir insanın bu *içsel yaşantıları* din kılığına bürünen: Bütün gözlemler dinci insanın günah duygusu, pişmanlık, kutlama, kutlulaştırma benzeri yaşantılarının gerçekte *dirimbilimsel bir süreç* olduğunu ortaya koyuyor. Demek insanın dirimbilimsel (biyolojik) yapısı, kimilerinde çeşitli dinsel biçimlere bürünüyor. İçinde yaşanılan çevrenin dağılımı, insanın tekbaşına uğradığı parçalanma, yaşam kuşkuları dinsel yaşam ortamında ağırlığını yitiriyor. Dinci yaşamını, o dinsel eğilimli kişi, yaşamını daha da yeğnileştirmiş (hafifleştirmiş) oluyor böylece. Yaşamın sertliğinden kurtulduğunu sanıyor. Kendi yapısındaki insanların avutucu öğütleri yalnızlığını, onmasızlığını gideriyor azçok.

Böylece tekbaşına uğradığı yalnızlığı kümenin içinde sindirmiş, eritmiş oluyor. Kendi içsel dürtüleriyle bir kümeye, bütüne ulaşma çabalarını, kendi içsel etkinliğini zamanla unutarak, kümeye erişme başarısını tanrısal bir bağış, bir ayrıcalık olarak yorumlayıp inanıyor.[1] Bir yandan kümenin içinde kendini mutlu duyarken, kümenin yaşam inançlarını da usa, sağduyuya başvurmadan *onaylayıveriyor* kendiliğinden! Artık o bireyin kümeden, kümenin o bireyden hiç bir ayrımı kalmıyor! Daha önce derinden duymuş olduğu yalnızlığı, kimsesizliği, kuşkuları azçok dağılmıştır.

---

(1) Antoon Geels, Owe Wikström; Den religiösa manniskan, Plus Ultra, Lund (Stockholm) 1993.

Kümenin içindeki ufak tefek bireysel yardımlaşmalar da çoklayın yoksulluğun eşiğinde bulunan o kişiyi avutuyor. Toplumun, toplumsal hakların ulaşamadığı dinsel kesimler böylesi ufak tefek özel dinsel örgütlerin sunduğu bağışlarla *"bak, Tanrı verir, Tanrı seni unutmadı, Tanrı hepimizi korur"* benzeri ortadan öğütlerle o kişi çarpıtılıp dışarda gerçeği olmayan bir güce itiliverir. Gerçekte bu itilen kişi yoksulluğun, yaşamın ağırlıklarıyla ezilmişti. Yalnızlığın, onmasızlığın, yoksulluğun pençesine düşen o birey, *"al atını ....yim tımarını!"* benzeri yorgunluğu, umutsuzluğu, bezginliğiyle ayrımında olmadan kendisine sunulanı benimseyiverir! Verileni almaktan başka da birşey yok artık onun için. Dinci kümeler tinbilimsel bu yöntemi çok iyi bilirler. Kendi içsel dürtüleri, bütüne ulaşma çabalarıyla kendini unutarak; kümeye erişme başarısını tanrısal bir sunu, bir ayrıcalık diye yorumlayıp avunur. Halk yığınları aldatılır böylece!.

Gerçekte, dinsel inançlar değil yalnız; bütün düşünce evrenimiz dirimbilimsel kaynaklıdır. Bu yüzden bedensel değişimlerle birlikte, dinsel algılamalar bireyde çoğunlukla ergenlik döneminde kök salmaya başlar. Bireyler benimsedikleri dinin inancıyla dolup taşarken *"birden ateşlenir"*ler.

Din, dirimbilimsel bir olgu. Bu artık biliniyor. Genç, gizemci kadınlarda baskıya uğrayan eşeysel istek birden *bel gelmesine* yolaçar.[2] Bu da o gizemci kadının kendi olurları çerçevesinde *tanrısal bir duygu* olarak algılanır. Tarihte gelip geçen kadın evliyaları (azizeler)'nı düşünün!. Böylece kadının dinsel yaşantısı açıkca nesnelleşmiş (dirimbilimsel) olur. Ama ne de olsa din, gerçekte özel bir yetişme biçiminin iç duygulanmaları. Coşkulu yanılmalar..

Gizemci çoklayın dinsel yaşantılarını kendinden sayar. Kendine verilmiş, sunulmuş bir durum diye onaylar. Böylece yaşantıları da kendisine uygun düşer. Demek yaşantılarıyla istekleri gizemcinin

---

(2) Geels A. Wikström O.; age, Lund 1993.

birbirine uygun düşüp üstüste yamanır. Bir bedendeki bu ikicil uzlaşmayı birbirinden ayırdetme olanağı da yok. Ne zamana dek? O bireyin bu yaşantılarından kendi isteğiyle kendiliğinden vazgeçeceği ana dek! Bir kez yamandıktan sonra dirimbilimsel dürtüyle imgesel istekli saplantıyı birbirinden ayırdetmek kolay değil. Yeni bir duruma açılmaya, gizemcinin kendisi karar verebilir ancak. Bu durum özellikle İslamlıkta bireyi tümden soyutlar! O birey dışlanıp toplumdışı kalır.

Özellikle *İsveç* gibi, halkı bin yıldan beri küçük kümeler, topluluklar durumunda yaşayan dingin bir ülkede, sonradan gelen ayrı din kümeleri yerli halk arasında ister istemez yadırganır. Birbirinden çok ayrımlı bu göçmenler, kendi aralarında değil yalnız; yerli halkla da *çatışmalı duruma düşer. Bu çekişme gelecekte olur ki iççekişmelere döner.* Sonra ayıkla pirincin taşını. Yönetimi elinde bulunduran siyasacılar hiçbir şey olmamış gibi davranmış olsalar da durumu kurtaramazlar! Çünkü dinci çoklayın kendi oluruna gider! Bunda ekonomik bunalımlar yanında; genellikle yerli halk, kendi geleneğinden olmayan azınlıklarla kolay kolay uzlaşamazlar. Genellikle yöneticiler bu durumu görmek istemezler.

Kimileri dinin, çoğu tinbilimsel nedenlere dayandığını, tinbilimsel işlevi olduğunu ileri sürer. Böylece, bu nedenler bireyin uzun zamandan beri kendi kendine düşünerek yanıt aramış olduğu *Yaşamın anlamı ne?* benzeri sorulara yanıt vermiş olur. Yaşamın anlamı, o bireyin çevresinde alışmış ya da benimsemiş olduğu kültür ve geleneklerin etkisini taşır. Bu da o dinsel eğilimli kişinin kendine uygun, uzlaşımlı kişiliğini oluşturur. Bununla yetinir. Daha açık söyleyişle din, o kişinin güven aracı olmuştur artık. Din onda, araçsal bir değer taşır. O bireyin dinsel eğilimli, dinci olması ona güven verir. Ve böylece bulmuş olur bilinçaltı aramış olduğu dayanağı da! Güveni artar, korkusu azalır, sevincini bulur. Dinin bu araçsal nesnelliğiyle o birey işlevsel kendiliğini kazanmış olur dinsel kişiliğinde!

Umudunu, sevincini, yaşam isteğini yitirme durumunda bireyler dine sarılır, içsel canlılığını bulur. Bu aşamada din, umut-

suz insanın kurtarıcısı olmuş olur! Yalnız bu değil, gereksinim nedenleri de araya girer özellikle İslamlığın egemen olduğu ülkelerde. Başını sokacak yuvası, yiyecek ekmeği olmayan bireylere olanak sağlanır özel kişilerle ya da özel kişilerin öğütleri aracılığıyla. Bireyden bireye, kümeden kümeye gereksinimin giderilmesiyle birlikte *tanrının kurtardığı* bildirisi ağızdan ağıza, kulaktan kulağa -şimdi Radyo ve TV'lerle- duyurulup yayılır. Din zamanla o bireyde amaca dönüşür!

Kendini onmasız, yetersiz duyan bireylerin bir çeşit sığınağı din! Tasarımları, düşlemleri, imgeleriyle arayıp bulduğuna inanmış olduğu, simgeleyip kutsallaştırdığı bir uzlaşım! Şu ya da bu nedenle; acılar ya da yaşama güvensizlik, korku, ürkü, tedirginlik benzeri insanı baskıya alan etkenlerle kişiliği parçalanıp dağılan insanı o çevrede geçerli geleneksel dine sarılır. Kişiliğini onaran, birleştiren süreç oluyor onda bu sığınış. Bu da bireyin bunalımlarını acılarını, ölüm korkusunu dindiriyor ya da dindirdiğine inanıyor.

Bir sayrının düşleri, resimleri bg. simgeleştirilmiş biçimler; dinsel geleneklerin söylencelerinde, masallarında da var. Usumuza hemen bir soru takılıyor: Neden böylesi gizemci öğeler ortaya çıkıveriyor bireylerde? Bilinmeyen, karanlık ve çok eski çağlardan insanın sorucul aranışı dönemlerinden günümüze ulaşan anı soyaktaranlar (kromozomlar)'ı aracılığıyla kalıt olarak geçmektedir bu simgeler. Nerede olursa, hangi kültürden olursa olsun; insanlar hem kendilerini, hem de evreni açıklamaya girişip yorumlamışlar, içinde bulundukları ortama bir anlam vermeye çalışmışlar.

Karanlık bir gecede göğe bakıp imrenme, göğün yıldızlı görkemliği, bireyin kişiliğini allak bullak etmiş ve birey hiçliğini duyarak tasarladığı göksel gücün kollarına kendini bırakarak bir çeşit *meme çocuğu* durumuna gelmiş, yıllardan sonra da bu çocukluk döneminden kurtulamamıştır. Sonra da birbiri ardısıra gerçeklerden uzaklaşma, kaçma sayrılığına tutulmuş; gerçeği belirleyen, açıklayan herkese düşman kesilmiştir. Ana kucağında büyüyen her kişi, ister kadın olsun, ister erkek, bu kucağın *dingin havasını* duyar, tadar; sonra da onu tasarladığı bir tanrı varlığında bulmaya

çalışır! Ana kucağı dinginliğiyle, bir güce sığınma dinginliği arasında ilişki kurulur. Bireyin çocukluğuna, ilk gençliğine değgin durumlar daha sonra onda bir çeşit örnek olur. Bu önceyi örnek edinme, bireyin iç dünyasındaki olurlarına denk düşer. Açıkçası din bir öğrenme, daha doğrusu örneklenme olgusu toplum tinbiliminde.

Yalnız gizemci mi gizemci? Gizemciler gibi bütün din sözcüleri de gizemci! Aralarındaki ayrım şu: Gizemci içine kapanır, dinler kendini; düşünür, kendini kendinde bulur. Din sözcüleri, yandaşları yine kendi içine kapanır; kendi tasarımlarını, imgelerini *tanrı dedi* savıyla ortaya çıkar. Yandaşlarının yardımıyla halka yaymaya başlar inançlarını, tasarımlarını. Tanrıelçileri tüm tasarımlarını, imgelerini kendi olurlarıyla yine kendileri onaylar. Tanrının dilinden çıkmış, tanrı sözüymüş gibi *"Tanrı dedi"*li eklemelerle tanrıları konuştururlar. Oysa *konuşan, diyen, söyleyen* tanrıelçilerinin kendileridir. Konuşulan dil o yörenin dili, dilinin deyimleri; alışılmış, gelenekleşmiş simgeleri olmasıyla da gerçek, bilimsel olarak kendiliğinden ortaya çıkar.

Oysa din sözcülerinin esrimeleri anında, her kişi isterse bu çeşit esrimelerde bulunabilir - insel beyinde neler olup bittiğini saptamak, saptananı açıklamak günümüzde artık hiç de zor değil!

Herşey insanın kendinde. O görür herşeyi yaşamı süresince. Ondan sonra ona göre hiçbir şey yok. Ne dost, ne düşman, ne korku, ne sevinç! Herşey insanın varlığına, varoluşuna bağlı. Onun yokluğuyla herşey biter, bütün eylemleri de! Bundan böyle diyorum ki, ne olmuşsa içsel olarak insanın kendisine değgin. İnsanın tasarımları, imgeleri, düşleri, düşlemleri, inançları bg. insan yaşamının sona ermesiyle bu nitelikler de sona erer! Ölen insanın bir gün, bir an olsun düşündüğü, düşlediği, düşlemlediği görülmemiştir! Demek insan yaşamı süresince eylemlerine sarılı, eylemleri de ona. Yaşam bitti mi, eylemleri de sona erer. Demek bütün ekinsel, dinsel, toplumsal, sanatsal bg. etkinlikleri insanın beyni, beynin içerdiği *sinir ve beyin gözeneklerinin etkinliğine* bağlı! Bu durumda insan bir hiç değil; olayların, olguların oluş-

masına katkıda bulunan herşeydir. İnsan kendi istekleriyle yeni atılımlara geçebilir. Bütün sanatların, kültürün bg. dinin de kökeni insanda. *İnsan yok mu, din de yok! İnsan eliyle yapılmış hiçbir şey yok!* Dinin yaratıcısı da biz insanlarız. Bir örneklemeyle Güneş dizgemizin öbür sekiz gezegeninde din yok! Neden? Çünkü insan yok! 300 milyon değil, 300 milyar tanrı da olsa; insan yoksa, din yine varolamaz. Bütün sanatlar gibi, dinin de kaynağı insandır. Onun için XVII. Yüzyıl halk ozanlarından *Kul Hasan* gerçekleri açıklayıverir:

Arı vardır uçup gider
Teni tenden seçüp gider
Canan bizden kaçup gider
Arı biziz bal bizdedir

Dinsel oluşumun nedenleri arasında bedensel süreçlerin de büyük rolü var. Bu düzeyde dinsel coşkular, o bireyin bedensel tepkisini daha da kamçılar. Din dünyasında bedeni şu ya da bu biçimde etkilemek, coşkuya ulaşmak ilk planda yer alır. Bu etkenler arasında az yemek, acı çekmek, uyuşturucu (haşhaş, afyon, kokain bg.) kullanmak!

Atatürk devrimlerinden önce, Osmanlılardan kalma tekkeler din maskesi altında böylesi uyuşturucular yuvasına dönmüştü. Dinciler şimdi bu tekelleri açtırmak için yönetimin üst katlarına tırmanan adamlarıyla hükümetlere baskı yapmışlar, yapıyorlarmış.. Sonra duyduk ki bu afyon (haşhaş) yuvalarını açmışlar!

Birey yaşadığı çevreden, bu çevrenin etkilerinden, kültüründen, geleneklerinden, kalıtlarından soyularak inceleme konusu yapılamaz. Bütün dinler doğduğu yere, çevreye, o çevrenin toplumsal yapısına bağlı olarak ortaya çıkar. Ufak kümeler durumunda dinsel yaşantılar birbirleriyle ilişkilidir. Bu yaşantıları dinsel eğilimli kişiler yaşantısı diye onaylarlar. Başka bir deyişle din, bireyin algılamasına göre o bireyin yaşam kılığına bürünür. Söz konusu din ayrı ayrı herbiriyle uzlaşmalı kılığını bulur. Bu da dine eğilimli

bireyin, kendine göre toplumsal gerçeği olur. Esinlemeli, öykülü, söylentili bu gerçek; ister istemez o bireyde kılık değiştiren bir gerçektir. Bütün bu dinsel olguları kolaylıkla anlayabilmek için din tinbilimi araştırma alanını din toplumblimiyle bölüşür. Bilgi toplumbilimi herşeyden önce insanın gerçek kavramını, onun yaşam evrenini, yaşantısını açıklamaya çalışır.

Böyle bir çözümleme elbette günlük yaşamın gerçeklerine değgindir. Pek doğal olarak insanı yaşadığı toplumdan soyutlama olanağı yoktur. İnsanın durumunu incelerken, o insanın yaşadığı çevreyi de gözönünde bulundurmak gerekir. Gerçek kavramından anlaşılan nedir? *Gerçek,* nitelikleriyle olguya uymak zorunda. Tanımlama da buna göre saptanır.(3) Sözkonusu insanın şurdaki, şimdiki gerçeği. İnsanla onun toplumsal ilişkisi arasında olup biten bir durum. Ama insanın dirimbilimsel yapısı onu nesnelleştirir. Başka bir deyişle onu, çoğunluğun istediği etkinliğe sürükler. Oysa hayvanlarda gelişen tekbaşına, özgür içgüdü insanda gelişmemiş; onun yerine başkalarına benzeme, kalıplaşma benzeri azgelişmişlikle yetinmiştir.

Özgür içgüdü, bağımsız bilgi becerisi bakımından insan, hayvana oranla daha çok hayvan; hayvan insana oranla kimi bakımlardan daha çok insan! Eşeklere hangi ağılı otu verirseniz veriniz (Çocukluğumun *Yaraltı* denemesi) yemez. Bir otun, bitkinin ağılı olup olmadığını da bilemez yetişkin insan! Ya okuyup öğrenmesi ya da başkasına sorup bilgi edinmesi gerek! İnsanda işte bu *dirimbilimsel itiliş* -gerçek olsun olmasın- insan konusunda da başkasına yaslanma eğilimini körükler!

Bireyin toplum içindeki yaşanı doğrultusu, yakınlarıyla birlikte çocukluğunda başlar. Çevresindekilerin ona duyuruları da önemli rol oynar. Çocuk bir yandan da nesnel gerçeklerle karşılaşır yorumları açıklamalarıyla birlikte. Sonra yavaş yavaş kendine yakın yetişkinlerin davranış ve düşünceleri, görüşleriyle kimliğini edinmeye başlar! Çocuk çağının düşünü yetisiyle onları çözümlemeye çalışır. Nesnel gerçekler, içsel gerçeğin oluşturduğu, bakışın (simetri) süregiden bir dengeye doğru açılır. Bu denge o çocukta

---

(3) Geels A., W. O. age, Lund 1993.

genel olarak gerçeğin yerini tutar. Biricik gerçek olarak da o çocuğun bilincinde kök salar. Bu durum, o çevre inançlarına göre bir toplumlaşma sürecidir. Dışardan, çevresinden şırınga edilen bu "gerçek", çocuğun yetişkin döneminde de gerçekliğini korur. Bir Üniversitede Profesör bile olsa, düzeyi 7-8 yaşlarındaki çocuğun düzeyinde kalır.

Bu durum sık sık yakarılar (dualar) ve dinsel kitaplardan yakarı parçaları okunarak güçlendirilir. İnsan yalnız düşünen değil; özdeş zamanda alışmaya, kalıplaşmaya eğilimli bir hayvandır. Bütün sorun insanın kendi gücüyle beynini, düşünce yeteneğini kullanabilmesi! Ama her insan beynini, düşünü yeteneğini kullanamaz; alışkanlıklarına saplanır çoklayın! Araya yetişkinler girerek, çocuğa duyurulanlar ağırlık kazandırılır.

Bütün dinlerde olduğu gibi, gerçek İslamlığın ne olduğu konusunda çeşitli yorumlar var. Bütün İslam ülkelerinde din, bir ölçü dizgesi olarak işler. Bireyin gününü en ufak ayrıntılarına dek düzenler. Bu konuda soru sorulmaz! İslamlıkta gerçek, gerçek olmasa bile kutsallaştırılmıştır. Bütün gerçeklik İslamcı erkin doğrultusuna yöneltilir. Köktendinci İslamlıkta durum çok daha ağlatısal! Kur'an'ın kuralları, buyrultuları olduğu gibi, daha da ağır biçimde uygulanmak istenir. Örneğin hırsızın ayaklarını, ellerini kesmek gibi! Oysa böyle bir uygulamada birey en ağırından cezalandırıldığı gibi; devletin, hükümetin kendisi de cezalanmış olur. Elleri, ayakları kesilen halk da yeni bir sorundur yöneticiler için! Yabanıl bir uygulama! Böyle bir toplumun yöneticileri de kolu kesilenin acısını çeken türden değil! Ama diyeceksiniz ki böylesi ülkelerde birey düşünülmez! İlkel bir yöntem!. Gerçek bir Tanrı, hiçbir zaman böyle saçma bir buyrukla halkı yakıp yıkmaz! Bu durum insanlığa da aykırı! *Evrende böyle bir cezayı onaylayacak bir Tanrı yoktur!* İnsanın sorası geliyor: Hangi gerçek tanrı onaylar bunu? İslamcılık öğretisine göre Tanrı iyicildir, iyiliği gözetir! Ayak baş kesmenin iyiliği nerede? İyicil bir tanrıyla işkence nasıl olur da uzlaşır? Dahası var: Herşeye gücü yeten iyicil, bağışlayıcı bir Tanrı, daha insancıl yöntemlerle insanları doğru yola getiremiyor mu? Bir Tanrı nasıl olur da el, kol, bacak kesmekle insanları

yola getireceğini düşünür? Bu Tanrı bu denli yazıklı mı? Eski çağ Araplarından kalma ilkel bir uygulamayı, herşeyi bilen bir tanrıya yüklemekle "suç" işlenmiş olmuyor mu? "Tanrı dedi"li böylesi buyrultuların neresinden bakarsanız bakınız tutulacak yanı yok! Onların bu *Tanrı yasası* işkenceden başka birşey değil!

Durumun en gülünç yanı eli, kolu, bacağı kesilen; elsiz, kolsuz, bacaksız kaldığı gibi; buyrultulara izin veren Tanrı'dan hele hiç ses gelmiyor! Bu nasıl Tanrı? Gerçek bir Tanrı bu denli kıyıcı, bu denli acımasız olabilir mi? Hangi us, hangi sağduyu bunu onaylar? Gerçekçi bir açıdan bakılınca, bu işin içinde "bityeniği" olduğu anlaşılmaz mı?

Kim buyurdu böylesine yasaları? Gerçek bir Tanrı'nın böylesine usa aykırı yasa koyacağına kimse inanmadığı gibi; bu cezayı uygulamaya zorlanan kiralık cellatlar da inanmaz.

Bireyin kimliği birbirini öykünen (taklid eden) kümelerce daha da pekiştirilir. Bireyin doğal kimliği içinde bulunduğu çevrenin kurumlarınca durmadan aşındırılıp lehimlenir. Tasarlanan dinsel gerçekler imgesinin birey yaşamında filizlenip tutunabilmesi için kimi örgütlenmiş kümelere önem verilir. Bayram günleri, dinsel törenler, aile, okul arkadaşları bg. Böylece bireyden bireye, kümeden kümeye dinsel kuruluşların düşünü evreni gelecek kuşaklara da göçürülür. Böylesi araya girme eylemleri dinci kimsenin istenilen doğrultuda amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırır. Bu gözde kümeler birkaç kişiden oluşmuştur. Ortak ilişki ve eylemleri aralarında bölüşürler. Bunlar tanrı adına işleyen çıkar kümeleridir. Bunların ortak değerlendirmeleri, ölçüleri, kümenin görünge (perspektif)'si olur. Kendi içsel yaşantılarında bir çeşit simgesel bir evren kurarlar. Önceden bilinip keskinleştirilen görüşlerine uygun simgesel bir evren. Bu dinsel kümelerin dili de kurdukları evrenin yapısına uygun düşer. Anlatılan dilin özel deyimleriyle örgülenip vurgulanır, etkinliğini daha da artırmak amacıyla. Bu simgesel deyimleri halk, sokaktaki insan anlayamaz. Anlatılmak istenenler çoklukla üstü kapalı simgesel sözler, deyimlerdir. Anlamını kolay kolay vermezler. Bu da halkın düşünce dünyasında sapıtmalı, etkin bir rol oynar. Bu aşamada büyük bir beceriyle ozanlardan, ozan-

ların şiir gücünden yararlanmaya bakarlar. Bütün din kitaplarında şiirsel şarkılara, dizelere, tümcelere, parçalara rastlanır. Bu yüzden din sözcüleri, yandaşları ozanların şiirlerinden, şiir biçimlerinden yararlanırlar da ozanlardan hoşlanmazlar, onlardan gıcık kaparlar!

Bir kişi dinsel bir kümenin üyeliğine alındı mı, bir yandan o kümenin simgesel evreni ona öğretilirken bu imge evrenin kimi bölümleri üyenin bilincine köklü olarak yerleştirilir. Böylece kümenin üyesi tümden kavramlar, imgesel deyimler yağmuruna tutulur. Bir çeşit anlaşılması güç ya da hiç anlaşılmayan üstü kapalı anlamlar yığını. Bu durum yeni gelen üyeyi daha da sarar, üye çarpılmışa döner. Neyin ne olduğunu anlamadan imgeler evrenine göçeriliverir. Bireyin toplumsal varlığı *ötedünya, Cennet, Cehennem, Huriler, Gılmanlar bg.* ilişkileriyle yuğrulur. *Gerçekte yeni gelen üye bütün yoksunlukların yanı sıra, kadınsızlıktan da imanı gevremiştir!* Artık Cennetteki Huriler bütün umudu! Bu yeni üye kendini bunlardan ayırdedemez. Onun insel gücüne indirilen düşsel kavramlar birbirinden ayırdedilemez. Böylece o bireyin içinde yaşamış olduğu dünya, birden düşsel bir evrene aktarılır. Bu dünyanın hiçliği vurgulanırken, düşsel evrenin ulaşılmaz nimetleri hiç durmadan anlatılır. Bu imgesel göçle o kümenin bireyi en sonunda kendinden bile vazgeçer. O artık üzerinde yaşamış olduğu yeryüzünün değil, imgesel "ötedünya"nın esriğidir. Adamcağız tepetakla olur: Başı yerde ayakları havada. Dinsel kümenin üyesi borcunu ödemekle görevlidir artık. O da gelecek kuşaklar için dinsel görevini yapmaya çalışır!

Gazete, radyo TV aracılığıyla insan durmadan çeşit çeşit haber yağmurunu tutuluyor. Bunların tümü de bilincimize işlenmez. Bu haber selinin ancak bir bölümünü seçmek zorundayız, tümünü değil. Ya da karnımız acıkır, bir yerde pizza ya da kebap yemek isteriz. Bu dirimbilimsel bir gereklilik. Ya da toplumsal gereklilik nedeniyle akşam yemeğini birçoklarıyla karşılaşmak umuduyla gençlik ya da Lunaparkında yemek isteriz. O anda karar vereceğimiz durum üzerine bir seçim yaparız. Ama usumuz, usgücümüz bizi kandırıp aldatır arasıra! Çevremizin bilincinde olmamız da ayrıca yoruma açılır. İnsan ne de olsa yorum yapan ve anlam arayan bir yaratık!

Yorumların çoğu bir anda oluşur. Sinir dizgesi çeşitli durumları kapsar. Olur ki birbirine aykırı iki yorum birbiriyle çekişir. Ama yine de insanın çevresini tanıma bilinci, davranış olasılıkları kendine özgü, biriciktir. Doğada hiçbir yaratık, durumları birbiriyle uzlaştırmada insan kadar becerikli değil!

Dinsel eğilimli kişinin yaşadığı çevre, aile, toplum bg. dinsel bir hava taşıyorsa; bu kişi de dinsel etkinliklere bağlı biçimlerle yuğrulmaya başlar. Bütün buna ilişkin nedenlerin de araya girmesiyle o birey yakınlarıyla dinsel ilişkiler kurmaya, verilen kendi gerçeklerine boyun eğmeye başlar. Dinciler üzerinde yapılan denemeler, gözlemler; yeğin dinsel yaşantıları, dinsel etkinliklere kendini vermiş olduğu durumlarda ortaya çıkar.

Böylesi dinsel tutulmalarda doğa yıkımları, sayrılıklar, doğum, ölüm benzeri bireyin ister istemez etkisinde kaldığı olayların, olguların etkisini unutmamak gerekir. İnsan, o birey böylesi durumlarda kendi kendini Neden ben? Neden şimdi? benzeri soru yağmuruna tutar. Sonra da bu soruların etkisinden kurtulamaz. Böylece o birey kendi kendine bir şey, bir güç, bir neden aramaya zorlar yine kendini *sinir ve beyin gözenekleri* yardımıyla. O birey kendi içine kapanıp tasarımlarına kendini bıraktıkça, dokubilimsel (fizyolojik) yapısı da bu tasarımlara doğru kaymaya başlar. O artık kendi gerçek düşünüsünün adamı olmaktan çıkar. Lambanın ışığına tutulan böcekler gibi imgelerinin içinde yitmeye başlar. Böylesi tutulmalar onu, çoklukla bir *Yaradan* aramaya iter. Tasarımları da sinir ve beyin gözeneklerinin tutuklu şaşırımlarıyla *"haaa. bu Tanrı işi*, ya da *Tanrı isteği"* diye kendini inandırmaya çalışır!

Bir örnek: Bir olayda sakatlanan birey çoklukla kendine uygun bir *neden* arar. Bu tür kişiler kalıplaşmış biçimsel sonuçlar çıkarır uğradığı durumlar üzerine: *Tanrının bir bildiği var* ya da *Tanrı bana birşeyler demek istiyor* gibilerden!

Bütün bu açıklamaların arkasında Tanrı'nın *hak sahibi* olduğu inancı gizlidir. Böylece o birey de ağlatılar, çeşitli acılar, yıkımların da yapıcı bir önemi olduğuna inanır. Halk bir yandan *"bu tanrı işi değil"* der, öbür yandan *"tanrının bir bildiği var"* diye de

mırıldanır. Örneğin Anadolu insanının en az 30 000 yıldan beri böylesi imgesel güçlü, sorucul deneyimleri var. Gelmiş geçmiş enaz yedi uygarlığın beşiği Anadolu insanını yuğurmuş, yaşamın içinde kavurup pişirmiştir.(4)

Demek dinsel şırıngalanma özellikle bir "kaza"dan sonra daha da güçleniyor. Neden? İşte bu nedenle bireyin *inan* konusunda nelere saplandığı kolayca ortaya çıkar. Bir piyangodan yüz milyon kazanmışsa, *adamın şansı varmış* deriz. Ama biri, kendisi kazanırsa, o zaman o kişi *"Tanrı beni koruyor"* der. İşte böylesi kalıplaşmış ve başkalarından ödünç alınan imgesel gerçekler o kişinin kendi gerçekleri oluyor. Çevresinde dış dünya ile ilgili nesnel gerçekler de o bireyden tümden soyutlanıyor. Artık bu dinsel kişi kendisi değil, başkalarından ödünç aldığı, kendi asıl düşüncelerini, benliğini *yadsıyan yadırgı ben* artık.

Böyle bir yadırgı ben'in niteliği üzerine çeşitli sorular sorulabilir. Bu yadırgı ben'in içeriği ne? Hangi çevreye değgin? Böyle bir olay, olgu siyasal, toplumsal, ekonomik ya da tıpla ilgili türden midir? Herkesin bildiği gibi tıp alanına giren bütün olaylar, olgular ağır sayrılıkları içerir. Bu sayrılıklar kolayca dinsel yanlı eğilimlere yol açar. Böyle bir sayrılığın üstesinden gelmek de güç. Çünkü olağan sayrılıklarda kişinin yaşam gücü ağır basar, iyileşime dönüşür o bireyin sayrılığı. Dinsel eğilimli saplantılarda okulda ya da dinsel bir kuruluşta dinsel eğitim görmektedirler. Neden? Çünkü beyini dinsel verilerle daha çok doldurmak için! *Özellikle sekiz on yaşlarındaki çocukları din kitapları eğitimine göndermenin beyin yıkama, kimlik değiştirme konusunda en başarılı yöntem olduğunu dinciler çok iyi bilir.*

---

(4) Avanos'ta Yukarı Mahallede oturan *Tokmak Dede* (1930'lu yıl.) Halkı, hocaları Cami avlusuna toplar, yanıtı kolay kolay verilemeyen soru yağmuruna tutardı onları. Bir aydın kişi olarak, hem de özgürce. O da halktan bir kişiydi. Bugün XX. Yüzyılın sonlarına doğru Türkiye Cumhuriyeti Türkiyesinde sorulması oldukça sakıncalı konular 1930'lu yıllarda konuşuluyor tartışılabiliyordu. Halktan biri olan *Tokmak Dede*'nin konuşması:

".... Ben sütü yayığa koyar, iyice çalkaladıktan sonra yüze çıkan kaymağı *"işte sütün kaymağı"* diye size gösterebilirim. Sizler de yeryüzünde olanları bitenleri, olayları olguları çalkaladıktan sonra *"Tanrı budur işte!"* diye gösterebilir misiniz? (Bkz. *Abdullah Rıza Ergüven; Işığa Bir Adım, Gerçek San. Y. s. 130* "Anlatan *Mustafa Orman"* 1992 İst.)

Aydınlanmaya karşı kafa yıkama! Dinsel kuruluşlar, onların yandaşları bu yöntemle halkı uyutmaya, uyuşturmaya bakarlar. Onlar halkın ayaklanmasını suç sayarlar. Ama kendilerinin halkı uyutmasını, uyuşturmasını suç saymazlar! Neden? Çünkü işlerine gelmez! Halk uyanırsa, onların çıkarları tehlikeye düşer! Yazıklı Anadolu insanlarını aydınlatıp uyandıranlara da düşman gözüyle bakarlar. Bu yüzden onlar uyuşturuculara da sevgi beslerler. Halk uyutulsun da, ne yolla uyutulursa uyutulsun; ne yolla uyuşturulursa uyuşturulsun!. Dinsel eğilimli kişilerin böylesi kaygıları, tasaları yok. Halk uyusun da, ister uyuşturucu maddelerle uyutulsun; ister dinsel düşlemlerle.. Onlar için ikisi de bir!. İkisi de onların çıkarlarını pekiştirir.

Dinsel eğitim yoluyla dinsel çevrede bireyi sıkı sıkıya bağlamış olurlar. Ortaçağın karanlık dönemlerinde olduğu gibi tıpkı. Eğitim yoluyla bireyleri yeğin dinsel yaşantılara sürükleyip onları çeşitli kuruluşlara, *örneğin tekkelere tıkarlar.* Arada bir tekkelerde yetişen aydın düşünceli kişileri de hemen yakapaça edip boğmaya çalışırlar. Arapça dilde ayrıca dinsel düşünmeyi desteklediği gibi; Arapça bilmeyen kişileri ahenkli ama anlamı olmayan tümcelerle, hem de şarkı gibi okunan tümcelerle şaşkına çevirir. Çarpılmışa döner o kişi bilinmeyen yabancı bir dille. *Hiçbir İngiliz, hiçbir Fransız, hiçbir İsveçli, hiç bir İspanyol, İtalyan bg. dinini kendi dilinden başka bir dille okumaz! Bu yüzden de bütün bir Türkiye'nin, bütün Anadolu'nun kimliği görülmemiş biçimde yağma edilip durmaktadır!* İnsanlar, doğal kişiliklerine, onurlarına sahip çıkamaz duruma getirilmiştir!

Evet bilinmeyen dil, anlamı bilinmeden okunan Arapça; okuyanları dinsel deyimlerin kargaşasına, uçurumuna yuvarlar. Dilin anlaşılmaz karmakarışık uğultusuna tutulan yazıklı Anadolu insanı anam gibi:

"-Aman oğlum, dudaklarımız alışmış. Ne olduğunu, ne söylediğimi ben de bilmiyorum. Alışkanlık işte. Öyle bellemiş, öyle gidiyoruz.." deyiverir. Anam gerçeği söyler ayrımına varmadan. Bütün yaşamı boyunca saçını süpürge eden anam kendi deyimiyle.

Kur'an'ın anlaşılmayan, anlamını vermeyen dili Anadolu insanında umutla, bezginlikle karışık bir çeşit alışkanlık durumuna gelir. *Namaz kılan, ne söylediğini bilmez. Minarelerin anlaşılmaz Arapçası bu Anadolu insanını daha da söz yığınına boğar.* Kişinin düşünceleri, duyguları anlaşılmaz dinsel deyimli imgesel evrene, *"Cennet-Cehennem Ötedünyası"*na kaydırılır. Kişinin usgücüsel tasarımları "Ötedünya nimetleri"yle beslenir. Gerçeği olmayan ötedünya nimetleriyle sarmaş dolaş edilir insan! Artık o kişinin yaşam gücü bir yanından iyice kemirilmiştir. Artık o birey, o kişi; doğadan kalıt olarak edinmiş olduğu öz gerçeklerinden uzaklaştırılmış olur. Dincilerin de, çıkarlarıyla bağdaşan istekleri budur! Türkler, Kürtler kimliği olmayan yaratıklara dönüşmüştür.

1400 yıl önce, *Arap peygamberi Muhammed,* ölüm döşeğinde pişman olmuş söyleyemediği gerçeğin içacısını duymuş olacak ki, soluğunu vermeden önce:

"- Gerçeği söyleyeceğim!" der ve başucunda bekleyen Ömer (Halife Ömer)'den yazacak birşey ister. O da:

"- *Kur'an'daki gerçekler bize yeter Efendimiz"* diyerek, *Muhammed'in gerçeği söylemesini engeller!* (Bkz. Yasak Tümceler)

Yokedilen nesnel gerçeğin yerine; imgesel, yapma gerçeklere yer verilmiş, bu da o bireyin, kümenin olurlarıyla kişiliği aşınıp silinmiştir. Kişinin kendi üzerine denetimi de geçerli değil artık. Denetim gücünden yoksun kişi, davranışlarını artık gözetleyemez. Durum nedenleri, bireysel görüşlerle boyanır, yağlanıp yoğurtlanır! Bu çeşitli nedenler: Art düşünceli, çıkarcı, imgesel düşlemsel nedenler... Artçı nedenleri açıklamak hiç de zor değil. O kişi ya evde, ya okulda ya da dinsel bir kuruluşta dinsel eğitim görmektedir. Çıkarları vardır. Aydınlanmaya karşıdır!

Dinsel eğitim yoluyla dinsel çevrelerde bireyi sıkı sıkıya bağlamış olurlar. Böylelikle bireyleri yeğin dinsel yaşantılara sürüklerler. Arapça dil de dinsel düşünmeyi destekler. Arapça dili bilmeyen yığınlar, *bütün bir Anadolu namaz kılarken, dinlerken ne*

deniyor, ne oluyor onu da anlamaz! Anlamayan halk anlamayan çocuklar gibidir. Arapça dil de bu durumu destekler! Nasıl? Anlaşılmayan, bilinmeyen hem de başka bir oymağın *Arapça düşlemsel dili, deyim ve terimleriyle bütün bir Anadolu halkı bombardımana tutulur. Hele diline egemen olmadığı, uzaktaki başka bir oymağın, ulusun imgesel evreninde boğulur bütün Anadolu halkı! Bu düşlemli, dinsel terimli Arapça diliyle yıkanır Anadolu insanı.* Kulaklar iyice doldurulur, zorla alıştırılır! Kişinin imgesel düşünü ve tasarımları gittikçe o bireyin, kişinin gerçekleri olmaya başlar. *Bu durum, bir çeşit beyin yıkamadır. Durmadan beyni yıkanır Anadolu insanının Arapça tümcelerle.* Artık o kişiler, insanlar; dinsel çevrelerin istediği gibi kullanabileceği, hem de eğilip bükülen *otomatlar* durumuna dönüşmüştür. Yakapaça edilen bu kişiler yeryüzündeki bütün haksızlıklara, ağlatılara, yakım yıkımlara karşın; kafalarına şırınga edilen *dinsel dünya,* o kişilerin gerçek dünyası olup çıkar. Öyle inandırılır çevresindekilerin olurlarıyla! Gerçekle hiçbir ilişkisi bulunmayan, yansıtılan bu *"ötedünya"* oyunu onların tek uğraşısı, umudu olur. Bu dinsel kümeler, dışarda gerçeği olmayan "ötedünya"nın kölesi olup çıkarlar.

İnsanların yeryüzündeki her çeşit yoksulluğu sürüp giderken; tanrılar iyicil bütün niteliklerinden soyulmasına, soyutlanmasına karşın *"Tanrı haklılığı koruyacak"* diye bütün haksızlıklar, kepazelikler, çalıp çırpmaların cezası durmadan "ötedünya"ya aktarılır. Boş avuntularla aldatılır halk! Böylece damataşı gibi yerinden oynatılan imgetanrının, tanrılık niteliği korunmaya çalışılır. Bu imgetanrı da, onların kendi çıkarları için bir destek olarak kullanılır!

Dinsel kuruluşlar bireylerin dinsel inanlarını sağlama bağlamak amacıyla bir yandan imge tanrıyı pekiştirirken, öte yandan veresiye *Hurili-Gılmanlı Cennetler* sunulur halka! Dipsiz ambar boş

kiler! Böylece *oldu olacak, geldi gelecek*li dinsel öykülerle halk iyiden uyutulur.. Halkın soru sorma hakkı da elinden alınmıştır dinsel yasaklarla!

Çoklayın halk, ne yazık ki öyle - olayların, olguların rastlaşmasına, rastlantıyla ortaya çıkmasına - doğa olaylarının bilimsel yanı ayrı bir konu - pek inanmak istemez. Bir örneklemeyle Ay'ın tutulması olayını, kendi açısından kendi acılarına yanlış olarak yorumlayabilir! Bu onun bilgisizliği! Halkın olaylar karşısında genel davranışı birbirine benzer: *"Bir anlamı var bu kazanın"* deyiverir. Kapılır böyle bir sanıya. Hem de kendi boş olurlarıyla! Böylece din, kişilerde bir amaç durumuna sokulur. Onlar bu amaçla birlikte yaşar, yaşamayı sürdürür. Nasıl? Usdan, eleştiriden, araştırmaktan uzak tutularak!

İnsanın davranışları çeşitlidir, büyük değişiklikler gösterir. İnsanlar arasında ayrımlıklar, onların davranışlarını da etkiler. Ayrıca tinbilimsel tipler de kişilerin ayrımlığına neden olmaktadır. Sonra kalıt, çevre, aldığı eğitim bg. etkenler araya girerek büyük tartışmalara yol açar. Kişilerin ayrımlı tinsel durumları onların kişiliklerini de etkiliyor. Birçok deyimlemelere, tanımlamalara yol açıyor bu da ayrıca. İnsanda kişiliği yaratan etkenler de oldukça ayrımlı: Durumlar, bellek, bilgi, alışkanlıklar bg. Bu da o bireyin toplumsal ilişkilerine, yaşadığı çevreye, ne tür bir aileden geldiğine bağlı. Bunda çevresindekileri, yakınlarını öykünmenin de büyük rolü olduğunu unutmamak gerek. Dahası kişilikli insanın aydın, düşünsel yanı da ağır basar. Her insan gibi, düşünen insan daha çok deneyimlere, bilgilere açık. Bütün bunları titizlikle usgücünde biriktirme, saklama, koruma, yorumlama, açıklama becerisi de var!

Kişinin olayları, olguları görüş açısı da çok önemli. Birine göre dudak bükülen bir olgu, öbürüne göre üzerinde durulacak çok önemli bir olaydır. Bireyler arasında görüş, anlayış, algılayış yapısı

da ayrı ayrı, birbirine benzemez. Birinin düşüncesi, olur ki öbürünün tam tersidir!

Din sözcülerinin, yandaşlarının bu konuda düşünceleri, görüşleri çok yalın: *Bizi koruyan biri var!* Evreni o yaratmıştır. İnsanı da bütün yaratıklara, canlılara o üstün kılmıştır! Böyle düşünen kişi, yapacağı hiçbir şey yokmuş gibi insanın, imgesel bir güce *"teslim"* olur hemen! İnsanı edilgen kılıp, onun eli, kolu, kafası, düşünü gücü yokedilir! Artık o, herşeye boyun eğen, düşünmeyen, kendisinin ne olduğunu bile anlamak istemeyen, her buyruğa kafa sallayan her şeyi doğru olsa da olmasa da evetleyen yazıklı bir yaratığa dönüştürülmüştür. Gerçekte bu da *"dine dayalı devlet kurma"* isteklilerinin işine gelir! Halktan istedikleri de budur! İran'da öyle olmadı mı? Cezayir'de Fas'ta öyle olması istenmiyor mu? Dine dayalı devlet kurmak ne demek? Dine dayalı devlet, devletin silahına sarılarak (İran'daki dinciler) ve Cennetli masal dünyaları mutluluğu bağırtılarıyla, kafasından düşüncesini de söktüğü halkı durmadan ezip öldürür, demir ökçe baskısını kurar! *Tanrı uğruna yaptıkları yalanını* söylerler her yerde! Kendi çıkarları için yaparlar bunu halkı soymak için!

Bütün dinsel kümelerde, bu kümenin geleneklerine, inançlarına uymayanlara "düşman" gözüyle bakılır. Din bir yandan *"birleştirici öğe"* diye gösterilirken, öte yandan kendinden olmayanlar dışlanır. Böylece *birleştirici* niteliği birden *ayırıcı* niteliğe bürünür.(5) Bu da dinlerin gerçekçi bir yapı olmadığını kanıtlar! Tanrı da güme gidiyor bu durumda!..

Ayrıca her din kendinden olmayanı da dışlar. Bütün inanç kümeleri birbirine düşman olur! Din yüzünden enaz 5000-6000 yıldan beri insanlar birbirini öldürmüş, bugün de aynı hızla birbirini öldürmektedir. Din sözcülerinin tanrıları nerde? Dinlerin tanrı-

---

(5) Bu satırları yazdığımız sırada, Pakistan'da Şiilerle Sunnilerin birbirini öldürdüğünü söyleyip yazdı Radyo, TV, gazeteler! A.R.E.

ları da yeryüzünde olup biten yıkımlara, öldürümlere, yoksulluklara seyirci kalıyorlar? Hani? Bağışlayıcı tanrılar nerde? Nerde Musa'nın, İsa'nın, Muhammed'in tanrıları? Nerde 300 000 000 tanrı!..

Bu nesnel sergilememizden şu sonuç ortaya çıkıyor: İnsanın olumlu ya da olumsuz düşünce, duygu ve davranışlarından daha güçlü bir şey yok! İnsanın tekbaşına bu güçlülüğü; bilimi, tekniği, sanatları değil yalnız, sayıları milyonları aşan tanrıları da yaratmıştır. Bu gözle, araştırmaya, incelemeye; herşeyden önce bilimsel belgelere dayanan nesnel bir gerçek! Dinler yeryüzünde tanrılar adına, uğruna *birbirine düşman kümeler* yaratmıştır, yaratmaktadır! Bu din kümelerinin herbiri yine kendi içinde yeniden ufak kümeler oluşturarak hem içten hem de dıştan birbirlerini yiyip yutmak çabasındadırlar. Yıkımların, kırımların, öldürümlerin, yoksulluklaın ardıarası kesilmez! Bu kısır döngü, kendi ekseninde -insanlık tümden yokoluncaya dek - döner durur!

Kişilik etkenlerinden biri de dogmacılıktır. Kimileri, belki de çokları; daha önce alışılmış, yerleşmiş durumlara, görüşlere göre düşüncesini oluşturur. Gerçeklik yorumlarından o birey birini seçer. Demek dogmacı önceden kendine sunulan düşünüleri, görüşleri, anlamları bir eleştiri süzgecinden geçirmez, olduğu gibi onaylar! Doğanın kendisine kalıt olarak bağışlamış olduğu usu kullanmaz. Kendi usunu, düşünsel yeteneğini yine kendisi yoksayar! Ama yine de doğmatik olmayan nitelikler yetişme çağında, o kişinin kafasında bir kargaşa (kaos) yaratır. Gözdağı veren bir kargaşa!

Kişiliğe eklenip perçinlenen, dogmatik ya da dogmatik olmayan bütün bilgiler çevremizle de ilişkili olarak biçimlenir. Bu anlamda bütün insanlar yetkililere bağlıdır. Ama bir ayrımla: Dogmatik kişi yetkilileri soruya çekmez. Buna karşılık dogmatik olmayan kişi yetkilileri ve durumları sorguya çeker, başka bir deyimle usunu, düşüncesini kullanır uygar bir insan olarak.

Dinin insandan yana, her zaman insanın iyiliğine işlediği söylenebilir mi? Din çoklayın bir *araç-doğrultu* olarak kullanıldığı (Anton, G. Den Religiösa mannisken, 1993) için bu soru evetlenemez. Dinin yaşam için önemli bir anlamı yok bu durumda. Ölüm karşısında korkuyu, ürküyü de yenemez. *Din sınırlı, zorlamalı davranıştan başka birşey değildir.* Böylesine yönlendirmeler, davranışlar, çabalar tinsel sağlığında yarar getirmez. Toplumsal alanlarda da dişe dokunur, elle tutulur bir yeniliği, gerçekliği yok! Yoksullara bağış adıyla toplanan paralar bg. yardımdan çok onur kırıcı, aşağılatıcı rol oynar! Kendisine yardım edilen kişiyi tinsel olarak çökertir, borçlu duruma sokar. Gerçekte, yoksullara böyle bir bağış XX.Yüzyıl insanına 1400 yıl önceden kalma ilkel bir Arap davranışı! Böyle bir tutum doyurucu olmadığı gibi, o yardımı yapanlara üstünlük sağlar. Kendi çıkarlarına bağlı üstünlük! *Bu varsıllar gücünü yoksullar üstüne kurar.* Toplumculuk ayrı ayrı kişilerde değil, ancak insan haklarına saygı duyan devlet gücüyle gerçekleştirilir.

İnsanı dışlayan, insanı hiçe sayan bir din elbette tutunamaz. Bir din insan sevgisine dayanan bir din değil de; korkuya dayanan buyruklar, öldürümlerle işleyen bir din oluyorsa, o din artık dinlikten çıkmış "işkence makinesi" olmuştur!

Din insanla vardır! Şiirin, romanın, öykünün bg. insanla varolduğu gibi. İnsan yoksa din de yok. Dinin, insana değgin herşeyin yaratıcısı insan! İnsan yaratıyor, sonra da yaratmış olduğu şeyin kölesi oluyor. Dinin, insana saygı göstermesi gerek. Din bu saygıyı gösteremiyorsa, insan böyle bir dine nasıl sarılır, onu nasıl benimseyebilir! Dinin varlığı, ancak insan varlığıyla yaşamını bulur. Doğanın, doğadaki canlıların hiçbir dini yoktur! Din, onmazlıklar karşısında insel düşlemlerin kurgusu!

Bir din insanı sevemiyor, insanı sevecen bir yaklaşımla kucaklıyamıyorsa; o dine sevgi gösterilemez! *Hindistan'daki 3 milyon tanrıyı kim yarattı? Filler mi? Gergedanlar mı?* Ne gülüyorsunuz kaygısız kaygısız? İnsan olmasaydı Ay'a kim ayak basacaktı?

Kediler, eşekler, zebralar mı? Kutsal diye adlandırılan kitaplardaki meleklerin yeryüzüne ayak bastığını gördünüz mü hiç? Görmediniz. Neden? Çünkü yok onlar!

Dinler insana yararlı olanı bildirmek için yine insanlarca bulgulanıp biçimlenmiştir. Acı vermek, insanları ezmek için değil! *Bir dinde kan dökme, yakıp yıkma, öldürme benzeri insanlık dışı eylemler varsa; bu din değil; işkence makinesidir!* Bir dini iyilik, doğruluk yanlarıyla kucaklayamayanlar o dini yadsıyorlar demektir. *Andromeda samanyolunun, Samanyolumuzdan 2.3 milyon ışıkyılı uzakta olduğunu bilimciler söyledi bana; melekli şeytanlı din sözcüleri değil!* Bedenimizin bütün devimlerini gözetleyen, bütün düşüncelerimi yöneten beynimin 200 milyar gözeneği içerdiğini, her bir gözeneğin birbirleriyle sıkı işbirliğiyle çevremizle ilişki kurduğumuzu yine bilimciler açıkladı. *Tanrılarla ilişki kurduklarını söyleyen tanrıelçileri (!) hangi gerçek bilgiyi verdiler bize? Söylesenize!.*

İnsan, yaşamı süresince sayısız acılarla karşılaştığı gibi arada bir gelen sevinçlerle de avunur. İnsan genel olarak iki uç arasında gider gelir: İyilik kötülük, acı tatlı bg. Bu ikicil durum kişiyi yaşamı boyunca yoğurur durur, pişirir. Kişi arasıra yaratıcı, arasıra durgundur. Hiçbir şey yapamaz. Kimi dönemleri dinginlikle geçer. Bir gün gelir olaylar, olgular kişiyi bir yanından çekip sündürür, yaralar, zorlar onu! Hemen her insanda, orta yaşlarda tinsel, toplumsal değişimler başgösterir. Bu değişimi her insan yaşar.

Ergenlik yaşlarında kişi daha atak, daha delişmen, daha gözüpek, daha korkusuz, geleceğe daha umut dolu gözlerle bakıyordu. Hiç düşünmüyordu ölümü! Çünkü önünde üstesinden gelinecek, üstesinden gelinmesi gereken, tümden geleceğe değgin yığın yığın sorunlar onu bekliyordu! Öyle ki, ergenliğe yeni eren gencin *ölüm gibi korkunç,* karanlık, ne olduğu belirsiz bir görüşü tasarlayıp düşünmeye hele hiç zamanı yoktur!

Ergenlik yaşının bu korkusuz atılımı, doludizginliği, üzengisiz yönetimi; kırk yaşlarında artık çözülmeye, dağılmaya başlamıştır. Kişi bu ağlatısal durumun nasıl üstesinden gelecek, nasıl davranacaktı? O güne değin edinmiş olduğu deneyimleriyle yeni bir yaşam biçimine kendisini kaptıracaktı. İşte bu kırk yaş dönemlerinde kimileri yalnızlığını, hiçliğini, onmazlığını duyarak; çevresinin de etkisiyle kendisine bir destek arama tedirginliğiyle dinsel eğilime tümden kaptırır kendini. Öte yandan yaşam kendisini iyice ezmiştir. Bu korkunç durumun içinden nasıl çıkabileceği bunalımları, tedirginlikleri onu dinsel eğilimli kümelere doğru iter, sürükler. O yaşa gelinceye dek, böyle kendi kendine çözemediği, sorunlarına karşı, avuntusunu dinsel kümeler arasında bulur ya da bulduğuna, yine kendi olurlarıyla kendini inandırmaya çalışır. Bu satırları yazdığımız günlerde, Stockholm'deki yerel Türkçe radyo: "Nevşehir'de Refah Partisi'nin Belediye seçimlerini kazandığını" söylüyordu. Yazıklı insanlar umutlarını dinsel kümelerde bulacaklarını sanıyorlar. Öyle ki, İran Cehennemini gözleri görmüyordu!

Yaşamın bütün olasılıklarından, eğlencesinden yararlanan, balodan baloya, bir dans salonundan başka bir dans salonuna giden genç erkek, genç kız, genç kadın; olur ki kırk yaşlarına doğru kiliseye gitmeye başlar, bir müslüman da İslam ülkelerinde "hû çekiciler" arasına karışır! Öyle ki bunu çevresine öğünerek yayar! Bu duyurma, yayma durumu tinbilimsel olarak kendisi için bir avuntu olur.

Kırk yaşlarında bu tip böyle bir kadın, kendisini yirmi yıl önceden tanıyordum. Sevimli, canlı, delişmen bir kızdı. Bir gün Trangsund-Stockholm treninde bana:

"- Ben, dedi kiliseye gidiyorum."

"- İçinizde bir rahatlık, bir serinlik duyuyor musunuz?" diye sordum.

Gülümseyerek:

"- Evet" dedi.

Sonra edemeyip merakla sordu bana:

"- Tanrı'ya inanıyor musunuz?"

"- Buna gerek duymuyor, inanmıyorum..."

"- Neye inanıyorsun ya?"

"- Kendime, içimde yaratmış olduğum güce inanıyorum."

Sonra gülümseyerek:

"- Benim, dedi, buna gücüm yetmedi. Ama seni de anlıyorum. Sen daha gerçekçisin benden! Sana imreniyorum.."

Sofia uzun uzun yüzüme baktıktan sonra biraz daha açıklamamı istedi. Ben de isteğini yerine getirmek için şunları söyledim:

"- Taa çocukluğumdan beri özene bezene yaratmış olduğum içimin inancı bu güç; din sözcülerinin nerede olduğu bilinmeyen imgetanrılarından çok daha gerçek. Her an yanıbaşımda, benimle birlikte. İçimin sesi olarak bu güç bana "yaz" der yazarım. İçimin sesli gücü bu benim. Bundan böyle "tanrıtanımaz" diyemedikleri için küplere binip kızıyorlar! Arada bir demiş olsalar bile; onların imgetanrılarını düşlemlerinden çekip çıkardığım için de köpürüyorlar!

Onlara:

"- Gerçek bir Tanrı böyle böyle.. konuşmaz, böylesine saçma sözler etmez diyor, gerçeği olduğu gibi yüzlerine vuruyorum. Ama bir türlü anlamak istemiyorlar.. Ben doğanın, usun, sağduyunun gerçeklerini söylüyorum..."

Yukarıda Sofia örneğinde olduğu gibi, bütün bu sığınmalar, kaçmalar; ölümün, yokoluşun yıkımından kurtulmak amacıyladır. Kadın olsun, erkek olsun; bu tür sığınma yollarını, daha çok eğitimini yeteriyle almamış, almış olsa da kişiliğini yeteriyle bulmamış kimseler arasından çıkar. Gerçekte *okumuş, bilge insanın dine gereği yoktur.*

Yeri geldikçe açıklayıp belirlediğimiz gibi, bu tür insanlar yaşamış oldukları çevrenin etkilerini taşırlar! Anadolu'da bu çevre etkisi, gerçekte 1400 yıl önceki ilkel arap oymaklarının yaşan-

tılarından göçerilmiştir! Dinsel aile çevresinde yaşayan bir genç dinsel baskının etkisinden kolayca sıyrılamaz. Bunda, kendisinden önce dinsel oluşuma, bağnaz inançlara yöneltilmiş çabaların etkisi ağır basar. Böyle bir çevrede, aile topluluğunda kişinin, bireyin özgürlüğü yoktur. Kümenin inançları, çıkarları sözkonusu!

Ama herkes böyle değildir. Çokları da, sade yağdan kıl çeker gibi bu dar çemberden kurtulmaya bakar. Kendi özgür yaşamına kavuşur. Bu tür insanların çoğu sessizdir, kararlıdır. Ne biçimde ve nasıl davranacağını bilir. Bu kişilikli davranışına kendisi karar verir. Kendi düşüncelerinin yönetmeni yine kendisidir. Kişiliğini bulmuş bu tür kimseler; okumuş, eğitim görmüş kendini bilenler arasından çıktığı gibi; olur ki eğitimini tam anlamıyla görememiş halk arasından da çıkabilir. *Avanos'ta yaşayan Tokmak Dede ve Loğmen gibi ilginç örnekler bu savımızı kanıtlar.*

Kadın olsun, erkek olsun; insan özellikle kırk yaşlarında belirleyici bir deyimle sarsıntıya uğrar. Kimileri bu dönemi dinginlikle karşılar. Kimileri de çarpılmışa döner. Derin bir "şoke" durumuyla sığınacak bir yer, bir koruyucu arar. Yaşam gerçeği düşünülecek olursa; doğumdan öncesi tümden karanlık, ölümden sonrası yine karanlık! Bilinmeyen sonsuzluk! Evrensel zamana oranla doğumla ölüm arasında çok değil, üç saniyelik yaşamı var insanın. Güneş gibi ortalama bir yıldızın ışık saçan yaşamı 10-12 milyar yıl. Ondan sonra yeryuvarlağı büyüklüğünde karanlık bir özdek kümesi (Güneşten artakalan) sonsuzluğun içinde. Her dizge sona doğru yol alır, yitimine gider. Gerçek bu, acı da olsa! Doğanın biz insanlar için ağlatısal gerçeği.

Bu dönüşümler, değişimler, varoluşlar, sona erişler çemberinde hiç değerimiz yok. Doğa oluşumunu izliyor yalnız. Eşek de ölür insan da! Ne ölen eşekten ses gelir, ne de insandan! "Biz insanları üstün yarattık" avuntusu, biz insanların yakıştırması! Toprak kurtları gibiyiz evrensel oluşumun akışında. Evrenin, doğanın böylesi başına buyruk oluşumuna, akışına "dur!" diyecek hiçbir güç yok doğanın kendi doğrultusundan başka! Din sözcülerinin düşlemleri doğa gerçekleri karşısında işlemez.

Evrensel zamana oranla üç saniyelik yaşamımız süresince - üç saniye de olsa neyin ne olduğunu bilerek yaşayalım. Bilmek, acı yanları da olsa mutluluğa açılır. Ortaçağ insanları vebadan, tifodan, tifüsten bg. kırılıp geçti. Hiçbir yardımcı gelmediği gibi, tanrıyla ilişki kurduklarını söyleyen din sözcüleri yaramıza merhem olacak birşey sunamadılar! Oldu bittiyle oyaladılar insanlığı! Bunları bir bir açıklamak, yazıklı insanları boş yere aldatmaktan çok daha iyi değil mi? Gerçek bir Tanrı hiçbir zaman: *"Bana inanmazlarsa, onları öldürün!"* diye konuşmaz! Tanrı diye önümüze sürdükleri Tanrı değil, çıkarlarına düşkün din sözcüklerinin, onların yandaşlarının imgetanrılarıdır!

İnsanı sarsıcı, korku salıcı, ürkütücü ölüm duygusu insanı yaşamı sonuna kadar izler. Kimileri sürekli olarak ölümü, ölümün korkunç sonucunu düşünmekten kendilerini alıkoyamazlar. Ergeç yaşlılık gelir bulur insanları! Kimileri için yaşlılık çekilmez bir içacısı olup çıkar. Kimileri yaşlanmanın tinsel yıkımından kurtulmak amacıyla gençler gibi giyinmeye başlarlar. Bütün bunlar, bu gibi değişmeler ölümün kaçınılmaz geleceğinden az da olsa kurtulmak içindir! Kimileri de dine sarılır kurtarıcı olarak! Kimileri de eğilim duydukları örgütlere üye olurlar!

Ne yapılırsa yapılsın avunma uğruna en sonunda acı gerçek, ölüm gelir bulur insanları:

Kimsenin umurunda olmaz ölürsem
Biliyorum

Bir taş bile oynamaz yerinden
Gene sevgililer geçer yollardan güle oynaya
Gene çiçekler açar
Gemiler geçer denizlerden
Gene ben öldüğümle kalırım

(*Yalnızlar,* s.46)

İşte bu yüzden sayıları 20 bini aşan din ve inanç birlikleri yeryüzünde kök salmaya, tutunmaya çalışır. Gerçekleri açıklayanlar hoş görülmez!

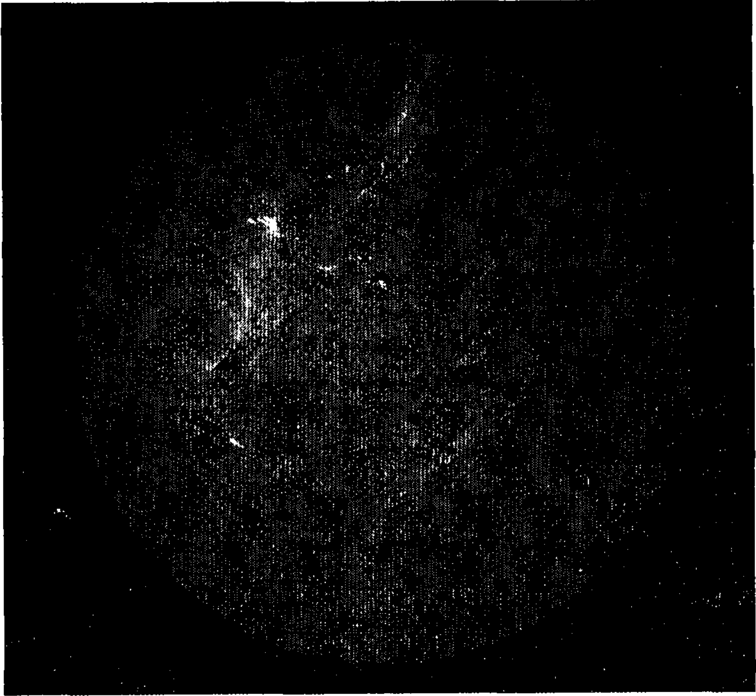
Ölüm, doğumun dirimbilimsel sonucu. Ölüm doğanın, evrensel akışın ürünü! Yaşam gereği, doğanın evrensel akışı gereği doğa; insanla karınca arasında hiçbir ayrım gözetmez. Peygamber de ölür, Kral da ölür, Kraliçe de! Doğan ölür, ama doğmayan ölmez! Neden? Çünkü ölüme gidecek birşey yok! Olmayan yıldızların sönecek ışıkları olmadığı gibi!

İnsan suçlu değil, ama kendine, yaşamış olduğu çevreye, topluma sorumludur. Böyle bir sorumluluk *"Allah'ın gazabı"*yla yerine getirilmesi, gerçekleştirilmesi öngörülen sorumluluktan çok daha doğal, onurlu bir sorumluluktur. İnsan öcalıcı bir tanrının hışmından korkacak da, Cehennemine atar korkusuyla "ahlaklı" olacak öyle mi? Bu nasıl "ahlak"? Baskıyla, korkuyla üretilen böyle bir "ahlak" nasıl bir "ahlak"tır? İnsan, herşeyden önce kendi davranışlarını denetlemek zorunda? Günümüze dek insanın kendi yanlışlarına yanıt olacak bir ses gelmemiştir doğaötesinden, fizikötesinden! İki uc arasında - doğumla ölüm - varolduğumuz için de tüm davranışlarımızı yine kendi denetimimizle yoluna koymak zorundayız. Her insan hem kendisine, hem de çevresine sorumluluk duymadıkça mutluluğa erişilemez.

Ölüm, varlığına değgin bir olgu. Varlığın, varılmanın sona ermesi. Işık salmaz bir daha ışık gücünü yitiren yıldızlar, güneşler. Yaşam süresince eylemler de sürer. İnsan öldükten sonra hiçbir şey yapamaz.

Güneş her saniye 4 milyon ton özdek yitimine uğrar. 597 milyon ton hidrojen, 593 milyon ton helyuma dönüşür, ışık yayar. Altı milyar yıl sonra da Güneş yakıtını (hidrojen) bitirir. Helyuma dönüşecek hidrojen yokolduğundan Güneş söner. Işık yaymaz. Bu yıkımın önüne geçecek hiçbir güç yok evrende! Düşünen, düşlemleyen insanın yaratmış olduğu bütün tanrılar bu yıkım oyunun seyircileri bile olamazlar! Güneş bu aşamaya gelmeden çok önce, yeryüzünde iklim değişiklikleri nedeniyle bütün canlılar yok olacak.

Ya da çok daha önce yolunu şaşıran bir dev göktaşı yeryuvarlağına çarpabilir. Ne çeşit olursa olsun bütün gezegenler gibi yeryuvarlağı da yıkımdan kurtulamaz. Evrenin bütün bölümlerinde böylesi yıkımlar, oluşumlar sürüp gitmektedir. Olur ki bir Samanyolu başka bir samanyoluna güneşleri gezegenleriyle çakışır. O güneşlerin gezegenlerinden biri ya da birkaçında yaşam varsa tümden yıkıma uğrar! Din sözcülerinin düşlemsel Cehennem yıkımları, göklerin yıkılma öyküleri; bu dev yıkımlar karşısında hiç kalır! Böyle bir olay "Allah'ın öfkelenip, gökleri insanın üzerine yıkma" hışmıyla oranlanamaz!

Güneş: Altta kare içinde: Güneşin önünden Merkür'ün geçişini gösteriyor. Öbürleri Güneş lekeleri.

Din, her gün halkı biraz daha işkence makinesine dönüştürüyor. Yeryüzünde, çevremizde olup bitenler bunu kanıtlıyor. İran'da, Pakistan'da, Bangladeş'de, Türkiye'de (Sivas olayları ve benzeri), Cezayir'de köktendinci dalgalanmaları sürüp gitmektedir.

Bir durum, doğallığını yitirdi mi saçmalığa yönelir. Uygulanması da sayısız saçmalıkları kendisiyle birlikte getirir. İşlemez duruma sokulur din. Böylece yaşamın saçmalıklarından kaçan insan, kendi elleriyle yuğurmuş olduğu dinin saçmalıklarına saplanır. Doğallığından soyutlanan din, birçok dallara ayrıldığı bir yana, kendi kendisiyle çatışmalı saçmalıklara bırakılmış olur. Dine kendini verenlerin yaşamı dayanılmaz, ateş bir çemberle sarılmış olur. Bu, bir insanın üstüne çıktığı dalı dibinden kesmeye benzer! O zaman da kimi dinsel eğilimli kişiler, din yöneticileriyle çekilmez duruma getirilen dinsel yaşamın bu "cehennem" ağırlığını dindirmek için kendilerini afyon, amfetamin, LSD *gibi uyuşturuculara bırakırlar.* Bu da şu demek: Din bir yandan insanlara içki içmeyin, uyuşturucu kullanmayın bg. tanrısal öğütler, esinler yağdırırken; öbür yandan dincilerin kendileri bunları kullanarak tanrısal coşkuya açılırlar!

Din, gerçeği yalana, yalanı gerçeğe boyama sanatı mı yaşamın zorluklarından kurtulmak için? Ağaç dallarına "yalvarı çaputları" bağlamaktan tutun da, aslı astarı olmayan muskalara kadar.. Aldatılır, aldanır halk! Hiçbir kurbağanın, balığın, kaplumbağanın muskası yok ama, yaşamlarını pek güzel sürdürüyorlar. Hem de insanla alay edercesine.. Dinli insanın yaşı 60-70, dinsiz kaplumbağa 200-300 yıl yaşıyor!

Bir yandan çevremdeki insanların olmadık şeylere inanmaları, öte yandan ufacık bir canlının hiçbir şeyi umursamadan yiyeceklerini arama, bulma çabaları beni doğaya daha çok yaklaştırdı. Suyu gittikçe azalan gölcük kalıntılarında kurbağa yavruları iribaşların yaşam kaygısıyla nasıl çırpındıklarını gözlerimle gördüm. Doğanın bu görkemli varlığına bir daha imrendim!

Bu minicik iribaşların şaşırıp "yağmur yalvarısı"na çıktıklarını hiçbir zaman görmedim. Bütün buna benzer gözlemlerin, kimi

yazıklı insanların birine yaslanma gereksinimleriyle ne denli bir uyuşukluğun içine düştüklerini, sonra da bir türlü bu üşengenlikten kurtulamadıklarını çok iyi anlıyorum!

Doğa herbirimize göre değil, kendi akışı doğrultusunda işlevini sürdürüyor. Doğa, hiçbir şeyi umursamadan böyle kendi süreçleri doğrultusunu izledikçe; insan yaşamı ölüm denilen bir yitimle sona erdikçe, bunca tanrıların işlevi ne?

İnan üstüne kurulan bütün serüvenlerin kaynağı insan! Kimileri ilkçağların sayıklamalı, çocukluk dönemini yaşıyor günümüzde. Tinbilimde *sınırlı kişilik* ya da *kişiselliği sınırlı* bir durum var. Nedir bu kişiliksiz durum? Birey bu kertede herhangi bir şeye karar veremez. Yeteneksiz bir duruma düşer. Birey kendisinin kim olduğunu da bilmek isteyen bir tedirginliğe gömülür. Kendisinin değil yalnız, başkasının kimliğine de güveni yoktur. Böyle biriyle karşılaşınca sorar insan ister istemez: Nedir onda eksik olan?

İlişki kuramayan kararsız bir kişi! Nedenini bilmek için bütün olasılıklar araştırılır. Kesin bir sonuca da ulaşılmaz. Herşey akar gider. Her şeyden soyutlanır yavaş yavaş. Bütün iyileştirme çabaları boşa çıkar! Kesin, belirli çıkış noktalarına ulaşılmaz o kişide. Bu birey artık kendiliğinin, kişiliğinin son sınırına gelmiştir. Yaşamındaki bütün durumlar karşıdır birbirine. Yorumları da öyle. Sav -karşısav kümelenmeleri birbirini kovalar anlaşılmazlık içinde.

Sınırlı kişilik aşamasına gelen bu kişi iyileşmesi için başvurur. Kendisine ne zaman "şu şudur" gibilerden öğüt verilse, aşağılık duygusuna kapılır hemen. Bu kişi, kendi sorununu çeşitli yönlerden görür. Sonra da kuşkulanmaya başlar, kendisinin "akılsız" olduğuna karar verir. Önce yardım ister sonra da aşağılık duygusuna kapılıp kırılır ya da saldırı durumuna geçer. Tartışmaların sonu gelmez. Sonu gelmediği gibi de aranılan durum bulunamaz. Kendi kendisine derin derin düşünceleri de bu yola dökülür. Hiçbir sonuç alınmaz. Kendisini çepçevre kuşatan insanlarla birarada anlamlı yaşam umutlarını yitirir. Bunun yerine kendi içerisine, içdünyasına çekilerek kendi düşlemleri, düşleri ve derin düşünceleriyle başbaşa yaşamaya bakar. Böylece kendi içdünyası daha gerçek olmaya baş-

lar dış dünyadan! Artık bu "psikoz" insan için içdünyası daha gerçektir. Onun bu iç dünyasının karşılığı ya da bir benzeri dışdünyada yoktur. Dincinin evreni bu! Böyle bir duruma düşmesi çok sakıncalı bir yaşam. Çünkü bu içdünya dayanılması, donatılması güç dışdünyadan ayrılır. Dışdünyada her değişiklik insanı zorluklara iter. Yıpratır insanı. O kişi bu süreçleri zorlayıcı görür. Kendi içdünyasının kralı olmak, onun için dışdünyada devlet başkanı olmaktan çok daha kolay.

Eğer o bireyin içdünyası dışdünyadan ilişkisini keserse, içdünyası kendi akışını sürdürür. Kendi içdünyasına kapanan kişi, bu içdünyasının gölge kişileriyle doldurur göçtüğü yeri ve kendi içyaşamını sürdürür. Zaman olur, kendi içdünyasının denetimini yitirir. *İşte bu aşamada kuruntular, sanrılar, çılgınlıklar, delirmeler başgösterir.*

Dış dünya ile uzlaşmayan içdünya ile yaşamak, inanıldığından çok daha tehlikeli. *Bireyin içdünyasının dışdünya ile ilişkisi kesildi mi sayrılıklar başlar. Yaşam artık çekilmez duruma gelir.* Bu aşırı durum bütün dinlerde kendini gösterir. İnsan, içinde yaşamış olduğu dünyayı anlamadığı gibi kendini de anlamıyor. İki seçenekten biri var onun için: *Ya içdünyaya ya da dışdünyaya kaçmak! Bu durumda parçalanma, umutsuzluk ve çılgınlık başlıyor.* Burada bunları açıklamamın nedenlerinden biri de aşırı dinsel eğilimli kişilere yardım etmek, onlara gerçeği bütün çıplaklığıyla duyurmak için!

Şunu da açıkça söylememiz gerek: Yalnız ve yalnız düşünce ve duygularımızda varolan herşeyin inan, töre bg. dışdünyada hiçbir karşılığı yok. İnsan üzerine, insanlık adına yapılan herşey yine insana değgin. Bunun dışında herşey boşinan.

4700 000 000 yıldan beri din sözcülerinin insana benzer; insanın acılarına, kaygılarına ilgi duyan bir Tanrı'nın varlığını açık ve kesin olarak belirleyen bir kanıt yok. Dinlerin bunu saptayıp kanıtlayacak gücü de yok din sözcüleriyle birlikte! Dinler de kendi aralarında ayrımlı durumlarla birbirlerini yadsıyıp kemiriyor. Sayıları 20 bini aşan din ve inanç birliklerinin bu denli yığılımı da bir tanrının varolmadığını kanıtlıyor!

Bu durumda soralım: Tanrısızlık bir sorun olmuyor mu?

- Olmuyor!

Olaylar, olgular doğanın bu acımasız doğrultusu kendi bildiğine akıp gittikçe, yeryüzünde açlıklar, yoksulluklar sürüp gittikçe Tanrı'nın varlığıyla yokluğu arasında ayrım da olmaz! Bütün bu çelişkiler, tutmazlıklar, uzlaşmazlıklardan çıkarılan bir sonuç var! Bu sonuç da insanın kendini bilmesi, tanıması, anlaması gerek! İnsanoğlu eninde sonunda bu yolu aramak, bulmak zorunda. Kendi kendisinin egemeni, efendisi yine kendinde kendisini tanımak zorunda.

İnsanın bu duruma düşmesi, ille de bir güce yaslanma, dayanma, güvenmesi üşengenlikten başka birşey değil! İnsan yaşamı boyunca bir başkasına yaslanma gerekliliğini duydukça, insanlığından fire vermektedir. Durmadan fire veren insanoğlu fire verdikçe; eksikliğini duymakta, ara vermeksizin kendi varlığından kuşkulanmaktadır. Varlığından sürekli olarak kuşku duyan insan tedirginlikle kendi içine gömülerek dış dünyadan kurtulma çabasıyla didinmekte, doğal varlığından sıyrılıp soyutlanmakta, sünepeleşmektedir!.

İşte bu tedirginleşme, korkulu durum; onu için için kemirerek sayrılanmasına neden olmaktadır. Dinsel eğilimli kişilerin sayrılıklı coşkuları çılgınlığa, delirmeye varan bunalımları bu savımızı açıkça kanıtlamaktadır.

Günümüz insanlarının temel sorunu tanrısızlık değil; bunun tam tersine bir Tanrı umudu, tanrılık isterisi içinde kıvranmalarıdır! Böylece tanrının olmaması, bu kez insanoğlunu ille de O'nun varolmasına sürüklüyor! Bu oldum olası kendi başına sürüklenme, çılgına çeviriyor insanı!

Dinci, *"Tanrı olmasa da olması gerek"* diyor kendi kendine. Neden? Çünkü dinci onda tanrı özlemi alışkanlığının kimliğini arıyor. *Askıda kalan kimliğiyle* tedirgin oluyor onu bulamayınca da. Ama bu kimliği kendinde bulamayan kişi, kendine uygun bir tanrı düşlemini, düşlemli tanrıyı yaratmaya zorlanıyor. Böylece hergün tanrıların sayısı artıyor yeryüzünde insanlar açlıktan ölüp

gitse de! Bir bakıma ölümler, yakımlar yıkımlar, açlıklar dincilerin tanrılarını besliyor.

Tanrı'yı ararken insan bir yandan, rastlantılar içinde boğuluyor. Bunun acısını duyuyor içinde. O zaman dinsel eğilimli kişiler ikinci kez deliye dönüyor. Bir yandan bulmuş olduğuna inandığı Tanrı (imgetanrı), öbür yanda ne olduğu belli olmayan rastlantılar. Dışdünyanın bu çatışmalı çekişmeli, rastlantılı durumundan kaçarak; bu kez de kendi imgelemleriyle yaratmış olduğu düşlemli tanrısına koşuyor. İşte o zaman kişiliksizliğinin sınırında buluyor kendini, insanlığın ilk çağlarından kalma çocukluk çağının sayıklamalarıyla.. Bir yandan kendi içdünyasının tepkileri, öte yandan Radyo, TV ve gazetelerin haber yığınlarıyla nerdeyse deliye dönüyor!

Din sözcülerinin, kutsal diye adlandırılan kitapların yazdığı gibi Tanrı insanı *kendine benzer* yaratmış olsaydı; başka bir söyleyişle insan bir tanrıca yaratılmış olsaydı olaylar, olgular da bu tanrıya göre uzlaşacaktı. Oysa durum hiç de öyle değil. Herşey birbiriyle çekişmeli. İnsanların birbirini öldürmesi bile, özdeş dinden olsalar da! Bu durumlar baştan sona bu imge tanrıların sürekli olarak "iflas" ettiğini gösterir. Öyle olmasaydı *bir tanrı 5000 yılda 300 000 000 (300 milyon) tanrı olur muydu?*

Kısaca kimliğini yitiren dinsel eğilimli kişiler, bir sabah uyanır uyanmaz günışığıyla birlikte *kimlik* aramaya çıkıyor! Bulamayınca da, oyuncağı elinden alınmış çocuklar gibi tedirgin oluyor, tepiniyor, ağlıyor! Ama işin en kötü yanı; imgelemleri, düşlemleriyle bulmuş olduğuna inandığı kimlik de bir tanrıca verilen kimlik değil, kendi olurlarının imgesel kalıplaşması!

Bulunan, yakıştırılan bu imgesel kimliğin de, kendi kimliği olmadığını anlar anlamaz bu kez üzülüp dövünüyor. Böylesi kimliksiz, dinsel eğilimli, köktendinci kişilerle dolup taşıyor çağımız. Günümüzün sayrılıklı gerçeği bu, acı da olsa!. *Her yanımız kimliğini, kişiliğini yitiren insanlarla dolu!.*

Peki işlevi ne insanın yeryüzünde? Birbirini öldürmek, yoketmek mi? Bu yoksulluklar, bu öldürüm eylemleri sürüp gittiğine gö-

re, bir Tanrı'nın işlevi ne insan için? Var da, kendi köşesinde kımıltısız duran bir şey mi bu tanrı, bu tanrılar? Karşımdaki insana sorduğum gibi bu tanrılara sorulsa da yanıt alınamıyor! Bu yanıtsız beklemeler de dinsel eğilimli kişileri *nedenini sormaya gerek duymadan* çileden çıkarıyor! İmgeledikleri imge tanrının varolduğu oyalanmasıyla ses çıkarmıyorlar. Öfkelerini bu kez vurup kırmakla, korkutmakla, öldürmekle yenmeye, yatıştırmaya çalışıyorlar! Kendi varlığı üzerine karar veren bir tanrının *olup olmadığını* o değilden düşünüyor kendi kendine bir ara. O zaman da rahatsız oluyor. Kendi kendine silkiniyor, atmak istiyor kuşkusunu! Bu *kuşku* çevresindekilere açıklanır ya da kendiliğinden belli olursa yakalanacağını sanıyor. İşte bu yakalanma eyleminden korkuyor... Ama kendi üzerine *karar verecek olan bir Tanrı'nın varlığını* yitirmek istemiyor. Ne pahasına olursa olsun yitirmek istemiyor! Üstelik O'nu bulduğunu sanıyor! Sanısı da kuşkularla bezeli!. *Bir tanrı varlığını yakınlarıyla bölüşmek istiyor bir çatı altında! O zaman ne çatıyı Tanrı'dan, ne de inanmış olduğu Tanrı'yı o çatıdan ayırabiliyor.* Yığılıp kalıyor orada, kuşkular içinde. Herşeyin birbirine çemberleme kenetlendiği bir ortamda, olur ki *"Tanrı benim"* diyor. Dervişleri, sofileri anımsayın!.

Ama 700 yıl önce *Yunus Emre*'nin böyle bir kaygısı olmadığı gibi, Tanrı'yla birlikte *tanrı rüşveti*'ni de silkeleyip atıyor:

Huri gelip eydür ise
Gönlüm bana vergil deyu
Dosttan artık kimseye
Ben gönlümü verimezem

Nedir Bu Dost? Kendi içinin gücü. Yunus'un herşeyden önce kendine inancı! Çağımız insanı Anadolu'da kullanmış olduğu otomobilin ne işe yaradığını biliyor da, insan kendi oluşumunun ardında imgesel kanıtlar arıyor! Kendi kimliğinden haberi olmayan insan bunalıma sürükleniyor. Cinli şeytanlı masallarla örülü *imgesel kimliğini* Anadolu insanı; 1200 yıl önce boğazı kesilerek boynu kılıçla uçurularak edinmiş olduğunu bilmek istemiyor!

Bu sığınma, gerçekte bir kimlik sığınması! Ne olup olmadığının tedirginliği! Duygular, tasarımlar, düşlemler üstüne kurulan inanç birlikleri, dinler gerçeği ne denli yansıtabilir? Tanrı gerçeğini mi? Çünkü insanın bütün eylemleri, düşünüleri, davranışları, atacağı her adımı Tanrı'ya yükleniyor. Bu insel sorumlulukları yüklenen Tanrı'dan da milyonlarca yıldan beri ses gelmiyor. *Olan, oluşan, oluşmakta olan doğa gerçeğ*inden başka bir gerçek sergilenmiyor!

"Anadolu insanını uyandırıyor" diye suçluyorlar, "Tanrıtanımaz" diye! Varolan bir Tanrı nasıl olur da halkın elinden alınabilir? Olası mı bu? Gözle görülmeyeni, elle tutulmayanı, bütün gerçekliğiyle *"işte bu budur"* denilemeyeni, nasıl olur da halkın elinden alabilirim? Olası mı bu? Buna ne gücüm yeter, ne de bilgi kavramlarımın içeriği! Din sözcülerinin ballandıra ballandıra insanların kafasına soktuğu tanrıları, onların elinden almam olası değil! Böyle bir eylemin üstesinden gelemem de! Çünkü bu *"olurların inancına dayalı alışkanlıkla;* tasarımlar bütünü.. Ben *"bu budur, bu da bu"* diyorum. Şiirlerimde de bunu söylüyorum. İnsan doğayla birlikte yaşam gücünü kendisi bulur diyorum. İnsanın kendine güvenmesini bir *yaşam biçimi* olarak öneriyorum. Halkın inandığı tanrıyı elinden alıp başka bir tanrı da vermiyorum. Gözlerimin önünde alabildiğine uzanan bu sonsuz doğa gücünü; ona ilişkin, ondan soyutlanamayacak olan insanı gerçekleşiyor, yüceltiyorum 300 000 000 tanrıların yerine! Öküzle sürülen harmanın, birkaç saatte yeryuvarlağını dolaşan uçağın, akan ırmağın, yağan yağmurun, dökülen karın, güneşlerin, yıldızların bg. imgesel tanrılardan melekler, şeytanlar, cinlerden daha gerçek olduğunu söyledim, söylüyorum! Yalan mı? Din sözcüleri, onların yandaşları da bunu biliyor ama! işlerine gelmediği, çıkarlarıyla uzlaşmadığı için "o değilden görünmeyi" yeğ tutuyorlar. İkiyüzlülüğe sığınıyorlar.

Bir din adamının trene, uçağa biner gibi meleğin sırtına binerek bir kentten başka bir kentte gittiğini görmedim. Bir ben mi yalnız? Yeryüzündeki altı milyar insanın, altı milyarı da görmedi!

Din, bilimle bağdaşamaz! Dinin dogmaları bilime aykırıdır. Bilim özgür bir çalışmayı gerektirir. Din düşler, düşlemler, imgelerle yetinir. Din, usu yadsır o dine inanan kimselerce! Sanılara, düşlere, düşlemlere, söylentilere dayanan din böyle bir alaşım; bilimselliğin, tekniğin araştırma alanıyla ters düşer! Özellikle köktendinciler dinin kendi sorunu! Bilim, gerçekleri araştırıp inceler. Bu gerçeklerin nasıl olduğunu, neye dayandığını, niçinlerini de didikleyip sergilemeye çalışır.

Nedir bu gerçekler?

Bilimin, tekniğin inceleme alanına giren herşey. Batılıların *moral* diye adlandırdığı töre, töreler de öyle! Töre kişisel ya da kümesel sanılar, değerlendirmeler, alışkanlıklar. Topluma, kümeye, kişiye göre değişir bu da!

Eskimolar'da bir zamanlar Eskimo erkeği, en değerli konuğuna karısıyla yatma izni veriyormuş... Bu da bir gelenek!

İsveçli bir erkeğe, bizde evlenen bir kızın gerçekten kız olmasına, kızlık zarının bulunmasına çok önem verilir dediğim zaman, şaşırarak:

"- Nasıl olur bu?" diye sordu.

"- Erkek evlendiği bir kızın gerçekten kız olmasını, açıkçası kızlık zarının olmasını ister. O gece ilk cinsel ilişkide kan akmazsa bütün kuşkuları üzerine çeker o kız! Öyle ki evlilik anlaşması da bozulur! dedim.

İsveçli yüzüme bön bön bakarak:

"- Böyle saçma şey olmaz! Ben bu duruma dayanamam. Hem tiksindirici, hem de zahmetli bir iş!" dedi.

Birinde çok doğal bir durum; öyle algılanan bir durum, öbüründe *anormal,* hatta tiksindirici oluyor! Biri ailenin en sevdiği, saydığı erkek konuğuna ilk gece karısını "teslim" ediyor. Bu durum başka bir halk için "ahlaksızlığın daniskası" oluyor! Hani Tanrı? Hani ahlak?

İsveç'te bir ya da birkaç Üniversite bitirmiş papaz, bir de bakıyorsunuz "İsa, Tanrı'nın oğlu!" diyor. Oysa böyle bir inancın Yahudilikte olsun, İslamlıkta olsun tutunacak yanı yok!

Denizde bir damla bile olmayan, vermiş olduğum bu kısacık birkaç örnekten alınacak dersler var!

Din nerde kaldı, töre nerde?

Kim doğru, kim eğri?

Demek insanlar akıp giden tarihin bir ya da birkaç döneminde olayları, olguları nasıl algılamış, nasıl şırıngalanmış, şırınga edilmişse; o durum onun, o halkın dini ya da töresi (ahlakı) olmuştur! Zamanla da bu durumlar benimseniyor; *doğru, en iyi biçim* diye onaylanıyor! O durum, o durumlar din ya da "ahlak" diye onaylanıyor... O durumların kılığına giriyor kişiler, halklar; o durumlara koşullanıyorlar en sonunda! Bu koşullanma onlara kan döktürüyor, birbirlerini öldürtüyor!

Din nerde kaldı, töre nerde?

Kim doğru, kim eğri.

Dinler ve Töreler adlı, yeterli bir kitap yazılmış olsa; kitaplıklar ciltler dolusu kitaplarla dolar taşar! Çok ilginç bir yapıt olur üstelik! Bununla da kalmaz, insanlığın maskesi düşer!

Bütün yaşam boyunca ulaşmak istedikleri olurlarına kesin evetlemeyi, o kişiler işte bu alışkanlıkta bulur. Alışkanlık onu, yaratımını özlediği gücü bulduğuna inandırır. Olurları, alışkanlıklarıyla kendi inancına destek bulan kişi erince, dinginliğe kavuştuğunu da kendi kendine onaylar. Bu kendi kendinelik, kendisi gibi eğimli kümenin desteğiyle pekiştirilir. Kendisinin önemli bir rol aldığını, "Allah" yolunda olduğunu, kendisine de bir rol verildiğine de inanmaya başlar kümenin ve kendisinin olurlarıyla.. O artık kümenin içinde yalnız değildir. O toplulukta kendini yalnız duymaz. İnandığı güç, "Allah" onu ergeç kurtaracaktır. Bu durum kanıtlanmasa, gerçekleşmese bile! Küçük büyük inanç birlikleri, kümeler, dinler yayılımını işte böyle bulur! Dinlerin, kümelerin, inanç birliklerinin başkanları istedikleri "iktidar"ı ele geçirmiş olurlar. Bu kümelerin "ocak"ları da vardır. Biri sayrılandı mı, örneğin "İsak Dede'nin ocağına git derler"! Umudunu yitiren sayrı da kendisine yardım eli uzandığına inanır. Sonra da o dinin, o kümenin ileri gelenlerinden biri ona, bu yardım elinin "Allah"dan geldiğini söyler. Böylece inancı pekiştirilmiş olur!

Bundan amaç da birkaç heveslinin "erk"i ele geçirmesidir kendi çevresinde. Başka bir durum daha: Yaşlanan kişi içine gömülmüş, tekbaşına bırakılmış, çevresinden soyutlanmış bulur kendini. Oysa bu birey çocukluğundan beri kendisiyle ilgilenen kişilerle biraradaydı. Şimdi onlardan hiçbiri olmadığı gibi, yapabileceği birşey de yok! Onun için tek yol, alışılagelen dine sarılmak! Böylece yalnızlığın, birbaşınalığın, kimsesizliğin soğuk çemberinden kurtulmayı ister herşeyden önce. Tek tasası budur. O da bu kümeye katılır. Anadolu insanının dillerde söylenip gelen "sürüden ayrılan kuzuyu kurt kapar" atasözü de bu durumu deyimliyor. Bütün bunlar kimlik yitirme değil de nedir?

Ölüm, ölüm duygusu, korkusu dinselliği daha da kışkırtırır. İnsanların her nasılsa yaşamı bulup ona bağlanmalarının yanı sıra, ondan koparak sonsuz bir karanlığa karışmaları öyle kolay kolay sindirilemez. Küçük büyük bütün dinler bu korkuyu, ürküyü yumuşatmaya çalışarak insanlara avuntu verirler.

Şimdiye kadar birtek canlının, birtek insanın ölmediği görülmemiştir! Ölüm korkusu bile ölümcül durumunu sürdürmek zorunda! Ölümden korkmadığını söyleyenler bile ölüm tedirginliği içindedir. Bundan kurtulmak için de ölüm gerçeğini onaylamak gerek! Ama ölüm korkusuyla, ürküsüyle tanrılar aranıyor! Ölüm işlevini sürdürüyor gene de.. Bir değil, milyon tanrı olsa da ölüm, ölümlüğünü yitirmiyor. Ölüm korkusunda olsun, Tanrı arayışında olsun; dincinin çıkarı üstün geliyor gene de! Tanrı insel anlayışlı temele oturtuluyor yanlışlığa yönelerek. Hemen hemen çoğu dinler *insan huylu* Tanrı avına çıkıyorlar! Tanrı insana benzetilirken, bir yandan da *"Tanrı bilinmek istedi ve insanları yarattı"* deniyor. Böylece *insanların karşısına insandan daha yazıklı bir Tanrı çıkarılıyor..* Bir Tanrı gereksinimlerini doyurmak için, zorda kalıyor ve insanları yaratıyor! İnsan bir yandan yetersizliğini duyarak imgelediği bir güce sığınmak isterken, bu kez tanrının insana gerek duyduğu, duymak zorunda kaldığı anlaşılıyor! Bütün bu dolaşıklı, usa aykırı, düşlemlere ekli durumlar, Tanrı anlayışının insanlarca

biçimlendiği ortaya çıkıveriyor. İnsan sığınacak bir güç ararken, ayrımına varmadan kendini ele veriveriyor!

İnsan, onmasız bir yıkımın, sayrılığın bg. karşısında inandığı bir tanrıya koşuyor ama; o tanrı da bilinmesi için insandan "medet" umuyor! Olur mu böyle şey?

Karanlık, eski çağlardan beri ölüm duygusu, korunma duygusunun vermiş olduğu tedirginlikle ağaca, taşa, toprağa bg. taparak onlara kutsallık aşılayan insanı.., milyonlarca yıl sürüp giden bu eğilimleri alışkanlık durumuna getirmiştir. Bu çeşit eğilimler bireyden bireye göçerilmiş ve böylesi alışkanlıklarla dinsel eğilimli tasarımlara dönüştürülmüştür. Bu alışkanlık milyonlarca yılın (Güneşe, ağaca, suya, toprağa tapmasıyla) kalıtıydı. İşte bu eskiçağlardan kalma alışkanlık, son üç dört bin yıldan beri insel imgelemlerin yoğunlaşmasıyla dine dönüştürüldü. Böylece insan onulmaz, esrimeli düşlemlerinin ağına düştü. Bir Tanrı, bir dinle insanları yönetirdi, din tanrının ürünü olsaydı. Küçüklü büyüklü dinlerin sayısının 20 bini aşması da bu savımızı destekliyor! Dinden amaç, iyilik yolunda insanları bir inanca bağlamak! Doğalı da bu! Dinle ilgili bir tanrının aslı astarı varsa! Tanrısallık söz konusuysa! ama durum hiç de öyle değil! Yirmi bin (20 000) din ve inanç birlikleri birbirleriyle çekişiyor. Birbirlerini öldürüyor insanlar habire! Yeryüzündeki kanlı savaşların hemen hemen tümünde (% 98) dinlerin parmağı vardır! Dinler, dinsel kümeler birbirlerini yoketmek için usa gelmedik yollara başvuruyorlar! Bu gerçekçi gözlemlere inanmamak elde mi?

Ama bahçede iki elma ağacı var da, ben de "bahçede iki elma ağacı var" dersem, gerçeği belirtmiyor muyum? Bu iki elma ağacı gerçeğine inat edip inanmayan varsa, bu 'inanmamanın' hiçbir değeri yok! Neden? Çünkü bahçede gerçekten iki elma ağacı var!

Çevrenize, olup bitenlere, yeryüzünün utandırıcı şu kargaşalı durumuna bakın! Bu durum, bugün değil yalnız, milyonlarca yıldan beri böyle! Gerçek bir Tanrı, böyle yürekler acısı durumlara "dur!" diyemez mi? "Ol" demiş de evren olmuşsa, insanlığı yıkıma uğratan kötülüklere "dur" diyemez mi? Diyemiyorsa, ki diyemedi-

ği apaçık - din sözcülerinin tanrıları düşlemlerle varlığı savunulan imgetanrılardır!

İyilik, iyi insanlık konularında da bütün görev biz insanlara düşüyor. Bundan 700 yıl önce *Yunus Emre* de bu gerçekleri söylüyordu:

Çok aradım bulamadım
Buldum insan içinde

Allahı ararsan gönlünde ara
Mekke'de Kudüs'de Hac'da değildir

Ölüm korkusunu yenerek, ölüm duygusunu yumuşatan *Yunus*, canını almaya gelecek olan (inanca göre) Azrail'e bile kafa tutar:

Ne kişidir Azrail ki
Kastede bile canıma
Ben onun kendi kastını
Kendine zindan eyleyim!

Peki, nasıl zindan eder Yunus? Çok kolay! Dirimbilimsel (biyolojik) bir yapıyla.. Bu yapı onarıldı mı insanın yaşamı uzatılmıyor mu? Arap peygamberi Muhammed'in karıları *Hatice, Ayşe, Şenba* gibi; Yunus da gerçekleri gözlem yoluyla gözler önüne seriyordu:

Hiç mekan yoktur sensiz
Ben niçin görimezim?

Yunus böylece bu zor, bu içinden çıkılamaz, üstesinden gelinemez sorularla duruma açıklık getiriyordu. Dinsel eğilimli kişi, içinde yaşamış olduğu doğa koşullarının kendi imgelemiyle, düşlemleriyle uzlaşmadığını anlar anlamaz; kendini besleyip büyüten bu doğa dediğimiz doğaananın kucağından sıyrılarak, daha çok güven duyabileceği bir güce koşar. Bu sığınışta doğaananın dinsel eğilimli kişiye; o kişinin olurlarına, isteklerine doğrudan doğruya boyun eğmemesinin nedeni de var! İmgeleminde tasarlamış olduğu Tanrı'yı kendi olurlarına göre eğip

bükebiliyor ama, doğayı kendine uyduramıyor. Sözkonusu dinsel eğilimli kişi, kafa yapısı bakımından da doğa olaylarını, doğanın davranışını irdeleyip inceleyecek yeteneği olmadığı için kendini deneysel olarak, nesnel olarak anlaşılmayan; fiziksele, nesnele gelmeyen, nesnellikle uzlaşmayan imgesel "ötedünya" düşlemleriyle yetinirler! İmgesel ötelerden, tasarladıkları "Ötedünya"dan yanıtın gelmemesi onlar için; doğanın nesnel olarak yapımsal, yıkımsal gözle görünür yanıtlarından çok daha çarpıcıdır! Neden? Çünkü o büyülerle milyonlarca yıl olmayanı aramış, olmayana koşmuştur! Bu da onun alışkanlığı oldu umuda kapıla kapıla.. Onlar kendi düşlemlerini yine kendi kafalarında süsler dururlar. Bu düşlemler, doğanın nesnel olarak sürüp giden acı tatlı gerçeklerinden, yapımı yıkımlarından çok daha sevimli, çok daha çekici, çok daha düşlemsel..

"Cehennem masalları" ağızdan ağıza, kulaktan kulağa, dinsel kişiden dinsel kişiye aktarılıp dursa da, o gene "Ötedünya masalları"nın Hurili Gılmanlı, altın meyveli bahçelerine özlem duyar. Bu gılmanlı Hurili Cennet bahçelerinin üyesi olmuştur artık. Bundan kuşkusu yoktur. Yanıbaşlarındaki, gözlerinin önündeki güzeller on para etmez! Varolmayan "Ötedünya" köşklerinin düşlemleriyle esriktirler. Cennetin "Kevser Irmakları" çeker onları! Bu özentide, imrenmelerde; yeryüzünde erişemediği, ulaşamadığı, bulamadığı mutluluğu; gerçek dışı, evrendışı ötelerde (nerede olduğunu tanrılar da bilmiyor) bulma çabaları, bu çabaların esrikliği var!

Doğrulamayan isteklerin baskısıyla, gerçek bir Tanrı'yı unuttuktan başka, kendi çıkarlarının da ağırlığı var bu arayışta. Nitekim 5000 yıldan beri imgelerle beslenip donatılan tanrı yanıt vermemiştir! İnsanın yeryüzünde varoluşundan beri -beş on milyon yıl- süregelen zamanın dökümünü yapmadık daha. Milyonlarca yıldan beri tasarımlarla, imgelerle, düşlemlerle oynanan *körebe oyunları* sonuç vermedi ama, bu arayış oyunları bir ağ olarak örüldü insanın beynine..

Araştırmaya, sormaya, soruşturmaya açık olmayan; hatta bunu yasak eden kafalar insanın düşünce özgürlüğüne zincir vurmaya başladılar. Böylece insanın en doğal yeteneği düşünceyi, bilgiyi boğma çabalarıyla insan, insanlığından ediliyor.

Boşuna değildi bu çaba! Çoklarının çıkarları yatıyor tedirginliklerin ardında. Din adına öldürümler ortalığı kasıp kavurdu. İnsanları görülmeyen, ulaşılmayan düşlemlerin hurili bahçelerine göçerdiler! Din sözcülerinin yandaşları usa gelmez düşler evrenine göçerildiler.

Evet! Neyin ne olduğunu sormayan, sormayı düşünmeyen, bunu göze alamayan köktendinciyi çeker kutsallık. Bir güce yaslanma, çıkarını ona bağlama. Herşeyi bilen bir güce bırakırlar dinsel eğilimli kişiler. Herşeyi de ondan beklerler. Sayrılandılar mı bu tanrı iyi edecek. Yolculuğa mı çıkıyor tanrı kollayacak onu. Bir sorunu mu var? Bu düşcül tanrı çözecek?

Kutsal olan, dinsel eğilimli kişileri bırakmaz. Onları kendine çeker. Bu çekicilikte, kutsal olanın gerçek olup olmaması hiç önemli değil! O kafasının olurlarına gider. Daha doğrusu onun "Tanrı"sı kendi kafasının olurları. Ama bu durumu bilmez. İmgeleminin tanrıları kendisini yönetiyor sanır. Bu tanrı onun gerçeği olmuştur. Neden? Çünkü beyninin olurlarına uyuyor da ondan.. Sıfıra sıfır, elde var sıfır olsa da!.. Bu gerçeksizlik onu hele hiç ilgilendirmez. O kendi olurlarının esriği! Onca gerçeğin önemi yok! Divan yazınının ünlü dizesini:

Ol mahiler ki derya içredir, deryayı bilmezler

şöyle söyleyebiliriz:

Ol insanlar ki dünya içredir, dünyayı bilmezler

Ol mahiler (balıklar) denizi, kimilerinin dünyayı bildiğinden çok daha iyi bilir. Ama uygulanan "kutsallığın" köktendincilerce karşı durulmaz bir niteliği var! Anlaşılamaz, denetlenemez bir imge gücün elinde o şimdi!

Bütün dinlerde simgelerle ya da doğrudan doğruya *kutsal olana* erişildi gözüyle bakılır. Kutsala ulaşmak demek, onlarca yaşamın önemli gücüne kavuşmak demek. Gerçekte kutsal olanı da "kut-

sal" diye niteleyen dinsel eğilimli kişinin kendisi! İmgesel olarak kavuşulan güç de, doğrudan doğruya yaşamakla ilgîli. İnsan toprağa, toza, küle "teslim" olur en sonunda, tanrı dedikleri imge-tanrıya değil! Yaşamın acı tatlı, vazgeçilmez günlerinden sonra oldukça ağır bir sonuç, "Kutsal" olanın önünde sayısız kurbanlar.. Kadının aybaşı durumundan sonra temizlenmesi, Musevilerin, müslümanların domuz eti yemekten vazgeçmeleri, müslümanların oruç tutmaları, Hıristiyanların bekarlık alışkanlıkları, Zerdüştlerin kutsal ateşi, Hintlilerin birçok tabuları, yine müslümanların tepeden tırnağa örtülü kadınları.. Kendilerince "kutsal" diye onaylanan, alışkanlık durumuna gelmiş içe gömülmeler, dinsel yaşam biçimleri..

Bütün bunlarda süslenip bezenen dinsel dev yapılarla insanın kafasına kazınır. Kilise odaları, dikilitaşlar, piramitler, göğe uzanan minareler.. Yılın belli günlerinde göğe yükseliş anıları, tanrıoğlu, tanrıkulu olmalar, Tanrı'nın huzuruna kabul edilmeler, tanrılı düşler, düşlemler, bu düşlerin yorumları. Tümü tümü dinsel eğilimli kişileri daha da büyüler.. Dinsel coşkuların, "Hû"lu gösterileri..

Birçok dinsel törenler müzik eşliğinde sergilenir. Müzik insanın duygularına seslenir, tanrısallığı kımıldatır. Duygusal coşkular müzik eşliğiyle kazanılır çoklayın.. İnsan içinden ürperir. Dinsel eğilimli kişiler müzikle kutsallığı içeren duygulanmalara bulanır. Sanatsal duygulanmalarda, sanatsal inceliklerde böylesi coşkular yok! İnsan tanrısal değil, dirimbilimsel bir yaratık. Onun duyguları, düşünceleri de dirimbilimsel!

Dinsel eğilimli kişiler, çoklayın dinsel öğretilerle istenildiği gibi kalıplaştırılır. Dinci bu kalıplaşma döneminde, kalıplaştığının ayrımında bile olmaz. Bu tür kişiler çoklayın başkalarınca, başkalarının buyruklarıyla yönetilmeye elverişlidir. Bunları çoklayın *uysal başlı* diye nitelerler.

Yaşam ne de olsa acılar, kaygılar, yokoluşlarla dolu. İnsanın bir yakını sayrılanıp ölür. Umuda bağlanan bekleyişler, umutlar boşa çıkar, acınır insan. Bütün bu acıların, yakımların yıkımların

yumuşatılması gerek. Değilse *yaşam*, başka bir güce dayanma gereğini duyan insana ağır gelir. Dinle hiçbir ilgisi, ilişkisi olmayan gerçeğin kutsallaştırılması, kutlanması gerekir. Daha başka bir söyleyişle dinle hiç bağıntısı olmayan, dinden ayrı olaylar, olgular onlarda *kutsallaştırılmak* zorunluğu ağır basar! Bu kutsama zorunluğu içinde duymuş olan da dinsel eğilimli kişinin kendisi! Bundan böyle bütün dinlerde, büyük küçük tüm inanç kümelerinde *kutsama eylemleri* vardır. Yemekler, evler, doğum günleri, evlilikler, kutsal diye alışılan belli yerler bg. Yılın bilinen günlerinde kutsanır. Böylece kutsallığın yaşamı dinginliğe kavuşturduğunu, insanın kendi olurlarıyla mutluluğa erdiğini sanırlar. Daha açık bir söyleyişle insanın kutsallığa koşması; onu yakalamaya çalışması, kendi olurlarını yine kendine göre gerçekleştirmeyi amaç kılar. Bu çaba da dine eğilimli insan kendi olurlarının gerçeğini bulur. Hiç değilse bulduğunu sanarak avunur. Bu avuntu, bu içdinginliği artık onun yaşamını biçimler. Dinsel eğilimli kişi hangi dinden, hangi inanç kümelerinden olursa olsun bunun bir önemi yok! O ancak, kendi olurlarıyla donatmış olduğu akışın içindedir. Bu akış da onun birazcık ölüm korkusunu dindirir. "Ölünce Cennete giderim" diye kendi kendini inandırmaya çalışır. Başka bir deyimle, kendi kendisiyle *gelin-güvey* olur!

Nasıl? Ölüm korkusunu, yalnızlığı, kimsesizliği, onmazlığı; bunca yalvarılara, yakarılara karşın tanrıların suskunluğunu, daha başka tasa, kaygı veren ne varsa.. Bütün bunlar içinde bulunduğu çevrenin, kümenin, kendisi gibi duyan, imgeleyen kişilerle bunları bölüşmüş olur. İçinde besleyip büyütmüş olduğu kaygıların, acıların, kuşkuların hiç değilse bir bölümünü başkalarına yükler, göçürür. Bu yükleme, başkalarına göçürme eylemiyle rahata kavuşur, dinlenir. "Ohh. Dünya varmış!" der. Böylece "ötedünya" düşleriyle yunup yıkanır! Bu kişiler, bu kişilerin kümeleri artık istenilen biçimde yönetilebilir. Artık o robotlaşan insandır!

İşte böylesi kümeler 1950'lerde minarelere "hoparlör" taktıranlar. Şeyhlerin istedikleri de budur! Bu dinci yöneticiler fırsatı ele geçirir geçirmez devletin yönetimine el koyarlar! Bunların vatan-

ları yoktur! Bunların vatanları dindir. Her şeye o açıdan bakarlar. Bu din de VII. Yüzyıl Arap oymağına verilen öğütler.. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömen ilkel Arap oymağına verilen öğütler, onları yola getirmek amacıyla! Usumuzu başımıza toplayalım. Ağzı açık ayran delisi olmayalım!

Dinlerde genellikle dağlar kutsallaştırılıp simgeleştirilir. Kimi dinsel olayların, olguların bu dağlarda olup bittiği kafalara şırınga edilir. Alışkanlık durumuna geldikten sonra da o dağların kutsallığı kuşaktan kuşağa yayılır. Kutsallığın direk noktası olur bu dağlar! Musevilikte *Sina*, Hıristiyanlıkta *tabor*, İslamlıkta *Hira* dağları bu ünlüler arasındadır! Ünlülük en yüksek aşamasına ulaştıktan sonra tarihin akışına bırakılır! Bütün bu yerler simgesel sergilenmelerdir. Bu sergilenmeler dinsel eğilimli kişilerin gerçekleri olur. 1992 baharında genç kız Samira.(6) kolay inanan kümelerin ilgisini çekerek İsa'yla karşılaştığını söyler. Bu haber de yayılır çevresine. TV'de gösterilir. Radyolar, gazeteler konuşmalar yapar. İnananlar bağışta bulunur. Varsıllar arasına karışır çok kısa bir sürede bu genç kız! Bir bayan gazeteci sorar ilgiyle:

"- Samira, anlat bize gördüğün şeyi" der İsveçli bayan gazeteci.

18 yaşlarındaki genç kız Samira gülümser ama hiçbir şey söylemez. Daha zorlanırsa, "söylememe, konuşmama izin verilmiyor" der.

Gerçekte söyleyeceği birşey yoktur. Bunalımlar, dinselliğe bürünen yaşam serüvenleri; bu yaşamın acılarıyla dolup taşan genç kız, dinsel eğilimli kümeler arasında, görmese de görmüş olduğunu söyler. Nasıl olsa gazeteler, radyolar, TV.'nin eline fırsat geçmiş oldu! Dinsel kümeler de böylesi durumların olurcusu, o kişi de bu kümelerin olurcusu olup çıkmıştır. Çağımızda da bu geleneğe göre apartmanların bodrum katında (Södertalje) ölüler mumyalanıp kutsallaştırılır. Gelecek kuşaklar için de artık orası, o

---

(6) Güneydoğu Anadolu'dan gelme, Süryani genç kız.
İsveç (Södertalje).

bodrum katı kutsal yerler arasına karışır. Böylece dinsel gösteri törenleriyle yaşamını bulur -onlara göre- katı doğa ölünmüş olsa da! Dinsel olmayan doğada o yer artık dinselleştirilmiş, yaşamın bilinmezliği onlara göre yumuşatılmıştır. Bu kutsal yere artık mumlar yakılarak girilir.

Dinsel sergilenmeler, törenlerle kişileştirilen tanrı da sonsuz yaşam gizini biraz olsun yumuşatmış olur. Gerçekte, dinsel eğilimli kişiler duygu ve tasarımlarında "tanrısal bir dünyaya" özlemli isteklerini yamayıp donatırlar. Böyle bir eğilim kendi olurlarıyla olur. Bütün tapınaklar, hangi dine değgin olursa olsun - birtakım resimler, simgeler, yontular, biçimlerle bezenip süslenir. Böylesi gözkamaştırıcı donanımlar, dinsel işaretler onların özlemli isteklerine yanıt veren "gerçekler" olup çıkar!

Bu dinsel eğilimli kişilerden, kümelerden oluşan dinsel topluluklar; yeri göğü, dağı taşı değil yalnız, dinsel olmayan zamanı, zamanın sürelerini de dinselleştirirler. Olaylar, olgular bir rastlantıyla kendi doğrultusunda sürüp giderken, yılın belli gün ve aylarında *kutsal günler,* aylar *dinsel şenliklerle* donatılır. Her yıl yeniden yinelenir böylesi günler, kutlamalar. Böylece insan, günlük yaşamından *kutsal olana* göçürülür. Kutsallık da dinsel kişilerin olurlarıyla beslenen kafalara lehimlenir. Bütün dinlerde geçerli olan bu yakıştırmalı, olurlu, dinsel uzlaşımlar, onların vazgeçilmez "gerçeği" olur. İnsan yaşamının *"bir oyalanma, bir düş olduğu"* da kulaktan kulağa, kuşaktan kuşağa aktarılır. Günümüzün değil yalnız, gelecek kuşakların da bu *dar çembere* sokulması güven altına alınmış, sağlama bağlanmış olur! Bu durumlardan en çok yararlananlar da *siyasa dincileri* olmuştur. Bunlar *Prof.* sanını taşımış olsalar bile yalan söylemekten çekinmezler!

Tanrıların yaratmış olduğu (!) *sonsuz zaman* simgesi, yeni bir şey değil; insanın doğumundan önce vardı, ölümünden sonra da sürüp gidecek. Köktendincilerin bir değil, *iki çeşit zamanı* var! Şimdi'yi sevmez köktendinci! *"Şimdi"* onun için sonsuz zamana atlama aracı, ".naraton" koşusu! Öyle ki, varoluşun bile

"şimdi"den uzak tutar köktendinci! Bütün varoluşu "şimdi"nin içinde olmasına karşın! "Şimdi" onun için sapıntılı, iğreti bir zaman! İçinde bulunmuş olduğu bu zamanı "yok" sayar. Sürekli olarak yok sayar! Bu yok saydığı zamandan kendini apartopar soyutlamakla kalmaz, onu yadsır da üstelik! Çünkü o şimdi'de sonsuz bir zamanın düşlemleriyle *esrikleşmiş*, kendini *yitirmiş* durumdadır. Onun için kutsal zaman, çembersel zamandır. Çembersel bir zamanda; zaman nerede başlar, nerede biter pek belli değildir! Ama bu çembersel zaman, tekdüze (monoton) zamana üstün görülür! Çünkü çembersel zamanda *kutsal durum*, yaklaşım durmadan yinelenip yenilenir! Yinelenen mevsimler gibi tıpkı! *Yineleme* tinbilimde sona erişle birlikte *yeniden başlayış* da var. Bu durum o kişinin *ölüm korkusu*'nu dindirir, yatıştırır. Bir an da olsa ölüm korkusunu yenen kişi güçlüdür.

Her yıl durmadan yinelenir gizemsel, dinsel olaylar, olgular. Her yıl özdeş anlatılar, masallar yeniden söylenip yinelenir. Eskimiş inanlar üstüne kurulan insanın dünyadaki yeri yeniden anımsatılır. Bu yinelemeler, yeni hiçbir şeyi içermez. Kimi oyuncular değişir yalnız. Bir yanda köktenci, donmuş anlatılar, masallar; onun hemen yanıbaşında insanı şaşırtan *bilimsel gelişmeler, buluşlar*. Her alanda bu gelişmelerden yararlanmayı kaçırmayan köktendinciler bu gelişmelere tümden aykırı masallara saplanmayı inatla sürdürürler. Ya da öyle gözükürler. Böylece *bilim* ve *din* onların kafalarında çelişkisini sürdürür. Bu çelişki, bu yabancılaşma, bu aykırılaşma onları insel düşünceden, yargıdan, davranışlardan soyutladıkça soyutlar.

Bilimsel düşünce ve ussal yargıdan soyutlanan kümeler, artık birbiri ardına anlatılan, hiç değişmeyen bağnaz öğretilerin ağına iyice düşmüşlerdir. Kendileri mi yalnız? İçinde yaşamış oldukları çevrede kim varsa; onlara, yakınlarına durmadan bu *donmuş inançları* aşılamaya çalışırlar! Artık onları yöneten "akıl" değil de; uzak bir geçmişte söylenegelen, alışılan, alışıldığı için de vazgeçilemeyen *yaşam biçimleri* olup çıkar. Bu dinsel kümeler böyle yetişir, böyle yetiştirilir.

Bir yandan insanın koruyuculuğunu yaparlar ya da öyle gözükürler; öbür yandan kendilerinin değişiminden yoksun kalıplaşmış alışkanlıklarını onaylamayanları yoketmeye çalışırlar. Kutsallaştırdıkları herşeyle birlikte, ağızlarından düşmeyen tanrılarla birlikte, kendileri gibi düşünmeyenlere diş bilerler. Daha olmazsa ölüme gönderirler hem de inandıkları tanrılarla birlikte! Hangi gerçek inanç, din, hangi gerçek tanrı böylesi kıyımları onaylar?

"*... Öldürmeyin, onları kendilerine bırakın, biz onların yüreklerini mühürledik, onlar hiçbir zaman hak yoluna gelmeyecek!.*" diye böylesi öğütlerle tanrıyı konuştururlar; sonra da konuşturdukları özdeş tanrıyı hiçe sayarak tanrılarıyla birlikte ölüm ölüm üstüne ellerini kana boyarlar. Tanrı da kana boyanır. İğdiş edilen yalnız kendi imgeleri, düşlemleri olsa iyi ya; onlar inandıkları, konuşturdukları tanrıyı da iğdiş ediyorlar!

Dönüp duran, çembersel bir zaman uzamında; bu öyküler, bu yakıştırmalar; bu, değişime kapalı gizemsel söylentiler her yıl, belli günlerde yinelenir durur. Bu yinelenmelerde ussal görüşlü, düşünceli insan kardaşlarına diş bilemeler de sürer gider. Hani din sevgiyle yeşerecek, sevgilerle donanacak, insanları sevgiyle kucaklayacak, onlara mutluluk verecekti? Bütün dinler böyle söyler aşağı yukarı..

Doğadan örnek alalım, doğa her an kendini yeniliyor. Yeni durumlara göre yenilenen durumları ortaya koyup sergiliyor. Bir ağacın yapraklanıp çiçeklenmesinde bile gözardı edilemiyecek, alınacak sayısız dersler var.

Kafaları yıllardan beri dogmalarla yıkananlar, sayrılanınca, ölüm korkusuyla hemen bilimciye (nörolog bg.) koşuyorlar. Dogmalarla kafası yıkanan sayrı iyileşince de, yine bilimcinin yardımıyla, alışkanlık durumuna getirdiği masallara sarılıyor!

"*...Siz onları orada ayakları bukağılanmış görürsünüz....*"

Bir yandan ne olduğu bilinmeyen söylentilere kapılırken, öte yandan uçağa binerek bilimciye koşması ikiyüzlülük, düpedüz

halkı aldatmak değil de nedir? Din, bütün bu kaçamaklı davranışlar elinde kaldıkça, nasıl olur da gerçek bir Tanrı:

"... *mezse, mazsa onu öldürün!* der?

Hangi usa, hangi esemeye (mantığa) sığar bu? *Biz böyle demekle gerçek yaratıcıyı, onların kanlı çamaşırlara sarmış olduğu imgetanrılardan kurtarıyoruz!*

Daha önce de bunları bir daha söylemiştik. *Sırıklı dağlarından Melendiz dağlarına* yapmış olduğu yolculuklarda, halka seslenmelerinde, insanlarımızla konuşmalarında; *İdris*'in de yanayakıla demek istediği; anlatmak, açıklamak istediği buydu işte!

"...*Önümüze yanlış bir tanrı sürüldüğünü, yanlış bir tanrı öğüdüyle karşımıza çıktıklarını... bunu, bu yanlışı doğrulamaya, düzeltmeye geldiklerini...*" söylemek istiyordu. Değilse gerçek bir Tanrı (varsa)'yı kim yadsıyabilir? Olası mı bu? Gerçekler balçıkla sıvanamaz günışıkları gibi!

Dinsel eğilimli kümeler "oldubitti"lerle, masallar, söylentilerle kendi kendilerini, yine kendilerince gerçekleştirmeye çalışırlar. İmgelerinin, tasarımlarının bir bir olmasını isterler. Ve bunu kendi kendilerine yüklenirler boşyere... Dinsel eğilimli kişiler ussal bir düşünceye, seçime başvurmadan, imgesel olurlarına boyun eğerek tasarlayıp kurdukları "imge dünyası"na göçederler. Onlar kendi olurlarını izliyor, lamba ışıklarına tutulan pervaneler gibi. Dinsel eğilimli kümeler, olurlarının tutkusuyla dönüp duruyorlar. Bu durumda pervane (mini kelebek) doğada dinsel eğilimli kümelerden daha gerçekçi mini kelebek de, insan da doğanın ürünü. Doğanın becerisi bu! 1980'li yıllardaydı. Yazdı. Cayır cayır yanıyordu sıcaktan Avanos. Kayabaşı'nda bir elma ağacının altına bağdaş kurup oturmuşlardı. Dört kişiydiler. Pilav yenildi, ayranlar içildi. Söz sözü açtı. Söz leylekten açıldı. Hani şu hacıleylek dedikleri leylekten! Dördüncüsü bir soru attı ortaya:

"- Niye hacıleylek diyorlar bu leyleklere? Bunların hacılıkları nereden geliyor?

Koyu dinci:

" - Her yıl bu leylekler güneye göçedip, Mekke'yi ziyaret ederler. Leylekler hacı olmayıp da körün körün tavuklar mı olsun?

" - Olabilir" dedi az dinci, "Akla da yatmıyor değil!"

Sonra dönüp:

" - Sen ne dersin, dedi Ustaya, leyleğin hacılık hikmeti nereden geliyor?

Usta:

" - Leylek, dedi gülümseyerek, göçmen kuşlardan. Her yıl güz geldi mi güneye, sıcak ülkelere göçederler. Buralara kış gelince, oralara yaz gelir. Beslenme koşullarının gerektirdiği dirimbilimsel bir davranış. Bu içgüdü, bu davranış onları sıcak ülkelere göçetmeye zorlar. Kuşlar, böcekler ve hayvanların; kısaca bütün canlıların, bitkilerin, ağaçların da dinle, dinsel söylenti ve düşlemlerle ilgisi yok. Böylesine saplantıları yok onların! Din usu olup da usunu kullanmayanın tasası!

Üçüncüsü koyu dinciye:

" - Ne dersiniz?" dedi

Tam o sırada elma ağacından düşen elma koyu dincinin başına düşüverdi. Kendini tutamayıp:

" - Bu netameli ustanın yanında durulmaz! Başı kesilecek adam bu!"

Sonra çekip gitti. Orada bulunanlar, şaşkınlıkla birbirlerinin yüzlerine baktılar..

Dinci, gerçeklerden kaçar! Bu kaçışa sığınır! Kafasında biriken yaşam sorunlarını çözemediği için; tek yol olarak kaçmayı usuna koyar. Böylece dinci durmadan gerçeği yadsıyıp tasarımların oluşturduğu imgesel bir dünyaya sığınır. Dışarda gerçeği olmayan yere! Varlığı olan bir dünyadan, varlığı olmayan bir dünyaya kaçış; dinsel kümelerin bocalaması! Böceklerin, karıncaların bile böyle akıntıya kürek sallayan düşlemleri yok!

Çağdaş insan doğanın, doğa yasalarının dinsel olmadığını bilir. Bunun bilincindedir. Doğaya değgin ne varsa dinsellikten uzak. Dinselliği nesnelere iğreti olarak yapıştıran din sözcüleriyle onların yandaşları! Düşünceli insan; gözlemler, araştırır, inceler, ona göre davranır. İnsanlığı kurtaracak olan değil, insanın ussal düşünce yeteneği!

Dinsel gelenekler, düşlemsel söylenceler gerçeği veremez. Herşeyi düşlemlerle arayanlar düşkırıklığına uğramışlardır. Çünkü yaşamın dinsel düşlerle bir ilgisi yok. Din, kendini güçsüz bulan dinsel eğilimli kişilerin sığınağı! Bütün oyunlar bu alanda oynanır. *"Sen şu dindensin, ben bu dindenim"* diye kavakların söğütlerin böylesi gülünç oyunları yok!.

Doğa oluşumunun, süreçlerinin içindeyiz. Doğa varolduğu için oluşum durumlarını gerçekleştirebiliyor. Köktendinciler, içinden gelmiş olduğu oluşumu yoksayıp imgesel bir dünyaya itiyor kendilerini. Bu da onların çıkmazı! Varolan oluşumunu sürdürür ancak! Varolan varolmayanı, varolmayan da varolanı tanımaz!

Doğmadan önce hiçbir şey bilmiyorduk, ölümden sonra da hiçbir şeyden haberimiz olmayacak. Yaşamdan sonraki bu çarpıcı, bu kör durum insanı altüst ediyor. Bunun üstesinden gelebilmek için de 20 000 dinle, 300 000 000 tanrı yaratıyoruz. Ama kimileri ölüm sonrasını kurtarmak çabasıyla kendi olurlarıyla imge dünyasını yaratıyor, oyuncağını bulmuş çocuklar gibi seviniyorlar.

Doğrular bir yerde birleşir güç oluşturur. Fizik gerçeklikte, nesnel gerçeklikte doğrular birbirlerini doğrular. Çalışmalarımızda *doğrular* diye ortaya koyduklarımız yaşamın gözle görünür, elle tutulur, usla kavranır gerçekleri.

Tanrı bir arayış. İnsanın elde edilemez, gözler önüne sergilenemez, ulaşılamaz arayışı, yaratısı Tanrı! Böylece insanın en büyük yenilgisi de tanrı imgelemleriyle başlar. İnsan böylece değerlerini ulaşamadığı bir özleme bağlar.

Doğa, kendi sorunlarını yine kendine özgü bir yöntemle çözer. Bu çözümlemede insanın imgeleminde beslediği ya da umut ettiği gibi acıma ya da koruma gibi niteliklere rastlanmaz. İnsel duygulu, özentili, umutlu bir varlık değil doğa! Düşüncelerimiz, duygularımız, isteklerimiz özdeksel değil ama; bu düşünce duygu ve isteklerle belirlenme özdeğe açılır. Örneğin elma özlemi, dışarda varlığı olan elmaya yönelir. Elma gerçektir. Ama bir tanrıya kavuşma özlemi, dışarda hiçbir zaman nesnesini bulamaz. Elma özlemiyle kavuşulan elma; tanrı imgelemleriyle bulunamayan, kavuşulamayan tanrıdan daha gerçek!

Dinsel eğilimli kişiler bu doyurulmaz isteğin baskısıyla umutlanıyorlar. Umutların amacı da hiçbir zaman gerçekleşmez. Bu yüzden de özlem, özenti, bekleyiş din yayımcılarını hep açmaza götürür. Bu açmazlığın baskısıyla çoğu dinsel eğilimli kişiler kıyımcılığa yönelmiştir. İnsanlık tarihinde bunun pek çok örnekleri var. Elma doğrudan doğruya zamanın ve uzayın içindedir. Bütün isteklerimiz, düşüncelerimiz, duygularımız bu ikicil oluşa ilişkin. Bu doğal gerçek nedeniyle de insan, uzay ve zamanın gerçekleriyle sıkı sıkıya bağımlı.

Doğaötesiyle insanın hiçbir ilintisi, ilişkisi yok. Doğaötesel durum insanın imgesel buluşu. *Doğa ötesi ve din, insanlığın ilk çağlarından kalma eski büyü biçimleri İnsan yaşamının korkulu deyimleri..*

Din yayımcıları, *"insan bir gelişimin sonucuysa, neden günümüzde insan varlaşmıyor"* benzeri bir soruya saplanıyor. İnsan, milyonlarca yıl süren gelişimini, ortalama yetmiş yıllık yaşamında gözleriyle göremez. Öte yandan yeni yeni bakterilerin oluşumu, yeni canlıların oluşumunu belirtmiyor mu? Bakteriler de birer canlı yaratık! Yeryüzünde yaşam koşulları elverirse - beş on milyon yıl sonra bu bakterilerden kimilerinin yüksek aşamada canlılara dönüşmeyeceğini kim söyleyebilir? Her yeni bakteri yeni bir yaşam değil midir kendine göre?

Doğa, insan olmasa da var; insan usunun dışında özgür olarak var. Ama onu algılayan, ona anlam veren biz insanlarız. İnsan, yaşamış olduğu doğayı algılayıp bilinç alanına sergiler. O bu yeteneği nedeniyle doğayı yeniden yaratmış her nesneye bir anlam veren insanın kendisi. Böylece anlamını bulur doğa insan düşüncesinde. Doğa varsa, koşullar bütünlenmişse canlılar da oluşur. Canlı doğanın süreçleri bu! Milyonlarca yıldan beri insanın tek gerçeği doğa gerçeğidir.

Doğayı, doğa olaylarını, doğada olup bitenleri, insanın durumunu *doğaötesi*'ne yüklemek; insanı her zaman üzerinde yaşamış olduğunuz yeryüzüne yabancılaştırır. Bu yabanlaşma, bu süne-

peleşmenin sonucu, bu tür insanlar gerçekte varlığı olmayan bir dünyaya gelin-güvey olmuş gibi kendilerini aldatırlar. Bu tatlı, bu tutarsız, bu başıboş aldanmanın sonucu olarak da kendilerini düşlemsel bir yaşama kaptırırlar. Saplanıp kalırlar o imgedünyasında.

Kendisini, hiçbir zaman görmediği tanrıya benzeten gene insanın kendisi! Milyonlarca yılı kapsayan gelişim süreçleriyle düşünceleri gelişen insanı; araştırmadan yoksun dinsel kişiler hep yadırgamış, kendine düşman sanmıştır. Bu "şizofrenik" dalgalanma günümüzde de sürüp gitmektedir.

İsveçli bir fotomodele *Tanrı ve İnsan* üzerine düşüncesi sorulunca: "Tanrı için çeşitli yollar var. Herkes kendi yolunu bulur" diye yanıt verdi. Ne demek bu? Neden çeşitli yollar var Tanrı konusunda? Çünkü her insanın bir usu var, ayrı ayrı düşünce ve görüşleri var. Bu insanın kendine özgü düşünce biçimi, o insana değgin. Bu düşünce iyilik üzerine kurulmuşsa ne iyi! Başkasına zarar vermiyorsa varsın kendi kendine öyle düşünsün. Bu düşünü insanlık için iyiliği, iyi olanı benimsiyorsa; işte o düşünce o insanın dinidir. Nitekim *Muhammed* de bu düşünceyi onaylıyor, gerçekten böyle söylemişse:

"... Her insanın dini, kendi usudur"

Ama uygulamada böyle olmuyor! Ne oluyor? Kanlar dökülüyor, insanlar öldürülüyor din uğruna! Demek son 1400 yıl içinde bir kopma var dinde! Çünkü insan, *"aklı üstün tutuyor"* diye horlanıp cezalandırılmak isteniyor! İslamlık insanı hoşgören, ona iyiliği sunmak isteyen (bu sav doğru ise) doğrultusundan saptırılmış durumda. Böyle bir aşınmanın, yıpranmanın, örselenmenin, yıkılmanın, çökmenin, bozulmanın önüne geçilmesi; yarıkların, deliklerin onarılması, yırtıkların yamanması gerekir!

Kur'an'ı Kerim, Kur'an'ı Kadim, Kur'an'ı Azimüşşan, Kelamullah, Furkan, Kelam-ı Kadim, Mushaf, Kitabullah, Mushaf-ı Şerif,

Tanrı Buyruğu adlarıyla da anılan Kur'an'ı; insan sevgisi doğrultusundan saptıranlar *köktendincilerdir!* Bunlar tutarsız eylemleriyle İslamlığı kendi özünden saptırıyorlar. Yine kendileri işliyor en büyük suçu. Yazıklı Anadolu insanını şaşırtıyorlar! Senin gözünde "mertek" var diyenler, kendi gözlerini görmüyorlar. Dinden sıyırıp atıyorlar dinin özünü oluşturan bütün değerleri. Dinin insan sevgisine, iyiliğine, insanlığın gelişimine değgin değerlerin yokedilmesi İslamlığı yoketmek demektir. Başkalarına suç yükleyenler, asıl suçlunun kendileri olduklarını bilmek istemiyorlar!

Dinin görevlerinden en önemlisi toplum dengesini, düzenini sağlamasıdır. Oysa İslamlıkta köktendincilerin düşünceye, mantığa, usa karşı çıkışları; insanın biricik niteliklerini yadsımaları İslamlığı temelinden yıkıyor! Hem de bu yıkım, İslamlığın kurucusu Muhammed'in sözlerini yadsımaları, hiçe saymalarıyla ortaya çıkıyor. Bu yapı sağlam bir temele oturtulmadıkça sürekliliğini koruyamaz. Din, insanlara iyiliği sunmak gibi bg. özünden saptırılınca, özüne değgin işlevlerinden de uzaklaştırılmış olur. İslamlığa bu olumlu; müslümanlığın, bütün insanlığın iyiliğine, yararına işleyecek özünü yeniden kazandırmak zorundayız.

Türkiye'deki din yetkilileri, sağduyulu dinadamlarımızın, siyasacıların bu olumlumu düzeltimi desteklemeleri gerekir. Bunu yapmak istemiyor ya da yapamıyorlarsa Türkiye'de İslamlığın suçlularıdır. Çünkü dinin tutuculuğa yönelmesi, dini anlamayanların yanlış davranmalarından kaynaklanıyor. Bilimde olduğu gibi dinde de dar düşüncelere saplanmamak gerekir. Gerek de yok buna! Doğanın *açılıp yayılımı* biz insanlara özgür bir düşünceyi esinleyip duruyor. Bunun ayrımına varmak istemiyoruz. Ya da kimilerimiz böyle bir açılım yayılımı görmeyecek denli kör! Körlükle çözüm yolu bulunamaz. Çünkü toplum, nerede olursa olsun körlerden oluşmamıştır. Toplum, yapısını körlükle değil; gören gözlere, duyan kulaklara, düşünen kafalara göre kurar, geliştirir. Balıklar denizlerde kör toplumlar oluşturmamıştır. Gözleri kör olan köpeklerin bile davranışları körce değil hiç bir

zaman! Böcekkapan bitkilerinin gözleri yok ama; ussal ve çok güzel düzenliyorlar davranışlarını!

Doğa, kendi becerileriyle işler, doğanın bir ürünü olan insan da! Doğa gücünü kendi becerilerinden, özünden alır. Dinler, insanların düşlemsel becerileridir. Kanıt mı istiyorsunuz? İnsanın olmadığı yerde din de yoktur. İnsanın olmadığı yerde tanrılardan da sözedilemez. Merih'de ne insan var, ne de tanrılardan sözedilmektedir. Hani Azteklerin tanrıları? Eskiçağların yığın yığın tanrıları, İskandinavyalıların Vahall tanrıları nerde? Hani Güneş tanrıları, hani Ay tanrıları? Yer tanrıları, gök tanrıları, Okyanus tanrıları nerde? Hani Hint tanrıları, sayıları üç milyonu aşan? Hititlerin tanrıları hani? Hani Türklerin, Kürtlerin eskiçağ tanrıları?

Hani Lidyalıların, Frigyalıların tanrıları? Hani Asur, Babil tanrıları? Avanos ve dolaylarında yaşayan Keltlerin tanrıları nerde?

Hangi birini sayalım?

Dünyanın her yanında, günümüzde Afrika'da, Avrupa'da, Asya'da bg. Yahudisi, Hıristiyanı, Müslümanı birbirini yadsırken; insanlar açlıktan, susuzluktan, yokluktan, yoksulluktan, binbir sayrılıktan kırılıp geçerken açıkça soruyorum: Hani Musa'nın İsa'nın, Muhammed'in tanrıları? Bu "peygamberler" Ölünce, bunların konuşturdukları, sözünü ettikleri tanrılar da mı öldü?

Zamanla din, uygulayıcılarının da etkisiyle tutucu bir eğilime kayar. Bu durumda toplumun ilkelerini kendi sözcük ve deyimleriyle dinsel bir onaylamaya gider. Toplumdaki her değişimi zorlaştırır. Çünkü dinsel ölçülerin iplerini ellerinde bulunduranlar ne zaman olursa olsun tanrısallığına inandıklarını değiştirmezler. Din baskıcılarının dinde hangi ölçüleri koruduklarına ilişkin sayısız örnekler gösterilebilir. Hıristiyanlık Ortaçağdan sonra yavaş yavaş davranışlarında yumuşamış, ama İslamlık VII. yüzyıldan, 1400 yıldan beri katılığını, donukluğunu, sürdüregelmiştir! Bugün de öyle, ne yazık ki!.. Demek güdümlü tutucular, özellikle geri kalmış ülkelerde günümüz gelişimini oldukça zorlaştırmaktadır. Türkiye bugün de bu ülkeler arasında. Gericilik bilimi, sanatı, gelişimi

kösteklemektedir. Arap Peygamberi Muhammed'in VII. Yüzyılda Arap oymaklarına söylediği *"herşey tanrı isteğince olur"* örnek edilerek yazıklı Anadolu halkı görülmemiş bir üşengenliğe kendini kaptırmaktadır. Ondan sonra hiçbir şey yapmayıp "bağdaş kurup oturmak" ve herşeyi tanrıdan beklemek kalıyor, *dili Arapça olmayan, kendisi Arap olmayan Anadolu halkına!..* Yazıklı Anadolu halkına! *"Tanrım bir çuval altın bırak, hamal parasını da ayrı bırak!.."* der gibi..

Çağdaş bilim, dinin etkisiyle, baskısıyla sınırlanmamalı. *Darwin*'in Gelişim kuramına bozulanlar, öbür yandan elektronik çamaşır makinesi ve daha birçok araçlar kullanmaktadır! Usu, düşünceyi hiçe sayanlar; usla, düşünceyle gerçekleştirilen hesap makinelerini kullanıyorlar. Milyonlarca örneğin içinden verdiğimiz bu birkaç durum bile köktendincilerin ikiyüzlülüklerini yüzlerine vurmaktadır.

Dini kendilerine *post kapma* aracı yaparak devlet yönetiminin üst katlarına tırmananlar *fetva* vererek yazarları düşüncelerinden ötürü dört duvar arasında çürütmek istiyorlar. Çağdaş bir toplumda kendi kendisiyle yetinen bir kurum olarak din yaşayabilir. Dine yakışan da budur. *Dini, devleti ele geçirmek amacıyla kullanmak isteyenler kendi çıkarlarını düşünüp vatanı yıkmak isteyenlerdir! Dinle devlet yönetilmez. Anadolu halkını, VII Yüzyıl Arap oymağı düzeyinde görenler Suudi şeyhlerinin ülkesine* gidebilirler! Yolları *açık!*

Saygı duyması gerekir dinin bilime her zaman! Gerçek insanlık da bunu üstün görür. Dinle çağdaş toplum arasında, dinle bilim arasında birbirinin alanlarına saygılı bir denge. Ne din bilime sövsün, ne de bilim dine karışsın! Gerçekte bilim hiçbir zaman dine karışmamıştır! Bilimin dine karışmaya zamanı da yok! Bütün böylesi ussal öneriler insanların mutlu yaşaması içindir. Kökten dincilerin, din adamlarının böylesine uygun bir öneriye olumlu gözlerle bakmaları gerek. *Dinle devlet yönetilmez! Tanrıyı iğdiş edenler, dini siyasaya araç edenlerdir.*

Evet! Çağdaş toplumla dinin uzlaşması gerek! *Çağdaş toplumla din arasında insancıl bir uzlaşma yoksa, o din artık dinliğini yitirmiştir!* Ortaçağın karanlığını Türkiye'de yaratmak isteyenler,

yaşadıkları toprakları sevmiyorlar demek! Din, böyle bir durumda parçalayıcı, öldürücü, yıkıcı yanıyla özünden ayrılmış oluyor. *İran yıkımı gözler önünde. Halk açlıktan sokaklarda inliyor. Bu nasıl müslümanlık!.*

Din, usun üstünde değil! Us, dinin üstünde! Usun yaratısı din, düşlemlerle birlikte. Çünkü dini ortaya koyan, onu kotaran insanın usu, düşüncesi ve düşlemli tasarımları!

Evlilik durumu dinden dine ayrımlıdır. Yahudilikte, Hıristiyanlıkta evliliğe olumlu gözle bakılır. Akrabalık desteklenir. İslamlıkta da öyle. Bir erkeğin dört kadınla evlenmesi bile dinsel bir görev olarak görülür. Eski Mormonculukta bile böyle bir çokevlilik vardı! Evliliğe önem verilmekle birlikte, en yüksek aşamada dinsel öze ulaşabilmek amacıyla Katolik kilisesi papazları, keşişleri hiç evlenmezler, bekâr yaşarlar.

Eski ve yeni çoğu dinler *seksüel* simgelerle dolup taştı. Eski bir Hint anlayışına göre her evlilik, göktanrısıyla yerkraliçesi arasındaki evliliğin portresidir. Yeni Hint dini seksüel kategorilerdeki tanrı ilişkilerinden sözeder, seksüel simgelere değer verir. Birçok dinlerde kutsal evlilik verimliliği ve bolluğu artırmak amacı oldukça olağan. Eski Ortaçağda orospuluk dinsel törenlerin bir bölümü olarak kutsaldı. İlk Hıristiyanlarda da böylesi eğilimler vardı. *İslam, bir Yahudi ya da Hıristiyanla evlenmeyi hoşgörür. Ama uygulamada böyle bir evliliğe iyi gözle bakılmaz.* Evliliğin bozulmasına da değişik gözle bakılır. Roma Katolik kilisesi ilke olarak her ayrılığa karşıdır. İslamlıkta erkeğin kadını boşamasına izin verilir. *Büyük bir sezgi ve sağlıklı, sağduyulu bir kararla Atatürk, devletle dini birbirinden ayırdı. Tekkeler kurtuldu böylece narkotika yuvası olmaktan!* Japonlar da İkinci Büyük Savaş'ta devletle dini birbirinden ayırdılar.

Doğayla başbaşa kalan, doğayla birlikte yaşayan Eskiçağ dünyasının dinleri ekonomiyle de ilgileniyorlardı. İnsanın geçim güvenini sağlaması başta geliyor; avcılıkta olsun, hayvan yetiştimede olsun verimliliğe önem veriyorlardı. Zaman oluyor tanrısal güçleri bile ekonominin gelişimi amacında kullanıyorlardı. İlk çağ

insanlarında önemli olan insanın yaşamıydı (tam modern bir yaşam görüşü). Gerçek olan yaşamdı! Eskiçağların bu doğa insanları dini olumlu işleviyle oymağın, dolayısıyla halkın ekonomik yaşamını daha iyiye götürmek amacını güdüyorlardı. Eskiçağ insanlarının, günümüz dincilerinden çok daha gerçekçi yönleri vardı. Çünkü onlar doğayı tanıyor; doğanın ne olduğunu, ne olmadığını çok iyi biliyorlardı. Çalışmalarını doğanın verimliliğine uygulamaları, ussal çabaları, onları doğada mutlu kılacak koşulları çok iyi tanımalarına yardım etmiş oluyordu. Nesnel olarak da gerçekti böyle davranışları.. Bütün açıklamalarımız, gerçekçi övgülerimiz, kendilerini dinin karanlık köşelerine bırakanlar için değil; dinin doğal akışının yanında doğayı anlamakta güçlük çekmeyen, ona göre çalışmalarını uygulayan oymaklar, halklar için. Değilse dinin, tarım ürünlerine kutsallık verip verimliliği artırdığı düşlemleri, gerçekle uyuşmadığı gibi, tersinilmez doğa yasalarına da aykırı olduğunu usu başında her insan biliyor. Değilse dinlerin düşlemli sanrılarıyla doğada herşey çözümünü bulsaydı iş kolaydı. Ama kazın ayağının bir benzetmeyle dilimli olmadığı, tersine perdeli olduğu kesinlikle biliniyor bugün..

Avanos'da çocukluğumda gözlemimle, gözlerimle, usumla tanık olduğum gerçek bir olay: Yaraltı'ndaki biricik buğday tarlamız zamanında yeterli yağmuru almaz ya da sulanmazsa; tarla çatır çatır kuruyor, buğday da vermiyordu! Bu tarlayı ne denli kutsallaştırmış olsak bile; bir değil bin tanrıya yalvarmış olsak bile, Tarla istifini bozmuyor, gene de buğday vermiyordu! Gerçek bu olduktan sonra, *doğa yasaları nasıl yadsınır!* Bu yasaların karşısında, bu durumda hangi gücü koyabiliriz? *Var mı doğa yasalarından daha üstün bir güç? Varsa nerede, 4.700 milyon yıldan beri?*

Doğa yasaları, bilim; yeterince beslenilmeyen bütün canlıların ölüme yol aldığını söylüyor. Günümüzde Hindistan'da inekler kutsal diye yenmiyorlar, ölüme gidiyorlar! Böylece ussal bir gelişim gene kendilerince baltalanıyor! Sonra da dünyanın başka böl-

gelerinde Hindistan'da açlıktan insanlar ölmesin diye para toplanıyor. Para dilenciliğine çıkılıyor! Aç kalan aslanların, kaplanların *zebralar kutsal* diyerek avlanmaktan vazgeçip, sonra da besinsiz kalarak öldüklerine tanık oldunuz mu? Okuyucularıma soruyorum: Tanık oldunuz mu?

İslamlıkta da *Dünya malları* deyimiyle insana gerekli şeyler durmadan kötülenip aşağılanır. Dünya malı denilen bu "kötülükler" insanı, temel olan yaşam ilişkisinden ayırır. Bu ilişkiyi koparır! Oysa yeryüzüne gelen insan yaşamak zorundadır. Yalvarmalarla, ahlarla ohlarla yaşanmaz! Biliyor musunuz, dünya malı kötülemesi kimin ağzında sakız? Varsılın ağzında! Varsıl yoksula dünya malını kötüler! Ama kendisi dünya mallarıyla donanıp bezenmiştir! İslamlığa göre *dünyasallık* iyi değil, kötüdür! İşin en kötüsü bunu söyleyenler dünya malıyla yunup yıkanmıştır. Madalyanın tersi de var? Ben bu madalyanın tersini yoksullara şu soruyla gösteriyorum: "Dünya malları" kötüyse, *bu kötü olanı Muhammed'in Allah'ı niye yaratmış?* Suç kimin? İşte bu dinsel tekerlemeler, tümceler İslamlığa 1400 yıl egemen olmuş, Anadolu insanını da günümüzün çağdaş gelişiminden yoksun bırakmıştır!. Vay Anadolulum vayyyyy!............

Ayak izlerinden belli
Kaç kez yürümüşler bu yolu
Şurada bir dut ağacı
Beride iğde dalı

Koşarlar karanlığa doğru
Koşarlar sona kadar
Ne karanlık diner
Ne başlar sabahlar

Bunlar kimin denizleri
Kimin toprakları bunlar?
Biri saçını yolar şurda
Ötede bir çocuk ağlar

(*Güneşe Açılmak,* Kimin Toprakları, s.78, 1978)

Eskiçağ Hıristiyan kiliseleri de sınıf ayrımını desteklemişler, buna dinsel nedenler de bulmuşlardır:

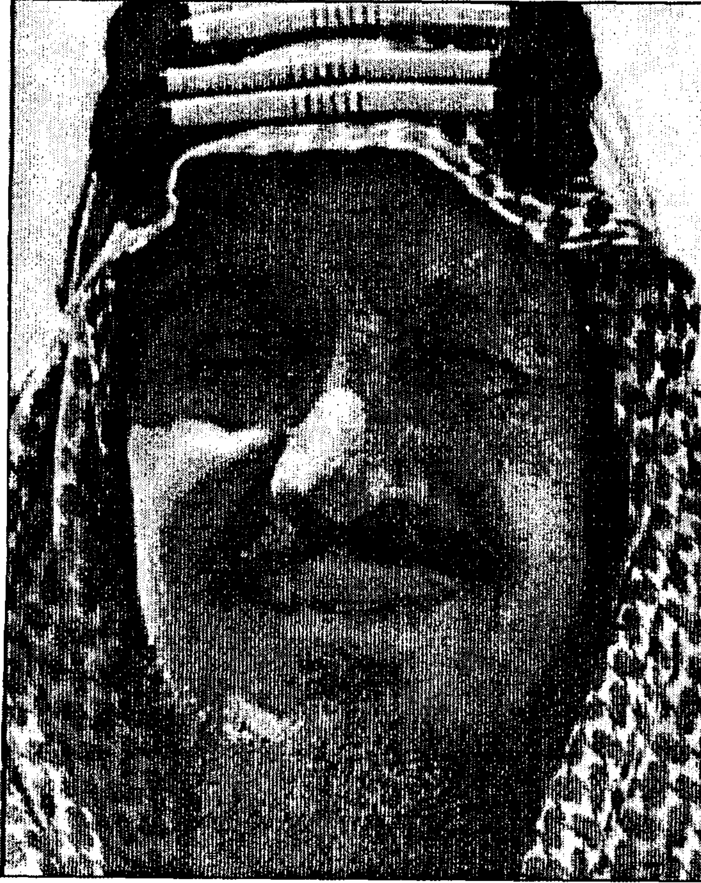
"*... Varsıllarla yoksullar yanyana yaşayacaklar. Çünkü Tanrı onların her ikisini de yarattı..*" *(Ords, 22:2)*

Böylece varsılla yoksul ayrılığında *Tanrı* karar vermiş oluyor. Böylece halklar din yoluyla uyutuluyor günümüz Türkiye Cumhuriyeti'nde olduğu gibi! Ne olursa olsun, o çağlarda dinler azçok toplumun sınıflı katlarını desteklemişler, tanrılar da toplumcu olamamışlar! Ama daha ileri çağlarda Hıristiyan Avrupa bunun yanlış olduğunu anlayıp bir düzeltime (reform) gitmişler.

Ülkemizde *köktendinci karabasanı* devlet yönetiminin çeşitli katlarına bulaştıranlar siyasa dincileri oldu. Türkiye'yi yıkımın eşiğine sürükleyenlerin başında *Evren-Özal ikilemesi* gelir. Bunlar Türkiye'yi, vatanı düşündüklerinden değil; kendi çıkarları uğruna her çeşit kirli durumlara boyun eğdiler. Bunlar kendi çıkarları uğruna Tanrı'yı da, dini de iğdiş edenlerdir! Suudi şeyhleri bunların tatlı bulamaçları!

Siz hiç iğde ağacının *"ben iğde veriyorum, sen de iğde vereceksin!"* diye kiraz ağacı"na gözdağı verdiğini gördünüz mü? Doğa böylesine doğal davranırken, insanların din yüzünden birbirleriyle çekişip birbirlerini öldürmesi yüzkızartıcı değil midir? Neyimizi bölüşemiyoruz? Üstlenmek istediğimiz, bölüşemediğimiz bu *Tanrı* bu denli yazıklı mı? Gerçek bir Tanrı'nın yazıklı, kimsesiz bir çocuk gibi savunulmasına gerek var mı? Sayrılı bir tedirginlikle "oruç tutmuyor" diye öldürüp suç işleyenler, Tanrı'nın, tanrıların ne olduğunu da bilmiyorlar!

Din, toplumsal-ekinsel bütünlüğün içinde kendisine sarılanları özümlesin, ama dine sarılan bu kişiler, dini kötüye kullanarak

İbn Suud (1880-1953), Vahabiler'in yardımıyla Suudi Arabistan Krallığını kurdu. Bütün ülke, yaşamını Arap - Amerikan Petrol İşletmelerine borçlu. Ülkesi "gavur icadı"yla işletiliyor!

Kral Fahd, Suudi Arabistan
Kralı

toplumun özgür düşünceli insanlarına saldırmasınlar. Din, çapulculuk değildir! Neden? Çünkü din, insanlar için, gene insanlarca *iyiliği, mutluluğu* sağlamak amacıyla ortaya konmuştur. Değilse, insan kendi eliyle kesiyor demektir üzerine çıkmış olduğu dalı!

İslamlık IX. Yüzyılda Hıristiyan dini ve Yunan düşünbilimiyle karşılaştı. Kimi gelenek ve görenekler dinin uzlaşımını sağladı. Eski tapınım yerleri, evliyalar mezarı simgesel örnekler oldu. Dinsel yalvarılar, kurbanlar da bunlara eklendi. Din değişiminde böylesi durumlar olağan!

Arap peygamberi Muhammed zamanında toplumda ardarda birbirini izleyen çalkalanmalar sürüp gidiyordu. Göçmen (bedevi) toplumundan alışveriş kentine dönüşümü Mekke'nin, oldukça etkilemişti Muhammed'i. Kendini köksüz ve rahatsız duyuyordu. Eski dinlerin Allah inancı ve Yahudilikte Hıristiyanlık ilişkileri Muhammed'i yeni bir dine sürükledi. Bunda, içinde yaşamış olduğu kargaşalı çevrenin etkilerini de yadsımamakla birlikte Muhammed'in din konusunda kişisel ilgisini de yabana atmamak gerekir!

Çağdaş bir toplum din karşısında her zaman yansız davranır. Bunu gerektirir çağdaşlık. Nitekim çağdaş eğilimler Yunan düşünbilimine egemendi. Bundan böyle Yunan düşünürleri evreni ve toplumu özgür düşüncelerle açıklamaya çalışmışlardır. Son yüz yıl içinde Batı, çağdaş düşünceye önem veren bir devrimle dinin Ortaçağ karanlığından yüzünün akıyla çıktı. Bu durum, öğünülecek nitelikte!

Hıristiyan Batı doğabilimleriyle teknik gelişimleri diniyle birlikte izlemekte ve hatta Hıristiyan din çevreleri bu gelişime yardımcı olmaktadır. Düşünen, kendini bilen; bilime, sanata değer veren bireylerden oluşan toplumların başarısı bu! Batı; evrenin doğa yasalarıyla, toplumların da tarihsel ve toplumsal yasalarla yönetildiğine inanmaktadır. Gerçek olan da bu! İmgesel, tanrısal güçlere sığınmadan hem de! Çağdaş Batı'da *bilim ve teknik* birbirleriyle yarış edercesine gelişimini sürdürmektedir. Hemen her gün

bilimsel yeni bir bulgunun haberlerini gazetelerde, radyoda, TV'de okuyor, dinliyor, görüyoruz. Batı'nın papazları (prestleri), din bilginleri çağdaşlaşmanın insanlık tarihinin en yaralı olayı olduğunu TV'deki konuşmalarında özgürce tartışıp dile getiriyorlar.

Dinler arasında bir uzlaşmaya gidilemez mi? Bir din biçimine? Din konusunda çekişmelere, çatışmalara son verilemez mi? Birkaç din birden birleşemez mi? Eski çağlarda gerçekleşmiş böylesi durumlar. Bir örneklemeyle Eski Vasiyetnameli İsrail dini, *Musa* ile Kanaan dininden oluşmadı mı? Yunan dini ilk İyoniyen halkıyla göçeden Greklerin dinlerinden oluşmadı mı? Roma dini Etrüsk ve Grek etkilerini taşımıyor mu? İslam gibi birlik dini, İslam Arap diniyle Yahudi ve Hıristiyanlığın karışımı değil mi? Uzlaşmalı dinler tarihsel olarak incelenmelidir. Bir tek din insanlığın da iyiliğine. *Mademki bir tek Tanrı varmış, niye bir tek din yok?*

Simgelerle yaşıyoruz yeryüzünde. Bağlı olduğumuz din de simgeler karışımı. *"Bilim herşeyi deyimleyebilir mi?"* diye soruyorlar. Öyle oyalanıyor din çevreleri. Bir an diyelim bilimin herşeyi açıklayamadığını! Bundan varılacak sonuca mı bel bağlıyorlar? Peki din ne yapıyor? Hiçbir şeyi açıklayamadığı gibi insanları varolmayan "Ötedünya" imgelerine umutlandırıp ölüme gönderiyorlar! Bu düzmecilik, bu suç değil midir? Galile'den beri *Bilim*, milyonlarca durumu açıklayıp insanlığa yararlı bulguları ortaya koydu? Din ne yaptı? *5000 yıldan beri din neyi açıkladı? Hangi sayrılığı iyileştirdi, hangi mutluluğu getirdi? Mutluluk şöyle dursun, dinin kendi adına işlemediği suç kalmadı. İnsanları birbirine kırdırması, öldürmesi de caba!.*

Dirimbilimsel bir güç mü tanrılar? Din sözcülerinin her an bizi düşünen, bizimle birlikte olan ve *insana benzeyen*, "kendi suretinde" yaratan bir tanrı biz insanları kurtarmış olsaydı, bir depremde milyonlarca insanın çoluğu çocuğuyla toprak altına tıkmazdı! Oysa hiç de böyle olmuyor! *Koruyucu tanrı nerde?* İnsel özellikler, niteliklerle donatılan bu tanrı nerde? Dincilere göre

bütün evreni yaratmış olan ya da yaratıya neden olan bir güç, en sonunda insan benzeri birşey oluyor!

Dirimbilimin, matematiğin, geometrinin arkasında gizlenen bilinçli bir güç; insan arar gibi ya da biriyle karşılaşacakmış gibi, insan benzeri bir varlığa dönüştürüldü. Soyutu, somutlandırdık belki de.. *Ölçüsü alınmış ısmarlanma ve her bakımdan kişisel bir Tanrı!*. Gelmiş geçmiş din sözcülerinin yanlışı burada işte! İnsanın *tanrıya benzediğini* söyleyen de kendileri. Kendi kendilerinin veresiye olurları! *Onlar karşımıza hep yanlış bir tanrıyla, yanlış bir tanrı kavramıyla çıktılar. Böylece tanrıyı bize yanlış tanıttılar (Yasak Tümceler, Tanrılar Neyi Yarattı).* Düğünde *gelin-güvey* arar gibi tanrı aradılar hep! Tanrı aramaya çıktık sonra da! Göğe uzattık ellerimizi, açık kaldı avuçlarımız! Bir tek damla yağmur düşmedi. Aranan tanrının ne olduğunu bilmeden aramaya başladık!

Seli görmeden paçaları sıvadık hep! Sel gelmeyince de, bilemedik sıvanan paçaları indirmeyi. Yaşla doldu gözlerimiz. Her yanımızı tanrılarla doldurduk! Yağmur yağdı sel bastıysa suçunu tanrıya, tanrılara yükledik! Yok deprem oldu, yüz binlerce insan öldüyse *"hikmetinden sual olunmaz"* dedik. Dizçöktük elimizi kolumuzu bağlayıp, işi unuttuk, aç kaldık sonra da! Nişanlımızı vurduk, *"ne yapalım Allah öyle yazmış"* dedik. Kamyona koskocaman harflerle "Maşallah" yazdık, "Allah korur" dedik. 70 km.lik yolu 120'yle gittik. Kamyon saptı yoldan öldük! Ses gelmedi hiçbir yerden!

Gelişim yasaları, dirimbilimin bir yaradana gerek duymadan işlevini yürütebiliyor! Ama bir yaradan fiziğin yanıbaşında yer alabilir mi kolayca? Tümden özgür mü böyle bir yetke (otorite), bizim ona "tanrı" diyebilmemiz için? Ama bununla birlikte büsbütün egemen değil tanrı inancı doğabilimleri alanında!

Gelişim , dirimbilimde kendi kendine işleyen bir alan. Ulu bir güce, yaratıcıya gerek duymaz. Ama fizik, ama geometri? *Doğaötesi*, gelişime burnunu sokamıyor ama, ağzı sulanmaktan da geri kalamıyor uzay geometrisine; didiklemek istiyor uzayı bir yanından!

Aztekler binlerce binlerce yıl Güneş, *Su* ve *Yağmur* tanrılarına tapıyorlardı. Bir tapımevi vardı her tanrının. Prestler evlenmiyor, devlete vergi vermiyorlardı. *Azteklerde her insanın yaşamına tanrılar karar vermiştir daha önceden! Daha sonraki dinlerde olduğu gibi!* Çocuk doğunca üç dört gün; dudakları, başı, göğsü ve sonra da bütün bedeni suya batırılır. Hıristiyanlarda olduğu gibi tıpkı. Ölenlerin çoğu da yakılıyordu. Çok erken ölen çocukların en yüksek gök katına çıktığına inanılıyordu.

İnsan diyoruz ama, insan düşünebildiklerinden fazlasını düşünüyor, yapabildiklerinden daha çoğunu da yapabilir. İnsan aşılmaz bir geçidi geçmekle kalmaz; o geçidi imgeleri, düşünceleriyle birlikte alır götürür. Tasarımlar, kurgular, düşünüler onu yeniden yapar. Bir şeyler yapma, yaratıcılık insanlığın en olumlu işlevi değil yalnız, başlıca gereksinimi!.

Yedi sekiz yaşlarımda *Avanos*'da, evimizin çardağında, tandırın başında pekmeze banıp ekmeğimi karnımı doyururken, nereden usuma düştüyse anama:

"- *Ana, dedim ben nasıl oldu da oldum?*" Anam da bana:

"- *Leylekler seni şu odamızın çatısına haberimiz yokken bırakıvermiş..*" deyince, benim sorucul bakışlarım daha da yalımlandı!

Çocuksu merakımla gözlerimi açarak:

"- *Leylek beni nasıl taşısın?*" dedim.

Yanıt veren olmadı. Ben de sustum. Sustum ama, göle atılan taşın sudaki halkalarının büyüdüğü gibi, benim çocuksu merakım da gittikçe büyümeye başladı. *Herşeyi didikleyip sormaya meraklı huyum beni bir türlü bırakmadı.*

Bir gün akşamleyin Avanos'da evimizin önünde Ay ışığında *saklambaç* oynuyorduk. Bizlerden, benden iki üç yaş büyük çocuklar da vardı aramızda. Bunlardan biri ben yaştaki çocuklara bir bir sormaya başladı:

"- *Sen nasıl oldun biliyor musun?*" dedi. Çocuklar yanıt veremediler. Bizlerden iki üç yaş büyük çocuklar kahkahayla

gülerek eğlenmeye başladılar! O zaman Leylek öyküsünü anımsadım hemen. Anamın bana söylediği..

Sonra bana dönüp aynı soruyu sordular. Nasıl yanıt verecektim? Ne diyecektim? Birşey bilmiyordum. Bilsem anama sormazdım. Bilgisizliğimden utanarak, biraz da çekingenlikle:

"- Bilmeem.. Bilmiyorum.." deyiverdim.

O zaman, benden yaşça büyük çocuk:

"- Ben nasıl olduğumu, nasıl olup da dünyaya geldiğimi biliyorum.." dedi.

Ben sesimi çıkarmadım. Bunun üzerine alay ederek bizlerle:

"- Neden bilmiyorsunuz?" diye çıkıştı!

Ben de suçlanmış gibi yavaşça:

"Nasıl olmuşuz?" dedim.

O zaman öfkeli öfkeli:

"- Sen de bilmiyorsun!" dedi. *"Hepiniz kara cahilsiniz. Ben söyleyeyim mi"?*

"- *Söyle!"* dedim.

"- Gece anan babanla yattı, sen oldun. Hem de o işi yaptılar! İnan! Yalanım yok! Hem de ben anamla babam bu işi yaparken gördüm. Senin anan baban da böyle yaptı, sen oldun!."

Öyle bozuldum ki..

"- *Anam öyle kötü şeyler yapmaz"* diyecektim. Demedim. Tefe koyup çalarlar diye...

Gerçeğin yakalanması bu işte! Çocuk yaşlarında olsun, yetişkin insanda olsun; umulmadık gerçekler insanı çarpılmışa döndürür. "Şoke eder" insanı! Köktendinciler de 7-8 yaşlarının çocuk düzeyindeler gerçekler karşısında. Yedi sekiz yaşlarımda bana: *"Anan babanla yattı, sen oldun"* dedikleri zaman tedirgin olduğum gibi.

Çocuk düşünmez olur mu? Gün olur çocuk yetişkinden daha sağlam düşünür. Atasözlerinden biri olan *"çocuktan al haberi"* deyimi de bunu kanıtlar. İnsan gücünü kendisi yaratır, kendi gücü

kendini:

Ben ıssız geceleri severim
Ederse ıssız geceler hükmeder bana
Bir de insan kardeşlerim
Bir tohumdan bir ağaç yaratmış tanrı
Ellerim kollarım dişlerimle
Ben de kendimi yaratırım
Deyip ürperdi yalnız

(*Yalnızlar,* Varlık Y. İst 1958)

Ondört onbeş yaşlarımda onmazlığın, kimsesizliğin, yalnızlığın pençesine düştüğüm zaman kendime yeni bir tanrı yarattım:

"... Ne olursa olsun, artık yeni bir savaşımın içine atılmam gerektiğini anlıyordum. Yaşamın savaşımlarla dolu, ardı arası kesilmeyen serüvenler yığını olduğunu onaylamam gerekti. Biliyorum. Taşlar, çakıllar, dikenler vardı yolumun üstünde. Herkesler gibi. Bir başıma da kalsam çıkacaktım. Bundan kaçmak, kurtulmak diye bir şey olamazdı. Her nasılsa bana verilmiş olan, üzerime yüklenen bu yaşamı omuzlamam gerekti. Gerçek de bunu gerektiriyordu.

Bunca sıkıntılara, yoksulluğa, umutsuzluklara karşılık nasıl yaşamışsam, bundan sonra da öyle yaşayacaktım! Kısaca böyle de olsa, öyle de olsa önümde boylu boyunca uzanan bir yaşam vardı. Gecesi gündüzü, acısı tatlısıyla aşılması gereken bir yaşam! Bu da benim için pek önemli bir değişiklik sayılmazdı. Yıllardan beri giyile giyile eskimiş, pörsümüş, delikdeşik bir gömlek gibi yaşamımı üzerimden çıkarıp atamazdım!

Kızgın güneş altında boyam yolup adadan köprüye taşıyan ben değil miydim? Daha ne olabilirdi? Değişen neydi benim için? Güneş batıdan doğup doğudan batacak değildi ya? Verilen ne, alınan neydi? Önüme sürülen bir yığın dikenden ayrımı neydi bu yaşamın? Diken battığı yerden çıkardı. Evet. Öyleyse, yaşamın bana verilen bölümünü onarmam ve dikeni çıkarmam gerekti. Ne olursa olsun, önümde uzanan yılları şimdiye kadar olduğu gibi kucaklamam gerekiyordu. Şu andaki soluğum geleceğin güvencesiydi. Soluk alıyordum ya! Ondan başka da bir şeyim yoktu. Selma, kendi yolunu çizerdi nasıl olsa bütün genç kızlar gibi. Gelin olan bütün kızlar gibi. Bana da gereksinimi yoktu artık. Doğuda her şey kendi yolunu bulmayı izliyordu. Loğmen'in dediği gibi. O da kendi yolunu bulurdu. Bir sarı kelebek örneği. Bense, pamuk ipliğine bağlı bir yaşamı sürdürmek çabasını güdüyordum. Kim ne derse desin, benim inancım benim tanrımdı. Kendilerine tanrı bulmak isteyenler, kayaların yalçın tepelerine kadar çıkıp O'nu arayabilirlerdi! Onların bileceği bir işti bu! Ben yıllardan beri kendi inancımla besleyip büyütmüş olduğum Tanrıyla yetineceğim. Benim düşüncelerim, benim kanımla yaratılan bir Tanrı! Ancak böyle bir Tanrı anlayabilirdi beni! Cehennem korkuları, cennet özlemleriyle beni aldatmayacak olan bir Tanrı! Ölümümde bile!.. Yalvarmasız, yakarmasız kendi inançlarının yoğurduğu bir Tanrı kurtarabilirdi beni ancak! Hiçbir şey.. Hiçbir şey beklemiyorum bundan başka!

Çeşitli alınyazıları ve bir tek Tanrı!. Dün olduğu gibi bugün de sürüp gidiyordu: Bitmeyen oyun! Aynı Tanrının ürünüydü giyinenle giyinmeyen! Bütün bu tutarsızlıklar, umutsuzluklar içinde kimileri alınyazısının göklerce belirlendiğine inanarak bel bağlıyorlardı. Eğitilmiş inançlarını, ürünlerini; gerçekliği hiçbir zaman

saptanamayan bir dünyadan devşirebileceklerine inanarak yaşamlarını sürdürüyorlardı. Yarının umutlarını besliyordu bugünün acıları. Öyle ki, bu dünyada hiç bir zaman var olmayacak yarının umutlarını.. «Büyük oyun» başladığı gibi sürüp gidecek miydi? Oyunu yönetenlerle oyuncularının bu bitmez tükenmez oyunu!.."

(Yarınları Beklerken, s. 182-183, İst 1989)

Canlılar ne, insan nedir?

Doğada uygun koşulların birbirine örgülenmesinden ortaya çıkan işlevlerin tümü. Us, bilimsel kanıt istiyor. Hayvan aşamasında belirli bir us yok. Us, insana ilişkin evrensel bir nitelik. Birşeye bakmak, dikkat etmek, onu inceleyip bir sonuca varmak insel usla olur. Canlıların, bütün hayvanların yiyecekleri üzerine bir seçime gitmesi içgüdüyle de olsa bir durum araştırması değil midir? Köpekler önüne konulan ya da bulmuş olduğu yiyeceği önce koklar, sonra yemeye karar verir. Bu bir seçim, bu bir araştırma, inceleme! Doğanın milyarlarca yıl sonra ulaşmış olduğu beceri, insan başta olmak üzere bütün canlılarda varlığını gösterir şu ya da bu biçimde.

Birşey üzerine bilgi edinme, insanda usun yardımıyla gerçekleşir. Bundan böyle her işimize yarayan "Us"a burun kıvırıp, onu yadsıyamayız! Hayvanlar bile yetersiz beyinleri (kendilerine göre yetiyor), görme, dokunma, işitme, koklama duyularıyla yaşam gereklerini sağlayabiliyorlar. Atlar, köpekler bg. duyularının gücüyle depremin olacağını beş altı saat önceden haber veriyorlar. Demek gerekse hayvansal düzeyde bu durumlar da onların bilgisini oluşturur. Ama hayvanlar kendilerine özgü bu gerçekleri doğaötesine göçürmezler! Hayvanlarda; insanlarda olduğu gibi düşlü, düşlemli aldanışlar, boşuna avuntular yok! Bundan böyle kimi dinsel eğilimli kümelerin, köktendincilerin bilime, bilgiye, gerçeklere gözyumma istekleri, davranışları boşuna çaba olmaktan ileri gidemez.

Bilimi, bilgiyi, gerçekleri her an yok saymak; bunları tutsak etmek, hiçlemek, yadsımak isteyenler kendi imgesel dünyaları üstüne kurdukları "iktidar"larını, çıkarlarını yitirmekten korkuyorlar. Tedirginlikleri de bu yüzden! Gergedanlardan yersolucanına kadar hiçbir canlının böylesi eğretileme saplantıları yok!

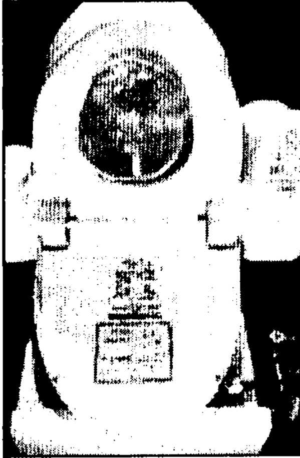
Ne cini ne şeytanı var
"Katar katar olmuş gelir turnalar"

dediğimiz zaman da tedirgin olup kızıyorlar! Doğa gerçekleri söylüyor. Doğanın ürünü insan bu gerçekleri neden söylemesin? Köktendinciler, doğanın bu gerçekçi açılım ve yayılımından korkuyorlar. Onların çıkarlarına ilişkin tedirginliklerini anlamıyor değilim!

Bilimden, bilgiden bu denli korkmaya gerek var mı? Çünkü bütün bunlar günlük yaşamımızın bir bölümü. Günlük çalışmalarımızda, uğraşılarımızda, geleceğe değgin sağlıklı çalışmalarımızda bunlar var. Bırakın üç gün önceyi; yarım saat önce yeryuvarlağımızda ne olduğunu bilmek için -nerede olursak olalım- kibrit kutusu büyüklüğünde radyo aracına sarılıyoruz hemencecik! Ya cep telefonuna insanı bir yere çivilemeyen? Usun yardımıyla bulmadık mı bunları? Onlar gözle görüneni yadsımak için "maraton" yarışına çıkıyorlar da, neyin nesi olduğu belli olmayan Hurili Gılmanlı imge cennetlerine göz dikiyorlar!

Telefonumuzu açar açmaz sesimiz ya da yazdığım şu yazıları "telefaks"la gönderirsem sesimiz ya da yazı 7.5 kez dolaşıverir yeryuvarlağının çevresini. Bilmeyen var mı yeryuvarlağının çevresi 40 000 km. ses ya da yazı aracımız yardımıyla, ışık gibi saniyede 300 000 km. hızla gider! 300 000: 40 000 7.5. Ama dudaklarımızdan çıkan sesin havadaki hızı saniyede 340 metre. Gökgürültülü bir havada şimşek çaktı mı ses çıkar. Şimşek çakar çakmaz saatınıza bakınız. Gökgürültüsünü duyduğunuz ana değin 10 saniye geçmişse, bulutun bizden ne kadar uzakta olduğunu bilebiliriz: 340 x 10=3400 metre.

Daha önce sözünü etmiş olduğum *orantı hesabı* (Tanrılar Neyi Yarattı) gibi, bütün bunlar ilkokul beşinci sınıfıyla ortaokulun birinci sınıfında öğrendiğim bilgiler. Bunun ne cini var, ne de şeytanı! Cin şeytan bg. 3000-4000 yıl öncelerinindüşlemleri..

CD-plakları, mini cep telefonları, mini hesap makineleri, yakında satışa çıkarılacak olan üç boyutlu TV.. Hangi birini sayalım? Bilimsel yöntemlerle gideriliyor bugün "def-i hâcet" bile! Yakında pazarlamaya çıkacak olan ve düşünen tuvaleti duydunuz mu? Resimde görüldüğü gibi, bu tuvaletin arka bölümüne yerleştirilen ufacık bilgisayarla, "def-i hacet"ten sonra insanın arkasını sıcak suyla yıkadıktan başka, hemen arkasından basınçlı sıcak havayla kurutuyor. Elimizi pisliğe dokundurmaya gerek yok. Su kendiliğinden, kurulama kendiliğinden! Sonra da bu iş bitince tuvaletin kapağı kendi kendine kapanıveriyor. Ne cini ne şeytanı var! Bu düşünen tuvalet 6 litre, günümüzde kullandığımız tuvaletler de 13 litre su kullanıyor! Bu yeni düşünceli elektronik tuvalet su kullanımını yarıya indiriyor! Kullanmakta olduğumuz tuvalet üç saniyede, bu düşünen yeni tuvalet bir saniyede suyu boşaltıveriyor. Bu yeni tuvalet bir yılda 30 metre küp su "iktisat" etmiş oluyor. Durağan (sabit) olmayan ozon moleküllerindeki hidrojen atomları amonyak ve öbür gazlarla birleşerek tuvaletin hoş olmayan, iğrenç kokularını da o anda yokediyor (İllustrerad Vetenskap, sayı 8, Stockholm 1994).

Bütün bunlardan sonra *bilimi, bilgiyi* yadsımayı sürdürmek olası mı? TV-le uzaktan, iyileştirme yöntemleri (operasyon) uygulanıyor günümüzde! Din sözcüleri ne yaptılar binlerce binlerce yıl insanları birbirine boşyere kırdırmaktan başka? Bugün şu satırları yazdığımız anda, dünyanın dört yanında, her yerde ipe sapa gelmez durumları, kepazelikleri görüyorsunuz!

Her şeyde tanrı
bende sende onda
şah damarlarımızdan yakın
Yediğim ekmek, içtiğim suda
Alinin küflü peyniri
Velinin sönük ocağında
....

İnsanlar alınıp satılır
bankalar soyulurmuş
Gelen de soyar giden de soyarmış
varsın soysun

Aşağıda yukarıda
yeşil masamın çekmecesi
mavi göğün ucunda
her yerde her şeyde tanrı

Yaşasın tanrı!

(*Huriler ve Gılmanlar,* s. 184-185)

Dinler birbirleriyle çekişmeli durumda. Durumları ne yanından ele alırsanız alınız, pamuk ipliği gibi elinize geliyor.

Olmayan birşey üzerine bilgi edinilemez. Ancak varolan, varolanın varlığı üzerine kurulur bilgi. Nesnel olarak varolmayan üzerine bilim elbette işlemez. Birşey yok mu, o zaman yok üzerine

bilgi olmaz! Çünkü uğraşılacak, ele alınacak durum yok! Dinin, bilime gelmediğini, bilimle uzlaşamayacağını Ortaçağ kepazelikleri kanıtladı. Çağımızın Ortaçağ kepazeliklerinden biri de Sivas öldürümüydü. Yüz kızartıcı bu Sivas öldürümü, dinin bilimle geçinemeyeceğini açıkça kanıtladı Türkiye'de. Hem de nasıl? *Edirne'den Ardahan'a hem de!* Bu köktendinciler gülünç, ipe sapa gelmez savlarıyla Galile'nin, Bruno'nun, İbn Rüşd'ün İbn Haldun'un, Şeyh Bedreddin'in, Turan Dursun'un, Bahriye Üçok'un bg. karşısına çıkıyorlardı.

Tedirginlikleri neydi onların? *Boşinan* üzerine kurdukları erklerini yitireceklerinden korkuyorlardı. Bu "iktidar" yıkılırsa, dinsel eğilimli halkı kendi çıkarlarına kullanamayacaklarını biliyorlardı. Bu yüzden sızlanmaları *"Anadolu insanını uyandırıyor"* diye! Hem de bunu kendi suçlarıyla kanıtlıyorlar çöl kızgınlığıyla:

Ve yok Tahir Haddad şimdi
susturmuşlar onu da
taş duvar gibi
.....

Abu'l Ala al - Ma'ari'nin
anadan kör gözleri
ve yasaklanan Lüzumiyyat
.....

Ahh!. Sevgili
karanlık bir ormanda yüzüyor gibiyiz
biliyorum tekmil sözler söylenmedi
tekmil olmadı hiçbir şey daha
Bir sabah aydınlığında
    kırlangıç yuvasına
        gül fidanına
.....

Hava da öyle güzel ki
Yaşamak her şeyden önce
ve çıkmak sabahlara
bilerek, duyarak, düşünerek yaşamak

Gece mi dedin?
Bir çarşaf gibi açıp yayalım geceyi
acıların üstüne
Ve unutalım herşeyi
doğmak için yeniden...

(*Huriler ve Gılmanlar,* s. 192)

Bu satırları yazdığımız günlerde (Tem.1994), İran'da neler olup bittiğini biliyor musunuz? İran'da on-onaltı yaşlarında güzel kızlar kayıplara karışmaktadır. İşin içyüzü ne, biliyor musunuz? Bunlar seks filimlerinde kullanılmakta, Asya ülkelerine satılmaktadır.

On yaşlarında İranlı genç kızların *seks filimleri* Humeyni'nin bozulan ekonomisini düzeltecekmiş!. Din nerede, İslam nerede? Yazıklı kadınlar başkaldırmasın da, kim kaldırsın? Solucanlar mı?

BİR KADININ BAŞKALDIRMASI

-Ezilen bütün kadınlar adına-

Beni sevdiğine taa eskiden beri
inanacağım bir daha öyle mi?
El koyup güzelliğime
çalacaksın kapımı
hangi yüzle?
Hurmalar boyvermiş bu yıl da
ne güzel değil mi?
Yenik düşüp bir savaşta

haremine girmemi
istiyorsun benim de
Sayısı kapattığın kadınların
biliyor, bildiriyorum ki
geçti sayısını parmaklarımın
Sürülüp altına bir mal gibi
duyacağım sonra da
içimde seni öyle mi?
Ve tanrı adına koyduğun kurallarla
bir çöp gibi
atılacağım sokak ortasına
besbelli
Ve ben dalından koparılmış bir elma
şehvetine senin değil mi?

Hesabını soruyorum
ben şimdi
tam bin dört yüz yıl sonra
haremindeki
ezilen bütün kadınlar adına

(Huriler ve Gılmanlar)

İnsan düşünüyor ama, ne de olsa hayvandır. İnsanlığın hayvanlık dönemi kesinlikle sona ermiş değil henüz. Belki bir gün.. Ama düşüncemiz, usumuz, sağduyumuzla kendimizi onarmamız, düzeltmemiz gerek. Bu neyle olur diyeceksiniz? Derim ki, sağlıklı bir düşünceyle, usla, usumuzu kullanarak! Bunu yapamıyor muyuz? Boşuboşuna mutluluk beklemeyelim. Mutluluğu kökünden silip süpüren biz insanlarız! Mutluluk, tanrılara el açıp yalvarmakla da gelmez! Gelseydi milyonlarca yıldan beri çoktan gelirdi.

İnsel davranışlar, tanrıların duruma karışmasıyla oluşmuş değil. Böyle olmuş olsaydı, "ideal" tanrılarla insanlık günümüz davranışlarının alçak düzeyini izleyip durmazdı. Hayvanlar aç

kalmadıkça birbirlerini pek öldürmezler! Ama insan, hem de yokyere hiç tanımadığı bir insanı öldürebilir! Bunun binlerce örneği de var! Tanrılar, hani üstün yaratmıştı insanı? İnsan öylesine isteklidir ki, varolmasını düşündüğü tanrıyı kendisine benzetiverir. Tanrıyı, tanrıları insana benzeten gene insanın kendisi. Aradan zaman geçince de tanrının kendisine ya da kendisinin tanrıya benzediğine inanır.. Bu çeşit kaygılar, özenmeler, özenip bezenmelerle kendini avutur insan.. İnsan, kendi geleceği ve çıkarı bakımından tanrılara sarılmaktadır. Bütün bu durumlar, umutlar isteğini karşılamayınca bunalımlara kapılıyor. Çocuklar gibi ağlayıp sızlanıyor! Şimdiye kadar, milyonlarca yıldan beri bir tek tanrı çıkıp insana sözvermiş değil! Gerçekte imgetanrılara sözverdirenler gene din sözcüleri.

Bütün düşüngüler (ideolojiler) nasıl insan yapısı, kurgusuysa dinler de öyle. Din, giderilmemiş korkuların yansıtmış olduğu boşinan! Körün ikide bir değneğini aradığı gibi! İnsan iyi eylemlere de yöneliyor, kötü eylemlere de. Din sözcülerinin tanrıları da cinleri şeytanlarıyla bile bu durumla başgelemiyor! Ne anladık biz bundan? Tanrıların işlevi ne bu durumda?

Peki ne yapıyor din? Dinin de kendine göre savı var! İnsan kötüdür! Kendisini düzeltmesi gerek! Kim düzeltecek durumu? İyi olan biri! Kim bu iyi olan biri? Tanrı! İyi olan bu Tanrı güçlüdür! Peki insan kendisini düzeltemiyorsa, bu tanrıların işlevi nedir? Din yayımcıları şöyle diyor (Hıristiyanlık): İşte bu Tanrı'nın insanın durumlarını düzeltmesi için izin vermesi gerekmiş! O zaman bu işi Tanrı'nın yapması gerekiyormuş. Ama insanlar O'na yalvarmadan önce bunu yapmazmış! Demek bu Tanrı, kendisine yalvarılmasını isteyen yazıklının biri!

Din, işte bu kertede karanlığa bulanıyor! İnsan, evrenin bu görkemli yaratıcısına durmadan yalvaracak! Neden? İnsan kötüymüş, bu yüzden kendini iyiliğe doğru değiştiremezmiş! Ama bu değişimi tekbaşına yapacak olan ve bekleyen bir Tanrı varmış!

Bu konuda ağırlıklı iki sorumuz var:

a) Bu işi yapacak olan *bu güçlü Tanrı,* beş-on milyon yıldan beri ne bekleyip duruyor?

b) *İnsan kötüymüş* de, bu kötülüğü önceden bilen güçlü Tanrı neden iyi insan yaratmamış?

Nasreddin Hoca'nın güzel bir öğüdü var: Testiyi kırmadan önce şamarın atılması gerekiyor çocuğa! Çünkü testiyi kıracak olan çocuk! Bu durumda uyarılacak olan Tanrı mı, insan mı? Çünkü din sözcülerine göre Tanrı'dır insanı yaratan! Yaratıcı Tanrı'ysa, bu durumda suç, ister istemez O'nun omuzlarında. Çünkü yaratan O! Bütün bu soruların yanıtını sağduyulu okuyuculara bırakıyorum. Bana sorarsanız ben tokadı insana atarım, imgetanrıya değil! Çünkü o insan hem tanrıları yaratıyor düşlemleriyle, hem de her işini ona bırakıp çorap örüyor başına. Böylece insan üşengenliğinin, düşüyor!

Tanrılar, bu yan ürünler yoksul halkiçin devşirilmiş olur, yığınların sömürülmesine olanak sağlar. Din kurumları, dinsel örgütler, kentsoylu yönetimleri bu yüzden bu yan ürüne cankurtaran simidine sarılır gibi sarılırlar. Bu yüzden de usu, eleştiriyi, sağlıklı düşünceyi hiç sevmezler. İnsanın bu vazgeçilmez niteliklerini fırsat buldukça dışlamaya çalışırlar. Arada bir *"Öteyi kimse bilmez!"* derler. Sizi şaşırtmak isterler. Daha otuz yıl öncesine kadar Ay'ın bulunduğu uzay da onların *"ötesi"*ydi. Bu gün Güneş dizgesinin bütün gezegenlerini, bu gezegenlerin aylarını avucumuzun içi gibi biliyoruz. Hem de insanlığın 350 yıllık bilimiyle!

Köktendinci, Tanrı'yı imgelediği zaman içinin olurlarına uyarak; O'nun evre dışında ya da dışarda bir yerde varlığını imgeliyor. Ne demek içinin olurları? Daha bilimsel bir deyişle beyin ve sinir gözeneklerinin ortaklama işbirliğiyle isteğine uygun düşlemlere dalıyor. Bu dinsel eğilimli kişiler, içdünyalarının tümden bambaşka dışdünyaya; doğanın davranışlarına, akışına uyuyor mu, uymuyor mu diye hiç düşünmüyor. Çıkarlarına uygun olurları ağır basıyor her zaman!

Daha nesnel bir açıklama: Ben içdünyamı, olurlarımı zorlayıp "yeşil masamın çekmecesinde yüzmilyon liram var" diye düşlesem, buna da inansam. Sonra da çekmecemi açıp baksam,

düşlediğim "yüzmilyon lira"yı elde edebilir miyim? Olası mı bu? Ne denli düşlere, düşlemlere dalmış olsak bile, olmayana ulaşamayız! Ama varlığı olan gerçekler için böyle bir sorun yok! Ama köktendinciler, bu koyu dinsel eğilimli kişiler, *"armut piş ağzıma düş"* istiyorlar.

Bir örneklemeyle insanoğlu binlerce, belki milyonlarca yıl Ay'a ulaşmayı düşledi. 1969'da gerçekleşti bu da! Neden? Çünkü düşlenen Ay gerçekte vardı! Ama bir uzay adamı gerçekte olmayan, ama olduğu düşlenip imgelenen Güneş dizgesinin (sisteminin) imge gezegenine ayak basmak isterse, bu isteği hiçbir zaman gerçekleşmez! Neden? Çünkü düşlenen böyle bir gezegen gerçekte yok!

Bütün bu verilen n :snel örneklerden de kolayca anlaşıldığı gibi; *dinler* abartılmış inançlar, yeni bir deyimle *düşlemsel durumlar*dır. Kış aylarında biri bana *"bahçedeki elma ağacı baharın çiçek açacak"* derse inanırım. Neden? Çünkü bu olağan, nesnel, gözlemsel bir inanç. Bunun gerçekliği de kanıtlanır. Ama biri karşıma çıkar *"ötedünya"*dan sözederse, işte bu inançötesi'dir! Bunun gerçekliğini, söyleyen de kanıtlayamadığı gibi, inanılamaz da! Çünkü bu onun, imgedünyasının düşlemleri, düşleri!. Bu yüzden din sözcülerinin, yandaşlarının köktenci yöntemi hemen araya sokuşturulur! "Aklı karıştırmayın!" Usumu karıştırmfayım da, ayaklarımı mı karıştıracağım? Onlara diyorum: *Usumu kullanmamak için, kafasız olmam gerek!* Köpekler kendilerine verilen koku alma duyusunu kullanıyorlar da, insan insan olarak usunu neden kullanmayacak?

Düşlere, düşlemlere dayalı inanç dünyasında hiçbir gelişme olamaz! Bu açıdan bakılır yaşama. Onlar için dışdünya bütün pencereleri kapalı karanlık bir odadan başka birşey değil! İçinde yaşadığımız gerçek dünyada olup bitenler bu *karanlık odadan* yorumlanır!

Dinler, *yaratıcı güce* demek doğaya bilinmeyen bir gücü ekler. Bu bilinmeyen gücü bedenleştirip insanlaştırırlar. İnsan kılığına

soktukları bu gücü duygunlaştırıp acıma, bağışlama, öfkelenme, korkutma bg. niteliklerini de eklemeyi unutmazlar. Böylece düşlemli tasarımlarını eninde sonunda insan kılığına sokup konuştururlar. Düşlemlerle yuğrulan, süslenip püslenen, boyanan "Tanrı"yı, kendi kafalarına göre konuşturarak yazıklı halk yığınlarının karşısına çıkarlar. Bu imgesel tanrı en sonunda "... and olsun ki..." diye konuşmaya başlar. Bu tanrı kimi zaman birinci, kimi zaman da üçüncü kişi olur. Sonunda hiçbir şey söylemiş olmaz. İmgetanrılar böylece sürekli olarak iğdiş edilir. Sonra da halkın karşısına çıkan din sözcüleri, onların yandaşları *"işte bunları tanrı söylüyor"* derler.

Bütün *yaratı* işlevleri doğada olup bitmesine karşın; örgenliklerin, canlı varlıkların oluşumunu kendilerinin de hiç bilmediği düşlemli tasarımlara yüklerler. Böyle imgesel bir güç, doğasız yaratamadığına, bütün yaratıklar da doğasız varolamayacağına göre her ikisinin de doğaya gereği var demektir. Onsuz hiçbir şey yapamazlar. Durum böyle olunca, din sözcülerinin düşlemli tanrılarıyla insan arasında ne ayrım var?

Doğa yoksa hiçbir şey olamayacağına göre, bu düşlemli gücün işlevi ne? Üstelik din sözcülerinin düşlemli tanrılarının hiçbir işlevi yokken, insanın işlevleri doğada usları durduracak aşamaya geldi. *Doğada bir gözün oluşabilmesi için ortalama 500 milyon yıl gerekiyor.* Bu durum düşlemli tanrı imgelemleriyle bağdaşabilir mi? Din sözcüleri bu gerçeğin ayrımına varmış oldukları için durumu örtbas etmek amacıyla *"Allah ol dedi, oldu; olmaz derse olmaz"* gibi tümcelere başvururlar!

Yasak Tümceler'in tümü satılmış olsa, 65 bin kişiye bir kitap düşer. Bu durumda Anadolu insanını nasıl uyandırabilirim. *Menderes - Bayar* ikilisi, daha sonra *Demirel,* sonra da *Evren-Özal* ikilisi... Yarım yüzyıldan beri - Kur'an kursları, İmam - Hatip okullarıyla Anadolu insanı uyutulmaya çalışılıyor.. Böylesine devlet gücüyle uyutulan *Anadolu insanını* bir ben nasıl uyandırabilirim?

Tire (İzmir)'deydim bir yaz dinlencesinde. Parkta Tirelilerle oturup çay içiyorduk havuzun yeşil mavi sularına karşı. Hoparlörlerin yırtıcı sesleri kulaklarımızı deldi birbiri ardısıra! Bu hoparlör gürültüleri minarelerden geliyordu. Merak edip sordum Tire'de kaç tane cami olduğunu . 30 000 kişilik bir kentin 32 camisi varmış.. İlkokulların sayısı da 10'u geçmezmiş.. Bin kişinin bir camisi var da, 3000 öğrencinin bir okulu! Bütün bunlar Türkiye Cumhuriyeti siyasa dincilerinin ürünü!.

Tek minareli camilerden başka çift minareli camiler de varmış *Tire*'de. Diyelim her camiye 1.5 minare düşüyor. Eder mi 48 minare. Ama diyorlar ki, her minareye dört yan için dört hoparlör takıyorlar. Bir minarede dört hoparlör.. Sayıları azaltalım, dört değil de, her minareye iki hoparlör takalım! 48 x 2=96. Etti mi 96 hoparlör.. Böylece 96 hoparlör günde beş kez bağırtılacak! 96 x 5 480. Etti mi 480 hoparlör uğultusu! Bir Tire kentinde bir günde! Bu az sayılı sayılamayı *Edirne'den Ardahan*'a bütün Anadolu'ya, Türkiye'ye uygulayalım, insanın başına çorap ördürecek *Astronomik* sayılara ulaşırız. Çağımızın en duygun elektronik araçlarıyla 200 milyar güneşleri, ortalama 1 trilyar gezegeni içeren Samanyolu'nu dinleyelim böylesine karışık, böylesine uğultulu gürültü duyamayız! Doğa bize bu gerçeği söyüyor ve kahkahayla gülüyor bize! Siz hiç kayısı, elma ya da kiraz ağaçlarının meyve vermek amacıyla çiçeklenirken gürültü yaptıklarını duydunuz mu? *Neymiş? Namaz kılacakmış? Namaz kılacak adam camiye hoparlör gürültüsü olmadan gidemez mi? Halkın anlamadığı Arapça, Edirne'den Ardahan'a!* 1400 yıl önce kız çocuklarını diri diri toprağa gömen ilkel Arap oymaklarına böylesine uğultulu işkence yapılmadı! Namaz kılacak adam camiye ağızdan çıkan ezanla da gidilir!..

1950'li yıllarda minarelere hoparlör takalım mı, takmayalım mı tartışması vardı. Hükümetin başka hiçbir işi yokmuş gibi, *Menderesli yıllarda* Türkiye Büyük Millet Meclisi aylarca, yıllarca bununla uğraştırıldı. "Hoparlörlü ezan"ın yakışık almayacağını, bunun Tanrı'yla alay etmek olduğunu söyleyebilen "aklı başında"

sağlıklı düşünceye başkoyan değerli din adamları vardı! *Başbakan olabilme çıkarlarına yaslanan Menderes ticanilere boyun eğdi. Minareler hoparlörlerle bileziklendi!*

1400 yıl önce, VII. yüzyıl ilkel Arap oymağına Arapça olarak doğal sesle duyurulan kimlikli Arapça ezan; 1400 yıl sonra Türkiye Cumhuriyeti topraklarında kimliksiz -hem de Türkçe'yi silip süpürerek- hoparlörlü uğultu makinesine dönüştürüldü! Dünyanın hiçbir yanında hiçbir devlet, *Türkiye Cumhuriyeti Devleti* gibi kendi eliyle *kendi kimliğinden* olmamıştır!

Anadolu halkının bilmediği bir dille bağırtılan hoparlörlü ezan Anadolu insanını *sünepeleştirmek* için en iyi bir yöntemdi! Hem de nasıl? *Suudi şeyhleriyle birlikte!* En büyük başarısıydı bu Ortadoğuda Suudi şeyhlerinin! *Başını kaptırıp kimliğinden olan Türkiye Cumhuriyeti oldu! Vay benim köse sakalım!*

Bu satırları yazarken Stockholm'de, Radyo'da, TV'de İmam - Hatip okulu öğrencilerinin Türkiye sayrılarevine atanacağı haberi verildi! Yeterli bilgisi, yeterli dünya görüşü olmayan, başkalarına ne verebilir? Avuntu mu verecekler sayrılara? Onlar kendilerine avuntu veremiyor!

Dahası, bunların sayrılarevinde işleri ne? Hastane koridorlarında, odalarda ne yapacak bunlar? Onların 1400 yıllık kapanma yöntemleriyle soralım: Bu İmam - Hatipli erkekler kadınların, kızların arasında ne yapacaklar? "Şehvet" sözkonusu olduğuna göre İslamlıkta, bu erkek öğrenciler yaşmaklanmayacak, tepeden tırnağa örtünmeyecekler mi? *Kadın kapanıyor da, erkek niye kapanmıyor?*

Bilimsel bir alana dincilerin (ki bunların yeterli din bilgileri de yok) burunlarını sokmak istemelerinin amacı besbelli. Baştaki şeriatçılar, *öbür devlet daireleri gibi bu kez de* hastaneleri *kapacaklar*. Yazıklı sayrılara *"cennete gideceksin, korkma!"* diyerek onları ölmeden önce bir daha aldatacaklar. Yalaaaaannn... Seçimlere sayrılardan da oy kapacaklar! Bu *aldatma oyunu* yeni değil!. 1400 yıldan beri, onlar Cennet düşlemleriyle birlikte yazıklı insanları aldatıp durmaktadırlar.

Yünü eğirmek için onu didiklemek gerek. Bir olayı, bir olguyu didiklemek, açıp yaymak, gözler önüne sergilemek gerekir ussal bir sonuca ulaşmak için. Ama sonuç gerçek olmayınca insan düşlemlerle ulaşmak ister. Köktendincilerin durumu da bu! Onlar kendi olurlarını, evetlemelerini insanlığın usuna üstün görürler. Okumuş insanın, sağlıklı düşünen insanın, kendini bilen insanın cennetli cehennemli düşlü dine gereği yok! Hiçbir şey yoksa insan var. Ona sağlıklı yaşamayı, sağlıklı düşünmeyi öğretelim!

Ne olursa olsun, insanın ilgi alanına giren herşey incelenmeye değer. Tanrılar da! *Siz hiç öküzlerin, eşeklerin, atların gezegenler ya da yerçekimi üzerine araştırma yaptıklarını gördünüz mü?*

Ben görmedim!

İnsanlığın, içinde yaşamış olduğu doğa, evren onun ilgi alanı. Onu, usu bilinci, düşünce gücü de ona bunu anımsatıyor. Tümden yıkıma uğramadığı sürece, insan minicik yeryuvarlağından uzayın derinliklerine araştırmasını sürdürecek!

Din sözcüleri usgücüsel (zihinsel) etkinliğin kaynağını kendilerine değil; görülmeyen, bilinmeyen, araştırma konusu yapılamayan doğaötesine göçürürler. Oralara kaçarlar! İmgedünyalar gerçek olsaydı: insan, yaşamını yitirdikten sonra da usgücüsel etkinliklerini öldükten sonra da sürdürmesi gerekirdi. Ama ölümle birlikte bu etkinlikler duruveriyor. Neden? Çünkü bu etkinlikler doğrudan doğruya kişinin kendisine değgin. Hani 3500, 2000, 1400 yıllar öncesinin konuşan tanrıları? Din sözcüleri ölünce, onların tanrıları da mı öldü? Evet öldü! Öldü, çünkü işin aslına astarına bakarsanız; konuşan, onların *sinir ve beyin gözenekleri*ydi. Beden öldü mü, beyin öldü mü; o bedeni örgütleyen, örgütleyen sinir ve beyin gözenekleri de ölür.

Ozan şiirini yazarkèn ya da yazıp bitirdikten sonra; hiçbir zaman *"bunlar tanrı esinidir"* demez. Ozan ne yaptığının, ne yazdığının bilincinde! Kendilerini tanrıelçiliğine atayanlar, düşlemlerinin ne olduğunu bilirler ama, tanrıyla konuştuklarını ya da tanrı katına yolculuk ettiklerini yayarlar çevrelerine.

İnsan, kendi odasında bulunan şeyi; odasının dışında - uzakta yakında, nerede ararsa arasın onu hiçbir yerde bulamaz! İnsan, oluşumundan bugüne, on onbeş milyon yıldan beri hiç değilse

göğe bakarak "yaradan" aramış, onu hiçbir yerde bulamamıştır. Bunca din adamlarının, sofilerin, gizemcilerin bg. aramaları, araştırmaları, çabaları da boşa çıkmıştır! Tanrı düşüncesinin kaynağı insan olduğuna göre bu düşücenin nesnesini insanın dışında nerede arayıp bulacağız?

Daha önce de belirlemiştik: "... Din sözcülerinin insan kılığına soktukları *imgetanrılar* gerçekten varolsaydı, şimdiye çoktan ortaya çıkardı. *Yaratı* da belli bir amaca yöneltilmiş olsaydı; olaylar, olgular tanrısal doğrultuya uygulanmış olurdu . Din sözcülerine göre tanrı; *herşeye yeterli* olduğuna göre daha sevecen olurdu. Olayların gidişi, bunca kıyımlar, yıkımlar hiç de bunu göstermiyor! *Doğanın kendi kendine, kendi doğrultusunda akışını* gözlemliyoruz. Yaratıya bütün doğa katılmaktadır. Bu yüzden de bilinemiyor herşey olmadan önce. İnsan da öyle! Yarın başa ne geleceğini, neler olup biteceğini bütün ayrıntılarıyla bilemez *(Cumhuriyet: Abdullah Rıza Ergüven, Hiçbirşey Sonsuz Değil, 27 Ekim 1991)*

Peki bir *Yaradan,* bir *yaratı* yok mu? Elbette her ikisi de var! Ama bu yaradan, din sözcülerinin düşlediği anlamda, insan kılığına sokulmuş, insan örneği bir yaradan değil! Yaratıya gelince: *Süreduran bir yaratı.* Böyle bir yaratıda yaratanla yaratı bir ve özdeş. Birbirleriyle içiçe. Bundan böyle evren; kendi varlığı, kendi nedenleri, kendi içeriği kapsamıyla bir bütün. Kendi kendisiyle bir bütün olan evrene *başlangıç ve son* kavramlarını nasıl uygulayacağız? Olaylar birbirini izliyor. Yeryuvarlağında başlangıç ve son nerede? Evren boyutunda başlangıç ve son, sayısız başlangıçlarla sonlara açılır!

Eski, ünlü bir soru çoklarımızın bildiği: *yumurta mı tavuktan çıktı, tavuk mu yumurtadan?* Buna benzer bir soru daha: *Düşünce mi önce insan mı?* Daha başka benim özel bir sorum: *Üçgen mi önce, üçgenin üç açısı mı?* Birbirine ilişkin çember sorular. Bunlardan biri daha: *Hangi güç yarattı evreni?* Bir yaratı varsa, *kendinden bir güç mü? Kendinden olmayan bir güç mü?* Kendinden olmayan *doğadışı güç nerede? Ne zaman, nasıl yarattı evreni?* Evrenin dışı ne demek? Evrenin için ne demek? Bunun gibi ve buna benzer esnek sorular.. Bağnaz yöneticileri, kökten- dincileri çileden çıkaran sorular. Din sözcülerini, yandaşlarını susturan, ama yanıtını bekleyen sorular...

İnsel bedende nesneler (özdek) düşüncelere dönüşmez yalnız, düşünceler de nesnelere dönüşür. Nasıl mı? Kısaca ozanda şiire, romancıda romana, yontucu da yontuya bg. dönüştüğü gibi. *Özdek - düşünü, düşünü - özdek* dönüşümü; evrenin oluşum doğrultusuna da uygun düşer. Nitekim daha önceki çalışmalarımızda, bu savımıza koşut olarak: *evrende kendine özgü bilinçlilik var* demiştik. Özdek, düşünce yoğunluğunu bütün becerisi, inceliğiyle insanda bulur. Bu yüzden insanla ulaşıldı evren bilincine!

Kendi yasalarıyla kendi doğrultusunda, kendibaşına buyruk, kendi kendisinin egemeni bir evrende; din sözcülerinin tasarladıkları insan kılığına sokulmuş bir tanrıya yer yoktur!

Sinir ve beyin gözeneklerimizin olağanüstü becerisi, algılamasıyla bilincine varmış olduğumuz evren ya da evrenler dizgesi bütün yaşamımızı biçimliyor. İnsan kılığı, huyuna sokulan, ses vermeyen, olana bitene suskun; tüm yalvarılara, gözyaşlarına, sunulan kurbanlara ilgisiz bu tanrı nerde? Bütün imgelemleri, tasarımları düşlemler üstüne kurulan, oturtulan bir tanrı elbette gerçek tanrı olamazdı. Nitekim olmamış, avuçlar hep göğe doğru boşuna açılmıştır!

Evren üzerine bir yasa koyucu varolduğunu düşünelim bir an. Bu yasa koyucunun -ne çeşit yıkımlara uğrarsa uğrasın- evrene, onun doğrultusuna hiç karışmadığı ya da gücü yetmediği anlaşılıyor. Durumlar da bunu kanıtlıyor. Bu da şu demek Tanrı ister olsun, ister olmasın *doğa yasalarını hiçbir şey ırgalamıyor!* Fizik yasaları demek olan *doğa yasaları* egemen oluyor geleceğimiz, yaşamımız üstüne. Başka bir söyleyişle doğa yasaları biçimliyor insanı, bütün canlıları! Doğa yasalarıyla biçimleniyor evrende bütün gelişim. Bu fizik yasaları, bu nesnel yasalar kendi doğrultusunu izlerken; biz insanlara göre olumlu yanlarından başka, birtakım olumsuzluklara neden oluyor! Üzülüyoruz. Bu da nesneler için değil, düşünen yaratıklar için! İnsan varmış yokmuş.. Doğa hiç umursamıyor! Bir depremde bir saniyede yüz binlerce insan yaşamını yitiriyor. Din sözcülerinin insan huylu, acımalı, bağışlayıcı tanrılarına ters düşüyor bu da! Durumlar arasında bir de bakıyorsunuz ki hiç beklenmeyen bir olgu doğada yüze çıkıveriyor. Bir takım olasılıklar kargaşasından sonra bir durumun

ortaya çıkmasına, gözönünde bulundurulmayan sayısız nedenler araya giriyor. Kim, neye karar veriyor? Tanrı olduğunu onaylarsak, doğa yasaları karşımıza çıkıyor hiçbir şeyi umursamayan! O zaman doğadışı gücün (!) nedenleri de güme gidiyor! Oysa doğa yasaları *eylemleriyle* varlığını gösterip kanıtlıyor, tekbaşına egemenliğini sürdürüyor! Üçüncü bir kanıt da "Kutsal kitaplar"da anlatılanların doğa yasalarıyla hiç uzlaşmaması!

İster bir tanrı olsun, ister doğa yasaları.. Her ikisinde de özgürdavranışlardan yoksunuz. Bu durumda yaşamımızdan da sorumlu tutulamayız! *"Varsılı da yoksulu da biz yarattık"* diyebilen bir Tanrı insanları sorguya çekemez. Çünkü herşeyden önce kendisi suç işlemiş oluyor! Bu durumda doğa yasalarının da, bir Tanrı'nın da düşünceli yaratıklar (insan) umurunda değil. Bu da din sözcülerinin ikide bir önümüze sürdükleri tanrıların, gerçekte doğa yasalarıyla bir ve özdeş durumlar olduğunu kanıtlayıveriyor... Olaylar, olguların milyonlarca yıldan beri kendi başına akışı da bunu gösteriyor! Önce de belirlediğimiz gibi, din sözcülerinin tanrılarıyla doğa yasaları birbiri üstüne çakışmış durumda. Bu durumu da esrimeli davranışlarla yanlış olarak yorumlayan din sözcüleridir! Tanık olduğumuz *doğa yasaları* -üçgen örneğinde olduğu gibi- doğayla birlikte kendiliğinden oluşum gerçeğini ortaya koyuyor! İnsanın davranışlarının bir bölümü de, insel oluşum süresinde edinmiş olduğu "gen"lerle belirlendiğine göre; insan doğanın kendi özüne uygun, doğaya ilişkin doğal yasaların ürünü.

Nasıl oluyor da bu doğa yasaları birbirini izliyor. Sonra da evren boyutunda oluşumunu, değişim ve dönüşümünü sürdürüyor? Sürdürüyor çünkü ne oluşum ve dönüşümü bu doğa yasalarından, ne de bu doğa yasalarını, bu fiziksel yasaları oluşumdan ayırmak olanağı var. Her iki durum da birbirine ilişkin, birbiriyle içiçe. Üçgen varken, üçgenin üç açısını bu üçenden soyutlamak olası mı? Doğa varsa (evren, özdek), bu doğa yasalarıyla birlikte var. Yoksa, bu doğa yasaları da yok! Dahası, özdek özünü oluşturan nitelikleriyle ortaya çıkıyor. Bu nitelikler yoksa, biraraya gelmemişse özdek de yoktur. Nedenleriyle birlikte oluşan özdek, elbette özünü kedine özgü biçimde sergiler. Evrenin karmakarışıklığı, ayrıntıları bg. kendine yeter. Sayısız olasılıklardan birini ya da birkaçını seçe-

bilme; bu yasaların milyarlarca yıllık deneyimli alışkanlığına bağlı.

Evrensel oluşumun çok eski dönemlerinde, bu deneyimli karışıklıklar birtakım ayrımlara neden olmuştur. Özdeğin bu çeşit duraksamaları, evrensel gelişimde bilinçli davranışlara açılımını sağlamıştır. Evren boyutunda özdeğin kendine özgü evrensel bilince ulaşımı ilginç bir olgu. Bize öyle geliyor ki, evrensel oluşumun çok eski dönemlerinde oluşum aranımları, olasılıklar *evrensel bilince* dönüşmüştür. Doğa en karışık dönemlerinde bile ayrımlaşmada benzeşim yolunu tutmuştur.

Doğal beceriler evrensel açılımda bir sonuca bağlanır çoklukla. Bu da *kendiliğindenliğin, kendi özüne uygunluğun* kanıtı. Doğada bir önceki atılım, bir sonrakinde daha da gelişmiş bir durumda ortaya çıkıyor. Bedenimizdeki DNA, az bir değişiklikle, şempanzeninkine çok benzer. İnsanın oluşumu için, gelişim *üç milyar yılı* gerektirdi. Böylesi konularda daha ayrıntılı bir gerçeğe ulaşabilmek için insel anlağın gelişmesi gerekiyor.

Beynin etkinliklerini yöneten temel doğa yasalarını azçok biliyoruz. Ama bu "fizik" yasaların usa, usgücüne, düşünceye dönüşümünde o kişinin nasıl bir davranışta bulunacağını önceden bilemeyiz. Gerçekte insan, insanın tüm davranışları doğaya, doğanın doğa yasalarına ilişkin. Biz insanlar doğayı işlerken, doğa da bizi işleyip yuğuruyor. İnsan da doğa yasalarına dayanan düşünceleriyle onların esnekliğinden yararlanarak ya da bile bile, olur ki *"ben İsa'yım"* diyor. İsa'nın 2000 yıl önce *"ben Tanrı'nın oğluyum"* dediği gibi! Biri çıkar da *"ben toprakananın oğluyum"* derse daha sağlıklı, daha bilimsel konuşmuş olur. Bu savı doğrudur üstelik. Halk ozanı *Aşık Veysel* de bunun bilincinde, bu gerçeği deyimler dizelerinde:

Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sadık yarim kara topraktır

Ama şu da var: Demek insel davranışlar doğru olana da, doğru olmayana da eğilimli. Ne yapacağız? Usumuzu kullanacağız! Tanrıelçilerinden devlet başkanlarına dek! İnsel davranışlar önceden bilinemiyor. Çünkü insel beyin:

10^{26} (100 000 000 000 000 000 000 000 000)

parçacıkları (partikülleri) içeriyor. Kuvant mekaniğinde olduğu gibi, daha önce bu sayısız parçacıkların nasıl davranacağı bilinmediği için; insanın ne düşünüp ne yapacağı da bütün ayrıntılarıyla bilinemiyor önceden.

Beyini, beyin gözeneklerini oluşturan bu sayısız parçacıkların nasıl davranacağını da bilemiyoruz.

İnsan bir yandan doğadan etkilenirken, öte yandan doğayı da etkiler. Nasıl? Eylemlerini bilinçli kullanarak. Evrensel oluşumun içindeyim, öyleyse tam anlamıyla özgür değilim. Öyle diye olayları, olguları, yapılması gerekeni yüzüstü mü bırakacağız? Doğanın bir diyeceği varsa, doğanın ürünü insanın da bir diyeceği var. *"Önceden herşey belirlendi, yapacağım birşey yok"* diyerek İslamcılıkta olduğu gibi elini kolunu çaprazlayıp beklemenin ne denli boşuna olduğu apaçık! İnsan düşünülerinden, eylemlerinden vazgeçmez. Önceden karar verme diye birşey de yok. Olaylar birbirini izliyor. Doğa da öyle. İnsanın eylemlerini sürdürmesinden daha doğal ne olabilir? İnsan eylemlerinin sorumlusu kendisine ve çevresine karşı!

Fiziksel yasalar düşünce boyutunda bireysel düşüncelere, isteklere, davranışlara dönüşür bireyin usgücünde. Böylece fizik yasaları insel boyutta yerini özgür düşüncede bulur. Bu durumda birey doğrudan doğruya eylemlerinden sorumlu. Fiziksel alanla düşünsel alanın işlevlerini birbirine karıştırmamak gerekiyor. Fiziksel alan daha çok örgenlerin birbirleriyle oranlamalı oluşumunda; düşünsel alan da eylemlerin uygulanmasında etkinliğini gösterir. Doğanın ürünü olduğumuza göre, doğabilimlerin temel yasalarıyla insel davranışların araştırılmasına önem verilmeli.

Bir yandan korkunun, tedirginliğin verdiği yeğinlik, öbür yandan güvensizlik İkinci Büyük Savaş'tan sonra insel saldırganlık azalmak şöyle dursun, daha da çoğaldı. Bu korkunç durumdan kurtulmak, kurtuluş yolları aramak insanın kendisine düşüyor. Bunu başaramadık mı insanlık için kurtuluş yoktur!

3

Doğa Yıkımları

Gökten düşen bir yığın özdek parçalarının yeryuvarlağında iklim değişikliklerine neden olduğunu bütün uzmanlar onaylıyor. Eski Çin yazmaları Batı Roma İmparatorluğu'nun 20-30 yıl süren soğuk ve yağmurlu günleri nedeniyle batmak üzere olduğunu, kocaman göktaşlarının birbiri ardısıra yere düştüğünü yazar. Fransız iklim uzmanı Jean Grove, son 10 000 yılda "mini buzçağları"nın gelip geçtiğini belirler. Bunlardan kimileri birkaç yüz yıl sürmüş. İnsanlara korku salan kuyruklu yıldızlar, dev göktaşları yeryuvarlağını delik deşik ediyordu. Bu göktaşı yağmurları bir zamanların kuyruklu yıldızlarının artıkları. Mekke'deki Karataş da bu göktaşlardan biri!

Evren, atomların birbirleriyle çeşitli yollarla birleşmesinden oluştu. Doğadan ayrı ve üstün bir ilk neden yoktur.

***Demokrit** (İÖ. 460-370)*

Doğa yıkımlarının dinlerin oluşumunda etkisi büyük. Tarih boyunca dinsel saplantıların; açlıklar, sıkıntılar, bunalımlar ve doğa yıkımlarıyla birlikte ardıarası kesilmeyen anlatıları, insanları tedirginliğe, korkuya sürüklüyordu. Din sözcüleri, onların yandaşları böylesi olaylardan yararlanmışlar, düşlemlerinde süsleyip püsledikleri tanrıların gerçekliğini pekiştirmeye çalışmışlardır. Örneğin beşbin, onbin yıl önce insanların bir güce düşkünlüğünden nasıl yararlanılmışsa; 3000, 2000, 1400 yıl önceleri de bu durumlara başvurulmuştur. Günümüzde de insanlar Cennetin veresiye Hurileri, Gılmanlarıyla aldatılıp durmaktadır!

İnsanın usuna, imgelemine, kavramına sığdıramıyacağı yoksulluklar ortalığı kasıp kavuruyordu 1000 yıllarında. Kıtlık yılları birbirini kovalıyor; halk vebadan, açlıktan kırılıp geçiyordu.

Bu dönemde Fransa'da üç yıl bir damla yağmur düşmedi toprağa. Toplumda onarılmaz yarıklar açıldı, ortalığı kapadı soyguncular. Bir kentten başka bir kente yiyecek, içecek bg. götürülemez oldu. İskandinavyalıların ataları *Vikingler* tutmuşlardı deniz kıyılarını, ırmakları.(1) Vikingler kentlere, köylere saldırıyordu güpegündüz. İnsanlar canını kurtarmak için kurtlarla boğuşuyorlardı.

1030 yıllarında dincilerin *kıyamet* haberleri ortalığa yayılmaya başladı. Çünkü İsa 33 yaşında ölmüştü. Ne zaman olsa gelebilirdi dincilere göre! (Bu satırları yazdığımız anda (18 Şubat 1995) Stockholm sokaklarında duvarlarda okuyabilirsiniz: *İsa yakında gelecek!*) Bu 1000 yıllarında da gün yaklaşmıştı! *"Haşır neşir"* sıtması kafaları iyice tütsülemişti. İnsanlar *şizofrenik* bir çöküntüyle bu söylentilerden bir türlü kafalarını kurtaramıyorlardı.

Yeniden sarmaya başladı kıtlık ortalığı! Bu sıkıntılı günlere çağın papazı *Raoul Glaber* şöyle tanıklık ediyordu gözüyle gördüklerine:

---

(1) Nilson Peter, Rymdljus, Stokcholm 1994.

".... Beş altı kilo buğday altmış parça altına satılıyor. Zenginler zayıflayıp soldu. Yoksullar ağaç köklerini kemirmeye başladılar. Aç insanlar, insanları öldürerek etlerini kızartıp yediler. Güçlüler, güçsüzleri duvara kıstırıp parçaladılar, sonra da kızartıp yediler. Kimi aileler çocuklarını birkaç yumurtaya sattılar. Hayvanlar insanlardan daha güvenli yaşıyorlardı. Anababalarını öldürüp yiyord uçocuklar. Sonra da analar babalar çocuklarını yemeye başladılar. İnsan eti kızartıp yemek alışkanlık durumuna geldi. Tournus kentinde sokaklarda insan eti satılmaya başladı..."

Hani tanrıları Musa'nın, İsa'nın, Muhammed'in?

Bütün bu olaylar 29 Haziran'da Güneş tutulmasında olmuştu. Çekilip gitti günışığı. Kuşkulanmaya başladı halk Avrupa'da! Hiç kuşku yoktu artık. *"Kıyamet"*in belirtisi buydu işte! O *son gün* gelmişti! *"Bir sessizlik yürekleri sardı"* diye yazıyordu olaylara tanık biri: *"Korkunç bir yıkım insanlığı yokedecek!"*

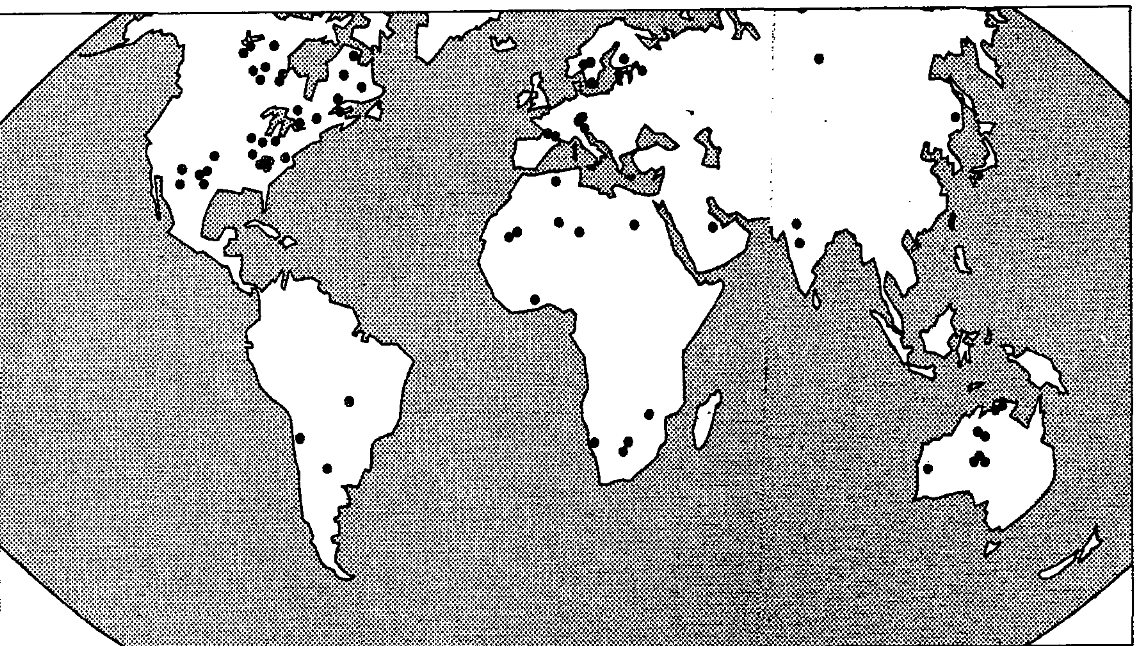
İnsanlar yaşadıkça nereye gitseler *kıyamet* haberleri, *yıkımları* onları aldatıyordu. İnsanların bu korkulu anlarında, günlerinde; şurada burada fırsatı bulan kişiler *"kıyamet peygamberliği"* yapmaya başladılar! Evet "kıyamet" kopacaktı. Şizofrenik tedirginlikler birbirini kovalamaya başladı böylece. Artık ardı arası kesilmiyordu böylesi tedirginliklerin. O gün, *o kıyamet günü* yaklaşmıştı. Bunun gününü, saatını saptamak zamanı da gelmişti artık.

İncil'in sayfalarını açıp bir bir okumaya başladı halk 1000 yıllarında. Avrupa'da! Gökteki ışıl ışıl ışıldayan yıldızlar nasıl yeryüzüne düşecek, herşeyi paramparça edecekti.(2) Artık iyiden yaklaşmıştı o *kıyamet,* o kargaşa günü!

Halk yığın yığın sokaklara koşuyor, göğe bakıyordu tedirgin tedirgin. Her yerde, şurda burda orda korku kol geziyordu. Yakımlar yıkımlar, din kitaplarının yakım yıkımlı tümceleriyle insanların kafaları altüst olmuştu. Nasıl olsa olacak olacaktı! Her yanda "şizofrenili" bir korku ırmağı!.

---

(2) Kur'an'daki *Kıyamet* anlatıları Tevrat ve İncil'den alınmıştır. Ortaçağ Avrupalısı *kıyamet sıtmasını* Kur'an'dan önce biliyordu. A.R.E.

Yeryüzüne düşen göktaşları

İnsanlık tarihi yakımlı yıkımlı, vurumlu kırımlı korkular tarihi.. Öyle ya ne varsa çevremizde solup gidiyor, zamanın elinde çürüyordu. Tanıdıkları, dostları bir bir yitiriyoruz. Yaprak sararıp döküllüyor, kuruyor, çürüyor. Çürüyüp herşey sona doğru gidiyor! Durum böyle olunca, tüm insanlık, içinde yaşadığımız evren de neden yıkıma uğramasın?

İşte bütün bunlar, bunlara benzeyen olaylar, olgular doğada insanı korkutup sünepeleştiriyor! Bir de buna din sözcülerinin tersinilmez yakım yıkımlarını ekleyin.. Sonra da yığın yığın sünepeleşmeler.. Er ya da geç.. Bu sünepeleşmeler, din sözcülerinin, yandaşlarının kulaktan kulağa yaymış olduğu yakım yıkımları gelip bulacak insanları...

1000'li yıllar süresince - beşbin, onbin, yüzbin yıllar öncesi olduğu gibi ardıarası kesilmeyen *göktaşı yağmurları, ateş yağmurları* izledi birbirini. *Clubda Napier* tarihsel kaynaklar aradı bu olaylar için. Olayı kesinledi birçok tanıklar. Daha sora da yerbilimsel bulgular onları doğruladı. İngiliz-Avustralya gözlemevi araştırıcılarından *Duncal Steele,* Yeni Zellanda'da bir patlamayı açıkladı. Bu patlama olayı 1200 yılında olmuştu. Bir başka olay da Batı Avrupa'da 793'te yaz ortalarında görülmüştü.

Gökten düşen bir yığın göktaşlarının *(meteorit)* yeryuvarlağında iklim değişikliklerine neden olduğunu bütün araştırıcılar onaylıyor. *Binlerce yıl birbirini izleyen böylesi göktaşları, ateş yağmurları halka korku salmakla kalmamış yalnız; Cennetli Cehennemli dinsel öykülerin de kaynağını oluşturmuştur!*

Eski Çin yazmaları Batı Roma İmparatorluğu'nun 20-30 yıl süren soğuk ve yağmurlu günleri nedeniyle batmak üzere olduğunu, kocaman göktaşlarının birbiri ardısıra yere düştüğünü yazar. Fransız İklim Araştırmacısı *Jean Grove,* son onbin yılda mini buzçağları'nın gelip geçtiğini belirler. Bunlardan kimileri birkaç yüz yıl sürmüş. İnsanlara korku salan kuyruklu yıldızlar, dev göktaşları yeryuvarlağını delik deşik ediyordu.(3)

Yeryüzünde taş parçalarının düşmesi çoklukla yaz ortalarına rastlar. 1178'de Ay'da patlama olayı 25 Haziran. Sibirya'da Tunguz

---

(3) Peter Nilson: age.

Uzaydan gelen bir göktaşı (meteorit) yeryuvarlağının atmosferine giriyor. Resminde Yengeç bulutsusunun yakınında (M^{1}) parlak yıldız (altta sağda) görülüyor.

patlaması 30 Haziran 1908'de. Patlama olayı hemen hemen aynı tarihlerde. Bu bir rastlantı değil! Çünkü her yıl yaz ortalarında yeryuvarlağı bir yığın taş, çakıl, evrensel göktaşlarının arasından geçer. Bu durumu sık sık göremeyiz.

Bu göktaşı yağmurları bir zamanların kuyruklu yıldızlarının artıkları. Bunlardan artakalanlar. Mekke'deki *karataş* da bu göktaşlarından biri!

Aldebaran yıldızının da bulunduğu *Boğa burcunda* yığın yığın göktaşları var. Bu göktaşları uzun zaman önce bir kuyruklu yıldızdı. Şimdi yaşlandı. Ortaçağda sayısız göktaşlarıyla daha ışıklıydı yeryüzü, Aralık ayında yörüngesini izlerken! Rus gökbilimcileri *Astapovic* ve *Terenteva*, ışıklı Aralık ayı göktaşları üzerine 1000 yılına değgin bir bildiri düzenledi. Ortaçağda Boğa burundaki ışıklı göktaşları. Ortaçağ Avrupası insanlarını korkutmuş, deliye çevirmişti! O zaman kıtlığın simgesiydi bu ışıklı göktaşları.

Milyarlarca çakıl taneleri yayıldı havaya. Gökte ateş kıvılcımlarına dönüştü bu durum. Zaman oldu yeryüzüne düştü binlerce binlerce göktaşları. Yok olan dev kuyruklu yıldızlardan artakalan buz parçaları *Sibirya*'ya düştü 1908'de . Bugün de birçok buz dağları, dev taşparçaları uzayda dönüp durmaktadır. Yeryuvarlağına, başka gezegenlere çarpan bütün bu taşp arçaları, buz blokları dev bir kuyruklu yıldızdan artakalanlar *(Peter Nilson: age. Uppsala Üniv. Gökbilimcisi.)*

Bir zamanlar binlerce binlerce yıl önce uzayın derinliklerinden, *Oort Bulutsusu* denilen kuyruklu yıldızlar uzayından Güneşe doğru kuyruklu yıldızlar geldi.

Çıplak gözle görülemeyen *Encke* kuyruklu yıldızı, eski çağlardan kalma. Bütün kuyruklu yıldızlar zamanla parçalanır, küçülür. Güneşin çevresinde her dönüşte binlere ton gaz uzayın karanlığında yiter gider. Buz kalıpları küçüldükçe küçülür. Kuyruklu yıldızın kuyruğu da kısalır zamanla, solar ve birbiri ardısıra yokolur. Milyarlarca yıl buzun içinde donup kalan çakıl taneleri çözülür. Böylece bu dev kuyruklu yıldızlar milyonlarca göktaşlarına dönüşür. Ünlü Karataş *(hacer-ül esved)* bu milyonlarca göktaşlarından yalnız biri.

Bu milyonlarca taşlar da korku salıyor insana. Yeryuvarlağı yılda iki kez milyonlarca taş ve buz parçalarıyla bombardıman edilir. Tanrıyla ilişki kurduklarını söyleyenler bu bilgileri bize veremediler! Evet yerler gökler patlamalarla titreyip sarsılır. Bu bir - herkesin, daha doğrusu kendini bilen insanlar gibi *jeolojik bir olgu,* tanrısal hiç değil!

Bu doğa olayları nedeniyle Eskiçağ insanları, şaşkınlıklarından donup kalmışlar, olup bitenlere bir anlam verememişler. Sonra da tanrıların birbirleriyle savaştıklarına inanmak zorunda kalmışlar!

Yunan söylencebiliminde buna değgin örnekler var. Bunlardan biri tanrı *Zeus*'un *Tyfon*'u yenmesi. Eskiçağ yazarlarından *Plutarchos*'la yaşlı *Plinius,* Tyfon'un kuyruklu yıldız olduğuna inanırlar. Alman araştırıcısı Bn *İlse Fuhr;* Babil'den, eski Mısır'dan bir yığın kuyruklu yıldız simgeleri bulunduğunu belirleyip *Haç işaretinin bir kuyruklu yıldızın resminden geliştiğine inanıyor.* Doğru olabilir. *dinlerin oluşumu ve kökeninde* doğa olaylarının etkileri kolay kolay yadsınamaz! Çünkü din tarihi, insanlık tarihiyle içiçe, onun içinde; ondan ayırdedilemez! Din, insanlık tarihine ilişkin, ondan ayırdedilmez bir olgu! Böceklerin, kertenkelelerin böyle bir olgusu yok! Olamaz da! Neden? Çünkü insel düşünceleri yok...

1178 yılının bir yaz sabahı bir uzay dağı Ay'a düştü. *Gervasius*'un dinleyip ve yazmış oldukları doğruydu. Uzaydan gelen bir dağ parçasının Ay'a nereye düştüğü de kolayca saptanabildi. Birçokları *Gervasius*'un yazdıklarını okumuş, ama hiçbir şey anlamamışlardı. Bu durumu ilk olarak anlayan, çağımız Ay araştırıcılarından *Jack Hartung* oldu. Hartung bu metni ilk 1970'in başlarında okumuştu. Uzay adamları 1969'da Ay'a ayak bastığı zaman, hiçbir insan gözünün o ana kadar görmediğini, 1178 yılında *Cambridge* yakınında gezinen kişilerin görmüş olduklarını anlamışlardı. Yukarda anılan uzay dağı Ay'a düştüğü zaman, o andaki hızı 40 000 km idi. Bu durumda Ay'a çarpan dağın serbest bıraktığı enerji de ortalama 100 000 megaton! Bu güç, yeryüzündeki bütün atom gücünün on katı! Bu çarpmadan sonra Ay'ın tümden kararması, patlama sonucu yayılan gaz nedeniyle Ay'ın çevresi toz ve buz parçalarıyla doldu.[4]

---

(4) Peter Nilson: age.

15 Km büyüklüğünde *Gaspra* Göktaşı

Milyonlarca yıldan beri - günümüze kadar - yeryüzünün birçok yerleri göktaşlarıyla delik deşik oldu. Güneş çevresinde dönen bu göktaşları arasıra yeryüzüne düşer. Araştırıcılar Güneş dizgesinde saatte 200 000 km hızla dönen milyarlarca göktaşı saptadılar. Bunların çapı 1000 m ile 1000 km arasında değişmektedir. Şimdi gökbilimciler dev ırakgörürlerle bu göktaşlarını inceliyorlar. Bunlardan 500'ü saptanmış olup bunların da % 5'i gelecekte yeryüzünün yakınından geçecek.

Yeryuvarlağına çarpma olasılığı bulunan göktaşları, daha yere düşmeden atom misilleriyle parçalanacak! Bilim ve teknik böylesine gelişti!

İslamlıktan önce Kabe, putların bulunduğu tapınma yeriydi. 630'da putlar kaldırıldı. Kabe önce puta tapma yeriyken, müslümanların dinsel yeri oldu. *Kabe*'deki *Karataş*, yeryüzüne düşen milyonlarca göktaşından biri!

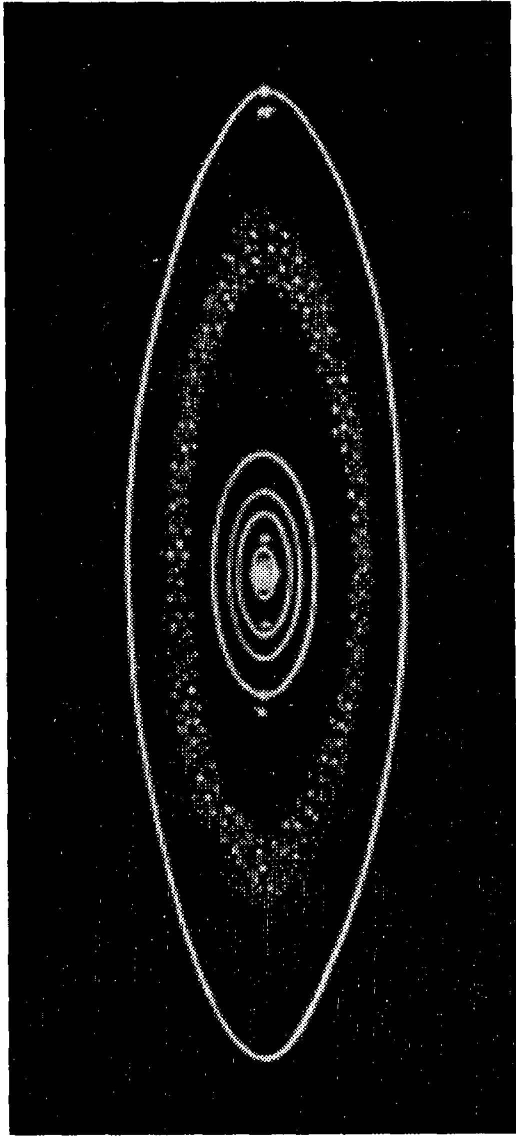
Ortaçağın bir yaz sabahı Ay'ın geçirmiş oduğu bu yıkım serüvenine, yeryuvarlağı uğramış olsaydı ne olurdu? Ay'da insan olmadığı için bu yıkım yeryüzündeki gibi masallar üretmedi! Yani tanrıelçileri üretilmedi! Neden? Çünkü Ay'da insan yok! Söylenceleri, masalları olduğu gibi; demek tanrıları, "vahiy" dedikleri esinleri, tanrıelçilerini üreten de insan! Kendi eliyle kendi çukurunu kazan insan! 1178 yılının bir yaz sabahında Ay'ın uğramış olduğu bu *yıkım serüveni* savlarımı açıkça kanıtlıyor!

Kutsal diye adlandırılan kitapların ve *kıyamet* diye önümüze sürdükleri anlatılar, böylesi gerçek evrensel yıkımların yanında hiç kalır! Uzaydan yolunu şaşırıp gelen (yörüngesinden sapan) dev bir dağ parçası (düşünün saniyede 40 000 km) yeryuvarlağına çarparsa (Evet!) Bu yıkım yarın da olabilir, 300 - 500 yıl sonra da, onbin yıl sonra da, bir milyon yıl sonra da..) elbette insanlık zarar görür! *İçinde yaşadığımız evren, güvenli bir yer değil! Hiçbir şey güvenli değil evrende!* Evet çarparsa, herşey altüst olacağı gibi, böyle bir yıkımda insanları boşuna oyalayan *imgetanrılar* hiçbir şey yapamazlar! Nitekim 4.7 milyar (4 700 000 000) yıldan beri bu böyle! Ne zaman yetişti yardıma bu milyonlarca tanrılar?

Merkür'de, *Merih*'de, *Ay*'da binlerce göktaşı çukurları var! Bunların çoğu Güneş dizgesinin gençlik günlerinden (yıllarından) kalma! Beş milyar yıl önce Ay'lar, gezegenler oluşunca taşlar yağdı uzaydan! Yeryüzünde tanıdığımız göktaşı çukurlarının sayısı 120'yi bulur. En küçükleri 10 km çapında. Ortalama her 100 000 yılda bir bu büyüklükte göktaşı yeryüzüne düşer! Çapı 150 - 200 km uzunluğunda göktaşı çukurları milyonlarca yıl yıpranarak yeryüzünde yitip gittiler. Yeryüzünde hava, su, rüzgar herşeyi aşındırır!

Birçok araştırıcılar dinozor dedikleri o dev kertenkeleleri 65 milyon yıl önce göktaşlarının öldürdüğünü belirtiyor. Göktaşları nedeniyle iklim değişiklikleri de böylesi yıkımlara neden olabilir!

1186'da *Terazi* burcunda birkaç gezegen bir doğru çizgide bulunacaktı. Yahudi gökbilimcilerinin insanlığa bildiri mektubu

Göktaşları da, gezegenler gibi Merih'le Jüpiter arasında Güneş çevresinde döner. Göktaşlarının bir bölümü yeryüzüne buradan gelir

yazdıkları dedikodusu bütün Avrupa'ya yayıldı. Nezle sayrılıkları uzaydan yeryuvarlağını saracak; su baskınları, veba başkaldırmalara neden olacak, anlaşılan dünya batacaktı. Bundan on iki yıl sonra da yeni bir haber yayıldı ortalığa. Yeni bir *antikrist* doğmuştu Babil'de. Belki de 1186'da! Gezegenler bir doğrultuda yerini alacak ve *kıyamet* kopacaktı!.

Gökbilimciler *Victor Clube, Bil Napier* 1296'da yeni belgeler buldular. Bir göktaşı olayı olmuştu Rus kenti *Veliki Usçuğ*'da Koskocaman kara bir bulut şimşekler, gök gürültüleriyle birlikte bir ateş yuvarlağı bütün göğü sarmış, gök aydınlanıvermişti! Belki de Tunguz'da başa gelen olayın tıpkısıydı!

Yıldız falcılarından *Arnauld de Villeneuve*'e göre, dünya 1335'de batacaktı. Lamı cimi yok batacaktı! Ussal nedenleri de vardı bu konuda! Bunın gerçek belirtisiydi yoksulluk günleri! Yakımlar yıkımlar, sayrılıklar, başkaldırmalar bu yüzyılda birbirini kovalamıştı. Bir düzensizliğe doğru gidiyordu bütün günler.. Dünya batacaktı, bunun lamı cimi yoktu!

Bu yüzyılda *Yunus Emre* (1245-1325), Anadolu'nun içinde bulunduğu durumu belirliyordu yalın bir dille:

Gitti beyler mürveti
Binmişler birer ata
Yediği yoksul eti
İçtiği kan olmuştur

Bu karmakarışık dönemde, zamanın kurşun ağırlığı altında Anadolu insanlarının beklediği neydi? Barış içinde, kardeşçe yaşamak! Bu nasıl olurdu? Nasıl gerçekleşebilirdi bu? Bütün XIII. Yüzyılda ve XIV. yüzyıl başları yağmalar, yakımlar yıkımlarla geçmişti. Şuraya buraya saldırmalar; baskınlar, adam kesmeler asmalar, yokluklar, yoksulluklar, yarına güvensizlik, umarsızlıklar halkı canından bezdiriyordu. Böylece Tanrı'ya sarılmaktan başka umut kapısının olmadığı bir çağda *Koca Yunus;* başkaldırmaya varan şiirlerini söylemekten çekinmiyordu:

Ben mi düzdüm beni sen düzdün beni

.....

Rızkını yiyip seni aç mı kodum
Ya yiyip öynünü muhtaç mı kodum

.....

Terazi ana gerek bakkal ola

Moğolların kıyımı, Selçukluların parçalanması, günden güne artan vergiler, tedirginlikler, düzensizlikler, karışıklıklar, yarın umudunun yitişi.. Bütün bu sürüp giden kargaşalar, bunalımlar, insan yaşamının hergün binbir sıkıntıya boğulması.. Bir Tanrı varlığıyla nasıl uyuşurdu? Bunu bildiği için de, *"Tanrı yoksa yok.. Onu arama boşuna!"* demek istiyor, bir yandan Ortaçağın karanlığına baş kaldırmakla kalmıyor, XX. Yüzyılın Türkiye'deki köktendincilerine örnek oluyordu, onlara meydan okurcasına:

Allah'ı ararsan gönlünde ara
Mekke'de, Kudüs'te, Hac'da değildir!

"Tanrıtanımaz" diye tanınan *Spinoza*'nın savı kısaca şu:" .. *Bu yüzden biliyoruz ki biz Tanrı'da, bize ruhunu bağışlayan Tanrı da bizde (içimizde)'dir.."* Bu düşünbilimciden ortalama 250 yıl önce Yunus'un vardığı sonuç da bundan başka değil!

Hem ben O'yum, bu ben neyim?

1309'da kıtlık başladı *Danimarka*'da. Haçlı savaşları güneye doğru yürüyünce, halk varsılları öldürdü. Birkaç yıl sonra da, 1315 -1317'de kıtlık günleri sardı Avrupa'yı. Seller, su baskınları kapladı her yeri. Sonra ardıarası kesilmeyen yağmurlar..

Bu dönemden kalan belgeler sayrılıklara, ölümlere tanıklık etmez yalnız; insan eti yendiğini de belirler. Öyle ki asılan suçlular darağacından alınıp ateşte kızartıldıktan sonra yeniliyordu. Bu da yetmiyor, açlar gece gizlice yeni gömülen ölüleri mezarlardan çıkarıp yiyorlardı *(Peter Nilson, age.)* 1319'da *Polonya, Rusya,*

Sibirya kırılıp geçti açlıktan! Gökbilimsel araştırmalar bu yüzyıllarda Güneşin yüzeyinde olağanüstü bir durgunluğu açıklıyordu. Halk sokaklarda, evlerde açlıktan kırılıp geçiyordu. Her yanı kar kış kaplamıştı!

Yıldız falcılarının da kendilerine göre gözardı edilemeyecek yorumları vardı. XIII. Yüzyılın bütün yıkımlarını evrensel bir örgüye bağlıyorlardı!

1337'de başlayıverdi *İngiliz-Fransız 100 yıl* savaşları. Fransa'nın soyulacağını söyledi bir falcı! Doğa yıkımları birbirini izliyordu. 1342-43'deki sel baskınları *Almanya'*daki yeni bir Tufan'ın başlangıcıydı!!. Gökkuşağını neden yaratmış olduğunu unutmuştu belki Tanrı! En sonunda 1347'de *Kara ölüm* denilen veba salgını kasıp kavuruyordu *Avrupa'*yı! Ölsündü yüzbinlerce! *Musa, İsa, Muhammed tanrılarını ırgalamıyordu hiç de* bu doğa olayları!

Ortaçağ insanı Avrupa'da artık iyiden iyiye inanmıştı sürüp giden veba salgınının beklenen *büyük yıkımı* bütünleyeceğine. Bu dönemlerden bize ulaşan belgeler *kan yağmurlarından, kuyruklu yıldızlardan, göklerden dökülen ateş yuvarlaklarından, depremlerden, yerin içinden sürüp gelen sayrılıklı dumanlardan, sislerden* sözetmektedir. Gene etkinliğini sürdürüyordu yıldız falcıları! 1345'de ünlü yıldız falcısı *Simon Couvin, Kova burcunda* üç gezegenin bir çizgide biraraya geleceğini söylüyor karamsar haberler salıyordu halk yığınlarına! 1348 yılında *Veba sayrılığı Paris'e gelince* kocaman bir ateş yuvarlağının üstüste iki gece ışıdığı dillere destan olur! (Dikkat ediniz: Veba sayrılığıyla göktaşı yuvarlakları arasında kurulan ilişkiye!)

Bu dönemde Veba sayrılığı önü alınamaz bir yıkımdı. *Musa, İsa, Muhammed tanrıları iyileştirme yardımında bulunmadılar!*

Her yerde acı, her yerde korku

diye sızlanıyordu ozan *Petrarca:*

Evler bomboş, kentler ıssız, tarlalar bakımsız.

İsveç yazın tarihinin kökenleri yeterince aydınlanmamıştır. Bu konuda çok az biliniyor. Bu karanlık dönemden kalan pek bir şey yok. Şimdiye değin, 2500 *Run yazıtları* bulunmuştur. Bu da 800 yıllık bir zamanı kapsar. Bir çeşit anıları içeren bu yazıtlar kazıbilimsel, tarihsel önem taşısa da yazınsal değerleri yoktur. Kimileri ölülerin ardından, onların anılarına yazılmış kısa parçalar.. Örneğin *Smäland*'da bulunan bir *Run Yazıtı*'nda şunlar yazılı:

Vimund dikti bunu ardından kardaşı Sven'in
insanları seven
sofrasına cömert,
bütün kişilerden
çok değer gören.

Kişisel duyguları içeren, kısa ve uzun dizelerden oluşmuş. En eski şiiri sayılabilir İsveç'in. Kimi Run yazıtları ölenin ya da yakınlarının dizeleri sanılıyor. Bunun gerçekliği henüz kanıtlanmamıştır. Bundan başka, bu yazıtların oluşumu da ayrı bir sorun! *Don Irmağı*'yla *Alp Dağları* ve *İskandinav* ülkeleri arasındaki alanlarda rastlanıyor daha çok. İskandinavya'da yazın, demek gerekse, Hristiyanlığın bir yapıtı. Daha önce yazınsal metinlere rastlanmamaktadır.

İsveç tarihi gibi, İsveç yazını da Hıristiyanlığın yayılmasına koşut bir çizgi izler. Bu dinin egemenliği yaklaşık olarak 1100 tarihi kabul edilir. Bir yüz yıl sonra da Batı ürünü İsveç Ortaçağ ekini yeşerir. Çift kökenli bir ekin: Hıristiyanlık ve Avrupa ekini. Pek doğal olarak, en önemlisi yazın tarihi açısından bir kesimin ortaya çıkmasıdır. Dil bilen, okuyan, yazan bir kesim. İşte bu kesim ekinle yazının gelişimini sağlar.

Eski çağda İsveç'te böyle okuyan, yazan takımı yoktu. İlk yazınsal yazılar gerçekte XII. yüzyıldan kalmadır ve latincedir. Türkçe'de en eski yazılı metinler İÖ II. yüzyıldan (kimi Çin kaynaklarındaki şiirler bg.) ya da VI. yüzyıldan kalma *Orhun Yazıtları*'dır. En eski İsveççe yazılı metinler XIV. yüzyılı sonuyla XV. yüzyılın başına değgin. Bunların örnekleri de çok az. Çünkü

çiftçiler ne yazmayı ve ne de okumayı biliyorlardı! İlk manastır XI. yüzyılda kuruldu. XII. yüzyılda bütün İsveç'e yayıldı. İlk basılan kitap, vaizler için yazılan masal kitabı: *dialogus creaturarum moralizatus* (1483). Baştan iki dilli bir ülke olmuştu İsveç. Bu yüzden latince XVII. yüzyıla değin varlığını korudu. Doğabilimcisi *Linné.,* yabancı ülkelerdeki bilginlerle latince olarak yazışıyordu.

Latince, ikinci anadili olarak da yaşadı İsveç'de. İlk Hıristiyanlığın yayılımındı İngilizlerin, daha sonra da Fransızların etkisi görülür. Kimi İsveçliler, üniversitede okumak amacıyla, XII. yüzyılda özellikle Paris'e gittiler. Bu dönemde her yıl elli İsveçli Paris'te okuyordu. Öğrenci yurtları da vardı. Çoğu öğrenciler İsveç'e dönerek "magister" ve doktor sanıyla kilise ve devlet hizmetlerinde önemli görevlere atanıyorlardı.

1350'den sonra *İsveç-Fransız* ilişkileri birden kesilir. Sonra Almanlarla hem ekinsel hem siyasal ilişkiler kurulur. İşte bu dönemde *Alman dili, İsveç dilini* etkiler. Köktenci eski İsveççe, latinceden çok Almancanın etkisini taşır. Yabancı sözcükler dilin yapısını da etkiler ve böylece dilde yetersizlik yaratır. Dil, özgürlüğünü bulmak için Dalin'i bekler. Gerçekte, İsveç Ortaçağ yazını kişiliğini bulamayan anonim bir yazın olarak kalıyor.

1526 yılı İsveç dininde olduğu gibi İsveç yazınında da bir dönemeç sayılır. *Yeni Tutsu* İsveççe'ye çevrilir: *Gustav Vasa* İncili (1541). Eski İsveççe yerini azçok yeni İsveççeye bırakır. Bir çeşit yeniden doğuş. İncilin çevrilmesiyle yeni bir dil, yazınsal bir örnek ortaya konmuş olur. Çeviri bir değil, birkaç kişinin ürünü: *Olaus Petri, Lauretius André,* Olaus'un kardeşi *Laurentius Petri*. Çeviride *Luther*'in de etkisi görülür.

Bütün bu yıkımlar, yoksulluklar *Şeyh Bedreddin* (1359-1420)'i de etkilemiş olacak ki Anadolu'da şöyle yazar:

"*.... Dünyanın toprağı, toprağın bütün ürünleri insanların ortak malıdır. İnsanlar eşit olarak yaratılmıştır. Birinin mal toplayıp öbürünün aç kalması Tanrı'nın amacına aykırıdır. Tinler, özdeklerde bulunan güçlerdir. "Kıyamet" belirtileri boşuna beklenmekte-*

dir. Kıyametin kopacağı yoktur. Bedenin parçaları bir kez dağıldıktan sonra biraraya gelebilmeleri ve ölü bedenlerin dirilmesi olanaksızdır. Yeryüzünde olup bitenlerden başka ne Cennet, ne Cehennem vardır! Ayrılıklar din adamlarının iyleri karıştırmasından doğmuştur..."

Bu din adamlarının işleri karıştırmasının ayrımına varmış olacak ki ünlü gökbilimci *Uluğ Beg* (1394-1449), *"tapınaklar yıkılır, saraylar paramparça olur ama bilim yaşar"* diyordu. Böyle bir gerçeği söylediği için Mekke'yi ziyarete yollanır. Babasının (Başbuğ) buyruğuyla -önceden planladığı gibi- babasının adamlarınca yarıyolda öldürülür! Ama *Ulug Beg* yaşıyor ünlü fizikçiler, gökbilimciler arasında: *Thales, Al-Battani, Ulug Beg, Kopernik, Galile, Newton, Laplace, Einstein bg..*

Aradan yıllar geçtikten sonra, ünlü gökbilimci *Johann Stöffler,* yeni bir Tufan olacağını 21 Şubat 1524'te yeryüzü suda boğacağını söyledi. O gün Balık burcunda, deniz tanrısı Yıldız takımında buluşacağını belirledi bütün gezegenlerin. Gezegenler Güneş çevresinde bir doğrultuda sıralandı mı yıkım olacaktı! Tanrı'nın yedi renkli gökkuşağını Tufan olmaması için yaratması da yardım etmiyordu. Herkes bir yere kaçtı, bir deliğe sokuldu malını mülkünü bırakıp! Birçokları dağların tepelerine çıktı suda boğulmamak için. *Toulouse*'da bir doktor kurtulmak çabasıyla ailesi, kendisi, komşuları için bir kayık yaptı! Ama yıkım günü gelip geçti. Hiçbir şey olmadı! Bu kez yıkım gününü ileri bir tarihe attılar! 15 Haziran 1525 yılına ertelediler. O gün de gelip çattı. Güneş her zamanki gibi doğup batıyordu. Hiçbir şey olmadı o gün de!

XV. Yüzyılda Anadolu'da *Kaygusuz Abdal,* çöl düşlemlerinden bıkmış olacak ki, hiç çekinmeden:

Kıldan köprü yaratmışsın
Gelsün kullar geçsün deyu
Hele biz şöyle duralım
Yiğit isen geç a Tanrı!

diyordu. XVI. Yüzyıl *Bektaşi* ozanlarından *Azmi* de, tanrılığa yakışmayanı görüyor, insanlığının bilincine vararak sorunu bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyordu:

Şanına düşer mi noksan görürsün
Her gönülde oturursun yürürsün
Bunca canı alıp gene verirsin
Götürüp getiren kervancı mısın?

Düşünceleri uğruna başını verdi *Şeyh İbrahim* XVI. Yüzyılda İnsanın, bütün varlığın özü olduğunu açıkca söyledi. İnsanın tek yaratıcı güç olduğunu da belirledi:

Âdemden gayrı ademdir
Gel âdeme er bu deme

Ne demek bu minicik iki dize biliyor musunuz? Bu minicik iki dize, *Einstein*'ın minicik denklemi $E=m.c^2$ benzeri çok anlamları birarada yoğunlaştırıyor! Yukardaki iki dizecik, *"insan yoksa, hiçbir şey yoktur. İnsana gel, insanın gerçeğine ulaş"* anlamını dile getiriyor! "Anlayana saz, anlamayana davul zurna az" demek istiyor!

Peki, yukardaki ünlü denklem ne demek? Bu da şunu belirtiyor: Güç (enerji), ışık hızının (saniyede 300 000 km) karesiyle kütlenin çarpımına eşittir. Matematik bir denklemle deyimlenen bu doğa yasasında E enerji, m kütle ve C^2 ışık hızının karesi: $300\ 000^2 =$ 90 000 000 000. Güneşte saniyede 597 milyon ton hidrojen, 593 mlyon ton helyuma dönüşür. Böylece 4 milyon tonluk tüketim, Einstein'ın ünlü minicik denklemine uygun düşer. Peki, *"Âdemden gayrı ademdir"* neye uygun düşer? Evrenin bilincine varacak olan yalnız insandır gerçeğine uygun düşer! Azıcık düşünen bunun böyle olduğunu hemen anlar!. Düşünmekten korkmayalım. İnsanın, insan oluşumuzun biricik niteliği: *Düşünmek.*

Biz gene insanlığın yaşamış olduğu korkulu, serüvenli konumuza dönelim! 1525 yılının 15 Haziran gecesi ortalık ağarırken bir

bulut parçası yükselmeye başladı. Kaçışan insanlarla doldu yollar, sokaklar. Ayaklar altında ezilen ezilene. Avrupa'da sanki bütün halk bulaşıcı dünya yıkımı sayrılığına tutulmuştu! Yeğin bir yağmur başladı sonra. Böyle bir yağmur olsa olsa *Tufan* belirtisi olabilir. Eskiçağların kutsal kitaplarda anlatılan Tufan yeniden gelmişti. Tufandı bu, Nuh Tufanı gibi bir Tufan! Halk yeniden dağlara, yüksek tepelere, kilislerin kulelerine tırmanmaya başladı. Tevrat'ın, İncil'in, Kur'an'ın Tufan öyküleriyle halk sanki yakapaça edilmişti! Halk bir kaşık su görse Tufan sanıyordu! Yok yere boğulmak da vardı, tanrılar da olsa!

1532'de Suriye'de bir dağ yarıldı. Hemen bir kitap yayımlandı şu metni içeren:

"..Zaman geldi geçiyor, dünyanın yıkımı yakında!"

Yeniden bir doğru üzerinde gezegenler karşılaşması olacak 1584'de, bir yeni Tufan yeryüzünü suya, sellere boğacaktı. Böylece bütün bu yüzyıl boyunca yeni yeni söylentiler birbirini kovaladı dünya batacak diye! Bu *kıyamet* isterisi bitmiyordu bir türlü! Her kuşak yine kendi içinden *kıyamet peygamberleri* yetiştirecekti.

Gene yeni bir dedikodu kapladı ortalığı. Antikrist Babil'de doğmuştu XVI. Yüzyılın başında. Fransızlar *Henri IV'*den gizli bir mektup almıştı. Bu mektupta doğan çocuğun, bu antikrist çocuğun büyük ve kedi gibi dişleri olduğu, sekiz günden sonra konuştuğu yazılıydı! Bu çocuğun doğumu 1578'de olmuştu! Yayılan söylentilere göre o zaman ateş ve kan yağmıştı (Işıyan göktaşlarını öyle yorumluyorlar bilerek ya da bilmeyerek! Çünkü dincilerin ve kralların halka dehşet vermekte çıkarları vardı). Evet! Ateş ve kan yağmıştı göklerden *Stralsund* katedralinin çevresine. O günden sonra taş çatlasa 67 yıldan çok yaşamayacaktı insanlık! İşte bu yıllar içinde *kıyamet kopacaktı!*

İsaac Newton (1642-1727), *İncil'*in metinleri yardımıyla geleceği seyrediyordu. O çağının dinsel modasına uyarak *kıyametgünü'*nün birkaç yüzyıl sonra gerçekleşebileceğini söyledi. (Dinsel kıyamet söylentileri fizikçi Newton'un bile kafasını bozmuş!

"Peygamber benim" diyenlerin kafası bozulursa çok mu?) Yaşlılık günlerinde Newton, *"kıyamet"*in 2000 yılından önce olamayacağını söylemiş! Böylesi yollara saptığına göre, kendinden önce yaşayan Nostradamus'ün etkisinde kalmış olsa gerek!

Newton, gezegenlerin nasıl devindiğini çekim yasalarına göre açıklarken; bir yandan da bunların yörüngelerinde dingin duracağından kuşkulanmış olacak ki *Tanrı'nın arada bir karışarak durumu düzelttiğini* söylemek zorunda kalıyor! Ya da çağının din baskılarından kurtulmak için durumu sindirmeye çalışıyor.

Ama Laplace, bir bilimadamı onuruyla gezegenlerin yörüngelerinde durması için *tanrılara gerek olmadığını* açıklayıverdi. Gezegenlerin yörüngelerinde dönmeleri, böyle bir uyum doğa yasalarının zorunluluğu nedeniyleydi. Bu yasaların ürünü, yapısı uyum, gene bu doğa yasalarının çözülüme uğramasıyla bozulabilir. Ne uyumda, ne de uyumun çözülümünde tanrıya gerek yok! Newton'un imgelediği gibi herşeyin üstesinden gelen, düzeltici bir Tanrı olsaydı, bozulmayan bir evren, yaratırdı! Bunu yapamadığına, yıkımların önünü alamadığına göre; evren, evrende herşey tanrılık bir iş, bir yapı değildir. Evren, evrende her şey *kendiliğindenliği* belirlediğine, varlık sürekli olarak değişimli bir yol izlediğine, kendi doğrultusuna yöneldiğine göre böyle bir evrende tanrının, tanrıların işlevi nedir?

Din sözcülerinin imgetanrıları 4 700 000 000 yıldan beri hangi işlevlerin üstesinden gelmiştir? Pythagorcuların, Keplerin harmonia'sı *doğa yasalarının uyumun*dan başka birşey değil!

Nerede olursa olsun, insanların kafası çöl düşlemlerine saplanınca böyle olur işte: Cambridge Üniversitesi *Prof. William Whiston* (1667-1752), yaşamının en etkin araştırma yıllarını *kıyamet gününü* saptamak amacıyla geçirir. Dünyanın yaratısını, Tufan'ın nedenlerini bulduğuna inanıyordu çocuklar gibi! Bir kuyruklu yıldız Güneşten bir parça soyup almış. Dönmeye başlayınca deniz bu parçayı ondan almış, kara parçalarını suyla doldurmak için! 1700 yılında bu Prof. öylesine başarıya ulaştı ki, artık gelecek üzerine kestirmelerde bulunacaktı! Katolik kilisesi "iktidarı"nı Hıristiyanlığa bırakacak Whiston'a göre 1736 ile 1866

arasında! 1736'dan hemen sonra Yahudilerin Filistin'e döneceğini söyledi. Ondan sonra yeğin bir deprem olacak dünya kentlerinin onda birini öldürecekti! Yaşlılığında Londra'da deprem olunca doğru hesapladığını kanıtlamış oldu kendi olurlarıyla!

Kıyamet günleri, saptanan günlerde *Kıyamet* gerçekleşmemiş olsa da; hep ileriye, gelecek günlere erteleniyordu! Ama *Kıyamet* kopacaktı bir gün!

Yıldız falcıları, kimi bilimciler bütün gerçekliğiyle doğayı açıklıyorlardı. Şöyle diyordu *Johannes Kepler* (1571-1630) yasalarıyla:

1 *Gezegenlerin yörüngeleri değirmi değil, ovaldır. Güneş, ovalın odak beneklerinden birinde bulunur.*

2 *Gezegenler, Güneşe yaklaştıkları zaman, Güneşten uzaklaştıkları zamandan daha hızlı dönerler.*

3 *Bir gezegenin eşit zamanlarda yörüngesi üzerinde çizdiği yayları sınırlayan Güneş - gezegen vektörleri arasında kalan alanları birbirine eşittir.*

Yapmış olduğu ırakgörürle *Galilei* (1564-1642), Ay'a bakınca yeryüzüne benzediğini, Ay'da da dağlar, tepeler olduğunu gördü. Güneşe bakınca da, yeryuvarlağının Güneş çevresinde döndüğünü anladı.

1832'de gökbilimci Bn. *Marie Damoiseau,* 29 Ekimde *Biela* kuyruklu yıldızının yeryuvarlağının yörüngesinden geçeceğini hesapladı. Marie'nin bu bilimsel bildirisi büyük bir korku yarattı halk arasında. Bunda Marie, yeryuvarlağının 30 Ekimden önce o noktaya gelemeyeceğini söylemeyi unutmuştu. *Kıyamet* peygamberleri(!)'nin söylentileri gibi özdeş etki yapmıştı bu bildiri de! Tanınmayan başka bir "kıyamet peygamberi (!)" o sıralarda bir haber yaydı ortalığa: 13 Haziran 1857'de bir kuyruklu yıldızın çarpmasıyla yeryuvarlağı tutuşup yanacaktı. Birçokları bu bildiriyi

kolera salgınına yorumladı! 1901 ve 1919 arasında dünyanın batacağı söylentileri yayıldı.

Bu dönemde *Anadolu*'da, Kayseri dolaylarında, Develi İlçesinde bir halk ozanı yaşıyordu. Doğruyu söylediği, dizelerinde gerçekleri yansıttığı için halk arasında adını deliye çkarmışlardı. Bu yiğit halk ozanı *Seyrani* (1807-1866), *Abdülmecit* (1839-1861) zamanında İstanbul'a geldi. Orada yedi yıl kaldı. Bir yandan öğrenimini yaparken, öte yandan âşık toplantılarına katılarak *Tasavvuf* üstüne görüşlerini benimseyip *Alevi-Bektaşi* yolunu seçti. Gözüpekliliğin, korkmazlığın etkileri şiirlerinde özgün bir havaya bürünür. Keskin, duygun, yiğit söyleyişiyle seslenir halk yığınlarına:

Evvel ahir bir kurbar.lık tekeyim
Vaktı gelsin bıçağını çal bana

Haksızlığa, kıyıcılığa ve çağının kağşamış, çökmüş anlayışına karşı çıkar:

Tarlasına haram tohumu eken
Helal mahsulünü biçer mi bilmem

Öleceğini bilse de yaraları deşmekten çekinmez:

Küçük lokma ile dolmaz avurdu
Ne yaman insanı kastı kavurdu
Cihanın külünü göğe savurdu
Geçti sadarete hayvan olanlar

Onda korkusuz, yiğit bir taşlamacı, eleştirici niteliği var. Bu nitelik *Seyrani*'nin toplumcu yanıyla birleşir. Çağının ahlak bozukluğunu, toplumda yaralar açan kişileri; softaları, kadıları, din adamlarını, kıyıcıları, sadrazamı, padişahı bg. korkusuzca eleştirir:

Ham sofular tesbih çeker vird olur
Gözün hayvan yemin çalmada olur
....
Mahkeme rüşvetçi, fetva şüpheli, şahit yalan
Hakkı iptal eylemekten kadılar ar eylemez

Çağının kötülüklerini sergiler:

Bitmez oldu harmanların eyisi
Hurma tadı verir erik kayısı
Sadrazam etsen eğer seyisi
Ölmüş eşek arar nalın sökecek

Bilimsiz kişinin ürünü, yaratıcı olur mu? Bir yandan bilgisizleri eleştirirken, öte yandan keskin bir doğa gözlemcisi olarak karşımıza çıkar. Şiirleriyle çoğu zaman okuyucu derin derin düşündürür:

Yumurtanın iki olsa sarısı
Beyazına çıkar onun yarısı
Cahil adam misli yaban arısı
Çeç yapsa bal yapmaz orman içinde

Günümüzden 2500 yıl önce Anadolulu *Anaksimenes* (Milet), Güneşle Ay tutulmaları karanlık yuvarlakların ışıklı yuvarlakları gölgelemesiyle oluşur dediği gibi, yeryuvarlağını sarı öküzün iki boynuzuna yerleştiren bağnazlara karşı *Seyrani* de Anadolu'nun ortasından:

Arz boşlukta Güneş için dolanır[5]

(5) Yeryuvarlağının Güneş çevresinde oval biçiminde dolaştığı söylenir. Güneş'in bir noktada durgun olması koşuluyla bu deyim uzlaşır. Ama Güne'in kendi devimi olan bir yıldız olduğunu düşünelim. Gerçekte, yeryuvarlağının yörüngesinin bitimli bir elips olmadığı, sarmal olduğu anlaşılır.

Seyrani, eşsiz bir içseziyle çağımızın gökbilimsel gerçeklerine uygun olarak dünyayı Güneş çevresinde dolandırır. Bu *dolanma* sözcüğü, bilimsel *sarmal* sözcüğüne daha uygun düşer. *A.R.E.*

Yaşamı yoksulluk içinde geçen ozan yine yoksulluk içinde öldü. 1976'da *Develi*'ye heykeli dikildi.

1 Ağustos 1919'da *Venus, Jupiter, Merih* birbirine yakın duruma gelmişlerdi. Aralığın ortasında bütün gezegenler özdeş doğrultuda bulunacaklardı. Hoş olmayan haberler yaymaya başladı gazeteler: Arjantinli gökbilimci *Albert Perta* cansıkıcı bir haber yaydı. Gezegenler Güneş çevresinde özdeş doğrultuda yerlerini alınca *Güneş lekeleri* daha da büyüyerek, 17 Aralıkta dünya batacaktı. Güneş lekelerinin sayısı çoğaldı mı, çekim yasaları da altüst olur deniyordu. Yörüngesinden bir saptı mı dünya ateş cehennemi olan Güneşe düşer düşmez tutuşup yanar! Bir ayak topunun *Vezuv* yanardağına düşer düşmez tutuşup kül olduğu gibi!

Halley kuyruklu yıldızı 1835'de çekip gitmişti uzayın derinliklerinde. 75 yıl sonra yeniden gelecekti. Yıkımın kendisi değilse bile, haberleri bütün dünyayı sarıp sarmalamaya başladı. 1910 yazında kuyruklu yıldız isterisi her yanı kapladı! O gece yeryuvarlağına Halley kuyruklu yıldızının kuyruğu bulaştı mı bütün insanlık ölecekti! 19 Mayıs 1910'da Halley yıldızı yeryuvarlağından 23 milyon km uzaklıkta bulunuyordu. Çokları kuyruğun sert olduğunu düşünüyor, yeryüzüne çarpmasıyla herşeyin yıkıma uğrayacağı söyleniyordu.

Halley yıldızının çekirdek bölümü *ağılı cyan* gazını taşıyordu. Bu da böcekleri öldürmek için kullanılan bir ağıydı. Böcekleri öldüren, insanı da öldürürdü. Böylece bütün uygar ülkeler Halley yıldızının *mavi oksijen* denilen ağılı gazı içerdiğini duymuş oldular! Bir 75 yıl daha insanlık korkular içinde yaşayacaktı. Böyle ağılı bir gaz kuyruğa bulaşan yeryüzünde insan diye birşey kalmayacaktı. 1909 son yazında Macaristan'da kendini öldürenlerin sayısı artmaya başladı. Verilen bilgiye göre kuyruklu yıldızın ağısıyla ölmektense, kendini öldürmek daha iyiydi. Böylesi dedikodular duyuldu Avrupa'da. Herkes kaçacak delik arıyordu. Halk soluk soluğa kiliselere doldu *Moskova*'da, *Odesa*'da.

Halley yıldızı yeryuvarlağının yakınına gelmeden, ağılı mavi oksijen gazı evlere dolmasın diye anahtar delikleri, bacalar kapatıldı. Oksijen gaz maskeleri satın aldı kimileri. Kısacası *Avrupa panik içindeydi korkudan!*

1910 yılının 19 Mayısı sabahın saat üçünde Halley yıldızı Güneş'in önünden geçecekti.

Yıldızın ağılı gazları Avrupa'da sabahın erken saatlerinde yayılmaya başladı. Kuşkuya ne gerek vardı? Bunu herkes söylüyordu! O gece *Roma*'da *Peter* alanında halk birbiri üstüne yığıldı. Papanın ışıklı penceresine dikildi halkın gözleri. Dağ taş soluk almıyordu. Her yan soluk soluğa.. Çokları korunmak amacıyla bütün gece kapıları açık Peter Kilisesi'ne sığındı. *Madrid*'de, *Paris*'te *Avrupa*'nın öbür kentlerinde halk yollarda, sokaklarda karıncalar gibi dolaşmaya başladı. *Bayern*'de halk sokaklara taştı ellerinde İsa'nın haçıyla, evliya resimleriyle! O gece dünyanın öbür yerlerinde neler oldu? Hiçbir tarih yazılmadı bu konuda.

Ama öylesine yaygındı bu *Halley* kuyruklu yıldızı. İstanbul'da aydın kişi, toplumcu roman yazarı *Hüseyin Rahmi* (1864 - 1944)'nin yapıtlarına girmişti.

Kuyruklu Yıldızın Altında İzdivaç (1912)'tan:

"- *Ay yere batsın Sıtkı da, karısı da!. Bu öyle karı boşama filan değil, iş fena!.*

- Ne olmuş canım?

- Ortalık çalkanıyor. Bursa'daki Sağır Sultan duydu. Senin hâlâ bir şeyden haberin yok!

- Ay, yüreğimi oynatma öyle... Meraklanınca boğazıma birşey tıkanıyor, fena oluyorum. Evvelki kadar keder götüremiyorum. Pek acıklı birşeyse söyleme rica ederim.

- Acıklının acıklısı.. Evlere, barklara şenlik. Dostlar başından ırak!.

- Etme Bedriye.. Yüreğim gümbürdüyor.. Acaba Hacı Babama selamünkavlen mi geldi? Söyle bayılacağım...

- Dünyaya Kuyruklu Yıldız çarpacakmış..."

Dinsel saplantılarla çarpıtılan bu doğa olayından dokuz yıl sonra, aynı gün, o gün Samsun'a ayak basıyordu *Mustafa Kemal*

Paşa. Hiçbir şey ırgalamıyordu O'nu. Osmanlı İmparatorluğu'nun son artığı İstanbul hükümeti *Kemal Paşa*'nın başını getirene altınlar bağışlıyordu. Oysa Kemal Paşa Anadolu'nun egemenliğini değil yalnız, binlerce yıl düşlemli masallarla aldatılan Anadolu halkının uyanışına ışık tutacaktı. VIII. Yüzyıldan X. Yüzyıla kadar tam 200 yıl. VII. Yüzyılın yazıklı ilkel Arap oymaklarının olduğu gibi, Arap halifeleri çapulcu, yağmacı birlikleriyle Türk ve Kürt halklarını kılıçtan geçirerek Müslüman olmaya zorlayıp kimliklerini almışlar ve onları yıllarca din adına haraca bağlamışlardır! Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkış eylemi; bütün hakları elinden alınan halkın egemenliğini değil yalnız, bunların 1000-1200 yıldan beri karanlık düşlemlerle avutulan halkların uyanışını da sağlayacaktı. Böylece *Kemal Paşa*'nın bu eylemi Anadolu'da, VII. yüzyılın ilkel çöl düşlemleriyle beslenen gericiliğe de son vermek amacını güdüyordu!.

Konumuza dönüp Kuyruklu yıldızla tedirgin Avrupa'yı betimlemeye çalışalım: Binlerce binlerce yıl bu göktaşları korkusu insanları bırakmadı. Böylesine sayrılıklı korkularla sayıları 20 000'i aşan büyüklü küçüklü dinler türedi yeryüzünde. Hiçbir zaman bu konularda tam bir tarih yazılmadı. Yazılsaydı dinlerin maskeleri çoktan düşecekti.

İlk olarak yok olacaktı insanlık 1910'larda! Baştan sona böylesi haberlerle dolup taşıyordu gazeteler.. Deniz kıyılarından kaçıyorlardı *Minnesota*'da insanlar.. Halley yıldızının yeryüzüne çarpması deniz taşmalarına neden olacaktı. Güney Devletlerinde biri pencereden dışarı bakınca ağılı gazların yayıldığını görmeye başladı. *Brezilya*'nın *Campos* kentinde insanlar kaçacak delik arıyordu. Bütün Hıristiyan dünyasında halk, papazların çevresinde toplanmaya başladı günahlarını bağışlatmak için!

Aşık Veysel'in şiirlerinde *Zühre* diye adı geçen sabah yıldızı, Venus gezegeni doğudan parlamaya başlamıştı. Venus'le kuyruklu yıldızı birbirine karıştırıyordu halk. Bir an geldi hangisi Venus, hangisi kuyruklu yıldız ayırdedemez oldular. Ertesi gün dünya hiçbir yıkıma uğramadan gündüz oldu. O gece geçti. Ertesi gün

gökbilimciler gözlemlerini özetleyip açıkladılar. Halkla alay edercesine hiçbir şey görmediklerini söylediler. Öyle ki kuyruklu yıldızın kuyruğunu da görmemişlerdi, ağılı gazı da! Yeryüzünde ağılı mavi oksijen gazı da yoktu!

Bu sıralarda *Société astronomique de France*'a bir mektup geldi. Bu mektupta gerçeğin bilinmesini istiyordu halk. Bunun üzerine ünlü gökbilimci *Camille Flammarion* (1842-1925) dergideki yazısında şöyle diyordu:

"..... Bir gün gelecek, kuşkusuz gezegenimiz de ölecek. Yaşlılık, sayrılık.. belki de bir 'kaza' sonucu.. Ama gezegenlerin özdeş doğrultuda biraraya gelmesi böyle bir yıkıma neden olamaz. İnsanoğlunu Tehdit edecek bir tehlike varsa, o da Prusya'nın silahlanmasıdır!..."

Halk ilk olarak aydın bir bilimadamı olan *Flammarion*'un bu yazısıyla ussal bir yanıta kavuşmuş oluyordu.

Binlerce yıl insan kafasında beslenip büyüyen, büyüyüp kökleşen *dinsel yıkım öyküleri* din sözcülerinin "iktidar"larını güçlendiren *masallı kıyamet* simgesine bürünmüştü!

Tanrı olsun ya da olmasın -önemli değil- evrende hiçbir nesne, hiçbir şey olduğu gibi sonsuza sürüp gidemez. Tanrı olsun ya da olmasın - yıpranma, aşınma vardır! Bu gerçeklerden kurtulamaz hiçbir şey! Ölüm de bir yıpranmanın, aşınmanın sonucu! Ama nedir ki din sözcüleri, onların yandaşları genellikle toplumda kendilerine yer ayırmak isterler *korkunç yıkım bildirileriyle!* Dinsel öyküler, söylentilerle tasarladıkları imgesel dünyalarına ulaşmayı amaç edinirler. Melekli, şeytanlı, cinli masallar da sayrılıklı tasarımlar, imgeler üstüne kurulmuştur. Herşeye üstün kılınan Allah'ın önüne *şeytan* çıkarılır. Bu herşeyin üstesinden gelen Allah yaratmış olduğu şeytanla başgelemez!... Din sözcülerine göre bu şeytanlar insanlara musallat olur. Sonra da bu Tanrı, yaratısından bezmiş, usanmış gibi insanlara öğüt vermeye başlar:

"- Şeytana uymayın!.."

Bu öğüdün altını mı alırsınız, üstünü mü? Bu Tanrılık bir iş mi bu? Binlerce yıl önce havaya uçurulan bu balonların - XX. Yüzyılın sonlarına doğru yenecek, yutulacak yanı var mı?

1908 yazında Sibirya'da olan biteni anımsayanlar var. Orta Avrupa'da gecenin ortasında gazeteler okunabiliyordu Sibirya'da başa gelen olayla! Neydi bu? Geceleyin, göğün aydınlığında fotoğraf çekilebiliyordu. Geceleyin yıldızları göremediklerinden sızlanıyordu gökbilimciler! Batı Avrupa'da, Güneş battıktan sonra kırmızı bir ışık göründüğünü, daha sonra tutuşan bir alev gördüklerini söylediler. Birşeyler olmuştu? Ama ne? Hiç kimse birşey anlamıyordu. Gizin çözülmesi, olayın bilimsel olarak açıklanması en azından on yıl sürdü!

Sovyet araştırıcısı *Leonid Kulik,* göktaşlarına ilgi gösteriyor, incelemeler yapıyordu. Olaydan sonra gazetelerde çıkan bütün yazıları topladı. Anlaşıldığına göre Baykal gölünün batısında insanı şaşırtan bir doğa olayı olmuştu. Maviye çalan bir ışık yuvarlağı arkasında dumanlı bir kuyrukla yere düşmeden önce patlamıştı Sibirya ormanlarının arasında. Yeryüzü tersyüz olmuş, tirenler durmuştu sanki. Ne de gidecek yol vardı. Evlerin çatıları uçmuş, rüzgara kapılan insanlar oraya buraya atılmıştı. Yapyassı kesilmiş ormanlar, yerle bir olmuştu. Durumun en ilginç yanı hiç kimse ölmemişti. Ama hepsi de kıyamet gününün o gün olduğuna inanıyordu. Bu olay 1908 yılının 30 Haziran günü sabah saat 7'den sonra olup bitmişti.

Olayın bir göktaşının yere düşmesiyle ortaya çıktığını açıklayıverdi *Leonid Kulik*. Sonra da olay yerini araştırmaya başladı. 1921, 1925-26, 1927 yılları *Tunguz* ve *Yenisey* dolaylarında ormanın birkaç bin kilometrelik alanı yerle bir olmuştu. Patlamanın olduğu yerde bir de *krater* buldu. Buradan 20 km uzaklıktaki herşey kömür olmuştu. Kulik, hızla yere çarpan göktaşının toprağın altına gömüldüğünü söyledi. Ama göktaşı bir türlü bulunamadı, 1920 yı-

lının sonuna kadar. Birçok yanardağ ağızları bulunduysa da hiç birinde göktaşına raslanmadı. Ama o bölgenin insanlarıyla yaptığı konuşmalarda ilginç yanıtlar da buldu. Patlama yerinden 400 km ötelere savrulup atılmıştı bahçelerin tahta duvarları. 700 km uzaklıkta atlar yerlere çarpılmıştı.

Patlamanın gürültüsü 1000 km ötelerden duyulmuş. Taa *Amerika*'dan saptanmıştı bu dev patlamanın basınç dalgası! Sonra da bu basınç dalgası dünyayı dolaşmış *Postdam*'a gelmişti. *Washington* ve *Cava*'daki deprembilimciler yerin sallanıp titrediğini saptamışlardı.

Kulik, yaşamı boyunca bu olaya neden olan bir dev göktaşı olduğuna kesinlikle inanıyordu. Ama bütün çalışma ve çabalarına karşın böyle bir göktaşının artıklarını bulamadı. Buna çok özüldü! Toprağı eşdi, kazdı, oydu.. Ama donmuş yosunlardan başka birşey bulamadı. Bu arada halk çeşitli düşlemlere daldı. Düşen belki bir uzay gemisiydi! Ya da *Karşıtözdek*, antimateria! Kimileri de öyle ki yerin dibinden geçip giden *Karadelik*'ten söz ediyordu!

Ama bugün kesinlikle biliyoruz 1908'de Sibirya'da, Yenisey bölgesinde neler olup bittiğini. Küçük bir göktaşı düşmüştü Tunguz bölgesine. Buna oranla *Kabe*'deki Karataş göktaşı çok küçük! *Tunguz* göktaşı çapı birkaç yüz metre bir buz dağı! Buz kümesi (bloku). Birkaç yüz metrelik bu göktaşı, yere düşmeden önce havada patlayıp yokolmuştu! Hemen hemen 50 megatonluk hidrojen bombası gücünde. Bu düşen küçücük bir kuyruklu yıldız! *Meteor!* Öyle bir yere düştü insanların çok bulunmadığı! Bu da bir fiziksel rastlantı! Öküzün altında buzağı aramaya hiç de gerek yok! Büyük kentlerin bulunduğu bir yerde, sözgelimi Orta Avrupa'da birkaç saniyede milyonlarca insan ölürdü. Din sözcülerinin yandaşları duymasın bunu! Biliyorum çokları duymamıştır! Tanrılar, melekler, cinler, şeytanlarla karıştırırlardı herşeyi! Daha çok aldatıp sömürmek için yazıklı halkı! İyi ki düşlemli çöl ülkelerine düşmedi bu koskocaman göktaşı buzları!

Bu dönemde insana, insan gücüne düşüncesine bütün içtenliğiyle değer verir *Tevfik Fikret* (1867-1915). Ozan, insanı bütün değerleriyle yansıtır:

Şeytan da biziz, cin de; ne şeytan, ne melek var
Dünya dönecek Cennete insanla inandım.

Hakikat, nesnel gerçekliğin usgücümüzdeki öznel yansısı. Diyelim şu taş gerçek, onun usgücümüzdeki yansısı gerçektir. Fikret, *gerçek* sözcüğünü tam anlamına oturtmak ister, oturtur da!

Anladım çünkü hakikat başka

Tanrıyı irdeleyen, bütün dönemlerden, geçitlerden sonra *Edip Harabi* (XX.Yüzyıl) bizim bütün çalışmalarımızda belirlediğimiz gibi, tanrıların *insan düşüncesinin yaratısı* olduğunu açıkça söyler. Evet! Tanrılar insan düşüncesinin, imgesinin ürününden başka birşey değil:

Kendisinin henüz ismi yok idi
İsmi şöyle dursun cismi yok idi
Hiçbir kıyafeti resmi yok idi
Şekil verip tıpkı insan eyledik!

Gene bir şiirinde yer alan:

Asılsız fasılsız yaptık Cenneti

ya da:

Bir Cehennem kazdık gayretle derin

dizeleri *Edip Harabi*'nin bütün *Cennet-Cehennem* öykülerinin insan tarafından uydurulmuş olduğunu, gerçekle hiçbir ilgisi, ilişkisi bulunmadığını açıkca söylüyor. Doğa olmasaydı bütün tanrı kav-

ramları da güme gidecekti. Neden? Çünkü insan olmayacaktı. Nitekim, dinazorların günümüzden 140 milyon yıl ile 65 milyon yıl arasındaki ortalama 70 milyon yıllık dönemlerinde tanrıları olmamıştır. Neden? Çünkü dinazorlar dinsel düşünceli yaratıklar değildi! Öyle ya, her zaman sorduğumuz gibi; insan olmasaydı, evren üstüne bilgiyi, evrensel algıyı kim edinecekti? Öküzler mi, keçiler mi; filler, gergedanlar mı?..

Muhammed'in yakınlarından *Ebu Hureyre, "iki çeşit bilim öğrendim Peygamberden. Ancak birini size öğretmeye izinliyim. İkincisinden tek söz çıtlatacak olsam boğazım kesilirdi"* diyor. *Ali*'nin torunu *Zeynelabidin* de, *".. nice bilim cevheri var ki onları açıklayacak olsam, beni puta tapmakla suçlar, kafamı kesersiniz.."* diyor.

Peygamber, *Ebu Hureyre*'ye ne demişti? Varlığın tek özümleyicisi *insan* mı demek istemişti? Ne *başlangıcın*, ne de *sonun* sahibi yok mu demek istemişti? Herşey *doğa yasaları* mı demek istemişti? Kısaca, herşey bu gördüğümüz doğa mı demişti? *Muhammed ölmek üzere* son soluğunu vermeden önce, hem de çırpınarak *Ömer*'e *"gerçeği söyleyeceğim"* diye sızlanınca, *Ömer* bu gerçeği söylemeye neden engel olmuştu? (Bkz. *Yasak Tümceler).*

1 Haziran 1981'de *Nasa-araştırıcıları* uzay araştırmaları alanında bilimsel bir oturum düzenlediler. Bir çalışma kolu bir göktaşının yeryuvarlağına çarpması konusunu ele aldı. Böylece bir *"project Spacewatch"* Uzay gözetleme tasarısı düzenlendi. Irakgörürler, radarlar yardımıyla yeryuvarlağına çarpma olasılığı bulunan gök nesneleri zamanında saptanıp önlemler alınacaktı. Yıkıma neden olacak nesnelerin, göktaşlarının atom bombasıyla patlatılıp yokedilmesi!

Jet Propolsion Labaratory, Colorado'da birkaç araştırıcıyı çağırdı. Gökbilimciler, uzaybilimciler yeryuvarlağının nasıl korunacağı konusunda tasarılar saptadılar. Yüz sayfalık bir yazanak hazırdı *1 Eylül 1981*'de. Ama bu hiçbir zaman yayımlanıp açıklanmadı. Göze alamadılar kamuoyuna açıklanmasını

yazanağın. Bugün bile uzmanların bu konuda ne düşündükleri pek bilinmiyor! Kanıtlardan biri şuydu: Yazanak açıklanırsa halk durumu yanlış anlar! Paniğe kapılır! Tıpkı yarım yüzyıldan beri (1947) *Ufo Araştırmaları*'nı açıklamadıkları gibi!

Göktaşları çekincesinin ne denli yoğun olduğunu kestirmek zor. Uzmanların bu bilimsel yazanağında hangi noktaların ağır bastığını bilemiyoruz. Uzaydan gelecek *doğa tehlikeleri* yazanağı gizlenmekle yatışacaksa gizleyelim! Duyurmayalım kamuoyuna! ama durum hiç de öyle değil!

1965'de Kanada'da *Revolstone* düşüp patlayan göktaşının 20 kiloton TNT'nin güç (enerji) gelişimi tartışıldı. *Hiroşima* ile *Nagasaki*'ye atılan atom bombasından biraz daha güçlüydü. Genel olarak her on yılda bir Hiroşima bombası düşer uzaydan yeryuvarlağına! (din sözcülerinin yandaşları duymasın!)

Ay yüzeyi çöl görünümlü delikdeşik bir yüzey! Yüzük biçimi dağlar, göktaşı oyukları.. Güneş dizgesinin ilk çağlarında ay üzerine taşlar yağmıştı. Bu ilk çağlara tanıklık eden bütün göktaşı yağmurları, kara parçalarının çok yavaş değişimi silindi aşınmayla. ay'da ne hava, ne de su olmadığı için, milyonlarca yıl önce bu ilk çağlardan artakalanlar olduğu gibi gözükmektedir!

Günümüzden *3.9 milyar yıl önce taş yağmurları son buldu.* Öyle de olsa, yıldızlar arası uzay hiç de boş değil! Güneş dizgesinin dışında, bugün de taşlar, uzay çakıltaşları dolaşıp durmaktadır. Kocaman taş parçaları, uzay dağları *Alpler, Toroslar* gibi, yakınımızdaki uzayın boşluğunda dönüp duruyorlar. Bir gün olur, böylesine kocaman taşlar, dağlar Ay'a, başka bir gezegene ya da yeryuvarlağına düşebilir! *Biz insanoğlu için evrende hiçbir güvence yok!* Evren, Güneş'in bir gezegeni olan yeryuvarlağı (Tellus), insanlar için oluşmamıştır. Evrenin kimi gezegenlerinde uygun koşullar birbirini bütünlediği, canlıların yaşamasına elverdiği için canlılar oluşmuştur! İnsan da öyle! Doğa karşısında bir böcekle bir insanın hiçbir ayrımı yok! Ateşe atıldı mı her ikisi de tutuşup ölür. Sayıları 300 000 000'u aşan tanrılar da güvence olamaz!

Uzay taşlarının bir kentin üzerine ya da insanların yoğun bulunduğu yerlere düşme olanağı da var! Rastlantıya bağlı bu da! İkinci Büyük Savaş döneminde savunma araçları bu çeşit göktaşlarını saptadı. Amerikan gizli uyduları yerin atmosferine giren yabancı gök nesnelerini ısı ışınlarıyla tanıyordu. Ama askeri alanda bunun bir değeri olmadığı için önemli görülmüyordu. Uzaydan gelen bir "bomba", Güney Afrika'da bir atom reaktörünün patlamasına neden olduğu haberleri yayıldı 1993'de. Böylesi bir patlama 12 Şubat 1947'de *Vladivostok*ta olmuştu.

Tunguska'daki patlama olayları gibi durumlar her 1000 yılda bir kez olur. Bir başka araştırma kolu da böylesi olayların daha sık olduğunu söyler. Ama her 300 000 yılda bir bütün insanlığı yok edecek dev göktaşları yıkımı olabilir! Gerçekte 75 yaşında bir insan yaşamı süresince böyle bir yıkıma uğrama oranı 1/4000 dir. Başka bir oranlamayla ABD'de trafik kazalarında ölüm oranı 30 kez daha çoktur.

İlk toplantıdan on yıl sonra 1991'de araştırıcılar bir araya gelip göktaşlarının neden olacağı durumları konuşup tartıştılar. Varılan sonuç şu:

"..... Biz kuşkusuz, uzaydan gelecek tehlikelerle karşı karşıyayız. Ama bilim kuruluşları yeryuvarlağına çarpacak göknesnelerini zamanında yakalamak, onları yoketmek için gereken parasal kaynaklardan yoksunuz.

Şimdi, yeryuvarlağının yakınından geçecek olan 128 göktaşı (meteorit) tanıyoruz. Bunlardan 77 tanesi dünyaya çarpma durumunda ve çapı bir km'den daha büyük. Ama bunların ötesinde en az 1000 tane daha göktaşı var! Onları henüz tanımıyoruz. Çapı yarım km den daha büyük 10 000 göktaşı var en azından! Tunguska'ya düşen, korkunç patlamaya neden olan ufacık buz parçasından çok daha büyük!..."

Uzmanlar bildirisinin özü bu! Bütün bunlar, ince elenip sık dokunarak ortaya konan *bilimsel gerçekler!* Bütün bunlar uzaydan, gökyüzünden gelecek gök nesnelerinin yıkımıyla karşı

karşıya olduğumuzu gösterir! Bilimadamlarının birlikte ulaştığı bu sonuçlar... Sayrılıklı tasarımlar, düşler, düşlemler, imgelemler, dinsel tümceler, anlatılar değil!.. Bilimsel veriler bunlar gerçeklere dayanan!

Bilimin milyonlarca gerçeklerinden yalnız birini daha açıklayalım:

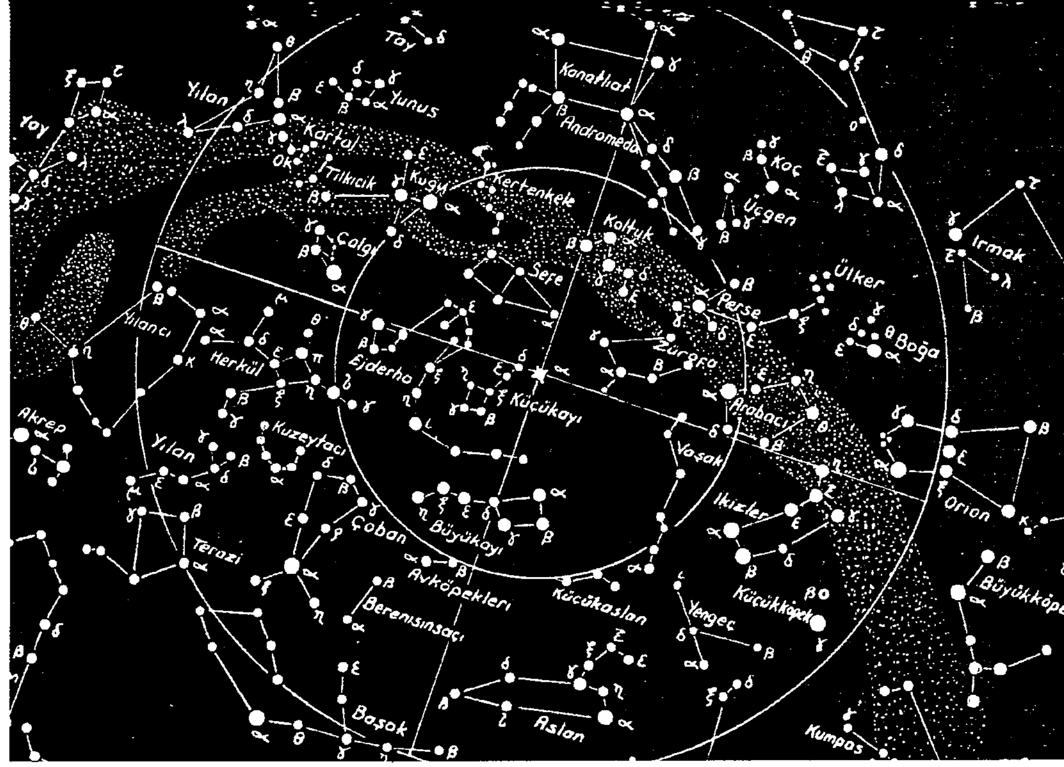
1 Ocak 1991'de küçük bir göknesnesi yerin 170 000 km (Ay'dan daha yakın) yakınından geçti. Ama uzaklık yeterli olduğu için yıkım olmadı. Hiç kimsenin de haberi olmadı ne olduğundan! Din sözcülerinin yandaşları, dinci siyasacılar her zamanki gibi düşlemlerine dalmışlar, uyuyorlardı!.

Söz konusu gerçek olayı kim haber verdi biliyor musunuz? Din sözcülerinin melekleri değil pek doğal olarak! *Kitt Peak* adlı bir gök "kamera"sı ! Hem de kendi kendine, Gök kamerası bilimcilerin yardımcısı!

Din sözcülerinin, onların yandaşlarının -önce talkını verip sonra salkımı yuttukları gibi- savaşlar insanların kötü olmasıyla çıkmaz yalnız; ekonomi, pazarlama, siyasal dizgeler de kendi kendine patlamaya neden olur! Açıkçası bir durum birçok nedenlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkar! Dizge doğrudan doğruya düzensizliğe kayar.

Bir türün ortadan kalkması için, kesinlikle büyük yıkımlar da gerektirmeyebilir. Biraraya gelen birçok ufak nedenler yığını da, bir örneklemeyle *dinozorların* yitimine yol açmış olabilir!

Bir düzen parçalandı mı, başka bir düzen ortaya çıkabilir. Doğa hiçbir şeyi eskisi gibi yapmıyor, türler birbirine benzemiş olsa bile! Durmadan değişiyor çevremiz, çevremizde herşey! Doğa yasaları böylesi değişimlerle sürüp gidiyor. Yaşadığımız yeryuvarlağı mı yalnız; evren, evrende herşey sürekli bir kargaşanın ürünü. Hiçbir durum, hiçbir durumun tıpkısı değil! İstesek de, istemesek de evrenel bir düzenin ürünüyüz. Bu düzen de, bu yıkımda ölmeyi istiyor. Din sözcülerinin tanrıları da yenik düşüyor bu gerçekler karşısında!.

Takım yıldızlar (Kuzey Yarımküre)

Barnard yıldızı bizden 6 ışıkyılı uzakta, *Yılancı* takım yıldızında. Bir *supernova* bu yakınlıkta olsaydı yeryuvarlağının geceleri gündüze dönüşecekti. Bu küçük bir yıldız. Hiçbir zaman bir supernova olamaz! *Sirius,* bizden 9 ışıkyılı uzakta. Bu da supernova olamaz!

Gökbilimciler 400 ışıkyılı uzakta, yeryuvarlağı için tehlikeli yıldızları aradılar. Bu uzaklıktan daha yakında bir tek yıldız bulamadılar! Bu uzaklıkta, Güney yıldız göğünde *Alfa crucis* var yalnız. Bu da birkaç yüzbin yıl sonra *supernova* olacak. Ama bir zararı dokunmayacak dünyamıza bunun da! 1700 ışıkyılı uzakta *Orion bulutsusu*'nda yeni yıldızlar oluşmaktadır şu anda! Öyle de olsa yeryuvarlağı -iklim koşulları elverirse- birkaç milyon yıl daha yaşamını sürdürebilir, canlılarını da, insanı da koruyabilir!

Supernovalar, doğrudan doğruya dünyamızı tehdit etmemiş olsa bile, yaşam koşulları kolayca yıkıma uğrayabilir evrende! Güneş, *Samanyolu*'ndaki yörüngesinde yolculuğunu sürdürürken yıldızlar arasından geçip gider. Güneş bu 250 milyonluk yörüngesini bütünlerken, biz de -öbür gezegenler gibi- sayısız bulutsuların, molekül bulutlarının bulunduğu uzaydan geçip gidiyoruz. Yeryuvarlağına mıhlanmış gibi durduğumuza bakmayın! Bu görünüşte öyle! Samanyolu'nun yörüngesinde Güneşle birlikte saniyede 250 km hızla uçup gidiyoruz. Güneş bu yörüngesini de ancak 250 milyon yılda bütünleyebiliyor.

Milyonlarca yıl sonra supernova olacak yıldızlar henüz doğmadı. Nerede bulunduklarını da bilmiyoruz onların. Hangi supernovanın, kuyrukluyıldızın ya da nesnelerin yeryuvarlağındaki yaşamı yok edeceğini hiç kimse bilemez! Bu daha çok rastlantılı nedenlere bağlı! Bunu bilecek bir güç yok bütün evrende!

Merih'le *Jupiter* arasında milyonlarca taş parçaları, kümeleri, *astereoid* denilen küçük gezegenler var. Yaklaşık yüz yıl önce *Daniel Kirkwood,* bunların bir doğru üzerinde aralarında boşluk bırakarak biraraya geldiğini bulguladı. Neden böylesi "boşluklar"ın olduğunu kimse açıklayamadı 1980'de bilgisayarlarla incelenmeden önce!

Küçük bir gezegen Kirkwood boşluğuna düşerse, Jupiter onu itiyor, yörüngesi değişiyordu. Böylece gökbilimciler ilk olarak Güneş dizgesinde kargaşık (kaotik) devimler olduğunu anladılar. Öte yandan *kargaşık devimli durumlar* üstüne hiçbir kestirme yapılamıyor! Kargaşa, biraz önce sözünü ettiğimiz *rastlantılı nedenler'* in de kaynağı!

Kirkwood boşluğu'ndan itilen bu taş kümeleri nereye gidiyor? Bu taşların çoğu Güneş dizgesinin içine, *Merih* yörüngesine yakın bir boşluğa doğru kayıyor. Milyonlarca yıl döndükten sonra ergeç *Merih*'e , *Yeryuvarlağına, Ay'a, Venus'e* ya da *Merkur*'e düşüyor..

Yıldız kaymaları geceleyin kıvılcım saçar. Bu da Güneş dizgesinde kargaşa olduğunu gösterir. Bir Güneş dizgesinde, bir gezegende yaşamın oluşabilmesi için; bu gezegenin yaşam koşullarını koruyabilen yörüngeye oturması gerek. Bunun için de bir yapıcıya, yontucuya gerek yok! Buna gerek de yok. Güneş dizgesinin oluşumu dönemlerinde gezegenlerden biri ya da birkaçı böyle bir yörüngede yerlerini alabilirler.

1980'lerde Neptun gezegeniyle Pluto gezegeni arasında böyle çekişmeli bir durum olduğu saptandı. Titreşimli bir etkileme. Birkaç milyar yıl sonra Pluto'nun nerede olacağını kimse kestiremez. Ama hemen hemen bütün gezegenlerin yörüngeleri kargaşık. Milyonlarca yıl sonra onların nerelerde olacağını kimse bilemez. Din sözcülerinin imgetanrıları da!..

Doğa yıkımları bir insanın yaşam süresine sığacak türden değil. Fizikte hiçbir devim, durumunu olduğu gibi sonsuza kadar sürdüremez. Bundan böyle din sözcülerinin *"sonsuz Cennet"* tekerlemeleri kuru bir aldatmacadan başka birşey olamaz! Er ya da geç değişmek zorunda herşey! Doğanın geçerli yapısı bu. Yaprağını dökecek ağaç bir gün. Açan gül solacak. Melemez olacak meleyen kuzu. Işık veren lamba sönecek. Sönecek güneşler. *Sürüp gidecek olan değişim, değişim ve gene değişim.. Değişim de değişecek...*

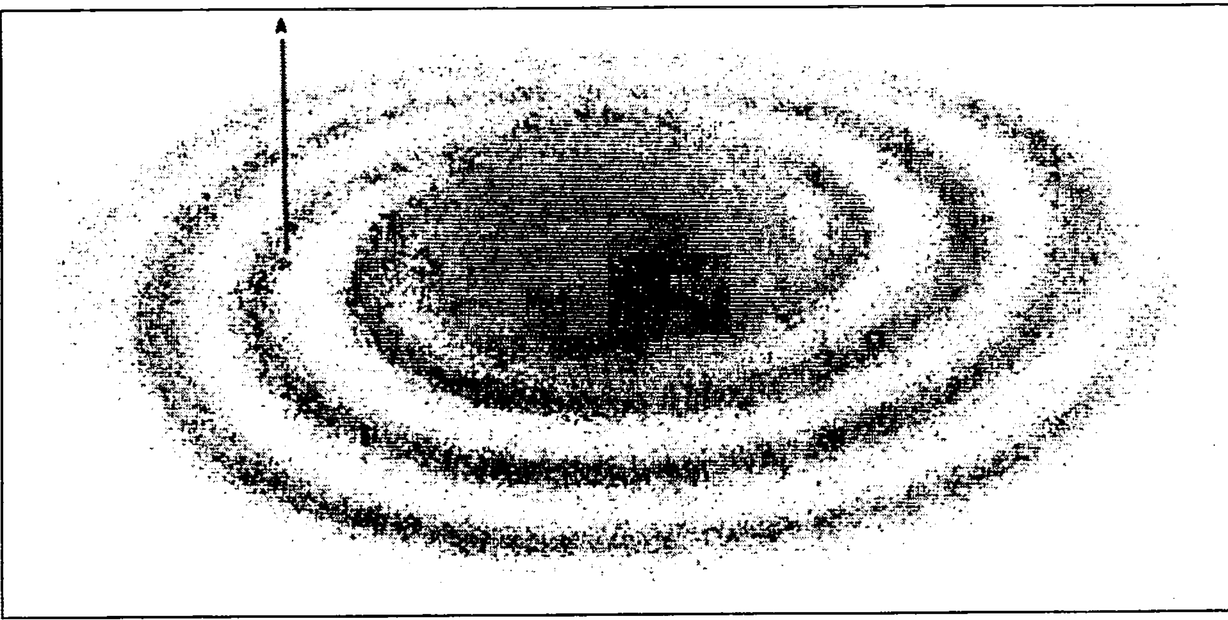
Bu satırları yazdığımız sıralarda (Mart 1995), *Kaliforniya*'dan, *Pasadona*'dan bir haber yayıldı bütün dünyaya. Bu haber, dünya dışı yaratıkları arayan SETİ *(Search for Extratterestrial*

Intelligence) 'den geliyordu. *Seti,* dünyadışı düşünceli yaratıkları arayan gökbilim dallarından biri. Büyük, dev parabol antenleriyle bu kuruluşlar, uzay istasyonları uzaydan geleceği düşünülen düşünceli yaratıkların imlerini dinler. Böylesi uzay kuruluşlarından gelen bildirilere göre şimdiye dek 60'a yakın bilinmeyen imleri yakaladılar. Belki de bu imler evrende güneşlerin başka gezegenlerinde yaşayan düşünceli yaratıklardan geliyordu.

Puerto Rico'daki başka bir SETİ kuruluşu 14 yıl, uzaydan gelen ve bilinmeyen *400* imi dinleyip araştırdı. Üzerinde yaşadığımız yeryuvarlağı, bilimsel dille *Tellus,* evrene oranla bir kum parçacığı büyüklüğünde bile değil! 200 milyar güneş ve milyarlar milyarlarca gezegen var Samanyolu dediğimiz "galaks" da. Gökbilimciler de biliyor bunu. Bu gezegenler de kendi Güneşleri çevresinde dönüyorlar. Bu gezegenlerin hiç birinde yaşam yok mu? Olmaması için de bir neden var mı? Varolduğunu düşündüğümüz yaratıklar tamtamına insana benzemese bile, bütün evreni kapsayan atomlar nedeniyle, onlar da atomlardan oluştuğuna göre, neden onlar da bizim gibi düşünce ve bilinç nitelikleriyle donanmış olmasınlar? Buna bir engel de yok, bütün evrende!

Bizim gibi anlaklı, becerikli ve düşünceleriyle teknik bakımından da neden bizim gibi gelişmiş ya da bizden daha da ileri bir tekniğe erişmiş olmasınlar? Doğada herşey doğal süreçleri izlediğine göre, bu gerçekler her zaman gözlenip kanıtlandığına göre, özdeş süreçler her yanında bu değişim ve dönüşümleri, gelişimleri neden izlemesin? Günışınları evrenin her yanında etkinliğini sürdürdüğüne; özdek de bu duyarlığa yapısına özgü özüyle katıldığına göre, evrensel doğa yasaları neden bütün evreni kapsamış olmasın? Öyle olmasaydı yeryuvarlağında da yaşam olmazdı!

Samanyolu'nun ufacık bir köşesinde yaşam koşullarını taşıyan yeryuvarlağı gibi, neden milyarlarca gezegenlerden hiç değilse bininde on bininde benzeri yaşama rastlanmasın? Kaldı ki biz uzayın sonsuz derinliğinde milyarlarca samanyollarındaki milyarlar, milyarlar, milyarlarca gezegenlerin sayılamasını yapmadık daha!.. Sonsuz uzay sesler, radyoimleri, hışırtılarıyla dolup taşıyor.

Samanyolu'nun yukardan (üstten) görünüşü. Böylece oval görünümlü yapısı sergileniyor gözler önüne. Güneş (A), Samanyolu'nun ortasından 30 000 ışıkyılı uzakta. Güneş yörüngesini 250 milyon yılda bütünler. Samanyolu'nun çapı 100 000 ışıkyılı. Güneş yörüngesini saniyede 250 km. hızla dolaşır.

Milyarlarca samanyolları, milyarlar milyarlarca yıldızlar (Güneşler) sonsuz uzaya, her yana çeşitli ışınlar, ışık ve radyoimleri yaymaktadır. Uzay, bir benzetmeyle çok sesli bir "orkestra" gibi çepeçevre uğuldayıp duruyor. Böyle çok sesli bir uğuldayışın sayrılıklı, oldu bittili tedirginliklerle hiçbir ilgisi yok. Bütün bunları insanoğluna duygun, elektronik araçlarla donatılmış "kameralar", dev ırakgörürler haber veriyor! Uzayda, güneşlerin gezegenlerinde, hiç değilse bunlardan kimilerinde düşünen yaratıkların olabileceği kanısını; fiziğin, bilimin, tekniğin verileriyle oluşturulan dev parabol antenleri doğanın eşsiz açılım ve yayılımlarını haber veriyor!

Yıldızlar var, bir müzik aracı gibi uzayın her yanına uyumlu sesler gönderiyor! Hiçbir şey "oldu bitti"ye getirilmiyor! İnsel us bilimin, tekniğin verileri, insanın ağırbaşlı çabaları, çalışmalarıyla, araştırmalarıyla amacına yürüyor.

Hiç belli olmaz. Bir gün yakın ya da uzak olmayan bir gelecekte insanlık, biçimsel olarak kendisine benzemese bile, kendisi gibi anlaklı, düşünceli yaratıklarla karşılaşabilir. Varolduğu düşünülen evrensel - insel düşünceli yaratıklar ne düşünüyor, ne yapıyor bilmiyoruz. Ama onlarla ilişki kurduğumuz anda herşey, herşey; özellikle *bütün düzmece düşlemlerin, dinlerin içyüzü bir daha ortaya çıkcak! Din dogmaları çatır çatır yıkılacak! Yasak Tümceler*'de İdris'in ağzından, onun diliyle belirlediğimiz gibi; bubize *doğanın açık seçik doğrultusu, oluşumu* da söylüyor. Biz de doğanın gerçekçi doğrultusunu belirliyoruz, demek istediğini yansıtıyoruz.

Doğa yalan söylemez, özdek yalan söylemez! Doğa uyduruları değil, kendine özgü, kendi gerçeklerinin doğrultusunu izler. Nitekim milyonlarca, milyonlarca yıl böyle olmuştur!

Bize, biz insanlara ulaşabilen düşünceli uzay imlerini yakaladığımız an *insanlığın din adıyla saplanmış olduğu imgeler, onların düzmece yapısı tümden altüst olacak!* Düzmece diyoruz. Çünkü bugün uyuşturucu maddelerin, onu kullananlarda düşlemli

dinsel sayıklamalara neden olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır *(Tanrılar Neyi Yarattı)*. Böyle bir karşılaşmada yaşamımız, görüşümüz tümden değişecek, durum hiçbir zaman önceki yaşamımızın tıpkısı olmayacak!

Unutmayalım evren, evrende uzay; minicik yeryuvarlağından, çok, çook daha büyük! Evet! Doğa bize gerçekleri söylüyor şimdiye kadar olduğu gibi!..

4

Muhammedin bir melek
ile ve allah ile Hakikaten
Konuşmuş olduğu Kanaatin-
da bulunanlar olduğu gibi,
Muhammedin, isteyirek
böyle söylediğini de
ileri sürenler olmuştur
Bu Faraziyeleri bir tarafa-
bırakmak ve meseleyi İlim ve
mantık çerçevesi içinde
mütalaa etmek daha
doğru olur.

Muhammed'in Peygamberliği

Muhammed'in bir melek ile ve allah[1] ile hakikaten konuşmuş olduğu kanaatinde bulunanlar olduğu gibi, Muhammed'in isteyerek böyle söylediğini de ileri sürenler olmuştur.

Bu faraziyeleri bir tarafa bırakmak ve meseleyi ilim ve mantık çerçevesi içinde mütalaa etmek daha doğru olur.

MUSTAFA KEMAL

(1) Doğu Perinçek: Kemalist devrim - 2.
Din ve Allah; s. 234-235, Kaynak Yayınları, İst 1994.

Özdek, mekanik öğelerin bütünlediği atomlar yığınıdır. Ancak insan usu, insanları bilgiye götürür. Peygamberler gereksizdir.

İbni Râvendi (X. Yüzyıl)

Okuma yazma bilmeyişi bile Arap peygamberi Muhammed'in Tanrı'yla ilişki kurduğuna kanıt olarak gösterilir. Bir ayrıcalık (imtiyaz) olur onun için okuma yazma bilmemek! Bu durum *eksiklik* sayılır başkalarında, tanrıelçisinde üstünlük!

Demek bu "Allah", bildirisini yaymak için, okuma yazma bilmeyeni seçiyor. Onlara göre evreni yaratan bu "Allah", böyle yanlış bir nedene bağlanır mı? Nitekim doğa, bir yandan kendi doğrultusunu izliyor da; bu "Allah" bütün edilgenliğiyle kalakalıyor öyle mi? Bunca saçmalıklara göz yumuyor, hem de "kulum" dediği insanlara!

Evrenin yaratıcısı olduğu söylenen bu "Allah"ı bir avuç ilkel Arap oymağına *bekçi* yapanlar kimler? Din sözcülerinin anlattıkları, betimledikleri anlamda bir tanrı varsa, bu tanrı; yakımıyla yıkımıyla habire insanları yoksulluğa sürükler mi? Ne gerek var kızmaya, öfkelenmeye! Ben hiç olmazsa gerçek yaratıcıyı, din sözcülerini masallara bürünen tanrılarından kurtarıyor, temizlemeye çalışıyorum.

Çocukluğundan beri *Peygamber* söylenceleriyle yetişti, öyle bir çevrede büyüdü Muhammed. Ağızdan ağıza anlatılanlar, söylentilerle dolu bir yaşamın bireyi. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömerek öldüren oymağın ya da oymakların gelenekleri, görenekleri, alışkanlıklarıyla yuğrulan bir insan. Küçük yaşta ana baba yoksunluğu. İşte bu yalnızlık duygusu tek güç onu iteleyen! Böyle

bir duygu yığılımının etkenlerini de unutmamak gerek. VII. Yüzyıl çöl yaşamının yalnızlık duygularıyla birlikte insanın sinir ve beyin gözeneklerinde oluşturabileceği etkileri de yabana atmamak gerekir.

Ne demek kız çocuklarını diri diri toprağa gömmek Arap geleneğine göre? Gömmek ve sonra onları ölüme bırakmak ne demek? İrkilmeyen insan var mı bu ilkellik karşısında? İlkel Arap oymağından kimilerinin kızlarını öldürdüklerini Muhammed çocukluğunda gözleriyle görmüştür belki de! Bu yaşlarda gözle görülen ya da anlatılan böylesi öldürümler, insanın düşünce dünyasında silinmeyen izler bırakır. Nitekim kutsallaştırılan kurban için de Muhammed'in *'ben iki kurban edilenin oğluyum"* demesi; kendine anlatılanın, kulaktan kulağa yayılan söylencelerin ne denli etkisinde kaldığını da açıklamış, kanıtlamış olur.

Onun İbrahim peygambere duymuş olduğu sevgi, onun putlardan nasıl "nefret" etmiş olduğunu da açıklar. Kendi zamanına gelinceye değin putların konuşmadıkları, birşey söylemedikleri besbelliydi! Bu konuda Muhammed usunu kullanarak putlara tapmanın anlamsızlığını, insanların ne denli gülünç duruma düştüklerini de sezmiş, bunun ayrımına varmıştı. İnsan eliyle yapılan putların neden olduğu; bir Tanrı inancını putlardan sıyırıp, O'nu göklere yerleştirmesinin daha doğru olacağını da düşünmüş olmalıydı. İlkel dinlerde olduğu gibi; Yahudiler, Hıristiyanlarda da "Allah"ın göklerde olabileceği yerleşik düşüncesini de işlemek ve bunun elden geldiğine VII. Yüzyıl Arap oymağına onaylatmak kalıyordu.

Amcası Ebu Talip'le birlikte yapmış olduğu Suriye yolculuğunda Hıristiyan *Rahip Bahira*'yla tanışır. O zaman daha on iki yaşındadır Muhammed[2]. Bahira, Arap tanrıları *Lat* ile *Uzza* adına yemin ettirmeye kalkınca, Muhammed usunu kullanarak:

---

(2) Cemil Sena: Hazreti Muhammed'in Felsefesi, Remsi Kitabevi, İst 1989.

"- *Lat* ile *Uzza*'ya yemin vermem. Bu dünyada en tiksindiğim şey putlardır" diyerek "Allah" adına yemin etmiş olduğu söylenegelir.

Bu kısa anlatılardan da kolayca anlaşıldığı gibi; daha on iki yaşında Muhammed, usunu kullanıyor, kulaktan dolma da olsa epey birşeyler biliyor sayılırdı.

Bütün bu durumlar, Muhammed'in kırk yaşında kendini tanrıelçiliğine atamasının çekirdekleri, on oniki yaşlarında çevresinden işitmiş olduğu dinsel söylentilerin birikimiyle filizlenir. Bu durum, daha başka biçimde ozanlarda, sanatçılarda da görülür. Sözgelimi ozan, sekiz on yaşlarında şiir yazmaya başlar. Bu onun eğilimi! Bir ressam, bir müzikçi de öyle.

İnsanda mı yalnız, öbür canlı yaratıklarda da böyle eğilimler görülür. Bu canlı yaratıkları kendi eğilimlerinde insanlara yararlı biçimde kullanmak için onları yine kendi eğilimleri doğrultusunda yöneltilebilir. İnsanlar da çeşitli eğilimler (şiir, roman, öykü, resim, müzik, yontu bg.) genellikle küçük yaşlarda belirir. Bunun da nedeni insan beyninin bu yaşlarda gelişimini bulması, bu gelişimin belirlenmesi. Tanrı arama etkinliği de düşünce gelişiminin ürünü. Bu gelişim olmasaydı insanlar da hayvanlar gibi tanrıları düşünmeyecekti. Nitekim her insan öldükten sonra herşey biter. Doğa ölümün, ölenin yerine o türden yenisini ekler. Böylece ölüm boşluğnu doldurur. İnsan nasıl olup da varolduğunu düşündü mü, tanrılar birbirini kovalar. Açık bir söyleyişle sayıları artar. Düşünmeseydik tanrıların sayısı da artmayacaktı!

Dokuz on yaşlarımda anama:

"Ben nasıl varoldum?", "Nasıl oldu da ben oldum?" diye sorduğum gibi.

Anadolu'da çocuklara sık sık şöyle sorarlar:

"- Büyüyünce ne olacaksın?"

Çocuklar bu yaşlarda ya pilot olmak isterler ya da tren sürücüsü! O çocuğun o yaşlardaki merak alanı bunlar. Ama kimileri merak alanlarına yaşam boyunca bağlı kalırlar. Kimi çocuklarda böylesi eğilimler, onlara verilen oyuncakları aracılığıyla da pekişir. Çocuklar oyuncak trenlerle, uçaklarla oynamayı çok severler. Bunların yöneticisi olabilme tasarımlarını beslerler, düşünürler. Bunların imgeleriyle dolar taşarlar.

Çocukluğumda anama, "ben nasıl oldum, nasıl olup da oldum?"diye sorunca, anam bana:

"- Leylekler seni çatıya bırakıp gitti" yanıtına karşı, birşey söylemedimse de, dudaklarımı büküverdiğimi hiç unutmam! "Böyle saçma şey olmaz" gibilerden. Çocuk diyorum ama, dinsel eğilimli yetişkinlerden çok daha gerçekçi! Çok daha sorucul, çok-daha yakın doğaya, gerçeklere...

Hıristiyan *Rahip Bahira*'nın *Muhammed*'e -bu konuşmalar doğruysa- Arap tanrıları *Lat* ve *Uzza* adına yemin et demesine karşın "dünyada en tiksindiğim putlardır" diye yanıt vermesi bu yaştaki bir çocuk için olağan bir tepki! Neden? Çünkü bu yaşlarda çocuklar gerçekleri söylemekten çekinmezler. Çocuklar o yaşlarda çoğu yetişkinlerden daha gerçekçidir. O anda Muhammed de bütün çocuklar gibi usunu kullandı. O yaşlarda o da gerçekçiydi.

O anda çocuk *Muhammed,* yaşını başını almış *Rahip Bahira*'dan daha sağlıklı düşünüyormuş demek!

On iki yaşında, Avanos'ta okul defterimden kopadığım kağıtlarla kendi elimle yaptığım uçurtmayı, benden üç dört yaş büyük bir çocuğun uçurtmamın ipini kesmeye kalkmasına pek o denli kızmadım da:

"- Bunu nasıl düşünebiliyor, böyle bir kötülüğü?" diye kendi kendime, bu davranış biçimine günlerce tepki gösterdim. Kendi emeğimin uçurtmasıydı.

Biraz önce de açıkladığımız gibi, Muhammed, küçük yaştan beri yalnız kalmış, yalnızlığı duymuş kişi. Babası Haşim oğullarından Abdullah, anası Zehri oymağından Emine.Yalnız kalmanın, yaşam serüvenlerinin etkileri Kur'an'da anılıyor:

> *"... O (Allah), seni öksüz bulup da barındırmadı mı? Seni, yolunu şaşırmış bulup da doğru yola götürmedi mi? Seni yoksul bulup da varsıl etmedi mi?" (Duha : 6-8).*

Dedesi ölünce, amcası *Ebu Talib* onu kendi yanına aldı. Böylece bir yandan dinle, öbür yandan ticaretle uğraştı. Muhammed amcasıyla birlikte Suriye'ye yolculuklar yaptı. Onun Nasturi keşişlerinden *Bahira* ile tanışması bu yolculuklarda

gerçekleşti. Bu yolculuklarda kanlı bir oymak savaşını da gördüğü söylenir. Amcası, çağının varsıl ama dul bir kadını, Huveylid'in kızı *Hatice*'nin ticaret işleriyle uğraşmasını sağladı. Böylece Muhammed kervanlarla *Medine, Yemen, Halep, Şam Kudüs bg.* yolculuk etti. 27 yaşında ve kendisinden onbeş yaş büyük iki varsıl kocadan dul kalan Hatice'yle evlendi. Ondan iki erkek ve dört kız çocuğu olmuş. Bunlardan Fatma'dan başka öbürleri babalarının sağlığında ölmüşler.

Kırkıncı yaş insanın gençliğinden uzaklaşıp yaşlanmaya başladığı, bu yaşlanmayı kendi kendine içsel olarak onaylamak zorunda kaldığı, ölüme yaklaşma bunalımlarının ortaya çıkmasına denk düşen bir yaş..

Kırkıncı yaş bunalımı, tinbilim alanında çok önemli bir dönem! Dahası, karısı Hatice'nin varlıklı olmasının, onun desteğini almış olmasının da etkileri yabana atılamaz. Hele zaman zaman *Hira* mağarasına kapanma dönemlerinde! Geçim derdi ve sıkıntısından da kurtulmuş oluyordu Hatice gibi varlıklı bir kadınla evlenmesi.

Mekke'nin, ortalama 30 km yakınındaki *Hira* dağında bir mağaraya kapanması, ilkel VII. Yüzyıl ve daha öncelerinin masallar, söylentilerle pekiştirilmiş davranış ve alışkanlıklarına da uyuyordu. O Ramazan ayında azığını da alıp oraya dalıyor! ?

Azığı, yiyip içeceği tükenince de *Hatice*'nin yanına dönüyor; belki Hatice'den biraz daha güç alıp "O Sen'sin!" gibilerinden, sonra gene *Hira* mağarasına çekiliyordu. Özellikle parasal iktidarı elinde tutan kadınlı evliliklerde çok görülen tinbilimsel bir destekti böylesi "Sensin" pekiştirmeleri! Öteyandan orada "ruh" dinginliğine veriyor kendini..

Neydi beklenen? Birşey mi bekliyordu bir yerden? Mağaraya çekilme, bir yere kapanma bunalımı ne? Önce terliyor, o da soğuk bir terleme.. Sonra tir tir titriyor, çırpınıyormuş.. Ne ola bütün bunlar? Tıbbın, Tıpbilimin (sağlıkbilimin) yeteriyle -günümüzde olduğu gibi- gelişmemiş olduğu bir dönemde, halkın çekirgeyle, kertenkelelerle beslendiği bir dönemde böylesi durumlar elbette gizeme bürünüyordu. Bu arada onmasız halkın güçlerden bek-

Hira Dağı: Hira mağarası bu Hira dağında, Muhammed'in ilk esini (Vahyi). (Foto: Paul Popper, Londra)

ledikleri çok şeyler vardı. Yoksulluk her zaman olduğu gibi dizboyunu aşıyordu! "Ruhunu dinlemek", ve kendini düşlere, düşlemlere bırakmak ne demek? Oysa doğada gerçekler bambaşkaydı! Toprağa bir ağaç dikip suyunu verir, bakımını yaparsak büyür, meyve verir bize? Ama bir dağın bir kovuğunda kırk yıl çekilmiş olsak bile neyin gerçeğine ulaşabiliriz?

Beklenen bir söz, bir haber miydi mağarada? Nasıl ve nereden gelecekti? Sözün, haberin gelmesi için kendibaşına, içe kapanmaya gerek var mıydı? Söz, haber, sesler.. dışardan, bir yerden geleceğine göre, mağaradan başka açık bir yerde, Arap oymaklarının gözleri önünde gelemez miydi?

İçe kapanıldığına göre, aranan "Allah"ı içimizde, sinir ve beyin gözeneklerimizde aramamız gerekiyor. Daha da sağlıklı bir yöntem bu! Üstelik bunun *Yunus* gibi öncelleri de var! Dışarda "Allah"ı bulamadığımıza göre, içimizdeki "Allah" umudunu, kuşkusunu kendimizde aramamız daha sağlıklı olmaz mı? Dışı da, içi de imgeleyip düşünen insanın, tasarladığı, tasarlayıp umut etmiş olduğu, imgelediği doğaötesel umutlarını -kendine gelip- kendinde araması gerekmez mi? Görüneni dışta arayabiliriz ama, görünmeyeni nasıl, nerede arayacağız? On iki yaşındaki *Muhammed;* çocuk da olsa, öylesine gerçekçi bir yanına ulaşmıştı *Bahira*'ya karşı:

"... Bu dünyada en tiksindiğim putlardır!."

Bu dönemlerde:

"...*Kulağıma gaipten (bilinmeyen yerlerden) sesler geliyor.*"

Bu sesler O'na:

"- *Sen tanrıelçisisin..*" diyordu![3]

Bu sesler nereden geliyor? Araştırıp inceleyip duran olmuyordu bunun üzerinde!

Çünkü "gaipten sesler gelmesi"nin, çok önemli başka nedenleri de var! Bu *gaip* ne demek? Bu Arapça *nerede olduğu bilinmeyen* demektir. Bütün dinler, inanç birlikleri "merak" kökenlidir! Sokaktaki insan "merak" verici durumlara ilgi duyar. Halkın kulakları her zaman kurgulara, tasarımlara açıktır. Halk çarpıcı haberleri sever çoklukla. Bunu Avanos'ta yaşam deneyimlerim öğretti bana. Halktan kimileri, özellikle kadınlar hem kapının önünde yün eğirirler, hem de bilmem kimin İstanbul'da okuyan insanı birkaç saniyede öldürürler. Haberi de şu:

---

(3) (Bkz. Tanrılar Neyi Yarattı, s. 95-106).

"- Duydunuz mu? Filanın İstanbul'daki oğlu ölmüş.."

Bu haberin küçücük Avanos'ta yayılımı büyük bir hızla kulaktan kulağa yayılır. Sonradan bunun adı da kondu. Fısıltıyla yayılan haberin karşılığı kulak radyosu oldu. Haberi ilk çıkaran, yukarı mahalleye gidince, o da haberi duyar. Öyle ki, kendi yaydığı habere bu kez kendisi de inanır. Neyin ne olduğunu da şaşırır ondan sonra. Dinlerde de bu karakter vardır.

Arapça bilmeyen Anadolu insanlarında da önemli, değerli bir şeymiş gibi algılanır bu *gaipten sesler..* deyimi!

Muhammed üstelik duyduğu seslerin nereden geldiğini bilmiyor. Daha doğrusu kendisi de bilmiyor!

Pek doğal olarak, bu işin içinde VII. Yüzyıl ilkel çöl insanının bilmediği pek çok şeyler var. Beyindeki *troid* bezlerinin salgılarında en ufak bir değişiklik; böyle seslerin, uğultuların, yarısı anlaşılmaz sözlerin, sözcüklerin oluşumuna neden olur! İster sayrılarda (epilepsi gibi), iser *meskalin* benzeri uyuşturucuları kullananlarda olsun; nereden geldiği belli olmayan bu sesler (gaipten sesler), o sayrının kafasının (beynini) içinden geldiğini kanıtlıyor bilimciler.

Bilinçaltında, minil (mikro)-bilinçaltında, anların akışı sırasında beyin gözeneklerindeki elektriksel minil-olgular ara vermeksizin bilinç dünyamızı yaratır. Böylece, beynimiz birşeyle, bir konuyla uğraşırken ürekli olarak yaratıya geçer. Bu yaratı durumu kimi bireylerde düşlemsel sayıklamalara dönüşür.

"Gaipten gelen sesler" duyduğunu söyler Muhammed. Bu doğal olmayan, bu yadırgı sesler yılların birikimini, peygamberlik tutkusunu besliyordu. Belli bir yerden gelen sesler değil de, "gaipten gelen" sesler! Gaipten gelen sesler deyimi, peygamberlik geleneğini değil yalnız, ilkel Arap oymağını da hoşnut edici bir söz. Böylesi seslerin, sözgelimi kayaların ötesinden gelmesi ya da getirilmesi oldukça tatsız kaçar dinsel çevrelerde. Dinle uyuşmaz! Dinde anlaşılmazlık, kargaşa ve kapalılık gerek! Nitekim VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının "zihin"leri uzaklara, belli olmayana, belirsiz güçlere göre koşullanmıştır. Bir "bedevi" VII.

Yüzyılda düşünse düşünse "uzayıp giden çölün arkasında ne var?" diye kaygılanır. Böyle bir oymağın bireyine "gaipten bir hurma vermek" gözlerimizin önündeki elma ağacından bir elma sunmaktan çok daha çekicidir. Gaipten koparılan hurmayı hiçbir zaman yememiş olsa da, gözler önündeki elmadan çok daha hoşnut edici, "hayal"lere daldırıcıdır.

İnsanlar neye koşullanırsa daha çok ona eğilim duyar. Lapon ren geyiğinde kimliğini buluyorsa, bir "bedevi" de devede kimliğini bulur. Çöl, Arap oymaklarının çevrenini (ufkunu) genişletiyor, imgelere açık tutuyorsa; Laponların özlemine de alabildiğine uzanan karlı düzlükler yetiyor.

Bir örnek verelim: Eski çağın Vikingleri nasıl Valhalla tanrılarına koşullanmışlarsa, Rahip *Bahira* da *Lat* ile *Uzza* putlarına koşullanmış. Muhammed putlara koşullanmadığı için, daha on iki yaşında usunu kullanarak:

"- Lat ile Uza'ya yemin vermem. Bu dünyada en tiksindiğim putlardır." gerçeğine ulaşmış!

Muhammed çocuk yaşlarının ussal düşünü yöntemini bırakarak; kırk yaşlarında düşlerine, düşlemlerine boyun eğmek zorunda kaldı; her ne kadar "insanın dini, onun usudur" ya da "kişinin dini usdur" benzeri sağlıklı konuşmaları, sözleri olsa da!

Düşlemler üstüne kurulan bir dünyada; "akıl" baş'dan değil yalnız, İslam dünyasından da kovuluyordu. Böylece "aklı başından kovulan" insanlarla yönetilecekti herşey devletten aileye! Us baştan atıldı mı, yerini düşüncesizliğe, kaygısızlığa, üşengenliğe, kararsızlığa bırakacaktı. Öyle oldu. Arap ülkeleri birbirine girdiler. Bir işe esemeyle (mantıkla) us el sürmemişse, verim de, sonuç da beklenemezdi. Akıl başdan silinince Türkler VII. Yüzyıl Arap oymağına uygulanan öğütlerle Araplara bekçilik etmeye başladılar! Neden? Ne için? Bunu da bilmiyorlardı yeterince! Bir yandan bekçilik ederken Türkler, dillerini de Arap çöllerinde bırakıp döndüler. Türklerin bu üçyüz yıl bekçiliği - daha önceleri

kelleleri kılıçla kesilmesine, uçurulmasına karşın, iyiliğe geçmediği gibi, Araplar en sonunda arkadan vurdular Türkleri! Bugün de ülkemizde biz Türkler hoparlörlü Arapça sözcüklerle Arap şeyhlerine hizmet vermekteyiz!

Muhammed mağarada yıllardan beri düşlemiş olduğu meleği görmeye başladı. Biraz sonra "gaip"ten vazgeçip "Allah"dan geldiğini söyleyecekti bu seslerin.. Gaipden değil de, Allah'dan geliyordu bu sesler! Sonra da Cennet-Cehennem düşleri izledi bu sesleri.

Vaktiyle putların kırılması olayı bu gerçeği ona öğretmişti! İbrahim karşıtlarına, puta tapıcılara:

"- Tanrınız hiç konuşmuyor!"

diyerek, bu tahta tanrıların dilsizliğini habire onların başına kakıyordu! Böylesi onarılmaz bir yanlışa kim düşer bu ağır deneyimden (yaşam tecrübesi) sonra? Usunu yitirmiş olmalı ki insan; böyle bir yanlışa, batağa saplanır gibi bir daha saplansın!

Meleğin, bir gün düşünde kendisine göründüğünü, ona "oku"masını söylediğini duyar. Muhammed, okuma bilmediğini söyleyince, meleğin kendisini "baştan ayağa sıktığı" duygusuna kapılır. Sonra bir daha sıkar melek Muhammed'i. Sonra meleğin kendisine şöyle dediğini duyar:

"- Yaratan Rabbin adıyla oku. O insanı kandan yarattı. Oku, kerim olan Rabbin hakkı için. O kalemle öğretti. İnsana bilmediğini bildirdi."

Alak Bölümü'nün ilk tümcelerini söyledi inançla dola taşa. Hemencecik eve döner. Sonra "korku ve kaygılarla" dolmuş gibi, *"beni örtün, beni örtün"* diyerek derin bir uykuya dalar.

Muhammed kaygılı kaygılı karısı Hatice'ye yakınır *"Bana ne oluyor bilmem!"* diye.. Bu karşı koymalı çıkışta, bir de *Hatice*'nin ağzından olurlu bir yanıt beklediği açıktır!

Karısı Hatice şöyle der:

"- Müjdeler olsun, sebat et, yed-i kudretinde tutan Allah'a yemin ederim ki sen şu ümmetin peygamberi olacaksın!.

Hatice'nin bu yıldırım hızıyla konuşması Muhammed'in kulağına işleyiverdi. O da böyle bir şey bekliyordu! Yıllardan beri beklemenin ilk kanıtlama durumuydu. Hatice ayrımına varmadan, kocasına peygamberliği verivermişti! Bu az bir destek değildi Muhammed için!

"-Allah'a yemin ederim ki sen..."

İki kişi, iki yakın arasında olup biten bir onaylama! Bütün yaşamını borçlu olduğu, hem de mutlu yaşamını..

Hatice'nin olurlu, çarçabuk, sıcacık isekli kanıtına amcası da katılır hemen:

"- O'na Hz Musa'ya gelen Namus-u Ekber, büyük Melek gelmiştir.."

En az Hatice'nin onaylama gücnüü taşıyor amcasının bu sözleri de!

Hatice, amcası *Varaka*'nın bu sözünü, eşi benzeri bulunmayan bir muştu gibi *Muhammed*'e ulaştırır. Sevinir, sevinir O da!

Böylece *Muhammed,* örtülerin altında dalmış olduğu düşler dünyasından yeni tümcelere kavuşur:

"- Ey bürünmüş yatan! Kalk, insanlara tuttukları yolun kötü olduğunu haber ver. Rabbini ulu tanı ve yüce tut. Dünya kir ve pasından üstünü başını temizle, putları bırak."

Bundan sonra da 23 yıl uzunlu kısalı aralıklarla düzenlenir Kur'an'ın bölümleri. *Muhammed,* bdurumu şöyle açıklar:

"- Esin (vahiy) bazen zil sesi gibi gelir. Bana göre en zor biçimi budur. Bendeki bu durum kaybolunca, ne vahyedilmiş onu ne de hıfzetmiş olurum.."

Bu zil sesi vahiy tıp açısından incelenmeye, araştırmaya değer ve herşeyi açıklar! Tanrıelçisinin *zil sesli vahiy* için *"bana göre en zor biçimi budur"* demesi de çok ilginç. "Allah" bir yandan "esin" gönderiyor, öte yandan zil sesli, karışık, kargaşalı, anlaşılmaz gürültü oluyor. Üzerinde durulmaya değer bir konu! Muhammed'in *zil sesli* demesi, duymuş olduğu keskin uğultuların zil sesine benzemesi, benzetilmesi..

Muhammed'in sar'alı "epileptik" olduğu öteden beri söylenegelir. Meleğin O'nu iki kez tutup sıkması; korku ve kaygıyla *"beni ör tün, beni örtün"* diye sızlanması bu sayrılığın belirtileri. Sayrının *aura,* sayıklama döneminde koku, birtakım görüntüler duyması ve *zil sesli vahiyle* birlikte *Cebrail*'in görünmesi, kendi anlatışına göre "Allah" katına ulaşması bg. Sinir dizgesinin süreğen bozukluğu, bilinin yitirilmesi. Bu sayrılık doğuştan olabildiği gibi, sonradan da kazanılır. Beyin *tümörü* de sar'a sayrılığına neden olabilir. Kanamalar, beynin kılcal damarları ve ufak tefek yaralar bile epilepsi'ye neden olmaktadır.

Sayrı bilincini yitirince de yere yıkılır. Genellikle *Aura* aşamasında birtakım sanrılara kapılır. Birden ya da arasıra gelen sarsıntılar, çırpıntılar, gerilimler, kramplar başgösterir sayrıda. Kimi zaman ağzında köpükler oluşur. Belleğini yitirir bir ara. Beyin gözeneklerindeki biyokimyasal durumlar da araya girer. Şunu da kanıtlıyor bilim günümüzde:

Beyin yeğin ve sürekli olarak birşey üzerine yoğunlaştırılırsa, epilepsi benzeri tepkiler oluşturuyor. Bu çeşit sarsılmaların % 70'i yirmi yaşından önce ortaya çıkıyor. Çocukluk, gençlik yıllarında çoklayın...

Prof. Per Olov Lundberg(4) bu sayrılığın belirtilerini şöyle sergiliyor:

"....Görme merkezi artkafa lobunun kabuğunda. Bu bölümdeki değişimler epileptik sarsıntılara neden olur. Görüntüler belirir. Sözgelimi ışın yuvarlağı gibi. Duyma merkezindeki bir ses ya da "melodi" görme merkezinde *görüntü*'ye dönüşür. Epileptik sarsıntılar anı ve düşünce değişimleriyle başlar.

---

(4) *P. O. Lundberg:* Akademiska Sjukhuset, Bonnierslekarbok; Epilepsi S.15-117, Stokholm 1994.

Böylesi durumlarda sayrı, birşeyi daha önce gördüğünü *(déja vu)*, ya da buna benzer birşeyi hiçbir zaman görmediğini *(jamais vu)* söyler. Sayrı birşeyi düşünmeye zorlanır kendi kendine. Düşünceler hızla geçip giden bir ekspres tireni gibi geçip gider! Sayrının bu sarsıntılı düşünce değişimleri (imgeler) 15 saniye, kimi zaman yarım dakika sürer.."

Hipokrat, günümüzden 2400 yıl önce oldukça doğruya yakın, sağlam bir tanımlamasını yaptı bu sayrılığın: *Beyinde örgensel bir değişim.* Kramp durumunda da kasların gerilimiyle düzensiz sinir atılımları başgösterir. Kimi anlaşılmayan, belirli sözcüklere dönüşemeyen sesler; iniltilere, bağırmalara dönüşür. Kandaki oksijen yokluğu nedeniyle sayrının yüzü mavi renge bürünür, mavimsi bir duruma geçer. Ağız köpüklenir. Bütün bu sarsılmalar beş dakika sürer. Sayrıda bir gevşeme başlar sonra. Bütün bu aşamalarda sayrı "tinbilimsel (psikolojik)" kararsızlıklar içindedir. Bir takım korkulu, kaygılı, kuşkulu devinimler yapar. Durumdan küşkulanır. Kimi zaman saldırıcı bir duruma yönelir. Başağrısı, yorgunluk duyar birkaç saat. Bilinci bir gelir bir gider. Boşluğa dikili gözleri, bakışları. Sayrının yüzünde gözlerinde kıpırtılar olur. Kimi zaman da sesler, duyma olguları (gaipten sesler..), duygulanmalar kendini gösterir. Zaman zaman tinbilimsel olaylar egemen olur sayrıda. Kimi düşlere, düşlemlere, gerçek olmayan duygulanma ve görüntülere, sanrılara dalar. Birtakım sesler işitir! Bu seslerin nereden geldiğini bilemez! Sayıklamalı düşler görür *Prof Lundberg*'in bilimsel olarak belirledigi gibi. Kimi zaman pişmanlıklar; aşırı, coşkulu durumlar, kendinden geçişler egemen olur sayrıya. Bu aşamada anlamsız, anlaşılmayan kekelemeler başgösterir. Boğuk boğuk inlemeler, mırıltılar, karışık renkler, sesler, uğultular.. Tadalma duyuları başlar. Bütün bu serüvenimsi durumlardan sonra sayrının bilinci yavaş yavaş geri döner..

İbn-i Sina:

"... Cebrail ile konuşma durumu olmadığını, esin (vahiy)in uslu sezmek ve bunda düşüncelerin, düşünbilim (felsefelerin)" gücü olduğunu" belirler.[5]

İslam geleneğine göre üçüncü *Halife Osman* (644-656), 560'lı yıllarda oluşturduğu bir kurulla, *Arap peygamberi Muhammed'e* Allah'dan indirildiği söylenen esinler bir kitapta toplandı. Çalışma birkaç yıl sürdü. Bugünkü Kur'an, Osman'ın düzenletmiş olduğu Kur'an'dır. Bu Kur'an, kıyıdan köşeden, oradan buradan toplattırılan bölüm ve tümcelerin yarısı bile değildir! Yazı kurulu bu esinleri 114 bölüme ayırdı. Dört kişiydi yazı kurulu. Bunların hepsi de Muhammed'le birlikte çalışmıştı. Tarihsel bir sıralama yapılmadı bu düzenlemede.

Arap peygamberi Muhammed'in "Allah'ı.[6] Muhammed'den beri Türkiye'de de "tabu"laştırılan "Allah" konusunda konuşulamaz oldu. Yasaklandı "Allah" konusu hem dinsel olarak, hem de özgürce konuşma baskıya alınarak. İlk 1920'li yıllarda özdekçi (materyalist) açıdan durum ele alındı. Kemalist devrimle. Öyle ki *Yasak Tümceler*'de "insanın tanrıları yaratmış olduğu" 1993, belirtimizi yargılığa sundular! Oysa 1930'lara doğru bu konu okul kitaplarında tartışılmaya başlanmıştı. Bu bizim tanrı, tanrılar konusundaki gerçeği ele almamızdan ortaama 60 yıl önce! Bu da yarım yüzyılda, özellikle 1966'dan bu yana ne denli geriye gittiğimizi gösterir. Bu durum Ortaçağ karanlığına yeniden bir dönüştü. Bu karanlık gerçekte 1950'lerde başladı. Bu konuyu *Turan Dursun'un* *Allah* adlı yapıtındaki Sunuk (Kaynak Yayınları)'dan dinleyelim:

---

(5) Turan Dursun: Allah, Kaynak Yayınları, İst 1991.

(6) O. Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü, s. 257

"...1980 sonrası *Saçak* ve *2000'e Doğru* dergileri dini ideolojiye karşı net itirazlar yöneltti. Dinin bir ortaçağ ideolojisi olarak bilimle ve modern toplumun ihtiyaçlarıyla bağdaşmadığını ortaya koydu. Bunu yaparken, burjuva materyalizmin ulusal plandaki köklerini ortaya çıkarmakla yetinmeyip, bizzat İslam'ın temel kaynaklarını ele alarak bir ideolojik mücadele yürüttü. Sorunu kültürel ve ideolojik düzlemde ele aldı. Turan Dursun, din alemine, safsataya, hurafeye karşı bu dergilerde kalemiyle savaştı. Rahat yaşamak uğruna gerçeği mezara götürmedi. Bir aydınlanmacı olarak marksistlerle birleşti.

Bugün, ideolojik olarak dine sarılanlar, İslama dayanarak yenileşmeye karşı barikat inşa edenler, ideolojinin siyaset alanına yayılmasını şiddet yoluyla ezmeye yönelmektedirler. Diğer taraftan, İslami ideolojinin gerçek sahipleri ideolojinin siyaset alanına yayılmasını isteyen dini çevreler de sorunu şiddet yoluyla çözmeye yöneldiler. Önce radyolarında, dergilerinde tehdit ettiler. Daha sonra öldürme eylemlerine başladılar. Bu kitabın yazarı öldürüldü. Öldürülünce din kurtuldu mu? İdeolojik sorunlar, ideoloji dışı araçlarla, şiddet ve cezayla değil, demokratik bir ortamda ve ideolojik mücadeleyle çözülmelidir."

İslam Ansiklopedisi'nde "Allah" sözcüğünün *Aramice*'den geldiği ve *Alaha* olduğu yazılı. Süryani tarihçisi *Aziz Günel* de "Allah" sözcüğünün Süryanca olduğunu vurgular. Bu sözcüğün Süryanca adı *Aloho*'dur. Tevrat'ta da "Allah" adı ve sözcüğü *Elah, Elahim* olarak geçer. Ünlü Yahudi düşünür *Musa İbn Meymun* (1135-1205) böyle kullanır sözcüğü.

Fahruddin Razi de, "Allah, Yüce Tanrı'nın özel adıdır" diyor. Öteden beri Anadolu halkının kullanmış olduğu (Kur'an nedeniyle)

"Allah" sözcüğünün *Alaha, Elah, Elahim, Aloho* sözcükleriyle çarpıcı benzerlikleri var! Turan Dursun'un da belirlediği gibi (Allah, s. 8) "Allah" sözcüğünün kökü Arapça olmayan bir dilden gelmiştir.

Oysa *Razi,* "Allah, Yüce Tanrı'nın özel adı" demiş olsa da, bu görüşünde yanılmaktadır. "Allah" diye adlandırılan evrenin yaratıcısı bir güç varsa; Razi böyle demekle bu gücü insanlaştırarak, insanın kullandığı adı, ad olarak evrenin yaratıcısına yamayıp yapıştırmaktadır!

Dahası, bir şeyin, bir gücün adlandırılabilmesi için o şeyin, o gücün belirli olarak insanlarca görülmesi, bilinmesi gerekir! Kaldı ki, yetkili dünya tarihçilerinin de kesinlikle belirlediği gibi, *"Allah"* sözcüğü, Arap peygamberi Muhammed'den önce Mekke'de bulunan 300'ü aşkın putlardan birinin adıydı!. Demek istediğim şu ki, *Allah* sözcüğü hangi dilden gelmiş olursa olsun, Mekke'deki putlardan birinin adının da "Allah olduğu gerçeğini " değiştiremez! Açıkçası put adı olan Allah sözcüğünün evrenin yaratıcısı için kullanılması çok gülünçtür! Evrenin yaratıcısı insan değildir! Putlardan birinin adını "Allah" olarak kullanmakla Tanrı ve Tanrı kavramı temelinden yıkılmaktadır! İnsanlar tanrıları yaratmakla kalmıyor yalnız, onların adlarını da veriyor!

Bu yüzden Anadolulu bir yaşlı merakla sorar İdris'e *(Yasak Tümceler,* s. 69-70)

"- Sahi sen kimsin? Nerelerdensin? Kim derler sana?

İdris, bu yaşlı adamın sırtını elleriyle sıvazladıktan sonra yanaklarından, ellerinden öperek:

Dedeciğim, ben de buralardanım. Aranızdan biri. İdris derler bana. Taa buralardan işte. Ziyaret Dağı'ndan aşağı,daha biraz güneye düşer. Aşmadığımız ova, aşmadığımız dağ kalmadı. Buralardan, sizlerden biri. Ben de sizlerdenim.

Yaşlı adam "ermiş"in ellerinden tutarak:

- Kime sorduysam, yanıtsız kaldı sorularım. Dağa bakıyorum dağı görüyorum. Ovaya bakıyorum ovayı. Gecenin gece, gündüzün gündüz olduğunu biliyorum. Güneş gökte, ay gökte, gece yıldızlar gökte. Ot ot, böcek böcek yolu bilip yolu yürüyorum. Bu asma yaprakları, bu da asma çubuğu. Taşın ağırlığı var, suyun yumuşaklığı. Boğazıma duruyor yediğim ekmek içtiğim su. Ne zaman "Allah"ı düşünsem, onu bir yerlere koyup bir yerlere yerleştiremiyorum. Bunca yaşın adamı oldum da, onu bir yerde göremedim. Gördüklerini söyleyenler de var fi tarihinde.Benim de gözlerim var. Kimileri "Tanrı var da, görülmez" diyorlar. Başımdan aştı kuşkularım. Çalmadığım, başvurmadığım kapı kalmadı onu bilmek için! Görmek istedim göremedim. Bilmek istedim bilemedim onu. Çaba insandan, yardım ondan! Bu yardım gelmedi. Kendimi ateşlere saldım gelmedi, suya saldım gelmedi. Bunca yıl binbir acıyla bir olup onu aradım. Bulamadım. Ne dersin buna oğul?..

Yaşamının en zorlu anını duyuyordu İdris ilk olarak. Dağlara, tepelere, uzayıp giden masmavi göğe baktı.. Dedi sonra:

- Tanrı mı? Hepimizde! Sende,bende, onda. İnsan var, o da var. İnsan yok, o da yok! Yaratan biz. Çünkü o bizim düşüncemizde. Neyi nerden, kimi nerden arayalım?

Esma da, Yunus da, İbrahim de, Zekeriya da "evet" dediler.

- Kimse kaçıp kurtulamaz gerçeğin önünden. Kendini bulur gerçek eninde sonunda. Güneşin kendini bulduğu gibi. İşlenen işlendi. Ama yalnız mı bırakacağız onları kendi kafalarıyla? Bizim mi yalnız? Onların da kuşkuları, doğrulamaları var. Yanlışlarını düzeltmeleri gerek onların. Her tohum

kendi doğrultusuna koşar. Bütünde olgunlaşır her şey. Parçalar bütüne koşar. Bugünden başlar yarının düzeni. Sen de öyle yap yarını düşünen insan. Yapraklar bir olup rüzgârın türküsünü demiyorlar mı?"

Tevrat'taki *Abraham* adı *Kur'an'a* İbrahim olarak geçer. İbrahim, Kur'an'da sık sık "Allah'ın dostu" diye anılır. İslamcılara göre esin göndermeye Allah İbrahim'le başlamış. Kur'an O'nu ilk tektanrıcı olarak gösterir:

"... De ki, kuşkusuz Rabbin beni doğru yola, dosdoğru dine, Allah'ı birleyen İbrahim'in dinine iletti. O, ortak koşanlardan değildi." (En'am 6, 161).

Muhammed'in İbrahim'e bakış açısı "Hicret (Göç)'ten sonra Medine'de, Yahudi ve Hıristiyanlarla tartımasından sonra belirlendi. Onun, İbrahim yorumu daha sonra indireceği "esinler"e kaynaklık edecekti. İslamcılara göre Mekke'de *Kabe*'yi kuran İbrahim'di. O sıralarda karısı Hacer ve oğlu İsmail'le çölde dolaşıyorlardı. Allah'a inancını kanıtlamak için oğlunu kesmekten kurtuldu. Kimi Kur'an yorumcuları kurban edilecek olanın İsmail değil, İshak olduğunu söylerler. Ha İsmail olmuş kurban edilen, ha İshak olmuş.. önemi yok! Öykü özdeş öykü.. İnsanın becerisiyle ilgili..

Eskiçağ insanları göğe bakınca geceleyin yıldızları, Ay'ı; gündüzleri de Güneşi görmüşler, bunlar üzerine düşünmüşlerdir. Varlığın yaratısı sorununa sürüklemiş bu da onları. Doğa yıkımları, varlığın, evrenin yaratısı sorunu da onları çeşitli düşüncelere, yorumlara yöneltmiş ve böylece dinler ortaya çıkmıştır.

Anadolu'da ilk sevgili bir gencin yaşamında, bütün yaşlılık günlerinde de *ilk gözağrısı* diye simgelenir. Güneş, Ay, yıldızlar büyük bir olasılıkla ilkçağ insanlarının gözağrısı olmuş, sözgelimi Güneşi Tanrı olarak onaylamışlardır. Böylece bu ilk gözağrısı insanların yanıbaşında, bütün yaşam boyunca birlikteydiler.

Dinde düşlemli söylencelere bir örnek. Allah, meleği yardımıyla İbrahim'in oğlunu kesmesini engelliyor. Türkiye'de bastırılan dinsel bir kart. 1950'den bu yana, oy avcılığı oyunuyla yöneticilerle köktendincilerin birlikte ulaştıkları görünüm!

Tanrı'yı aramaya da gerek yoktu! Gözleriyle görüyorlardı Ay'ı Güneşi, yıldızları. Güneş ısıtıyor, pırıl pırıl göz kamaştıran ışıklarıyla bütün doğaya canveriyordu. Bahar gelip ortalık ısınmaya başladı mı çiçekler açıyor, toprak yeşeren bitkilerle yemyeşil oluyor, donanıyordu. Böylece Güneş kendisine tapınılacak ilk nesne oldu. Demek bu ilk çağlarda da insan düşüncesinde yaratılan Allah yokmuş!

Öte yandan Güneşe bu saygının ussal yanları vardı. İlkçağ insanları yaşam deneyimlerinin ne olduğunu çok iyi biliyorlardı. Bu ilkçağ insanları doğayla birlikte doğayla içiçe yaşamış olduklarından Güneşin yokluğunu, bu yokluğun korkunç birşey olduğunu da biliyorlardı!

Zamanla Güneşe imrenmeli, saygılı geleneklerin birikimiyle dinler yavaş yavaş oluşmaya başladı. Nasıl? Daha sonraları, hem de düşlemli masallara bürünerek! Zaman geçip de çağlar birbiri üzerine yığıldıkça Güneşe imrenmeli, saygılı tapınmalar yer yer

unutuma bırakıldı. Öyle de olsa küçük büyük bütün dinlerin özü bu Güneş tapımından artakalan izler, insanı şaşırtan benzerliklere rastlanmaktadır. Birçokları da iyiden iyiye simgeleşmiş durumda! Bu simgelerin uzlaşımlı durumları bütün dinlerin, insanların ilk çağlarından artakalanlarla birlikte gelişip günümüzdeki durumuna geldiklerini göstermektedir. Böyle bir simgeleşme aralarında benzerlik noktaları aşağı yukarı 10-20, hatta 50.000 yıl öncelerine uzanır. Uzak bir geçmişten artakalan dinsel görünümler zamanla erimiş, belli belirsiz günümüz insanlarına ulaşmıştır.

610 ile 632 arasında Muhammed, Allah'dan esinler aldığını söyler melek Cebrail aracılığıyla. Mekke'yle Medine'de indiği söylenen bu bölüm (sure)'ler, Tümceler konu bakımından da ayrımlıdır. Bu durum, bu tarihler arasında Muhammed'in değiştiğini belirler. Bu değişiklik daha çok toplumun gerekleri, zorlamalarıyla oldu. Çeşitli çevrelerle karşılaşması da onu başka değerlendirmelere yöneltti.

Muhammed'in çocukluk yıllarında Mekke halkı çok tanrılıydı. Birçok tanrılara inanılıyordu. Başka yerlerde de başka tanrılara tapılıyordu. Bundan başka Arap yarımadasında öbür dinler de yayılmıştı. Kısaca, karışık bir din toplumu içinde yetişti Muhammed. Ama onun çocukluğu, gençlik yılları üstüne birşey bilinmiyor. Gerçi kimi notlar var kısa kısa, ama bunlar da tarihsel gerçeklerden çok uzak! Belki de Hatice'yle evlenmeden önce, yoksulluğunun vermiş olduğu çekingenlikle de - anababa da yok - içe kapanık doğasıyla susmayı yeğlemiştir.

Mekke'de aldığı söylenen ilk esinlerde Muhammed, evrenin bu Tanrı'ca yaratıldığını açıklar. Dünyayı, insanı "Allah" yaratmıştır. Bir gün gelecek Allah, herşeyi yokedecek! Allah bir'dir, Allah bağışlayandır ona göre. Herkes Allah'ın dileğince yaşamını sürdürür. Muhammed bu Allah'ın, Yahudiler ve Hıristiyanların Allah'ıyla aynı Allah olduğunu söyler. Bu yüzden de başlangıçta *Kudüs*'ü kıble yapar.

Müslümanların her yıl kutsal diye görmeyi istedikleri *Kabe*, kare biçimli bir yapı. Hacer-Esved denilen Kara Taş, kara bir gök taşı! Volkanik bir taş bir yanardağın fırlatmış olduğu! Araştırmaya inelenmeye izin verilse bu karataş kimliğini hemen açıklar!

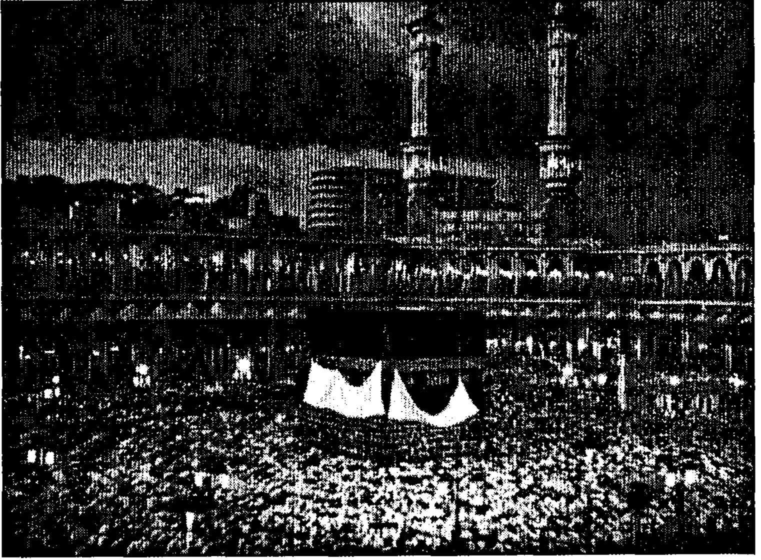
Burayı görmeye gelen müslümanların Kara Taş çevresinde dönmeleri, bu taşı öpmeleri bg. Güneş tapımlı! Eskiçağ Meksika yerlilerinin geleneklerinde olduğu gibi. Hacıların Kabe çevresinde dönmeleri eskiçağların, ondan sonraki dönemlerin Güneşe tapma geleneğinden arakalan alışkanlıklar. Burada hacılar gerçekte evrenin yaratıcısı olarak bildikleri "Allah"a değil, Güneşe tapıyorlar!

Kabe'deki Kara Taş, o yörelere yakın bir yanardağdan fırlamış olduğu gibi, Merih'le Jupiter arasında milyonlarca irili ufaklı göktaşlarından biri de olabilir. Yörüngesinden sapan böylesi binlerce göktaşı her yıl yeryuvarlağına düşmektedir.

İslamlıktan önce *Kabe,* çoktanrılı Arap toplumunun dinsel yeriydi. Daha sonra bütün tanrıların bu dinsel yerine *Allah'ın evi* dediler. *Hubal, Menat, Lat, Uzza* gibi tanrıların simgeleri buradaydı. İslamlıktan önce birbirinin putlarını onaylama özgürlüğü tanıyordu halklar, oymaklar birbirlerine. Herkes birbirinin putlarına saygı gösteriyordu.

Bu çeşitli tanrılar arasında, Muhammed'in daha sonra kullanacağı Allah da var. Bu sayısız put tanrılardan birinin adı da *Allah.* Bu tanrılar evinin bakımını halk birlikte yapıyor, hiç kimse birbirini öldürmüyordu. Bu özgür, bu demokratik ortam yıllarca sürdü. Yahudiler, Hıristiyanlar birarada yaşıyorlar, bir anlaşmazlık çıkınca, büyük çatışmalara gitmeden aralarında bir çözüm yolu buluyorlardı. Köle bir toplum da olsa; aralarında barışçıl anlaşmalar, uzlaşmaları başarıyla yürütüyorlardı.

Tarih kitaplarımızda İslamlıktan önceki *Cahiliye* dönemi hep kötülenerek anlatılır. Oysa durum hiç de öyle değil! Arabın İslam önceki durumunda ileri bir toplum örgütlenmesi egemendi. İslamlıkla birlikte özgürlüğün kökü tümden kazındı. Kur'an deyicisinin tek tanrıcılığında özgür bir toplum değil; kılıç, ateş ve vurup kırma egemendir. Asılan asılır, kesilen kesilir. İnsanlar, halklar arasına çekişme, çatışma, kavga; Muhammed'le, İslamlıkla birlikte gelmiştir!

Gelen Müslümanlar Kabe'nin çevresinde dönerken, öpmek için bu Kara Taş (Hacer-ül Esved), yerden 1, 6 metre yüksekliğe yerleştirilmiştir. Gerçekte Kabe'nin çevresinde dönme düzeni Güneşin ışıklı yuvarlaklığını simgeler ve Güneş tapımlıdır. İslam'dan önce burası çok tanrılara tapınılan yerdi. Put tanrılardan birinin adı da "Allah"dı.

Gerçekte İslamlıktan önce Kabe'nin duvarlarına Tevrat'la İncil'de anılan öykülerin, masalların resimleri işlenmiş, yapılmıştı. *El-Azraki,* Mekke alındığında tanrıelçisinin, bez parçalarını suyla ıslatıp bu resimleri Abdülmuttalib'e sildirdiğini yazar. Böylece İslamlıkla birlikte Kabe'nin duvarlarını süsleyen resimler silinir. Kabe'nin önce *Güneş tapımlı* simgesel, sonra da Hıristiyanların inanç yeri olması gerçeği unutuma bırakıldı.

Kabe'nin bulunduğu bölgede İslamlık'tan önce Hıristiyanlar oturuyordu. Hıristiyanlığın kutsal yerlerinden biriydi burası. Bu konuda bütün tarihçiler birleşiyor. İşte burada oturan Hıristiyan din adamları Kabe'yi kiliseye dönüştürüp toplantı yeri yaptılar. Kabe tanrılarını Hıristiyan Arap ozanları kendi tanrıları olarak görüyor-

lardı. Aradan zaman geçtikten sonra bütün bu durumlar unutulmuş görüldü.

Mekke'deki bu ilk esinlerde yoksullara yarrdım etmenin toplumun görevi olduğunu söyler. Anasız babasız yoksul çocuklara (kendisinin yaşamı) yardım edilmelidir.

Mekke'deki bu dinsel bildiriler halkın çoğunluğunu oluşturamadı. Mekke'nin yöneticisi,Muhammed'in söylediklerini çağının toplumsal düzeyine tehlike oluşturduğunu açıkladı. Bu durum karşısında Muhammed, birkaç yandaşıyla Medine'ye göçetti.

Muhammed bir din lideri durumunda değil yalnız, özdeş anda siyasal ve ekonomik sorumluluğu da yükleniyordu. Bu yüzden, dinin tarihsel açıklamaları, hukuk ve toplumsal kararları hep Medine dönemine değgin! Bu arada evlilik, boşanma konuları da ele alınır. Mülk edinme, neyin yenip neyin yenmiyeceği konularında da düşünür. Bir insanın anababasına, oğluna, yakınlarına nasıl davranması gerektiği konuları üzerinde de durur.

Medine'deki Arapların çoğu da Yahudiliğe dönmüş, bir bölümü de Hıristiyandı. Bu yüzden olsa gerek Muhammed esinlerini onların Allah'ından indiğini söyler. Ama Medine'deki Yahudi ve Hıristiyan topluluğu böyle bir yorumu onaylamadı. Öte yandan Yahudiler ve Hıristiyanlardı dinin yeni bir temsilcisinin geleceğini ve tanrısal esinleri onun bütünleyeceğini söyleyen!. Böylece Yahudiler, Hıristiyanlar "zemin"i hazırlamış oluyorlardı. Anlaşıldığı gibi, koşulların elverdiği anda birinin çıkması gerekti. Muhammed tam zamanında kafasını, usunu kullanarak sahneye başka biri çıkmadan bu işe girişmiş oluyordu. Tam havasıydı, fırsatı kaçırmadı.

İster doğanın, ister toplumların gelişiminde olsun, ortamın elverişli olması gerekir, bir duruma geçmek için! Değilse herşey birdenbire tersine dönebilir. Güneşini, suyunu, havasını almayan toprak; tohum atılmış olsa da filize durmaz. Muhammed durumu anlar anlamaz, hemen Hira dağı (şimdiki adı Nur dağı) mağarasına çekildi. Gelenekler, görenekler, söylencelerde de bu hava vardı. Neydi o hava? Tanrılar insanlarla yalnızken konuşuyordu. Öyle yapmıştı kendinden öncekiler de! Muhammed, bu alışılmış, pekiştirilmiş geleneklerden yararlanmaya baktı. Böyle bir yaklaşım zamanında ve yerinde duruma elkoymak becerisi onun Kur'an bölümlerinde, tümcelerinde, konuşma (hadis)'lerinde de görülür. Bu duruma bir örnek verelim:

"- Eğe kemiğine benzer kadın
doğrultmak istersen
kırarsın
Bırak onu kendine
yararlanmaya bak ondan
eğriliğiyle.."

Daha da açıklamak gerekirse, Muhammed çocukluk yıllarından Hatice'yle evleninceye, yaşamın zorluklarından kurtarıncaya değin, kendini yalnız duymuş, bu yalnızlığın verdiği güçle olaylardan, olgulardan elverişli anları yakalama becerikliliğini kazanmış, bunu da usuyla uygulamaya bakmıştır. Nitekim zaman zaman birbirine aykırı düşen tümceler onun; gençliğinden beri düşünüp de yazamadığı, ya da yazmadığı tasarımlardır. Kendisinden çok önceleri "peygamber" olduğu söylenen Abraham'ı çok seviyor, onun tektanrıcı(7) düşüncelerini benimsiyordu. Muhammed, Hıristiyanların "İsa'nın Allah'ın oğlu olduğu" yanlışına da parmağını bastı usunu kullanarak (Bölüm 112):

---

(7) *Mısır'*daki yerel tapınaklar, *Firavun*'un sarayından çok semizlenip varsıllaştı. Bu durumu zamanında sezip anlayan Mısır Kralı *Amenophis* IV (İÖ-1372-1354) ya da öbür adıyla *Akhenaton*, karısı Kraliçe *Nefertiti*'nin desteğiyle tapınakları kapattı. Birtek evrensel tanrı, *Aton* (Güneş) olduğunu söyledi, günümüzden 3365 yıl önce. *Bu ilk tektanrıcılıktı!* Öbür tanrıların düzmece olduğunu söyledi. Bu tek tanrıcılık da, çoktanrıcılık gibi çıkarlar üstüne kurulmuştu. Gerçekte tanrıcılıkların arkasında kuruulanıyla ona bağlı olanların çıkarları vardır! ama Amenophis'in ölümünden sonra tapınakların çıkarları ağır bastığı için yine Mısır'da çoktanrıcılık yerine yerleşti!

İbraniler İÖ- 1800'lerde Mezpotamya'nın *Ur* kentini bırakıp göçebe çobanlığa geçtiler. Mezopotamya uygarlığını, dinlerini biliyorlardı. Tutsaklıkları sırasında dinsel geleneklerini de öğrenmişlerdi Mısır'ın. Ötedünya'da yargılanma kavramını, Atonculuğu bg. biliyorlardı.

Mısır'dan çıkışlarında oymakların yoksul savaş tanrısı *Yehova*'yı kafalarına koymuşlardı. Varsıllaşan *İbraniler* yörenin bolluk ve sevi tanrılarını inanıyorlardı. Yoksul halktan yana olan Yehova'ya hizmet eden İbrani din adamları öbürlerini suçladılar. Birbirleriyle çekişmeli oymaklar arasında *Yehova* en güçlü Tanrı değil yalnız, özdeş anda tek tanrıdır. Böylece İbraniler (Musa nedeniyle Museviler, İsrail peygamber nedeniyle İsrailoğulları) tektanrıcılığı bulmuş oldular. İster çoktanrıcılık olsun, ister tektanrıcılık; hepsi de toplumun gelişimi, halkların gereksinim ve bunun baskısıyla ortaya çıkmıştır. Başka bir söyleyişle *hiçbir din tanrısal değil, hepsi de insan kafasının ürünüdür.*

İsa da köleci davranışı destekliyordu konuşmalarıyla: *İsa'nın hakkı İsa'ya, Sezar'ın hakkı Sezar*'a demiş doğruysa! Ama St. Paulus daha da pekiştiriyordu yöneticilerin erkini: *"Herkes hükümetine bağlı olsun. Çünkü tanrısal olmayan hükümet yoktur."*

(Yeni Ahit, Paulus'un Romalılara Mektubu, 10/12).

"... De ki, Allah bir'dir. O sonsuzdur. O doğurmadı ve doğmadı. Onun hiçbir dengi yok.."

Muhammed'e:

"- Senin dinin nedir?" diye sorulunca:

"- Benim dinim, İbrahim'in dini"der.

Oysa *İbrahim* (Abraham) *Yahudilerin peygamberi.* Yahudiliği özümler.

Muhammed'in kısaca andığımız bu yanıtıyla şu sonuca varıyoruz:

Muhammed için önemli olan din değildi! Muhammed için önemli olan ilk gençlik yıllarından beri kafasına saplanmış olan peygamber olma tutkusuydu. Bu tutku kendilerini peygamberliğe atayan bütün din sözcülerinde gözlemlenir. Önemli olan din yoluyla "iktidarı" ele geçirmek! Din şu olmuş bu olmuş hiçbir önemi yoktu!

Nitekim Muhammed, yaymak istediği dini, kuşkulu birine onaylatmak, onu inandırmak için şöyle der:

"- *Sen Allah'ın bir, benim de onun peygamberi olduğuma inan; gerisine karışma! Olduğu gibi Cennettesin!"*

Muhammed Kur'an'ı daha da çekici göstermek için daha önce oymakların duymuş olduğu, duymaya alışık olduğu dinsel masalları, olayları, olguları Tevrat'tan, İncil'den Kur'an'a aktarmıştır. Hatta İsa'nın göğe uçuş öyküsüne bile öykünür.

Günümüze ulaşan bilgilere göre Muhammed'in okuma yazma bilmediği söylenir. Bunu doğru diye onaylayalım. Bu durumda Muhammed ne öğrenmişse; işitmeyle, başkalarını dinleyerek öğrenmiştir. Öğrenmeyen insan bilmez. Hiç değilse neyin ne olduğunu bilmez! Okuma yazma bilmeyen biri, ne öğrenmişse onu usunda tutmak zorunda. Usda tutulan nesnel olarak, noktası noktasına korunamaz. Bir insanın öğrendiklerini, öğrendikleri üzerine yorumlarını da usgücünde tutmak zorunluluğu vardır.

Muhammed *Burak* diye adlanan atıyla gök yolculuğu yapıyor. Bu kart-resimde atın başı kadın başı olarak simgeleniyor. Atın kuyruğu da tavus kuşunun kanatlarına benziyor. Muhmmed'in, "bana Cehennemi gösterdiler, çoğunluğu kadınlardı" *sözleriyle bu resim bir çelişki değil mi?*

Kişi kendi düşüncesini, duygularını, tasarımlarını, düşsel, düşlemesel kurgularını kendisi yazamıyorsa, ozaman iş başkalarına düşer. O başkaları da ilkel bir dönemde söylenenleri olduğu gibi yazmanın yanıbaşında; bilerek ya da bilmeyerek değişiklikler yapacaktır. Nitekim Halife Osman zamanında Kur'an'ın yarısı güme gitmiştir! Bilmiyoruz belki de bu güme gidenler, okuyucuya çok tuhaf gelen usdışı betimlemelerdi. Neden Kur'an'ın yarısı çıkarılıp yakıldı? Kesinlikle birşey söylenemez. Bu suç Halife

Osman'ın! Bu çalışma usa uygun, disiplinli bir çalışma olsaydı, işin içyüzünü de açıklarlardı! Açıklanmayan her şeyde bir "bityeniği" vardır!

Her şeyi kafa, beyin yoluyla birada tutmak, olduğu gibi saklamak insel doğaya aykırı olduğu gibi, dirimbilimsel açılıma da yan çizer! Usgücünün çalışma yasalarına da aykırı! Çünkü insan, daha önce öğrenmiş olduklarının bir bölümünü unutarak yeni öğrenilere açılır. İnsan beyninin öz işlevi bu! Bu gerçeği kimse yadsıyamaz. Bu durum böyle olunca, Muhammed'in önce usgücünde düzenleyip sonra "Allah"dan esin getirmesi.. Bu iki işlemin birbirini tutmaması elbette bölümler, tümceler arasında ayrımlar olur! Böylee Kur'an, kitap durumuna gelmeden önce vaktiyle bir kemik ya da tahta parçasına yazılan bir bölüm unutularak, başka bir yerde yineleme biçiminde bir yandan anlam benzerliğine bürünürken, öbür yandan ilkinin tam tersine aykırı anlamlarla ortaya çıkıverir. Kur'an'daki tutmazlıkların gerçek nedenleri,tanrıelçisinin okuma yazma bilmediğine değil yalnız; bunları yazanların - bilerek ya da bilmeyerek - değişik yazmalarıyla da ilgili olabilir.

Muhammed'in imgeleminde (muhayyilesinde), usgücünde kurup tasarladığı tümceler, "Allah"dan gelmişse, ozaman Kur'an'da hiçbir aykırılığa yer verilmemiş olması gerekti. Allah yanlış yapmadığına göre, herşeyden önce Allah'dan gelen esinler usa aykırı olmaz, aykırılıklara da sapmaması gerek! Olmuşsa bunda bir yanlışlık var! Ama bu yanlışlık, evrenin yaratıcısı olduğu söylenen bir tanrıya yüklenemez! Bu tümceler "Allah"dan gelmiş olsaydı, bu "Allah" yanlışlar yapmaya meydan vermezdi.

Düzenlemiş olduğu bölümlerde, tümcelerde yanlışlar, tutmazlıklar, yinelenmeler olmaması için *Muhammed'* in çok titiz, çok dikkatli olması gerekirdi! Tanrıelçisinin bu titizliği göstermediği anlaşılıyor! Başka bir söyleyişle, Kur'an'ın bölüm ve tümcelerindeki dağınıklıklar, tutmazlıklar, aykırılıklar onun bu işi savsakladığını gösteriyor! Bu savsaklıkta VII. Yüzyıl ilkel, hiçbir şey

bilmeyen Arap oymaklarının "ne söylenirse, ona inanma üşengenliği" de var!

Çağının Arap oymakları demek öteden beri "hazırlop tanrı koruyuculuğu"na koşullanmış. "Allah"lı olsun da, ne olursa olsun gibilerden herşeyi onayladıkları anlaşılıyor. Çağının kimi aydın düşünceli kişileri karşı durmuş olsalar da!. Durum böyle olunca, indirdiğini söylediği tümcelerde anlam sapmaları, aykırılıklar, tutmazlıklar varmış ya da yokmuş.. demek hiç umurunda olmamış Muhammed'in. Direnmiş, karşı koymuş olsa da kimileri; anlaşıldığına göre, halk imgelemlerin tatlı düşlerine kendilerini bırakıvermişler. Sonra da bu düşlemlerle kılıçlar konuşmaya başlamış: Kılıç ve kan! İmgesel, Cennetli ötedünya'nın acı gerçeklerle dolu gerçek dünyamızdan daha rahat olduğuna inanmışlar, tümden "hayal" olsa da!. Tatlı üşengenliklere dalı dalıvermişler. Çöl insanının VII. Yüzyıldaki "bedava" yaşam düşlemleri "ötedünya"da gerçekleşecek! Arap oymakları çalışmadan yaşıyacaktı. Demek ilkel Arap oymaklarının baş düşmanı çalışmak!. Olsun, uzakta olsun, olsun hayalde olsun, olsun ölümden sonra olsun, "ölünce oraya ulaşacağız" deyip beklemişler!. Kimi yazıklı Anadolu insanları da böyle bir sayrılığın pençesinde "Cennet umutlarıyla" yaşamıyorlar mı? Bu düşlü, düşlemli, umutlu bekleyişler günümüzün uygarlığı yanıbaşında bugün de sürüp gidiyor! Ve 1400 yıl öncesinin ilkel Arap oymaklarını aldatan yeminli aldatmacalar, 1400 yıl sonra yazıklı kimi Anadolu halkımızın düşlemleri:

"... And olsun ki, peygamberlerin kıssalarında, aklı olanlar için (hayali olanlar için demek gerekti) ibretler vardır.." (Yusuf, III).

"Uydurma" kuşkusunu da yoketmek için tedirgin tedirgin kimi pekiştirmeler de yapılır:

"... Kur'an, uydurabilen bir söz değil.."

Kur'an, "herşeyi açıklayan.. (...) bir rehber"miş! Ama neyi açıklıyor? Açıkladığı ne? Kur'an yaşama, insana değgin neyi açıklayabildi 1400 yıldan beri? Bu düşlemler, söylenceler, öyküler *doğa yasalarıyla* çatışıp durmaktadır. Dahası güçsüzü, yoksulu varsıla köle yapan kim? *"Siz yoksulluğunuzla yaşayın, Cennette size yer verilecek"* gibilerden yazıklı, yoksul insanlarla alay edercesine onları miskinleştiren, köleleştiren kim?

Bir yazıklı vebaya, tifoya, tifüse tutulur, yaşamını yitirir, ölür. Sonra da *"Allah böyle yazdı"* derler. Adamcağız sar'a sayrılığına tutulur, *"Cin çarptı"* derler.

"... Dünya yaşamı salt oyun, oyalanmadır.." (En'am, 32)

Madem ki öyleymiş, Arap şeyhleri neden lüks yaşamlarından vazgeçmezler? Bu *"oyun, oyalanma"* uğruna neden kirli öldürümler, din uğruna kelle uçurmalar sürer gider?

"... Aklı olanlar için ibretler vardır" dedirtiyorlar "Allah"a, sonra da bu "Allah"ın "aklı olmayanları" neden yaratmış olduğunu, neden akıllı yaratmadığını ya da yaratamadığını sormuyorlar!

Kur'an'ın 114 bölümünden 80'i,demek üçte ikisinden çoğu çeşitli masallar, öykülerle süslenip bezenir. Yoksul insanın, kimsesizin beynini daha da yıkamak için! Sonra da gerçek diye onaylatmak isterler. Böyle bir gerçeklik olsaydı, Kur'an bütün olaylara, olgulara, doğaya, doğa yasalarına ters düşmezdi! *Nerede Kur'an'lıbir toplum varsa, orada yoksulluk, sefalet, korku, dehşet , yakım yıkım var!* Böylece halk yığınları düşünmeyen sürülere dönüştürülür. Bu düşünmeyen sürüler üstüne de şeyhler, Arap varsılları tahtlarını kurarlar. Arap yarımadası dışındaki müslüman toplumlar da öyle! Onlar da bu sayrılığın kurbanı!

Sonunda hiçbir şey birbirini tutmaz. Evrenin yaratıcısı bu görkemli "Allah" da bu "kördöğüşü" içindedir! Durmadan *körebe* oynanır!

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının bile tuhafına giden bu *acayip* anlatılar sürer gider birbiri ardısıra. Böyle yüzlercesinden birkaç örnek verelim:

Ad milletini:

"*..İnsanları, sökülmüş hurma kütüğü gibi koparak yere seren dondurucu bir rüzgar*" (Kamer, 20)

göndererek yok eder. Ama *Semud* milletini denemeye çeker:

"*... Onları denemek üzere dişi deve..* (Fussilet, 27)

gönderir. Tanrıelçisi *Salih*'le suyun yarısının deveye ait olduğunu söyletir. Semud milleti suları bir deveyle bölüşmeyi kendine yediremez.

Böylece:
"*... Üstlerine bir çığlık..*" (Fussilet, 31)

göndererek, onların "*ağılcıların kullandığı kurumuş ot gibi*" olmalarını sağlar.

Kur'an böylece baştan sona ne olduğu belli olmayan tarihsiz, yersiz, ilkel anlatılara boğulur!

"*... sökülmüş hurma kütüğü gibi..*"
"*... denemek üzere dişi deve..*"
"*... üstlerine bir çığlık..*"
"*... kurumuş ot gibi..*"

Bütün bu tümceler, Kur'an'daki birçok anlatıları dillendiren, konuşan, konuşulan VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağının ilkel sorunu!. Dili, bu oymağın dili ve kulaktan kulağa, ağızdan ağıza ezberlenen öyküler. Bütün bu söylenti, anlatılar doğada yaşayan insana hiçbir şey söyleyemiyor! Ama onları sağlam düşünceden alıkoyuyor. İşlevi bu! Bugün de öyle değil mi?

Daha önce *İbrahim*'le kırılan putlar ne de olsa etkisini göstermişti! Gerçekte Muhammed'in babası da, dedesi de "Allah"ın *"göklerde olduğu"* inancıyla büyümüşler, hiç değilse kulakları böyle bir havayla dolmuştu. Tanrıelçisi Muhammed de böyle bir havanın içinde buldu kendini. Tanrı'yı, onun göklerin bir yerinde arama alışkanlığının, eğiliminin başka nedenleri de buydu.

Putların kırıldığı dönemde, kırıldıktan sonra; kırılan putlarla yersiz yurtsuz kalan, yeryüzünden kovulan bu imgetanrıları bu kez de insanların gözleriyle göremedikleri, ulaşamadıkları bir yere yerleştirmeye çalıştılar. Meyvesini verdi bu çaba! Tanrıların en doğal göç yeri elbette bilinmeyen, görülmeyen, ulaşılmayan; insanın tasarımlarına, imgelemlerine alabildiğine açık bu yer de gökler olacaktı. Allah olsa olsa göklerde olabilir demeye getirdiler!

Gökler diye andıkları da, Samanyolu'nun yeryüzünden görülebilen, ama imgeye, tasarımlara, kurup dökmeye fırsat veren ufacık köşesiydi. Oraya buraya serpilen yıldızların bulundukları minicik uzay! Çünkü daha XVIII. Yüzyıla değin insanoğlu bütün gökyüzünü, bütün uzayı Samanyolu oluşturduğunu, Samanyolu'ndan oluştuğunu sanıyordu. Oysa biz Samanyolu'nun da ancak onbirde birini görebiliyorduk. Şimdi de öyle! Uzay bize ancak duygun (hassas) elektronik araçlarımızla açılabildi. Böylece din sözcülerinin gök "hayal"i de gerçekler karşısında iflas ediyordu. Öğrendik ki, bir değil milyarlarca Samanyolu varmış daha evrende!

Evrene oranla, *Samanyolu'nun sol kanadındaki güneş dizgesinin bulunduğu minicik bölge Muhammed'in Allah'ına mesken olmuştu!* Bundan başka "Abraham"ın putları kırma olayından alınacak dersler vardı. Muhammed'in, geçmişte olup biten bu olaydan oldukça yararlandığı anlaşılıyor. Arapça adıyla İbrahim, puta tapanlara, bu putların hiçbirinin konuşmadığını söylemiş ve bunu yüzlerine vurmuştu!

Yeryüzünde yerleri alınan tanrılar gökyüzüne göçerilirken bir daha yanlış yapılmamayı gerektiriyordu. İlk gençliğinden beri "peygamber olabilme" tutkusuyla dolup taşan Muhammed, onarılması güç böylesi yanlışlara düşmeyecekti. Putlara tapan yazıklı insanlar bir yolunu yöntemini bulup tahtadan yapmış oldukları bu

tanrıları bir türlü konuşturamıyorlardı! Bunu yapabilmek için XX. Yüzyılın tekniğini beklemek gerekiyordu. Tanrıları konuşmuyordu puta tapanların. İşte bu başarısızlık onların yıkımına neden oldu!

Bunun ayrımına varan ve İbrahim sevgisiyle yunup yıkanan Muhammed, öncellerinden daha çok "Allah"ı konuşturacaktı! İbrahim'in puta tapanlardan "putlar konuşmuyor!" diye hesap sorduğu gibi, hiç kimse böylece Muhammed'e hesap soramayacaktı! Değilse herşey bir anda güme giderdi! Ama bu konuda Allah'ı yeryüzünden söküp göklere uçurmak her bakımdan kolaylık sağlayacaktı. Gerçekte İbrahim putları kırmakla bütün imgetanrıları yeryüzünden söküp atmıştı! İbrahim'in *"sizin bu tanrılarınız konuşmuyor"* diye öfkelenip sızlanmış olduğu durum, Muhammed'i iyiden iyiye uyarmıştı! Gerçekte Muhammed çeşitli olaylar arasında uzlaşabilen fırsatları yakalamak avcılığında benzeri olmayan becerikli bir uzmandı. Ne de olsa anasız babasız yoksul yaşamı da ona bu deneyimi kazandırmıştı. Yalnız kişi daha güçlüdür!.

Böylece yalnızlık gücünün hızıyla *Muhammed,* daha önce de göklere yerleştirilen "Allah"ı, öncellerinden daha çok beceriyle konuşturabiliyordu. Bu konuşma düzeneği (mekanizması) araç-gereç de istemiyordu.Tanrı uzaklarda, çok ötelerde olmasına karşın, uzaklık tümden silinmişti. Aracı da olsa Muhammed, hemen hemen her istediği an "esinler" getirebiliyordu! İndirebiliyordu esinleri! Şu ya da bu konuda değil, daha çok duruma uygun düşen konularda!

Puta tapanların talihsizliği, kendi elleriyle yapmış oldukları putları konuşturacak bir düzenek bulamadıklarından ileri geliyordu! Oysa Tanrı ya da tanrılar göğe göçürüldü mü böyle nesnel bir düzeneğe de gerek yoktu! Göksel tanrıları konuşturmak için böyle bir düzenek olsa olsa insel kanıtlardı. Bir örnek vermek gerekirse, *"Allah dedi"* ya da *"Allah buyurdu ki.."* Böyle yalın, pratik bir düzeneği putatapanlar putlara uygulayamazlardı! Putatapanlar tuzağı kendi elleriyle kurmuşlardı. Kendi elleriyle tuzağa kapıldılar!

"Allah dedi" çok elverişli, kullanışlı bir düzenekti. Neden? Çünkü Muhammed'in "Allah dedi"li kanıtını çürütmek bunu onaylamayanlara düşüyordu. "Allah böyle demedi" savını kanıtlamak da! Muhammed için kanıt olan, ona karşı duranlar için sav oluyordu! Kapana kapılan fareler gibiydi halk! Kurtulmak istese de kurtulamıyordu! Ne denli çırpınmış olsa da boşuna! *Kapana ben düşmedim, kapan beni kaptı* demiş olsa da fare için kurtuluş yoktu! Kurtuluşu olmayan fare durmadan yardım bekleyecekti.

İnsanlık üçüncü bin yılına girerken; bilim Merih'e, Sirius yıldızına doğru yol alırken; müslüman halk göklerden yağmur bekleyecekti. Nasıl? Avuçlarını göklere açarak! Halkı müslüman olan Yemen'e üstüste üç yıl yağmur düşmemiş olsa bile!

"Allah" ne denli ünlerse ünlesin:

"... O, suyu gökten bir ölçüye göre indirir.."

doğa yasaları bildiğini okuyacaktı!

Başka bir müslüman ülkeye karşı Kuveytli şeyhleri, Suudi Arabistan şeyhlerini; Batı'nın elektronikle donatılmış uçakları, tankları koruyacaktı!

Muhammed'in ve ona inananların eğilimleri gerçek bir tanrıya açılım değildi. Ama *"Ol dedim oldu"*lu konuşmalarıyla, ilkel Arap oymağına yaklaştı. Önce söze dayanan inanla, sonra kılıçla yayım alanını genişletmiş oldu.Bütün başarı daha sonraları kan ve kılıçla beslendi!

Esrimeli günlerinin "Allah"ını, kanıtlayamıyacağı ve dışarda gerçeği olmayan" ötedünya"yı, "nimetler"ini bağışladı Muhammed VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağına, evreni yaratan bir tanrıyı değil!

"Allah insanı kendine benzer yarattı" deniyor. Bunu böyle söyleyen insanın kendisi. Daha doğrusu din sözcüleri! Ama hiçbir kanıtlama yok! Gerek de görmüyorlar! İnsan olmasaydı bunu uluorta söyleyecek de olmayacaktı. Allah bunu ne zaman, nerede, nasıl söylemiş? Bunlardan hiç sözedilmez . Öyle ki yazıklı halk yığınlarının önüne *tarihsiz bir Allah* çıkarılır. *Bu imgetanrının bütün ey-*

lemlerinde ne yer, ne de tarih vardır! Bütün bunlar, bunları söyleyenin bir Allah değil; insanın kendisi olduğunu, dinsözcülerinin yığınlara bu imgetanrıları onaylatma çabasıyla söylendiğini de kanıtlar! Yeryüzündeki olupbiten kötülükler bir yetersizliğin değil, özgürlüğün imidir gibi saçmasapan savları da iler süren din sözcülerinin yandaşları , yorumcuları! Böylesi yargılamalar onların ne denli tedirgin olduklarını kanıtlıyor!

Doğa yıkımları kendi doğrultusunu izleyen doğanın ürünü. İmgetanrılar bu durumlar karşısında edilgen. Bunun ayrımına vardıkları için; onlar savaşlara da, doğa yıkımlarına da "Allah" karışmaz derler! Ne güzel bir oyun? Hem niye karışmazmış? Her şeyin üstesinden gelen bir "Allah". Kim bilir, belki de bu imgetanrının yetersizliği kuşkusunu yığınların kafalarından silmek için! Nitekim ilk dinlerde *"Allah, suç işleyenin cezasını bu dünyada verir"* diyorlardı! Baktılar ki durum hiç de öyle değil : Kurnaz din sözcüleri, onların yandaşları durumu kurtarmak için *"Allah, suç işleyenlerin cesanını ötedünya'da verir"* demeye başladılar! Olmayan "ötedünya"yı hiç kimse (imgetanrılar da!) kanıtlayamayacağından bu yükten de kurtuldular kendi olurlarıyla! Çünkü o dinsözcüleri de biliyordu ki, varolan bir "Allah"ın eylemleri edilgen (pasif) olamaz! Varolan bir Tanrı eylemde bulunabilir ancak!

Konuşmalarda genellikle *müslümanlar savaşı savunmaz* denir ama, bu sözler havada kalar, askıda kalır! Kendilerine inanmayanları fırsat bulur bulmaz yoketmeye çalışırlar! Savaşlar da caba! Önce öldürürler, sonra da *"Allah'ın isteği"* diye halkı kandırırlar! Onlar *"herşey Allah'ın izniyle olur"* diyorlar: Demek onların Allah'ı her an suç işleyen bir Allah!

Bu *çatışmalı, ikilemli* durumda, bunları söyleyen "Allah" mıdır, yoksa *"Allah söylüyor"* diye böylesi tümceleri düzenleyen din sözcüleri midir? Bu çarpık durumların açıklığa kavuşması gerekmez mi?

Bir soru daha var yanıtlanması gerek: Allah neden yol gösteriyor özgür insana? Öyle ya *eylemlerinde özgür* derken? Dahası, yol göstermesine karşın insan neden günahlara boğuluyor? İnsanın

iyi yolda olabilmesi, günahlara boğulmaması durumlarını Allah neden gerçekleştirmiyor, "ol" deyince olan gücüyle? Kendisinin bile başgelemediği şeytanı neden yaratıyor? Ondan sonra da "şeytana uymayın" diyerek kolay yollara sapıyor, kendini kurtarmaya çalışıyor bu *Allah?* Tefecilik değil de nedir bu?

İnsan bir yandan yakımlar yıkımlar karşısında yetersiz kalacak, hiçbir şey yapamayacak; öte yandan bu yetersizlikler karşısında "her şeyin üstesinden gelen" ama hiçbir şey yapmayan ya da yapamayan "Allah"a inanıp boyun eğecek!?. Bu soru hiçbir zaman yanıtını bulamaz?

Allah'ın melekleri robotlar gibidir, özgürlükleri yok! Katı,donuk, duygusuzlar! Buyurulanı iletmekten başka hiçbir işlevleri de yok! Allah ne buyurursa, onu iletirler! Sorumlulukları da yok! Yanan bir mum onlardan çok daha sorumlu! Hiç değilse yanmayı biliyorlar!

Sorumsuz olan melekler mi yalnız? Doğada olup bitenlerden "Allah"da sorumluluktan kaçıyor! Esnek ve sünek konuşuyor! Bu durumda karıncalar, yersolucanları nasıl yalnızsa, insanlar da yalnız! Duruma ne yanından bakılırsa bakılsın bir "bityeniği" olduğu gerçek!

Muhammed'in konuşmaları Doğu kiliseleri çevrelerinde dinden dönenlerin yapıtı olarak anlaşıldı. Allah esini gibi gösterilmesine karşın, bu konuşmalar dininden ayrılan bir papazın öğretileriydi. *Suriye-Filistin* ve *Mısır*'daki Hıristiyan toplulukları İslam kentlerinde yaşamış olduklarından Kur'an'ın içeriğini biliyorlardı.(8) Böylece bu Hıristiyan toplulukları için Kur'an'ı çevirmek gerekliliğini duymadılar. Osmanlıların Bizans'ı alışlarından sonra da durum buydu.

Ama Bizans kilise adamlarının durumu da bambaşkaydı. Bunlar Arapça bilmediklerinden Kur'an'daki bildirilerden yoksundular.

Batı Avrupa'da, özellikle *Toledo*'da ve kimi kilise topluluklarında Kur'an'ın içeriği pek yadırgı karşılanmadı. İspanya'da 1141-

(8) Muhammed Arkoun: Arabisk İdihistoria, Alhambra Fürlag AB, 1993.

1143 arasında *Robert de Rétine*'in kimi papazlar yardımıyla Kur'an'ın Latince'ye çevrilmesine karar verildi. Kur'an'ın bu Toledo çevirisinin yeterli ve tam olmadığı düşüncesi ağır basıyordu. Sonra Venedikli *Paganini* Kur'an metinlerinin çevirisini bastı. Ama Robert de Rétine'in kısaltılmış metinleri daha geniş halk topluluğunda beğinilip tutuluyordu. *Alcorono di Madicanetto* ile 1547'de bir adım daha atılmış oldu.

Kahire'deki Fransız konsülü Arap metinlerini temel olarak ele alır ve Türk kültürünü de ekleyip Kur'an çevirisini bütünler (1647). Daha sonra bu yapıt İngilizce'ye, Hollanda ve Alman dillerine çevrilir.

1734'te Londra'da *George Sale*'in çevirisi yayımlanır. Bu çeviride tarihe, nesnel örneklere dayanan bir de önsöz yer alır. Oldukça beğenilir bu yapıt. Daha sonra Kur'an çevirileri birbirini izler. Avrupa'da: *Ullman* (Ksefeld, 1840) ve *Hennig* (Leipzig, 1901) Almanca; *el-Savary* (Paris, 1783), *Kasimirski* (Paris, 1840) *Montet* (Paris, 1925) Fransızca; *Rodwell* (Londra, 1861), *Palmer* (Oxford, 1880) İngilizce; *Bausani* (Florens, 1955) İtalyanca; *R. Bell* (Edinburg, 1937-39) İngilizce ve *J. Vernet* (Barcelona, 1903) İspanyolca.

Bir Kur'an çevirisi ne denli tam, ne denli özüne uygun olursa olsun; hiçbir zaman kendisi olamaz! Muhammed'in bu bildirileri, tümcelerine müslüman olmayan bir okuyucu gözlemci durumunda kalır. Kur'an'ın bölümlerine, tümcelerine yerleştirilen *ilkel Arap yaşam biçiminin yadırgılığı bir yana, Arap dilinin abartmalı yapısının da etkisi vardır.* Bundan başka Kur'an metinleri çoklukla karanlık olduğu gibi, tarih sırasını da izlemez. Bir başka neden de şu: Başka uygarlıkların halkları için "hayalle doldurulmuş anlatılar" çok yabancı bir anlatış biçimidir.

Ama olgular, olaylar Kur'an'da sırasını neden izlemiyor? Dilciler, tarihçiler, toplumbilimciler bu konuda bir açıklama getirmiyor. Öyleyse biz açıklayalım durumu:

Muhammed, kağıdı kalemi elinde olan, gözlerinin önünde bulunan bir yazar değil! *Musa* da, *İsa* da bu gerçeklerden yoksundu. Her üçünde de hep başkaları yazdı. Muhammed'den önceki ağızdan söyleme peygamber alışkanlığı, Muhammed'le de süre-

cekti! Bu esinler kafada biçimleniyor ağız onun tanıklığını yapıyordu. Ağzın, dudakların yapmış olduğu tanıklığa dayanılarak, o anda ya da daha sonra taşların, kemiklerin üstüne yazdırılıyordu. Böyle bir işlemde tarih yerini nasıl bulur? Vaktiyle bilmem hangi köşede bırakılan bir tümce ortaya çıkınca, daha önce hazırlanan metinler arasında yeri aranmıyor, belki de nasıl uygun düşerse yerleştiriliyordu. Kur'an'ın tarih sırasına göre düzenlenebilmesi titiz ve disiplinli bir çalışmayı gerektirir. Bu yalnız Kur'an için değil, her kitap böylesi çalışmaları gerektirir. Kur'an düzenleyicileri bunu yapmamış ya da yapamamışlardır.

Muhammed, Kur'an'ı tüm olarak görmüş değil! Taş, kemik, deri üzerine yazılan "esinler"ini ölmeden önce *"artık bundan sonra esin gelmeyecek"* dediği anda yardımcılarıyla birlikte kitaplaştıracaktı. Sağlığında bunu yapmadığı gibi, bu işi oluruna bırakmış! Bütün bunlar *Muhammed*'in, *kendi esinlerine kendisinin de inanmadığını* kanıtlıyor.

Kur'an hiçbir zaman yazıklı *Anadolu insanının "hayal" ettiği gibi "kitap olarak gökten inmiş" değil!* Ona böyle öğretilmiş amaçlı olarak, daha çok aldatmak için!

Örneğin *"Sidre-i münteha"* deniyor. Bu deyim imge ürünü. Böyle kafadan atma "hayaller" için tarih saptanabilir mi? Kur'an böylesine imgelere dayanan ayrıntılarla beslenmiş!. Nerede olduğu bilinmeyen *Sidre-i münteha*'nın uzaklığını da bilemez! Arapça'nın ses tonuyla şişirilen bu deyim Anadolu halkının kulaklarına ulaştırınca Anadolu insanı "vay anasını vayy.. Bu sidre-i münteha.." Der! Bir şey anlamaz ama kimileri de "hayal" eder, "hayal"i hemen Cennetle beslenir. Anadolu insanları böyle kandırılır işte!..

Muhammed'in, Mekke, Medine çevrelerinde bir olayla karşılaşması, o olayla ilgili "esin"i birleştirecek coşkulu, esrimeli anları da kollaması gerekiyor. Esini yakalayınca, bu esin ezbercilerin kafasında saklanması da gerekiyor! Bu da ayrı bir sorun!

Bizim şimdi kağıt üzerinde okuduğumuz gibi ezbercilerin kafasındakiler nasıl okunabilir istenilen anda!?. Böyle bir durumda Muhammed "esin"ini sürüp giden esinler arasında nereye yerleştireceğini bilemez! Bu işi Muhammed, *"esinler bitti"* dediği anda yapmaya başlayacaktı!

Kur'an alışılmış söylentiye göre Muhammed'e sunulmuş ama, gerçekte yapıt olarak elde avuçta hiçbir şey yok! Tümcelerin kapalı ya da açık olması; o tümceleri biçimlerken Muhammed'in coşkulu, esrimeli durumlarını da gözönünde bulundurmak gerekir. Bu esintilerin, ezbercilerin kafasındaki biçimlerini Muhammed nasıl inceleyebilir, istediği her anda? Kur'an derken, Muhammed'in kendi söylediklerinin toplamı olan bu kitabı hiçbir zaman görmemiş olduğunu da unutuyoruz! Bu durumda Muhammed kendi söylediklerine nasıl egemen olabilir. Demek "Allah"ın bilgisayar'ı yokmuş! Allah kendi tümcelerinin deriye, kemiğe yazıldığının da ayrımında olmamış! Haydi bilgisayarı yok diyelim, birkaç top kağıt da mı gönderemezdi? Kara Taş'ı gönderen Allah yazabilecek birşey gönderemiyor! Böylece her şey karanlığa açılıyor!

Dahası, Muhammed ağzından çıkanları toplu olarak gözleriyle yazılı biçimde göremeyince, onları nasıl düzenleyebilir? Unutulmasın diye ağaç kabuklarına, deriye, taşa, kemiklere bg. yazılan bu tümceler de köşelerde, bucaklarda saklanıyordu! Belki *unutulanlar, saklanmayanlar, savsaklananlar, Osman zamanında uygunsuz görülüp yakılanlar...* Bütün bunlar Kur'an'ın Muhammed'in bütün söylediklerini içermediği besbelli!.

Böylece "Allah"dan geldiğini söylediği bildirilere, tümcelere *Muhammed* ve daha sonrakilerin gereken titizliği göstermedikleri anlaşılıyor. Dahası, *Osman zamanında yakılan bölümler, tümceler "Allah"dan gelmişti! Allah'dan gelen, Allah'ın sözleri, buyuruları nasıl yakılır? Bu sorumuza kimse yanıt veremiyor!*

Allah'dan geldiği söylenen tümceler nasıl olur da böyle bir savsaklamaya bırakılır? Usun alacağı iş midir bu? Ne Allah ne de O'nun Tanrıelçisi Muhammed, bu esinler konusunda gerekli hiçbir önlemi almazlar. Bütün bunlar Kur'an esinlerinin "Allah kaynaklı olduğu" konusunda bütün kuşkuları içermektedir!

Kur'an'ın temel anlamı *"yüksek sesle okuma"*dır.[9] Bu sözcük, bu Kur'an sözcüğü, aynı anlamdaki *Suriye* dilinden Arapça'ya

(9) M. Arkoun, age.

geçmiş sesli (müziksel) bir sözcük. Sözlü bir haberleşme "bildiri", ama meleğin ağzından!

Kur'an Arapça'nın *mudhar* denilen hicaz diyeleğiyle (lehçesiyle) yazılmıştır 114 bölümden oluşan Kur'an'ın 86'sı Mekke'de, 28'i de Medine'de düzenlendi... Çeşitli zamanlarda yazılan bölümler çelişik yargıları içerir. Halife Osman zamanında yapılan ayıklamada Kur'an bugünkü durumuna sokuldu.

Gusül ve halifelik hükümleri *Himyeri* oymaklarından; *oruç, namaz, nikâḥ* gibi hükümler *Yemenilerle Yahudiler*den alınmıştır. Dinsizlik döneminden kalma kimi kurallar da olduğu gibi korundu.

Müslümanlık, Arapların sınıflı bir topluma geçtikleri *feodal* ilişkilerin başladığı bir çağda ve bu toplumsal dönüşümün bir yansımasıdır. Müslümanlığa göre herşey Tanrıca düzenlenmiştir ve Tanrının dileği gibi olur! İslamlık bütün acılara katlanmayı, ölüm sonrası sözde mutlulukları beklemeyi gerektirir!.. İnsan kişiliğinin tümden ölümü!. Başka bir söyleyişle insanın doğumundan ölümüne dek tümden kapitülasyonu!..

Muhammed, Mekke'ye yakın Hira dağındaki mağaraya çekilince, göksel bildirici gelir (geleneksel inanca göre). Daha sonra bunun *Cebrail* adında bir melek olduğu anlaşılır. Anlatılara göre melek, Muhammed'in gözlerine göründüğü gibi, Muhammed onu işitir de! Yakınlarının anlatısına göre, bu sarsıcı görünüm birkaç kez yinelenir. İlk esinler (öneki sayfalara bakınız) 612'de gelmeye başlar. Düzensiz, kimi zaman da uzun aralıklarla! Bu durumdan Muhammed'in kendisi de kuşkulanır! Bu esinler onun ölümüne değin sürer. Yirmi yıl.. Ölümüyle de sona erer.

Yaşamı süresince Muhammed'in tinsel ve özdeksel savaşımlarının ne denli sorun olduğu Kur'an'daki yakınmalardan da anlaşılıyor. Bu savaşımlar sırasında siyasal, toplumsal, dinsel ilişkiler de biçimini buluyordu. Tarihsel çözümlemeler, Kur'an'daki olaylar, olguların doğrultusu Muhammed'in esinleri konusundaki özel durumlar titizlikle birbirine örülmüş durumda. Öyle de olsa, Kur'an metinleri üzerine sıkı ve nesnel bir düzen yok!

Muhammed'in yaşamını kapsayan yirmi yıllık bir sürenin ilk döneminde *esinler* anılara bürünür. Değişik uzunluktaki bölümler birbirine eklenip yerlerine konur. 622 yılında Mekkelilerin bilin-

cinde yazılı (taşlara, kemiklere, deve derisine) ortalama yüz metin vardı. Muhammed'in Medine'ye gelişinde, unutulmasın diye bunların önemlilerini ilk olarak deve derisine yazdılar. Bu önemli görülenler de "dualar"dı. Muhammed'in kendisinin bu yazdırma konusunda uyanık davranmadığı anlaşılıyor. Yazılanlar da parça parça, içeriği değişik şeyler. Ama tam değil.

Muhammed'e indiği söylenen tümceleri yazma çabaları, gereç yokluğu yüzünden yetersiz kalır. Bu konuda "Allah"da gerekli bir çaba göstermez! Muhammed değil yalnız, onun yandaşları da bunalıma düşerler. Çünkü böyle bir durum, onlara göre İslamlığın yitimine, yokolmasına neden olabilirdi.

Uzun zaman bu metinleri yazma sakıncalığına neden kapıldılar? Bu soru da açıklığa kavuşmuş değil! Bu konuda başka bir durum var usa takılan: "Allah" bu esinleri meleğiyle gönderirken ya da meleği Muhammed'e söyledikten sonra; bunların nasıl, nerede korunacağını hem düşünmüyor, hem de söylemiyor! Yalnız bir tümcesinde "Allah": *"Sen benden dile onları anımsarsın!"* benzeri öğütlerde bulunuyor! Böyle bir öğüt Allah'ı da, O'nun elçisini de yazılacak gereç sağlama sorumluluğundan kurtaramaz.

Muhammed'in ölümüyle başlayan ikinci dönemde Halife *Ebu Bekir,* çökmekte olan bir toplumun başkanı oldu. Doğu Arabistan'da puta tapanların tepkisi bastırıldı. Suriye-Filistin sınırında başlayan saldırıda ilk kuşak müslümanların çoğu öldü. Böylece Kur'an esinlerinin nasıl korunacağı kuşkusu başgösterdi.Metinlerden birini kendi girişimiyle kurtardı Ebu Bekir. Ama bundan 20 yıl sonra ikinci adımı üçüncü Halife *Osman* (644-656) attı. Ebu Bekir'in metinleriyle anı metinleri biraraya getirildi. Böylece *versio vulgata,* onaylanmış ve resmi metinler halifenin onayıyla önceki bütün bireysel metinlerin yerini almıştır. Peygamber zamanında doğrudan doğruya yazdırılan metinler yokedildi![10]

(10) M. Arkoun: age.

Osman'ın Kur'an yazıları önemli noktaları bırakmıştı. Bu yazılar tam oluşmamış metinlerdi. Bu da birtakım sorunlara yol açtı. Diyelek (lehçe) ayrılıkları, söyleyiş tutmazlıkları birbirine aykırı anlamları içeriyordu.(11) Bu yüzden Kur'an okuycularının dinsel önemi artmaya başladı. Özellikle *Medine, Mekke, Kûfe, Basra ve Şam*'da. *Halife Ali*'nin ölümü (661)'nden sonra *vulgata* metinleri sorunu daha da artarak güçlük yaratmaya başladı. Örneğin *Mutezile* bilginleri Tanrıelçisinin düşmanlarına saldırısını içeren Kur'an bölümlerine karşı çıktılar. Salt eşitlik ve Allah'ın sınırsız iyiliği kavramına inananlar, Allah'ın yüceliğine uygun düşmediği gözüyle baktılar bu Tanrıesinlerine.(12)

Iraklı *İbn an-Nadim,* Küfe'de bulunan iki eski Kur'an yazmasının Halife Osman'ın onaylamış olduğu metinlerden hem düzenlenmesi, hem bölüm başlıkları ve hem de tümce sayıları bakımından çok ayrılık gösterdiklerini vurgular.(13) Bütün bunlara karşın, Osman'ın *vulgata metinleri,* günümüz İslam topluluğunun Kur'an'daki metinleri. Ama bugün İslam topluluğunun okumuş olduğu Kur'an, Muhammed zamanındaki Kur'an mıdır? Bu soruya evet denemez!

Fatiha bölümü, dinsel düzene göre Kur'an'ın başında yer alır. Bir çeşit metne giriş yalvarısı. Bölümlerin sıralanması da ayrı bir sorun olmuştur, İslam din adamları ve yorumcular için özellikle! Bu konuda yayılan söylentiler de var.

Gerçekte bütün yaşam boyunca bir duruma, soruna *"Allah yapısı"* dendi mi, bunu diyenler, buna inananlar için sorun çözülmüş demektir! Adam bile bile sevmediği kişiye kötülük eder, sonra da "Allah yazmış" derler. Adam suç işler işlediği suça "Allah"ı ortak eder! Çıkış yolu bu mudur?

Kur'an'ın biçimlenme özelliklerinden biri de; kendisinden önce gelen *Nuh, Musa, Hud, İsa*'nın metinlerini içermesi! Mekke dönemi metinleri daha çok inançsızların körlüğü, Mekkelilerin Allah'ın bildirilerine karşı sağır olduklarını belirler. Medine metinleri de yapıcı, onarıcı öğütleri içerir. Örne-

---

(11) M. Arkoun: age.

(12) age.

(13) age.

ğin bunlarda İslam birliği ele alınır. Esinler amaca göre özelliklerini değiştirir. Tümceler uzar, tümce sonlarındaki uyumlar az değişimlerle yarı uyumlara dönüşür[14].

Bu biçimsel yapıya Muhammed'den önce İslam öncesi Arabistan kâhinlerinin ya da falcılarının yorumlarında da rastlanır. Kur'an'daki biçimsel yapı tümcelerin müziksel, sesli tonu Kur'an için etkili bir özellik taşır. Bu da Muhammed'in tonlu biçeminin; esrimeli, en coşkulu anlarında bir sanatçı düzeyine yaklaşan niteliğe ulaştığını kanıtlar. Çünkü bir ozan da şiir yazarken içinden gelen coşkunluğun gücüyle dizelerini sesli, tonlu oluşuma dönüştürebilir.

Muhammed, çocukluğundan beri "ben iyi bir yazar, iyi bir ozan olacağım" diye kendini yönlendirip güdümleseydi; bir yazar, bir ozan olarak da böyle tonlu, sesli tümceler, dizeleri içeren şiirler yazacaktı. Nitekim onun düz şiirmiş gibi gözüken sesli, uyumlu tümceleri bizim bu savımızı kanıtlamaya yeter.

Dahası dil olarak Arapça hemen hemen % 90 tonlu sözcüklerden oluşur. Örnek olarak okuma anlamına gelen *kırâat* sözcüğü; ses yayan, sözcüğün ses çeperlerini altüst eden bir ses olgusu. Kur'an ses bakımından, ton bakımından gücünü; Arapça dilinin bu ses yeğinliğine borçludur. Bu durumu, özdeş anlama gelen başka dillerin sözcükleriyle karşılaştırınca da kanıtlamış oluruz.

Okunacak kitap anlamına gelen Kur'an sözcüğü de ses çeperlerini çatlatan bir tona bürünür. Okuma anlamına gelen birkaç dilin sözcüklerini karşılaştıralım bunların içinde en seslisi, tonlusu *kıraat* sözcüğüdür:

Arapça *kırâat,* Türkçe *okuma,* Fransızca *Lecture,* İngilizce, *Reading,* Almanca *lesung,* İsveççe *Lasning,* Latince *lectio.*

İster yazınsal, ister dinsel olsun; bir metnin oluşumunda, bu metnin okuyucuya etkisinde ses tonlarının yoğunluğundan başka;

(14) age.

Arapça dilinde her sözcğün aynı yerde birçok anlama gelmesi ve bu anlamların metinde esnek anlam kaymalarına da neden olması metni ikilemli, kapalı, bulanık bir duruma sokuyor! Böylesi kapalı, bulanık, sisli durumlar köktendincilere açık kapı bırakarak onları Kur'an tümcelerinde *g i z* aramaya yöneltiyor! Bu tümcelerde onları giz olarak algılamaya sürükleyen nedenlerden biri de Kur'an'ın düzenli bir yazıma bırakılmaması! Kur'an, bilinçli bir çabanın, çalışmanın ürünü olsaydı, böylesi anlam kaymalarının önüne biraz olsun geçilebilirdi!

Bir yandan Arapça'nın ses ve anlam esnekliği, öbür yandan Muhammed'in *sesli deyiş biçemi* (üslubu), Kur'an'ın dinsel eğilimli okuyucularını imgesel evren (hayal dünya) tasarımlarına sürüklemektedir! Bu esnekliğe, bulanıklığa, anlamı bütünleme yetersizliğine; dolayısıyla anlamsızlığa; bir de Muhammed'in okuma yazma bilmemesi nedeniyle bu tümceleri günü gününe, o anda kendi eliyle bir yere yazabilme yeteneğinden yoksunluğunu ekleyin!..

Böylesi güçlüklerle tıkabasa doldurulmuş metinler de var Kur'an'da. Bunlar öylesine kapalı, karanlık; oval biçimleriyle şaşırtıcı, dönüşlü, çoklukla eğretilemeli. İnsanı hiçbir anlama ulaştırmayan öykülü açılmalar.. Düzenli bir tarih kitabı, roman da değil Kur'an! Birbirini izleyen bu dinsel anlatılar, öğütler "mecaz"larla yamanıp bu yersel olgular imgesel evrenle birleştirilir.

Kur'an'ın baştan sona bir roman gibi okunamayışının nedeni; olayların, olguların tarih sırasına göre yerleştirilmemesinden kaynaklanır. Aşırı imgelere kaçan kapalılığını da buna eklemek gerekir! Kur'an'da süredizin (kronoloji) altüst olmuştur! Olaylar, olgulara eklenen öğütler, öyküler, tarihsel gerçeklemeler ne zaman denk düşmüşse, o zaman yamanmıştır! Bir tarih düzeni gözetilmemiştir! Böylesi durumlar romanda olduğu gibi birbirini izleyemez. Kümeler, tepecikler durumunda kalır. Parça parça, kesik kesiktir konular.. Bir konudan başka bir konuya atlanır! Bu yüzden Kur'an bir bütün olarak okunamaz. Aralıklı olarak okunur. *Vulgata* metinlerinin süredizini, Kur'an'ı baştan sona okumaya

elvermez. Bu yüzden Kur'an'ı okurken onunla ilgili tarihsel bilgileri ayrıca edinmek gerek. Dinsel eğilimli kişilerin çoğunluğu okumayı sevmediklerinden, dili de Arapça değilse hiçbir şey anlamadan ezberden okuma işlerine gelir (böylesi Anadolu insanlarını düşünün!) Kur'an okuma bir çeşit '*kördöğüşü*'ne döner. Neyin ne olduğu belli olmaz! Muhammed'in yazıklı "Allah"ı da *"biz Kur'an'ı anlaşılsın diye Arap halkına Arapça olarak gönderdik"* diye sızlansın dursun! 1400 yıl sonra da yazıklı Anadolu halkı bu "Allah"ın isteğine aykırı olarak belini büke büke anlamadan Kur'an okur! Böylece hem "Allah"ı, hem de kendini aldatmış olur! Böylece aldatmacalar sürer gider. *Debreli Hasan! Dağlar inlesin!..*

Evet! Kur'an'ı okumak Arapça bilmeyi gerektirir. Ama nasıl hem de Kur'an Arapçası. Değilse Kur'an okumak, Kur'an'ı ezberlemek papağanlıktan ileri gitmez!.

Abraham'ın oğlu İsmail'i Allah'a kurban etme öyküsünü bilmemiz gerek. Ne olmuş, nasıl olmuş İbrahim oğlunu Allah uğruna kesme durumuna gelmiş. Ağlatısal bir durum! Bunlar tarihsel bilgilerle açıklanmazsa, Kur'an kapalı tümceleriyle tümden karanlıklaşır. Karanlığı bir daha karanlığa boğmak demek! Tevrat'ı, İncil'i bilmeden, tarihsel akışları üzerine bilgi edinmeden, Kur'an'ı papağan gibi ezberlemekten hiçbir şey çıkmaz! Üstelik insan *kimliğini* de yitirir, 1200 yıldan beri yitirmiş olduğu gibi! İngilizce bilmeden ünlü oyun yazarı *Shakespear* ezberlenirse ne olur? Papağan da olamaz üstelik? Kur'an üç kez değil, milyon kez "hatmedilmiş" olsa da yine boş! Üstelik bunca emek ve zamanı yokyere süpürüp attıktan sonra!. Ama birşey olur!. Ne olur biliyor musunuz? İnsan kimliğini yitirir, sünepeleşir!.

Arapça bilen Araba göre Kur'an; Araba göre esin (vahiy), Araba göre Kutsal kitap, Araba göre yaşam biçimi!. Ama dili Arapça olmayan Anadolu insanına göre değil!. Bu konuda Allah, Muhammed'i şöyle uyarır:

".. Biz istediğimiz kavme kitabı (Kur'an'ı)
kendi diliyle indiririz." (Allah)

Gerçek bu iken, yazıklı Anadolu insanı - hem de Allah'a karşı gelerek- Kur'an okumaya zorlanır! Tarihsel bir gerçek bu! Allah, istemediği kavme Kur'an göndermemiştir! Allah'ın Kur'an gönderdiği kavim, Muhammed döneminin VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağı!. Bu Allah'ın Anadolu halkıyla, Türkiye insanıyla hiçbir ilgisi yok! *Anadolu insanının kendi kendine ya da zorlanarak Kur'an okuması Allah'ın isteğine aykırıdır!* Neden? Çünkü isteseydi bu Allah - herşeye gücü yettiğine göre - Türklere de Türkçe Kur'an gönderirdi! Türklere değil yalnız, öbür oymaklara da kendi dilleriyle Kur'an göndermemiştir! Allah böyle söylediği gibi, Muhammed de böyle söylüyor! *Bu söylediğimiz gerçeği Türkiye'deki diyanetçi profesörlerimiz de bilir ama söylemezler!* Gerçeği söyleyemedikleri için de kendi içlerine büzülür kalırlar! Halktan uzaklaşırlar. Acıyorum onlara.. gerçeği açıkça söyleyemedikleri için!.

Bütün bunlar gizlendi. En sonunda Osmanlılar Arapların bekçiliğini yapmaya başladılar. İslamlığı yayma görevini enaz 600 yıl yürüttüler. Ne oldu biliyor musunuz? 1918'de Osmanlıları arkadan vuran, Osmanlıların yıkımını düzenleyen gene Araplar oldu! Tarihsel gerçekler bunlar!.

Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan olduk. Osmanlılara, "çoban aldı bağa gitti, kurt aldı dağa gitti" dediler. Davulu biz çaldık, parayı başkası topladı! Yıllar yılı sünepeleştik!

5

Nasıl Oldu Da Müslüman Olduk?

Türkiye'yi VII. yüzyıl İlkel Arap yağmacılığına açık tutanlar, sokaklarda bağırıp duruyorlar Şeriat diye. Bunlar çıkarlarını Suudi Şeyhlerinin petrol paralarına dayayan, kendini bilmeyen kişiler. Bunlar kendi çıkarlarını Türkiye'den, yaşadıkları ülkeden üstün tutarlar. Bıçak kemiğe dayanmış , tehlike kapıya gelmiştir. Türklerle Kürdlerin uslarını başlarına toplamaları gerek! Birbirlerini öldürmeleri yerine, bir zamanlar boyunları kesilip kimliklerini ellerinden alanlara karşı birleşmeleri gerek! Melekler, şeytanlar, huriler, gılmanlarla devlet yönetilmez. Kafalarını Ortaçağ karanlığına gömenler gerçeği göremezler! Nitekim görmüyorlar!

İNSANLAR

Güneşe tapmışım önce
yedirip içiren, ısıtan beni
sıcacık
ellerimle duyup gözlerimle gördüğüm
süt veren çocuklara
yağmur
taşa toprağa

Gize, büyüye inanmışım
Şamanlığa sonra
dengeleyen iyilerle kötüleri
göğe, yere, yer altına
evrene üç bölümlü
Musa'ya, İsa'ya

Kuteybe gelmiş
başımı boynumu kesmiş
Müslüman olmuşum

Dostum hepinizle
insanlar
yeryüzünde

"Biz kılıç müslümanıyız"

Anadolu insanı

"Türkler bütün dinleri incelediler, en iyisinin müslümanlık olduğunu anlayınca İslamlığı onayladılar"

Böyle öğrettiler bize kaşla göz arasında çocukluğumuzda! Daha sonraları da Türklerin *din ve hidayet aşkıyla* kendiliğinden İslamlığı benimsediği yalanını yaymaya başladılar!

Bütün bu düzmeceliklerin ardında yatanın ne olduğunu Anadolulu her insanın bilmesinde yarar var. Din değil gerçekte VII. Yüzyılın gittikçe "vahşi"leşen ilkel Arap oymaklarının yağmacılığı! İslamlık adıyla başka toprakları ele geçirmek, o insanların kimliğini alarak gelirine, malına, kadınına, kızına göz koymak!

Demek gerekse bütün yeryüzünde sömürgeciliğin ilk bulucusu Araplar! Türkiye'de sokaklara düşen *şeriatçılığın* kökeni Arap halifelerinin dinsel yağmacılığına dayanır. Onlar İslamcılık adıyla yağmacılık için başka ülkelere doğru yayıldılar. Yağmacılık, yakım yıkım, öldürüm her zaman dinin önünden gitti!

İslamlık diye anılan bu dinin temeli - daha başlangıçta - yağmacılıkla öldürüm üstüne kuruldu. Allah, gerçek bir Tanrı değil; öldürümün, yağmacılığın destekçisi. "...Şurası bir gerçek, Muhammed'in kurduğu İslam devletinin özü, esası tahakkümdür.."(1)

---

(1) Faik Bulut: Allah Devletinde Demokrasi, 1993 İst.

Türkiye'deki Şeriat bu temeller üzerine kuruldu. VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağının karanlığı! Türkiye'de hemen hemen bütün bakanlıkları ele geçiren şeriatçılar, son onbeş yıldan beri de askeri okulları, Genel Kurmay Başkanlığı'nı ele geçirmeye çalışarak Türkiye'yi Arap yağmacılığına "teslim" etmeyi düşünüyorlar! Usumuzu başımıza toplayalım. Yeryüzünde hiçbir devlet dinle yücelmemiştir. VII. Yüzyıl İlkel Arap yağmacılığı bir çözüm yolu olsaydı, bütün İslam ülkeleri "Cennete" dönerdi!

Türklerin, Kürtlerin, İranlıların bg. müslüman olması "Bu dini onaylar mısınız?" benzeri girişimlerle olmadı! Olmaz deyince de yağmacılığa, kıyıma yıkıma başvurdu Araplar. Türkler, Kürtler bg. öldürülerek, yağma edilerek İslamlık zorla onaylattırıldı. Anadolu'daki yaşlılardan söylene gelen atasözü gerçeği duymayan var mı!

"Biz kılıç müslümanıyız!"

Evet! Kılıçla kellelerimiz uçuruldu!

Anadolu halkı, bütün Türkiye bunun acısını her zaman duyar. Yüzyıllar boyu bu acı hücrelerimize işledi.. *Bu kılıcı Türkler de bilir, Kürtler de bilir,* öbürleri de.. Yazıklı VII. Yüzyıl Arap oymakları da! Bu kılıç Türkün başını yediği gibi; hiçbir şey bilmeyen yazıklı ilkel Arap oymaklarının da başını yedi! Peki bu tasarımların "Allah"ı kimin işine yaradı? Varsılların, yüzyıllar sonra *Suudi şeyhlerinin!* Arap halkı mı? Yazıklı Arap halkı da bu imge tanrı uğruna kendi içine dalmış yoksulluktan kıvranıp duruyor! "Şükür" deyip oturuyor bugün de! 1400 yıldan beri birşey değişti mi Arap halkı adına?

Müslümanlık barış yoluyla değil, kılıç zoruyla yayılıyordu. Kanlı öldürümler de dışarda gerçeği olmayan Cennet masallarıyla VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağına yutturuldu. "Dine girmeyenlerle savaşın, onları öldürün" benzeri tümceler düzenleniyordu imgetanrı adına! Bu tümceleri tanrı sözleri diye yazıklı ilkel Arap oymağı-

na duyuruldu. Kılıçla, zorbalıkla alınan ülkeler - İspanya'dan Türkistan'a - siyasal baskılar uygulanıp haraç vermeye zorlanıyor, yağma ediliyordu.

642'de Mısır Kılıçla ele geçirildi. Araplar yerleştirildi Kıptilerin topraklarına. Kıpti Mısır Araplaştırıldı! Yağmacılıkla beslenen ve insanlığa aykırı, yayılımcı bir durum aşılanıyordu Cennetli Arapçılıkla! Müslüman oldu mu bir ülke, müslüman olmayan ülkeye düşman gözüyle bakıyor ve "Cihad" buyruğuyla "Kafirlerin mallarında hakları olduğu" yalanıyla başka ülkeleri kendi çıkarlarına ve insanlık dışı bir "tahakküm"le kullanmaya başlıyorlardı. Din değil, bu bir Arap yağmacılığıydı!

Osmanlı orduları da kafasızlığı yüzünden böyle bir tuzağa düşürüldü. Altı yüz yıl Arapların bekçiliğini yaptı Osmanlılar! Evet! Osmanlı İmparatorluğu Viyana önlerine Araplara hizmet için donlu gitti, donsuz döndü. Dine bağlı yağmacılık Türklerin kimliğini yokederek, Osmanlıları Arap hizmetinde kullanılabilen araç durumuna soktu!

Sokaklarda *şeriat* isteyip "milliyetçiyim" diye bağıranlar, "milliyetçi" değil; Türkleri Arap ordularının hizmetinde kullanmayı isteyen Cennet düşlemcileri! İslam topluluğu adıyla Türkleri kullanarak Türkiye'yi parçalamaya kalkarlar. Özellikle 1950'lerden bugüne yapılan da bu! 1918'de de Osmanlı İmparatorluğu'nu arkadan vuran bu şeriatçılar değil mi? 1400 yıldan beri *Cennete gideceksin* diye halk yığınlarını aldatanların yağmacılığı bugün de sürüp gidiyor!

Hani kimliği ülkemizin, Türkiye'nin? Kimlik nerede kaldı? Arap çöllerinde "Allah" arayanların hizmetinde, Edirne'den Ardahan'a bütün ülke sünepeleştiriliyor. Özel uçaklarla yoksulun malını mülkünü sömüren *Özal*, Mekke yoluna düştü Anadolu insanını bir daha satmak için Suudi şeyhlerine.

Vurum, kırım, yıkım ve öldürümle başladı İslamlık oyunu! Binlerce örnekten yalnız birini analım burada:

Kendinden önceki tanrıelçileri gibi *(Musa, Davud), Arap Tanrıelçisi Muhammed* de, "anlaşma imzaladığı Yahudi kabilelerinden Benu Nadir ve Benu Kaynuka'yı Medine'den sürgün etmesinin yanısıra, Benu Kurayza kabilesini de 25 gün sıkı bir kuşatmaya aldı. Kuşatma sonunda teslim olan Benu Kurayza erkeklerinden tenasül bölgesi kıllanan herkesi, çukurlar kazdırıp tek tek boynunu vurdurarak, çukurların içine atıp üstünü kapattırdı. Sayıları 700-900 arasındaydı. Kabile kadınları ile çocuklarını esir aldı. Bir müslüman öldüren bir kadını da bağışlamaksızın öldürttü. Mallarını da yağmalattı."(2)

Din sözcüleri umudunu yitirmiş; yazıklı, kolay inanan yığınların karşısına tasarladıkları, imgeledikleri tanrılara dayanarak: *"Biz öldükten sonra nasıl dirilecek demeyin, sizi yoktan vareden"* benzeri kanıtlarla(!) çıkarlar. Gerçekte insanlar, bütün canlılar, bitkiler *yoktan* varedilmemiştir. Bu tümcelerdeki *yoktan* sözcüğü bir yakıştırmadan başka birşey değil! Anadolu insanı bunu onların yandaşlarından işitince *"vay anasını vay.. bizi yoktan vareden bu Allah'a inanmamız gerekir"* benzeri sözlere kanar.. Bu yazıklı insan da iş bulamaz, aç kalır, açıkta kalır. Sonra da *Cennete* gideceği umuduyla adamcağız ölür gider.. Ondan sonra da o yazıklıyı ara da bul! 300 milyon yıldan beri ve daha sonraları hangi hayvan Cennete gitmiş, hangi insan Cennete gidip dönmüş öldükten sonra! Ne gören, ne de bilen var, ne de bunu kanıtlayan! Ama birşey gerçek: Adamcağız umut ede ede Cenneti, Hurileri, Gılmanları ölüp gitmiştir. Gidiş o gidiş.. Gidiş o gidiş ama, özdeş aldatmacalarla bugün de insanlar böylesine yanıltılıp bir bir ölüme gönderilmektedir:

---

(2) M. El Vekil, Medine Ansiklopedisi, II/86; İbni Hişam, Siret, 3/141-147. Faik Bulut: Allah Devletinde Demokrasi, s. 202.

Ve sen gardaşım Nuri[3]
Avanos'un Alaaddin Mahallesi'nden
unutmadım seni
İlm ü İrfan uğruna
Yatardın geceleri
üstünde bir ranzanın
Duydum ki
tak etmiş canına
bir tuğla ocağının
Cehennem alevi
belli değil
mezarın şimdi

Zekeriyaların Haccaba, gözünü sevdiğim
kahrı bütün bunlar
bir dilim ekmeğin
Ah! Yokuşu tırmanırken aldığın soluk
alnında Güneşin
sabah akşam
karanlığın duvarında kardeşim

yıldızlar uzaaak
yıldızlar sayısız meeemeeet
göklerde göz alabildiğine
Meleşip ağlıyor kuzular memleket memleket
bir can borcumuz varmış Azrail'e
can bizim dostlar
kime ne?

---

(3) Abdullah Rıza Ergüven: Anı Dahi Anda Asmışlar; Can Bizim Dostlar 27-28, İst 1991.

Neden? Bütün bunlara inanmayan, ama dinci gözüken varsıllar, şeyhler iyi yaşasın diye! Arapça Kur'an okulları.. Anadolu insanını sünepeleştiriyorlar! Hem de bilmediği bir dille! Onlar Anadolu halkını sünepeleştirmek, baskılarını arttırmak için birbiri ardısıra *Atatürk* devrimlerini yokettikleri gibi, bununla da yetinmeyerek *Şeriat* diye sokaklara düşüyorlar. Böylece onlar Türkleri, Kürtleri, öbür azınlıkları; kısaca bütün Türkiye'yi hiçe sayıyorlar. Demek Suudi Arabistan şeyhlerine teslim ettiler Türkiye'yi? Bu nasıl devlet, bu nasıl hükümet, bu nasıl yönetim?

Evet! Anadolu insanını durmadan sünepeleştiriyorlar! Oysa öldükten sonra *dirilme,* doğanın milyonlarca yıl süren süreçlerine de aykırı! Düşlemlerle süslenip püslenen imgeler insanın oluşumuyla oranlanamaz!

İnsanı, insan eden tanrılar değil; insanı insan eden *milyarlarca sinir ve beyin gözenekleri.* Bunlar öldükten sonra, bu ölen insanı *hokus pokus* türünden canlandırmak olanaksız! Tanrılar, imgetanrılar mı yapacak bunu? Milyonlarca yıldan beri neden yapamamışlar?

Herşey kendi türünden ürer, canlılık kazanır! Örneğin bütün köpek türleri kurt köpeğinden türemiştir. Kurt köpeği de gelişimin çok eski bir döneminde başka bir canlıdan. Köpek türlerini yaratma eylemi kendi gelişimleri sürecinde olduğu gibi, insanın köpek türü eylemine karışmasıyla da oluşmuştur. Nasıl mı? Şöyle: Örneğin dişi bir Labradorla, erkek kurt köpoğini çiftleştirmekle. Neden? Çünkü bu doğanın üreme, yaratı eylemine de uygun düşer. Çiftleştirme yoluyla, istersek daha binlerce köpek türü üretebiliriz. İnsan türü de üretebiliriz! Niye bön bön yüzüme bakıyorsunuz? İstersek elma ağacından armut yiyebiliriz! Nasıl mı? Elma ağacına armudu aşılayabilirim. Ay gelir yıl geçer. Biz de elma ağacından armut yeriz! Bu eylem hiç de hokus pokus değil! Neden olasılı? Çünkü bu yaptıklarımız doğa yasalarına uygun! Tanrılar neden insanların düşlemleriyle Cennet kuramıyorlar? Çünkü doğa yasalarına aykırı! Bir yığın tanrıelçileri, Tanrıların tanrıelçileri (öyle söylüyorlar) olmalarına karşın, neden birbiri ardısıra ölüyor-

lar? Çünkü ölmemeleri doğa yasalarına aykırı! Doğa yasalarını hiçbir şey ırgalamaz!

Birkaç saniyede Kobe (Japonya) depreminde 5000 kişi birden öldü! Tanrılık bir eylem mi bu? Tanrı'ya yakışır mı bu? Doğa kendi doğrultusunu izliyor. Bu doğanın kendi doğal doğrultusu! Yeni birşey değil bu! Bütün böylesi olaylar, olgular milyonlar, milyarlarca yıldan beri din sözcülerinin imgetanrılarını yerle bir etmektedir!

Günümüz bilimcileri, duyduk duymadık demeyin, "gen"lerin onarımını da başarıyla yürütüyor! İnsan bedeninde *gen*'ler aşılanmayla, aşılanan insan sağlığına kavuşuyor. Bugün bir anne sarı saçlı, mavi gözlü; ya da kara saçlı, yeşil gözlü çocuk mu istiyor, istesin yalnız; o anne aşılama yoluyla istediği çocuğa kavuşuyor.

Din sözcülerinin "tanrı"sı nerede kaldı? Arap peygamberi *Muhammed,* oğlu ölünce, *"benden sonra peygamber gelmeyecek"* dedi! Karılarından *Şenba* da Muhammed'e *"sen gerçekten peygamber olsaydın, oğlun ölmezdi!"* dedi. Bu gerçeği sındiremeyen Muhammed de *Şenba*'yı hemen boşadı!

Konumuza dönelim: *Bilim* bugün insanın DNA-sarmalı'nda, ilerde sayrılığa neden olacak bozuklukları onararak çocuğun sağlıklı doğumunu sağlıyor. Bitkilerde, hayvanlarda da bu çeşit durumlar, iyileştirmeler başarıyla yürütülmektedir. Günümüz de bu "gen" onarımı yöntemiyle çürümeyen domatesler yetiştiriliyor. Daha binlerce örnekler verilebilir insanın bu başarıları konusunda...

İnsan öldükten, bedenin bütün öğeleri birbir dağıldıktan sonra o insanın *yeniden dirilme masalları;* din sözcülerinin, onların yandaşlığının, kimi Diyanet profesörlerinin "iktidar"larını sağlama bağlamak, insanlar üstüne baskılar yaparak egemenlikler kurmak amacıyla söylenmiş ve hiçbir gerçeğe dayanmayan düşler, düşlemlerdir. Böylece 1400 yıl öncelerinin *"Bu dünya geçicidir, sınav yeridir, önemlisi öbür dünyadır"* tedirginlikleri umudunu yitirmiş, herşeyden eletek çekmiş yazıklı Arap oymakları üstüne söylenmiş sözlerdir. Bu düşlemler daha sonra da kentsoylu (burjuva)

hükümetlerin (Arap olsun, olmasın), varsıllardan oluşan devlet yöneticilerinin yoksullar üstüne baskılarını yürütmeye yaramıştır!

Güçlüler düşkünleri, varsıllar da yoksulları tarih boyunca ezmiş, varsılların yoksullar üstüne egemen olmalarını sağlamış; dinler de yoksulluk yangınına körükle gitmiştir. Din sözcülerinin tasarımlarında süsledikleri imgetanrılar kentsoylu hükümetlerin yoksullar üstüne egemenlik kurmalarına yaramıştır. Bugün de sürüp gidiyor bu..

Bugün de böylesi aldatmacaların yuvası Anadolu! Halkı Arap olmayan, Arapça konuşmayan; ama Arapça dinlemeye zorlanan Anadolu!

Anadolu insanını enaz bin yıl aldatma gömüsü (hazinesi) yapmışlar! Hem de Arap komutanı *Kuteybe*'nin Türklerin kellesinin uçurumundan bu yana:

Kuteybe gelmiş(4)
başımı boynumu kesmiş
müslüman olmuşum

Cumhuriyet döneminde de *Menderes-Bayar* ikilemesi "iktidarı" ele geçirme tutkularıyla yeniden Anadolu halkının belini kırdılar. Bu belkırma eylemini daha sonra *Demirel* yüklendi! Belkırmalar, uyuşturmalar sürüp gitti *Evren-Özal* ikilemesiyle. Dingil kırılmış durumda; araba ne, kağnı ne yapsın?

"Atatürkçüyüm" diyerek "iktidar koltuğuna" oturanlar, "dudaklarında Atatürk" halkı aldattılar! Evren de bir yandan *"benim babam imamdı"* tekerlemesiyle halka değil yalnız, doğduğu ülkeye de "ihanet" etti!.. Öbür yandan Atatürk'ün çok önemli evrensel görüş ve düşüncelerini halktan gizleyip Anadolu insanını *sünepe* yerine koydular.

Değerli araştırmacı ve düşünürlerimizden *Doğu Perinçek;* Atatürk'ün evrensele açılan Tanrı ve Din üzerine düşünce ve

(4) ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Burdan Öte, s. 33. Yeditepe Y. 1981. İst.

görüşlerini büyük bir titizlikle incelemiş ve belgeleriyle birlikte Türkiye'de ilk olarak yayımlanmıştır: *Kemalist Devrim - 2 Din ve Allah.*(5) *Atatürk*'ün, öteden beri çok merak ettiğim Tanrı ve Din üzerine görüş ve düşüncelerini ilk olarak (Stockholm'de) okuyorum.

Bu çok önemli konuyu inceleyip belgeleriyle birlikte günışığına çıkarıyor *Doğu Perinçek.* Sözkonusu yapıttan kısa bir alıntıyı aşağıya ekliyorum:

"*... Kemalist Devrim araştırmalarında, öncelikle bilimsel ahlak ve doğruluğa gerek var. 'Atatürk halktan soyutlanır' diye gerçekleri gizlemek, öncelikle halka ve gerçeğe, sonra da Atatürk'e saygısızlık oluyor.*

Atatürk, giriştiği devrimi Ortaçağ'a teslim etmek istemedi, tersine halkı Cumhuriyet Devrimi'ne kazanmaya yöneldi. O nedenle görüşlerini gizlemedi. Kemalist Devrim'in önderleri, kurdukları Cumhuriyet'in felsefesini açıkça ortaya koydular ve genç kuşakları bu felsefeyle eğittiler. 'Halktan soyutlanacaklarını' düşünmediler. Demek ki, hem önderlik ettikleri Aydınlanma hareketinin başarısına, hem de halkın aydınlanma yeteneğine güveniyorlardı. Üstelik o zaman halk bugünle karşılaştırılamazdı. Geniş yığınlar, Ortaçağ'ın ideolojik izbelerinde yaşıyordu.

Atatürk'ün sorunu, Ortaçağ'ın dogmalarıyla uyum sağlamak değil; fakat halkı gericiliğin prangalarından kurtarmaktı, yurttaşlara Cumhuriyet felsefesini benimsetmekti. Çünkü bütün devrimlerin önderleri gibi, Atatürk'te de en büyük tutku devrimdi.

50-60 yıl önce Atatürk'ü halktan koparmayan görüşlerin, bugün 'koparacağı' söyleniyor. Cumhuriyet Devrimi'ni aslında gereksiz ve tarihi bir kaza olarak görenlerin böyle düşünmeleri olağandır. Bu tavrı, kuruyarak kendi köklerinden kopan Cumhuriyet'le birlikte, bilim çevreleri de benimsemiştir. Bilimsel araştırmacılık ile zabıta görevi birbirine karışmıştır.."

Bu konuda değerli yazarlarımızdan *Ali Dündar*'ın *"Kemalizmi Doğru Algılamak"*(6) yapıtı da anılmaya değer.

---

(6) DÜNDAR, Ali: Kemalizmi Doğru Algılamak

İnsanlara imgesel "tanrı" aşılaması neye yarıyor biliyor musunuz? Yazıklı Anadolu insanı - işi olmuş, biraz iyiye gitmişse - *"Allah seni gözetiyor"* aldatmacasıyla avunduruluyor! Ona *şükür* demeler, *şükretmeler* aşılanıyor. Çıkarını bilen *"burjuva"*nın işine geliyor bu da! Bu durumuyla İslamlık, yoksulların dostu olmak şöyle dursun, onları eziyor! Böylece VII. Yüzyıl İlkel Arap insancılığı görüşüyle yazıklı Araplar değil yalnız; çağımızın Anadolu insanları da yağma ediliyor!

İslamlıkta müslüman olan kişilere *alınyazısına inanı ve razı olmayı* önermek, töresizlik değil de nedir? Bir insanı gerçeği belli olmayana inandırma çabalarının altında, onların çıkarı yatar! Anadolu insanı, halkı böylece, *tanrı, melek, şeytan, Cennet Cehennem, huri, gılman* imgeleriyle kolayca baştan çıkarılıp aldatılır. Köktendinciler böyle bir oyunun usta oyuncuları yüzyıllardan beri!

Gelin dostlar bir olalım(7)
yazalım adımızı yanyana
Akşamdan kavil kuralım
olurdu da olmazdı da
Akdağlım Akçaylım Havranlım
Yol gider karlı dağlara
karlı dağlardan yol geçer
geçer Göreme'den Avanos'a
Kızılırmak nere geçer?
...
Nere böyle telli turnalar
Rasim Aynur Orhan Rıza
gün doğmadan neler doğar
açlık mı tokluk mu yoksa?
Haluk Harun Fevzi Serdar
Can vermiş Bürklüce Mustafa
senin için benim için
yoksuldan, halktan yana
kuzum üstünde bir devenin
yazalım adımızı yanyana
...

(7) ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Anı Dahi Anda Asmışlar, s. 48-51, Gerçek Sanat Y. 1991 İst.

Yazalım adımızı dostlar
Yunus Fahri Nahit Sinan
çökmeden kara bulutlar
felek başımıza vurmadan
yazalım adımızı üstüne
düşman kapıya durmadan
dostlar çayır çimen üstüne
dostlar çayır çimen üstüne

Anadolu'da, her yerde geçerliğini koruyan güzel bir atasözü var: Bal tutan parmağını yalar. Onlar, yazıklı Anadolu insanını uyutma balını buldukları için 1200 yıldan beri - Kuteybe'den beri - parmaklarını yalayıp duruyorlar! Yazık Anadolu insanları o zamandan beri onların *bal tutan parmağı* oldu. Kendi çıkarlarını Türkiye'nin üstünde görerek dini araç yaptılar!

Onların *kardeşlik, doğruluk, iyilik* dedikleri şey de kendi çıkarları doğrultusunda eğip büktükleri durumlardır. İnsanlığın ortak değerlerini çarpıtmayı çok iyi bilir onlar!

Onlar bir yandan *cinsel ilişkiyi* yazıklı halka *günah* diye yuttururken, öte yandan sayıları onu, onbeşi, yirmiyi geçen karılarıyla çoklu ilişkide bulunurlar! Anadolu erkeklerinin, kadınlarının *cinsel gereksinimi,* XX. Yüzyılın sonlarına doğru da Suudi Arabistan şeyhlerince yönetilir! Çarşaflar, başörtüler, yaşmaklı giysiler gönderilerek Anadolu kadınıyla uzaktan uzağa *aşk oyunları* oynanır! Böylece Anadolu kadınları, kızlarından tutun; Üniversitelerde okuyan ezilgin kadınlara kızlara kadar Arap şeyhlerinin örtülerine bürünür!

İslamlık ne demokrasi ve ne de bilimle bağdaşır. Gerçek bu! İslam dünyasında her gün olup biten kanlı olaylar, öldürümler de bu gerçeği kanıtlıyor!

Hiçbir devlet, hiçbir ulus, hiçbir ülke hem de kadını erkeğiyle *kimliğini* bu denli yitirmemiştir! Delik deşik edildi her yanından, Cumhuriyet! Delik deşik edenler de Türkiye'nin başyöneticileri!.. Suçlu onlar!.

"Benim babam imamıdı" sözleriyle yazıklı insanları sömürmeye kalkan *Kenan Evren,* yine onların aç karınlarıyla Marmaris'te sarayında besleniyor! Şeriatçılığı milliyetçilik diye yuturmak istiyorlar! Şeriatçılık VII. Yüzyılın baskıcı Arapların sömürgeciliğinden başka nedir? Yazıklı Arap halkını *Cennet Cennet* diye kandırdılar. Bugün de açlıktan sürünüyorlar! Bunu kendileri anlatıyor Avrupa'-da, İskandinav ülkelerinde! Bütün bunlar yetmedi Türküyle, Kürdüyle Anadolu halkını emmeye başladılar. Türk de eziliyor, Kürtde eziliyor kara, kaskatı, karanlık düşlemlerle!

Yeryüzünde hiçbir ulus, Türk ulusu kadar kimliğini yitirmedi. Arap komutanı *Kuteybe* Horasan'da kıyımla öldürümle Türklerin kimliğini almış, alınan bu kimliğe d... sonra Anadolu Türkleri sahip çıkmadığı gibi, Osmanlı ...ları Arapların hizmetine girerek onların çöl düşlemlerinin uş... yapmış, sonra da VII. Yüzyıl ilkel Arap halifelerinin yağmacılığını Viyana kapılarına kadar sürdürmüşler! Türkler kendi kültürü olmayan, kendini sömüren; dili başka, kültürü başka bir halkın uşaklığını yapmış, İslamlık adına Avrupa'nın göbeğine doğru yağmacılığa başlamışlardır. VII. Yüzyıl ve daha sonraki *Kuzey Afrika, İran, Türkistan* ve *İspanya*'yı yakım yıkım ve öldürümle ele geçiren *Arap yağmacılığını İslam kültürü* diye okuttular okullarımızda.(8)

Nedir bu İslam kültürü? Hurili-gılmanlı Cennete gitme kültürü mü? Kadınları köleleştirerek, ezerek; sonra da bencil bir davranışla tepeden tırnağa örtüp kimliğini alma, onları domuz, köpek, eşek yerine koyma kültürü mü? VII. Yüzyılın yazıklı ilkel Arap oymaklarına *Cennet bağışlama* söylemleriyle kadınlar tümden köleleştirilmiş, bütün İslam ülkeleri köle pazarlarına dönüştürülmüştür.

Atalarımız kılıç zoruyla Cennet masallarına boyun eğdirilmiş, insanı eylemden uzaklaştıran *teslimciliği* aşılamışlar. *Özellikle 1950'den sonra İslamlık şeriatçılık olmuş yürümüş, Edirne'den Ardahan'a bütün Türkiye Arap halifelerinin yoluna sürülmüştür.*

---

(8) *Erdoğan Aydın:* Nasıl Müslüman olduk, Ağus. 1994, İst.
Faik Bulut: Allah Devletinde Demokrasi, Eylül, 1993.

Türkiye'yi VII. Yüzyıl ilkel Arap yağmacılığına açık tutanlar, sokaklarda bağırıp duruyorlar şeriat diye. Bunlar çıkarlarını Suudi şeyhlerinin petrol paralarına dayayan, kendini bilmeyen kişiler. *Bunlar Arapsa, Türkiye'de şeriat diye bağırmaya gerek yok. Şeriatın olduğu Suudi Arabistan'a, İran'a gidebilirler, göçedebilirler!*

Bıçak kemiğe dayanmış, tehlike kapıya gelmiştir. Türklerle Kürtlerin uslarını başlarına toplamaları gerek! Birbirlerini öldürmeleri yerine, bir zamanlar boyunları kesilip kimliklerini ellerinden Arap halifeleri zihniyetine karşı birleşmeleri gerek!

Melekler, şeytanlar, huriler, gılmanlarla XX. Yüzyılın sonlarına doğru devlet yönetilemez! Kafalarını Ortaçağın karanlığına gömenler gerçeği göremezler!

Çağımız uygarlığı uzayın derinliklerine yolculuk etmeye başlarken, VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarını yola getirmek amacıyla düzenlenen tümcelerle, Türkiye yönetilemez!

Öyle ki Arap yağmacılığı, yazar *Erdoğan Aydın*'ın da belirlediği gibi, kılıç zoruyla aldığı bölgeleri Arap diliyle adlandırdılar: "Eski Türkistan'ın Mavera-ün Nehr (Irmağın öteyanı, yani Araba göre Ceyhun'un ötesi olan topraklar) adını alması da oraya silah zoruyla el koyan müslüman Arapların tercihi olmuştur." (Nasıl Müslüman Olduk, Ağus. 1994). Arapların yakım yıkımla, öldürümle başka toprakları ele geçirme işlevi tam 300 yıl sürdü (650-950).

Gerçekte göçebe Araplar (bedeviler) Kur'an deyicisinin İslamlığına bütün yürekleriyle inanmıyorlardı.

Kur'an deyicisinin Arapça olarak *âyet* diye adlandırdığı tümcelere göçmen Arap oymaklarının çoğu inanmıyordu. Doğada her şey, kendi bildiğine, doğrultusuna gidiyordu.Yoksul olan gene yoksul, varsıl olan gene varsıldı! Öyle düşünüyordu "bedevi"ler: Bu "Tanrı" gerçek olsaydı, durum değişirdi! Durum yalnız ozaman mı öyleydi? 1400 yıl sonra durum, bugün de öyle değil mi?

***

İsa' nın çarmıha gerildiği anda, acıya dayanamayıp, insanı yüreğinden vuran ağlatısal tümcesi göklerdeki babasına ulaştı mı?

Eli! Eli! Lama Sabaktani!..
Tanrım! Tanrım! Beni niçin yalnız bıraktın!..

Baldırı çıplak Roma Valisi, O'nu asabildiğine, *İsa Çarmıhta can verdiğine* göre, bu acıklı tümceler demek göklerdeki babasına ulaşamamış!

Eskiçağ insanları - bizlerden daha uslu olsalar gerek - tanrılarını yüksek dağlara, dağbaşlarına, tepelere yerleştirmişler.. insanları oralardan gözetliyorlar. Eskiçağ insanları tanrılarına kavuşmak için dağlara çıkabilirler. Ama şahdamarlarımızdan bize daha yakın "Allah"a nasıl ulaşacağız? Gitmek, yaklaşmak eylemi de yok! Muhammed'in "Allah"ı hem uzak göklerde, hem de bize çok yakın!.. *İkicil bir sergilenme..* Bu sergilenmeyi seçme özgürlüğü kullanarak, şah damarlarından daha yakın "Allah"ı iyice deyimlemek amacıyla "Allah benim" diyenleri de öldürüyorlar! Nesimiler, Hallac-ı Mansurlar, Sühreverdiler böyle deyip yok edilmediler mi? Bu gizemciler, "Allah benim" demişlerse - ki demişlerdir - suç kimin?

Bir yandan *"Kur'an'a bağlılık"* diye bas bas bağırırlar, öte yandan Kur'an'da olmayanı *"Kur'an böyle diyor"* diye ortalığı yaygaraya verirler! Kur'an'da olmayanı, vardır diye Kur'an'a yamamak, Kur'an'ı iğdiş etmek demektir! Ama *İslam'da Reform* deyince de yaygarayı koparırlar!

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının bölgesel çekişmeleri, bunalımları XX. Yüzyılın sonuna doru Anadolu'ya aktarılır! Böylesi ilkel çöl çekişmelerine de kimi Diyanet profesörleri (!) sahip çıkar Türkiye'de!

Halife *Ebubekir* zamanında *Halid bin Velid* komutasında, şurada burada toplanan birlikler *Irak* ve *Suriye*'ye doğru yürütülür. Yazıklı Arap birliklerinin "iştah"ını kabartan "ganimetler" toplanır. Bu sırada ölen Ebubekir'in yerini, Arap yayılmacılığının piri olan *Ömer* alır. Bu on yıl içinde *Suriye,*

Filistin, Irak, Kürdistan (Süleymaniye), Ermenistan, Azerbeycan, Mısır ve İran ele geçirilir!

Kan gövdeyi götürür. Kürtler de haraç ödemeye, başeğmeye zorlanır! Kürtlerin inandığı Zerdüştlük dinini hiçe sayarak Arap halifelerinin yağmacılığı Kürtlerin kimliğini yokeder! Süleymaniye'de bulunan eski bir önlük üzerindeki ağlatısal (trajik) şu tümceler Arap birliklerinin Kürtleri nasıl kana boyadağını açıklıyor:

"... Kutsal yerler yakıldı. Kutsal ateşler sürdü ve büyüklerin en büyüğü kendisini gizledi. Arap kıyıcılığı, Şehrizar'a kadar bütün köyleri yakıp yıktı. Kadınlar, kızlar köleleştirildi. Erkekler kendi kanlarında boğuldular. Zerdüşt inancı yalnız bırakıldı. Hürmüz'ün hiçbirisi için bağışlaması olmayacaktır."

Allah'ı iğdiş eden *Halid bin Velid,* şu kirli mektubu gönderir İranlı komutan *Hürmüz'*e:

"..... İslam dinine giriniz, güven içinde yaşamanıza devam edersiniz. Girmezseniz, egemenliğinizi onaylayınız. (Değilse) bize haraç vermeniz gerekir. (Değilse) yapacak bir şeyimiz kalmamıştır. Aramızdaki hükmü Allah verecektir!""(9)

Görüldüğü gibi, yalan yalan üstüne Allah'ı iğdiş eden Arap halifeleri, onların komutanları, yandaşları!

Kentli Araplarca beğenilmeyen göçmen Araplar, yağmacı nitelikleriyle övülüyor, savaşa sokuluyordu. Onlar da iğdiş edilen "Allah"ın, "Allah buyrultusu" emirlerine uyuyorlardı. Böylece adı var nesnesi yok imgetanrı için bütün bu yapılanlar birbirini kovalıyordu. Bedevi Araplar çıkarına düşkündü! Gene bir Araptan dinleyelim bunun böyle olduğunu:

---

(9) *Erdoğan Aydın:* Nasıl Müslüman Olduk?, İst 1994.

"... Muhammed döneminde, kimi bedevi oymakların birkaç kez İslamlığı onaylayıp sonra da vazgeçtiklerini biliyoruz. Iraklı toplumbilimci Ali Al Wardi, bunların dış ülkelere savaş açıp da büyük başarılar ve büyük ölçüde "ganimet" getiren savaşlar başlayınca kesin olarak İslamlığa döndüklerini belirler.."

Alman ekonomu *Ruhland,* Arap ordularının aldığı ganimetlerin usları durduracak aşamaya vardığını söyler:

".... Arapların Sasanilere saldırılarında, Kadisiye zaferinde 900 milyon Franklık gelir sağlanmış, bundan da bir ere 12 000 Frank düşmüş!..."

Sasanilerden sonra 642'de Araplar İran topraklarına girer! Bunun üzerine Türklerden yardım isterler. Bir önceki yıl Araplar Türk illerine saldırmışlar, yağmacılık etmişlerdi. Türk hakanı büyük bir orduyla Ceyhun ırmağını geçer. Hakan *Belh* kentine kadar gelir, Arapları kovalamaya başlarlar. Bunun üzerine Araplar "Türklerle savaş istemedikleri" haberini yayarlar. Bu sırada Çinliler Türkistan'a girer. Böyle bir tehlike karşısında Türkler geriye döner. Araplar da büyük bir tehlikeyi (Çinlilerin kafasızlığı yüzünden) atlatmış olur! *Halife Ömer,* tehlikeyi sezdiği için komutanı Anhef'e şöyle bildirir:

"... Sakın ha, Ceyhun ırmağının öte yanına saldırmayın. Irmağın beri yanında kalınız.(...) Sonra dağılırsınız.."

Halife Muaviye de şunu söyler:

"... Türklerin (..) yağma edilen şeyleri aldıklarından söz edip duruyorsun. Anan sana üzülsün! Sakın bir daha böyle davranma. Türkleri kışkırtma. Onlardan sakın birşeyler almaya çalışma. Çünkü ben Muhammed'den işittim. Buyurdular ki "Türkler yavşan-otu biten yerlere, yani Arabistan'ın aşağı kesimlerine kadar ilerleyeceklerdir.."

Böylece araplar Türkleri bir yandan küçümserken, öte yandan korku içindeler. Ama yağmanın tadına doymayan Araplar tam elli yıl bu ilkel yağmalamadan vazgeçmediler.

Bir yanın Türk olmak, bir yanın müslüman olmak, parçalanmak demekti. Öyle olmasaydı *Kenan Evren,* "benim babam imamdı" der miydi? Öyle olmasaydı, *Turgut Özal,* Suudi şeyhlerine yaraşır mıydı? Öyle olmasaydı *Tansu Çiller* alnına kurban kanı sürer, *"Aziz Nesin Sivas'a gitmeseydi!"* der miydi? Bütün bunlar ve daha binlercesi *kimlik yitirmek* değil de nedir? *İdris,* Anadolu insanıyla konuşuyordu yana yakıla:(10)

> "Sizin üstünüze ileri sözler işittim. Daha doğrusu bu dedikoduları tümümüz işittik. Kulak asmadık hiçbirine. Yalan söylüyorsam yediğim bir dilim ekmek boğazıma dursun! Şimdiye değin hiç karşılaşmadığım birine benziyorsun. Doğruyu eğri, eğriyi doğru gösterenler arasında senin gibisi çok az bulunur. Nicelerini gördük, niceleriyle konuştuk. Kimsecikler demese de esen yellerden alıyoruz haberini.
>
> Bize gerçekler söylensin istedik. Doğru neyse ortaya konsun dedik. Eksikliklerimiz var biliyoruz. Usumuz her şeye ermiyor. Ama bizden çaba! Bilmediğimizi bilmek, anlamadığımızı öğrenmek istiyoruz. Yağmurunu, güneşini alan toprak kurur mu? Her nesne ekilse kabarı kabarıverir.
>
> - Geldiniz ya! Gelmek önemli, dedi İdris. İçinizin doğruluğa, gerçeklere yönelik susuzluğunu gözlerinizden okur gibiyim. Zamanı kemiren bir yılana benzer yanlış! Bu yanlışın doğrulanabilmesi için ola ki yüzyıllar geçer... Nice yanlışlar vardır, yalanla perçinleşir! Yanlış, gerçeğin yerine konmaya başlar

---

(10) *Abullah Rıza Ergüven: Yasak Tümceler,* s. 101 - 102, Berfin Y. İst. 1993.

böylece . Yalan, yanlışın özkardeşi. Eskiçağlardan beri nice yalanlar gerçeğin yerini tutmuş. Yalan, uzun yıllar gerçek diye onaylanmış. Yanlış durumları bile bile yalanla beslemişler. Sonra da buna, yalancılarının çabalarıyla gerçek gözüyle bakmışlar. Halk da, gerçek diye yalanın üstüne oturtulmuş böylece saman çuvalı gibi!

Bir tatlı yalan, bütün acı gerçekleri satın alırmış. İnsanlarımızın gerçek yaşama sırtını dönüp imgesel söylentilere saplanmasının temel nedenleri bu! Yalanın tatlı yüzü, gerçeğin acı yüzüne yüzyıllardan beri yeğ görülmüş. Yalan, gerçeğin üstüne otutulmuş! Alışmış buna insanlarımız... Alışanın elinden alıştığı şey alındı mı, sudan çıkmış balığa döner. Öyle de olsa, biz gerçekleri halka iletmek zorundayız!

Biz onlar için yeni bir inanla geldik. Bu da gerçekleri açıklama inanı! Ben ve arkadaşlarım, buralara geldik işte bunun için!.. Zamanında bu durumlar insanlarımıza açıkça söylenseydi, bu gerçekleri açıklamak bizim için bu denli zor, bu denli çekinceli olmayacaktı. Onları temel gerçeğe inandırmak da! Gerçek diye öğretilegelen yanlış doğruları (yanlış olup da doğru diye öğrenilen) yıkıp temel gerçekleri size sunmak istiyoruz.

Bir daha söyleyelim: Buralarda biz, yalan üstüne yeni tatlı yalanlar katmaya değil, size doğru diye söylenip öğretilen, şırınga edilen eski yanlışları düzeltmeye geldik. Eski yalanların da ayrı bir özelliği var. Bu yalanlar insanı sardıkça sarar. İçimi tatlı, yıllanmış şaraba benzer bunlar! Bizim bütün savaşımlarımız eski yalanlara karşı! O yanlışların doğrulanması bütün amacımız da!

Evinizde, işinizde, gücünüzdesiniz. Çalışıyorsunuz. İşiniz neyse onu güdüyorsunuz."Ayakları bukağılanıp

Cehennem ateşinde yanacaklar!" Kim dedi bunları size? Doğayı dinleyin! Ne diyor bakalım doğanın yüce usu? Size diyorum: Sesini dinleyin içinizin, duyuncunuzun. Üzüm çubuklarının hendeği dolduran suların tatlı sesini dinlediği gibi. (...) Sesi olsun içinizin uyaran sizi. Ne söylediklerini kendileri bile bilmiyor. Bir zamanlar bunları böyle söyleyenler ne dediklerinden haberi olmayanlar!

Ne deyip ne söylediklerinden haberi olmayanların kurbanı oldunuz birer birer. Biz de, siz de, onlar da!..

Üzüm yapraklarını birbiri üzerine yerleştiren Esma, önlüğüyle silerek gözyaşını:

- Kendi kafalarının cehennemini üstümüze yüklemeye çalıştılar. Yeni anlamaya çalışıyor halk, neyin ne olduğunu. Bu yanık insanlar da biliyor suların taşınamayacağını kalburla! Serin olsun da içimiz, soframız ufacık olsun! Usunu yiyip bitiren delilerden olmayalım. Kuş yavrusunu bilir, ana kuzusunu!.."

Muhammed'in Türklere ilişkin hadisleri, Anadolu insanını düşündürecek yanlarını içeriyor. İdris *Yasak Tümceler*'de baştan sona bu önemli konuyu; Türklerin, Anadolu insanının kimliği sorununu işler.

Bütün öbürleri gibi Türk ülkeleri de VII. Yüzyıl ilkel Arap oymakların yağmacılığı, çapulcu saldırılarıyla ele geçiriliyordu. *Dili, zorla alınan ülkelerin diline uymayan ilkel Arap oymağının yaşam biçimi uygulanıyordu din adıyla.* Böylece Türkler her bakımdan Arap ulusalcılığı kimliğine bürünemezdi. Bunu bildikleri için de günümüz *Şeriatçıları,* Arapların ilkel yağmacılığını, *Muhammed*'in Türkler hakkındaki konuşmalarını hep gizlediler. İdris, Yasak Tümceler'de işte bu gerçekleri açıklamaya çalıştı.

Muhammed'in sözleri, konuşmaları (hadisler) Arap oymağına yol gösteren kurallar olur. Tanrıelçisi'nin Türklere ilişkin konuşmaları *"Sahih hadisler"* arasında geçer. Gerçekliğinden kuşku

duyulmaz. Muhammed'e göre Türklerle Arapların savaşları *"kıyamet alametleri"* niteliğinde ve çok önemlidir.

Muhammed, şöyle der:

"...Kıyamet kopmadan önce siz kıldan çarklar giymiş bir ulusla savaşacaksınız. Onların yüzleri sanki (çekiçle dövülmüş) derilerle kılıflı kalkan gibidir. Yüzleri kırmızı gözleri çekiktir. (...) güçlü bir ulus olan Türklerle çarpışmadıkça kıyamet kopmayacaktır. (...) Kıyamet kopmasının koşullarıdan biri de kıldan çarıklar giyen ulusla (Türklerle) savaşmanızdır.." (Buhari)

Muhammed, Türkleri çok daha önceden *düşman* diye göstermiştir. Türklere karşı öfkesini, kızgınlığını sürdürür:

"... Türkler Yecüc ve Mecus artıkları ve onların kardeşleri ve temsilcileri olduklarını söylemek, onların ne menem insanlar olduklarını beyan etmeye yeter. Bununla birlikte hiç kuşku edilmemelidir ki onlar (Türkler) çok zararlı ve fesat insanlardır.."
(Aliyyü-l Kari).

Muhammed, şunları da söyler:

"... Türkler size ilişmedikçe siz de onlara ilişmeyin. Çünkü sizi severlerse yerler, sevmezlerse öldürürler..."

"... Fakat sizler, yaygın suratlı, küçük gözlü ve kızıl saçlı bir millet olan Yecuc ve Mecuc'larla karşılaşmayıncaya kadar düşmanlarla savaşmış olmayacaksınız. Bunlar giderek çoğalan ve yüzleri dövülü kalkana benzeyen kimselerdir.."

Yukarıya aldığımız satırlardan *Muhammed*'in Türklere nasıl kin beslediği apaçık.

***

Araplar Türkleri yağma etmek, onları soyup soğana çevirmek, kimliklerini sıyırıp atmak istekleriyle yanıp tutuşuyorlardı!

Arap Muaviye Horasan'ı alır. Halkı çökertmek için de tapınakları yıkılır. Arabistan çöllerinden getirilen 50 000 aile Horasan'ın kentlerine yerleştirilir. Bir yandan da Arabın yağmacılığa alışmış huyunu kabartmak amacıyla, Türkistan'dan geçen tarihsel ipek yollarından, demir madenlerinden söz edilir. Arap hazıra konmaya alışmıştı. Çöl Arapları çalışmayı da sevmiyordu!. Türklerin birbirleriyle savaşları da onların bu niyetlerini kışkırtıyordu.

Buhara'yı yöneten *Kıbaç Hatun* (o zamanki uygarlığa bakın bir kadın başkan), öbür Türk beylerinden yardım ister. Yardım gelmez. Kıbaç Hatun tekbaşına Arap salırısına karşı koyar! Ama *Kıbaç Hatun* rehin vermek zorunda kalır. Öbür Türk beylerinin uyuşukluğu yüzünden, çapulcu, yağmacı Araplara! Çöl Arapları bununla da yetinmezler! Arap komutanı *Said*, bu kez *Semerkant'a girip kenti yağma eder!* Bu da yetmez 30 000 Türk gencini *esir* ederek Horasan'a sürüklerler! Çok uzun süren kuşatma sonucu Melike'den zorla aldıkları asılzadeler dağlarda tutuklanır ve açlığa bırakılıp öldürülür. Muaviye'nin oğlu Yezid'in valisi *Selm bin Ziyad* 680'de Türklere yenilir. Araplar sürü sürü Türk ve Sogdlara saldırıp bozguna uğratılır. Her Arabın payına 2400 dirhem ganimet düşer! Halife *Abdülmelik "Allah'ın evi"* diye ad konan Kabe'yi mancınık ateşiyle yakıp yıkan ve *Kandökücü Haccac*'ın yardımına sığınır! Bu ilginç olay da -Araplar için *"Allah"ın önemli olmadığını*, ama çapulculuğu bu "Allah"dan üstün tuttuklarını kanıtlar!

Bu ezme, yoketme Abdülmelik'le daha da atar: Bir yandan Arapçayı zorunlu kıldı. Görevlilerin müslümanlardan olmasını da yasaladı. Özgürlüklerini kısıtladı müslüman olmayanların da! Haccac'ın yardımıyla müslüman olmayan Türklerin çoğunu öldürdü! Şeriatçı iktidar bütün yönetim katlarında kol geziyor, bölge halkına kan kusturuyordu! Kabe'yi mancınıkla ateşleyen, yakıp yıkan kandökücü Haccac Irak genel valiliğine atanır!

Daha sonra *Sicistan*'ın Türk başkanı *Rutbil*'in üstüne yürür. Rutbil çapulcu, yağmacı Arap ordusunu bozguna uğratır. Ama Haccac 40 000 kişilik orduyu Rutbil'in üstüne yürütür. Başarı kazanamaz!

Kandökücü Haccac, 699'da *Muhalleb*'i Türk yurtlarını yakıp yıkmaya, oraları almaya gönderir. Kentler sarılıp alınır! Ama Türk direnişini kıramazlar. Arap yazarı *Câhiz,* bu konuda şöyle yazar:

"... Türk, Horasanlılar gibi geri çekilmez. Geri dönerse, o öldürücü bir zehir ve insanın işini bitiren bir ölüm olur..."

Harezm'in alınmasında da kıyım bir daha su yüzüne çıkar. Araplar birçok esir alıp sonra da bunların giysilerini çıkarıp Arap askerlerine giydirirler.

Giysileri arkasından soyulan Çıplak Türk Esirleri *Merv* kentine kadar sürüklenir, çoğunu öldürürler. Geri kalan pek azı soğuktan kırılıp geçer!

Arapların bu çapulcu kıyıcılığına karşın, Araplar her yerde Türklerin mertçe direnmeleriyle karşılaşıyorlardı! Daha sonra Arap komutanı *Kuteybe,* Horasan valiliğine atanır. Yağmacılığın, çapulculuğun yanıbaşında *Kuteybe*'yle birlikte Tanrılı sömürgecilik başlar! Arap çapulculuğu, yağmacılığıyla başlayan yakıp yıkma, bedava yiyip içmeden sonra bu sömürgecilik döneminde, Türklerin ardı arası kesilmez direnişlerine karşın, en sonunda çöl düşlemleriyle yoğrulan Arap yaşamı Türklerin de kimliğini aldı! Bütün öbür boylar, topluluklar gibi! Türklerin doğasına, yapısına, düşünce biçimine uymayan yazıklı Arap yaşam giysisi her Türke zorla, zorbalıkla giydirildi! *"Savaş hiledir"* diyen *Muhammed*'in tümceleriyle Kuteybe de: *"Allah kendi dininin aziz olması için size bu toprakları helal kıldı"* düzmeceliğine başvurdu! Nerede? Türk topraklarında!

Arap *Kuteybe* 705'den sonra öldürümün yontucusudur! Onun insandışı kıyımcılığını anlatan şiirler de var:

Kuteybe, Türkleri kılıçtan geçirip durur,
Bize en çok ganimet toplayan odur!

Önce *Baykent'i* kuşatır, *Haccac* da onun için camilerde çapulculuk duası okutur! Yorulan Kuteybe *haraç karşılığı* anlaşmaya başeğer! Ama çapulcu Araplar kentin zenginliğini anlayınca, hemen yağmaya başlarlar. Birbirini kovalayan bu yağmacılığa dayanamayan halklar Araplara başkaldırırlar! Kente ikinci defa giren *Kuteybe* halkı hiç durmadan öldürür! *Kuteybe,* kadınları, çocukları esir eder birbiri ardısıra! *Kuteybe*'nin askerleri silah, altın, gümüş ne varsa aşırırlar! *Kan gövdeyi götürür.* Dahası *Budist* ve *Zerdüşt* tapınaklarının simgelerini söküp alırlar! Bu simgelerden 50 000 miskal altın ve değerli taşlar aşırıldığını yazıyor tarihçiler! *Araplar bununla da yetinmezler. Esir aldıkları çocukları, kızları, kadınları Çin kervanlarından dönen babalarına, kocalarına satarlar yeniden!*

Türkler, Arap saldırılarına yine de karşı koyarlar. Bir ara *Kuteybe* gücünü yitirir. En sonunda Arap ordusuna şöyle seslenir:

> "... *Ey müslümanlar, nereye gidersiniz? Her kim Türklerden baş getirirse 100 dirhem vereceğim...*"

diyerek yağmacı Arap ordusunun dağılmasını engeller! Böylesi insanlık dışı söz vermelerle Araplar kenti ele geçirirler. *Direnişe katılan bütün Türkler kılıçtan geçirilir. Buhara sokakları kan, ateş çığlık içinde kalır. Araplar kenti hemen yağma ederler! Bir yandan da hiç durmadan Türklerin kafaları kılıçtan geçirilir. Geri kalanlardan 50 000 kişi köle olarak götürülür.* Türkleri yatıştırmak kurnazlığıyla Buhara melikesi Hatun'un oğlu *Tuğ Şad* kukla hükümdar yapılır. Müslüman olur yüzbinlerce kişinin başı kesildikten sonra, yüz binlerce Türkün!.. Doğan oğluna da *Kuteybe* adı verilir!

Bir türlü sona ermez yağmacılık! Çapulculuk da! Türk evlerinin yarısı Araplarla bölüştürülür. Zorbalıkla uygulanır bu davranışlar. Bütün bu çeşit çapulcu baskılarla bile Türklerin direnişini kıramadılar!

Yazar *Erdoğan Aydın*'ın belirlediği gibi durum yürekler acısıydı:

"... Kendini, tüm bu uygulamaları korku dolu bakışlarla izlemiş Buharalı çocuklardan biri olarak; eşleri, çocukları, babaları öldürülürken, kendisi de böyle bir 'vahşet' ortamında işgalcilerden birinin cariye durumuna getirilen kadınlardan biri olarak, Buhara'ya geri döndüğünde herşeyi yakılıp yağmalanmış, yakınları öldürülmüş ya da esir edilmiş bir insan olarak düşünün..."

Özgürlük nedir bilmeyen Arap, Kur'an'da yeri var diyerek usa gelmez suçları işleyip, halkı canından bezdiriyorlardı.

İlkel Arap oymaklarının yağmacı baskınlarına dayanamayan *Kuşanlar,* Buhara'yı bırakarak kentin dışında 700 bahçeli yeni köşkler yaptılar. *Bu ilkel Araplar kentin dışındaki Kuşanlara bile dayanamadılar. Kenti yeniden yağmaladılar.*

Buhara'da Türklerin başına gelen çirkin olaylar öbür kentlerde de sürüp gider. *Kuteybe* ordusu Talkan halkını öldürür, geri kalanları da *Talkan'a giden* yolun *24 km lik bölümünde ağaçlara asarlar. Uzaktan korkunç bir insan ormanı görünümündedir! Din adına yapılan ağaçlara kelle asma vahşeti!.*

Kuteybe sonra *Şuman*'a girer. Halktan kim varsa öldürür. Katillik gelenekleşir Arabın kirli ellerinde! Faryap kentini de tümden yakarlar. Böylece *Kuteybe* bütün yaşamı boyunca insanlık dışı öldürümlere devam eder! Asa kese, yağmalaya bütün kent halkını öldürür! En sonunda *Tarhan*'ın çekildiği Bazgış (Bağlan) kalesine ulaşırlar. İslamlıkta hile övüldüğü için, hileye alışık *Arap, hilesiyle Tarhan'ı tutuklarlar.* Haccac'dan gelen haberlerle Arap sözünde durmaz! Tarhan ile öldürürler! Sonra çöle sürülen *Semerkant Türkleri toptan ölüme bırakılır!*

Kuteybe, Kaşgar önlerine gelince, halifenin ölüm haberi ulaşır. Araları iyi olmadığı için, *Kuteybe* yeni halifeye karşı ayaklanır. Ama kendi komutanları onun bir yakınıyla birlikte *Kuteybe*'nin kafasını uçururlar. *Türkler yurtlarını korumak için tam 80 yıl Araplarla döğüşürler:*

...
Kuteybe gelmiş
başımı boynumu kesmiş
müslüman olmuşum

Dostum hepinizle
insanlar
yeryüzünde

(Burdan Öte, s. 33 İst.1981)

İbn-i Haldun ne diyordu: *"Arap ağacı keser, çadırına direk yapar!*

Bizim de sözümüz var: Arap ağacı kesmezse ne olur? Çıkarı uğruna insanı ağaca asar! Ölümü kolay olsun diye! Müslümanlığı da böyle yayar!..

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağının *kanına işleyen, işletilen bu kan dökme, yağmacılık huyu; Kuteybe'nin ölümünden sonra da hiç değişmedi.* Gene Arap yaşamında hiçbir değişiklik olmaz!

Kuteybe'den sonra *Yezid,* Curcan (Kirkan)'ı almayı usuna koyar. Yezid, önceki Arap komutanları gibi, *hile yoluna* sapar.

Yezid *Dağıstan'*a girince kenti hemen yağmalatır. *14 000 kişinin boynunu kestirir.* Kanlar göl haline gelir.

Arap çapulculuğu daha sonra Cürcan'a yöneltilir! Bu çapulculuk da 300 000 dirhem haraç karşılığı durdurulur! Ama kent baştanbaşa yağmalanır.

Daha sonra *Taberistan'a* girilir! Müslümanım diye öğünen jandarma güçleri bozguna uğrar! Arap Yezid öfkelenip yemin eder! *".. Cürcanların.. taa ki akan kanlarından değirmen döndürüp unundan ekmek pişirip yemedikçe.."*

Barış için bu Arap Yezid'ine 100 000 dirhem, 400 yük zaferan, herbirinin başında bir gümüş tabak ve üstlerinde bir top ipek ve bir altın ya da gümüş yüzük olan *400 oğlan* vermeye zorlanıp razı edilir!

Araplar bin yalan dolan ve hileyle Cürcan'ı yeniden alırlar. Arap komutanı kente girince, kentin bütün erkeklerinin biraraya toplanmasını buyurur. Gençler esir alınır! *Eli silah tutanların hepsini Araplar kılıçtan geçirir. Geçecekleri yola 24 km uzunluğunca darağaçları kurulur. Türkler bir bir asılır! Yezid'in Cürcan'da öldürdüğü insan sayısı 40 000'in üstünde!*

Daha sonra Arap halifeleri birbirine düşer, yağmacılık yüzünden birbirlerinin kellelerini uçururlar! Mehleb'in 300 yakınının da kafası kesilir. Her yanda Araplar kafaları uçururken, uçurulan kafaları birbir saymak olanağı da kalmaz! *Türkler bütün bu çirkin yakım yıkım, kesimden sonra bile Arapların Cennetine, Bu cennetli, hurili gılmanlı dinine inanmadılar! Çünkü Arap yaşamının bu Allah'ı gerçek yaşamın durumlarına hiç uymuyordu!* İnsanlara aşıladıkları Tanrı Arap yaşam biçimi olup bitenlerle, olaylar ve olgularla uzlaşmıyordu. Ölümün, öldürümün yanıbaşında Türk kadın ve kızlarının ırzına geçiyordu Araplar!

Ardı arası kesilmeyen yağmalar sürüp gidiyordu.. 739'da Araplar, yeniden *Semerkand*'a saldırdılar. Kur-Çul komutasındaki Türk ordusu Arapların Seyhun ırmağını geçişini engeller. Yenilgiye uğrar Araplar! Ama Arapların saldırıları bitmez! *Kur-Çul'un boynunu vurdururlar! Ölüsünü de ırmağın kıyısında Türklerin göreceği bir yere asarlar!* Bunu gören halk çok acınır. Arap orduların yağmacı çapulcu komutanı, Türk halkının direnişini kırmak için ülkesini seven*Kur-çul'un ölüsünü Türklerin göreceği bir alanda yakarlar.* Taşkent ve daha sonra da *Fergana* gözü kanlı, eli kanlı Arapların eline geçer!

Tanrısallıkla hiçbir ilişkisi olmayan bütün bu kıyımlar, öldürümler de *Muhammed*'in *Kur'an dediği* kitabındaki tümceleriyle işlenmiştir. Kanıt mı istiyorsunuz, işte kanıt:[11]

---

(11) İlhan Arsel: Biz Profesörler, s. 184; *Erdoğan Aydın:* Nasıl Müslüman olduk s. 119.

"... Arapları sevmek şu üç nedenle zorunludur: Çünkü ben bir Arabım; çünkü Kur'an Arapça inmiştir. Çünkü Cennet sakinleri Arapça konuşurlar. Arapları seven beni seviyor demektir. Kim ki Araptan hoşlanmaz ya da Araptan tiksinir, o kesinlikle benden tiksiniyor sayılır. Arapları sevmek, iman sahibi olmak demektir. Onlardan tiksinmek imansızlık demektir. İnsanlığın en mükemmel ve yüce olanı Araplardır. Arapların en yücesi Kureyşlilerdir. Kureyşlilerin en yücesi de Beni Haşim oymağıdır. Arapları küçük görenler müşrik sayılmalıdır.."

Bu tümceler, VII. Yüzyıl ilkel Arap oymakları arasında geçerli olabilir ama çağımızda geçerli olamaz!

Muhammed bu sözleri söylerken imgelerinin "Allah"ına ise kendini övdürür:

"...Sen olmasaydın,(12)
Sen olmasaydın dünyaları yaratmazdım - Allah.

İslam öncesi oymaklar arası kavgalar, döğüşler, başkesip uçurmalar; Muhammed'den sonra daha da yeğinleşmiş, yaşam her yerde çekilmez bir duruma gelmiştir. Nitekim 1400 yıl sonra para babaları şeyhler, aileleri bir yana Arap halkı bugün de yoksulluklar içinde kıvranıp durmaktadır!

Emeviler döneminin başından beri süregelen Araplar arası didişmeler, boğuşmalar hızını gittikçe arttırır. Kimileri, oymaklar arası Arap üstünlüğüne karşı gelirler. Bu yanlış da yukarıya alıntıladığımız sözlerle başlar: "... Arapların en yücesi Kureyşlilerdir, Kureyşlilerin en yücesi de Beni Haşim oymağıdır.." Böylece bu sözler, Araplar arasında bile anlaşmazlıkların, kaynağı olur!

---

(12) *Abdullah Rıza Ergüven:* Tanrılar Neyi Yarattı, s. 68-94.

Usu, düşünceyi yadsıyan yığınlar, köktendinciler VII. yüzyıl ilkel Arap oymaklarına uygulanan öldürümleri bugün her yerde işliyorlar. İran'da, Türkiye'de, Cezayir'de, Mısır'da bg. Avrupa uyuyor!. Tehlikenin nereden geleceğini bilmiyor!(13)

En sonunda yönetim beysoylularn bir kolu olan *Abbasilere* geçer. Arapların yaptığı öldürümler, yıkımlar, kırımlar, kafa kesmeler, kelle uçurmalar birbirini kovalıyordu gene.. Horasan'a yayılmaya başlar ayaklanmalar. Yönetime *Ebu Müslim* getirilir. Araplararası düşmanlıkta uzlaştırıcı bir yol tutar. Emevi soyu sona erer. Peygamberin soyundan gelen *Ebu'l Abbas* öylesine çok öldürür ki saymakla başedilmez! Bu yüzden övülerek al-Saffah (Kandöküeü) adını alır! Kan dökmek böylece "şeref" sayılır! *Şam* alınınca 90 Emevi sopalarla dövülerek öldürülür! Kimileri de ölülerin üstünde sofra kurdurupyemekli eğlenceler düzenler. Bununla da yetinmezler, Arap çapulcu orduları Emevi halifelerinin mezarlarını açarak, kemiklerini çıkarıp yakarlar!

Irak'ta Basra'dakiler de Emevileri sokaklarda sürükleyip öldürürler, ölenleri de köpeklere yedirirler. Uğruna savaşılan din değil, soysop savaşıdır! Başa gelme, halifeliği elden kaçırmama kaygısıdır!

Evet!.. Öldürümün, yakımın, yıkımın -Emeviler döneminde olduğu gibi- sonu gelmiyordu. *Sözgelimi 17 000 Horasanlı bir gecede kılıçtan geçirildi, öldürüldü.. Böylece Araplar Hitler'den*

---

(13) İranlı kadın ses sanatçısı *Marzieh*, geçen yıl Paris'e yerleşti: "..İran'daki köktendinci, bağnaz din sapkınlarının diyor, din barbarlığıdır. İran bugün yönetimi eleştiren herkesi yoketmektedir. Birçok aydınlar birbiri ardısıra yokedilmektedir. *Dinci karanlık güçler İran'da, önce kızların ırzına geçtikten sonra onları öldürüyorlar.* Genç kızların ölmeden önce ırzına geçilirse (dine bakın!), Allah'ın cennetine giremeyeceklerini söylüyor bağnaz Mollalar! Bunun için diyor, Marzieh; Mollara "gardistler"ini kızların ırzına geçmeye zorluyor!

Geçen yaz *Marzieh*'in *Paris*'te vereceği bir konseri Fransız yöneticileri durdurdu. Ses sanatçısı: "Ben diyor Fransa'nın özgürlük ve demokrasi öncüsü olduğunu sanırdım. Çok üzüldüm!.."

Ama onun önümüzdeki baharda *Londra* ve *Stockholm*'de vereceği konseri Paris durduramayacak. *(Svenksa Dagbladet, 5 Şubat. 1995, Stockholm).*

1238 yıl önce, toptan öldürümün bulucusu olurlar.. Halife Mansur, Ebu Müslim'i pusuya düşürür, oracıkta hemen kılıçtan geçirir. Kendi çıkarlarına Kur'an'ın Allah'ını da ortak ederler.

Abbasiler döneminde 751'de Talas yakınında Çin ordusuyla Ebu Müslim ordusu karşı karşıya gelir. Savaşı izlemekte olan *Karluk Türkleri,* içlerinde Türklerin de bulunduğu Çin ordusuna yandan, arkadan saldırır. Karlukların yardımıyla Müslüman Arap ordusu üstün çıkar. Böylece Karluklar kendi elleriyle gelecek Türk kuşaklarının kuyusunu kazmış olurlar!

Bu Talas savaşını Çinli bilimadamı şöyle anlatır:

"... Talas savaşının en önemli etkilerinden birisi de Türk tarihinin akışını değiştirmesi olmuştur. Çin orduları bu savaştan yenik ayrılmakla kalmamış yalnız, Ortaasya'nın egemenliğini de Araplara bırakmıştır!.."

Gene de Türk yurtlarında birçok ayaklanmalar olur Araplara karşı! Çünkü Arabın "işgalci" siyasasında, çapulculuğu sürdürmesinde, din adına işlediği katillikler düzeyinde hiçbir değişiklik olmaz. Arap öldürür, Türk onu besler; Arabın köleliğini yapar!

Abbasilerin Horasan valisi 783-788 döneminde Buhara Emiri'ne buyruk verir:

"... Türklerden kurtulmak için sur yapacaksın!."

72 km.lik bir çeşit Çin Seddi yapılır! Giderleri de işgal edilen halktan alınır! Arapların ağzının suyu akar, bundan sonra da o tadla Taşkent bölgesine de sur yaparlar! Daha doğrusu halka yaptırırlar. Halk esir olarak çalışır! Abbasiler ayrıca Hazar Denizi'nin güneybatısına da *sur* yaptırırlar! Böylece Araplar, çeşitli yerlerde halkın kesesinden alınan paralarla surlar yaptırarak, onları dar bir bölgede tutuklamış olurlar!

Abbasiler döneminde kölecilik oldukça gelişti. *Kabul* kentindeki *Türk Şahı,* Horasan'daki Abbasi valisine her yıl 2000 Oğuz köle sağlarmış! X. Yüzyıl Arap coğrafyacısı *İbn Havkal,* Türk kölelerinin tutarının yüksek olduğunu söyler:

"... En değerli köleler, Türk topraklarından gelenlerdir. Dünyada bütün köleler içinde Türklerin eşi yoktur. Değer ve güzellikte ötekilerin hiçbiri onlara erişmez! Horasan'da bir köle çocuğun 3000 dinara satıldığını sık sık gördüm."

Köleciliğin yayılmasıyla *Araplar artık Türkleri kendi hizmetlerinde,* başka ülkeleri işgallerinde, başkaldırmaları bastırma saldırılarında kullanmaya başladılar. *Türkleri önce kimliklerinden ettiler. 3000 dinara satın aldıkları Türk çocuklarını kullandılar! Türkler artık neyin nesi olduğunu bilmez oldular!*

Bir zamanlar öldürdükleri, boğazladıkları, kellelerini uçurdukları Türkleri artık din adına Arap milliyetçiliğinde kullanacaklardı. Öyle oldu. Bunun en iyi yolu halkı sünepeleştirmekti. Arapların bu sünepeleştirme yöntemi bugün de bütün Türkiye'de, bütün Anadolu'da sürdürülmektedir!

Böylece Araplar işgal ettikleri toprakların insanlarından oluşan askeri birlikler kuruyor, bunları da Arap milliyetçiliği için kullanıyorlardı.

Harun Reşit (786-309) Türk köle askerler satın alır. *Mu'tasım* (833-842) Türklerden köle ordusu kurar! Değerli bir Arap tarihçisi şöyle yazıyor:

"...Mu'tasım, büyük bir istekle Türkleri arıyor, Türk tutsakları toplatıyor ve satın aldırıyordu? Bu yoldan 4000 tutsaktan kurulu bir birlik kurdu..."

Daha sonraları *Türk kökenli komutanlar İslam ordularının başına geçerler. Bu komutanlar vatan duygusuyla değil, İslamlık adı altında Arap milliyetçiliği için çalışmış oldular.*

H. D. Yıldız gibi şeriatçılar Arapların köleci gelişimini görmek istemezler. Böylesi şeriatçılar kendisinin de ne olduğunu bilmez ya da kendisini unutmuştur! Ama öbür yandan bu kişi gene kendi kalemiyle -unutmuş olsa gerek- *"İslam toplumunun özelliklerinden biri de onun bir köleci toplum olduğunu"* onaylamak zorunda kalır. Neden? Çünkü bu gerçek! *"İslam egemenliğine giren toplumlar köle ticareti ve köle tacirleri cennetidir."* der.

Kafkasları Arap ordularının yayılımına karşı kapalı tutan *Hazar Türkleri.* Bu Türk soyu göçebe-savaşçı nitelikleri nedeniyle Arapların üstesinden gelebildiler. Türklerin Arap yayılmacılığına karşı simgesel gücünü, direnişini, kararlılığını örnek olarak Hazar Türkleri'nde görüyoruz.

Başlangıçta Hazarlar ülkelerini savunucu olarak direndiler. Buna karşılık olarak da Araplar durmadan saldırıyorlardı. Hangi insan kendi ülkesini savunmaz! Hazar Türkleri de öyle yaptılar. Ülkelerini savundular yağmacı Arap ordularına! Batı'da *Poitier* (Fransa)'da *Charles Martel* Arap ordularını (Abdurrahman-i Gafiki) yenerek (732), nasıl Hıristiyan dünyasının İslam egemenliğine düşmekten kurtarmışsa; Kafkasya'da da Arap akınını kırıp Kuzeye geçmesini engelleyen *Hazar Türkleri* oldu.

Güney Türkistan'da Türklerin Araplar'a direnişi ne denli yerinde ve sert olmuşsa; Hazar Türkleri de Kafkasya'da şaşırtıcı bir direnişle bu akınlara karşı koymuştur.

Hazarlara karşı Arap saldırıları Halife *Osman* zamanında yapıldı. Bizans İmparatorluğu ile iyi geçiniyordu Hazarlar. Araplar 642-652 yılları Derbent'ten geçerek Hazar topraklarında ilerlediler. Bu savaşta 4000 Arap öldü. Sonra Araplar geri döner. Hazarlar Güney Kafkasya'ya inerek Ermenistan'a girerler. Arap saldırılarında Hazarlar, Ermenistan'ın bağımsızlığını da desteklediler.

Arapların çeşitli sınır saldırıları başarısız olmuştur. 717'de Hazar Türkleri Araplara saldırır. Kısa bir zamanda Arapların geride bıraktığı toprakları alırlar. Azerbeycan'la Ermenistan'dan Arapları çıkarırlar. Bu kez yeniden saldırır Araplar, alınan toprak-

ları yeniden ele geçirirler. Hazarlar 722'de karşı saldırıya geçerler. Kıpçaklardan, öbür Türk boylarından gelen yardımlarla Hazar Türkleri Arapları yenilgiye uğratır.

Bu kez Arapların yeni Ermenistan valisi *Cerah,* Hazarlara saldırır. Cerah ordusuyla Hazar Türkleri karşı karşıya gelir. *Cerah,* VII. Yüzyıldan beri söylenenleri yineler:

"... Ey müslümanlar! (...) sizden her kim ölürse
Cenneti bulur..."

Halk iyiden iyiye bıkmıştır! *Belencer* kuşatmasında her iki yan da büyük kayıplar verir. 723'te Türkler Arapları yeniden kovalar. 724'de gözü kanlı *Cerah* yeniden saldırır. Yeni halife *Hişam, Cerah'a* yardım gönderir ve Hazarların yenilmesini ister. Ama sonunda Cerah başını kurtaramaz!

Arapların Hazarlara saldırıları bir türlü sona ermez. Araplar durmadan *hidayet rehberi* söylemleriyle yalan dolanlarını sürdürürler. Bu öyesine kabak tadı vermiştir ki, halk artık dinlemez olmuştur.

Bir ara Azerbaycan, Ermenistan; *Cerah* zamanında Kürdistan (Musul)'a kadar uzanan Hazarlar, Arapların kuzeye çıkma umutlarını iyiden iyiye kırmışlardır. Batılı tarihçilerin de belirlediği gibi, Hazarların uzun uzadıya direnişleri, Arap ordularına karşı koymaları tarihin akışını değiştirmiştir. Arap yayılımının sonuydu Hazarların bu yiğitçe direnişleri..

En ilginci, başta başkanları olmak üzere *Hazarlar,* Yahudi dinine girmeye başladılar (740) kendi istekleriyle. Hıristiyan olsalar Doğu Roma İmparatorluğu'nun, müslüman olsalar Bağdat halifesinin baskısı altında yaşamak zorunda kalacaklardı..

Hazar Türkleri, bu kez Rus saldırılarına uğradı (965). Hazarlar toparlanacakları bir anda bu kez *Cengiz* orduları geldi. Altınordu devletinin başkenti Hazar topraklarında kuruldu. Aralıklı saldırılar

sonucu tarihin akışı içinde *Hazarlar* Orta ve Doğu Avrupa'ya sürüldü. Bunların büyük bir bölümü ve İkinci Büyük Savaş'ta *Hitler* (Alman) ordularının saldırılarıyla yokedildi.

Arthur Koestler,[14] Onüçüncü Kabile Adlı yapıtındında: *"Dünya yahudiliğinin büyük çoğunluğunun Sami kökenli olmayıp, Hazar-Türk kökenli olduğunu"* belirler.

Hazar tarihi uzmanı Prof. Dunlop şu gerçeği vurgular:

"... Müslümanlar Hazar güçlerince karşılanmış ve durdurulmuştur. Kafkasların kuzeyinde Hazarlar bulunmasaydı, Avrupa uygarlığının doğudaki özümleyicileri (temsilcileri) olan Bizans; Araplarca silinip süpürülecek, bugün okuduğumuz Hıristiyanlık ve Müslümanlık tarihi de çok daha değişik bir tarih olacaktı.."

Müslüman olmayan erkeklerin kafaları uçurulur. Genç kadınlar odalık (cariye), öbürleri köle yapılır, mallarına da el konur. Tam bir yağmacılık her yanda. Cahiliye dönemindeki din özgürlüğü İslamlıkta silinir. İslamlığın dışındaki inançlar *küfür* ve *fitne* olarak sonuçlandırılır:

"... Fitne ortadan kalkıp din yalnızca Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın..." (Bakara, 193).

"... Allah yolunda savaşmak, öldürmek ve öldürülmek.."
(Tevbe, 111).

Yahudilik, İsrail oğullarının tarihi, coğrafyası, kültürü; *Zerdüştlük* Sasanilerin, Kürtlerin tarihi, coğrafyası, kültürü; *Budizm* Çinlilerin, Hintlilerin tarihi, coğrafyası, kültürü; Şamanizm Türklerin tarihi, coğrafyası, kültürü...

---

(14) *Arthur Koetsler*; (Den Trettonde Stammen, The Thirteenth Tribe), 1992. Arthur Koestler: *Onüçüncü Kabile*, Ada Y. İst 1977.

Araplar, İslamlık adına Arapça olmayan halkları da ezmeye başladı. Böylece VII-IX yüzyılları arasında Araplarla, Arapçayla ilgisi olmayan Türklerin, Kürtlerin başları kesilerek; Arap yağmacılığı onların erkeklerini, kadınlarını kızlarını esir almışlar.. Sonra bu yağmacı Arap birlikleri onların kimliklerini de yoketmişlerdir. 1200 yıl önce kimlikleri yokedilen Türklerle Kürtler şimdi birbirlerini öldürmekte, Araplar da onlara gülmektedir şeriat bağırtılarıyla! Ne acı bir durum:

Nasıl oldu da nasıl oldu da[15]
kelle verdik kafa verdik baş verdik
oğlan verdik gız verdik baş verdik
Nasıl oldu da gülüm
kimliğimizden olduk

Güney Türkistan'da çeşitli dinler birarada yaşamış, herkes birbirinin dinine saygı göstermiştir. Bir şeriatçı bu gerçeği şöyle dile getiriyor:

"- Bu bölgede oturanlar bağnazlık ve dar görüşten uzak ve aşırı bir dini hoşörürlükle onaylamaları.."

Hiçbir din - İslamcılar bir yana- bu bölgeye zorla, zorbalıkla girmemiştir. Dinler yanyana kardeşçe birarada yaşamışlardır. Açıkçası her oymağın, ulusun birer insanlık dini olmuştur! Arapların öldürümler, yağmalar, çapulcu saldırılarına karşın; Türkler Şamanizme sevgi duymuşlar, onu benimsemişlerdir! Ama özgür bir düşünceye bağlı kalabilmişler isteyenler de!

Bir Tanrı düşünülüp imgeleniyor da; ama O'nun davranışları her bakımdan, düşüncelerimize, insel anlayışa uymuyor! Bir başka söyleyişle insanın özlemlerine, isteklerine, yalvarılarına yanıt ver

(15) Abdullah Rıza Ergüven

miyor ya da veremiyorsa, insana ne bu imgetanrıdan? O zaman Güneşi de, yıldızları da, gökyüzünü baştanbaşa kuşatan samanyolunu, hiç değilse bunları görüyoruz. Güneş bizi ısıtıyor, can veriyor dağa taşa! Ay da gecelerimizi aydınlatıyor. Işık ışık Samanyolunu ne zaman olsa görüyor, imgeleyebiliyoruz..

Doğa, bir insanı yaratabilmek için 3.5 milyar yıl çabaladı; eylemini, süreçlerini sürdürdü. Bir *güç* var da, bu güç insanın düşünce ve istekleriyle uyuşmuyor, uzlaşmıyor; insanın tasarlamış olduğu düşlemli dünyasını taşımıyor, onun niyetlerini kapsamıyorsa; bu güç pek doğal olarak doğanın kendisidir, bütün bir evrendir. Biz de oturmuş üşengen üşengen içinde olduğumuzu dışarıda arıyoruz.. Bulamıyor, tedirgin oluyoruz..

Şamanlıkta, İslamlıkta olduğu gibi, bu dini başkalarına egemen kılma bencilliği, kandökücülüğü yoktu. İslamlıktan önceki Türklerde kadın -erkek ilişkileri her zaman doğal durumundaydı. Hiçbir zaman saptırılmadı bu durumdan.*Oysa İslamlıkta* -denildiği gibi- *kadın kocasını bütünleyen eş değil; onun kölesi, hizmetçisi halayığıdır!*

Arap dinyayıcısı, araştırıcı *İbn Fadlan*'a[16] Oğuzlardan birinin 1074 yıl önce vermiş olduğu yanıt da anlamlı bir gerçeği sergiliyor:

Oğuzlardan bir Türk:

"- Halife bizden ne istiyor? öldürecek bizi bu soğukta! Ne istediğini bilerek hemen verir kurtulurduk!"

İbn Fadlan:

"- Bütün istediği, Allah'dan başka Tanrı yoktur demeniz."

Türk gülmüş:

"- Doğru olduğunu bilsek, söylerdik!."

Ayrıca *İbn Fadlan,* Oğuzlardan sözederken şöyle diyor:

---

(16) İbn Fadlan, Seyahatnamesi, 921.

"- Onları Tanrı'ya bağlayan bir din yok. Hiçbir şeye tapınmıyorlar. Başlarındakilere Bey diyorlar. İçlerinden biri Bey'e danışmak isteyince ona gidip "Bey falanca işte ne yapayım?' diye soruyor. Ne yapacağına aralarında yaptıkları toplantıda hep birlikte karar veriyorlar. Ama bu kararı verip uygulamaya geçtiklerinde içlerinden en basit, en aşağılık olanları bile ortaya çıkıp karara karşı gelebiliyor."

Şamanlık tarihsel, kültürel yanlarıyla Türklerin dini olarak; İslamlığın VII. Yüzyıl yaşam biçimiyle uyuşamadı. Sonradan yamanan Arap yaşam biçimine tepki olarak *Anadolu Aleviliği* (Bektaşilik) ilerici bir yaşam biçimi olarak Türklerin tarihini kültürünü canlı kıldı.

Türk-İslam bulaşımı Türklerin değil yalnız, VIII. Yüzyıldaki Kürt-İslam bulaşımı da Kürtlerin kimliğini elinden alıyor, bir daha XX. Yüzyılın ortalarından bugüne!

Türkiye İslamlık adına Arap ulusalcılığına kaydırıldı yeniden! Arap şeriatçılarıdır Türklerin ilerici Alevi yaşam biçimine saldıranlar. İslamcı şeriatçılık ne *toplumcu,* ne de *insancı* olabildi yüzyıllardan beri!.

VII-VIII. Yüzyıllarda boyunları biçile biçile, kelleleri uçurula uçurula, zorla, zorbalıkla müslüman edilen Türkler; boyunlarını kılıçtan geçirenlerin hizmetine girerek, daha sonraki yüzyıllarda Avrupa'nın göbeğine doğru davullar, zurnalarla yürüdüler.

Bin yılın bir başı Anadolu insanının, halkımızın, hepimizin kimliği; XIX. Yüzyılın başında Kemalist devrimle yeniden verildi. Ama aradan 30 yıl geçtikten sonra bu *kimlik* ne yazık elimizden alındı!

İnsanımız kimliğinden olmaya görsün bir kez! VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağının yağmacı damarı, 1069-70 yıllarında *Kutadgu Bilig'e*[(17)] kadar girmiş! İnsan çarpılmışa dönüyor okuyunca:

---

(17) T. Akpınar: Tarih ve Toplum Dergisi, sy. 80, S.50

"... Hazinenin ağzını aç, zenginliğini halka dağıt. Halkını memnun et ve doyur. Seni destekleyenler çoğalınca kutsal savaşlar aç, hazineni yine doldur. Çünkü halk midesine düşkündür. Onların yemesine, içmesine engel olma."

Dinsel esintili VII. yüzyıl ilkel Arap yağmacılığı bakın nasıl yayılıp kalıplanıyor taa Selçuklulara kadar! Kalabalık Oğuz halkı yurtsuzluktan, geçim sıkıntısından sızlanınca (1047) Selçuklu Bey'i onlara şöyle der:

"... Rum (Anadolu) kazasına gidiniz. Tanrı yolunda savaşınız. Ganimet alınız. Ben de arkanızdan gelip size yardım edeceğim. (18)

Sonra kendisi de gitmiş kazanılan savaşta *Bizanslılardan 100 000 köle ve 15 000 araba dolusu ganimet almıştır!*

Bu yağmacılık akınları daha sonra Osmanlılara geçer. *Müslüman Türkler, "kâfir" Türkleri acımasızca öldürerek* (kimlik alınıyor) Osmanlılar yeni yağmalara girişirler. Arabın ve "lejyoner"lerin görevini Türkler yüklenip VII. yüzyıl yağmacılığını daha da geliştirirler!

Birbirleriyle din değiştirmeden evlenir Anadolu insanları. Evlenmek için din değiştirme *bağnaz Arabın oyunundan* başka birşey değil!

Türkler kimliğinden oldular, Türkleri kimliğinden ettiler, *"kimliğini yitiren insan kendini nasıl bulur"* (YASAK TÜMCELER) dediğimiz zaman bize öfkeleniyorlar. Ama gerçek bu! Bakın *Yavuz Sultan Selim* adına Müftü Hamza'nın(19) sözlerine:

"... Ey müslümanlar, bilin ve haberdar olun ki, başkanları Erdebil oğlu İsmail olan Kızılbaş topluluğu, peygamberimizin şeriatını, sünnetini, İslam dinini, din ilmini, iyiyi ve doğruyu söyleyen Kur'an'ı küçük gördüler.."

---

(18) O.Turan: Selçuklular ve İslamiyet, s. 14

(19) İ. Beşikçi: Doğu Anadolunun Düzeni, C.1, s. 310.

Bu satırları okurken Türklüğümden utanıyorum! Neden mi? VII. yüzyıl ilkel Arap oymaklarına verilen şeriatla kendi insanlarını suçluyor Türkler! Oysa, bu Arap peygamberine "Allah":

"... Sen yalnız Mekke ve çevresinin halkına bildirmekle görevlisin!." der Kur'an'da.

Müftü Hamza, Yavuz Sultan Selim adına durumu katakulliye getirmiyor yalnız, inanır göründüğü "Allah"ı da ayrıca *iğdiş* ediyor!

Bunun dışında kalan bütün sözler Arap halifelerinin yeniden uydurmasıdır!

Evet! Öyle oldu *Cemşid Bender*'in deyimiyle:

"... İslamlık, Türk egemen sınıfları için ulusal birliği korumada, yayılmacılıkta ve siyasal erkin sürekliliğinde en büyük etkeni oluşturdu.." (20)

Arapların "Allah" adıyla Türklere, Kürtlere, daha başka halklara sundukları bütün bunlar işte! Sonra da bunlara, "İslam bilimi" diyorlar! *Ne zaman uzlaşmış din, bilimle de "İslam bilimi" olmuş? Bu yağmacılığın, kelle uçurmanın, vurumun kırımın, bilim neresinde?*

---

(20) C. Bender: ..ürt Uygarlığında Alevilik, S. 147.

6

Gizemciler

Tanrıelçileriyle gizemciler aynı çizgide birleşirler. Birinin öbürüne diyeceği hiçbir şey yoktur.

Bundan 2300 yıl önce Aztekler, Peyole kaktüsü'nün düğme biçimli uçlarını kullanıyorlardı. Bugün Kuzey Amerika Kızılderililerinin özel kilisesinini, onbinlerce üyesi bu geleneği sürdürmektedir. Peyole kaktüsü sayıklamaya elverişli meskalin denilen uyuşturucu maddeyi içerir. Bundan amaç, bununla tanrısal bir duruma ulaşmak!

En yalını, yüzümüze indirilen bir tokat, gözümüze şimşek çaktırır! Esrimeli kişi bu yalın fizik olayını Tanrı ya da Tanrı ışığı diye yorumlar!.

İnsanın, bütün canlıların Fiziksel-biyokimyasal bir yapı olduğu bilinmektedir bugün. Giz, gizlilikten çıkmış bilimin sıcacık, aydın, cömert ve güvenli kucağında onurlu yerini bulmuştur..

Tekmil medreseler(*)
minareler bir gün yıkılmayacaksa,
iman küfür olmayacaksa birgün,
küfür bir gün imanın yerine geçmeyecekse,
işte o zaman halimiz tamam:
Bir daha ne kalenderliğin
yolu yordamı bulunur,
ne de dünyamıza layık bir adam.

Mevlana (1207-1273)

Esrime durumunda *gizemciler,* içinde yaşamış oldukları doğada bir başka boyuta saplanıp kalırlar. Soyut deyimlerle algılanan bu boyutta - ne denirse densin tanrı kişisel tanrıdır! Demek gizemcinin esrime durumunda kişisel tasarı ve düşlemleriyle örgülenen bir tanrı! Bundan böyle tanrı elçileriyle gizemciler aynı çizgide birleşirler. Birinin öbürüne diyeceği hiçbir şey yoktur.

Gerçekte 4,7 milyar yıldan beri, demek gezegenleri içeren bulutsunun (nebülöz) Güneşten ayrıldığı andan beri gerçek bir tanrı bulgulanmış değil! Bana sorabilirler: Nasıl oldu da insanlık tanrısal boyuta ulaştı? Nasıl oldu da tanrıelçileri, gizemciler tanrısal boyuta ulaşabildiler? Bu durumu pekiştirmek için insanlarla tanrı arasındaki deliklerin, yarıkların kapatılması gerekiyordu. Bu da başarıldı. Taaa eskiçağlarda, gerilere doğru araştırıp incelendiğinde çeşitli kültürlerden insanların bu amaca ulaşabilmeleri için uyuşturucu (afyon, amfetamin, narkotika bg.) kullandıkları gerçeği ortaya çıkıyor! Günümüzde de öyle!

(*) Yenileştiren: A. Kadir

Bundan 2300 yıl önce *Aztekler, Peyole kaktüsü*'nün düğme biçimi uçlarını kullanıyorlardı. Bugün Kuzey Amerika Kızılderililerinin özel kilisesinin onbinlerce üyesi bu geleneği sürdürmektedir. Peyole kaktüsü ayıklamaya elverişli *meskalin* denilen uyuşturucu maddeyi içerir. Bundan amaç, bu üyuşturucuyla tanrısal bir görüntüye ulaşmak!

Şamanlıkta, Şamanlar arasında sayıklatıcı "madde" içeren bir çeşit mantar kullanılır. Bundaki etken bir öz sayıklamayı arttırır. Aynı uyuşturucu "madde" İndus ırmağı çevresinde yaşayan halk arasında da çok yaygın..

Eski çağlardan beri İran'da *haşhaş* kullanıldığını herkes biliyor. Çoğu dinlerde, gizemcilerde *alkol* çok önemli rol oynamış, bugün de bu durum sürdürülmektedir. Daha da çoğaltılabilir örnekler.

Bilimsel araştırmaya temel olmak üzere 1960'lı yıllarda yapılan deneyimlerde, kendilerine uyuşturucu verilen (şırınga edilen) kişilerin konuşmaları, sayıklamaları birbirinden pek ayırdedilememiştir. 1965'li yılların başında ağırbaşlı uyuşturucu deneyleri başladı. LSD - uyuşturucusunun sayıklatıcı özellikleri 1940'da bulgulanmıştı! Daha sonra LSD'nin en güçlü tinbilimsel uyuşturucu olduğunun ayrımına varıldı. Bunun 10-20 mikrogramı (1 mikrogram, bir gramın milyonda biri) derin, değişik tinbilimsel durumlara neden oluyor. Öyle ki LSD-esrikliğiyle *şizofreni* arasındaki benzerlikler üzerine bilimsel tartışmalara yol açtı.

Baudelaire, şiirlerinden birinde *Yapma Cennet* deyimini kullanır. *Aldos Huxley,* dinin kimyasal yardımcısı bir çeşit narkotika olan *meskalin* yardımıyla herkesin Eskiçağ düşlerine kavuşabileceğini vurgular.

Dinsel sorunlar bir çeşit *narkotika* olan *meskaline,* bundan böyle de toplumsal sorunlara neden olur: Esrimeli, coşkulu ve dışarda gerçeği olmayan "ötedünyalı" bireylerden oluşan bir toplumun üstesinden nasıl gelinebilir? Böyle bir toplumun bakımına kim yetebilir? Kim başedebilir böyle bir sorunla? Çünkü herşey, insanın bütün eylemleri kendinden alınıp imgesel bir yokluğa aktarılıp durmaktadır. İnsanlığın bütün gelecek kuşakları durmadan hiçbir işlevi olmayan karanlık bir boşluğa aktarılmaktadır.

Yaşlılıkla dinsel davranışlar arasında sıkı bir ilişki var! Kimileri yaşlandıkça dine sarılır. Umudunu dinde bulacağına inanır. Bu eylem de boş bir inandan öte aşamaz. Ama dinci kişi dinsel kümeye katılmakla acılarını bölüşmüş olur. Tinsel değişimler hemen hemen her zaman yaşlılıkla birlikte kendini gösterir. Bir çeşit tinsel sarsılma! *Paranoid ve bunama* durumları dinsellikle boyanır hep. Birey tümden içine kapanır. Yaşamdan el çekerek bütün eylemlerinden uzaklaşır. Edilgenlik (pasif durum) bireyin bütün etkin alanlarını kapsar, yoksar onu!

Ölümün, yokluğun, acıların, onmazlıkların insanın us gücünde mayalanması, ürpertilerin, ürkünün insanı alabora etmesiyle birey, yaşlılığında dinsel eğilimli kalıba bürünür. Bu değişim onun için tek umut sığınağı olur. Bu durum gitgide o bireye alışkanlık durumuna dönüşür. Bu alışkanlık durumu o bireyin içsel sorunlarına, istekli avuntularına bir çeşit "evetleme" olur!

XX. Yüzyılın ortalarında, eskiçağ Meksika kültürünün tanımış olduğu *Psilocybin* uyuşturucusuyla yapılan deneyler bilimcileri, araştırıcıları şaşırtıcı sonuçlara ulaştırmış, bu sonuçlarla karşı karşıya bırakmıştır. Sentetik tinsel uyuşturucunun, gizemcilerin anlattıkları gizemci yaşantıların tıpkısı dinsel yaşantılara kaynaklık ettiği görülmüştür. En son 1963'lerde *yirmi ilahiyat öğrencisi* üzerinde yapılan deneylerde araştırıcılar şaşırtıcı, önemli sonuçlara vardılar! Bu öğrencilerden kendilerine uygulanan *30 mg psilocybin* uyuşturucusu insan bilincinde, gizemcilerin binlerce yıl anlatıp açıkladıkları gizemci yaşantılarının tıpkısını ortaya koyuyor. Bilimcilerin, araştırıcıların, uzmanların insanı şaşırtan bu deneyleri, dinsel gizemci esrimelerin, bu esrimelerin sonucu tanrılarla meleklerle bg. konuşmalarının *ne olduğunu* bütün çıplaklığı, gerçekliğiyle saptanmış oluyor!

Dahası, 30 mgr lık böylesi uyuşturucuyla dinsel, gizemsel yaşantılar hangi insanla olursa olsun elde edilebiliyor! Yapma (suni) yollarla bu dinsel-gizemsel yaşantılar üretildikten başka, bu durum bilimsel olarak da araştırma-inceleme alanına sokulabiliyor! Tarih boyunca, aşağı yukarı çoğu uygarlıklar uyuşturucu aracılığıyla esrimeli gizemci yaşantıları çok iyi biliyorlardı. Tinsel uyuşturucu

maddeler dinsel eğilimleri, düşlemsel olarak yeğinleştirip hızlandırıyor. Kimi araştırıcılar, uzmanlar uyuşturucuların doğrudan doğruya dinsel yaşantı coşkularına neden olduklarını onaylıyor. Bu durumu ayrıca, önceki çalışmalarımdan biri olan *Tanrılar Neyi Yarattı*'da örneleriyle açıklamaya çalışmıştım.

Günümüzde araştırıcılar bir çeşit termometre aracılığıyla, daha yalını, elle bir yaşındaki çocuğun ilerdeki durumunu saptayabilecek. Yapılan denemeler çocuğun sağ alın lobu, soldakinden daha etkin olduğunu gösteriyor. Alın derisinin ısısı, damarlardaki sinir kaslarının kasılıp uzamasıyla gerçekleşiyor. Bütün bu çeşit bilimsel araştırmaların sonucundan kolayca anlaşıldığı gibi, her insanın yaşam süresince nasıl davranacağını dirimbilimsel yapıdan kaynaklanmaktadır. İnsanın davranışları dahi gizemsel değil! Evrensel doğrultuya, başka bir söyleyişle doğal yapıya koşut, ama o bireyin yaşam koşullarını da içeren bir durumu izlemektedir. Doğru! Neden? Yalın bir örnekle açıklayalım: Oksijenle hidrojen birleşince su oluyor. Doğanın yapısı, dolayısıyla evrensel doğrultusu bu! Bütün bu nesnel gerçekleri bırakıp, *esrimelerle giz ya da öküzün altında buzağı aramaya* gerek var mı? Doğanın bize apaçık belirlediği, gözler önüne, usumuza, usgücümüze, insel yeteneğe sergilediği gerçekleri örtbas etmeye, gizlemeye gerek var mı? Doğa bize, biz insanlara apaçık; benim diyor, benim doğrultum diyor. Evrensel oluşumun, *kendiliğindenliğin* doğrultusu diyor *(Evrenbilim ve Tanrı Kavramı)*.

Çocukluktan soluğun kesildiği ana değin, insan yaşam boyunca gelişimini sürdürür, davranışını biçimler. Evrensel oluşum; cansızdan canlıya değin evrendeki her şeyi oluşturup biçimler. Evrenin oluşumu, kendiliğindenliğini, yaratıcılığını *dışardan* ya da *içerden* (evrende dışarı ya da içeri diye bir şey yok) hiç bir şey durduramaz! Bu gerçeği daha önceki çalışmalarımızda da belirtmiştik!

Gizem ne? *Gizemci* kimdir? Dinsel gizem, başka bir deyişle kargaşalı, karışık bir olgu. Dinbilim alanında düşünbilimciler en çok gizemcinin diliyle deneyimlerin ardında yatan ilişkilerle; tinbilimciler de onların içsel yaşantılarıyla, davranış değişimleriyle ilgilendiler.

Din tinbilimcisi gizemcinin yaşamış olduğu deneyimsel boyutta odaklaştırır dikkatini. Araştırmacılar, davranış durumlarına göre yeğin dinsel deneyimlerde kimi izler bulabilirler. Kimi araştırıcılar, dinsel yaşamda büyük önemi olduğunu söyler gizemci deneyimin.

Kimi tanımlamalara bakılırsa, bir çeşit sezgi araya girer. Ulu bir gücün birden yaşantısı araya girer gizemciye göre! Gizemcinin dinsel dil ilişkisi de girmiştir araya! Yalnız eski çağlarda değil, günümüzde de gizemci olgulara tanık olunuyor. Gizemci, gizemcilik diyoruz. Kendimizin dışında bir güç arıyoruz. Bu güce bizi iten ne? Beyin olmasaydı bu gizemci duyguları da bulup ortaya çıkarmayacaktık! *Beyni çıkarılan tanrıelçiliği görevini sürdüremez!* İşin içyüzü bu denli yalın!

Gizemci yaşantılar çoklayın; eğlenceden uzak, uzun yalvarılar (dualar), yemekten içmekten kesilmeler.. durumlarında birdenbire, umulmadık bir anda geliyormuş.. Demek nedeni, doğrudan doğruya o bireyin bedensel kısıtlamalarında, o bireyde aramak gerekir! Daha güçlü bir kanıt: Gizemci, yaşantıların nesnesi birey ölünce; bu kez hiçbir gizemci yaşantıya sahne olamaz! Demek gizemcilik, o kişinin bedenine bağlı, ona yapışık bir durum. Birey olmayınca, o bireyin varlığı ortadan kalkınca, gizemci yaşantılar bg. olamadığına göre bütün gizemci yaşantılarla ilgili düşlemler, o birey ölünce bir daha ortaya çıkmamaktadır. Bu da onun *sinir ve beyin gözenekleri*'nin etkinliğiyle ilişkili. Demek tek neden insanın kendisi! Üçyüz milyon tanrı da gözeneklerimizin ürünü!

Araştırıcı, gizemcinin deneyimleriyle yorumları arasındaki ilişkiyi incelemek zorunda, gerçeği gerçek olarak yakalamak için! Biri "kırmızı bir renk görüyorum" deyince, bu duyularının düpedüz açıklamasıdır. Çokları da gördüklerini böyle anlatırlar. Ama bir fizikçi, bir bilimci özdeş kırmızı rengi gördüğü zaman; renklerin dalga devinimi üzerine kuramsal görüşlerde bulunur. Bu durumda kırmızı renk açıklamasını duyulardan kurtarmış olduk. Çünkü duyularımız çoklayın bizi aldatır. *Fizikçi olguyu; dışdünyadan almış olduğu gerçek bilgiyle anlatır, açıklar, aydınlığa kavuşturur. Olayları, olguları duyuların buyruğuna bıraktık mı, imgetanrı değil yalnız; cinleri, şeytanları, melekleri başımıza*

tebelleş ederiz; hiçbir işlevi olmayan görülemeyen, elle tutulamayan!

Bir gizemci "ışık olduğunu", birden bir "ışık gördüğünü" söyler, hemen ardından *bu tanrı ışığı* deyiverir. Ama öte yandan bu ışığın neyin nesi olduğunu hiç düşünmez! Onun istekli tasarımları sağlıklı düşünü yeteneğini engeller!

Gizemciler esrimeli kişilerde tasarımlarıyla "gerçek" diye süsleyip püsledikleri simgesel evren, onların "ötedünya"ları olmuştur. Bütün dinlerde *ışık* ortak bir simge. Tanrı sanrıları ışıkla süslenir çoklayın. Çünkü ışık göze seslenen, görünüme değgin doğanın en canlı, en keskin tanığı. *Yüzümüze indirilen bir tokat gözümüzde şimşek çaktırır! Esrimeli kişi bu yalın fizik olayını Tanrı ya da Tanrı ışığı diye yorumlar!.*

XII. Yüzyıl gizemcilerinden *Suhravardi*'de ışık en ulu bir aşamaydı: Işığın ışığı. Suhravardi'nin aydınlanma okulunda ışık kavramı bir eğretileme olarak anlaşılır. Işık olguları bir gizemci doğrultuda en önemli aşamasına ulaşır. Görüntü, sözcük ve eylem arasında ilişki kurulur.

Kendinden geçişlerde, esrime durumunda birey kendi "ben"ini unutur, unutmaya çalışır. Bu *bensizlik,* başka bir deyişle bu edilgenlik durumunda kendine göre gizemi yaşantıları anında bir çeşit bilgi edinir. Birey, tinbilimsel bir gerçek edinme zorunda. Bu da yaşantılarının yapısına bağlı bir şey. Ya da kendi bilincinin araya girmesiyle ortaya çıkar. Bu aşamada *sinir ve beyin gözenekleri* gizemcinin istekli eylemleriyle örgütleşir. Görüntülü ve sözlü bir özümlenme Kendini kendinde özümleme! Bu arada yorum dönemi bensizliğe, ben'in yokolmasına karşın araya girer. Ama nasıl? Gizemcide bu aşamada bensizlik sona erer, yorum başlar. Bu tanrı özümlemesinde tanrı, artık gizemcinin yanında, yakınında değildir. Bu içsel algılanmalarda artık öz, yazılı duruma geçer, söz saptanır.

Oldukça sınırlı bir saptanma! İşte bu kertesinde esrimenin tanrı yüzü, görüntüsü gizemciyi sarıp sarmalar. Beyin gözeneklerinin zorlamalı tasarımlarıyla *ilişki* kurulmuş olur! Kendi içsel ilişkisi yine kendi yapısıyla! Bu durumda gizemcinin konuşmaları sisli, bulanık ve karanlıktır. Tinbilimsel olarak da onu anlamak güç.

Konuşma dışı bir sayıklama diye de nitelendirilebilir. Sayıklamalı coşku sayrılığı! Artık onun görüngesini de gözlerimizin önüne getirip canlandıramayız! Kargaşık, sisli bir durum. Ama bu arada gizemci kekelemeye başlar. Sinirleri gergindir. Bu kekelemenin ne anlama geldiği de bilinemez. Çünkü bu kekelemeli, boğuntulu sescikler bir türlü sözcüklere, sözcüklerin biraraya getirmiş olduğu anlama dönüşemez! Gizemci yapmacık bir etkilemeyle çarpılmışa döner. "Şoke" olur. Dudakların, bedenin, beden kaslarının bu kekemeli, kargaşalı durumunda herşey ağır bir esrikliğe bürünür. Us, usgücü, anlak, beynin her iki yarımyuvarı tümden bozukluğa uğrar, işlemez olur. Bütün bedene sanki inme inmiş gibidir!

Bilimci, araştırıcı bu bedensel sarsılma üzerine kolayca bilgi edinebiliyor günümüzde yeni, elektronik, duygun araçlarla! Öyle ki, esrime durumlarında beynin bütün devinimleri, bütün ayrıntılarıyla nasıl bir çizgi oluşturacağı bilinmektedir.

İnsanın, bütün canlıların *fiziksel-biyokimyasal* bir yapı olduğu bilinmektedir bugün! Giz, gizlikten çıkmış bilimin sıcacık, aydın, cömert ve güvenli kucağında onurlu yerini bulmuştur.

Bir araştırıcı tanrı özümlemesiyle tanrı imgesi arasındaki ilişki üzerine nasıl bilgi edinebilir? Bütün ayrıntılarına sızılamayan karışık bir sorun! Elle tutulur, gözle görülür, bilimsel bir temele oturtulabilen bir durum da değil üstelik. İnsanı elleri, kolları bağlı köleleştiren bir inanç sayıklaması! Böyle bir sayıklama ne zaman yaramıza merhem oldu? Anamız ağladı açlığımıza, yoksulluğumuza! Bunca sızlanmalar, gözyaşı dökmeler.. hiçbiri hiçbiri kar etmedi!. Daha ne yapabilirdik insan olarak? Kaç kuşak, kaç yüzbin yıl? Milyonlarca yıl mağaralarda baldırı çıplak yaşadık? Kaç oymak, kaç ulus yana yakıla oğlunu kızlarını tanrılara adadılar da azıcık ses geldi mi? Taş kana durdu, kan taşa durdu da bir yol bulundu mu? Hani yol, hani yordam? Ufacık yeryüzünde herkes birbirinin kuyusunu kazıyor. Hani bağışlayıcı tanrılar suçsuzlara? Milyonlarca yıl arandı da bulundu mu? Hani o eskiçağ tanrıları? Gün oldu, fırlayıp düşen göktaşlarına sarıldık! Dönüp durduk da kime, ne iyiliğe geçti? Umurumda oldu mu tanrıların? Gene savaşlar, açlıklar, yakımlar yıkımlar birbirini kovaladı. Kovalayıp durur da! Milyonlarca yıl tanrılara adak sunduk, adandık..

Kadın gizemcilerden *Rabia (721-801),* İslamlığın Maria Magdalena'sı. Özgürlüğüne kavuşan kadın köle! Gençliğinde kaval çalarmış. Basra kentinde şarkı söylemiş, dans etmiş, müzikle uğraşarak "sosyete" çevrelerinde "kurtizan" olarak yaşamış. Daha sonraları da içe kapanmış. Kendini "dua"ya vermiş gece gündüz.

Sofizmde tanrıya şarkı söyleme geleneği *Rabia*'yla başlamış:

"- Sana duyduğum aşkı anlatabilseydi ölümüm
nasıl vermezdim uğruna canımı.
Seni sevmemektense Cehennem daha iyi.."

Tanrı coşkusuyla *Rabia*'da çatlayıp patlayıverir dil!..

İbn Adam (716-777), tanrıyla konuşur yüzyüze gizemci aşamasında!

Sofiler arasında gizemci düşüncelere yönelik çalışmalarda bulunan Tanrı esriği *Tayfur Bistami (800-874),* esrimeli bir anında *"herşey düzmece"* deyivermiş ve günümüzden 1145 yıl önce, insanı bütün yaşam boyunca yöneten *sinir ve beyin gözenekleri* üstüne en ufak bilgisi olmaksızın, deneyimlerine dayanarak gerçeği yakalayıverir! Şöyle der öğrencilerinden birine bir gün:

"- Bir kez olsun bana bakman,
bin kez tanrıya bakmaktan çok daha iyi!."

Köktenci geleneğe göre; anasız çocuk nasıl doğmuyorsa, öyle ya tanrısız evren de olamazdı! Bu köktenci inanışa uymak için tanrı olmasa da, O'nu yaratmak gerekiyordu.

Bistami, "tanrı yok ama ben kendimi yokederek -yokluğumu onda bularak- O'nu yarattım. Bana bir kez bak, O'nu bende göreceksin.." demek istiyordu.

Al - Hallaç (858-922), Bağdat'a dönüşünde anlatılması güç, coşkusal yaşantılarıyla değişti. O Tanrı'da, Tanrı da onda buldu kimliğini! Sonra kendisinin *Tanrı* olduğunu söyledi. Önce, kendine inananlardan birini astılar! Hallaç, ölünceye değin suçlularevinde kaldı. Daha acıklıydı Sokrat'ın, İsa'nın ölümünden onun ölümü. Onu öldürüleceği alana götürdüler. Cellatlar önce ellerini,

ayaklarını kesip attılar. Sonra da bu yazıklıyı 500 kez kamçıladılar. *Solda sıfır kalır Sokrat'ın, İsa'nın ölümü onun ölümü yanında!* Kamçılamaları da yetmedi, çarmıha gerip çivilediler! Kimin uğruna? Orada bulunan bir tanık şöyle dediğini işitir:

"- *Aşkın uğruna, ey Tanrım benim*
oturduğun yere geleceğim
ve seyredeceğim ululuğunu!.."

Tanrı mı? Tanrı'dan ses gelmez!..

Ertesi gün Çarmıhtan alınır *Bistami,* Ölmemiştir daha! Başını gövdesinden kesip ayırırlar! Bu da yetmez benzin döküp yakarlar! Bu da yetmez, asarlar başını Dicle'nin köprülerinden birine!

Tanrı mı? Tanrı'dan ses gelmez!.

Sokrat:

"- *Bu kadar çok Tanrı olamaz.*
Olsa olsa ancak bir Tanrı olabilir!.

dedi, öldürdüler. Hem de baldıran ağısı içirerek!.

İsa:

"- *Ben Tanrı'nın oğluyum*" dedi. Yargılıkta da İsrail Kralı olduğunu söyledi. *Göklerdeki babam* dedi.. Şu dedi bu dedi.. Çarmıha gererek öldürdüler. Al-Hallaç'ın öldürülmesi her ikisinden beter daha!..

Tanrı mı? Tanrı'dan ses gelmedi!.

Ölen de âşık Tanrı'ya, öldüren de! Bütün bu yüzkızartıcı "rezaletler"den sonra ilgiyle soruyoruz:

"- *Uğruna ölünen Tanrı nerde?..*"

Bu sorunun yanıtını gene ben veriyorum: *Tanrı beynimizde, sinir ve beyin gözeneklerimizde!* O'nu düşlemleriyle insan yarattı..

İbn Arabi (1165-1240), Güneydoğu İspanya'da, *Murcia*'da doğdu. 400 000 kitabı varmış kitaplığında. Doğaötesel düşüncelerini, gizemci yaşantılarını, ozansal niteliklerini birbirinden ayıramıyordu. Öteduyumsal (telepatik) iletişimler kuruyordu canlılarla ölüler arasında. Sofi geleneğine uyarak mezarlıklarda içe kapanışlarını sürdürdü. Bir yandan da bilim, düşünbilim (felsefe), dinbilim (teoloji), gizli bilimler üzerine çalışmalarda bulunuyordu:

"- Görünen evrenden daha derinlere
dal gözlerim...
Düşünen bir Tanrı'ysam
Tanrı bende düşünüyor..."

diyor ve *İbn Arabi* gerçeği bir ucundan yakalıyordu 790 yıl önce!

Coşkulanmalar, esrimeler gizemcinin dünyasını bir yandan yıkar, bir yandan yapar. Bütün duyguları sarsılır, altüst olur. Bu da içsel yaşantının yeğinliğiyle oranlı. Sinir gözeneklerinin dayanıklılığıyla! Gizemci bu kertede hiçbir anlama ulaşmadan, gözü kapalı kendini Tanrı'ya teslim eder. Tümden yokolur "ben" bilinci, yitirir kendini. Herşey tam bir boşluğa açılır. Boşluk! Boşluk! Yalnız Tanrı vardır, düşlemsel düşlemlerinde!

Esrimelere amaçlı olarak ulaşılmaz. Esrime birden gelir, beklenmedik bir anda. Ama tanrıelçilerinin, gizemcilerin, sofilerin tanrıdan geldiğini söyledikleri *esinler* yalnız *insel tasarımlarda vardır.* Bu da işin içyüzünü, bamtelini açığa vurur!

Esrime anında bütün anlamlar, kavramlar yıkıma uğrar. Bu coşkusal durumlarda *anlam, düşünce, görüntü ve kavramlar bg.* hiçbir şey kalmaz. Deyimlenemeyen, sonsuz bir ışık yalnız.. Bu aşamada gizemcinin duyuları, duygu örgenleri körleşir. Bilincinde geriye yalnız *ışık* kalır. Seviyle dinsel açılımlar gittikçe yoğunlaşır. İşte bu aşamada, kertede dinler arasında bütün kavram, anlam

ayrılıkları yokolur! *Gizemci artık Tanrı'yı sergilemez, Tanrı'yı görür! Daha doğrusu görmüş olduğunu sanır!* Bizim deyimimizle *ışık* onun için Tanrı olur! Deli mi ilkçağ insanlarının Güneş'i tanrılayıp Güneşe tapmaları. Çembersel bir inan! Çember nerede başlar, nerede biter. Dönüp dolaşıp Tanrı kavramı en sonunda ışığa dönüştürüldü.. Öyle ya! Güneş olmasa, ışık olmasa bütün yaşam, bütün canlılar güme gidecek! Ama gizemci usuyla böyle düşünemiyor. Neden? Çünkü o ille de "Allah"ı arıyor! İnsanın yüzüne şamar indirildi mi gözünde ışık olur? Işığı görmek için gizemci olmaya da gerek yok. Bu bir *sinir tepkisi!* Beyin ve sinirlerdeki gözeneklerin tepkisi!..

Vurmayla, çarpmayla, esrimeyle tepkilenen gözeneklerin saçtığı ışığı gördü mü Gizemci, artık onun o andaki havasına nasıl uygun düşerse, *ışık* için: *İşte bu Tanrı diyecek ya da "Ben Tanrı'yım!"* diye kendini inandırmaya çalışacak!

Gizemcilere göre *ruh tanrıda, tanrı ruhda!* Tanrıyla ruh arasındaki ayrı ayrımlık, güneşle ışığı arasındaki ayrımlıktan daha çok değil. Gizemci "aşk ışığı"yla yaşamını sürdürmeye bakar. Bilgisiz mi bu konuda, kaygısız mı hiç düşünmez.

Bir gizemci *esrime* anlarında ne de olsa tanrısal bir yaklaşma sanısına kapılır. Bir *ozan* şiirini oluştururken ne yaptığının bilinciyle şiirin oluşumunu, gelişimini düşünür yalnız. Ozanlarla tanrıelçileri arasındaki ayrı; ilki kesin bir kararlılıkla uğraşılarını bütünlerken; ikincisi imgelerini, tasarımlarını doğrudan doğruya tanrıdan geldiğini saydığı esinlere kendilerini bırakı bırakıverirler. Hem de sinir ve beyin gözeneklerinin temel işlevlerini bir yana bırakarak. Bamteli durumun anlaşıldı mı şimdi? Bir düşünbilimci, bir ozan bg. içlerine kapanmış olsalar da bunu yapıtlarını bütünlemek için yaparlar. Bunlar sezgilerinin bilinçli gücüne dayanırlar. İnsel beyin milyarları aşan gözeneklerle sayrılıkları iyileştirmek için olağanüstü bir beceriyle duruma nasıl el koyarsa, *saçma olanla saçma olmayanı da* kolaylıkla birbirinden ayırdeder!

Yaratıcılığa öncülük eden, yaratıcılığı kımıldatan "mani" durumları her insanda, her sanatçıda var! Tanrıelçilerinde olsun, gizemcilerde olsun; yeğin *"manodepressif"* durumları başıboş bı-

rakılır.Bu duruma tanrıelçileri bilerek ya da o değildin boşverirler. Usu beynin hizmetinde kullanmak istemezler. Çoğu durumlarda da duygularına, çıkarlarına engel olmak istemezler. *Din sözcüleriyle onların yandaşlarında duygularla çıkarlar bir arada yürütülür!*

Tarihsel anlatılar, belgeler doğruysa; İsa halk arasında *Tanrının oğlu* olduğunu yayarken; yargılıkta *İsrail Kralı* olduğunu söyleyiverir. Bundan da kolayca şu sonuç çıkarılabilir: Demek *İsa,* kral olma isteğini kafasında gizlerken, "iktidarı" elegeçirme amacıyla halk arasında Tanrıoğlu yaymacası yapılıyordu (tarihsel söylentilere göre). Hemen hemen bütün tanrıelçileri yaşadıkları çevrede, halk arasında erki ellerine geçirmek amacıyla Tanrı'yla konuştuklarını ve O'ndan buyruklar, esinler aldıklarını yayarlar adamlarıyla.. Böylece kendi amaçları uğruna imgeledikleri Tanrı'yı *araç olarak* kullanmışlardır.

Gizemcilere göre tanrıdan başka hiçbir şey yoktur. Varolan yalnız Tanrı'dır. Ve yalnız O'nda kendini bulur. Bir an, Tanrı'yla karşılaşma *sonsuzlukla* birleşir.

Bir gün *Ab'l Savda Hallaç* sorar:

" *- Bilge için henüz o an var mıdır?"*

" *- Yok!" diye yanıtlar usta.*

" *- Neden?"*

" *- Çünkü o an, acıya birdenbire açılan kısa bir soluk almadır. Ama bilgelik bir deniz! Onun gelgitleri alçalıp yükselir: "Bilge için bir an, karanlık bir gece".*

Geleceğe inan, Cennette sonsuz yaşam, gizemcinin içe kapanışlarını besler, duygunluğunu biçimler. Kara kaşları, kara gözleri, deve yumurtası rengi bacakları, yusyuvar topuklarıyla baştan çıkartıcı huriler; o Cennet güzelleri kabaran cinsel duyguları daha da kamçılayıp kışkırtır! Yıllar yılı kadınsızlıktan, kadına susamışlıktan canı yanan ilkel Arap oymaklarının ve daha sonraki kuşakların susuzluğu Cennet bahçelerindeki imgesel hurilerle giderilmeye çalışılır. Bir yandan gerçek yaşamın içinde kadınlar

kapatılır, erkeklerden uzaklaştırılır. Böylece erkeklerin bütün umudu Cennet bahçelerindeki imgesel hurilere çevrilir. Böyle bir kurnazlıkla dinin yasaklı, sudan özgürlükleriyle yığınlar yanıltılıp aldatılır!

Gerçek dünyada kadınsız kalmak; aç kalmak, açıkta kalmak, küflü ekmek yemek (son araştırmalar, küfün kansere neden olduğunu kanıtlıyor) Cennet uğruna kendinden geçip ölmek, ölümden sonraki *hurili yaşama* kavuşmak çok daha iyi değil mi? Cennette kendilerini (erkekleri) bekleyen huriler haz verici bedenlerini, dirilen bu erkeklere hemen teslim edecekler! Ne zamana değin bu erotik yaşam? Sonsuza değin!

Bu sevgili, sevişgenli, bu duygusal, bu "erotik" *Cennet* anlatıları; VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarını derleyip toplamak, toparlamakla kalmıyor; din uğruna savaşanları da *gönüllü* yapıyordu. Din yandaşlarının da istedikleri bu değil miydi? Huriler, o Cennet güzelleri -veresiye de olsa- erkeklerin kafasında artık tanrısal seviye dönüşüyordu. Bu huriler yeğin cinsel isteklerin göksel yol göstericileriydi artık! Çünkü onlar hem güzeldiler, hem de haz verici!

" - Ceylan gözlü dilberler
orada
iyi huylu güzeller
işlemeli döşeklere
yaslanırlar..
Ve kadınları vardır
ehl-i Cennet'ten
her birinin
hoş bedenlerinden
görünür ilikleri
baldır kemiğinin..."
Rahman Bölümü - Muhammed
(Huriler ve Gılmanlar, s. 8)

Bundan başka hurilerle *cinsel ilişkide bulunmak;* günahlardan, yasaklardan, günah kokularından arınmış *Tanrı buyrultusu*'ydu! VII. yüzyıl ilkel Arap oymaklarının önü alınmak istense de alınamıyordu artık! Nitekim öyle oldu!. Birbirisini kovaladı savaşlar, ölümler, yıkımlar, kıyımlar...

Huriler de simgeleşti sonra! *Bistami* coşarak:

"- Tanrı'yı gören, hurileri umursamaz!"
deyiverdi.

Uzaktan uzağa hurilerle imgesel cinsel ilişkiler kurmak yeryuvarlağımızda kabak tadı vermiş olmalı ki; bir Tanrı varsa, bu gerçek Tanrı uğruna, insanı baştan çıkaran bu kara gözlü hurilere kapılmak, akıntıya kürek çekmek *boşuna* diyor gibilerden XIII. Yüzyılın bilinçli halk ozanı, büyük düşünür *Yunus Emre;* imgetanrılara karşı çıkıyor, düpedüz meydan okuyordu:

Cennet Cennet dedikleri
Birkaç köşkle birkaç huri
İsteyene ver anları
Bana seni gerek seni

Evet, ölümden sonra *Cennet yaşamı* saplantısıyla insan, imge tanrılar uğruna önemini yitiriyordu.

Fransız resmi orunlarının raporunda saptandığı gibi *Humeyni* , *"-Manodepressiv"* aşamasında aşırı *"senil"!* Çoklukla dinsel eğilimli kişilerde olduğu gibi! Gerçekte bütün mezheplerin, sektlerin başları, yanlıları çeşitli aşamalarda "mani" sayrıları! Nesnel olarak bu durumları belgeleriyle bir bir saptamak, sergilemek için binlerce sayfa yazılabilir!

İster gizemci olsun, ister sofi; davranışları, inançları, görüşleri bakımından da günümüzün yenileşen toplumuna uygulanamaz. Yaşam her an değişime uğrarken bin yıllık kalıplaşmanın tutunamayacağı besbelli! Ama yok öyle değil deyip de gene kendi yaşam davranışlarına bağlı kalarak, baykuş yaşamına geçerek değişen dünyayı görmek istemezlerse, buna bir diyeceğimiz var! *O da hiçbir şeyin olduğu yerde kalmaması!*

7

XIX-XX. Yüzyıllar

Bizi yanlış yola yönelten kötülükler; biliniz ki, çok kez din perdesine büründürülmüştür. Temiz ve seçkin halkımızı hep şeriat sözleriyle aldatagelmişlerdir. Tarihimizi okuyunuz, dinleyiniz, görürsünüz ki, milleti mahveden, tutsak eden, harap ve perişan eden kötülükler hep din giysileri içindeki küfür ve melânetten doğmuştur..

A T A T Ü R K

XVIII. Yüzyılda *İslamın,* Avrupa'nın ekinsel yapısıyla karşılaşması; İslam ülkelerinin başlıca konusu oldu. Birey kavramı, liberalizm, toplumsal gelişim müslüman gençleri etkiliyordu. Eleştirisel düşünceye, usçuluğa, yerleşik geleneksel çerçevenin dışında kalan özgür araştırmaya önem verildi. Bütün bu kavramlar herkesçe anlaşılmaya başladı. Bu güncel deyimlerin kolayca kavranabilmesi için Avrupa terimler dizgesinden yararlanıldı. XV. Yüzyıla kadar İslam tarihi Osmanlı İmparatorluğu'yla elele yürüdü. İmparatorluk geniş alanları kapsıyordu ve Halifelik görevini yüklenen sultanlarca yönetildi.

Bir devlet olarak Osmanlıların önemli sorunları yokmuş gibi, Osmanlı sultanları müslüman halkların geleceğini ve toplumsal, ekinsel gelişimini omuzlarına yüklenmişlerdi. İstanbul hükümetince gerçekleştirilen her önemli yenilik bütün müslüman halkların yaşamını etkiliyordu. Böylece *Abdülmecit (1839-1861), Tanzimat* adı verilen düzeltimle işe koyuldu. Her alanda, İmparatorluk içinde müslümanlarla müslüman olmayanlar arasında vatandaş özgürlüğü, eşitlik bg. yenilikçi bir duruma gidildi. Bu dönemin aydın yazarlarından *Namık Kemal (1840 -1888)*'i anmak yerinde olur.

Kitap basımı konusunda İslam ülkeleri tam 400 yıl geride kalmışlardı Avrupa ülkelerinden. Bu arada Osmanlılar da! Gazete basımı da öyle! Kahire'de Bulak Basımevi ilk olarak 1822'de çalışmaya başladı. İlk resmi gazeteler 1828 (Kahire), *El-Vakayi el-Mısriyye* 1831. *Takvim-i Vakayi* (İstanbul) 1847. Cezayir'de *El-Nubaşşir,* Tahran'da *Ruzname-yi Vekayi,* Yarıresmi gazete 1848 bg.

Yeniliğin, yeni düşüncelerin kök salması için 1870-1920 tarihleri arasında özellikle Türkiye ve Mısır'da okullar, yeni üniversiteler açıldı. Daha başka ülkelerde sonra. *Abdülhamit II (1876-1908),* Osmanlı İmparatorluğu'nun yenileşmesine karar verdi. Yenilikçi düşünürü *İsmail Gaspralı (1851-1914),* Bahçesaray (Kırım)'da *Tercüman* (1883-1918)'ı çıkardı. *Sırat-El Mustakim* gazetesi (1882-1912) İstanbul'da yayıma başladı. İslam dünyasının Lübnan'da, Kalküta'da gazeteleri çıkmaya başladı.

Türkiye, Mısır, Tunus, Cezayir bg. ülkelerde ekinsel, siyasal etkinliklere girişildi. *Genç Türkler*'in etkinliğiyle toplumsal değişimler sonucu *Abdülhamit* yönetimden el çektirildi. Bütün alanlarda girişilen durumlar açıkça şunu belirliyordu: İslam dünyasında gerekli değişmelerin, yeniliklerin olması gerekti. Bu sakınılmaz bir gerçek olarak yüze çıkmıştı!

XX. Yüzyılın ilk on yılı müslüman ülkelerin çağdaş tarihi için önemli bir dönem oldu. Öncü gazeteciler, yazarlar, kitapçılar ve Batı ekini İslam çevresinde onaylandı. Siyasal örgütlenmeler, konuşma özgürlüğü, partilerin yasallığı, toplumsal, hukuksal yenilikleri, müslüman kadınların özgürlükleri.. Ve sonra toplumsal anlaşmalar, vatandaşlık hakları, halkın egemenliği müslüman ülkelerde siyasal örnekler arasında yer alıyordu. XX. Yüzyıl uygarlığının Avrupa, Amerika'daki teknik alanda başardığı bir dizi bulgular ve daha birçok yenilik İslam dünyasının geri kalmışlığını yüzüne vuruyordu!

Batı dünyasının bütün alanlarda başarmış olduğu dev ilerlemeler İslam dünyasını tedirgin ediyordu. Tedirgin olacak birşey yoktu bunda! Çünkü bütün başarılar düzenli bir çalışmanın, düşünmenin, ussal bir etkinliğin ürünüydü. Oysa müslümanlar -günümüzde olduğu gibi- Cennet -Cehennem düşlemleriyle kafalarını iyice tütsülemişlerdi. Bundan başka İslam dünyası içine kapanıyor; eyleme geçmek şöyle dursun, anlamını kavrayamadığı Arapça sözcüklerle avunarak, durmadan tesbih çekiyor, düşlemli yolculuklara kaptırıyordu kendini!

İslam dünyasının gözlerinde *bilinemez*, "gayrı mümkün" olanlar; Batı düyasınca *bilinir, olanaklı* (mümkün) *duruma dönüştürülüyor, yüzbinlerce insanı kırıp geçiren sayrılıkların önü alınıyordu! Tifo, tifüs, verem* gibi insanlığı kökünden kazıyan sayrılıklar iyileştiriliyordu. Kimi doğa güçlerinin üstesinden bile gelinmişti! Yıldırımı çocuk oyuncağına döndürdü *Benjamin Franklin* yaptığı yıldırımsavarla! Franklin kağıt uçurtmasını yıldırım saçan buluta sokunca, uçurtmaya bağladığı tel kıvılcımlar saçtı! Köktendincilere göre, yıldırım *"Allah'ın gazabı"*ydı. Franklin "Allah'ın gazabını" yokedivermişti! Böylece bu insan yıldırımın bir elektrik olduğunu, hele bir Tanrı'nın kızgınlığı

olmadığını kanıtlayıverdi! Bu tanı bir gerçekle, deneyle doğal bir açıklama yapılmış oldu. Kısaca yıldırımın *doğaötesel* ya da *tanrısal* olmadığı gerçeği ortaya çıktı!

Din sözcüleri binlerce yıldan beri bunların hiç birini başaramamış; yakıştırma, uydurma öykülerle insanlar avutulup uyutulmuştu! Yazıklı insanlar Cennet öyküleriyle VII. Yüzyılın yazıklı ilkel oymakları gibi hımbıllaştırılıyordu! Artık neyin ne olduğu anlaşılmaz duruma sokuluyordu gerçekleşmeyen umutlarla...

İnsanların, tarih boyunca aldatmacalı boşinanlarla uçuruma yuvarlandığını görenler az değildi ozanlar, yazarlar, düşünürler, bilimciler, düşünbilimciler arasında!. Çoklayın ölümle ürkütülmüş, ölüme gönderilmiş olsalar bile! İnsanlık uğruna işkenceye katlanan bu savaşım erlerinden birkaçını analım:

Anaksagoras (İÖ. 500-420), göksel nesnelerin tanrılığını yadsıyor, Güneşin ateş durumunda taş parçası olduğunu söylüyordu, Güneşe Tanrı diyenlerin karşısında! Düşünceleri, çağının gelenekleriyle çatışması nedeniyle *Perikles*'in yardımıyla ölümden kurtulmuş, *Lapseki*'ye sürülmüştür (İÖ. 434).

Sokrates (İÖ. 470-399), "olsa olsa bir Tanrı olabilir " diyor, binlerce tanrıya inanmıyordu. En sonunda onu dinsizlikle, gençlerin töresini bozmakla, *tanrıtanımazlık*'la (görüyorsunuz, bu düşünür bir Tanrı'ya inanıyor, gene de "ateist" diyorlar!) suçlayıp 500 bilgisiz üyesi olan *Heliast* yargılığına verdiler. Orada:

"... Beni ister salıveriniz, ister tutuklayınız, bin kez ölmek zorunda kalsam da tuttuğum yolu hiçbir zaman değiştirmeyeceğim.." Sonra: *"Bırakınız. Tanrı bizi nereye yöneltiyorsa, oraya gidelim, korkmayalım."* dedi.

Çevresindeki ağlayanlara da:

"... İnsan tatlılıkla ölmeli, ağlamayınız!" dedi. Sunulan baldıran zehirini içerek öldü.

Çoktanrılı bir dönemde *Sokrat'*ın bir tek tanrıya inanması, onu ölüme götürdü. Diyeceğim şu ki, günümüz köktendincilerinin birtek tanrısı bile kurtaramadı onu. Neredeydi *Muhammed*'in tanrısı o zaman?

III. Yüzyılın sonuna doğru Hıristiyanlığın karanlığı bilimin üstüne çökmeye başladı. Her şeyin üstüne çıkarılır tanrı inancı! Bütün varlıklar onun görünümünden başka birşey değildir. Böylece bilimle din iyiden çatışıyordu! İskenderiye kitaplığındaki 400 000 kitabı piskopos *Theophilos* yaktırdı.

Yirmi beş yıl sonra da gökbilimci Theo'nun kızı, matematikçi *Hypatia* (370-415)'yı papaz *Kyril'*in kışkırtmasıyla İskenderiye'de halk parçalayıp öldürdü. Bu karanlık dönem III. Yüzyıldan XII. yüzyıla kadar sürdü! Dile kolay söylemesi tam 900 yıl karanlık bir dönem!..

Hallac-ı Mansur (857-927), insanı temel olarak ele aldı. Tanrı'nın insanda belirmesi kanısı, Tanrı'da yokolmak anlayışıyla *Ben Tanrıyım* (Enel hak) dedi. Yaratanla yaratılan özdeş şeylerdir. Çünkü yaratılan yaratanın özünü taşır. Öyleyse insan, Tanrı'nın kendisidir. İnsanla Tanrı arasında öz bakımdan *birlik* vardır. Bu inceliği, derinliği anlamayanlar onu işkenceyle öldürdüler. (Bağdat, Mart 922).

X. Yüzyılın ilk yarısında *Farabi'*nin:

"... Tanrıelçilerinin nesnelerin gerçeklerini bilmediklerini, özümlemelerle gerçeği bildirdiklerini"

söylemesi büyük bir sorun oldu!

Bu dönemlerde *İbn-ür Ravendi,* büyük bir sezgi, görüş ve gözüpeklikle:

"...Ancak insan usunun insanları bilgiye götürebileceğini, tanrıelçilerinin gereksizliğini" kanıtlamaya çalışır.

İbn-ür Rüşt (Kurtuba, 1126-1198), varlıklar birbirinden gelişme yoluyla oluşurlar (Darwin'in muştucusu). Evren içinde bir

başlangıç sınırı, bir devim nokasıyla belirlenemez. Isı havaya, suya yayılarak bir tohumdan türemeyen hayvanları, bitkileri oluşturur. Doğa bütün bunları bir düzenle, uyumla yapar.

Bu sağduyulu düşünbilimci dinsizlikle suçlandırıldı. Birçok önermeleri Avrupa'da yasaklandı. *Papa Léon,* onun yandaşlarına karşı ferman çıkardı.

XIII. Yüzyılda, İngiltere'de *Roger Bacon,* deneye dayanan bilimi tutuyor:

"*... Olayın ardındaki gerçeği bilmek isteyen, kendini deneye vermek zorundadır ..*" diyordu.

Onun bu düşünceleri dinsel çevreleri kuşkulandırdı. Paris'e sürgün edildi. Yazması da yasaklandı, öğretimi de! Onbeş yıl tutuklu kaldı!

Gene bu yüzyılda *Oxford* ve *Paris'* de ders veren *Duns Scotus,* dinbilimcisi *Thomas d'Aquin'*e başkaldırıyor; düşünbilimin tanrıbilimin yardakçılığından kurtulup deneye dayanan bilime yönelmesini söylüyordu.

Ockhamlı William, tanrıbilim doğmalarının usla açıklanmasının olanaksızlığını söyleyince, dinsizdir diye tutuklanır. Kilise, Paris Üniversitesi'nde kuramlarının okutulmasını yasaklar (1473).

XIII. Yüzyılda *Mevlana Celaleddin,* öğrencisi Suryanos'u karşısına alıp şöye öğütlüyordu:

"*... Kadıya deseydin ki, yazıklar olsun sana, eğer sen tanrı olamadıysan!.*"

Gene bu yüzyılın *Yunus'*u da:

"Terazi âna gerek bakkal ola"
deyiveriyordu.

XV. Yüzılın başında *Simavna Kadısı oğlu Şeyh Bedreddin* de:

"... Tinler, özdeklerde bulunan güçlerdir. Kıyamet belirtileri boşuna beklenmektedir. Kıyametin kopacağı yoktur. Bedenin parçaları bir kez dağıldıktan sonra biraraya gelmeleri ve ölü bedenlerin dirilmesi olanaksızdır. Dünyada olup bitenlerden başka ne Cennet, ne de Cehennem vardır!."

gerçeğini açıkladığı için asılarak öldürüldü:

Dökülmüş de açılmış gibi gül
açıldı yaramız
ve döküldü akşam üstümüze al al
O akşam ki Serez'de
yakut abasına sarmış da
almış bizi terkisine

Sonra
üç atlı Mehemmed'e:
Görülmüş değil
böyle bir hikmet
Bedreddin ölmüş değil

(Ve Bedreddin, Berfin Y. 1995 İst)

"... Tapınaklar yıkılır, saraylar paramparça olur, ama bilim yaşar!."

diyordu XV. Yüzyılın ünlü gökbilimcisi *Uluğ Beg*. Böyle dediği için, babasının adamlarınca öldürülür!

XVI. Yüzyılın başında ünlü Ressam, bilimci *Leanardo da Vinci:*

"... Her nesnenin, devimi yönünde bir ağırlığı vardır. Dünya, evrenin ortası değildir. Dünya da Ay gibi aldığı ışığı yansıtır. Bilimsiz uygulamaya yönelen ve dayananlar pusulasız gemicilere benzer.."

gerçeğini vurguladı.

İlk basımevi Batı'da Almanya ve Hollanda'da kuruldu. Basımevleri kilisenin işine gelmiyordu. *Papa Aleksandre IV,* izinsiz basılan yapıtlara sıkı denetim koydu. Fransa'da *Henri II,* izinsiz yayımlayanların öldürülmesini buyurdu. *Martin Luther (1483-1546):*

"...Yunan düşünbilimi şeytanın kendisidir. İğrenç bir şeydir. Bir ucubedir. Aristo da üç kez lanete layıktır."

diyordu dinsel eğilimiyle! İsviçre'de protestanlığın bir dalını kuran *Calvin, Harvey*'den önce kandolaşımını bulan tanrıbilimci doktor *Michel Servetus*'u hafif ateşte pişire pişire yaktı.

Beyazıt II başa geçince, Molla Lütfü'nün *Müderris* olarak atanması, zamanın bilginlerinden *İbrahim Hatip Zade*'nin kıskançlığını çekmiş Lütfü'nün dinsizliği ileri sürülerek *Hatip Zade*'nin fetvasıyla *Sultan Ahmet* alanında öldürülmüştür (1494).

Kopernik XVI. Yüzyılın ortasında:

"... Bütün gezegenler, Ay da yeryuvarlağıyla birlikte Güneş çevresinde döndüğünü.."

söylediği için kilisenin hışmına uğradı!

XVII. Yüzyılda Osmanlıların bilimadamı *Hezarfen Ahmet Efendi,* yaptığı bir araçla Galata Kulesi'nden Üsküdar'a uçmayı başardığı için Cezayir'e sürgün edildi.

Giordano Bruno, XVI. Yüzyılda:

"... İki sonsuz olamayacağına göre tanrıyla evren bir ve özdeş şeylerdir.. Bu evrende ne özdek, ne de sınıf ve çerçeve vardır. Devimsiz sandığımız yer (yeryuvarlağı) devinmektedir..."

deyince dinsizlikle suçlandırılır. Sekiz yıl suçlularevinde kalır. Sözlerinden vazgeçilmesi istenir. Buna yanıt olarak da:

"... Doğru bildiğim sözden dönemem".

der. Ölümü onaylanırken yargıçlara:

"... Benim, yargıyı dinlerken ürktüğümden çok, sizler bu yargıyı verirken korkuyorsunuz.."

sözlerini söyler. Ayaklarına zincir vurulur. Gözlerinin hizasına kadar odun yığılır. Her yandan birden tutuşturulup diri diri yakılır!

Dr. Draper, "Roma'da, Saint Pierre Kilisesi'nin ortasında Bruno'nun heykelinin dikileceği gün yaklaşmaktadır" demişti. Bundan yirmi yıl sonra, Roma'da, hem de yakıldığı yerde *Bruno*'nun heykeli dikildi (1894).

Deneysel fiziğin öncülerinden *Galileo Galilei (1564-1642);*

"... Doğa matematik zorunluluktur. Yeryuvarlağı ve öbür gezegenler Güneşin çevresinde dolaşmaktadır. Boşlukta her nesne aynı hızla düşer.." der..

Yer ve gök üzerine bütün buluş ve düşünceleri dinle çatışıyordu. Yaşlı *Galilei* dizleri üzerine çöktürülerek bir elinin incile basarak uzun yılların ürününü, buluşlarını birer birer yadsımaya zorlandı! Tam dokuz yıl sürgün gibi yaşadı.

Bizde ve Ortaçağ Batısında bilime, bilimselliğe, aydın düşünceye vurulan zincirleri, yasaklamaları konumuz dışında kaldığı için, ancak birkaç örnek vermekle yetindik.

Batı'nın Ortaçağ karanlığı *Aydınlanma* çağına kadar sürmüş; bu gericiliği, bağnazlığı ondan sonra Arapların çöl düşlemlerini Osmanlılar yüklenmiştir. *1950'de beri bu karanlık dönem Türkiye'de yeniden başladı!*

İslam dünyası yüzyıllarca Cennetli düşlemlerle uyuşukluğunu sürdürürken, Batı'nın bilim ve teknik alanındaki başarısını kısaca analım:

Buhar gücünün buharlı makinelere uygulanması *(J. Watt* XVIII. yüzyıl), Lokomotif *(G. Stephenson* 1814), Otomatik hava basıncı *(Westinghouse* 1869), İlk elektrikli tramvay *(F. Sprague* 1888), Motorlu otobüsler *(W. Hancock* 1831), İki tekerlekli araç: Bisiklet *(De Sivrac* 1791), ilk otomobil *(Nicolas J. Cugnot* 1770) Hava balonu *(Montgolfier Kardeşler* 1783), Hava gemisi *(H. Giffard* 1852) Motorlu uçak *(C. Ader* 1890), İlk helikopterin taslağı *(L. da Vinci* 1480), İlk helikopter *(P. Cornus* 1907), Birbuçuk saatlik ilk helikopter uçuşu *(İ. Sikorsky* 1908), İlk fotoğraf *(N. Niepce* 1829, ama unutuldu!), Yaşamı boyunca 1200 patent, Kinetograf, kinetoskop *(T. Edison* 1889, 1891), Kinematograf *(Lumiére* Kardeşler 1895), Elektrik radyo dalgaları *(Hertz* 1897), Radyo (*Marconi* 1896), Manyetik ses oyunları *(Paulsen* 1898), Sesli film *(Baron, Gaumont* 1902), Canlı film (*Blacton, Coutlet, Cohl* 1900), İlk mekanik TV *(J. Baird* 1923,) İlk video TV kamera *(V. K. Zworykin* 1923), İlk sıcakölçer (termometre: *(Galilei* 1612), Mikroskop *(J. Janssen* XVI. yy sonu), Röntgen *(W. Röntgen* 1895), Elektrokardiografi *(A. Waller* 1887), Veba aşısı *(Pasteur* 1885), Kolera aşısı *(Hapfkine* 1892), Tifüs aşısı *(Wraight* 1898), Difteri aşısı *(Ramon ve Glenny* 1923), Lazer bıçağı *(Herriot, Gordon, Hale, W. Grommos* 1967), Penicilin *(A. Fleming* 1928), İnsulin *(E. Jorpes* 1929), Elektrik işitme aygıtı *(M. Hutchinson* 1901), Gözenek "hücre" *(R. Hooke* 1665), Kalıtçılık *(G. Mendel* 1865), Mikrobiyoloji *(L. Pasteur* 1857), Soyaktaran (Kromozom, *G. Waldeyer* 1888), Genetik kod DNA *(Avery* 1944), dünyanın en büyük Gen fabrikası *(R. Swanson, H. Boyer* 1976), İlk Hesap makinesi *(B. Pascal* 1623-1662) Logaritmalar *(J. Napier* 1614), Koordinat *(R. Descartes ve P. Fermat* 1637), Differansiyel hesap *(J. Newton* 1665-1667), Gerçeklik hesabı *(C. Huygens* 1656), Hiperbolik geometri *(J. Bolyai ve N. Lobatçevski* 1826,29),

Elliptik geometri *(F. Gauss ve B. Riemann* 1854), Mekniğin temel yasaları *(İ. Newton* 1687), Kopernik Dizgesi *(N. Kopernikus,* XVI. yy başı), Kepler yasaları *(J. Kepler* 1609), Galile dizgesi *(Galile* 1632), Çekim yasası *(İ. Newton* 1687), Özel ve Genel Görelilik Kuramları *(A. Einstein* 1905, 1919), Hava Basıncı *(E. Toricelli* 1643), Gay-Lussac Yasası *(L-J Gay-Lussac* 1804), Elektrik Akımı *(A. Volta* 1800), Ohm Yasası *(G. S. Ohm* 1827), Elektromanyetizm *(H. C. Örsted* 1819), Elektromanyetik Dalgaları *(J. C. Makxwell* 1864), Dalton Atom Kuramı *(J. Dalton* 1808), Atom ağırlığı *(J. J. Berzelius* 1818) Thomson Atom Kuramı *(J. Thomson* 1897), Rutherford Atom modeli *(E. Rutherford* 1911), Bohr Atom modeli *(N. Bohr* 1913), Dalga mekaniği Atom modeli *(Bohr-Sommerfeld* 1925-26), Belirsizlik İlkesi *(W. Heisenberg* 1932), Spektroskopi *(R. W. Bunsen ve G. R. Kirchhoff* 1860), Elektrolitik Parçalanma *(S. Arrhenius* 1884), Doğal Radyoaktivite *(H. Becquerel* 1896), Radyum ve Polonyum *(P. ve M. Curies* 1898), Karbon 14 Yöntemi *(W. F. Libby* 1947), Elektromanyetik Güç *(S. Glashow, A. Salam, S. Weinberg* 1979), Yapma Elmas *(H. Larker, B. Von Platen* 1953), elektrofores *(A. Tsselius* 1940), Dinamit *(A. Nobel* 1866), Dumansız Barut *(P. Vieille* 1884), Naylon *(Du pont de Namours 1938), İlk bilgisayar (J. von Neumann 1944),* Elektronik Cep Bilgisayarı *(J. S. Kilby, J. D. Meryyman ve J. H. van Tassel* 1972), Atom Reaktörü *(USA* 1951), Geotermik Enerji *(F. de Larderel* 1818), Sıcak Hava makinesi ve Güneş Makinesi *(J. Ericsson* 1833), Dinamo *(Z. Gramme* 1871), Hidrodinamik Manyet Generatörü *(USA* 1959), Kuramsal düşünce: Plazma Fiziği bg. *(Hannez Alfven,* Nob. 1970), Elektromanyetik Motor *(M. H. von Jacobi* 1838), Döner Silindirli Motor *(Millet* 1887), Diesel Motoru *(R. Diesel* 1897) bg.

Batı'nın böylece binlerce binlerce buluşu karşısında İslam dünyasının bu korkunç suskunluğu ne?

İslamlığı yenileştirme savaşımcılarından biri de aydın kişi *Abdullah Cevdet İçtihat* gazetesiyle. İçtihat'ın ilkelerinden başlıca

toplumsal, ekinsel bir canlılık, yaratıcı bir gerilim. Bu temel gerekleriyle İçtihad 1 Eylül 1904'te *Cenova*'da, sonra *Kahire* (1905)'de, daha sonra da *İstanbul*'da çıktı (1911).

1400 yıldan beri İslamlıkta kadının koşulları en azından yasal olarak değişmedi. Hiçbir ilerleme olmadı bu konuda. Kur'an'ın insan yaşamı üzerine kalıplaşmış tümceleri gibi! İslam ülkelerinden *Türkiye*'de ilk olarak kadın hakları ele alınmış daha 1928'de kadınlara seçme hakkı tanınmıştı.

İslam dünyası 1400 yıldan beri kadınlarını tepeden tırnağa kapadı. Yalnız bu yüzyılın başında umut ışıkları belirir gibi olmuştu. Müslüman kadının solgun yüzü, taze ve canlı görünüşüne kavuşacak diye umut besleniyordu. Arap topraklarında krallık kuracaklarına değgin İngilizler Araplara söz verdiler. Böylece Araplar Türklere başkaldırdı (Temmuz 1915 - Mart 1916). 30 Ekim 1918'de Osmanlı İmparatorluğu'nun yabancı ayrıcalığı (kapitülasyon)'ndan sonra Fransızlarla İngilizler Suriye ve Filistin'e yerleştiler. Savaştan sonra bütün Arap ülkeleri bağımsızlığını yitirdi. İslam ülkeleri kendilerine aykırı ve birbirleriyle çekişmeli olarak çeşitli durumlarda bölüşüldü. Atlantik Okyanusu'ndan Hint Okyanusu'na kadar Ortaasya'nın geniş bölümleri de Avrupa'nın savaş makineleriyle yıkıma uğratıldı. 1918 yengisiyle Avrupa devletleri XIX. yüzyılın sömürgeciliğini geliştirmeye başladılar. Böylece 1920'lerde İslam ülkelerinin çoğu yeni imparatorluklarca emilip yutuldu; İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya arasında! Bütün şaşkınlıkları üzerine çeken bir olay da, siyasal gerçek olarak Osmanlı İmparatorluğu yıkıma uğratıldı. Bu yıkımda büyük sorumluluk Arap ülkelerinin! Böylece İslam topluluğundan siyasal-dinsel birliğini simgeleyen Halifelik de sona ermiş oldu!

Türkiye'nin bağımsızlık savaşı dört yıl (1920-1923) sürdü. Büyük Millet Meclisi *Halifeliğin kaldırılması* için oyunu kullandı *(3 Mart 1924).* Bu temel devrimin müslüman dünyasının siyasal tarihinde büyük önemi var. Bu durum ussal bir sonuçtu devrimi gerçekleştirmek için. Arap halifeleri Türklerin, Kürtlerin 1200 yıl

önce kellelerini uçurarak iktidarlarını onlar üzerine perçinlediler, kimliklerini de alarak! Böyle eli kanlı bir Halifeliğe Tükiye'de son verilmesi doğal bir eylemdi. Bu doğal eylem gerçekleştirildi.

Bu düşüncelerin sözcüleri *Ziya Gökalp* (1875-1924), *Ahmet Agayev* (1865-1929), *Yusuf Akçura* (1876-1933). Bu devrimin yaşayabilmesi için dinle devletin birbirinden ayrılması gerekti. (Bu satırları yazdığımız günlerde "10 Nisan 1955" İsveç, dinle devleti birbirinden ayırmak için sesini yeni yükseltmeye başladı.)

Böylece eskimiş, çürümüş siyasal-dinsel yapı elbette yeni Türkiye'nin yaşam gerekliliğine toplumsal-ekinsel değişimleriyle uyuşamazdı.

Bu çağdaş yenileşmelere, Batı'nın yeni düşüncelerine, İslam ülkelerindeki Hıristiyan azınlıklar çok daha kolay uydu. Hıristiyan halklar yenilikleri onaylamakta hiçbir zorluk göstermediler. XIX. yüzyıl sonlarında müslüman ülkelerinde İslamcı düşünceye bir yön verilmeye başlandı araştırma, inceleme konularında. Bu doğrultu usa, düşünceye dayalı okulların açılmasına yardım etti. Azçok bütün İslam dünyasında, özellikle Atatürk Türkiyesi'nde önemli değişmelere, sanat ve bilim alanlarında yeni görüşlere yer verildi. Usa dayalı düşünceler sergilenmeye, filizlenip yeşermeye başladı. Atatürk'ün önderliğinde Batı'nın bilimsel verileri ve teknolojisi Türkiye'de uygulanma alanına girdi. Bu dönem 1923-1950! Atatürk; halklar için, uluslar için gericiliğin ne denli uyuşturucu, yıkıcı bir engel olduğunu çok iyi anlamıştı. Atatürk bütün zorluklar karşısında umudunu yitirmedi:

"... Ulusu ve yurdu Genel Savaş'a sürükleyenler, kendi başlarının kaygısına düşerek yurttan kaçmışlar. Padişah ve Halife olan Vahdettin soysuzlaşmış, kendini ve yalnız tahtını koruyabileceğini umduğu alçakça yollar araştırmakta, Damat Ferit Paşa'nın başkanlığındaki hükümet güçsüz, onursuz, korkak, yalnız padişahın isteklerine uymuş ve onunla birlikte kendilerini de koruyabilecek herhangi bir duruma boyun eğmiş. Ordunun elinden silahları ve cephanesi alınmış ve alınmakta.."

(Atatürk, 19 Mayıs 1919)

"... Kurtulmak , yaşamak için çalışan ve çalışmaya zorunlu olan bir halkız. Mahiyetimizi bilelim. Çalışmakla bir hakkı elde ederiz. Yoksa arkaüstü yatmak ve yaşamını çalışmadan geçirmek isteyenlerin bizim toplumumuzda yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde söyleyin efendiler. Halkçılık toplumsal düzenini çalışmasına, hukukuna dayandırmak isteyen bir toplumsal meslektir."

(Atatürk, 1 Aralık 1921)

"... Bizi yanlış yola yönelten kötülükler; biliniz ki, çok kez din perdesine büründürülmüştür. Temiz ve seçkin halkımızı hep şeriat sözleriyle aldatagelmişlerdir. Tarihimizi okuyunuz, dinleyiniz, görürsünüz ki, milleti mahveden, tutsak eden, harap ve perişan eden kötülükler hep din giysileri içindeki küfür ve melânetten doğmuştur.."

(Atatürk Diyor ki: Varlık Y. s.41-42)

Atatürk, dünya tarihinin az bulunur liderleri arasında. Yanlışımız, her şeyi bir tek insandan beklemek. Sonraki kuşakların bu görüşlere ekleyeceği çok şeyler vardır. Kendimiz bir şeyler yapmıyor, hep başkasından bekliyoruz! Söyleyin bana, siz onbeş yılda ne yaptınız? Dökme suyla değirmen dönmüyor! İş eylem istiyor. Nitekim usa uygun olanı da bu! İnsana, insel düşünceye aykırı olanı; insan kolay kolay benimseyemez. Zorla benimsemeye çalışmak da sayrılıktan, sayrılıklı bir tutkudan ileri gidemez. Düşünceler, tasarımlar düşlemler, umutlu bekleyişler, umutlar insel usa, insan doğasına uyması gerekir.

İslamlık, İslamcı davranışlar insan sevgisini temel edinmeli. İnsan haklarına, sevgiye dayanmayan bir din yaşam olanağını bulamaz. İslam dininin kıyımdan, yıkımdan, öldürümden uzaklaşması gerek! İslamlıkta özgürlük olmadıkça, din olarak neye hizmet edebilir? Özgürlük mü? Özgürlük aileden başlar. *Bir ailede herkes birbirinin baskıcısı olursa, o ailelerden kurulu bir toplumda özgürlükten, insan haklarından sözedilemez!* Art düşüncelerden, gizli eylemlerden uzak; doğru, temiz bir din ancak insanlık dini olabilir. Değilse o din ölmüştür!

Mustafa Kemal'in, Halifeliğin kaldırılması önlemleri yenilik (reform) planlarının uygulanmasına değgin. Bu girişim, Türkiye'nin gelişim atılımlarına da uygundu. *Bir ülkede bir devrim yapabilmek için herşeyden önce "tabu"ların yıkılması gerekir. Hiçbir ülke, dinsel tabuları yıkılmadan gelişemez.* Mustafa Kemal bu önemli aşamayı gören insandır!

Kimi yabancı ülkelerde *Mustafa Kemal*'in bu yerinde kararı, *"Türkiye Cumhuriyeti İslam ülkeleriyle ilişkiyi kesti"* diye yansıtılarak yanlış bir yoruma gidildi. İşte bunu da Atatürk'ün "aleyhine" kullanmak istediler! Böyle yanlış bir yorum onları, onlar gibilerini Türkiye'ye karşı düşmanlığa yöneltti. Biz usdan yoksun kimseleri, usa önem vermeye çağırıyoruz! Bundan başka çıkış yolu yok! *Kendilerini bile tanımayan tanrıelçileri; insanları, onların gerçek gereksinimlerini hiç tanıyamazlar. Doğa, tanrılarla değil; insanlarla işbirliğine gider.* Bunun ötesi masallar dünyası aslı astarı olmayan!

Kendi çıkarlarını düşünen *Adnan Menderes* gerçeği bir türlü kavrayamadı. Gerçeği anlamayanlar, anlamak istemeyenler *Menderes* gibi oy avcıları, din siyasacıları, siyasa uğruna dini de, "Allah"ı da iğdiş edenler!

Ama doğruyu, gerçeği yenilik yanlısı *İbn Badis* (Ölm, 1940), gazetesi *El-Chiab*'da belirlemişti:

"... Türkler halifeliği islamcıların elinden almadı. Onlar, kendi yönetimlerinde bu düzmece simgeye son verdiler. Bu Halifelik simgesi yardımıyla müslümanlar boşyere yönetilmeye çalışılıyordu!".

Böylece *Mustafa Kemal,* geleceğe gerçekçi gözlerle bakarak; yerinde, sağlam yöntemlerle ülkeyi eskimiş, kullanılmaz duruma gelmiş *"tekerlek izleri"*nden çekip çıkardı[1]. Aynı zamanda ülkeyi *"İslamın onmaz kısırlığından"* kurtarmış olurdu. Osmanlı sisteminin yıkıntılarından yepyeni bir Türkiye yarattı.[2]

---

(1) Muhammed Arkoun: Arabisk idehistoria, 1993.

(2) age.

Türkiye'nin bu yenileşmesini çekemeyen, sindiremeyen, daha doğrusu; kendi çıkarlarını herşeyden üstün tutan, gözü dönmüş gerici kesimle işbirliği yapan *Bayar*'la *Menderes* oldu! Ülke değil, kendi çıkarlarıydı önemli olan! Onlar ülkeyi değil yalnız, ülkedeki yazıklı insanları da sömürdüler!

Atatürk'ün, XX. yüzyılın ilk yarısında gerçekleştirmeye çalıştığı çağdaş düşünce devrimi, 1950'li yıllarda ve daha sonraları oy avcılarınca örselenmiş; bugüne kadar *devrim adına ne varsa yokedilmiştir.* Dış ülkelerden *Türkiye*'ye gelenler Türkiye'ye mi yoksa *Suudi Arabistan*'a mı geldiler bilemiyorlar!

Her yanda halkın beyni yıkanıyor günde beş kez, anlamını bilmedikleri hoparlörlü Arapça bağırtılarıyla! İslamın kurucusu Arap Peygamberi Muhammed bile böylesine kulağı yırtan bağırtılarla karşılaşmadı 1400 yıl önce! *Halkı Arap olmayan bir ülkede bu Arapça bağırtılar niye?* Yazıklı Anadolu halkı beyni yıkana yıkana kimliği elinden alınmış! Kendisinin ne olduğunu bilmiyor!

Dinle devletin ayrı ayrı, kendi alanlarında kalması en tutarlı yoldu. İşte bunu gerçekledi *Atatürk*.. Ussal olan da, tek çıkar yol da buydu.. Çağdaş, ileri toplumlarda dinle bilim kendi alanlarında, birbirine zarar vermeden yaşamlarını sürdürüyor. Köktendinciler bilimin karşısına çıkarak, bilime düşman gözlerle bakarken; yüreklerini, böbreklerini, midelerini bg. bilimcilere "teslim" ediyorlar!.. Sonra da bilime düşman oluyorlar!

Mustafa Kemal, XX. Yüzyılın ilk yarısında, siyasacı olarak değil yalnız, ezilen, sömürülen halkların da özgürlüğüne öncülük etmiş oluyordu. *Türkiye*'yi, birçok ülkeleri görülmemiş bir uyuşukluğa iten din'di. Yüzyıllardan beri aynı şeyler söylene söylene kafalar düşünemez duruma sokulmuştu. *Mustafa Kemal*'in baştanberi önemle üzerinde durmuş olduğu konulardan biri de din konusuydu.

Çünkü din, evrenin oluşumunu düşlemsel bir güce bağlamış; herşeyin bu gücün isteğiyle olduğunu halka yaymıştır. Oysa doğada bu sava en ufak bir kanıt yok! Gerçeklere değil, tasarımlara dayatılan bu düşlemsel güçle bütün insanlık içinden çıkılmaz bir bataklığa saplanmıştı.

İşte *Mustafa Kemal*, bir yandan Osmanlı İmparatorluğunun yıkıntısını temizlemeye çalışırken, öte yandan bu yıkıntıya neden olan düşünce yoksulluğunu da görüyordu. İmgesel güce dayatılan durum; okuma yazma bilmeyen, bilse de gereğiyle bilinçle okumayan insanı kolayca aldatıyor, onu ne olduğu bilinmeyene kördüğümle bağlıyordu. Altıyüz yıl Osmanlı İmparatorluğu böylesine yoksul, delik deşik, paramparça tasarımlarla yönetildi.

Halkı yüzyıllar boyu kalıplaşan inançlarından söküp ayırdetmek, onu daha sağlam temellere oturtmak -sanıldığı gibi- öyle kolay değil! Bir çiviyi yerinden sökmek, onun yerine daha uygun, daha sağlam başka bir çiviyi kullanmaya benzemez bu! Kalıplaşan kafalardı yüzyıllardan beri! Kalıplaşan kafaları değiştirmek "Ben Allah'ın Tanrıelçisiyim" diyerek Tanrıelçisi olmak kadar da kolay değil!

İnsan rengini, yapısını, biçimini beğenmediği bir gömleği sırtından çıkarıp atabilir; beğendiği başka bir gömleği onun yerine giyebilirdi. Ama en az 1200 yıldan beri kalıplaştırılan kafaları değiştirmek eşeği yokuşa sürmekten çok daha zordu. Bunun bilincindeydi *Mustafa Kemal*. Ama o herşeye karşın umudunu yitirmedi. Yolundan vazgeçmedi. Bunu da elbette halkla birlikte yapacaktı. Yapmaya çalıştı ve yaptı! Onbeş yılda ne yapılabilirse, yapabileceğinden de çoğunu yaptı.

Ama yöneticilerin, aydınların da bu güzel girişim, atılımdan sonra durumu elbirliğiyle kotarmaları gerekmez miydi? Üzerine düşen görevi yapmalıydı her aydın kişi, devlet yöneticileri. Yapanlar oldu ama çok az! Kimimiz tesbih çekip uyuduk, kimimizin dudaklarında "velahavle", Cennet bahçelerinden "medet" umduk! Böylece yoksulluk içinde yüzdü bütün ülke!

Aydın bir düşünür, değerli bir siyasacı olarak ve Atatürk'ü en iyi anlayan değerlerimizden *Doğu Perinçek*, şöyle diyor *Kemalist Devrim - II Din ve Allah*[3] yapıtında:

---

(3) Doğu Perinçek: Kemalist Devrim -II Din ve Allah, s. 14 İst,1994

"... Kemalist Devrim'in ideolojisi üzerine ciltlerle kitap yazan ulemâ, bu konuya elini sürmekten kaçınmıştır. Oysa laikliğin Türkiye'ye has gelişimini açıklamak için, Kemalizm'in din ve Allah'a ilişkin felsefesini incelemek gerekir."

Böyle önemli bir konunu yargılığa[4] düşmüş olması çok ilginç!

Yeni bir devlet kurulurken, Atatürk'ün din ve Tanrı konularına eğilmesi, onun bu girişiminde ne denli yerinde ve bilinçli bir yol tuttuğunu kanıtlar.

Perinçek yukarıda adı geçen yapıtında (s.27):

"... Kemalist devrimin laikliğini araştıranlar, bilimsel cesarette, inceledikleri Kemalist devrimlerin çok çok gerisini düşmüşlerdir. İnceleyenler, incelenenlerin arkasında tahlil yapılamıyor."
demektedir.

Doğu Perinçek'in de belirmiş olduğu gibi, Atatürk'ün önemli üzerinde durmuş olduğu din ve Tanrı konuları "tabu"laştırılıp bir yana bırakılınca 1950'lerin siyasa dincileri boşluktan yararlanarak sokaklara döküldüler! Fırsat bekleyen gerici dinciler, bağnazlar bütün Türkiye'yi geriliğin, bağnazlığın harman yeri yaptılar.

Doğu Perinçek daha sonra "12 Eylül tarihçileri"nin çürük tutumunu şöyle eleştiriyor (Perinçek: age s. 29):

"... 12 Eylül askeri yönetiminin bir Anayasa kurumu olarak getirdiği Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (AKDTYK)' na verilen görev buydu. Bizzat zamanın Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in, Başbakan Turgut Özal'ın, Genelkurmay Başkanı Necdet Üruğ'un katıldığı 26 Haziran 1986 günlü Atatürk Yüksek Kurulu toplantısında, Türk-İslam sentezine yönelik bir milli kültür politikasını benimseyen 37sayfalık bir rapor kabul edildi."

---

(4) 2000'e Doğru 22 Şub. 1987 s. 8.

12 Eylül'ün "resmi araştırıcıları" Atatürk'ün evren ve din üzerine görüşlerini -kendi kendilerine gelin- güvey olarak şöyle yansıtmışlar!" *Atatürk materyalist değildir. Dinsiz değildir!"*

Bilimin "b"sinden haberi olmayan bu çarpık araştırıcılar ya da sözcüler üzerinde yaşamış oldukları yeryuvarlağını bilmedikleri gibi kendilerini de bilmiyorlar. Söz konusu din: Kız çocuklarını diri diri toprağa gömen VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağını yola getirmek amacıyla düzenlenen öğütler, herşeyi doğaötesine göçüren masallardünyası. VII. yüzyılın düşlemsel öğütleri Anadolu insanına ne verebilir? Kendi gözyaşlarını silemeyenler başkalarının gözyaşlarını mı silecek? Olası mı bu?

"Allah" adına yapılan her şeyde insan; bir yanından yontulur, soyulup soğana çevrilir. Gerçekte insanı yontan bu imgesel "Allah" değil, -çünkü olmayan yontamaz- bu imgetanrıyı kullanarak yığınları sömüren, dini siyasaya araç eden din siyasacıları, yüzyıllardır düşlemlerini yoksullar üstüne kuran burjuvalardır.

Onların bütün amacı insanı sınırlı kılmaktı. Bunun için de, insanı bir güce bağlamak en iyi yoldu! Ondan sonra gelirdi arkası. Böylece Muhammed'le başlayan baskıcı "Allah" yönetimi, daha sonra Halifelerle sürdürüldü. İslamlık usa dayanan insel düşünceyi yoketme amacına yöneldi ister istemez onu uygulayanlarca! Böylece insandı hiçlenen doğrudan doğruya! Din, "atı alan Üsküdar'ı geçer" tümcesinde olduğu gibi yoksulların omuzuna yürüyecekti! Yıllar geçtikçe bozulup çürüyen dine dönüştü. Burjuvaların işine yarayacaktı bu da!

Atatürk'ün Elyazısı

(14

9. Din birliğinin de bir
millet teşkilinde müessir
olduğunu söyleyenler vardır
fakat biz, bizim gözümüz
~~[illegible]~~ önündeki
türk milleti tablosunda bunun
aksini görmekteyiz.
türkler arapların dinini kabul
etmeden evvel de büyük bir
millet idi. arap dinini kabul
ettikten sonra, bu din ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, ne arapların, ne
aynı dinde bulunan acemlerin,
ve nede mısırlıların ve sairenin
türklerle birleşip bir millet
teşkil etmelerine hiç bir
tesir etmedi. bilakis, türk
milletinin milli rabıtalarını
gevşetti; milli hislerini, milli
heycanını uyuşturdu ~~[illegible]~~. bu pek
tabii idi. Çünkü Muhammedin
kurduğu dinin gayesi, bütün

Medeni Bilgiler, s. 364.

DİN VE MİLLET

14

Din birliğinin de bir millet teşkilinde müessir olduğunu söyleyenler vardır. Fakat biz, bizim gözümüz önündeki Türk Milleti tablosunda bunun aksini görmekteyiz.

Türkler arapların dinini kabul etmeden evvel de büyük bir millet idi. Arap dinini kabul ettikten sonra, bu din, ne arapların, ne aynı dinde bulunan Acemlerin ve ne de Mısırlıların vesairenin türklerle birleşip bir millet teşkil etmelerine hiçbir tesir etmedi. Bilakis, türk milletinin milli rabıtalarını gevşetti; milli hislerini, milli heyecanını uyuşturdu. Bu pek tabii idi. Çünkü Muhammed'in kurduğu dinin gayesi, bütün

Kitaplara Yansıması

Din birliğinin de bir millet teşkilinde müessir olduğunu söyleyenler vardır. Fakat biz, bizim gözümüz önündeki Türk milleti tablosunda bunun aksini görmekteyiz.

Türkler İslam dinini kabul etmeden evvel de büyük bir millet idi. Bu dini kabul ettikten sonra, bu din, ne Arapların, ne aynı dinde bulunan Acemlerin ve ne de sairenin Türklerle birleşip bir millet teşkil etmelerine tesir etmedi. Bilâkis, Türk milletinin millî bağlarını gevşetti; milli hislerini, milli heyecanını uyuşturdu. Bu pek tabiî idi. Çünkü, Muhammed'in kurduğu dinin gayesi, bütün

Medeni Bilgiler (S. 21)

Atatürk'ün Elyazısı

milliyetlerin fevkinde (16
şamil bir arap milliyeti siyasetine
müncer oluyordu. Bu arap
fikri, ~~Kavmi~~ Ümmet kelimesi
ile ifade olunan Hz. Muhamme-
din dinini kabul edenler, kendi-
lerini unutmaya, hayatlarını
allah kelimesinin, her yerde
yükseltilmesine hasr etmeğe
mecburdular. Bununla bera-
ber; allaha kendi milli lisa-
nında değil, allahın arap kav-
mine; ~~[illegible]~~ gönder-
~~Kuran~~ diği arapça kitapla
ibadet ve münacatta bulu-
nacaktı. Arapça öğrenme-
dikçe, allaha ne dediğini
bilmeyecekti. Bu vaziyyet
karşısında türk ~~[illegible]~~ milleti bir
çok asırlar, ne yaptığını,
ne yapacağını bilmeksizin,
adata, bir kelimesinin

Medeni Bilgiler, s. 365.

15

milliyetlerin fevkinde şamil bir arap milliyeti siyasetine müncer oluyordu. Bu arap fikri, Ümmet kelimesi ile ifade olundu. Muhammed'in dinini kabul edenler, kendilerini unutmağa, hayatlarını allah kelimesinin, her yerde yükseltilmesine hasretmeğe mecburdular. Bununla beraber, allaha kendi milli lisanında değil, allahın arap kavmine, allaha gönderdiği arapça kitapla ibadet ve münacatta bulunacaktı. Arapça öğrenmedikçe, ne dediğini bilmeyecekti. Bu vaziyyet karşısında türk milleti birçok asırlar, ne yaptığını, ne yapacağını bilmeksizin, adeta, bir kelimesinin

Kitaplara Yansıması

milliyetlerin fevkinde, şamil bir ümmet siyaseti idi.

Medenî Bilgiler (s. 21)

manasını bilmediği halde
Kuranı ezberlemekten
beyni sulanmış, hafızla-
ra döndüler. başlarına
geçe bilmiş olan haris ser-
darlar, türk milletince, karışık
cahil Hocalar
ağzıyle, ateş ve azap ile
müdhiş bir muamma
halinde kalan, dini, hırs
ve siyasetlerine alet
ittihaz ettiler. bir taraftan
arapları zorla emirleri
altına aldılar, bir taraftan
avrupada, allah kelimesini
ilası parulası altında,
hıristiyan milletlerini idarele-
altına geçirdiler, fakat onların
dinlerine ve milliyetlerine
ilişmeği düşünmediler.
ve onları ümmet yaptılar

Medeni Bilgiler, s. 366.

16

manasını bilmediği halde Kuran'ı ezberlemekten beyni sulanmış, hafızlara döndüler. Başlarına geçebilmiş olan haris serdarlar, türk milletince, karışık, cahil hocalar ağzıyla, ateş ve azap ile müthiş bir muamma halinde kalan, dini, hırs ve siyasetlerine alet ittihaz ettiler. Bir taraftan arapları zorla emirleri altına aldılar, bir taraftan Avrupa'da, allah kelimesinin ilâsı [yüceltilmesi] parûlası altında, hıristiyan milletlerini idareleri altına geçirdiler, fakat onların dinlerine ve milliyetlerine ilişmeyi düşünmediler.

Ne onları ümmet yaptılar,

Medeni Bilgiler
(Alınmamış)

Atatürk'ün Elyazısı

(17

ve onlarla birleşerek
bir Kuvvetli millet yaptılar
mısırda, belirsiz bir adamı
halifedir deye yok ettiler,
hırkasıdır deye bir palas
pareyi, hilafet alameti ve imtiyazı olarak
altın sandıklara koydular
halife oldular. & gâh şarka; cenube
gâh garba veya ~~[illegible]~~ her tarafa
birden saldıra saldıra; türk milletin
allah için, peygamber için
topraklarını, menfaatlarını,
benliğini unutturacak
allaha
mütevekkil kılacak derin
bir gaflet ve yorgunluk
~~[illegible]~~ beşiğinde uyuttular
fani
milli duyguyu boğan; dünya
ya kıymet verdirmeyen, sefaletler
zaruretler, felaketler ~~[illegible]~~ his
olunmaya başlayınca,
o asıl Hakiki seâdeti o öldükten
sonra ahirette kavuşacağını
vâ'd ve temin eden dinî akide

Medeni Bilgiler, s. 367.

17

ne onlarla birleşerek bir kuvvetli millet yaptılar. Mısır'da, belirsiz bir adamı halifedir diye yok ettiler, hırkasıdır diye bir palaspareyi, hilafet alameti ve imtiyazı olarak altun sandıklara koydular, halife oldular. Gâh şarka, gâh garba veya her tarafa birden saldıra saldıra Türk Milletini, topraklarını, menfaatlerini, benliğini unutturacak, allaha mütevekkil kılacak derin bir gaflet ve yorgunluk beşiğinde uyuttular. Milli duyguyu boğan, fani dünyaya kıymet verdirmeyen, sefaletler, zaruretler, felâketler his olunmaya başlayınca, asil hakikı saadete öldükten sonra ahirette kavuşacağını vaad ve temin eden dini akide.

Medeni Bilgiler
(Alınmamış)

Din - Demokles'in kılıcı gibi insanın omuzunda dikildikçe - insan için ne özgürlük, ne de mutluluk vardır. Din sözcülerinin, onlara bağlı siyasacıların dine dayalı konuşmaları; kendileriyle yandaşlarının çıkarları uğruna yığınları aldatmak için düzenlenmiştir.

Din yoluyla, dinsel söylentiler, masallarla mutluluk sağlanamaz! Böyle bir şey gerçek olsaydı, insanlık on milyon yıl önce mutluluğa kavuşmuş olurdu. Yer yuvarlağında değil yalnız, bütün evrende tepeden inme, gökten düşme mutluluk yoktur. Mutluluk insanın kendisine, eylemlerine, içinde yaşamış olduğu topluma ilişkin bir olgu. Mutluluk da yaşam gibi tekbaşına bir olgu değil, sayısız etkenlerin bileşimi.

İnsan "Allah"a yalvarmakla gerçek bir Tanrı'ya yalvarmış olmuyor, ayrıcalıklı sınıfın liderlerine başeğmiş oluyor! Tarihin eski çağlarından süregelen bu yoksulluk. İnsanlık, dinlerin sahneye çıktığı günden beri böyle ikili oyundan kurtulamamış ve "Allah meddahcılığı" aldatanların hesabına tıkır tıkır işlemiştir.

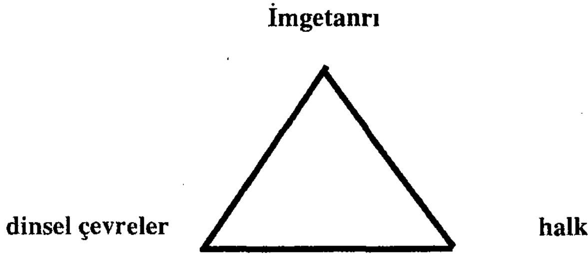
İslamlıkta demokrasiden, özgürlükten sözetmek boşuna! "Teslim" sözcüğünün kendisinde. İslamlıkta "müslim", "Teslim olan" demektir. Bütün düşüncelerden vazgeçerek kendini başkasına bırakmak! Tam kölelik! *Tarihin hiçbir döneminde böylesine kölelik varolmamıştır! Bu teslimcilik gerçekte "Allah"a değil, "Allah" sözcüğünü kullanarak ortaya çıkanlara kul köle olmak! Bu şu demektir: İnsan, insana özgü en doğal davranış ve düşüncelerini bırakmak zorunda!*

Mustafa Kemal, parti programında tutmuş olduğu yolu açık ve seçik olarak belirtmiştir. Usa uygun olan da bu yaşam gerçeği:

"... Dünyaca bilinmektedir ki, bizim devlet idaresindeki ana programımız, Cumhuriyet Halk Partisi Programı'dır. Bunun kapsadığı siyasetler, idarede ve siyasette bizi aydınlatıcı ana hatlardır. Fakat bu prensipler gökten indirildiği sanılan kitapların doğmalarıyla asla bir tutulmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı gökten ve gaibten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz.."

(*Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, I. s. 405*)

İslamlıkta özgürlük yok. İmgesel bir gücün baskısına kendilerini bırakıverirler. Sonra da *"Tanrı bizi korur"* derler. İslamlığın ezici, kıyıcı, yasaklayıcı görüşleriyle insanın en doğal özgürlüğü yokedilmiştir. Her an düşlemsel buyrukların baskısına uğrar bu özgürlük. Durmadan tanrıcılık oynanır bir sınıfın, bir kümenin çıkarları uğruna! *Dinsel çevreler - imgetanrı - halk* arasında üçlü bir oyun. Bu üçlü oyunla kümeler aldatılır sürekli olarak.

Bu baskı özdeksel değil yalnız, özdeş zamanda insanı çileden çıkaran tinsel bir baskıdır. İnsanın en doğal haklarına imgetanrılarla saldırılarını yürüten din sözcüleri, onların yandaşları görülmemiş bir haksızlığa neden olurlar.

Büyük bir emek ve titiz bir çalışmanın ürünü *Kemalist Devrim-2 Din ve Allah* yapıtında *Doğu Perinçek,* "Cumhuriyet Devrimi'nin önderliği ve düşün adamları, CHP tüzük ve programı ile 1928 Anayasa değişikliği gerekçesindeki laiklik tanımını her yerde savunmuş ve açmışlardır" dedikten sonra *Medeni Bilgiler* ders kitabında yer alan laiklik tanımını sergiliyor:

"... Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi dini yoktur. Devlet idaresinde bütün kanunlar, nizamlar bilimin çağdaş medeniyete sağladığı esas ve şekillere, dünya ihtiyaçlarına göre yapılır ve uygulanır. Din anlayışı vicdani olduğundan Cumhuriyet, din fikirlerini devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmayı milletimizin çağdaş ilerlemesinde başlıca başarı etkeni görür."

Bu devrimci tanımlamanın ilk tümcesi dinsel eğilimli kişiler için ilk anda çarpıcı gelebilir. Ama durum hiç de öyle değil! *Medeni Bilgiler*'deki bu tanımlama çok önemli bir gerçeği ortaya koyup sergiliyor. *Gerçekte İslamlık diye adlandırılan bu din; Mekke ve çevresindeki ve kız çocuklarını diri diri toprağa gömen Araplar, VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarını yola getirmek amacıyla "Allah buyuruyor" pekiştirmesiyle düzenlenen öğütsel tümcelerden başka birşey değil!* Bu tümceleri düzenleyen de *Arap peygamberi Muhammed*'in kendisi! Bu Allahlı, öğütsel tümceler daha sonra halkı Arap olmayan, üstelik dili de Arapça olmayan halk yığınlarına kimliklerini yoketmek için öldürümle, yakımla yıkımla, kılıç zoruyla onaylatılmış! Bu da Arap halifelerinin, onların yandaşlarının yağması doğasına ve çıkarlarına denk düşmüş, böylece din adıyla bu işkence makinesi, bu kanlı oyun yüzyıllarca sürdürülmüştür! Daha sonra bu kanlı oyuna sahip çıkan da Osmanlılar oldu! Anadolu insanı yüzyıllar süren yoksulluğunu, kimliksiz doğasını işte böyle edindi! VII. yüzyıl ilkel Arap oymaklarını kullanarak yayılan bu kanlı oyun kendisi Arap olmayan halkları değil yalnız; yazıklı Arapları da görülmemiş bir yoksulluğun uçurumuna sürükledi. Uçurum bugün de yayılımını sürdürüyor. İslamcı doğanın yüzyıllar boyu katılaşan ve herşeyi imgetanrıdan bekleyen üşengenliği kromozomlara işlemiş olmalı ki, başta ABD olmak üzere birçok Avrupa devletleri *Talabani* ile *Barzani*'ye: "Bu topraklar sizin (Irak'ın Kuzey), devletini kurun!" demelerine karşın, her ikisi üç dört yıldan beri birbirlerini boğazlayıp durmaktadırlar! Yürekler acısı değil mi?

Gene Filistin'de Araplar "Palestina! Palestina" diye seslerini yükselttiler. Devlet kurulsun dediler. Birbirlerini boğazlıyorlar! Bir de bakıyorsunuz bu daracık topraklar üstünde 250 Arap "Şeytan kovma" düzmecesiyle uğraşıp halkı kandırıyorlar. Böyle bir düzmeceye TV (Stockholm TV)'de tanık oldum. Bir ana kızını, sayrılığını iyileştirmek için sakallı bir Arab'a teslim ediyor. Kızın bir tarafını dağlıyor kızgın şişle. Bedendeki şeytanı kovuyormuş.

Kız acıdan bağırıyor. Kız bağırdıkça, başucunda bekleyen anası ağlıyor ve Şeytan kovan Arab'a: *"Kız bağırıp duruyor, kızı öldüreceksin"* diye ana dert yanıyor. Şeytan kovucu Arap, kızın anasına:

"- Bağıran senin kızın değil, onun içindeki şeytan!" diyor. Böylece *"Cin, Şeytan kovma"* yalan dolanıyla iş ticarete kalıyor!

Neden bütün bunlar? Çünkü bunlar XX. yüzyılın sonlarına doğru da, VII. yüzyıl ilkel Arap oymaklarının *cinli şeytanlı masallarıyla* yaşıyorlar! Devletin kurulabilmesi için önce *kafaların düzelmesi gerek.* Kürt aydınları kendi halkları için ne yaptılar Arapların dinsel kafa tütsüleme eylemine karşın?

Dinlerin bütün anlatıları insan usuna aykırı! Bunun böyle olmasının nedeni ortada! Din sözcüleri düşlemledikleri "Allah"ı çevresindekilere onaylatmak amacıyla usun almayacağı ya da usa aykırı uydurulara başvururlar. Düzenledikleri ipe sapa gelmez uyduruları kendileri ya da adamlarıyla halka duyururlar.

İlkellere, eğitim görmemiş ya da hiçbir şey bilmeyen insanlara "Allah herşeye kadir" dediniz mi, susarlar! Bu "Allah" bütün bu olaylara, olgulara neden ağırlığını koymuyor, diye sorarsanız. Susarlar, dudakları kıpırdamaz! Halk yığınları böylesine gözü kapalı, uyuşuk ilkellerle dolu! Nerede aydınlar? Yalan mı? Öyle olmasaydı, sayısı tanrıların 300 000 000'u, dinlerin de 20 000'i aşar mıydı?

Dinsel öğretileri Anadolu insanının yaşam biçimine dün olduğu gibi bugün de ters düşmektedir. Böylesi uyuşmazlıklar halkları sünepeleştirmekte, bu da "iktidar"ı ellerinde bulunduranların işine yaramaktadır! Bütün bu dinsel anlatılar, VII. Yüzyıl Arap yaşam biçiminden başka birşey değil! Bu ilkel Arap yaşam biçimi dün olduğu gibi bugün de Anadolu halkına zorla uygulanmaktadır. Kimlere? Halkı Arap olmayan, dili Arapça olmayan Anadolu insanlarına! Bu durumda *Anadolu halkı kimliğini yitirmez de ne yapar?*

İslamlığın öykünmüş olduğu Yahudilik de, Hıristiyanlık (Ortaçağ bir yana) da ilerleyen bilim ve tekniğe hiçbir zaman engel olmadı. Bilime ve tekniğe, dinler arasında en çok değer veren Yahudilik olmuştur.

Tutuculuk, bağnazlık ne yazık ki İslamlığın kuruluşuyla başladı. Bunlar da 1400 yıldan beri halkı Arap olmayan, dili Arapça olmayan ulusların "zihni"ne yapıştırılıyor. Böyle yüzyıllar boyu keçeleşen kalıplaşmayı yığınların kafasından atmak kolay değil! Anadolu insanına bakın! Kendini, kimliğini, ne olduğunu, ne olmadığını bilenler bir yana; çoğunluk kafalara çivilenen Cennet - Huri - Gılman düşlemleriyle oyalanıyor, oyalanmaya bırakılıyor! Bu örümcekli düşlemlere, sayrılıklara karşı savaştı Atatürk.

Yaşamımızın onbeş yılında her birimiz ne yaptık? Kendilerini bilenler bir yana, sözgelimi kaç kadınımız kendilerini "ucube"ye çeviren giysi örtülere karşı geldi insel kimliklerini korumak amacıyla?

Tire'de komşu genç kadına:

"- Dışarı çıkarken neden örtünüyorsun? Bu sana hiç yakışmıyor" deyince:

"- Örtünmeden sokağa çıkarsam, kocam beni dövüyor" dedi.

İslamlığın gelenekleri, görenekleri işte böyle! Bunlar "şiddet"le, zorbalıkla uygulanıyor. Böyle bir toplumda özgürlükten söz edilebilir mi? Özgürlükten söz edilemeyince "demokrasi" nasıl olur. Kadını "ucube"ye çevrilen bir toplumda "demokrasi" yerine oturabilir mi? Siz hiç kadınlarını örtülere saran ulusların ileri bir ulus olduğunu gördünüz mü? Toplumcu sanatçılarımız, roman yazarlarımız bu konularda neden susuyorlar?

Ozanlarımız, yazarlarımız neden susuyorlar bu konuda? Dinin kendinde özgürlük yoksa, gelenek ve görenekleri zorbalığa bağlamışsa; o dinin sarmalanmış olduğu toplumda özgürlük olur mu, demokrasiden söz edilebilir, mi? Aydın yazarlarımız bir yana; çoğu yazarlarımız, ozanlarımız neden susuyorlar?

Yukardan beri anlatmaya, açıklamaya çalıştığımız gibi; din karanlık doğmalarıyla özgür, bilimsel düşünceyi baskıya almış, ezmiş ve dışarda hiçbir gerçeği olmayan masallarla insanlarımızı sünepeleştirip kendi benliklerinden, kimliklerinden etmiştir. Sorun

Türklerin ve Kürtlerin ortak sorunudur? Türkiye'de emekçilerin, aydınların, kendini bilen her kişinin izlemesi, bilmesi gerektiğin en önemli bir konuyu kendi yaşamından yalın ve nesnel örnekler vererek gözler önüne sergileyen *Doğu Perinçek*'i dinleyelim. O zaman özellikle 1950'lerden günümüze Kemalist Devrim'in nasıl baltalandığını yüreğimiz sızlaya sızlaya bir daha anlamaya çalışırız *(Kemalist Devrim-2 Din ve Allah; s. 186-188, Kaynak Yayın. İst. 1994):*

"... Türkiye'de emekçilerin ve aydınların, bir felsefe olarak Bilimsel Sosyalizmi benimseyerek öncüye katılmalarını araştıralım. O zaman, Materyalizmin Türk-İslam Ortaçağındaki kaynakları olan halk mezhepleri yanında ve ondan çok daha önemli olarak Kemalist Devrim'in toplumsal dönüşümlerinin ve materyalist kültür hareketinin olgunlaştırdığı bir zemin görürüz.

Bu olay, bütün toplum açısından kanıtlanacağı gibi, tek tek bireylerin ideolojik gelişme ve sıçramalarında da gözlemlenebilir. Her emekçiyi, her aydını Bilimsel sosyalist harekete getiren bir toplumsal tarih ve o toplumsal tarihle bağlantılı bireysel bir tarih de vardır. Okuyucu buna yöneltmek amacıyla, kendimden söz etmek pahasına da olsa, yaşadığım örneği burada açıyorum.

Dedem, İbrahim Olcaytu, bir ilkokul öğretmeniydi. Çok küçük yaşlarda ondan kitap okuma sevgisi ve tarih bilinci aldım. Ayrıca Aydınlanma hareketinin ilk ışıklarını düşürdü üzerime. Örneğin Nâzım Hikmet'in Benerci'sini daha 1950'lerde onun kitaplığında bulmuş ve okumuştum. Dedem, Malatya'nın Gerimteri köyünde bir köşkerin oğluydu. Bir köylü çocuğunu, Abdülhamit zamanında öğretmen okullarından başlayarak Aydınlanma düşüncesine getiren, Türkiye'nin demokratik devrim süreciydi. Öğretmen çocukları olarak, annem ve teyzelerim Malatya ve

Hekimhan'da çarşafı çıkaran ilk insanların arasındaydılar. Annem, bu yetişme sürecinde, kadına yalnız itaat emreden geleneksel ideolojiden kopmuş, erkeği eşit gören ve kendine güvenen bir kadın kişiliği kazanmıştı.

Büyükbabam Cemal Perinçek Erzincan'ın Kemaliye ilçesi, Abçağa köyü kökenli bir PTT memuruydu. Oğlunu (babamı) o zaman Ortaokul için Giresun'a, arkasından Doğu'daki tek lise olan Sivas'a, sonra İstanbul'a Hukuk Fakültesi'ne gönderip okutmuştu. Babam, laik cumhuriyet kültürüyle yetişmişti ve bütün davranışlarıyla dinsel motiflerden arınmıştı. Düşünceye ve inanca/inançsızlığa karşı engin bir hoşgörüsü vardı. Bu hoşgörü halk kültürüyle besleniyordu.

Köy kökenli ailelerden gelen anne ve babamın, şehirli-laik bir kültür alanına girmeleri, Cumhuriyet döneminde yaygın olarak yaşanan bir olaydır. Kemalist Devrim'in sıradanlaştırdığı tipik bir kültürel değişmedir bu.

Babam, yargıçtı. Diyarbakır'dan Ankara'ya atandığı zaman, beş yaşındaydım. 1950'lerin Türkiyesi'nde laik bir aile ortamında, ilkokuldan başlayarak laik bir eğitimle büyüdüm. İslâmcı Ortaçağ ile bizim kuşakların şehirlerdeki yetişme çağı arasına Kemalist Devrim girmişti. Ve o Kemalist Devrim, dedelerimizin babalarımızın kültürlerini de dönüştürerek, bizleri üçüncü kuşak olarak etkiledi. Bizim kuşaklar, isimlerine kadar İslâmcı-dinci kültürden koparılmıştır. İsimleri Kur'andan bulunmuş kuşaklar, kendi çocuklarına laik-millî isimler vermişlerdi. Toplumumuzun yaşadığı Aydınlanma, ışıklarını isimlerimize kadar düşürmüştü. Doğu, Işık, Feyza...

Türkiye'nin kültürel değişmesi, kuşakların isimlerindeki ideolojik-politik değişmeden de izlenebilir.

Kemalist Devrim'in rüzgârıyla, Allah'ın sıfatları yerine laik isimler alan kuşakların bir kesimi, 1960 sonrasında Bilimsel Sosyalizmi benimseyerek, bu kez de çocuklarını Emek, Eylem, Barış, Devrim diye çağırdılar. İşte o Emekler; bir kuşak önceki Işıkların, Aydınların, Enginlerin, Gündüzlerin çocuklarıydı.

Toplumumuzun isimlere kadar yansıyan laik-millîci kültürden geçmesi, Bilimsel Sosyalizme yakın kuşaklar yarattı.

Kemalist devrimle yeni bir Aydınlanma dalgası gelmiş, toplumu kültürel olarak bir yere getirmiş, geri çekilirken getirdiklerinin bir kısmını da götürmüştü. Malatya'da dedemlerin komşusu olan Hafize Hanım da genç Cumhuriyetin öğretmeni olarak çarşafı çıkarmış, teyzemle birlikte ilk kadın öğretmenler arasında yer almış, çocuklarına Korkut, Turgut, Bozkurt gibi millîci isimler koymuştu. Devrimci kültür dalgasının geri çekilmesinden sonra, o Korkutlar ve Turgutlar, DPT'nin takunyacı kadrosunu oluşturdu ve Nakşibendî tarikatı mensubu olarak Çankaya'lara kadar tırmandılar.

....

...Türklerin ve Kürtlerin ideolojik tarihleri, bu halkların Ortaçağ İslâm kültürüyle temasa geçmelerinden ve daha sonra aynı toprakları paylaşmalarından bu yana, aynı ırmağın yatağı içinde akmaktadır. Aslında milletlerin değil, sınıfların tarihi olan bu geçmişi araştırmak, ortak kültürel mirası ortaya çıkarmak, bu mirastan emekçi halkın payına düşeni saptamak, ertelenemez bir görevdir.

İşte laiklik, her hangi bir millete değil, bütün halk sınıflarına, devrimci sınıflara ait bir tarihsel miras olarak, Türk ve Kürt kardeşliği için olağanüstü önem taşır. Laiklik, yalnız Türkleri ve Kürtleri birbiriyle birleştirmez; her ikisi de Sünnî ve Alevî mezhepleri-

ne bölünmüş olan bu halkları kendi içlerinde de birleştirir.

Emperyalizmin, ezilen halkları ve din savaşlarının içine ittiği günümüz dünyasında, laiklik Türkiye insanının büyük tarihsel ihtiyacıdır..."

Araştırmacı-yazar *Faik Bulut'un İslamcı Örgütler*(5) adlı ilginç yapıtında, aşağıdaki sergilemeyi okuyunca şaşırıp kaldım. Türkiye'nin bu duruma gelişinden utanç duydum:

"...12 Eylül cuntasının başı *Kenan Evren* ise, bu kadar açık yürekli davranmadı. Ancak yönetimi boyunca gezdiği her il, ilçe ve köyde ayet ve hadislerden parçalar okuyarak, Türk-İslam sentezine uygun davranışlar içine girdi. Alevi köylerine cami yaptırma mecburiyeti koyacak, Alevi çocuklarını Sunni tarikatlerin eline ya da İmam-Hatip okullarına teslim edecek, Hacc'a giden ilk Cumhurbaşkanı ünvanını alacak, azınlık okullarına bile mecburi din dersi (İslamiyet) koyduracak kadar ileri gitti. Süngü zoruyla kabul ettirilen 1982 TC Anayasası'na ise *'Kutsal Türk Devleti...'* ibaresi koydurulup Türk İslam sentezi pekiştirildi. 'Sosyalistlere' karşı, tarikatlere taviz üstüne taviz verdi. Bu arada biçimsel yönden, Türban gibi boş ve aslında çok gereksiz yasaklamalarla 'laiklik'i korumaya çalıştı." s.86

"...*Evren* de tarikatlerin desteğine mazhar olurken, yurtdışındaki din adamlarının *Rabıta*'dan maaş almalarına izin veriyor, gizli kararnamelerle Faysal Finans ve Al Baraka gibi bankaları Türkiye'ye sokuyordu.." *(Faik Bulut,* age s. 861).

(5) Faik Bulut; İslamcı Örgütler, Tümzamanlar Yayıncılık, İst, 1994.

> "Türkiye'de Nakşibendi tarikati mensubu ilk Cumhurbaşkanı ve Amerika hayranı *Turgut Özal*'da cisimleşti. *Süleyman Demirel* ise 1960'larda iktidara gelince Başbakanlıkta namaz kılan ilk zat idi.." (age. s. 869).

Böylece *Evren-Özal-Demirel* üçlemesi, öncelleri Menderes-Bayar ikilemesi gibi, Atatürk devrimlerini birbir kemirip yıkıyorlar; Türkiye'yi, Türkiye Cumhuriyeti'ni durmadan iğdiş ediyorlardı! Bu beşli "ahbab çavuşlar" Türkiye'nin değil yalnız, İnsanlık tarihinin de bir numaralı suçlularıdır!

8

Kapalı Kadınlar - Örtülü Kadınlar

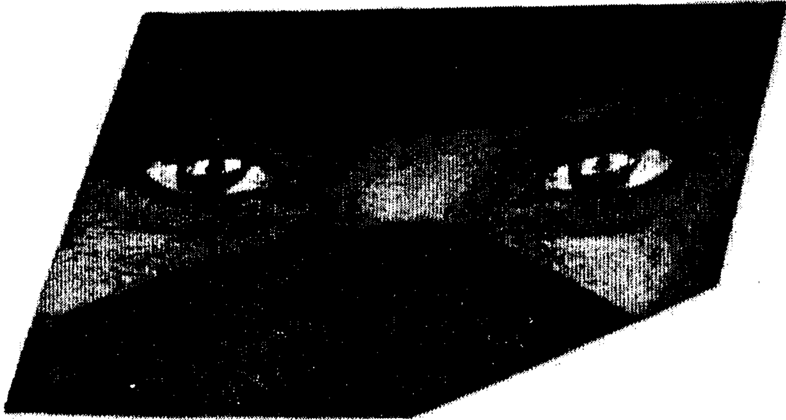
Kadınların örtünmesini isteyen erkekler, gerçeği anlamak istemiyorlar. Karılarını örterlerse bütün sorunların çözüldüğünü sanıyorlar bu tür erkekler! Oysa örtünmeyle ya da karısını zorla örtmekle derin, onarılmaz yaralar açıyorlar kendi kendilerine!

İnsanın bütün davranışlarının doğal, dirimbilimsel güçle biçimlendiğini bir anlasalardı onlar, böyle ilkel durumlara başvurmazlardı!..

Fransız tinbilimcisi *G. de Clérambault*, XX. yüzyılın başlarında (1915-25) Arap kadınlarının giysilerini inceler. *Sara Arrhenius* da bu çeşit örtü giysilerin kadınlarda *erotik bir saplantı* yarattığını belirtiyor.

Gerçekte kadın ister istemez bu çeşit kapalı giysilerle *erotik bir zevkin* nesnesi olup çıkıyor. Kimi zaman böyle hafif kınalı toprak rengi, kimi zaman gece karanlığı örtülerin arkasında gizleneni her erkek merak eder. İster istemez bakar. Öyle ya kendini gizleyen nedir? Açık insanların arasında kapalı insan neyin nesi? Bu karalı "ucube" ne?

Biraz yüzlerini, gözlerini bg. göstermiş olsa bile; kadını örtülere sarıp sarmalayan erkek (Muhammed ve Ömer'le başladı bu), onu başka erkeklerin bakışlarından korumak (gerçekte kıskançlık durumu, ilkelliğin yan etkisi) için yapıyor! Oysa bu tepeden tırnağa *örtülü durum* tam tersine işliyor! İlkel insan bu gerçeğin ayrımında olamıyor! Oysa kapatılan kadın, duyguları baskıya uğradığı için hep başka erkeklere dönük bir içsel durum yaşar. Örtünmeyen kadında böyle bir baskı olmadığı için doğal karakterini korur.

Bu çeşit örtünme, kapatma benzeri ilkel davranışlarla kadını erkeklerin bakışlarından sakınmak, korumak şöyle dursun; o başka erkekler, yabancı erkekler (kadının kocasına oranla) örtünün arkasına gizlenen, yüzünü saçlarını kapatan kadının el kol devinimleri, gözlerinin kaçamaklı, çevik, "cıldır cıldır" bakışlarını görürgörmez deliye döner.

Bedeni baştan ayağa örten, sarıp sarmalayan bu örtügiysiler; ister *Çin* ipeğinden olsun, ister Adana bezinden, aynı *erotik etkiyi* bırakır erkeğin imgeleminde (muhayyilesinde). Örtünen kadın, onu gören erkeğin imgesinde (hayalinde) çekici bir nesneye bürünür. Bundan başka örtünen, yarıdan çoğunu ya da her yanını gizleyen kadın; örtünmeyen kadından çok daha *erotik,* can alıcı, dürtükleyicidir. Erkek böyle bir durum karşısında susturulmuş, kabaran duygularını yönetemez duruma gelir!

Her yanı kapalı müslim bir kadın, hayranlıkla sinema afişini seyrediyor.

Giysilerin de kendine özgü dili, eylemi var. Etkili, eylemsel bir dil.. Örtü giysiler bedeni tepeden tırnağa sarıp sarmalar. Gizlenen bedenin dili daha güçlü, daha etkin bir rol oynar! Dilin çeşitli tonlarını birarada yansıtan bu *örtü giysiler,* içine saklanan kadını gözardı edilemeyecek bir *seks objesi*'ne dönüştürür!

Örtünen kadın bu yasaklı, açıkçası erkeğin gözleri önüne görmemesi için gerilen örtüler, bu örtülü davranışlar; erkeğin cinsel isteğini körletmek, yoketmek şöyle dursun; örtüler altındaki kadının kıvrılışları erkekler için birer *"şehvet silahı"* olup çıkar! Böylece, örtünün altında gizlenen kadının kocası Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olur!

Açık bir kadına, hatta açık saçık bir kadına; erkek o denli ilgi duymaz. Neden? Çünkü görüyor. Çünkü o erkeğin bakışını körükleyecek *gizlilik* yok. Gizliliğe ilgi, tinbilimsel bir durum. İnsanlığın tarih boyunca yapmış olduğu savaşlarda bile böyle! Kendisine saldırılan bir devlet, sınıra yığılan tanklardan çok, saldırgan devletin gizli planlarıyla ilgilenir. Çünkü olan görünüyor. Anadolu'da çok güzel bir atasözümüz var, halkın dilinden düşürmediği: *Görünen köy kılavuz istemez!*

Dememiz şu ki; örtülü, kapalı olan açık olandan çok daha ilgi çekici! Çocukluğumda bir kız çocuğu eteklerine birşey koymuş, eteğinden alıp alıp yiyordu. Öbürü sordu merakla:

"- Eteğinde ne var?

Çocuk eteğindeki üzüm salkımını gösterince, öbürü:

" -Haa.. gördüm.. gördüüüüm.. Üzüm yiyormuşsun!

Böylece soru soranın bütün merakı dağılıverdi.

Bu yalın örnek çok şeyler anlatıyor.. Görülmeyenin, kapalı olanın bütün şimşekleri insanın üstüne çektiği besbelli, apaçık!...

Kadınların örtünmesini isteyen erkekler, gerçeği anlamak istemiyorlar. Karılarını örterlerse bütün sorunların çözüldüğünü sanıyorlar bu tür erkekler! Oysa örtünmeyle ya da karısını zorla örtmekle derin, onarılmaz yaralar açıyorlar kendi kendilerine! İnsanın bütün davranışlarının doğal, dirimbilimsel güçle biçimlendiğini bir anlasalardı onlar, böyle ilkel durumlara başvurmazlardı!

Ama onlar kadınlarını örtünce, karılarınnı bakmadığını sanıyorlar! Sonra da çocuklar gibi sevinerek, karılarının başka erkeklerden gizlediklerini sanıyorlar.

Oysa durum tam tersine!

Bir erkek, sevgili karısını örtmekle ayrımına varmadan, dışardaki bilmediği, tanımadığı, görmediği erkeğe, erkeklere sanki: "- *Dikkat, seks objesi bu kadın!*" demektedir. Oysa karısını, kızlarını örtülere boğmayan erkekler için böyle bir sorun yok!

Sevi, gizlilikten hoşlanır. İnsan, gizli olana tutulur daha çok! İnsanın doğası, yapısı, ilgi alanı bu! Görmüyor musunuz dervişleri, sofileri? Durmadan gizliyi arıyorlar. Bütün canlıların kaynağı Güneşi arayan var mı hiç? Güneşi ortadan kaldıralım, yeryüzünde yaşam diye birşey kalmaz! Tanrıları düşünen, imgeleyen de olmaz! Doğayı bilecek insan da kalmaz, yerinde yeller eser! Gizliyi arıyor da dervişler, o gizli hiç ses vermiyor! Hem de milyonlarca yıldan beri! Hû demeler de boşa çıkıyor! Gerçekte bulunan bir şey de yok! Bulunsa bulunsa "Allah hû" derken başdönmesini buluyorlar! Neden? Çünkü "hû" deyip dönerken *oksijen* yokluğu nedeniyle başları dönüyor. Sayrılanıyorlar. Böylece kendi olurlarının iyimserliğiyle *tanrıyı bulduklarını* sanıyorlar!

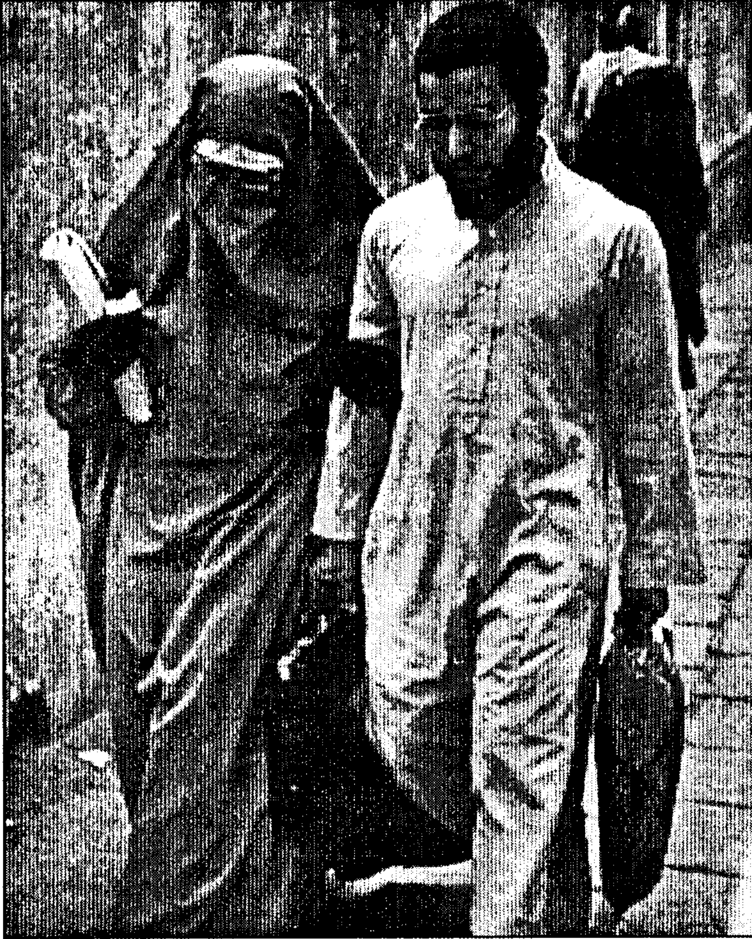
Dünya sevi tarihi, daha çok *gizli seviler tarihidir.* Bundan böyle halkımızın dilinden hiç eksilmeyen ünlü bir atasözü var:

"- Hadi... hadi... kırdığın cevizleri ben bilirim.."

Bu çeşit cevizlerse, hiçbir zaman açıkta kırılmaz! Tersine gizli gizli kırılır. Gizlilik nesnesi o değilden iyice örtünür. Neden? Gizlilik örtünmeyi sever çünkü!

Çarşafa, örtüye sarınan, yaşmaklanan; şallı, peçeli yasaklıdır! Kadın onlarca eksik etekli. Bu yüzden olsa gerek eteklerini uzatırlar, kadını örtüye sararlar. Karılarının yüzünü de bir iyi kapatırlar, soluk alamaz! "Ucube"ye çevrilmiş olması da ayrı bir sorun!. Ama örtülere sarınan kadın da kendisinin yasaklı olduğu bilincinde!. Kendi yanından, kendisinin *"seks objesi"* olduğunu da biliyor!

Çarşafın, örtünün, şalın, yaşmağın, peçenin simgesel değerinden çok; işlevsel (ameli, fonksiyonel) değeri ağır basar! İşte bu işlevsel değer; kadının, erkeğin kafasında yerleşir.

**İslam ülkelerinde yaşam biçimi:
Örtügiysiler ve yaşmak**

Şala, örtüye bürünen kadın, kendisini gören erkeği-yasaklı urumu nedeniyle - usgücünde (zihnini de) evirir çevirir, en sonunda kendisini gören erkeğin imgesi kadınlık dünyasına kazınmış olur. Tasarımlarıyla beslemiş olduğu erkeği unutamaz. O her an onun gözleri önüne gelir. Yasak olanın sıçraması, içten atılımı bu! Nasıl da patlıyor yanardağlar pata pat! Görmüyor musunuz? Bütün bu görünümler, sıçramalar, atılımlar ve görünüm sahneleriyle örtülü kadın hergün kendine dolar, taşar. Yasaklanan durumla başka erkeğe doğru eğilimi artar. *Bu bir yandan dirimbilimsel, öte yandan tinbilimsel bir dürtüdür.* Oysa örtünmeyen kadının, açık kadının, örtünme yasağıyla baskıya alınan kadın gibi, görüntüleri böylesine yoğunlaştırma, "depolama" tutkusu yoktur. Gizlenme, yasaklanma her zaman birikime, dolup taşmaya yönelir. Gerçekte buna gerek duymaz doğal giysili kadınlar.

Örtülü kadını gören erkek de, bu örtü *ister ipek, ister Adana bezinden olsun;* örtülülüğün vermiş olduğu *yasaklarla* hızını alamaz. Kadının kıpırdayan kirpikleri, ışıldayan kara gözleri, içinde, kafasında büyülenir ve büyüdükçe büyür. O da örtülü kadına koşar! Bu kadın açık olsaydı, o erkek o kadının kirpiklerinin, ışıldayan gözlerinin ayrımında bile olmayacaktı. Gerçekte normal giyinen kadının, gözlerinin kaçamaklı bakışlara gereği yok. Neden? Çünkü baskılı kapalılığın ağırlığı yok!. Böyle bir kaçamağa, tedirginliğe de gereği yok!

Erkek örtülü kadına koşar. İlgi duyar. Çünkü bu ağır aksak maraton koşusunda, yasaklı olanla içe bastırılmış dirimbilimsel dürtü de var. Oysa dirimbilimsel dürtüyle *iğreti yasaklar* (örtünme baskıları) birarada yaşamaz. Ateş-barut örneğinde olduğu gibi!

Örtünen, kapanan, kapatılan kadının, örtünün yüzünü engelleyen bölümünde açılan *bakış deliği,* delikleri; kadının, dışarda gelip geçenlere bakışını daha da kamçılar. Kendisine yasak edilen erkekler, erkek bakışları o delikten içeriye dolar birer birer.. Arıların oğul verdiği gibi!. Böyle bir sahne, böyle bir karşılaşma, böyle bir düş, böylesi düşlemler Cennet masallarına taş çıkartır! Çünkü Cennette huriler (Kur'an'daki tümcelere göre), çılılçıplak hazır durumdalar *cinsel ilişkiye!* Kadın, müslüman dünyasında

olduğu gibi, "ötedünya" diye adlandırılan *düşlemsel dünyada* da *huriler* kocalarına "olmaz" diyemezler! Orada huriler her zaman *"devenin semerinde olsa bile"* kendini erkeğine vermek zorunda! Bu durumda o erkeklerin asıl karıları (dünyadaki karıları) hapı yutmuş durumda! İslamlıkta seks, sevişme erkek için; kadın için değil! Cennette de hurilerin, gılmanların (oğlanların) dolup taşması da bunu kanıtlıyor Kur'an'a göre!...

Bu yüzden erkeğin *seks konusunda* hiçbir çabaya, çalınıp çırpınmaya gereği kalmaz. Erkek *cinsel ilişki*'ye karısına zorlamış olsa da *"ırza tecavüz"* etmiş olmaz. Çünkü İslamda kadın erkeğinin *malı*'dır!

"... Dünya yaşamının malıdırlar
kadınlar.. atlar, davarlar..."

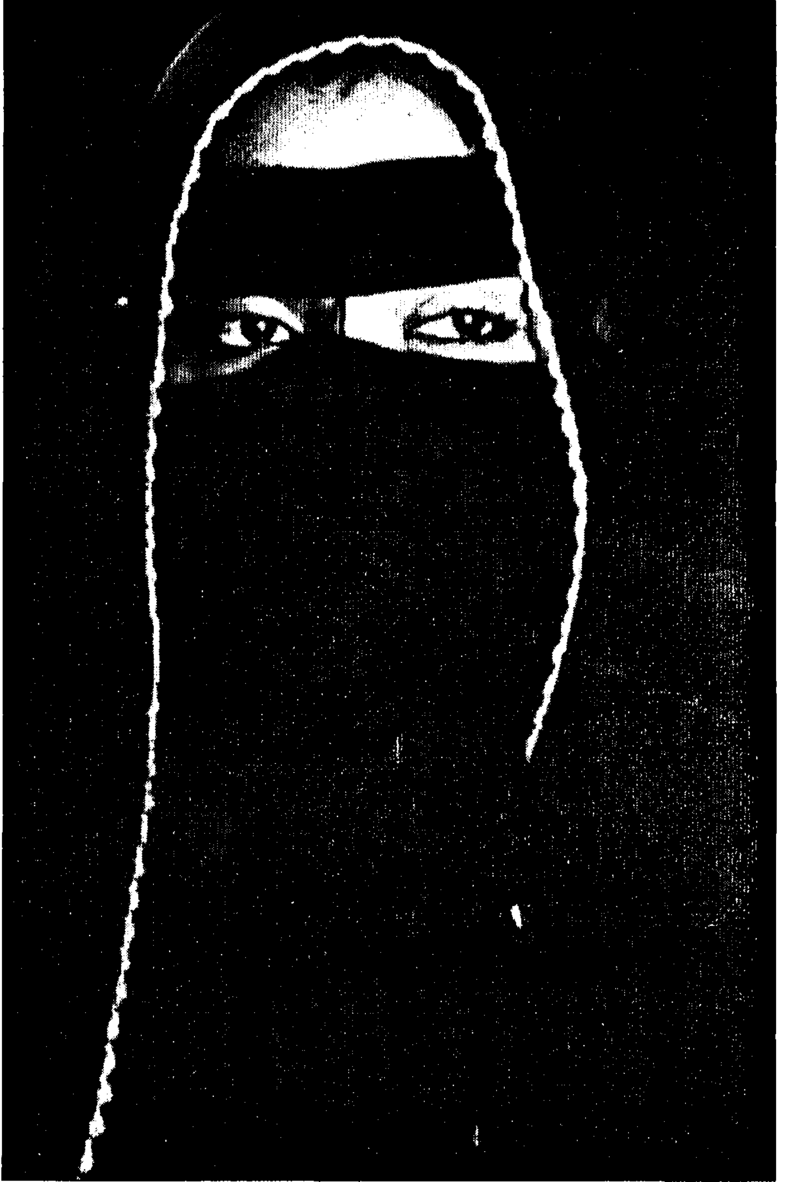
Al-i İmran tümcesi: Muhammed

Önemli olan erkeğin zevkini doyurmak! Kadın onun malı, köpeği, eşeğidir. Cenette en tatlı, en hoş, en güzel şaraplarla kutlanır seviler. Yeryüzündeki örtülü kadınlarla Cennetteki huriler tam karşıtı birbirinin. Biri yasakların, öbürü erkek için (yine bir erkek için) kadının tekellenmesi! Orada kadınlar kapanmaz. Ama başka ağlatısal yanı var bu durumun. Bütün yaşamları örtü yasağıyla geçen ve yaşamı zehir edilen bu müslüman yeryüzü kadınları, *kuma* durumuna düşmez yalnız; orada kocalarını da hurilere kaptırırlar!

İslam'ın binbir çıkmazından biri de kadına bakış açısı. Kadın tepeden tırnağa örtünecek, birkaç kadınla birlikte ortak erkeğin gözünün içine bakacak, ona tümden köle olacaklar. Erkek istediği gibi birçok kadını eve kapatacak, aynı evde birçok kadınla cinsel ilişkide bulunacak! Düşlemli tanrılara köle olmak bir yana, bir erkeğe üçbeş kadın köleliğini sürdürecek..

Muhammed'den önce, Cahiliye döneminde kadınlar; savaşlarda erkekleri güçlendirmek, onları coşturmak için şiir söylerler, su taşıyıp yaralılara bakarlardı.(1) Öyle ki *Muhammed'in karısı Ayşe* bile askeri amaçlı bedensel yarışlara katılırdı.

(1) Çağatay, s. 134., F. Bulut, age s. 394

Geleneksel "bedevi" yaşmağı,

Geleneksel aba ve yaşmak

Kadın dışarda kapatılır; bu da yetmez kadın erkekten, erkek kadından ayrı tutulmaya zorlanırsa ne olur? Çığ gibi yuvarlanır gider eşcinsellik! Müslümanlık bu mu? Bu kapatma eyleminin işlevi ne? Kadın kadınla, erkek erkekle cinsel ilişkide bulunur! Bu da yetmez! Kız kardeşler erkek kardeşle; erkek kardeşler kız kardeşlerle sevişip birbirleriyle cinsel ilişkide bulunur! Bu yüzdendir ki araştırıcılarında belirlediği gibi öteden beri bu tür sevişmelerle eşcinsellik Araplar arasında çok yaygın! Irza geçmeler de öyle! Bu mu İslamlık? Müslümalık mı bu?

Firuzabadi[(2)] şöyle sergiliyor *"ırza tecavüz"* durumunu *(F. Bulut, age s. 394)*

"Çöl hayatında kadının namusuna saygı gösterilmekle birlikte, ticaretin bozduğu kent toplumunda sık sık ırza tecavüz olayları yaşanırdı. Örneğin *Teymullah* kabilesinden bir kadın, pazar yerlerinde yağlarını satmak üzere beklerken; *Havvat bin Cübeyr* adlı bir erkek, *hile*(yoluyla (bütün yağlara bakacağım diyerek yağ tulumlarının ağzını açtırıp, kadın da dökülmesin diye iki eliyle tulumu tutarken, arkadan yanaşıp zaten donsuz olan kadına ayaküstü) tecavüz etmişti."

Neden? Çünkü kadınla erkek arasındaki bu "cinsel yanaşma" doğa yasalarıyla pekiştirilmiş dirimbilimsel (biyolojik) bir dürtü! Kadın ne denli yasaklanır, ne denli kapatılırsa; doğru orantılı olarak bu dirimbilimsel ürtü o denli artar. Dirimbilimsel dürtüler karşısında bütün tanrılar yenik düşer! Nitekim beş milyon yıldan beri tanrıların her bakımdan yenik düştüğü de ortada, belli bir şey!.

Prof. Dr. İlhan Arsel, az bulunur aydınlarımızdan. Otuz yıla yakın Üniversitede öğrenim üyeliklerinde bulundu. Anayasa Hukuku dersleri verdi. Kurucu Meclis Ön Tasarısı'nı meydana getiren beş kişilik komisyona üye seçildi. Dünya Ülkeleri Anayasaları adlı yayını hazırlayan kuruluşun çalışmalarında Danışman ve Araştırıcı olarak katıldı.

---

(2) Firuzabadi, Kamus, C., s.1179; F. Bulut, age. s. 394.

Yirmiyi aşkın değerli ve çeşitli yayınları arasında, *Şeriat ve Kadın*(3) adlı yapıtı da var. Şimdiye kadar da ancak birkaç aydınımızın değindiği İslamlık konusunu bu yapıtında *Arsel* büyük bir dikkat ve titizlikle işliyor.

Türkiye'de Atatürk dönemi (1923-1938) bir yana, halkımızın yüzyıllar boyu kadını erkeği, çoluğu çocuğuyla nasıl bir batağa gömülmüş olduğunu, insan bu yapıtı okurken çok daha iyi anlıyor. Bu eşsiz yapıtın *Giriş* bölümünden bir parçayı olduğu gibi aktarıyorum okuyucularım için:

> "... Fakat hemen hatırlatmak gerekir ki, kadınımızı özgürlükten köleliğe ve yücelikten haysiyetsizliğe indiren bu geriye yöneliş, Şeriatın o çağdışılıklarına isyan etmeyen, 'HAYIR' diyemeyen biz aydınların ihanetimizden doğmuştur. Büyük suçun ve sorumluluğun özellikle biz erkeklere ait bulunduğunda hiç birimizin kuşkusu olmamalıdır. KADIN'ı erkeğin sömürüsüne ve hizmetine terk ve şehvetine araç eden Şeriat zihniyetini baştacı yapmak biz erkeklerin af'edilmez çılgınlığımızdır. Tiksinti yaratıcı bu bencillik içerisinde bizler, en cahilimizden en okumuşumuza kadar, sırf rahatımız ve çıkarlarımız adına Şeriat'ın kadınlarla ilgili küçültücü hükümlerini, ve örneğin: 'Tanrı'nın kimini, kimine üstün kılmasından ötürü... erkekler kadınlar üzerinde hâkimdirler', ya da 'kadınlar, sizin (erkeklerin) elinizde özgürlüklerini yitirmişlerdir', ya da 'Kadınlarla iyi geçinmek ve akıllarının noksan olduğunu düşünüp onlara acıyarak eziyetlerine katlanmaktır' ya da 'Kadınlar dinen ve aklen dûn yaratıklardır, ya da 'İki kadının tanıklığı bir erkeğin tanıklığına bedeldir', ya da 'Kadınlara danışın fakat yaptıklarının aksini yapın', ya da 'Nikâh kadınlar için köleliktir" şeklin

---

(3) *İlhan Arsel:* Şeriat ve Kadın, 1-4, İst. 1989.

deki ve bunlara eklenebilecek nice "Tanrı" ve "Peygamber" emirlerini ciddiye almış ve daha doğrusu bunları, "Tanrı'dan gelme şeyler sanmışızdır.

Yüzyıllar boyunca sırtımızı bu hükümlere dayayıp kendimizi "Seyyid", "Efendi", ya da "Metbû" mevkiinde görmüş, kadıncağızlarımızı da "Tâbi", "Köle", "Cariye" diye tanımlamışızdır. Daha başka bir deyimle kadın sınıfını aşağılatan bir düzeni kutsal bilmiş ve çok büyük bir kurnazlıkla kadınlara da o şekilde kabul ettirmiş ve böylece saltanatımızı sağlamışızdır. Aslında suç olması gereken bu davranışımızın bizi, aydın ya da "insan varlığı" olarak, rahatsız eden bir yönü olmamıştır. Kadını küçülten ve erkeğin sömürüsüne terkeden bu düzeni eleştirmek, yermek ve değiştirmek gereğini hiçbir zaman aklımızdan geçirmemişizdir. Kadını ezik ve haysiyet dışı kerteye indiren Şeriata karşı başkaldırmak ve savaşmak gibi asil bir davranışa asla özenmemişizdir. Yapabildiğimiz tek şey İslâm'n özünün kadın haklarına saygılı olduğunu ve kadının durumundaki kötülüğün İslâm'ın yanlış uygulanmasından doğduğunu ve eğer İslâm'ın özüne dönülecek olursa herşeyin düzelmiş bulunacağını öne sürmek olmuştur. Geçen yüzyılın sonlarına doğru kadın sorunlarına ilk kez eğilen aydınlarımız, örneğin Namık Kemal, Şemseddin Sami, Ahmet Rıza gibi Tanzimat ve Meşrutiyet ünlülerinin yaptıkları budur. Ziya Gökalp gibi ilericilerimiz dahi kadının kötü durumunu yakınma konusunu yaparlarken bunun nedenlerinin Şeriat'tan gelmediğini ve çünkü Kur'ân'ın KADIN'ı yüceltiğini ve eğer İslâm ülkelerinde kadın zavallı kılınmış ise, bunun mutlaka Kur'ân'ın yanlış yorumlanmış olmasından neş'et ettiğini iddia etmişlerdir.

İsveç yaşamından bir görünüm: Açıklık kapalılık çarpışması. Bu çarpışma belirli olarak 1970'de başladı. VII. Yüzyıl yaşam biçimi ağırlığını duyurarak Södertelje (Stockholm)'de döğüşlere, çekişmelere neden oldu. Yöneticiler kendi dünyalarının koltuklu oyununda! Bu gerilim ilerde iç çarpışmalara gebe! Siyasacılar bunu görmek istemiyorlar. İki İsveçli Stockholm'ün dış mahallesinde voleybol oynuyor.

Atatürk'ün akılcı ve Şeriata sırt çeviren reformları hariç, o tarihten bu yana değişen birşey yoktur. Bugün dahi aydın sandığımız kişilerin ortaklaşa savundukları tema şudur: İslâmiyet kadın haklarına saygılıdır ve bu hakları çağımızın dahi erişemediği mükemmeliyet içerisinde yerleştirilmiş bir Din'dir. İslâmdan önce kadın parayla alınıp satılan bir mal iken ve kız çocukları kurban edilirken, kadının hak ve özgürlüğü diye bir şey söz konusu değilken, İslâmiyetle birlikte her şey değişmiş ve kadın hak süjesi durumuna girmiş ve yüceliğe erişmiştir. Fakat zamanla ve daha doğrusu İslâm'ın yanlış bir uygulamaya sokulmasıyla, kadının durumu kötüye gitmiştir.

Yazarlarımız arasında İslâm'ın erkeklere üstünlük tanıdığını ve sosyal ve ekonomik alanlarda kadın'ı erkeğe bağımlı bıraktığını ve böylece "ataerkil" aile sistemine olanak tanıdığını belirtenler dahi, bütün bu durumların İslâm öncesi "cahiliyyet" dönemine nazaran bir aşama olduğunu söylemekten geri kalmazlar.

Hemen hatırlatalım ki kısaca değindiğimiz bu görüşler, Arap yazarlarının *ne zaman* vardır ki ele aldıkları ve kadın hakları konusunda İslâm dinini temize çıkarmak ve çoğu kez tüm sorumluluğunu Türklerin omuzuna yüklemek amacıyla sarıldıkları şeylerdir. Her ne kadar bu yazarlar, Arap kadınının İslâm öncesi ve sonrası durumu itibarıyla zıt görüşlere sahip olmakla beraber (örneğin kimisi cahiliye'de Arap kadınının durumunun iyi olduğunu, kimisi ise aksini savunur olmakla beraber) hemen hepsi Muhammed'in kadına değer verdiğini, kadın haklarının şampiyonu olduğunu ve islâm dininin kadını ulaşılmaz yüceliklere eriştirdiğni söylemekle birleşirler. Birleşir oldukları diğer bir husus, kadının durumunun giderek kötüleşmesinde İslâm'ın yanlış

uygulanması kadar Arap ülkelerinin Türker tarafından işgâl edilmiş olmasının rol oynadığıdır.

Oysa ki bütün bu iddialar yalandan ibarettir; çünkü İslâm dünyasında kadının zavallı hâle sokulmasının, özgürlükten yoksun kalmasının ve erkeğin kölesi durumunda bırakılmasının gerçek nedeni, ilerdeki bölümlerde sergileyeceğimiz gibi, ne İslâm dininin yanlış uygulanmasıdır ve ne de Türklerin kabahatidir; sadece ve sadece şeriatın kapsadığı dinsel esaslardır. Ve daha açık konuşmak gerekirse asıl sorumluluk, bu dinin kurucusundadır.

Ve işte biz aydınların en büyük günahımız, en büyük ihanetimiz, bu gerçeği ortaya vurmamış olmamızdır. Bir zamanlar, yani daha henüz İslâm'a girmeden önceki dönemlerde, KADIN'ı başına taç yapan devlet ve hükümet başkanlıklarına çıkaran, erkeğinin yanında ve ona eş haklara lâyik kılan bir milletin bugüne erişmiş kuşakları olmamıza rağmen, Türk kadınının yücelikten köleliğe, özgürlükten "tâbiliğe" indiren bir düzene karşı susmuşluğumuz ve üstelik bu düzenin lehimize sağladığı imtiyazlardan yararlanmamız, suçumuzu daha da ağırlaştırmıştır.

Fakat bununla beraber, kadınlarımızın da bu suçlulukta büyük payı bulunduğunu yadsımak mümkün değildir. Biz erkekleri kadının üstün imtiyazlarla donatan Şeriat düzenine karşı mutlak bir teslimiyetle boyun eğen ve hattâ bu düzeni kutsal bilip yücelten kadınlarımıza Batılı kadının özgürlük savaşından örnekler verme zamanı çoktan gelmiştir. Bu örnekler arasında kadın hakları ve haysiyeti uğruna canını dişine takıp hapisleri ve hattâ ölümü göze alan ve kadını küçültücü din esaslarına meydan okuyan ve din kurluluşlarına karşı cesaretle savaşan ve sarsılmaz bir inançla: *"Hiç bir insanın Tanrı'yı görmüş olduğuna*

Örtügiysili kadınlar
Foto: Gatian de Clérambault

ya da O'nunla konuştuğuna inanmıyorum; Tanrı'nın Musa'ya vahiy'ler yolladığına ve bu vahiylerle kadın hak ve özgürlüklerini kısıtladığına da inanmıyorum. Yeryüzündeki dinlerin tümü kadını aşağılatmada... Eğer kadınlar, bu dinlerin kendilerine reva gördüğü haksızlıklara HAYIR demeyecek olursa onlar için hiç bir zaman kurtuluş yolu açılmaz" şeklinde konuşan[4] nice ibret vericileri vardır.

Fakat bırakınız. Batı dünyasını, kendi mensup bulunduğumuz Müslüman ülkelerde bile, kadın hakları davasında en az savaşanlar, en az cesaret davranışında bulunanlar, ne yazık ki bizim kendi kadınlarımız hem de "aydın" diye tanımladıklarımızıdır..."

Bu ilginç yapıtında *Prof. Dr. Arsel* (Şeriat ve Kadın, s. 12), XIX. Yüzyılın ortalarına dek İslamlıkta kadın hakları üzerinde durulmadığını belirleyerek şöyle diyor:

"-İslam'ın kadına önem ve değer verir olduğu ya da Muhammed'in kadını yüceltti̇ği iddialarına yazarlar, genellikle 19. yüzyıl ortalarından itibaren sarılır olmuşlardır. O zamana gelinceye kadar hiç kimsenin aklından kadın haklarını savunma fikri geçmemiştir.

Aksine İslam dünyasının yazar ve düşünürleri, şeriat verilerine sarılmış olarak, kadının *aklen ve dinen* eksik yaratıldığını, nikah denilen şeyin kadın için kölelik olduğunu ve kadının dinsel görevinin erkeğin hizmetini görmek ve onun cennetlere hazırlamak bulunduğunu tek bir ağız şeklinde söyler olmuşlardır.."

Titiz ve örnek araştırmacılarımızdan *Turan Dursun*[5], *Din Bu* adlı dört ciltlik yapıtında İslamlığı inceleyip sergiliyor. Onun titiz çalışmaları konusunda bir tek örnek vereceğim. Kendinden önceki-

(4) Elizabeth Cady Stanton. **The Women's Bible, (Arno Press,** New York. 1972, sh 12). Kitabın ilk baskısı 1895 tarihini taşır.

(5) Turan Dursun: Din Bu I, s. 16-18, Kaynak Y. İst 1991.

Örtülügiysili kadınlar

lerin bilerek ya da o değilden anlamları nasıl saptırdıklarını da nesnel olarak göreceğiz:

"... *Karılarından Aişe, Muhammed'*e şöyle diyor:

"... *Mâ erâ(urâ) rabbeke illâ yüsârin hevâke."*

Nedir bu sözün Türkçesi?
İşte dini çevrelerden üç çeviri:

"... *Vallahi Rabbinin, senin arzunu hemen yerine getirdiğini görüyorum."*
(Ahmed Davudoğlu, Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi.7/402)

"... Rabbin şüphesiz senin dilek ve arzunu geciktirmeden derhal gerçekleştirir."
(Haydar Hatiboğlu, Sünen-i İbn-i Mace Tercümesi ve şerhi, 5/495)

"Rabbin Teâlâ (kadınların değil) ancak senin arzunun tahakkukuna müsâraat ediyor."
(Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercümesi, hadis no: 1721, çev. Kamil Miras, Diyanet yayınlarından.)

Hadis'te "Efendi Tanrı"nın, yalnızca Muhammed'in "hevâsı" için koştuğu belirtiliyor açıkça."

Muhammed'in kadınlarının sayısı gittikçe çoğalıyor: 1, 2, 3, 4 5... hepsi de güzel, cinsel istekli. "Adalet" olsun diye, Muhammed'in bunlarla cinsel birleşmesi "sıra"ya konmuştur.

Sevde'nin dışında kimse, sırasını başkasına kaptırmak istemiyor. İşte bu böyleyken, "Ayet" geliyor; durumu değiştiriyor, (..)ayet, Ahzab suresinin 51. ayeti. Ve şu anlamdaki sözle başlıyor:

"(Ey Muhammed!) Onlardan (yani karılarından) dilediğini geriye bırakır, dilediğini öne alabilirsin" diyor.

İşte bunun üzerine, Aişe dayanamayıp o sözü söylüyor:

"... Görüyorum ki senin Efendi Tanrı'n, senin şeyinin keyfini ..."

Eşcinselliğin Araplar arasında oldukça yaygın olduğunu söyler araştırıcılar, uzmanlar. Bunda kadınları tepeden tırnağa kapayıp dört duvar arasına sokmanın, kadını erkeklerden, erkeği kadınlardan uzaklaştırmanın; kadını kadına, erkeği erkeğe itmenin, bunu dinle zorlamanın nedenleri oldukça ağır basar!

Kur'an deyicisi, VII. Yüzyıl İlkel Arap oymağına eşcinselliğin ipucunu da vermiştir. Cennette hurilerin hemen yanıbaşında *"inci gibi dolaşan oğlanlardan"* sözeder. *Muhammed*, "Allah'ın Canneti"ne eşcinselleri yerleştirince, kadını dört duvar arasına kapatılan, erkeklerden uzaklaştırılan Arap toplumunda pek doğal olarak eşcinsellik artar.

Bu durumda hurilere, gılmanlara özendirilen; ama gerçek yaşamda kendisine yasaklar konan Arap birlikleri başka ülkelerde kan dökmez de ne yapar? Öte yandan "esir" kadınların cariye yapılması, odalık olarak kullanılması da caba! Böyle bir utku "Allah rızası"yla başarılır! Sonra da bütün bu suçlar "sevab"a bağlanır! Böylece kadın, en sonunda kendisinden yararlanılan sömürü aracı oldu! Dahası, Kur'an'ın Allah'ı erkeğe Cennetinde hurileri, gılmanları bağışladı ama, kadına bir şey vermedi! Kadına birşey vermek şöyle dursun, *Kur'an deyicisi "bana Cehennem gösterildi, çoğu kadınlardı" diyerek, bu gerçek dünyada değil yalnız, imge dünyasında da onu aşağılayıp horgördü.* Kadının aybaşı durumu nedeniyle, onu ayrıca *pis* diye suçladı.

EXPRESSEN ★ Torsdagen den 27 april 1995

ISTANBUL (Expressen). De finns plötsligt överallt i Istanbul, kvinnorna i svart. De unga kvinnorna visar med sin klädsel sin politiska och religiösa tillhörighet.

Deras förebilder är Iran och Sudan.

Deras mål ett fundamentalistiskt Turkiet.

Turkiska skolflickor tvingas testa om de är oskulder

En dallrande och pinglande, beslöjad men i övrigt rätt naken magdansös – det är fortfarande kvinnobilden av Istanbul, stad mellan Europa och Asien.

I verkligheten har hon länge varit en tjej i jeans eller kortkort, intill förväxling lik en Lisa från Blomstermåla.

Men hur länge till?

För gatubilden är nu definitivt förändrad i denna jäsande jättestad med minst 13 miljoner invånare. De unga kvinnorna bär svart, helsvart: helt grön. Esra, 23, har valt detta – hon jobbar hos Istanbuls nye fundamentalistiske borgmästare, Recep Erdogan, 41.

Expressen Gazetesi - İsveç (Stokholm)

"Kızlık zarları varmı, yok mu?" diye okul yöneticileri kız öğrencileri doktora gönderiyorlarmış. İran ve Sudan örnek olacakmış Türkiye'ye!

Ülkemizi böylesine iğrenç batakhğa sürükleyenlerden *Kenan Evren,* yoksul Anadolu halkının omuzuna binerek Marmaris'teki sarayında oturuyor!

Küçük lokma ile dolmaz avurdu
Ne yaman insanı kastı kavurdu
Cihanın külünü göğe savurdu
Geçti sadarete hayvan olanlar

SEYRANİ (1807-66)

Örtügiysili kadınlar

Bu satırları yazdığımız sıralarda Radyodan, TV'den Cezayirli kadınların bütün haklarının alındığını duyduk. Bu durumda kedilerin, köpeklerin daha çok hakları var demek! Hiç değilse onların ağızları, yüzleri kapatılmıyor! *Kadınların ellerinden haklarını alanlar, onları kedi köpek düzeyinden daha aşağıya düşürenler, onları "ucube"ye çevirenler kimler biliyor musunuz? Yine kadınların dişilik örgeninden çıkan bencil erkekler! Bir erkeğin çocuk doğurduğunu gördünüz mü hiç? Bunalımlı bu erkekler, bunalımlarını yenemeyip, dişilik örgeninden çıktığı kadını zincire vuruyor!* Demek İslamlık VII. yüzyılda içine düşmüş olduğu çıkmazdan - 1400 yıldan beri- bir türlü kurtulamıyor! Dingili kırılan kağnı yol gitmez! Motoru bozuk uçak uçmaz! Dingili kırılan kağnının dingile gereği var! Motoru bozulan uçak ya onarılır ya da yeni bir motor sağlanır. Bu da olmazsa yeni bir uçağa gerek duyulur.

Kadınları kapalı perdeler, kafesler arkasında gizleyen, tepeden tırnağa örten, kapayan uluslar, dünya tarihinde en geri kalmış uluslardır! Asya Türklerinde kadın erkeğinin yanındaydı, savaşa erkekleriyle birlikte gidiyordu. Erkeğinin yanıbaşındaydı.. Usumuzu başımıza toplayalım.. VII. Yüzyıl yazıklı ilkel Arap oymaklarının düşürülmüş olduğu çukura, bataklığa bir daha düşmeyelim! Arapların kendisi bu çukurdan bir türlü kurtulamıyor!

Örtügiysili kadınlar

Anası babası İsveçli bir kadın! Dinler tanrısal olsaydı, evlenmek için din değiştirilmezdi! Dinlerin insan uydurusu olduğunu kanıtlar bu da!

Örtügiysili kadınlar

9

İslam'da Reform

Köktenci anlayıştan artakalan yaşamın anlamı eski bir kullanım! Bu anlam neye göre, kime göre? Milyarlarca yıl önce "supernova"lar patladığı zaman, insanı gözönüne alarak yaşamın anlamını düşündü mü? Köktendinci bir anlayışa kapılarak Tanrı'yı kendimize, kendi huyumuza benzettiğimiz gibi; evreni de kendi açımızdan yorumluyoruz yararlı, yararsız diye! Evrenin böyle bir tasası var mı?

Tapınaklar yıkılır, saraylar paramparça olur..
Ama bilim yaşar...

Uluğ Beg (1394 - 1449)

İslam sözcüğü *salam*'dan gelir. Barış anlamına. Buradan "İslam barış dinidir" anlamına ulaşırız. Oysa İslam sözcüğü barış anlamından çok uzak. Bu sözcük açık anlamıyla "Kendini teslim" demektir. Bu da tümden "kapütilasyon"(1) anlamında kullanılır. Bu durumda Kur'an'daki bir sözcüğün durumunu nasıl saptayacağız? Bu arada bir soru daha usumuzu zorlayıp duruyor: Muhammed kendisinin Tanrıelçisi olduğunu söyler söylemez, nasıl oldu da tümden yeni dinsel (teolojik) bir dil ortaya çıkıverdi?

Kur'an'daki sözcükler, bu sözcüklerden oluşan deyimler oldukça belirsiz, oldukça kapalı. Durum böyle olunca kesin bir anlama ulaşmak da zorlaşır. Sözcüğün gerçek anlamı nedir? Bunu saptamak da bir iş! Belirsizliği nedeniyle yakalanmayan anlamlar isteğe göre mi eğilip bükülecek? Bu da yanlış bir tutum olur.

Kur'an'da sık sık biçimsel benzerlikler kendini gösterir. Ya birbirine benzer ya da aykırı durumlar. Bir örnek:

"... Kâfirler, o inansızlar bir yana; hiç kimse bizim dediklerimizi yadsıyamaz. (Kur'an, 29, 46)

"... Zalimler, o haksızlıklar bir yana, hiç kimse dediklerimizi yadsıyamaz.." (Kur'an, 29, 48).

---

(1) İslam Lexikonet; J. B. Simonsen, Forum, 1994.

Kur'an'da *İbrani* şiirinin ekinliğine değgin bol bol örneklere rastlanır. Kimi zaman dinsel bir terim, dinsel olmayan bir anlam içinde verilir: *Kafir* sözcüğü *şükretmeyen* anlamında kullanılır (Kur'an, 26, 17). Bundan başka Kur'an'da bir bölüm sözcükler eski Arap oymağı dininden alınmıştır: *Allah, rahîm, rahmân* gibi. (B. Simonsen, age).

Muhammed'den önce kullanılan kimi Arapça sözcüklerin dönüşümü Kur'an'da oldukça ağırlık kazanır *sabır* (sabr) sözcüğü gibi. "Dayanma gücü" olarak ortaya çıkar gerçek din savaşımında. kimi dinsel terimler Yahudilerle, Hıristiyanlardan alınmıştır. *İncil* sözcüğü gibi. *Âmâna* gibi İslamlıktan önce kullanılan bu sözcük "koru" anlamında. Ama Kur'an'da Suriye Hıristiyanlarının da kullandığı anlamda yer alır. İslam sözcüğünü daha önce dinsel olmayan anlamıyla ozanlar kullanmıştır: Vazgeçmek, bırakmak anlamında. Dinsel anlamıyla "tümden kendini teslim etmek".

Dinsel belgelerin incelenmesinde sözcüklerin anlamlarıyla, onların nasıl kullanılacağının saptanması çok önemli. Metinde kullanılan biçim (uslüp), biçim gözden kaçırmamak gerekiyor. Her dinin kendine özgü amaçları, işlevleri ve bunların yazılış biçim ve biçimleri çok ilginç sonuçlar verir.

İnsan genel olarak dinsel bilgiyle başka bilgiler arasında ayrılık duymaz. Ama *bilim,* bilinmeyenleri açıklamaya başlayıp onları bir bütün gerçekliğiyle gözler önüne sergileyince bilimle kökten dinciler arasında çatışma başlıyor! Bunun nedeni, Batı'da *fundamantalist* diye ün salan köktendincilerin bilgiye değer vermemelerinden ileri gelmektedir! Ama uygulamada bu köktendinciler bilimcilere başeğip yüreklerini, böbreklerini, "gen"lerini değiştiriyorlar!

Dinler insanın kendi beyinlerine, kafalarına, inançlarına bağlı alışmış oldukları bir şey!... Dinsel inanç yoluyla insanların birbirlerini öldürmeleri öylesine ilkel, öylesine gülünç! Çünkü dinler de ortadan kalkacak bir gün! Ama insan, gene de düşünen bir hayvandır! Oysa düşünmeyen hayvan çoklukla insandan çok daha üstün!

Dinlerin; insel usun; düşlemlerinin ürünü olduğunu söylüyor, buna inanıyoruz. Toplumsal gerçekler de bu savımızı kanıtlıyor. Biri masanın ağaçtan; öbürü demirden yapılmasını söylüyor. Yapılacak masa, aynı masa! Kullanılacak gereç ayrı! Bunun için kavgaya gerek var mı? Yeter ki yapılan masa insana yarasın!

Eğer *Yahudilik,* bir insanın iyi insan olmasına, insanlığa hizmet ediyorsa; bırakın Yahudiliğe sarılsın sarılan! Eğer *Hıristiyanlık,* bir insanın iyi insan olmasına, insanlığa hizmet ediyorsa; bırakın Hıristiyanlığa sarılsın sarılan! Eğer *Müslümanlık,* bir insanın iyi insan olmasına, inanlığa hizmet ediyorsa; bırakın müslümanlığa sarılsın sarılan! Bir başka deyişle durumu şöyle açıklayalım: Bir insan hangi dinden olursa olsun; bu insan iyi insan değil, insanlık için hizmet etmiyorsa, iyi insan olamıyorsa, o insan Yahudi olmuş, Hıristiyan olmuş, Müslüman olmuş.. Hiçbir değeri yok! O zaman din ölmüştür! Kan dökmeyle din olmaz!..

Din, insel düşünceyle ortaya çıkmıştır. İnsel düşünce yoksa din de yoktur. Bana söyler misiniz? Hangi atın, eşeğin dini var? Dinin amacı da insanlara elbette iyiliği bağışlamak olacaktır. Bir din, ya da o dine bağlananlar insanlığın, insanların iyiliğini, mutluluğunu gerçekleştiremiyorsa; o din, din değildir! Nedir ya? Böyle bir din *işkence makinesi*dir! İşlevi yokolmuştur böyle bir dinin! Böyle bir din, yaşamını yitirmiştir. Varsa, ancak "mosturalık" olarak vardır!

Muhammed, Araplara şarap içirmenin günah olduğunu, içilmemesi gerektiğini söyleyip yasaklarken; "ötedünya"da Araplara, "daha leziz, daha tatlı şarap" içecekleri muştusunu verir. Burada yasak olan, orada yasak olmuyor!

Cennetteki bu şaraplar insanın başını da ağrıtmıyor. Demek bu şarapların "kalitesi" oldukça yerinde. Şarap konusunda Tanrı insanlardan çok daha ileri! Bu şarapları erkeklere *huriler* değil yalnız, gılmanlar (inci gibi oğlanlar!) da sunacakmış! Orada namuslu insanların değil yalnız, demek eşcinsellerin durumu da iyi!

Böylece Kur'an'daki şarap içme yasağı, yine *Muhammed*'in isteğiyle Cennette özgürlüğe dönüşür. Böyle bir hazırlopa kavuşan ilkel Arap oymakları; böylesi yasaklı, herşeyden yoksun bir çölde can çekişmedense, bir an önce ölüp "ötedünya"ya göçmeye çoktan hazır! Evet! Bir an önce "ötedünya"ya gitmek için en iyi bir yol

artık VII. Yüzyıl ilkel Arap oymakları için! Çölde ha deyince bulamadıklarını, çölkadınlarından çok daha güzel hurileri artık orada bulacaklar!

Yeryuvarlağında sürüp giden, olgunluğa ulaşmayan yaşam, "ötedünya"ya göçürülünce birden anlam kazanıyor! Dahası, Tanrı orada onları işitecek! Bu durum, Arap yarımadasında düşer! Çöldeki alınteri karşılığı yoksul yaşam Tanrı'nın Cennetinde "safa âlemi"ne dönüşür! Orada çalışma yok! Dert yok, keder yok, kaygı üzgü yok! Ondan sonra yan gel yat! Daya sırtını Tanrıya, Tanrı yıkılacak değil ya! Daha ister misiniz? Orada *biyolojik* yaşam "iflas" etmiştir. Dahası böyle bir yaşam 33 yaş düzeyinde tümden dondurulmuştur! Bütün gelişimle ilgili doğa yasaları altüst olmuştur!

Arabistan'da iklim oldukça terletici : 30 derece, 40 derece, 50 derece, 60 derece... Güneş altında otur, yanarsın! Kuma yumurtayı göm, beş dakika sonra ye! Düşünün, ateş yakmadan yumurtayı pişiriyorsunuz! Cennet düşlerini çölün bu kolaylıkları beslemiş olmasın?

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının bireyleri, yukarda saydığımız düşlemsel muştuları işitir işitmez elbette böyle bir durumu kaçırmak istemez! Umudunu yitirmiş, karnı aç (yağmacılık açlığın sonucu değil mi?), kadına susamış, kadınsızlıktan imanı gevremiş VII. Yüzyıl Arap oymakları için ve daha sonrakiler için bundan daha uygun, daha güzel bir yaşam olamaz! Hangi yaşam? Ötedünya yaşamı!. Umutlar kesilmesin, kırılmasın, tükenmesin diye, bir yandan "ötedünya" süslenip püslenirken; bu dünya yaşamı da biraz olsun yumuşatılıyordu. Savaşlarda ele geçirilen kadınlarla evlenebileceklerini, onları odalık olarak da alabileceklerini durmadan habire yineliyorlardı! Bir erkeğin; isterse, becerebilirse kadınları doyurabilirse dört kadınla birlikte evlenip yaşayabileceğini, hatta yabancı kadınları cariye olarak alabileceklerini yayıyorlardı kulaktan kulağa bütün kentlerde! Böylesi göz kamaştırıcı, gönül doyurucu "vaad"lerle beslenen Arap oymağı erkekleri geleceğe umutla bakıyorlardı. En iyisi Tanrıya sırtını dayamaktı!

"Herşey Tanrı'nın buyruğuyla olur" öğüdüne uyarak Tanrıelçilerinin bir dediğini iki etmediler. Anamın dediği gibi, *"kaz gelen yerden yumurta" esirgenir miydi? Bedir* ve *Uhud* savaşları böyle kazanıldı! Ele geçirilen yazıklı kadınlar da "ganimet" gibi aralarında bölüşüldü.

Esir edilen kadınlar da hemen o akşam eve götürülüyor, kiminin kocaları da karılarının gözleri önünde öldürülüyordu! Allah uğruna yapılan savaşların yolu Allah'ın Cennetine giderdi!

Humeyni on-oniki yaşlarındaki çocukların boynuna Cennet kapılarının anahtarlarını asmadı mı? Bu yazıklı çocuklar, anadan babadan uzak Irak çöllerinde Cennetin anahtarlarıyla birlikte ölüme gitmediler mi?

Duyduğuma göre İran'dan Mekke'ye gelen hacı adayları üstü açık kamyonlarla geliyorlarmış. Bir meraklı sormuş...

- Neden böyle? diye.

Yanıtı dinler misiniz?

- Bu İranlı hacı adayları Mekke'yi ziyarete giderken, Allah havadan (gökten) onları görebilirmiş. Kamyonun üstü açık olursa!

Bu yazıklı insanlarınTanrı kavramına bakın! "Herşeye kadir olan Allah", kamyonların üstü kapalı olursa, hacı adaylarının Mekke'ye geldiklerini göremezmiş! Böyle Tanrı mı olur? Yazıklar olsun! Din siyasacılarının habire sömürdüğü böylesi yazıklı insanlar işte!..

İslamlığı aşındırıp kullanılamaz duruma sokuyor köktendinciler. Üstüne çıktıkları dalı kendi elleriyle kesiyor bunlar? Böylece din de dinlikten çıkıyor. Bundan 700 yıl önce, Anadolu'nun o kargaşalı döneminde gerçekleri söylemeyi:

Ben dervişim diyenler
Hiç haram yemeyenler
Haramın yenmediği
Ele geçmeyinceymiş

onur bilen *Yunus Emre,* bu eşsiz düşünce eri, bu halk aşığı ozan hiçbir zaman *Şeriat* yanlısı olmadı. Öteden beri kız çocuklarını diri diri toprağa gömen VII. yüzyıl ilkel Arap oymaklarını yola getirmek amacıyla ve uçsuz bucaksız çölyalnızlığı sorunlarına

"merhem" olmak için Medine kökenli şeriatçılığın Anadolu'da, bütün Türkiye'de işi işlevi ne? Yazıklı insanlarımızı daha da sünepeleştirmek için mi? VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağı alışkanlıklarının biz insanlarla, Anadolu insanlarıyla ilgisi, ilişkisi ne? Din devleti özellikle şeriat temellerine oturtulmak istenen bir din devleti hiçbir çağda yönetime el uzatamaz! Günümüze değin tarihsel gerçekler de bunu kanıtlamıştır!

Köktendinciler hoşgörüden hoşlanmazlar. Konuşup tartışmayı da sevmezler bir konu üstünde. Osmanlı İmparatorluğu döneminde böyleydi, bugün de böyle! Onlar hoşgörülü olmadığı gibi, başkalarının hoşgörülü davranışlarını fırsat bilerek kötüye kullanırlar.

Köktendincilik, Türkiye için değil yalnız; bütün dünya için karanlık bir tehlike! Yeryüzü insanları barış içinde yaşamak istiyorlarsa, köktendinciliğe son verilmeli. Bu nasıl olur? İnsanın kendine gelmesiyle, kendi doğasını kazanmasıyla.. Bu durumu, din ayrılığı gözetmeden ele almak, yoluna koymak zorundayız. Böylesi kümeler için "Tanrı"nın da bir önemi yok! Ama onlar "Allah" adına her kötülüğü yaparlar. Gerçekte onlar "Allah"a inanır gözükürler, düşlemli eylemlerini gerçekleştirmek için. Örnek mi istiyorsunuz? Bugünlerde olup biten Oklohoma yıkımı? Dünkü Sivas yıkımı da böyle bir şeydi!.

Köktendincilik, bütün kara parçalarında şu ya da bu kişinin; şu ya da bu devletin değil, bir bir hepimizin sorunu! Japon sektinin yıkımı da gözler önünde! İster Türk olsun, ister Kürt olsun, ister İsveçli; ister Yunan, ister Fransız, ister İngiliz olsun... ister Amerikan.. Bu sorun hepimizin sorunu!

Hiçbir ulus, hiçbir halk donuk, katı kurallarla yönetilemez! Bu dinsel, katı kurallar bütün insanlığın başına yıkım! Bu konularda sık sık toplantılar yapılmalı, uluslararası konferanslar düzenlenmeli. Bu konuda savaşım veren yazarları, ozanları destekleyelim! Bu konuda bütün sanatçılar elbirliği etmeli... Yalnız bırakmayalım onları.. Türkiye gibi, İsveç gibi kimi ülkelerde bu aşırılara gözyumuluyor! Din siyasacıları kaş altından göz kırpıyorlar! Tehlikeyi görmek istemiyorlar.

".... Sizin asıl karılarınız Cennetteki huriler. (Kadınlara) kocalarınız bu dünyada size emanet olarak verildi.."

Kadınlar bu durumu, böyle ağır koşulları nasıl sindirecekler bilmiyorum! Yürekler acısı! Ama insanın sorası geliyor: Bu uçsuz bucaksız evrenin yaratıcısı biricik Tanrı, böyle mi konuşur?

Gençler, ergenlik döneminde iki durum arasında bocalar: Sezgileri artar, iç güdüyle dolar taşarlar; sevinçleri, üzgünleri birbirini kovalar. Öbür yandan kuşkular, ilgisizlikler, isteksizlikler birbirine karşıt iki uç arasındadır bütün gençler. Bu ikicil durum karşısında gençlerin kendi duygu, görüş ve düşünceleri de edinme, kişiliklerini bulabilme sorunu da ayrı! Toplumun baskısıyla kendi duygu ve düşünceleri de sürekli olarak çarpışma durumunda. Sağlıklı, sağlam düşüncelerle yetişen, kişiliğini koruyan gençler böyle çok yanlı bir uçurumdan kolaylıkla kurtulur. Bir başkasına yaslanmayı, destek bulmayı alışkanlık durumuna getiren gençler; karanlık, ne olduğu belli olmayan düşlemlere kendilerini kolaylıkla kaptırırlar!

Türkiye'de din örgütleri işte bu tür gençleri avlıyor! Onları durmadan *İmam Hatip* okullarına yazdırıyorlar. Bir fırsatını bulup ya da hükümet kararlarının olurlarıyla Üniversitelere sızıyorlar...

Dinler zamanla düşünceleri dondurarak katılaşmış, böylece yanlışlıklar dizgesine dönüşmüştür. Köktendinciler işte bu dindeki donmanın, katılaşmanın, usu tümden silmenin nesnel ürünü! Bunun en belirli örnekleri İslamlıkta görülmektedir. Yeryüzünde hiçbir din, İslamlık kadar böyle kör bir gidişe kendini kaptırmamıştır. Bütün suç İslamlıkta değil, İslamlığı bu gülünç duruma sokan İslam yöneticileri.

İslamlık bugün -geçmişte olduğu gibi- Hristiyağınlığın ortaçağ durumunu yaşamakta ve büyük bir hızla karanlığa doğru yol almaktadır. İnsanlara baskı yapmakla, onları öldürmekle din olmaz! Köktendincilerin neden olduğu, insanın anlayış kavramını aşan; usa, insana aykırı, gülünç davranışları, kırım ve yıkımları, İslamlığı din olmaktan çıkardığı gibi; kendini bilen ılımlı müslümanları da rahatsız ediyor!

Dinlerin de kedi yapılarına göre bir yaşam süresi var. Hiçbir din sonsuz değil! İnsanlar gibi, dinler de gelir geçer! Dinler insan yaşamının, toplumların düşlemli yansımaları. İnsanlar olmasaydı bu düşlemli yansımalar da olmayacaktı.. Dinler kendi kendilerine çözülür, dağılır, unutulur gider.

Tarihsel, bilimsel gerçekler karşısında sağlıklı bir düşünceyle kendimize gelmemiz gerek! Karalı düşlemler yaramıza ilaç olmaz! Binlerce yıldan beri de ilaç olmamıştır!.

İslamlığı katılıktan, donukluktan kurtaralım. Dogmatik saplantılar insanı hiçbir yere götürmez.. Üstelik yoksulluğa götürür. En büyük kötülük İslamlığı karanlığa yol alan bir kurum durumuna getirmek! Bu yapılıyor ülkemizde bugün!

Değişen bir evrende yaşıyoruz. Hiçbir şey değişmez değil! Olduğu gibi duran hiçbir şey yok! Kuş yuvasına uçuyor, karınca saman çöpüne koşuyor. Herşey bir devimle değişmeyle yolunu, yöntemini buluyor. İnsel değişen doğanın özü. Düşünce, din, sanat, bilim, teknik bg. İnsan beynin, doğanın yansıması, ürünü.. Tasarımlar, düşler, düşlemlerle süsleyip örgütlediğimiz *Tanrı;* kıyımla, yıkımla, öldürümle bulunmaz!

Olumlu tutum dinde en güzeli! *İslamlık için en sağlıklı, en yararlı yol yeni bir düzeltime, "reform"a gitmekle gerçekleşir.*

Tarihsel gerçeklerin de apaçık belirlediği gibi müslümanlığın kurucusunun *Arap peygamberi Muhammed* (570-632),Yahudi geleneğiyle *gnostik* yorumunu eritmiş; çağının Arap oymaklarına iki dinin özümlemesi olan bir din sunmuştur. O zaman Arapların çoğu Hıristiyandı. Neydi Muhammed'in ataları? Hıristiyandı. Kendisi neydi? Kendisi de .. Abraham'a eğilim duyuyor, onu seviyordu en çok! Tektanrısı diye! Kur'an'da *İbrahim* diye geçen bu kişinin (peygamber) tarihsel kişiliği bugün de tartışmalı!

*Muhammed'*in yaşamış olduğu kırk yılı düşünün dinden önce! İbrahim'e sevgi duyması bir yana; ya Hıristiyandı, ya dinsiz! *Paulus* (St. Paul)'la *Augustinus'*un durumlarında olduğu gibi. İsa'nın 2.5 yılı biliniyor ancak! 29 yaşına değin neydi İsa? Ya dinsizdi ya da *Yehova* dininden!

Demek *İsa* olsun, *Paulus Augustinus* olsun ya da *Muhammed..* Ne yapmış bunlar? Üstü kapalı değil, açık bir konuş-

mayla -şakası makası yok- *din değiştirmişler.*. Apaçık bir deyimle dinde bir düzeltime, "reform"a gitmişler.. Bebek doğdu nasıl olsa, adını koyalım: Kendi çağlarına göre azçok dinde bir *devrim* yapmışlar... Türkiye'de biz bu devrimi neden yapmayalım? Böylece daha önce başlanan *din konusunda Kemalist devrimi bütünleyelim.*. Biz kazanırız insanlarımızla. *Türkiye, VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının ülkesi değil!*

Düşünen bir insan olarak, hem de XX. Yüzyılın sonlarına doğru katılaşan, donuklaşan, suç işleyip dışlanan İslamlık için, İslamlığın iyiliğine, bu dinde bir *düzeltime, reforma* gidelim; bu dinde bir *devrim* yapalım diyorum! Bu önerimden daha doğal ne olabilir? Sonra ben *İsa* gibi, *Paulus, Augustinus, Muhammed gibi o değilden din değiştirme* yöntemine de başvurmuyorum! Böyle bir eylemde de bulunmuyorum. *İstediğim apaçık: Bir dinin herşeyden önce insancıl olması gerek!* Bunu içtenlikle savunuyorum... *Türkiye'ye ülkemize yakışır bir duruma koyalım İslamlığı. Düzeltimli bir değişim yapalım. Böyle bir reform, yenilik yapmak zorundayız.* Böylece hem insanlığımızı kazanır, hem de halkımızın, insanlarımızın yok yere sünepeleşmesini önlemiş oluruz! Bu *dinsel yaşam biçimini* uluslararası, evrensel, insancıl ve çağdaş uygarlığa yakışır, sevimli bir duruma dönüştürelim. Bunun için de gerek duyacağımız yardımlarını sunabilen usu başında din bilginlerimiz vardır!

İslamlıkta düzeltime gitmenin gerekliliğini duyan bir ben değil yalnız; benim gibi Anadolu'da bütün Türkiye'de milyonlarca insan var! Ben onlardan biriyim yalnız!

Arap, nasıl Türk değilse; ben de Arap değilim. Ama insan olarak din konusunda anlayışlı davranalım, birbirimize saygı gösterelim. İslamlığı, bu dini kendi ülkemizde, Türkiye'de sevimli kılalım. Araplar kendi ülkelerinde, dinleri üzerinde özgürce düşünebilirler. Buna kimse karışmaz. Ama onların gizlice başka ülkelerin din anlayışına saygı göstermeleri gerekir! Bunu yapmıyorsak, o din, din değildir! Biz Arabın dinine karışmıyoruz! Arap da Türkiye'nin dinine karışmasın! Din sözcüleri, onların yandaşları insansı, insan düşünceli bir Tanrı aradılar yıllarca, yüzyıllar boyu. İnsanın acılarına, sevinçlerine ortak olan, gece gündüz onu

gözetleyen, kara taşın üstünde kara karıncayı gören; acımızı, tatlımızı, kaygımızı, sevincimizi, yediğimiz bir lokma ekmeği, içtiğimiz bir kaşık çorbayı bizimle bölüşen... Her zaman bizimle, her yaraya merhem olan, istediğimiz zaman bir çuval altın bırakabilecek bir "Allah" düşlediler.. Ben size diyorum ki, böyle bir Tanrı, böyle bir "Allah" yok! Doğa da bize bunu söyüyor; olupbiten olaylar, olgular da milyonlarca yıldan beri... Usumuzu başımıza toplayalım!

Sözgelimi İsa "Tanrı'nın oğluyum" demiş!. Bu tümden öykü! Muhammed de bunu onaylamaz! İlk Hıristiyanlarda da böyle bir inanca rastlanmaz. Böyle bir öykü sonradan uydurulmuştur. Dağılımı önlemek amacıyla!. Genellikle her dinde din sözcüleri ya da daha sonrakiler böylesi çıkışlar yaparlar.. Zamanla bunlar o dinde inanca bürünür.

Eskiçağ Yunan söylencelerinde kimi yeryüzü yaratıklarının insanların babası olarak bir "ilah" düşünürlerdi. Ancak böyle anlatabiliyorlardı kimi yaratıkların, insanların büyüklüğünü, becerikliliğini.. Eskiçağ Yunanlıları alışkanlık duruma getirmiş oldukları böyle bir eğilimle *İsa'nın da Tanrı'nın oğlu olduğunu söylemeye başladılar.* Böylece, İsa daha sonra gelen kuşakların kafasında "Tanrı'nın oğlu" oluverdi. Alışkanlık bu ya! Biraz önce de söylediğimiz gibi, ilk Hıristiyanlarda öyle bir inanç yoktu. Daha sonraki Hıristiyan halklar da Eski çağ Yunanlılarından kalma bu *kuyruklu yalana* inanıverdiler! Nitekim Yunanlılar şaşırıp İstanbul kentinin kurucusu *Konstantin*'in de bir *İlahın oğlu olduğunu* söylerler.. Bütün Yunan söylenceleri gibi; bu da ayrıca başka bir kuyruklu yalan!

Amerika'da din araştırıcıları arasında yapılan soruşturmada (1944) yüz bilimcinin yüzü de Hıristiyan köktendincilerin tehdidine karşın, *"İsa'nın Tanrı'nın oğlu olmadığını"* kesinlikle belirlediler!

Hıristiyan Arap papazları her yerde öğüt veriyor, ölümden sonra dirilmeden "ötedünya"da sorguya çekilmekten; Cennetten, Cehennemden söz ediyorlardı. Her yerde böyle konuşmalar (vaazlar) yapılıyordu. Bu arada *Hıristiyan Nastrilerle Yakubiler, Yahudiler*, puta tapan *Sabiler;* Yunan düşüncelerini yayıyorlardı

Arap ülkelerinde. Toplumsal bir kargaşa sarmıştı Arap ülkelerini. İlkel bir yaşam sürüyor Araplar; kurbağa, çekirge .. ne buluyorlarsa çölde onu yiyorlardı. Birçok kadınlarla evlenen Araplar, durmadan çocuk yapıyorlar -günümüzde olduğu gibi- günümüzden ayrımlı olarak *kız çocuklarını da diri diri toprağa gömerek öldürüyorlardı!*

Muhammed'in bu dinsel, sınıfsal devleti Medine'de Yunan Sitedevletlerini andıran biçimde kent-devleti olarak kuruldu. Görüldüğü gibi *İslamlık, siyasal bir yapı* taşır.

İslam'da reforma giderken bir *bütüne* ulaşmak gerekiyor. Evren nasıl bir bütünü simgeliyorsa, müslümanlara seslenen Kur'an'ın sözleri de bütüne ulaşması gerek. Bütünden ne anlıyoruz? Ne demek bütün?

İslam'da birbirini tutmazlıklar, evrenin oluşumuna aykırı olduğu gibi, insel düşünceye de aykırı. Yalnız bu mu? Bütünü özümleyen anlam ve kavramlara da aykırı düşüyor. İnsanı özümleyen değişimli bir bütün. Yeniliklere açık bir bütün. Nitekim tasarımlanan, düşlemlenen tanrısal güç de böyle değişimli bir bütünü simgeler. Değişimli ya da değişgen sözcükleri karşısında şaşırmayalım. Gelişim evrende, doğada değişkenliklerin bütünü. Doğada herşey, her canlı değişgenliklerin bütünü açılır. Bir dini özümleyen "kutsal" bir kitap da değişgen bir bütünü kapsaması gerekir.

Değişgen bütünü, çok yalın bir örnekle okuyucularıma şöyle anlatabilirim: Bir *elma* düşünün. Bu elma ancak, tadıyla, içerdiği özle; buna benzer daha çeşitli özellikler, niteliklere bir *bütün* oluşturmaktadır. Bu bütün milyonlarca değişgenliklerin ürünü. İşte bu doğal bütün, elmada kimliğini bulur. Elmanın kimliği elmanın kendisi!

Demek istediğim şu ki, elmanın özünde, elmanın kimliğini bozacak aykırılıklar, tutmazlıklar yok! Olursa, elma elmalıktan çıkar! Tıpkı bunun gibi insanlara seslendiği savunulan, *Mekke ve çevresindeki Araplara Kur'an'da birbirine aykırı; "Allah"a, insana aykırı anlamları, öldürüm sahnelerini içeren bölümleri, tgözden geçirerek yeniden yorumlanması gerekir.* Bunu yapabilecek, bu mutlu görevi omuzuna yüklenebilecek değerli, güvenilir din adamlarımız olduğuna inanıyorum.

Halife Osman, her nasılsa 1400 yıl önce bunun gereğini duymuş. Kur'an'ın yarısından çoğunu yakmış. Kur'an tanrısal olsaydı, onu yakmayı kimse göze alamazdı! Demek onları Durumu bütün ayrıntılarıyla kimse bilmiyor. Halife Osman ve yandaşları, sorumluluklarını duyarak bu konuda yeterli açıklama yapmamışlar.

Ama ne de olsa, ilkel de olsa; demek Halife Osman bir düzeltimin, reformun gereğini duymuş. Nerede? Hem de bu dinin ortaya çıktığı topraklar üstünde! Başka halklara, uluslara zorla, öldürümle onaylatılan VII. Yüzyıl ilkel Arap yaşam biçimini içeren bir dinde Türkiye'de, kendi ülkemizde neden reforma, bir düzeltime gitmeyeceğiz? Üstelik zorla şırınga edilen Anadolu halkının dili de başka! Dili Arapça olmayan halklar Kur'an okursa, Allah'a karşı gelmiş olur. Kur'anda yeri var! Çünkü Allah onların diliyle Kur'an göndermemiştir!

Bize öyle geliyor ki Halife Osman'ın çalışmaları, düzeltim atılımları oldukça ivediye getirilmiş. Kur'an'daki birbirini tutmazlıklar da bunu kanıtlıyor. Bir "Allah" yapmayacağına, yanlış yapmaması gerektiğine göre; bu yanlışlar VII. Yüzyılın ilkel Arap oymaklarını yola getirmek amacıyla ivediyle, düşünmeden yapılan insel yanlışlardır. Bunlar sanıldığı gibi tanrısal yanlışlar değildir!

Gerçekte Kur'an'da yer alan bölümler, tümceler VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağına seslenmek, bunları onlara bildirmek için düzenlenmiştir. Bunları düzenleyen de Muhammed'in kendisi! Bir örneklemeyle kız çocuklarını toprağa diri diri gömerek öldürmek geleneği... Böylesi çirkin alışkanlıklardan Arapları vazgeçirmek gerekti. Böylesi derinlemesine yaralar açan alışkanlıkları ortadan kaldırmak için onları bir güçle "Allah"la tehdit etmek etkisini gösteriyordu. İlkel Arap oymakları yumuşak öğütleri hiçbir zaman dinlemiyorlardı. Yapmayın, etmeyin, böyle bir şey insanlığa aykırı demek de boşunaydı! Kendisinden önceki peygamberler de azçok böyle yapmışlardı!

Bir Muhammed değil, bütün din sözcüleri çağlarının insanları! Ancak o insanların düzeyinde yola getirme yöntemleri bulabilirlerdi. Onlar çağlarının ilkel insanlarına, söz dinlemez oymaklara seslenmişlerdir. Onlar din sözcülerinin çağa uygun öğütlerini dinlemeyince geleneklerle pekiştirilen tanrıları bu halklara anlatmaya

başladılar.. Din kitaplarındaki sözlerin, konuşmaların, anlamların, bölüm ve tümcelerin çağımız insanına, düşüncesine, uygarlığına ters düşmesinin bütün nedenleri bunlar!

Bir zamanlar sedir ağaçlarıyla kaplı toprakların bugün çölleştiğini görüyoruz. Neden? Çünkü birkaç bin yıl önce iklim yeterliydi o bölgede. İklim değişikliği nedeniyle sedir ağaçları yetişemez duruma geldi. Dinler de öyle. Değişmek zorunda, bu da olmazsa yokolmak zorunda!

Bir gün gelecek yeryuvarlağı insan yaşamına (bütün canlıların da) uygun koşulları yitirecek. Ya da başka bir nedenle insan da yeryüzünden silinecek.. Koşullar elvermeyince varolan yaşam ortadan kalkar. Doğanın *sorumluluk* gibi başağrısı yok!

Bütün din kitapları, varlığı hiçbir zaman kanıtlanmayan "Tanrı kitapları" olarak gösterilir. Kur'an da öyle! Oysa Muhammed zamanında kitaplaşmış bir Kur'an yoktu. Allah bu kitabı 22 yılda bütünledi deniliyor. "Ol" deyince evreni yaradan "Allah", çoğu öykülerden oluşan 600 sayfalık kitabı ancak 22 yılda bütünlemiş.. Yahudilik de, Hıristiyanlık da göksel değil! Söylenceler Kur'an'a bu dinlerden aktarıldı.

Tevrat'ın ilk örneklerinde araştırmalar, düzeltmeler XIX. Yüzyıl ortalarında yapıldı. Mısır, Mezopotamya, Basra Körfezi çevresinde yapılan kazılarda bilimi, sanatı, yazını içeren bir uygarlık ortaya çıkarıldı aynı zamanda. *Taşlar ve tabletlerdeki yazıların, Tevrat'taki İsrail öykülerine kaynak olduğu da öğrenildi.* Böylece *evrenin yaratıcısı, Cennetteki yasak meyve, Tufan öyküsü, Babil Kulesi* bu *tabletlerden Tevrat öykülerine* geçtiği anlaşılmış oldu.

Tevrat (Kitab-ı Mukaddes) metinleri üzerinde yeni bir araştırma yöntemi uygulandı *Eichhron* ile. XVIII. Yüzyılın sonunda ozan ve düşünbilimci *Herder* yapıtlarında, *Mezamir kitabının çeşitli peygamberlerin şiirlerinden oluştuğunu* kanıtladıktan başka, gene *Süleyman Peygamber*'in *neşideler Neşidesi*'nin de sevi (aşk) şiirleri olduğunu belirledi. *Kur'an'ın göksel kitap olduğu, göksel kitaplar olmayan Tevrat'tan, İncil'den alınan, aktarılan öykülerle kanıtlanmaya çalışılıyor! (Bkz. Tanrılar Neyi Yarattı, s. 68-94, Berfin Y. İst 1994).*

İslamlık ayrı bir yapı oluşturuyor, ayrı yaşam biçimine açılıyor Türkiye'de. Çağdaş olmayan bir yapıya yöneliyor; dili ayrı, halkı apayrı topluluklar içinde. Dinle halk bütün çağlar boyunca yabancı birbirine! Bu çağdışı yapılanma, çığ gibi gelişmekte olan bilimsel ve teknik ilerlemeleri hiçe sayarcasına gerçek dünyanın karşısında bir "hayal" dünyası çıkararak halk bir yandan uyutulurken, öte yandan hımbıllaştırılıyor! Bu da bütün Anadolu insanına, bütün Türkiye'ye onaylatılmak isteniyor! Bilimsel gelişmelere, çağdaş düşünceler değer veren halk hiçe sayılmak isteniyor!

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağının dondurulmuş düşlemleri, görüşleri, davranışları, kısaca bütün ilkel yaşam biçimleri nasıl olur da XX. Yüzyıl sonlarının kapalı, ters düşen dinsel bunalımlı davranışlar, hem de yaşam biçimi olarak halkımıza, Anadolu insanına şırınga etmeye çalışılıyor?

Osmanlı İmparatorluğu'nun birbirinden uzak, çok geniş alanlara yayılımı nedeniyle de uzlaşmayan durumları vardı. Osmanlı dizgesi ekinsel değişimler, yaratıcı etkinlikler alanında da büyük bir rol oynamadı. İmparatorluğun son birkaç yüzyılında da dinsel güçlerin etkisiyle de her çeşit yeniliğe karşı çıktı. Savunmasını üzerine aldığı, omuzuna yüklendiği *din,* ileriye atacağı her adımı engelledi. Geri kalmışlık Osmanlıların son üçyüz yılında gözle görülür duruma geldi. Aklı başında hiçbir devlet kendi ayaklarını kendi eliyle kesmez!.

Osmanlıyız
bin şanlıyız

benzeri türküler de bu geri kalmışlığın avuntusu oldu! Daha sonra da İslam dünyası çağdaşlıktan, çağdaş uygarlıktan uzak kalarak kendi içine gömülüverdi Osmanlılar da! Töresel bir soyutlanma!

Viyana kuşatmasında Osmanlıların başarısızlığına neden olan etkenler kısaca:

a) Avrupa'nın yeni uyanan bilinçliliği,
b) İslam tehlikesi,
c) Osmanlıların modern savaşlara ayak uyduramaması,
d) Daha sonraki yüzyıllarda Osmanlıların dine köle olması ve her çeşit yeniliğe karı şeyhülislamlara "fetva" verdirmesi!..

Oysa Kur'an'ın ilkelerinden biri de "us"a dayanmak olmalıydı! İslam yöneticileri bu temel ilkelere bir bir "ihanet" ettiler:

> *"...Tanrı halkın talihini boşuna değiştirmez, halk kendi usumuzu değiştirmeden önce" (Kur'an XII, 12).*

İslamlığa sarılanlar "tanrısal esinler"in temel gerekliliğine başkaldırmışlar, doğru yoldan sapmışlardı.

İslamın katı kurallarına sarılanlar, İslamlığa en çok kötülük edenlerdir! Dinler, mutluluğu getirmek için oluşturuldu insanlara. Onlar acı vermek, onları yaşamında bile Cehenneme sokmak için değil! Kur'an'da sözü edilen *Cehennem anlatıları,* ağlatıları gerçekte üstünde yaşadığımız yer yuvarlağında sürüp gitmektedir. Bundan daha beter *Cehennem* olur mu? Kur'an'da yazılanlar da, genellikle Muhammed'in Mekke ve Medine kentlerinin çevresindeki gördükleridir!

Bir yılan bir kurbağayı, *"buraya gelmek günahtır" d*iye yutmaz; karnı aç olduğu için yutar! Demek istediğimiz şu ki, yılan bile doğanın doğrultusunu izler, ona göre uygular davranışlarını! Ne yazık ki biz insanlar yılan kadar sağduyulu, hoşgörülü olamadık!

Prof Ernest Renan (1823-1892), *Sorbon*'da yapmış olduğu bir konuşmada (29 Mart 1883), "bilimsel düşünceyle İslamlık arasındaki ilişki" sorununu ele alarak, *"İslam dininin baskıcı bir yönetim"* olduğunu belirlemiştir. Bu konuşma *Journal Débat*'da yayımlanınca, yenilikçi düşünür *Cemalettin'i Afgani'yle Renan* arasında açık tartışmalara yol açıldı(2).

Afgani, yanıtında müslümanların töresel, ekinsel durumları üzerine sayısız eleştirilere uğrayacağını önceden söylediğini açıkladı.

Kur'an'ı yeni bir yorumla Türkiye'ye, Anadolu insanına, çağdaş insana yakışır; sevimli, okunur bir duruma dönüştürülmeli... Anla-

---

(2) Journal des Débats, 18, 19 Mayıs 1883.

şılmayan bir dille ezberlemek, Kur'an okumak değil; doğrudan doğruya inanılan "Allah"ı kandırmak, düpedüz O'nu iğdiş etmektir!

Kur'an'ın gerçekten okunabilmesi için böyle yapıcı bir *reform, düzeltim* yapılmalı! Böylece hem inanılan "Allah"ı, hem de halkı boş yere aldatmamış oluruz. Böyle bir yenilik, böyle bir düzeltim, töresine bağlı Anadolu halkı için de gerekli..

Doğadan örnek alalım! *Doğa her an yeniliyor kendini!* İnsan bedeni doğumdan ölüme değin her an yeniliyor kendini! Ölen hücreler yerini yeni hücrelerle değiştiriyor. Dahası, yılan gömlek değiştiriyor! Anası ölen fil yavrusu, anasının öldüğünü anlar anlamaz, başka bir fil sürüsüne gidiyor! Doğa durmadan çabalıyor. Arı balını çiçekten çiçeğe topluyor! Doğanın ürünü olan insan da imgelemleriyle oluşturduğu dinsel öğütleri zamana ve yerine göre düzenlemek zorunda! Hayvanlar yeniliyor durumlarını da, insanlar neden yenilemesin?

İnsan, gereksinim duyduğu dinsel kitabı kendi koşullarına göre tartar, ölçer biçer, bir karara varır. Bu onun en doğal durumu! Çöl giysileri kutuplarda giyilemez. Kutupların giysileri de çölde giyilemez! Doğanın ussal doğrultusu budur!

1400 yıldan beri bağnazlıklar birbirini kovaladı dinler arasında yalnız İslamlıkta köklü bir düzeltime gidilmedi. Dine körü körüne bağlananlar, bağlandıkları bu dine *"ihanet"* ettiklerini, hâlâ da ihanete devam ettiklerini bir türlü onaylamak istemiyorlar! Onların çıkmazları işte burada! Onların gereksiz "inatları, ihanetleri" kendilerini, yandaşlarını günümüz uçurumuna sürükledi. Nedir bu uçurum? Onların en büyük uçurumu, din nedir onu bilmemeleri! Ya da bilmezlikten gelmeleri! Bağnazlar, köktendinciler bir yandan İslamlık derken; öbür yandan öldürümleri, kıyımlarıyla sayısız suç işliyorlar hem de XX. Yüzyılın sonlarına doğru! "Allah" diye sarıldıkları "Allah"ı da kendi suçlarına ortak ediyorlar! Yaralanan, kanayan din delik deşik edilmiştir! Suçlarla, kıyım yıkımlarla, öldürümlerle delik deşik edilen İslamlık böylece kimliğini de yitir-

miştir. Kendilerine yardım etmek için durumları bütün çıplaklığıyla sergilemeye çalışıyoruz. *"Bu budur"* diyoruz.

Halkı doğal yaşamından soyutlamak, doğaya aykırı bir tutum! Doğaya aykırı durumları doğa kendiliğinden dışlayıp duruyor! Bunu gözlerimizle görüyor, gözlemliyor; usumuzla kavrıyor, anlıyoruz! Bütün olumlu yol göstermelerimize karşın; iyi niyetle, İslamlığın yararına yaklaşmayanlar, dine *kendileri düşmanlık ediyorlar!* Gene de yol açık: Dinin katı kurallarına bağlanmak isteyenler Suudi Arabistan'a ya da İran'a gidebilirler! Kim engel oluyor onlara? Hiç kimse! Hem orada *sevgilileri şeriata* da kavuşturlar. Bundan daha güzel "müjde" olur mu?

VII. Yüzyıl İlkel arap oymaklarını yola getirme düşlemleriyle kalıplaşan din, bilimin ardından yetişemiyor, aykırı düşüyor büsbütün XX. Yüzyıl yaşamına. Musevilikte de, İsevilikte de bugün, bireylerin düşünce ve görüşlerinden ötürü baskıya, kıyıma gidilmiyor. Kitaplar yargılığa verilip yakılmıyor! Din sevgiye doğal olana dayatılırsa yaşamına kavuşur. Değilse, aşınır ve kullanılamaz, uygulanamaz! Din kendi kendini dışlar bu durumda. İslamlık kendi kendine dışlanır. Yeryüzünde olup bitenler de bunu kanıtlıyor. Aklı başında din adamlarımız var. Onlar Kur'an'da, dinde böyle bir yoruma, reforma gidebilirler. Çeşitli alanlarda yetişmiş bilimcilerimiz de bu konuda yardımcı olabilirler. Üzerinde yaşadığımız Türkiye böylece koyu karanlığa, karanlık bir uçuruma düşmekten kurtulur! İnsanlığın da sağduyusuna uygun böyle bir öneri!..

Yeryuvarlağının neresinde olursa olsun, bir ülkeyi tek başına bir insan kurtaramaz. O ülkenin insanları kurtarır. Usumuzu başımıza toplayalım ve bu gerçeğin bilincine varalım! *İnsan, din için yaratılmadı. Yaşamın acılarını yumuşatmak amacıyla dini yaratan insanın kendisi. Hiçbir din gökten inmedi.* Bu gerçeği böylece bilelim ve *"Allah'ım bir çuval altın bırak, hamal parasını da ayrı bırak"* benzeri boş avuntulara dalmayalım! Değilse yaşamın ağırlığı yerden yere sürükler bizi! Din bugün Türkiye'de, Anadolu'da insanlarımıza bir çeşit işkence makinesi olmuştur.

Dini, işkence makinesi olmaktan kurtaralım! Bu, insanlığını duyan hepimizin boyun borcu! Boynumuz kesile kesile, kellemiz uçurula uçurula bu dine girmek zorunda kaldık. Hiç değilse sırtımıza vurula vurula bu dini onaralım. Hep birlikte elele verelim. Böyle yapmazsak bu durum düzelmez! Ortaçağın karanlığına yuvarlanır gideriz! Gerçekleri söylemek çok acı verir. Biliyorum bunu. Ama karanlıklardan kurtulmak için aydınlığa yüzümüzü çevirmemiz gerekir.

Bir örnek: Kadınlarımızın yazıklı durumlarına bakın! Kara örtüler içinde insanlığımızın yüzkarası oluyor. Daha doğrusu onlar bu yüzkaralığına zorlanıyor! Bu bir işkence değil midir? Kimi kocalar karısını "tehdit" ediyor "kapanmazsan boşanırım" diye. Bu bir işkence makinesi değil midir? Bir yanda Radyo, TV, Cep telefonları, elektronik araçlar; öte yanda kirpiklerinin ucuna kadar örtülere gömülüp saklanmalar. İnsan, insanlığından utanıyor, Türkiye'miz, ülkemiz böyle bir "ucubeliğe" nasıl sürüklendi diye!

Dut ağacında tırtıllar böyle yapmıyor! Solucanlar eylemlerinin ne olduğunu çok iyi biliyorlar! Erkek maymun, dişi maymunu zorlamıyor kapanması için! İnsan maymun, içinde yaşamış olduğu ışıklı dünyaya karşı dişilerini kapatıyor! İlkel değil mi bu durum?

Kur'an'da anılan esinlerin, insanın bilmesi gereken herşeyi içerdiği söyleniyor! Bu savlar tutunamaz hiçbir zaman gerçekler karşısında! Çünkü doğanın gerçekleri bu savların karşısına çıkıyor her zaman!

Bir de şu var: Kur'an'da hükümler dinsel değerlendirmeler biçiminde işliyor! İslamlıkta zor kullanma, demek gerekse başa geçmenin, "iktidar"ı ele geçirmenin tek yöntemi oluyor! Böyle bir durum da "Allah" diye önümüze sürülen gerçek tanrı kavramına ters düşüyor! Örneğin *İslamlıkta son üç halife de öldürülür. Her yanda kan kokusu duruma egemen olur! Din, kan akıtmayla gelişir.* Böyle mi olmalı?

Son üç halifenin de öldürülmesi, halifelik konusunda "iktidar savaşı" olduğunu açıkça belirleyip kanıtlıyor. İlk yüzyılda Arap İslam dünyası Semerkand'dan Andalouse'a yayıldı. VII. Yüzyıldan

kalma Arap metinleri incelendiğinde, çağın tartışmalarının *töresel-dinsel olduğu, ussal olmadığı* kolayca anlaşılır. Dilin kendisi de üstelik arıduru, kesin değil; ikili ya da çok anlamları birden kapsar.. Dilin yapısı da bir ve tek anlama değil; çok anlama elverişli.. Böylece Kur'an'ın kapalılığı dilin yapısına değin olmasına karşı; köktendinciler kurnazlık edip bundan bile yararlanmaya çalışıyorlar!

Dil, kesinlikten uzak olunca söylemek istenen de anlamını tam veremiyordu. Kur'an'da olaylar, olgular içinde bulunduğumuz yaşamın dışına aktarılır. Eylemler, kararlar da! Gerçek yaşam; görülen, duyulan, yaşanılan herşey; elle tutulamayan, gözle görülemeyen, bilinemeyen "ötedünya"ya aktarılır.

Gerçekte *Arap peygmberi Muhammed* zamanında Araplar; ufak oymaklar (klan, kabile) durumunda yaşıyorlardı. Küme dayanışmaları da bir çözüme ulaşamıyordu çoklayın! Bir oymak "tanrı karar verir her şeye" anlamına bağlı olarak sık sık komşu oymaklarla kavga ediyor, dövüşüyor, savaşıyordu. Ne için? "Tanrı hakkını" savunmak için! Bu deyim İslamlıkta genellikle, İslamın katı kurallarına bağlı "Ortodoks topluluğu"ndan ayrılanlar için kullanılır. Bir bir her Arap'ın belli katı kurallara başeğmesi istenirdi! Daha önceleri de vurguladığımız gibi Anadolu halkı hiçbir zaman verilen, belli dinsel kuralların insanı olmadı. Körü körüne bağlı kalmadı birşeye hiçbir zaman! Anadolu halkı doğadaki nesnel yaşamına bakar, ona önem verir.

Aydın kişi, yazar *Ali Dündar*'ın bir mektubunda (Ankara, 14 Temmuz 1994) bize açıkladığı gibi Türkiye'de laiklik sürecinin başladığı yıllarda (1930'larda) *Atatürk*'le görüşen ve Türkiye'de insanların müslüman olduğunu, bu yüzden laikliği nasıl benimseyeeklerini soran Fransız gazeteci *Emile Ludvig*'e şu yanıtı verir *Atatürk:*

"- Yook, der Türk halkı hiçbir zaman ortodoks müslüman olmadı. Biz henüz bir köylü toplumuyuz. Köylülerimiz herşeyden önce tabiatı takdis ederler. Onlar için tabiat kutsaldır..."

İslamlıkta inan ve eylemler konusunda İslam uzmanları inan koşullarının tanrıca yazılmış olduğunu belirlerken; böyle bir durumun *ne zaman, nerede* ve *nasıl* olduğunu açıklamaya gerek duymadan okuyucuların karşısına çıkarlar. Okuyucu da zamanla bu duruma alıştırılır. Bu kez, kimi dinsel eğilimli okuyucular da *yer, tarih, neden* ve *nasıl* durumları üzerine hiçbir şey sormadan dinsel yazıları okumayı sürdürürler dinsel yöneticilerinin istekleriyle.

Gerçek yaşamın koşullarına uygun olarak çocuk büyüdükçe, giysiler de biçim değiştirir. İnsan geliştikçe, gelişen insana göre -hiç düşünmeden- 1400 yıl öncesinin giysileri inatla, zorbalıkla giydirilir! Olmazsa bu inat, bu katı dikbaşlılık bireyleri tek tek öldürmeyi bir hak olarak ileri sürer! Bu mu din?.

Bir daha söyleyelim: Yılan gömlek değiştirir zamana ve yerine göre! Bu din yöneticileri dinsel arenada bireylerin gömlek değiştirmesini yasaklarlar! Irmak yatağını dar bulursa, genişletmeye bakar. Buğu sığmadığı kazanı; kapalıysa çatır çatır çatlatır. Güneşini, suyunu, havasını alan tomurcuk açılır! Dinin katı kurallarına kendilerini köle edenler; su olsun, ama akmasın diyorlar. Güneş olsun ama ışıtmasın diyorlar!

Düşünen insanın düşünmesini istemiyorlar, dinsel doğmalarla boğmak istiyorlar. Dondurulan düşünce tohum vermez, kısırlaşır..

Dinsel eylemler böylece doğal eylemlere, doğanın gelişim doğrultusuyla çatışır. Bu çatışmanın ussal eleştirisi yapılmaz! Köktendinciler minderden kaçan güreşçiler gibidir! Onlar sıkışınca dinsel doğmalarla ılımlı müslümanların karşısına çıkarlar. Hem de hiçbir temele dayanmayan kendi özel kanıtlarıyla: "Yaradan öyle istedi" gibilerden. Böyle bir durumun *nerede, ne zaman* ve *nasıl* istendiği de belli değil!

İnanmayanlara çeşitli dönemlerde, çeşitli cezalar uygulanmak istenir. Ama hangisi daha gerçek bir ceza durumudur, pek belli olmaz! Bu konuda da hiçbir açıklığa kavuşulmaz. Bir örneklemeyle *Abbasiler* döneminde bu konuda çeşitli çözüm yolları arandı. Bunlardan biri de inanmayanların geçici olarak Cehenneme

gönderilmesiydi. Demek "Yaradan" bu konularda da hiçbir şey söylememiş. Ya da üstü kapalı geçmiş?.

Mu'teziler de ikisi arası bir durumda karar kılar. İnanan kişi ağır bir suçu işlerse, ne inanlı olur ne de inansız! X. Yüzyılda *Sunniler*'in inancı üzerine saptanır cezalar. Suç işleyen bu suç nedeniyle pişman olmalıdır. Tövbe etmelidir. Bütün bunlar gösteriyor ki, insanlar dini kendileri biçimlemişler, sonra tuzağı kendileri kurmuşlar, daha sonra da bu tuzağa kendileri düşmüşler!

Bu arada Yunan düşün bilimi doğrudan ya da dolaylı yollarla Arap-İslam dünyasına ulaşmaya başlar. Yapıtların çevirisi etkisini gösterir. Halife *Me'mun* (813-833) döneminde çeviri çalışmaları hızlanır. IX. ve X. Yüzyıllarda düşünbilimsel gelenekler Ortadoğu'ya yayılmaya, Arapça olarak okumaya başlar. Yunan ve Suriye aydınları merkezi, İslamlığın yayılımından önce Hıristiyanlarca yönetildi. Bu merkezlerden birkaçı: *Edessa, Nisibin, Cundişapır, Antakya, Harran bg.*

Böylece Hıristiyan öğretisi buralardan yayılarak insanların davranışlarını, anlayışlarını ve "sonsuz bilgi" üzerine kurguları törel, estetik ve ussal bakımdan biçimleyip etkiledi. İnsel davranışlara ölçü olarak kullanılan ve Kur'an'da geçen ortayol (vasat) deyimi halkın inan bağını simgeleyen uygun kavramlardna *Aristo* düşünbilimde de vardı. Böylelikle Arap törecileri ister istemez Aristo düşüncesiyle ilişki kurmuş oldular! Onlara öykündüler!

Yukardan beri açıklamaya çalıştığımız örneklerden, kolayca anlaşıldığı gibi, alacağımız dersler var! Bütün bunlar açıkça gösteriyor ki, İslamlıkta bir *düzeltime* (reforma) gidilmez benzeri yasaklar tarihsel olarak da geçerli değil! Nitekim İslamlıkta, bu dinin kapsamı üzerine en az 1200 yıl önce; dinsel dünyaya açılan iyicil niteliğiyle kadınlara eşitlik hakkını tanıyan Aleviler, ilerici böyle bir düzeltimi başarıyla yapmışlar. Alevilik bugün Türkiye'de insanlarımızın yüzakı olarak yaşamını sürdürüyor. İleriye atılan her adımı destekliyoruz. Sanatın, güzelliğin, iyiliğin, iyi insan olmanın, kadına saygı göstermenin simgesi bugün Alevilik.

Unutmayalım: Türk ve Kürt Alevileridir Türkiye'nin dış ülkelere karşı onurunu sürdüren.. Türkiye'de bugün 20 milyonu aşkın Alevi var. Onlara saygı duyuyorum, ülkemizde ilericiliği bütün çağlar boyunca destekledikleri için...

Bütün dinler alışkanlık durumuna gelen gelenekler, görenekler bütünü. Bunlar da eskiçağlardan beri süregelen toplumsal olaylar, olgularla (araya doğa yıkımları da karışır) beslenir.

Alışageldiğimiz yanlışlıkları düzeltebiliriz. Bu nasıl olur? Bir örnek vereyim: "Dünya kaplumbağanın üstünde duruyor" yanlışını, *dünya uzayda yüzüyor* doğrusuyla düzeltebiliriz. Bunu insanlarımıza öğretelim! Bu hiç de zor birşey değil! İlkini öğrenen o yazıklı insana öyle öğrettiler. Neden? Onu uyutmak ve sömürmek için. Gerçekte bu çeşit yazıklı insanlarımız bugün Anadolu'da sömürülüp duruyor. Onları kurtaralım! Örnek olarak verdiğimiz, *dünya uzayda yüzüyor* tümcesi bilimsel olarak da doğrudur...

Günümüzden 2500 yıl önce, Ay'a Tanrı gözüyle bakılıyor, halk onu Tanrı biliyordu. Çağın aydın kişisi Demokrit; bu çocuksu inanca gülüyor, usuna güvenerek şöyle diyordu:

> *"- Şaşarım aklınıza! Ay'ı Tanrı sanıyorsunuz! Bir gün gelecek onun çapur, çirkin yüzü görülüp anlaşılacak! Ay'daki lekeler mi? Bunlar yüksek dağların gölgeleri ve derin vadileridir.."*

Gerçekten de böyle olduğu da 1969'da Ay'a ayak basan uzay adamları *Armstrong* ile *Aldrin* gözleriyle gördüler. Otuz kilo ay toprağıyla yeryüzüne döndüler. Bilimsel çalışmaların sonucu bu! Biz yine konumuza dönelim!

Hiçbir şey değişmez değildir! Durumlara göre düşünceler de değişir. Bu gerçeği yadsıyabilir misiniz? Herşey değişir. Değişenler yanlışa yönelmişse düzeltilebilir. Doğru diye yapıştırılan yanlışları sıyırıp atmak gerek! Atlar önüne çıkan

engelleri atlayıp geçmiyorlar mı? Biz insanlar, yanlışları usumuza vurarak neden düzeltmeyelim? Yüzyıllar boyunca yanlışlar düzeltilerek günümüz uygarlığına ulaşılmıştır! Öyle olmuştur!

Öğrenilen, öğretilen *Yunan* düşününün önce *Suriye,* sonra *Arap* girişimi bir çeşit *Yunan-Semitik* bilim kuramlarını içeriyordu. Öyle ki bütün bu karışımlı, alaşımlı, alacalı durumları İslamlığın; *Platonculuğu, Aristoculuğu, Stoacılığı, Epikürcülüğü, Ptagorculuğu, Hermetciliği, Zarathuştracılığı, Maniciliği,* eski *Samiciliği* ve *Yahudi-Hristiyan* esinlerini de içeriyordu! İslamlık nerde kaldı?

Böylece Arap düşünürleri daha başlangıçta dışardan etkiye, etkilenmeye olağan gözle bakmışlardır. *Kur'an'da* geçen sözcük ve deyimlerin ışığında, ekinsel gelenekler çok eski çağlardan günümüze göçürülmüştü:. Daha önceki yazılı metinlerin rolü büyük bunda! Ama her öğreti okulu kendine özgü biçimleriyle yazılı metinler üzerinde kimi değiştirmelere, onarımlara gitmiştir!

Yunan metinlerinin halk arasında yayılımı, Arap düşün tarihini nasıl biçimlendirdiği incelenmeye değer Bu anadil Arapçasının, kaynak dil Yunancadan nasıl bir kavram dizgesi oluşturduğunu göstermeye yeter! Çeviri çalışmaları iki bakımdan çok önemliydi: Birincisi bu çeviricilerin Hıristiyan olması ve ikincisi İslam aydınları için çalışmaları..

Mu'tezilerin, Kur'an üzerine önermiş olduğu kavramları onaylamadığı nedeniyle *İbn Hanbal* (Ölm. 855)'a işkence edildi! Uscularla gelenekciler arasında böylesi uzun sürecek olan çekişmelerin, çatışmaların daha başlangıcıydı. İlk ünlü Arap düşünbilimcisi *Al Kindi* (Ölm. 870), evrenin (dünyanın) *hiçten* (ex-nihilio) *yaratılmış olduğunu* ve insanın ortaya çıktığını ileri sürüyor. Öte yandan Tanrı esinleri destekler ve Mu'tezilerin yorum yöntemini kullanır. Onun için düşünbilim (felsefe) vazgeçilmez bir bilimdir.

Arap düşün tarihi tekbaşına değil; başlangıçtan beri Arap, İran ve Yunan eskiçağına dayalı Arapça diliyle karışık bir kültürle

yönetildi. Köktencilik çeşitli gizemsel simgelerdi. Kur'an da Arap peygamberi Muhammed'in esinleriyle birlikte, çeşitli kültürlerin yardımıyla oluşturuldu. Arap yaşam biçimi Kur'an'a geçirildi.

Başlangıçta insan, Tanrı'yı yarattı. Böyle bir tanrı herşeyin nedeni, her şeyin egemeniydi. Öylesine yüksek, öylesine üstündü her şeyden! Bu *soyut* yaratıcı daha çok dayanamadı. Hiç değilse düşüncede, tasarımlarda insana yakın olması düşünüldü.

Din, insanlık kadar eski! Sanat gibi, din de yaşamın anlamını araştırıp sormaya, varlığın gizini bulmaya çalıştı. Tanrıyı bilmem ama, insanın elinden hiç bir şey kurtulamazdı! *Voltaire* gibi de yorumlayabiliriz: "Tanrı bulunmasaydı, insan O'nu yaratmak zorunda kalacaktı". Nitekim bu zorunluklarla Tanrı ve tanrılar yaratıldı, hem de 300 000 000!.

İnsan, tarih boyunca binlerce, milyonlarca yıl tanrılarını yarattı. Bir dinsel düşünce sona erince, onun yerini başka bir dinsel düşünce aldı..

Tanrı günümüzde, Batı ülkelerinin insanından, insan yaşamından yavaş yavaş sıyrılmaktadır. Bilim, bilimsel teknik gözle görülür, elle tutulur gelişimlerini sürdürüp durmaktadır. Böylece doğa bilimleri; fiziksel, özdeksel dünyadan öğrene gelmiş olduğu uygarlıklara damgasını vurdu. Her şeyin gizemi yavaş yavaş açıklanmaya başladı. Bu da doğa bilimlerinin görevi. Örnek olarak evrenin kökeni üzerine ussal açıklamalar da bu gizemlerin çözümüne yardım etti.

Bilimin, en sonunda herşeyi kapsayabileceğini kesinlikle bilemiyoruz. Ama bugüne değin bilim sayısız, birçok gizemleri, bilinmeyenleri açıkladı. Bundan sonra da açıklamaları sürdüreceğine inanıyor, güveniyoruz. Tanrı yolları her zaman bulanık ve kapalı. Şurası da bir gerçek: On bin yıldan beri bilimin, tekniğin dışında hiçbir şey insana yardımcı olmadı. Bilgi böylece insanoğlunun tek umut kapısı olmayı sürdürüp duruyor çağımızda. Bilimsel gelişime ne denli çelme takılmak istenirse istensin, bu gelişimler birbiri ardısıra utkusunu (zaferini) sürdürecek! Bunda kimsenin kuşkusu olmasın!

Ama insanlık tarihi boyunca insanların imgelediği tanrılar hiçbir zaman Tanrı olamadı. Bugün de öyle! Başka bir söyleyişle insan imgelediği tanrılara, Tanrı dediği için, O'na bu gözle baktığı için Tanrı denildi. Önce tanrı ve tanrılar kavramı kafalara sokuldu. Sonra Tanrı düşünülmeye başlandı.. En sonunda kafalar kayalara çarpıldı! Ne demek bu? Kısaca soluğu kesildi insanın O'nu araya araya!. Sonra da ne aradığının ayrımına varmaz oldu!..

Ne oldu biliyor musunuz? Varolduğu tasarlanıp düşünüldüğü için tanrılar kafalarda bulunmaya başladı.

Nitekim *Dinozorlar* döneminde, günümüzden 140 - 70 milyon yıl arasında böyle bir Tanrı düşüncsi olmadığı (insan varolmaması nedeniyle, bir Tanrı var mı, yok mu bunu kimse düşünmedi! İnsanı ortadan kaldırınız gelmiş geçmiş tanrılar da silinir gider!. Neden? Çünkü tanrıları kendine göre yakıştırıp insan düşüncesine yapıştıran gene insandı! İnsan ölünce, tanrılar da ölür! İnsan yokolunca, tanrılar da yokolur! Başka bir söyleyişle insanın olmadığı yerde tanrılar da yoktur!

Yukardan beri açıklamaya çalıştığım durumlardan kolayca anlaşıldığı gibi, Tanrı ya da tanrılar insana değgin, ona bağlı bir olgu olmaktan ileri gidemez! Nitekim milyonlarca yıldan beri bu! Tanrı tasarımları insanın varlığıyla bir.. İnsan'dan ayrılamayan, insanın varlığıyla imgelenen bir Tanrı!

Ne zaman Tanrı aranmış olsa, tanrıların gerçek benlikleri değil; imgeleri gözönünde. Bu imgeler (hayaller) zamanla O'nu düşünenlerin bir çeşit saplantısı oluyor.

Kilise babası *Augustinus*'ün yüksek aşamada inanmış olduğu aynı kişileştirilmiş tanrı! Nesnel bir gerçek değil, imgesel bir yaklaşım. İmgelenip tasarlanan, bölüşülen tanrılar.. Eflatun'la, Romalı dinbilimci Plotinus'la ve hatta Budistlikle, Hinduculukla, Şamanlıkla bölüşülen tanrılık! Çoğu kez yuvarlak, simgesel adlarla belirtilir: Eylem, yaratı olarak açıklanır. Rol, *büyük yargıç* diye simgelenir ya da *insan suretinde* gibi!

Yargıç simgesiyle insanın olgunluktan uzak, yetersiz olduğu belirlenir. Günahlar insanın omuzuna yükletilir. Tanrı adına yapılır

savaşların çoğu. Kafalarda "hayal"lerde beslenip büyütülen bu Tanrı'nın suçlandırıldığı hiç görülmemiştir.

İlk çağlarda ilkel insanın usgücüne (zihnine) yerleşen iyinin, iyiliğin simgesi olarak beslenen "tanrı varlığı", milyonlarca yıl sonra özdeş yere oturtulur. İnsanın içindeki Tanrı'yı bulma yerine, bu kez özdeş Tanrı kavramını simgeleyen "en yüksek" ya da "Ulu Tanrı" mutlak ölçü olur milyonlarca yıl düşünülen iyi, iyilik simgeleşmesi insanın ulaşmak istediği doğruluk, haklılık için!

Ulaşılmayan, ulaşılmadıkça anlaşılmayan düşlemli bir Tanrı anlayışı, yerini doğada bulmakla insana daha yakın olur.. Böylesi bir Tanrı devrimi, görülmez tanrıdan daha çekici, daha özgün, daha bir sevimli akıp giden yaşamla birlik. Görülmezden görülene dönüşen bir *doğa tanrı* insan için daha doğal!

İşte bu *gördüğümüz herşey* denilince insanın yanı başında milyonlarca yıl ardında koştuğu gücünü de kendisinde bulmuş olur. Susadığı zaman susuzluğunu gidermek için, insanı suyun düşlemli tasarımlarından çok, suyun kendisine gereksinim duyar! Doğal olan da bu değil mi?

Bundan böyle yaşanılıp acı çekilen, ağlayıp sızlanılan, bekleyip umut edilen bu dünya tanrıların yeri! Madem ki bu yerlere bağlıyız, yaşam süresince de bu Tanrı insanın bulunduğu yerde aramanın, yalvarmanın, yakarmanın, O'ndan yardım beklemenin bir anlamı da kalmaz! Bir şey olması gereken yerde bulunamıyorsa, başka yerde hiç yoktur! Olsa olsa kendimizde, içimizde, sinir ve beyin gözeneklerimizdedir!

Tanrı'nın, şahdamarımızdan daha yakın olduğunu söyler *Muhammed.* Biz Tanrı'nın "sinir ve beyin gözeneklerimizde" olduğunu söyleyince hemen yargılığa veriliyoruz.

İnsan olmayınca, "Allah"dan sözedecek hiçbir şey kalmıyor! *Hegel* gibi, Tanrı'ya "evrenin ruhu" diyebilmek için insanın varolması gerekir. İnsan olmayınca "evrenin ruhu" olduğunu da belirleyemez!

Yunan düşünbilimcileriyle ilişki kuran İslam dinbilimcileri IX. Yüzyılda bir çeşit dinsel düşünüyü geliştirdiler: Tanrı, her dinsel gelenekte usla kavranabilir. *Descartes*'den 800 yıl önce söylediler bunu! Bu da, usu dinden uzaklaştırmak için atılan bir tokattı! İslamlığın kurucusuyla ilkçağ insanlarının *iyi, iyilik* kavramlarını, düşünülerini hiçe sayarcasına Tanrı öc alma makinesine dönüştürüldü! Tanrı, usa gelmez yöntemlerle insanları cezalandırır Cehennem işkenceleriyle. Daha sonraki yüzyıllarda yaşayan dincilere fırsat olur bu da! Böylece özellikle XX. Yüzyılın ortasından bu yana köktendinciler türemeye başlar ülkemizde!.

Tanrıelçilerinin, önceden varolduğu onaylanan Tanrı üzerine bilgileri daha çok düşleme, sezgiye dayanıyordu. Bu bilgiyi ussal bir çerçeveye oturtanlar düşünbilimciler oldu Varolduğu sanılıp düşlemlenen tanrının milyonlarca yıl suskunluğu karşısında böyle bir tanrının insanlar için ne varlığı, ne de yokluğu hiçbir önem taşımıyordu! Varlığıyla yokluğu bir olunca Tanrı üzerine bütün tartışmalar da bir sonuç vermez! Bu yüzden XIX. Yüzyılın sonlarına doğru *Marks, Darwin, Freud* yaşamları süresince Tanrı'ya yer vermediler.

Nietzsche 1882'de şöyle dedi: Tanrı ölmüştür! Bu, Tanrı'nın bir çeşit yitirilmesiydi işlevi olmayan bir tanrının! Milyonlarca yıldan beri tanrının bu işlevsizliği, düşünen insan için inatçı bir başağrısıydı! Yalnız Nietzche değil, umutla bekleyen halk yığınları da *Tanrı ölmüştür* belirlemesiyle süreğen (müzmin) başağrısından kurtulmuş oluyorlardı. Bu mu yalnız? İnanan insanın da bir yanı ölüyordu. Gerçekte bu, süreğen alışkanlığın, tanrı alışkanlığının ölümüydü. Bu yüzden Zarathustra, daha önce şöyle yanıp yakılmıştı:

Hayır! Gene gel
bilinmez Tanrım
Acım benim!
Benim son sevimcim!

Tanrı ölmüştür ya da ölmemiştir! Bunun hiçbir önemi yok! Çünkü insanlar, bunca insan yığınları soruyor olup bitenler karşısında: *Hani, Tanrı nerde?* Bunu ne Tanrı, ne de ona inananlar yanıtlayabiliyor! Her şey sonunda 1+1=1 olduğu gibi!

Köktendincilerin kişisel Tanrı'sı, ara vermeden doğal olaylara karşı durmakta, onların ağzından saldırıya geçmektedir! Böylece fiziksel evren durmadan yıkılmakta ve Tanrı üzerine her düşünce, her yenilik yok edilmektedir!

Köktendincilerin, Kutsal kitapların metinlerine doğal olmayan bakışları sorun yaratıyor. Onların bu yorumları bu dinsel metinlerde hiçbir zaman saptanmış değil. Temel sorun, kutsal metinlerin esnek anlamıyla köktendincinin bu vermiş olduğu anlam çatışmaktdır. Birbirini tutmamaktadır. Böylece köktendincilik durmadan dinsel bağnazlığa açıldığı gibi, ayrıca tartışma zorluğunu da ortaya koyuyor! Dahası onların kutsal kitaplardaki metinlerin yorumuyla bu metinlerin demek istedikleri de birbirini tutmuyor.

Dinsel sorun, din kurucularıyla birlikte başlar. Tanrının varlığını ancak sözcüklerle biçimleyip önümüze sürüyorlar. Tanrı var deyip de, köktendinciler bu Tanrı'nın varlığını kanıtlamıyorlarsa, kimin suç?..

İmgetanrının varolduğunu söyleyenler, bunu kanıtlamadıktan başka, öfkeleniyorlar da!

Tanrı varlığı, pek doğal olarak "Tanrı var" savıyla ortaya konmuştur. Bu sav da O'nun varlığının kanıtlanmasını gerektirir. Tanrı'ya inanmayanların, O'nun olmadığını kanıtlamalarına gerek yok! Tanrı var diyenler O'nu kanıtlamak zorunda! Köktendinciler en azından tanrıtanımazlar kadar, hatta onlardan daha çok suçludurlar, suç sözkonusu olunca! Onlar var dedikleri Tanrı'yı kanıtlayamadıkları gibi, üstelik onun adına suç işliyorlar!

Kaldı ki, *Kutsal* diye ünlendirilen din kitabının metinlerinde, onların yorumlarını içeren anlama rastlanmıyor. Kur'an *pencere* diyorsa, onlar *kapı* diyor! Yorumların uzlaşmazlıkları kendiliğinden sırıtıyor!

Dinin katı kurallarından uzaklaşalım. Bölümler, tümceler arasında insana yardımcı olan, iyicil durumları koruyalım. İlkel öğütlerden vazgeçelim. Bunlar VII. yüzyıl İlkel Arap oymağına verilen öğütler. Kız çocuklarını öldüren yok Anadolu'da!

Genellikle İslam ülkelerinde çocuklara soru sormak yasaklanır. Çocuğun sorusu; olaylara, olgulara ilgisi *ayıp* sayılır! İşte bu yasaklamalar, dinde kadını *seks objesi* görme, gösterme anlayışının bilinçaltı kalıntısıdır. Bütün bu yasaklamalar kadının değil yalnız; büyüme çağında ve yeni yetişmekte olan çocukların kişiliğini körler, köstekler! Onları doğal toplum yaşamından saptırır. Kendi içine kapalı, gerçek dünyaya sırtını çeviren, eli böğründe yığınlar durumuna sokar. Doğada böceklere, kuşlara, daha başka canlılara bakınız. Yaşamlarını sürdürebilmek için atılımlarına, girişimlerine bir bakınız. Gerçek yaşamlarına sırt çevirmiyorlar! Böceklerden bile alınacak dersler var biz insanlar için!

Kadın-erkek ayrımcılığı bütün dönemlerde toplumların onulmaz yarası olmuştur. Bu durum Dinlerde, bütün ağırlığıyla görülüyor! Toplumun, özellikle İslam ülkelerindeki toplumların günümüz ilkelliği onarılmaz bir yara! Kadın-erkek ayrımlığı Tanrı kavramına aykırı bir durum. İnsana acı veren, onu cezalandıran, cehenneme gönderen, diri diri yakıp yeniden dirilterek sonsuza değin yakan bir "Tanrı"ya ben değil yalnız, kimse inanmıyor günümüzde.. Böylesi saçmalıklara din sözcüleri, onların yandaşları da inanmadılar. İnanılsaydı din uğruna binlerce yıldan beri kan dökülmezdi! Bunu anlamak için kanıt aramaya da gerek yok. Tarihe, olup bitenlere, çevrenize bir bakın yeter! İnsana iyiliği getirecek olan hoşgörürlüğe dayalı bir toplum düzeni herşeyden önce Dinlerin baskıcı tutumu, insanın özgür yanını tümden yok ederek "terör" yarattı her dönemde. Bu gün de öyle! Tarihin korkunç "cinayetleri" böyle işlendi!

Kadını hor görüp onu erkeğinin pençesine iten, erkeğin isteklerine köle eden ilkel davranışlar çağdaş uygarlıkla hiçbir zaman

bağdaşamaz. Kaldı ki bu durumlar 1400 yıl önce *İlkel Arap oymakları kadını da eziyor,* yadırgı karşılanıyordu! Kadına baskı yapan düşlemler Halife Ömer zamanında geliştirildi! Sonra da Araplarla hiç ilgisi olmayan halkı başka, dili başka ülkelerin kadınları ezilmeye başladı!

Kadını "ucube"ye çeviren, köleleştiren, gülünç durumlara sokan bu çağdışı görünümler; kadınla erkek arasındaki eşitsizlik uçurumları günümüzden 1400, 2000, 3400 yıl önce Kutsal kitaplarda yer almıştır. Kutsal diye anılan ve bu kitaplarda geçen konuşmalar ve tümcelerin hemen hemen tümü erkek din sözcülerince düzenlenmiştir. Bu erkek din sözcüleri böylee yanlarına tanrıları da katarak durmadan kadınlar aşağılanmıştır.

Din sözcüleri değil yalnız, Kutsal kitap düzenleyicileri de erkek? Durum böyle olunca pek doğal olarak kadınları horgören, aşağılayan, yerin dibine geçiren, Cennetteki hurilere oranla kadınları yavukluya çeviren, Cehennemin kadınlarla dolu olduğunu belirleyen bölümlere, tümcelere, anlamlara tanık oluyoruz.

Kadınlar sık sık horlanıp aşağılanmış; sözgelimi kadının, erkeğin eğe kemiğinden yaratılmış olduğu 1400 yıldan beri -gerçekmiş gibi- kuşaktan kuşağa aktarılır!

Doğada, gerçek yaşamda kadının değil yalnız; erkeğin de kadının bedeninden (dişilik örgeninden) çıkmış olduğu gerçeği bile bile unutulur! Durum tersine dönüştürülür doğa gerçeklerine göz yumularak!

***

Kafalara ikide bir saplanan bir sorun var! Yaşamın saçmalığı! İnsan bunu birbirine sormuş, çözüm yolu aramış. Bu ağır yükün altında ezilmemek için de kimileri dine sarılmış! Dinler de esinli öğütleriyle bunu yumuşatmaya çalışmış. Aradan zaman gelmiş geçmiş.. Kimi, "Tanrı'nın oğlu" olduğunu savunmuş, kimileri de "Tanrı'nın kulu!". Böylece birbirine benzer öğütler, sözler, konuşmalar insanlara avuntulu yol açmış!

Bir bakıyorsünuz yağmur yağıyor. Seller kaplıyor ortalığı.. Yazıklı bir kadının çocuğunu alıp götürüyor seller. Birden bire gelen bu doğa yıkımının yenecek, yutulacak, sindirilecek yanı var mı? Ne yapsın ana? Saçlarını yoluyor! Yağmuru suçlarsa boşuna! Suçlamanın bir işlevi olsa, kadının canı yanmayacak! Doğayı suçlasa, bir sonuca varamaz! Öteden beri varlığı öne sürülen "Tanrı"yı suçlaması gerek. Ama o da "herşeye kadir olduğu" için, suçlamayı göze alamıyor! Durup dururken, "madem ki Tanrı'dır, öyleyse bir bildiği var!" deyip kendi kendine avunuyor.. Bu yazıklı kadın bir toplum içinde "alınyazısı" diye böylesi yaşamı bağrına basıyor!

Anadolu insanlarını dinin katı kurallarıyla boğmaya, onları karanlıklara gömmeye: hele 1400 yıl öncesine götürüp yanıltmaya kimsenin hakkı yok! Anadolu insanları geleneklerini, göreneklerini kendileri bulur; hiçbir şeyi baskıya almadan eşeğini, öküzünü süsler.. Otomobilini süslüyor şimdi de! Ne güzel! Sınırdışı örtünmelere, baskılara hiç de gerek yok!

Anadolu insanının yiyeceğini, içeceğini, ekmeğini doğa sağlar, bunun bilincindedir! *Aşık Veysel* de bütün içtenliğiyle bu gerçeği yansıtır şiirlerinde:

....
Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sadık yarim kara topraktır

....
Havaya bakarsam hava alırım
Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılsam nerde kalırım
Benim sadık yarim kara topraktır

Dinlerin temel görevi yaşamın acılarını dindirmek, yaşamı çekilir duruma getirmektir. Oysa İslamın katı kuralları, bu kuralların etkisiyle yetişenler, köktendinciler İslamlığı çekilmez duruma soktular.

Eskiyip yıpranır zamanla, dinler de kullanılamaz duruma gelir, ölür. Eski, ilkel geleneklerden, yaşam biçimlerinden, dinsel görünüşlü davranışlardan, din giysisi altında görünüşlerden ne kalmıştır? Neyin kalması bekleniyor?

*Dinde reform İslam'*da reform; IX. Yüzyılın "us"a değer veren Arap düşünbilimcilerinin girişimleriyle de uzlaşır! Bir din, o dine kaynaklık eden kutsal kitaplar yeniden çağımıza uygun yorumlanmadıkça ve dinde bir düzeltme (reforma) gidilmedikçe dinin yaşamı sürekli olamaz. Bunun tedirginliği de dinin yandaşlarını zorlar, halkı baskı altında tutmaya çalışır. Bir örneklemeyle İran'daki din "terör"ü gibi! Türkiye'de de Köktendinciler, işte *bu din terörüne dayalı Şeriatı* getirmek istiyorlar!

1200 yıl önce Türklere, Kürtlere zorla giydirilen giysiyi onaralım diyoruz. Düzeltip yenileştirelim, yenileştirip düzeltelim. Bir kentin yolları eskidikçe onarılamaz mı, yenileştirilemez mi? İçinde yaşadığımız doğa da kendini yenileştiriyor. Bunu gözlerimizle görüyoruz! Doğadaki canlılar da öyle! Kuşlar bozulan yuvalarını onarmıyorlar mı? Oturulmayacak durumdaysa, canlılar yuvalarını değiştirmiyorlar mı?

Ünlü din sözcüleri gibi, dini bırakıp başka bir dine dönmüyoruz. İnsanlığımızı kurtarmak için, dinimizi yenileştirip onaralım diyoruz!

***

İnsanların düşlemli, kaygılı, korkulu yaşam tasarımlarıyla; özdeş zamanda kellesi uçurulup zorla, zorbalıkla uygulanan din, durmadan gelişen uygarlıklar, yaşam görüşleri karşısında hele ilkel durumuyla hiç tutunamaz. Din böylece kendi kendine insanlar arasında yarıklar, uçurumlar açarak onları birbirine düşman eder. Oysa bir dinin, dinlerin görevi insanları birbirine düşman etmek değildir! Bir din insanlar arasında uçurumlar açıyorsa, o din dinlik-

ten çıkmıştır! Bu gerçeği bin kez yinelemek isterdim! Din böylece kendi kendini dışlayıp soyutlar. Toplumun çıbanı olur. Bu çıbanın onarılması gerek! Gerçekte bu çıban, 1200 yıl önce başladı, hem de boyunlar kılıçtan geçirilerek! Bu gerçeği tarih söylüyor bize!

Bir bakıma insanlara yardımcı olması gereğiyle yığınların karşısına çıkrılan düşlemler, yaşamın ağırlığını da araya sokuştutarak dinsel davranışlara, dine dönüştürülmüştür! Din hiçbir zaman korkunun, kuruntunun, tedirginliğin, umutlu beklemelerin, düşlerin, düşlemlerin, ölümün, ölüm korkusunun ürünü olmaktan kendini kurtaramamıştır. Kısaca söyleyelim: *Dinin anası ölüm, babası da korku ve korkulu yaşamdır!*

Din kendi kendini dışlayıp zamanla kendini siler, süpürür. Bir dinin ortalama yaşam süresi beş-altı bin yıl. Bu da dinlerin tanrısal değil, toplumsal bir olay olduğunu kanıtlar! Bugüne değin küçüklü büyüklü birçok dinler silinip gitmiştir. Bugünkü dinler de yokolup gidecek. Dinler insanların yaşam koşullarıyla, biçimleriyle ilgili. Yaşam dini etkilerken, din de yaşamı etkiler! Böylesine birbirini etkilemeler sürüp giderken tanrıların da sayısı artar, dinlerin de! Bir daha yineleyelim mi? Tanrıların sayısı yeryüzünde 300 000 000, dinlerin sayısı da 20 000!. Bu dinleri kim yarattı! İnsanlar!..

Durmadan değişime uğrayan gelip geçen dinler mi, tanrılar mı yalnız? Doğa da durmadan değişime uğramaktadır! Babil devletinin kurucusu olduğu söylenen, *Asur* kraliçesi *Smiramis* (İ. Ö. 850-805)'in *asma bahçeleri* nerede? Doğa durmadan değişiyor, iklim durmadan değişiyor! Bu yeni bir olgu, yeni bir durum değil; doğanın, oluşumun milyonlarca yıl (milyarlarca da diyebiliriz) izlemiş olduğu kendi doğrultusu! Bundan böyle *toplumsal bir olgu olan dinin kendisinde reform, devrim, düzeltim uygulanabilecek en ussal, bilimsel yöntem!*

Yeryüzünde insan sayısı bir saniyede 2.8, bir dakikada 170, bir saatte 10212 bir günde 245 090, bir ayda 7 454 834, bir yılda 89 458 000 artmaktadır.. *(Svenska Dagbladet, Ağustos 1994).*

Gelecek yüzyıl yeryüzünde insan sayısı *12 milyara ulaşacak.*

Bu gözle görülür artış böyle giderse (ki gideceğe benziyor), yeryüzünde yoksulluklar biriri üstüne biner! Üç yüz yıl, beş yüz yıl sonra kimbilir daha ne tanrılar ortaya çıkacak.. Ne çeşit din biçimleri kaplayacak ortalığı.. şimdiden kestirek zor!

Bu başıboş çoğalıma karşı ussal bütün öneriler dincileri buluyor karşısında! Bu da geleceği, insanla ilgili herşeyi karartıyor!

İnsan sayısının yeryüzünde aşırı çoğalımı, dinler arasında çekişmeli durumları da körükleyip yeğinleştirir.

Böyle bir sorun karşısında yangına körükle gidenler, kökten dinciler bulanık suda balık avlama düşlemlerine kapılarak, insan sayısının artmasıyla çıbanbaşı olan yoksulluğu daha da sömürecekler ve yığınları kandırmak, aldatmak için kollarını daha da sıvayacaklar. *Ebubekir, Ömer, Osman* zamanında olduğu gibi.. Ateş kuyuları, kan kuyuları kimin zamanında kazıldı? Açın tarihi iyice gözden geçirin!

Yeryüzünde, özellikle yoksul ülkelerde insan sayısının bu yabanıl, bu acımasız çoğalımı karşısında ormanlarda ağaç kesimi artacak, ağaçsız topraklar yağmur, sel, rüzgar, kuraklık nedenleriyle aşınıp çoraklanacak.Yeryüzü, insanı besleyemez duruma geldikçe; daha çok çalışmak gerekirken, üçüncü dünya ülkeleri insanları daha çok "Tanrı"ya bel bağlayacak ve gittikçe artan üşen-

---

(3) Güney ülkelerinden, Güney Amerika'dan İsveç'e göç akını Başbakan *Tage Erlander*'in emekliye ayrılmasından sonra, özellikle 1970'de hızlanmaya başladı. Kimse devlet sorumluluğunu duyarak çalışmadı! Kimler gelir İsveç'e, nasıl gelir bunu da bilen yok! Ucuz bir deyimle gelen gelir! Gerçekte bir ülkeye siyasal suç nedeniyle sığınanların sayısı onu onbeşi geçmez! Ama savaşlar nedeniyle akın akın İsveç'e sığınanların sayısı yarım milyonu buldu. Bunların birçoğu siyasa suçluları olduklarını, ülkelerinde aç kaldıklarını, haksızlıklara uğradıklarını söylediler. Doğrular bir yana, böylece pekçoğu kendilerine acındırmanın, İsveç'te kalabilmenin binbir yolunu buldular. Böyle bir yol afyon kaçakçılarına, hırsızlara, adam öldüren suçlulara yaradı daha çok. Haklı olanlarla haksız olanlar biribirine karıştı. İsveçli görevli kimin ne olduğunu bilemez oldu, araştırmış olsa da. Çünkü İsveçli yüzlerce yıl, "biz, bize söylenene inanırız" deyimiyle yıkanmıştır!

İlk gelenlerin hepsi de -her zaman olduğu gibi- siyasi suçluları olamazdı. Öyle ki, dünyanın her yanından, askerlik görevinden kaçanlar da İsveç'e yerleşmeye başladı. Bunlar kanıtlarını da bulmuşlardı. "Ben savaşı, adam öldürmeyi sevmem!" Ama İsveç

genlik onların yoksullaşmasına neden olacak! "Allah verir" üşengenliğiyle yıkımın uçurumuna gelen bu yazıklı insanlar, dünya bankalarının borç paralarıyla yaşayan *İsveç* gibi ülkelere akın edecekler. Böylece toplumcu görünen ülkelerde de yıkım başlamış olacak! İsveç kendi yıkımını kendi elleriyle hazırlamaktadır[3].

İnsanın gözleri önünde olup biten nesnel yıkımlar bunlar! Bu yıkımların daha başka durumları etkileyerek daha başka durumlara, yıkımlara dönüşecek olan yan etkilerini hesaba katmadık daha! Bütün bu doğal yıkımlar, üç beş milyon yıl önce yaşayan ilkel insanları etkilediği gibi; günümüz insanlarının dinsel eğilimli kesimini de etkileyebilir! Uygarlık çağında, uzay çağında yaşamamıza karşın günümüzde de üçbin beşbin yıl önce değil yalnız, milyonlarca yıl önce yaşayan insan düzeyinde kişiler var.. Bu yüzden, bütün doğal yıkımlar; dinleri, inanç birliklerini de zorlayacak; belki de bir bölüm insan, insanlığını unutup, bu yıkımlar karşısında hayranlığını sürdürecek, herşeyi görmezlikten gelecek!

Artan insan sayısıyla birlikte gerekli beslenme doğal dengesini bir daha yitirince (ki bugün bu dengesizlik gözle görülür durumda); yeryüzünde açlıklar, açlıkların yanı sıra kargaşalar, savaşlar, öldürümler sürüp gider günümüzde olduğu gibi. Bu nedenle özellikle dinsel çevrelerin, yığınların ussal ölçüye değer vererek sağduyuya sarılmaları

---

askerlik görevinden kaçan İsveçlileri cezalandırıyordu. Bu kez İsveçliler de yabancılardan birşeyler öğrenmeye başladılar: Askerlik yapmayı reddetmek! Öyle ya! Göçmenlerden bir bölümü askerlik yapmayı reddeder. Buna karşın, ona hem kirasız ev tutarlar, hem de 2500 Kuron verirler. Ondan sonra sat anasını!

Güney ülkelerinde savaşlar sürdükçe, İsveç'e göç de sürüp gidiyordu. Basından aldığımız bilgilere göre, Humeyni teröründen kaçanların bir bölümü, ev yoksunluğu yüzünden lüks otellere yerleştirilmiş. Bunu duyan Afrikalılar da gelmeye başladılar. Uganda'dan tutun Ruanda'ya kadar. Güney ülkelerinden gelen kimileri geldikleri ülkelerde kitap yazmamışlarsa, "yazar" diye ünlenmek için "kitaplarının basılmadığından" şikayet ettiler. Böylece İsveç devletinden yazar olmayanlar da para koparmaya başladı. İsveç'te yazar olmak için *yazar olmaya gerek yok!* İlgili sorumlulara "ben yazarım" diyeceksin! Kanıt mı? Eve git. Yazı makinesiyle birşeyler karala. Baş tarafa derginin adını kocaman harflerle yaz. Bırak İsveç makamlarına. Yazar olup çıktın işte! Hatta böyle yazarlardan biri *"ben okumam, yazarım!"* diye öğünmüş! Dergi dedim ya, korkmayın, bir sayfalık yazıyı dergi diye onaylar İsveçli. *Elinizdeki havucu İsveçliye verin, bu kalem deyin üç kez. İsveçli havuçla yazmaya girişir, havuç yazmasa bile, onun kalem olduğuna inanır.* Neden? Çünkü onun yöntemi bu "Biz, bize söylenene inanırız!." Bir ara kitap yazacağım deyip İsveç devletinden para koparanların kitap yazmadıkları öğrenildi!

gerekiyor! Varsıllarla yoksullar arasındaki yarıklar büyüdükçe, yeryüzü kıyımlardan kolay kolay kendini kurtaramaz!

Uluslar elele vererek dünyasal açlığa, bu patlamalı yıkımlara birlikte bir çözüm bulabilecekler miydi? Bu da zor! Avrupa'nın göbeğinde Yugoslavya kan içinde! Neden? Birbirleriyle anlaşamadıkları için!

Mollalarla yönetilen İran'dan sonra Cezayir kaynamaya başlamış! 1950'den beri Menderes'in oy avcılığı yöntemiyle kıvılcımlanıp 1990'larda otuz yedi sanatçının ölümüyle sonuçlanan Sivas olaylarıyla birlikte laik Türkiye kara güçlerin kucağına düştü.

Böylece İslamın köktendincileri son 50 yıldan beri Avrupa'nın kapılarını iyice zorladılar. Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de ABD'de köktendinciler yayılmaya başladı. Şimdi de kuzey ülkelerinde, İsveç'te! Bir çığ gibi büyüyen, yayılan, insanlığı "tehdit" eden köktendinciliğe İsveç kendini kaptırmış durumda! Bu durum karşısında siyasacılar, oy kaygısıyla gözleri kararararak

---

Başkan Erlander'in ayrılışından sonra *Sosyal Demokratlar* zayıflamaya başladı. *Olof Palme*'yle eski gücünü yitirmeye başladı. *Palme* ülkenin içsorunlarını bir yana bırakarak, İsveç Başkanı gibi değil de, dünya düzenini kuracak olan Dışişleri Bakanı gibi davranıyordu. Palme'yi kimin öldürdüğü bugüne değin açıklanmadı. Bu konuda basına kadar yansıyan çeşitli kuramlar var. Bunlardan biri de Palme'yi kendilerinin (konsprasyon) öldürmüş olabileceği!

Sosyal Demokratlar parti gücünü yitiriyordu. Zaman zaman Parti'den ayrılanlar oldu. Göç akınının ardıarası kesilmedi bir yandan da! İsveç devleti duruma egemen olamadı. Göçmen sorununu kesin, belirli bir yasaya bağlayamadı. Güney Amarika ülkelerinden gelenler de siyasa suçluları olduklarını söylüyorlardı. Böylece -durumdan yararlanarak- katiller, narkotika kaçakçıları, teroristler... Dünyanın her yanından İsveç'e gelmeye başladılar! Bunlar da siyasa suçluları olduklarını, ezildiklerini "hak ve özgürükler ülkesi İsveç'te" yaşamak istediklerini, İsveç'i çok sevdiklerini, ülkelerine dönerlerse kendilerini öldüreceklerini söylediler! *Ana Sevea* onları da bağrına bastı!

Bu arada Avrupanın belli başlı gazetelerinde İsveç'in narkotika yuvası olduğu, teroristler ülkesi diye ün saldığı konusunda yazılar çıkmaya başladı. Hükümet bir türlü duruma el koyamıyordu! Buna karşın İsveç'te sorumlu siyasacılar "Refah ülkesi İsveç" propagandasını sürdürdüler yıllarca. İsveç'in dünya bankalarından borç aldıkları paralarla ayakta durduğunu halktan gizlediler! Bu durumu gözönünde bulundurup göçmen politikasını eleştiren bir İsveçli çıkmış olsa, onu da "faşist" diye susturdular. Böylece kendi kendilerinin bacağını kesenler uçurumun dibine gelip çöktüler.

devekuşu siyasasına sığındılar. Böylece sığınma yöntemi yer değiştirdi. Şimdi devletin yönetimini ellerinde bulunduran siyasacılar göçmen köktendincilere sığınıyorlardı.

Siyasacılar mı yalnız, İsveç Akademisi'nin olan bitenler karşısında acıklı durumunu görüyorsunuz. Ne *Salman Rüşdü,* ne *Aziz Nesin* ve ne de *Teslime Nesrin* olaylarında hiçbir tepki gösterilmedi. Yalnız birkaç aydın Akademi üyesi, İsveç Akademisi'nin suskunluğunu protesto etmek için sandalyelerinden çekildiler! Öbürleri olanlar bitenler karşısında yan gelip yatmayı sürdürüyorlar!

Kur'an'da İslam devleti kavramı yok! Tarihsel bir örnek de yok İslam devleti üstüne. Müslüman aile hukuku şeriattan geçer. Şeriat hukuk değildir! Bu yüzden İslamlıkta aile hukuku, kadın hakları diye birşey yok!

İslamlıkta ailenin direği erkek! Kadın hiçbir şey değil! O yalnız erkeğin şehevi zevklerini doyurmak için yaratılmıştır! Müslüman aile yasası, kadınla erkeği birbirinden ayırır. Kadına hak tanımaz! Bir erkeğin tanıklığı, iki kadının tanıklığına bedeldir. Adı güzelce konur: Müslüman aile hukuku! Ama kadının haklarından söz edilmez. Tam bir eşitsizlik! İslamcı aile hakları yeniden yorumlanıp uygar yasalara bağlamadıkça, hiçbir gelişimden söz edilemez!

Sosyal demokratların böylesi hoşnutsuzluklar yüzünden seçmenlerini yitirmesi onları göçmen akınına gözyummaya zorladı! Çünkü siyasacılar herşeyden önce kendi çıkarlarını gözetirler. Halkı, ülkeyi düşünmezler! Böylece yeni bir yol bulundu! Göçmenlere yalnız vatandaşlık hakları değil, seçme hakları da tanındı. İsveç vatandaşı olmayanlara bile bu hak verildi. Onlar da seçime katılacaklardı. İktidar koltuğu ancak böyle korunabilirdi. Bu göçedenler narkotika suçluları da olsa, siyasacıların kendi çıkarları ağır basıyordu! Kaz gelen yerden tavuk esirgenmezdi! Bunlar kazı da, tavuğu da elde bulundurmak istiyordu! Böylesi göçmenler nasıl olsa kendilerini koruyan partiye oy vereceklerdi. Düşünün bir kez. Kirasız ev artı 2500 kuron! Böylece göçmenlere çalışmadan ödenen paralar yılda 12 milyarı aşıyordu. Bu paralar çalışanların sırtından ödeniyordu çalışmayanlara! Üretimsiz bu boş giderleri çıkarmak için okullar, sayrılarevi kapatıldı. 200 mimarın işine son verdiler bir anda. Ülkedeki 4000 postaneden 2000'i birden kapatıldı! Öğretmenlerin, doktorların, sayısız görevlilerin işine son verdiler! Sayrılar koridorlarda tedavi edilmeye başlandı. Bakımsızlıktan yaşlıların bir kısmı öldü. Çoğu çocuk bakımevleri kapatıldı. Çoğu görevliler emekli yaşından önce emekliliğe ayrılmak zorunda kaldı. Bunları birbir sayıp dökmenin olanağı yok!

Din insanı nesnel yaşamından alıp bilinmeyen, görülmeyen, kanıtlanmayan bir evrene tıkıyor! Kutsal kitaplarda anlatılıp durulan böyle bir *"öte dünya"* nerede? Bu konuda ne *din sözcüleri* ne de *"Tanrı"* hiçbir bilgi veremiyor! Diyelim ki *din sözcüleri* bilmiyor! Onun ilişki kurduğu *"Tanrılar"* da mı bilmiyor? Bir durumdan, bir gerçekten söz edince onun deyimi yapılır.

Din eğitimi her zaman *propaganda* amaçlıdır. Bir bölüm inançlının, başka inançlı ya da inançsız bir bölüme egemenliğini amaçlar. Din bir inan işidir. İnsan var, fındık kabuğunu doldurmayan öykülere inanır. İnsan var "böyle bir şey olmaz" der. İnanana "neden inanıyorsun?" diye baskıda bulunan yok! Bu hak en azından inanmayanlar için de geçerli! İnanana "peki" deyince. İnanmayana neden "peki" demeyeceğiz?

Evdeki pazarlık çarşıya uymuyordu ne de olsa! Göçmen Müslümansa, biraz dilenip semizlendikten sonra -yalnızlığının ya da toplumdışı kalmanın tedirginliğiyle- "Cami isterim" demeye başladı. Camili ülkeden Camisiz "gavur" ülkesine istediği gibi Cami istemeye başladı. Ülkesinde tesbih çekmeyen, Cami yüzü görmeyen: İsveç'te tesbih çekmeye, Camiye gitmeye başladı. On oniki yaşlarında kız çocukları okula gelmiyor. Sorulunca da, kızlarının Cuma namazına gittiğini söylüyorlardı! Yazıklı okul rektörü bundan birşey anlamıyordu. Böylece dinde büyük bir devrim yapılıyordu: Müslümanlıkla düzmecilik bir arada yürümeye başladı. Dinin birleştirici olduğunu söylüyorlar ya! O da işlemiyordu! Araplar zencilerin, zenciler de Arapların camisine "gitmeyiz" dediler. İsveç azınlıklar için okullar açtı. Şimdi de çeşitli kümeler için çeşitli camiler mi yaptıracaktı? Göçmenler böylece kendi sorunlarını ülkelerinden İsveç' e taşıyorlardı. İsveç siyasacılarının paçaları birbirine dolaşmaya başladı. Müslüman kadınlar birbirine baka baka yüzlerini, gözlerini, başlarını tepeden tırnağa örtmeye başladılar. Güneyden gelen Müslümanlarla Afrika müslümanları "curcuna"ya döndü. İsveç kendisinden önce bu yüzden kargaşaya dönen ülkelerden hiç ders almıyordu! Göçmenlerin oyu bütün gözleri kararttı! Ne de olsa, üzüm üzüme baka baka kararıyordu!

Milyonlarca kuronla yapılan cami bir gece sabaha karşı kül oldu. Bu kez müslüman kümeler "din özgürlüğümüz yok" demeye başladılar. Hem de nerede? "Hak ve özgürlükler ülkesi "İsveç'te! Özgür bir ülkede müslüman kümelerin din özgürlüğü elden gidiyordu? Özgürlüğün "sebil" edildiği bir ülkede "cami yakma"nın yenilir yutulur yanı var mıydı? Onlar kendi ülkelerinde özgürlük olmadığını söyleye söyleye Kuzey'in buzlar ülkesine gelmişlerdi! Hem de kendi ülkelerindeki o güzelim Camileri bırakarak "Allah"a yalvarmaya da yüzleri yoktu şimdi!

Dini seven, benimseyen dinine kendi sarılır. Camiye gitmek isteyen, Camiye kendi gider. Hoparlörle bağırmaya da gerek yok! On kişi camiye gidecek diye, yüzbin kişi hoparlör bağırtısı dinlemek zorunda mı? Üstelik Kur'an'da *namaz kılmak* diye bir şey de yok!.

Doğa yasaları bütün görkemliğiyle egemenliğini sürdürürken; namazın, orucun yeri yok doğada. İnsanın bir güce baş eğmesi için Cehennemli öykülere de gerek yok! Doğanın kendibaşınalığı, doğrultusu böyle kendi kendine sürüp giderken, yıkımlar birbirini izlerken düşlemli tanrıların işlevi ne? Bir, beş, on yıl, yüz yıl değil; milyarlarca yıl bu böyle!

Daha önce de andığımız gibi, *İslam'ın salam*'dan geldiği söylenir. Bu da barış anlamına. Dilbilimine göre öyle. Ama bunu kim izliyor? Saygı gösteren kim buna? İslamlık binlerce yıl dilbilimin gösterdiği yoldan gitmedi ki!. Dinin kendisi kanla yayılımını buldu! Osmanlı dönemini biliyoruz. İslamlığın yayılımında olduğu gibi, Şeyhülislamın bir fetvasıyla kelleler uçuyor, başlar koparılıyordu! Yeni bir düşünce ileri sürenler, inanmayanlar öldürüldü. Bugün de aynı..

Oysa camileri yakılan kümeler, İsveç'e gelmeden önce Hıristiyan ülkesine göçettiklerinin bilincindeydiler. Camili ülkeleri bırakıp, camisiz ülkelere gidilir miydi? Önce yalvara yakara "oturma iznini" nasıl alacağım diye düşünenler, böyle bir uçurumu atlattıktan sonra "camimiz yok" diye sızlanmaya başladılar. Camiden sonra birçok kadınlarla evliliği istemeyeceklerini de bu gidişle kimse güvence altına alamadı! Bir erkeğin beş karısı için İsveç devleti her birine geçim parası mı (2500 kuron) ödeyecekti? Kim bilir, bunu bile düşleyenler vardır. Elini verdin mi, kolunu da vereceksin!

Böylece başı açık bu Hıristiyan ülkesinde, başını kapayanların sayısı çoğalmaya başladı. Başını, yüzünü, gözünü kapayanların sayısı çoğaldıkça, buna doğru orantılı olarak cami isteyenlerin sayıları da artmaya başladı. Ülke, tam bir alacaklı ülke oldu. Bu da İsveç siyasacılarının "çok kültürlü toplum" felsefesiyle tıpa tıp uyuyordu.

Aradan zaman geçti. Bu kez "Müftümüz yok, ölülerimizi yıkayamıyoruz" diye ağlamaya başladılar. Oysa geldikleri ülkede bol bol müftü vardı! Ana Svea bunlara "müftü de gelsin"! dedi. Hacısı, hocası, müftüsü derken.. göçün ardı arkası alınamıyordu. "Oturma izninin" ardında çok şeyler yatıyor, çok ırmaklar akıyordu! İsveçli sorumlular, devlet yöneticileri bunu bir türlü anlayamıyorlardı. "Biz, bize söylenene inanırız" felsefesi iliklerine işlemişti her birinin. "İsveç nasıl oldu da göçmen ülkesi oldu?" benzeri konuşmalar düzenledikleri gibi; yarın gelecek, bu kez: *"İsveç nasıl oldu da köktendinciler ülkesi oldu?"* diye konferanslar düzenleyecek, halka kendilerini "masum gösterme" yolları arayacaklardı!. Elini veren, kolunu da verecekti bir gün...

4.7 milyar yıldan, hele dinler ortaya çıkalıdan beri; bir güç ortaya çıkıp da *"ben o gücüm"* demedi! Bilinen bir gerçek varsa, o da doğanın temel gücünü değiştiren bir gücün olmadığı! Üstelik doğanın bu tersinilmez akışını hiçbir güç değiştiremiyor! Dinsözcüleri de 1400, 2000, 3400 yıl önceleri habire dinsel düşünceli tanrılar yarattılar!. Doğa kendi doğrultusunu izlerken, çoğu doğa yıkımlarından kurtulamıyor. Gerçekte insan ister istemez doğa yıkımlarına *"teslim"* oluyor. Bu durumda, söyler misiniz bana, din sözcülerinin *"Tanrılar"* ı nerede? Kendine "Teslim" olunmasını istenen *"Tanrı"* da, bu yazıklı insanlara hiçbir şey yapamıyor!

Şöyle deniyor kimi dergilerde, gazetelerde:

"... İslama ilişkin olarak yaygınlaştırmak istenen bağnazlık, baskı; müslümanların kendilerinden olmayanları kesecekler gibi savlar İslamın özüne aykırıdır.."

Ucuz bir açıklama bu! Hemen yanıt verelim. Tarihin çok eski dönemlerine, bir kaç yüz yıl geriye de gitmeye gerek yok! Ateşli, kanlı ölüm olayı neydi Sivas'taki? Kökten dinciler denildiği zaman hiç kimse ılımlı müslümanları amaçlamıyor. Köktendincilikle bağnazlık birbirine yapışık. Birbirinden ayrılmaz! Kendisi gibi düşünmeyenleri düşman görenler bunlar işte!

"Çok kültürlü toplum" ne de olsa rahatsız ediyordu halkı. Bunun tepkileri de görüldü. Konuşmalar düzenlendi. İsveç'in "çok kültürlü bir topluma dönüştüğünü (oysa dönüştürenler siyasacıların kendileri), İsveç için bunun görülmedik bir ayrıcalık olduğunu" söyleyip halkı yatıştırmaya çalıştılar!

Öyle de olsa yabancıların dükkanlarına, iş yerlerine baskınlar yapılıyor, camiler yakılıyor, bunalımlar sopalı, zincirli boyutlara ulaşıyordu! Dazlaklar da ayrı bir baş ağrısı polisin! Bunlar "İsveç, İsveçlilerin" diyorlardı bütün duvar yazılarında! Bankayı dışardan soyanların çoğunun (% 70) yabancılar olduğu açıklandı birara!

Ilımlılar Partisi Başkan bütün konuşmalarında Sosyal Demokratlar'ın göçmen politikasını eleştirdi durdu. Başa gelince böyle bir politikayı izlemeyeceğini vurguladı. Böyle deyip seçimi kazanınca sözverdiklerini yerine getiremedi. "Liberal Halk Partisi Başkanı boyuna dayatıyordu, göçmenler konusunda "Cömert bir politika izleyeceğiz" diye. Seçimler geldi, bu durum her ikisinin de başını yedi. Seçimi kazanamadılar!

İslamı yorumlayalım.. Peki neyi yorumlayacaksınız? Sözgelimi "*.. Siz onları orada bukağılanmış görürsünüz..*" Bunun yorumlancak, bir anlama ulaşacak yanı ne? İslamlık 1400 yıldan beri yorumlanmaktadır. Hiçbir sorunu çözemediği gibi, bağnazlıkla yeni sorunlar yaratıldı. Bu nedenle diyoruz ki, *din'de, İslâmda yeni düzeltime gidelim.*

***

Bir yandan *"iş, ibadet yerine geçer"* deniyor, öbür yandan insanlar habire namaza, oruca zorlanıyor! Böylece Tanrı: namaza, oruca gerek duyan "insan düşünceli", "insan kılıklı" birşey olup çıkıyor!.

Üstelik namaz da, oruç da, ezan da İslam öncesi, yabancı kökenli Eskiçağ insanlarının, halklarının yaşam biçimleri..

İsveç halkı, şimdi ne yapacağını bilemez duruma geldi! Neden biliyor musunuz? Çünkü bütün partiler birbirinin boyasına bulanmaya başladılar. Uçan daireler gibi, ne olduğu bilinmeden biri gelip biri gitmeye başladı partilerin!.

Daha üçyüz yıl önce; Danimarka'nın topraklarını varsın işgal etmiş olsun! Birkaç yıl önce de Kuzey İsveç'te yaşayan Laponların (Samelerin) otlaklarına varsın elkoysun! Şunu yapsın, bunu yapsın! Hiç önemi yok! İsveç gene de *"hak ve özgürlükler"* öncüsüdür!.

İlginç gösterilerin yeri Stockholm'de Hötorget! Burada, "bakın sorunlarına başka ülkelerin, sesini çıkarmayın!" denmek istenir!

Doğru! Hak ve özgürlükler öncülüğü! Ama kimin hak ve özgürlüğü! Daha bir yıl önce banka direktörlerinin, başkanlarının çalıştıkları bankadan 60 milyar kuron aşırdıkları Radyo, Gazete ve TV'de açıklandı! Örtbas edildi! Örtbas edilme eylemi de özgürler ülkesinde oluyordu! Bunların parti adamları oldukları anlaşıldı sonradan. İsveç halkına durumu yüksek polis görevlileri şöyle açıkladı:

"- Biz dışardaki banka soyguncularından korkmuyoruz. Onların soygunculuğu 30-40 bin kuron! Bu birşey değil! Bizim temel sorunumuz bankayı içerden soyan banka direktörleri! Çünkü bunlar aşırdı mı, milyarları birden aşırıyorlar. Bu son olayda da 60 milyar korun gitti! İşlerinden atılmıyor. Üstelik bunların aylıkları 60-100 bin kuron! İşte bu yüksek görevliler bizim sorunumuz! Bunlara karşı elimiz, kolumuz bağlı! Birşey yapamıyoruz!."

Yanyana, içiçe birlikte yaşayan halklar en az bin yıldan beri acılara, yoksulluğa, yakımlara yıkımlara göğüs gerip katlanmışlar, bir tarih oluşturmuşlar. Öz dinlerini, inançlarını yitirmemek için direnmişler; sonra da boyunları kılıçtan geçirilmiş.

Temel din ve inançlarını yitiren halklar, bir arada yaşamışlar, birbirlerinin acılarını bölüşmüşler. Bu halkları birbirinden, böylesi içiçe yaşam biçimlerinden ayırdetmek doğru olmadığı gibi, bunun olanağı da yok!

Günümüzdeki bu anlamsız öldürümler yayılımcı, dış güçler tarafından körüklenip kundaklandığı da biliniyor. Bu yayılımcı güçlerin düşündükleri tek şey kendi çıkarları yalnız! Onların bütün siyasaları *"tazıya tut, tavşana kaç"* demekten başka birşey değil!

Türklerin de, Kürtlerin de kendi iyiliklerini düşünerek, elele verip kendi sorunlarını ancak bir arada, ancak birlikte çözebilirler. Doğal olan, gerçek olan, bilimsel olan da bu!

Anadolu halkının, insanının burnunu 1200 yıldan beri düşlemli dünyalara soktular! En büyük sorun bu! Anadolu insanlarını köstekleyen bu! Birlikte aydınlanalım.

Yüksek polis görevlileri TV'de böyle ağladılar işte!

Yazıklı İsveç halkı da sokağa düşerek "Afrika çocuklarını kurtaralım" diye bağırıyorlar. Onlar böyle uzaktan uzağa bağırdıkça içerden dışardan banka soyguncuları habire banka soyuyor!

İsveç halkı neyin ne olduğunu anlamadan, bu kez bir bölüm İsveçliler de: "Eşcinsellerin hakları tanınsın! Özgürlük istiyoruz!" diye sokaklara düşüyorlar. Bunların sızlanması da şuymuş: "Erkek erkekle, kadın da kadınla özgürce sevişemiyorlarmış!. Bu konuda özgürlük istiyorlarmış. Öyle ya, banka direktörlerinin milyarları aşırma özgürlüğü olur da -hem de görevden atılmadan- eşcinseller özgürlüğe neden kavuşmasın? Oysa İsveç'te erkekle erkeğin, kadınla kadının nikahları özgürce kıyılıyor kiliselerde! Ama bunlar bununla da yetinmiyor "çocuk da isteriz" diyorlar. Kendi kendilerine çocuk yapamayacaklarından, çocuk edinme özgürlüğünü istiyorlar şimdi! Öyle ya elini veren kolunu da verir.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, pişmiş aşa su katarcasına, Merkez Partisi"nin Yardımcı Başkanı -içine düştüğü bunalımlardan kurtulmak için olsa gerek- "ben dedi, eşcinselliğimi TV'de açıklayacağım!" Daha sonra Merkez Partisi Başkanı'na sordular

***

Paçaları tutuşmuş durumda Avrupa'nın! Paçaları tutuşan Avrupa'ya paçalarımızı kaptırmayalım! Bugün Avrupa İslamcı köktendincilerin yuvası olmak üzere.. Uyuyan Avrupa ülkeleri babakalım bu kargaşanın içinden kurtulabilecek mi? Bugün *İngiltere,*

"ne diyorsun?" diye. O da partili arkadaşını "erkekçe, mertçe açıklıyor" dedi. Çok çalışkan olduğunu, görevinin eri olarak yerine konulamaz bir eleman" olduğunu anlattılar. Bu kez durumu bir kadına sordular, o da: "Mertçe konuşuyor, gizlemiyor"dedi ve övdü!..

Ama "hak ve özgürlükler ülkesi"nde azınlıklar birbirine ezdiriliyordu. Gözde bir azınlık, bir antoloji hazırlamışsa, sevmediği azınlığın yazarlarını antolojiden sıyırıp atıyorlardı. Oysa bu Antoloji devlet parasıyla çıkıyordu. Açıkçası vegi ödeyenlerin parasıyla. Hak ve özgürlükler gözetilmeliydi! Böylece İsveç devlet yöneticileri böylesi "faşist tutumların koruyuculuğunu yapıyordu". Hak ve özgürlükler derken isveçli yöneticiler faşizmi uyguluyorlardı!..

İsveç, hırsızlar için ideal bir ülke: Hak ve özgürlükler başını almış giderken evleri hırsızlar soyar. Yazıklı ev sahibi adamcağız ya da kadıncağız gözleri önünde eşyaları, herşeyi götürülürken hiçbir şey yapamaz. Çünkü İsveç'te yasalar hırsızları korumak amacıyla yapılmıştır! Hırsız aldıklarını götürürken, ev sahibi "kazara" hırsızı azıcık yaralarsa ev sahibine ceza verilir. Hırsız serbest bırakılır.. Böylesi olayların daha ilginci var! Sözgelimi hırsız kapıyı kırıp da içeri girerken, eşik daha önce buz tutmuş, hırsızın da ayağı kayarak yere düşüp kolundan ya da bacağından azıcık yaralanmışsa, ev sahibi cezalandırılır. Gerekçesi de şu: "Eşiğin buzunu temizlemeyip hırsızın bacağının sakatlanmasına neden olmak!" Hırsız mı? O da serbest bırakılır! Dünyanın bütün hırsızları İsveç"e geliniz!

On oniki yaşlarındaki çocuklara, okul bahçesinde onları uyuşturucu maddelere alıştırmak amacıyla afyon dağıtıldığını gazeteler yazıp dururken; narkotika satışı yapan, Narkotika kralı diye ünlenen bir kaçakçıya iki yıl ceza verilir. Bu adama ayrıca günde 40 kuron ödenir! Bu tutar Rusya'da bir görevlinin aylığıymış..

Bu durumda İsveç, yabancı ülkelerde *"hak ve özgürlükler ülkesi"* diye neden ünlenmesin!?.. Buna bir engel var mı?

Fransa, Almanya, İskandinav ülkeleri, bu arada *İsveç* (4) kaynıyor.

Prof. Faruk Sumer de *Oğuzlar* (S. 421) adlı yapıtında kültür kaynaşmasına örnek olarak şunları belirliyor:

"Tarihçilerin kesinlikle Kürt kökenli olduğunu iddia ettikleri *Şah İsmail*'in anadilinin Türkçe olduğunu, *Yavuz Sultan Selim* Farsa şiirler yazarken, Şah İsmail'in güzel Türkçe şiirler söylediğini yazmaktadır.."

Türk-Kürt kaynaşmasına örnek olarak *Doğan Avcıoğlu* da Türklerin Tarihi'nde 5. Kitap'ta şöyle bir açıklamada bulunur: *"Prof. Marr'a* göre Selçuklular döneminde, Türk-Kürt kanının

---

(4) İsveç Riksdag (B. M. Meclisi)'ına Sosyal demokratlar'dan milletvekili seçilen genç Kürt kızı *Nalin Hanım*'a seçmenlerinden mektuplar geliyor.. Bunu kendisinden, TV'den dinledim. Seçmenleri, *Nalin*'den İsveç meclisinde *Şeriat*'tan sözetmesini istiyormuş. Bu aydın düşünceli; uyanık genç kız konuşmasında şöyle dedi:

> *"- Benim babam, dedem müslümandı, şeyhdiler. Ama onlar böylesine gerici değildiler. Hiç böyle konuştuklarını duymadım. Bu insanlar bana çok yabancı! Ben İsveç Meclisinin bir milletvekiliyim. Şeriat'tan nasıl sözedebilirim? Yüzlerce mektup alıyorum, iş de istiyorlar. Benim görevim yabancı okullarda eğitim sorunu. Bunun dışında hiç bir yetkim yok..."*

Sayıları üçü beşi geçmeyen ve *Nalin* gibi kişiliğine sahip övünebileceğimiz insanlarımızın yanı sıra; ne yaptığını, nasıl söyleyeceğini, ne konuşacağını bilmeyenler de var! Bunlardan bir örnek:

Stockholm'de ABF salonunda *Aziz Nesin*'in basın toplantısında özenci bir yazar *Nesin'e:*

"- Siz Türkiye'de şimdiye kadar ne yaptınız?" diye sordu.

Aziz Nesin:

"- Benim, dedi şimdiye kadar ne yaptığım ortada! Yuvadaki onbeş çocuktan üçü Kürt çocuğu okutuyorum.."

Sonra *Aziz Nesin* bu "militan" kılıklı özenci yazara sordu:

"- Söyle, sen ne yaptın şimdiye kadar? Burada (İsveç'te) konuşmak kolay. Yiğitsen, gel de orada (Türkiye'de) konuş! Uzaktan uzağa böyle atmak kolay!"

Bu "militan" kılıklı özenci yazar, geldiği ülkenin insanları için hiçbir şey yapmadığı gibi; kafasını da üşütmüş olacak ki, boyuna posuna bakmadan, *"Yaşar Kemal'in Nöbel Edebiyat ödülü benden sorulur"* diyormuş.

İsveç'te Sosyaldemokrat Partisi'nin parababası temsilcilerine sırtını dayayan bu yazıklı; faşist yönteme başvurarak, kendi ülkesinin insanlarına çamur atıyor. Ne denli çamur atarsa, o denli kabarıyor!..

alt tabakalarda kitlesel bir karışımı gerçekleşir. Anadolu Türklerinin gerek etnik ve gerek kültürel tipinin oluşumunda toplumsal bakımdan onlara en yakın bulunan Kürdlerin etkisi bulunması doğaldır.."

Belgesel örnekleriyle kısaca belirlediğimiz bu durumlardan kolayca anlaşıldığına göre, Türk ve Kürt halkları geleneksel ve kültürel olarak da Anadolu insanının yapısına uygun, bir bütünün birbirinden ayrılmaz parçalarıdır.

Senin tohumun
bir damladan böyle beni
ben yapan

Benim tohumum
bir damladan böyle seni
sen yapan

Deniz karşımızda - Söyle şimdi
ben mi sen
sen mi ben

İslamlığın 1400 yıl önceki durumuyla günümüz uygarlığı her alanda çatışıyor. Din kendi ılımlı alanında yenilik ve düzeltimleriyle birlikte yaşamını sürdürebilir ancak. Din burnunu devlet yönetimine sürdü mü, o devlet temelinden yıkılır. Dini devlete karıştırmak isteyenler, devlet yönetimine el altından çomak sokmak isteyenlerdir. Bunun Osmanlılarda acı sonuçları görüldü. Din devleti demek din diktatörülüğü, İslam diktatörlüğü demektir. İşte İran! Din diktatörlüğü de başka din diktatörlüğünün çomağını yutar!

Dinci kurnazlar laikliği gerçek anlamından saptırıp halkı bir daha aldatmak istiyorlar. Laik devlette dinle devlet birbirine karıştırılmaz. Doğrusu da, ussal olan da budur. Din kendi alanında

başkasına kötülük etmemek koşuluyla tanrı inancını sürdürebilir. Gerçekte kimse karışmıyor. Dinci "kirazı Allah yarattı" diyor. Onu kimse yargılığa vermiyor. Ama özgür düşünceli biri "Kiraz doğanın ürünü" deyince onu hemen yargılığa verip dört duvar arasına sokmak istiyorlar. Bundan daha gülünç ne olabilir? *İdris*'in *Yasak Tümceler*'deki düşüncesi de bu: *"Biz doğanın ürünüyüz.."* Bunun yargılıkla işi ne?

Laiklik dini ortadan kaldırmaz. Atatürk hiçbir zaman dini kaldırmamıştır. "Din elden gidiyor" diye bağıranlar, kendi kafalarının sayrılıklarını görmeyenler! Kendi çıkarlarını halktan üstün tutanlar, *"din elden gidiyor"* diye bağıranlardır! Dahası, *"müslüman kimliği"* diye bir kimlik de yok!

Bayar - Menderes çiftiyle başlayan "ihanet" *Kenan Evren*"le sürdürülmüş; *Turgut Özal* da prototip bir kahraman gibi ortay çıkmış, oy kapma kaygısıyla Mekkelere sürüklenmiştir! *Anadolu halkını sömüren put kurucular bunlar!*

Özal "İslamın ifrat ve tefrite karşı olduğunu" söylemiş oy kapma tedirginliğiyle! *İnek* (Bakara) bölümünün 143. tümcesine dayatıyor bunu da:

> *"..Biz sizi, insanlara örnek olmanız için vasat bir ümmet kıldık.."*

Özal 1400 yıl önceki İlkel Arap oymağına verilen, 1200 yıl önce Süleymaniye (Irak) da boynu uçurulan atalarının acısını duymadan, Anadolu insanını çarpıtmaya kalkıyor! Böylece kendi çıkmalarıyla Türkiye'yi yeni bir bataklığa sürüklemeye çalışıyor! Dahası, Kur'an'ın başka yerlerinde bu anlamı tümden yadsıyan tümceler de var!

> *"... Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın, onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlar-*

dan başka sizin bilmediğiniz, Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korkutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız size eksiksiz ödenir, siz asla haksızlığa uğratılmazsınız.." Ganimetler (Enfâl) bölümü, 60. tümce)

Düşünün! Bölüm de *ganimetler* bölümü! Özal bu tümceyi amaçla *"Değişim Sürecinde İslam"* toplantısında yapmış olduğu konuşmada Kur'an'ın çağdaşlaşmasını söylemiş. Bunun nasıl olacağını, ne yapılması gerektiğini açık ve seçik olarak söyleyemiyor. İlericiymiş gibi postuna bürünerek bir taşla iki kuş vurup oy avlama çabasını güdüyor!

Anadolu'nun yazıklı insanlarını *Özal,* aptal yerine koyarak şöyle sorar oy toplama kaygısıyla: "Hz. Allah bir gün yeryüzünde uçak olacağını bilmiyor muydu?" sorusuna yine kendisi yanıt verir: *"Elbette biliyordu".* Böylesi bir insan da % 23 oyla "Reisicumhur" seçtirir kendini!

Durumun en ilginç yanı, *Muhammed*'in "Allah"ı uçağı tanımasına karşın, *Atlarla* düşmanı korkutmaya çalışması!

"... Onunla (atlarla) "Allah"ın düşmanını, sizin düşmanınızı korkutursunuz.."

Oysa at, insanın en yakın dostu! Atlarla insan korkutulmaz! Neden, biliyor musunuz? Çünkü yazıklı ilkel Arap oymakları atların develerden daha çevik daha kıvrak olduğunu bilir.

Gerçek bir Tanrı, evrenin yaratıcısı bir Tanrı (varsa) böyle mi konuşur? Bu tümcelerin başka bir ilginç yanı daha var: Evren gibi görkemli bir oluşumu yaratan (öyle diyor) "Allah"ın düşmanı olabilir mi?

Dahası, başka bir bölüm insanı (düşmanı) öldürmek için *besili atların* bulundurulmasını salık veriyor! Hem yaratıyor bu "Allah", hem de yaratmış olduğu birkaç yüz ya da birkaç bin kişiyi kendine düşman biliyor! Böylece usun almadığı, evrenin görkemliğiyle hiç

uzlaşmayan bir durum karşımıza çıkarılıyor 1400 yıl önce! Böylesine bir durum 1400 yıl sonra Anadolu halkına aşılanıyor! Anadolu halkının emekçi ailelri, Anadolu insanı kız çocuklarını ne zaman öldürdü? Soruyorum köktendinci diyanetçilere, ne zaman öldürdü Anadolu halkı kız çocuklarını? Bunun yanıtını bekliyorum!..

Bu tümcelerin nasıl düzenlendiğini anlamak hiç de zor değil! Bir toplumda insanlar çeşitli nedenlerle anlaşamayıp düşman olur birbirine. Sözgelimi VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağından biri konuşurken "o bana düşman oldu. O benim düşmanım" der. "Allah"ın düşmanı" deyiminde Allah insanlaştırılıp üçüncü kişiye dönüştürülüyor!

Gerçek bir tanrı, üçüncü kişi olarak konuşmaz. Konuşmuş ise 1400 yıl sonra da konuşur! 2000-3000 kişilik Arap oymağına ilgi duyan "Allah", günümüzün 6-7 milyar insanlı dünyasına ilgi duymuyor. *Besili atlar*'dan sözeden bu "Allah", 1400 yıl sonra ya da daha önce ortaya çıkıp uçaklardan, tanklardan, elektronikli sayısız araçlardan sözetmiyor!

***

Çağımızın, gelecek çağların insanları neden 1400 yıl öncesinin ilkel düşleriyle boğulup kalacakmış? Buna gerek olmadığı gibi, Anadolu insanları,Türkiye neden buna zorlanacakmış. Türkler, Kürtler Arapları 1400 yıl öncesini Şamancılığına, Zerdüştçülüğüne zorladı mı, zorluyor mu? Araplar kendi dinlerini korusunlar! Bu onların kendi özgürlükleri. Ama Türklerin, Kürtlerin dinsel özgürlüklerine karışmaya hakları yok! Türkler Şamanlığa gireceksin diye Arapları öldürdüler mi? Kürtler Zerdüşt dinine gireceksin diye Arapları öldürdüler mi? 1200 yıl önce Türklere de Kürtlere de "ya Müslüman olacaksın, ya boynunu uçururum!" demişler. Yalnız boyun uçurmamışlar; mal mülk kadın kız, oğlan.. Her şeyi yağma etmişler. Sonra da yazıklı Türklerin de, Kürtlerin de kimlikleri

alınmış, yokedilmiş.. Bütün bunları düşünerek Türklerin de, Kürtlerin de akıllarını başlarına toplamaları gerek!.

Suudi Arabistan kurucuları, şeyhler bugün 1400 yıl öncesinin ilkelliğiyle yaşamıyorlar. İlkel Arap oymakları gibi de değil. Erki ellerinde bulunduran bu kodamanlar; Batı'nın en modern olanaklarıyla yaşıyorlar saraylarında. Gerçek bu! Uyutma yöntemleriyle kimsenin kimseyi aldamaya hakkı yoktur!

Prof. Dr. Mehmet Aydın şöyle diyor:

> "- Yorum beşeridir. Yorumun kaynağı, yani Kur'an-ı Kerim, ilahi de olsa, yorum beşeridir. Beşeri olup da değişmeyen hiçbir şey yoktur. Beşeri olan herşey değişme kanunu içinde mütalaa edilmelidir. Üst yapının değişmemesi mümkün değildir. O halde Kur'an'la ilgili yorumlarımızın değişmesi kadar tabii hiçbir şey olamaz. Bunun değişmemesi gerektiğini söylemek, insanlığın geleceği bakımından son derece sakıncalıdır.."

Sayın *Prof. Aydın* gerçeği nesnel olarak ele almış bu düşünceleriyle. Ama şu gerçeği söylemek zorundayım: Bütün Kutsal kitaplar gibi Kur'an da tanrısal değil! O da insan yapıtı. Sayıları 300 milyonu aşan tanrılar da!

1976-78 döneminde Diyanet İşleri Başkanı olan *Süleyman Ateş*, en güzel tablosunu çiziyor "yenileşme"nin. Böyle bir *reform* dili Arapça, halkı Arap olmayan Türkiye'nin geleceğine ışık tutar. Pek doğal olarak böyle bir konuşmayla Anadolu inancının kimliğini (bkz. *Yasak Tümceler)* yeniden kazandırır:

"- Namaz ve oruç İslam'a özgü değildir. Tevrat ve İncil'de de var. Tevrat ve İncil olmasaydı, Kur'an'da olmazdı.."

Sayın Ateş, gerçekleri açıklamak istiyor ama açıklamıyor! Gücü yeter de, açıklamayı göze alamıyor belki de! Şöyle diyor:

"- İslam'da zorlama yoktur. (..) İslam, ancak onu kabul eden toplumda uygulanır. Toplum isterse. Toplumun istemesi için yapılacak olan ise tebliğdir.."

Yukardaki tümceleri böyle biçimlendirip söylemek zor değil. ama gerçek bu mudur? Bu konuda *"Nasıl Oldu da Müslüman Olduk?"* bölümünde bakılmasını, yeniden okunmasını dileriz.

Doç. Dr. Salih Akdemir, açıklamasında şöyle diyor: "Müslümanlara Cennet garantisi yok." Bunu da *İnek* (Bakara) bölümünün 62. *tümcesiyle* kanıtlıyor:

"... Şüphesiz iman edenler; yani Yahudilerden, hıristiyanlardan ve sabilerden allah'a ve ahiret gününe hakkıyla inanıp salih amel işleyenler için Rableri katında ödüller vardır. Onlar için herhangi bir korku yoktur. Onlar üzüntü çekmeyeceklerdir.."

1980'lerin karanlığında *Kara ses* diye anılan *Cemalettin Kaplan* bile *Atatürk devrimlerinin* bir bir ortadan kaldırıldığını açıklayıverdi:

"... Yani bakınız, askerler ne diyorlar. Biz Kemalizm'in bekçileriyiz! Yoo siz Kemalizm'in bekçileri değilsiniz, diyorum ben taviz verdiniz. Eğer siz Mustafa Kemal'e bağlı olsaydınız, din dersine müsaade etmezdiniz. Çünkü *Mustafa Kemal* din derslerini kaldırdı. Ben bilirim. Demek ne oluyor? Kemalizm lafta."

Böyle bir gerçeği, bir de Kaplan'ın dilinden işitmek çok ilginç, hem de çok acı!.

Örsan Öymen yazılarının birinde şu korkunç gerçeği okuyucularına duyuruyordu.

"- Laikliğin ve Kemalizm'in ödünsüz savunucuları, devletin din işleriyle görevli memurlarına Rabıta adlı Aramco destekli şeriat örgütlerinden aylık bağlatabilmiştir. Hem de 12 Eylül müdahalesinin üzerinden altı ay geçtikten sonra çıkan bir Bakanlar Kurulu kararıyla..."

Şu korkunç duruma bakın, halk nasıl uyutuluyor *Edirne'den Ardahan'a:* "Türkiye'de tarım okullarının sayısı 23, öğrenci sayısı 2640. İmam Hatip Lisesi sayısı 375, İmam Hatip liselerinde öğrenci sayısı da 85 157. *(Milliyet gazetesi, Teoman Erel, 30 Ekim 1986)*

Aradan nerdeyse on yıl geçiyor. Kim bilir bu sayılar nerelere vardı?!..

Zorla yayılımını buldu İslamlık. "Allah"a değil yalnız, insana da "teslim" olmayı koşullandırdı İslamlık bu zor ve öldürüm eylemiyle. İnsan, insanın da kulu oldu, Allah'ın değil yalnız!.

Bu zor, bu kıyıcılık günümüze dek, 1400 yıldan beri sürüp geldiğine göre, *bu dinde bir yanlışlık var!* Bu yanlışlık hiçbir zaman düzeltilmedi. Bu yanlışlığın düzeltilmesi gerekiyor! İslam'da bir düzeltime, "reform"a gidilerek... İslamlık durmadan ölüm öğüten "dramatik" sahnelerle örülü. İslamlık ölümün kol gezdiği dramatik oyun sahnesi olmaktan kurtarılmalı!

Aydınlar Ocağı Başkanı "*.. Tarihimiz içinden gelen ana çizgi..*" diyor. Bu ana çizgi ne ola? İslamlık olsa olsa VII. Yüzyılın ilkel Arap oymaklarının ana çizgisi olabilir. Bu çizgiye Türkiye'yi oturtmak istiyorlar.. Gülmeli miyiz, ağlamalı mıyız?

Türk-İslam Sentezi denilen aldatmaca oyunu; baskıcı, sömürücü bir düzenden başka birşey değil. VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarına uygulanmakla başlayan bu oyun, 1200 yıl önce Türkleri, Kürtleri vurum kırımdan sonra, XX. Yüzyıl sonlarına doğru Türkiye'ye uygulanıyor bir daha! Nasıl? Hem de unutmuş görünerek tarihini!.

Tarihsel çizgi bu işte!

Prof. Dr. Münci Kapani "... Şeriat, ona inananlarca, Allah'ın iradesini belirleyen ilahi bir yasa olduğundan..." diyor. 1400 yıldan beri bu şeriata inandırılmanın nasıl olduğunu açıklamıyor!.

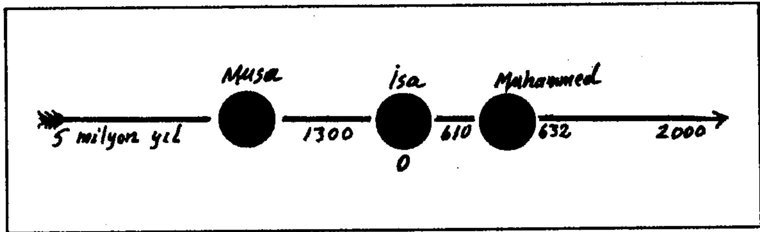
İslamiyet Gerçeği[5] adlı dört ciltlik ilginç yapıtında *Erdoğan Aydın,* "*... değişik toplumlarda bilimsel araştırmalar sonucunda*

---

(5) Erdoğan Aydın, İslamiyet Gerçeği 1-4, Kaynak Yayınları, İst. 1993.

300 milyondan çok tanrı adı" saptandığını yazıyor. Yaratıcı insan bu! Milyonlarca yıldan beri bulamadığı Tanrıyı neden yaratmasın yüz milyarı aşkın sinir ve beyin gözeneklerinin becerikli işleviyle? Buna bir engel var mı? Engel olsaydı, üçyüz milyon tanrı olmazdı!

İnsan, diyelim beş milyon yıldan beri düşünüyor. "Beni kim yarattı?" diye soruyor kendine. Beş milyon yıl konuşmayan bu Tanrı, ortalama 3250 yıl önce birdenbire konuşmaya başlıyor. İlk konuşmasından sonra iki kez aracı değiştiriyor. Beş milyon yıl bu Tanrı neden susuyor? İnsanın gelişmesini mi bekliyor! Öyleyse çatışan bir durum var! Hani Tanrı herşeyi bir anda ve tam olarak yaratmıştı? Öyle değil de gelişimi beklemişse, herşey Darwin'in dediği gibi. Bütün canlılar sürekli bir gelişimin sonucu! Peki, beş milyon yıl neden bekledi bu Tanrı? Bir engelleyen mi vardı O'nu? Evrenin yaratıcısı bir "Allah"ı kim engelleyebilir? Beş milyon yıl *bekleme* diye birşey yoksa, bu Tanrı *Musa*'dan önce yoktu. Böyle bir durumda, önceki zaman sürelerinde olmayan, daha sonra da olmaz.

Kur'an (kâfirler 'kâfirun' 109)'da 6 tümce açık ve seçik olarak şöyle diyor:

"... 1, 2 De ki: Ey kâfirler! Ben sizin tapmakta olduklarınıza tapmam.

3. Siz de benim taptığıma tapmıyorsunuz.

4. Ben de sizin taptıklarınıza asla tapacak değilim.

5. Evet, siz de benim taptığıma tapıyor değilsiniz.

6. Sizin dininiz size, benim dinim banadır..

Bu tümceleri "Allah" söylediğine göre Muhammed'e; kişinin, çağının Arap oymaklarından her birinin seçimine bırakıyor inanıp inanmamayı. Daha açık bir söyleyişle dine inanıp inanmamakta kişiye özgürlük tanıyor Muhammed'in "Allah"ı. Durum böyle olunca, *Atatürk*'ün dini Devletten ayrılma (laiklik) ilkesi (devrimi) daha çok anlam kazanıyor. Bu tümceleri dil bakımından baştan sona bin kez araştırıp incelemiş olsak bile, anlam değişmiyor. Gerçek yine gerçekliğini koruyor. Nedir bu gerçek? Bu gerçek dinde baskı yapılmaması! Ama din, baskı yapılarak kan dökülerek yayılmış!

Böylece anlamı kesin, apaçık bu tümceler karşısında kökten dincilere söyleyecek sözüm kalmıyor! "Kâfirler" bölümünün bu tümcelerini anlamak istemeyen *köktendinciler inandıkları "Allah"ı ister istemez yadsıyorlar!*

Trabzon'daki *"İslam Düşüncesi Sempozyumu"*nda *Ali Bulaç* özetle şöyle diyor:

"... Müslüman dünyayı modernleştirmek mümkün mü? (Kendisi bunun olanaksızlığını söylüyor). Mümkünse, modern sisteme katılan İslam'dan geriye ne kalır? Bu soruların yanıtı olumsuzsa, bu durumda modern dünyaya karşı nasıl bir tutum içinde bulunmalıyız? Çatışma mı, uyum mu, aşma mı?.."

Kendisi bu soruya *aşma* diyor. Biz de soruyoruz: Müslüman dünyayı modernleştirmek olanaksızsa, bu durumda nasıl *aşma* yapılabilir? Başka bir söyleyişle dinde düzeltime, yeniliğe, bir reforma nasıl gidilebilir? "Aşma", reforma gidilmeden nasıl gerçekleşir? Ali Bulaç, *İslamlığı babasının malı sanıyor.* İslamlıkta düzeltime gidilemiyor diye Anadolu halkını cezalandırmaya gerek var mı?

İslamlık yenileştirilemiyorsa, yukarıya örnek olarak verdiğimiz tümcelerle Kur'an'ı suçlayamayız! Geriye "Allah"ı yadsımak kalıyor! Böylece asıl Kur'an'a bağlı olanlar "Allah"ı yadsımış oluyorlar! Köktendinciler, onların yandaşları içine düştükleri bu durumdan kendilerini nasıl kurtaracaklar?

"De ki.." seslenmesiyle konuşan "Allah"! Özdeş zamanda konuşturan "Allah". "De ki.."nin buyrultusunda sözü Arap oymaklarına ileten de *Arap peygamberi Muhammed!*

Kur'an sayfalarında "Allah", -inanca göre- Arap peygamberi Muhammed'e şöyle seslenir:

"... Biz seni yalnız Mekke ve çevresinin (Araplarına) halkına memur ettik.."

Demek Kur'an, Mekke ve çevresindeki VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarını uyarmak, yola getirmek amacıyla düzenlenmiş! XX. Yüzyıl Türkiye'sine, bütün Anadolu insanına, halkına uygulanamaz! "Uygulanır" diyenler varsa, yalan söylüyorlar ya da kimliklerini yitirmişler! Bu 2x2'nin, 2+2'nin "4" etmesi kadar gerçek bir durum!

Evet, *"Modern sisteme katılan İslam'dan geriye ne kalır?"* Geriye gerçekler kalır! İnsan bir Tanrı'ya inanıyorsa, inansın! Bu inancını onun elinden kimse alamaz! Kendi kendine bir Tanrı'ya inanıp "ahlaklı" kalmak, önemli bir durum değil mi? Bu çok önemli bir durum değil mi? Geriye çok şey kalır. "Allah"ı yok yere iğdiş etmemek kalır! Bu da çok önemli!

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarına duyurulup uygulanan uyarmalar, usladırma "tehdit"leri, Cehennem korkutmaları, Cennetli, Huri-Gılmanlı özendirmeler çağımıza, çağımız insanlarına, Anadolu halkına uygulanamaz! Bilim dev adımlarla ilerlerken İslamlık olduğu yerde çakılıp kalmaktadır! Böylece insan türünde düşünen insan yerine, düşünmeyen sürüler yetişiyor. Bu da din simsarlarının, onların bu durumundan yararlanmak isteyen din siyasacılarını üretiyor, müslüman dünyasını çok ezmek için!

İslamlık yenileştirilemiyorsa, bunun nedenlerini 1400 yıl öncesinde arayalım (Huriler ve Gılmanlar. s. 27).(6)

---

(6) Abdullah Rıza Ergüven Huriler ve Gılmanlar s. 27. Gerçek Sanat Y. İst. 1991

". Çağırdığı zaman yatağa
kişi karısını
kadın gelmez, koca kızarsa
melekler lanetler o kadını
gece sabaha kadar..
-Ne orucu
oruç olur o kadının
ne namazı
namaz
ve omuzunda üç haram günahı..."

Bu durum o anda cinsel ilişkiye hazır olmayan kadını (karısını) zorlamak değil mi? Meleğin lanetlemesi; oruçla, namazla "orucun oruç, namazın namaz olmaz" tehdidiyle kadına tinbilimsel (psikolojik) baskıda bulunuyor. Kadını çaresiz bırakarak, altına yatıp "teslim" olmaya zorluyor. Demek yazıklı kadınlar yalnız "Allah"a değil, erkeğe de teslim olmak zorunda! Bu kitabına uydurma, bir çeşit *"zina"* değil midir?

Din adıyla, İslamlık adıyla, "Allah" adıyla "cinayetler" işlendi. yüzyıllarca işlenen bu suçlardan sonra *"din düzeltime gidilemez,"* demek isteyenler kimliklerini yitirenlerdir! 1200 yıl gecikmiş olunsa bile, Türkiye; Arap komutanı *Kuteybe*'yi simgesel olarak yargılığa vermesi gerekir çağımız Türkiyesi'nde düşünce suçlularını kovalamak yerine! Onursa, onur ancak böyle kurtarılır!

Muhammed'in Allah'ı *dinde zorlama yoktu*r dediğine göre; böylesine kanlı, korkunç "cinayetler" nasıl işlenebilir? Öyleyse Arap komutanı *Kuteybe* kanlı cinayetleriyle *Allah*'ı da, *Kur'*an'ı da, *Muhammed'*i de iğdiş etmiş oluyor!.

***

"- Amerika'nın, Avrupa'nın yani Batı'nın aydınları ateist (tanrı tanımaz) ve inançsız olsalar bile Hıristiyanlığı bilirler. *Tevrat'ı İncil'i* okumuşlardır.." diyor *Cengiz Çandar* Haber gazetesinde.

Batı genellikle okuyan ulusların çocuklarıyla yoğrulu bir bütün. Okumak onların gözeneklerine işlemiş durumda. Okumak onların geleneğinde var. İşte biz her çeşit kitabı okuma eylemine alışıp onu bir türlü gelenek durumuna getiremedik. Evet! Batılı *Tevrat*'ı, *İncil'i* okuyor ama; onun yanı başında bilgisini sağlamlaştırmak için bilimsel kitapları da, romanı da, şiiri de okuyor!

Bizde ne oluyor? Üniversiteyi bitirenler bile okumaya, birşeyler öğrenmeye, merak edip inceleyip araştırmaya düşman kesiliyor! Batı'da bulaşıkçı da okuyor, sürücü de! Üniversiteyi bitiren, bitirmeyen de! Okuma, öğrenme, birşeyi merak edip araştırma, ilkokuldan ölünceye kadar sürer! Okumak; kimliği, kişiliği bulmak demektir!.

Çoğumuz kitaba para vermek istemiyor. Kumara, içkiye, sigaraya para bulunuyor da; kitaba gelince bulunmuyor! Olur mu böyle şey! Yoksulluksa, açlıksa.. Bütün bunların ne olduğunu bilirim. Bir insan sigara içiyor da, kitaba para bulamıyorsa yalan söylüyor demektir. Acı olan, bizi yüreğimizden vuran işte bu sayrılık!

Batı'da bulaşıkcı, sayrıbakıcı, sürücü kendi kendine birşeyler okuyor da; bizde Üniversiteyi bitirmiş olsak ile kitabı kapıyor, ondan sonra hiçbir şey okumuyoruz. Başbakan oluyor, Cumhur başkanı oluyoruz da gene yanlış konuşuyoruz. Neden? Çünkü okumuyorlar. Merak edip sormuyorlar! Kendi kendilerine onurlanıyorlar. Sözgelimi "Türkiye genelinde" diyorlar. Ne demek bu? "Türkiye umumisinde." Bunun doğrusu "genellikle Türkiye'de", "genel olarak Türkiye'de". Anlamını bilmediğimiz kitabı ezberlediğimiz gibi, Türkçe'yi de kemirmeye başladık!

Okumaya okumaya paslanıyoruz. Sonra da hiçbir şeye usumuz ermiyor, sonra da 1400 yıl öncesine saplanıp kalıyoruz.

"...Batı'nın aydınları ateist ve inançsız olsalar bile.." deniliyor yazıda. Batı'nın bu aydınlarına *ateist* (tanrıtanımaz) diyenler başkaları! Bunlar inançsız değil ki! Bunların da inançları var. Bir şeye inanmak inançlı olmak için yetmiyor mu? Onlar en azından doğaya, doğa yasalarına, bu yasaların gücüne inanıyor benim gibi.

Ben kendi kendimi hiçbir zaman inançsız bulmadığım gibi, gerçek yaratıcıyı üstelik din sözcülerinin imge tanrılarından kurtarıyorum!
Din nedir? Bir duruma bir güce inanmak değil mi? Ben içimde büyütmüş olduğum güce inanıyorum(7).

> *"...Kim ne derse desin, benim inancım benim tanrımdı. Kendilerine tanrı bulmak isteyenler, kayaların yalçın tepelerine kadar çıkıp O'nu arayabilirdi! Onların bileceği bir işti bu! Ben yıllardan beri kendi inancımla besleyip büyütmüş olduğum Tanrı'yla yetineceğim. Benim düşüncelerim, benim kanımla yaratılan bir Tanrı! Ancak böyle bir Tanrı anlayabilirdi beni! Cehennem korkuları, Cennet özlemleriyle beni aldatmayacak olan bir Tanrı! Ölümümde bile! Yalvarmasız, yakarmasız kendi inançlarımın yoğurduğu bir Tanrı kurtarabilirdi beni ancak. Hiç bir şey.. Hiçbir şey beklemiyorum bundan başka!*
>
> *Çeşitli alınyazıları ve bir tek Tanrı! Dün olduğu gibi bugün de sürüp gidiyordu: Bitmeyen oyun! Aynı Tanrı'nın ürünüydü giyinenle giyinmeyen! Bütün bu tutarsızlıklar, umutsuzluklar içinde kimileri alın yazısının göklerce belirlendiğine inanarak bel bağlıyorlardı. Eğitilmiş inançlarını, ürünlerini; gerçekliği hiçbir zaman saptanamayan bir dünyadan devşirebileceklerine inanarak yaşamlarını sürdürüyorlardı. Yarının umutlarını besliyordu bugünün acıları. Öyle ki, bu dünyada hiçbir zaman var olmayacak yarının umutlarını.. "Büyük oyun" başladığı gibi sürüp gidecek miydi? Oyunu yönetenlerle oyuncularının bu bitmez tükenmez oyunu?!."*

Tanrıtanımazlık neresinde bunun? Ben usumu kullanıyorum. dinsiz demek gerekse, asıl dinsiz usu yadsıyanlar!

---

(7) Abdullah Rıza Ergüven, Yarınları Beklerken (Roman, s. 183. İst, 1983.

"... Batı'nın aydınları tanrıtanımaz ve inançsız olsalar bile (...) Tevrat'ı, İncil'i okumuşlardır.."

Pek doğal olarak okurlar. Çünkü o Tevrat, o İncil onların kendi dilleriyle basılmıştır. İngiltere'de *İngilizce,* Fransa'da *Fransızca,* Almanya'da *Almanca,* İsveç'te *İsveççe* bg.. Ama *Türkiye'de Arapça* .. Alicengiz oyunu!.. *dili Arapça olmayan, halkı Arap olmayan Türkiye'de Arapça Kur'an* okunur. Neye yarar bu? Halkı bilmezliğe, şaşkınlığa sürüklemekten başka? Anadolu insanı anlamadığı dile zorlanıp, hergün durmadan sünepeleştirir. Hem de *Celaleddin-es-Suyuti*'yle

"- Yasaklamaz Muhammed
ölü bir insan ya da
canlı bir hayvanla
bulunmayı cinsel ilişkide.."

İmam Şafi de katılır bu oyununa:

"- Üç kimse var
davranırsan yumuşak oyununa
ihanet eder
sana
Kadın işçi ve hizmetkâr.."

Kadınlar da bu oyununa itilir:

"-Köpek, eşek ve kadın
geçemez
önünden namaz kılanın.."

Kadının köpekle, eşekle bir tutulmasından sonra, nasıl olur da İslamlıkta kadın haklarından sözedilir? Batı'da köpek hakları, İslamlığın kadın haklarından çok daha gelişmiş. Düşünülsün bir!

İslamlıkta doğru dürüst kadın hakları diye birşey yok. İslamlıkta köpek, kadını aşağılamak için ölçü olarak kullanıldığına, her ikisi birden aşağılandığına göre; bu durumda suç kimin? Bunları yaratan (inanca göre) "Allah"ın değil mi? Uçsuz bucaksız evrenin yaratıcısı bu *"Allah" eşeği, kadını, köpeği herkesin beğenebileceği nitelikte yaratmaz mıydı?* Yaratamaz idiyse; *"Suç ya Allah'ın ya da böyle bir "Allah" yoktur!*

Erkekler bir yanda hurilerle ödüllenilirken, gılmanlarla da bu ayrıcalık pekiştirilir. Erkekler hem kadınlardan yararlanır, hem oğlanlardan:

"Güzeller vardır
yanlarında
erkeklerin
gözleri kocalarında
ve ölümsüz gençler
          yanlarında
ibrikler
     kadehler
      kuş etleriyle dolaşırlar.."

Kadınlar mı? Onlara ödül olmadığı gibi, Kadınlar "Cennet"te Huriler yüzünden *kuma* durumuna düşerler. Cennette de rahat yok onlar için!

***

Osmanlılarda *Şeyhülislamlık* padişahın iradesine bağlıydı. Ne oldu? Osmanlı yönetimi *"fetva makinesi"*ne dönüştü. Şimdi de *laik Cumhuriyet'e bağlanması düşünülüyormuş Diyanet İşleri*'nin. Bu yolla sinsice adımlar atılacak, devletle dini birbirine iyice karıştırdıktan sonra, seçim demokrasisinden de yararlanarak köktendinciler, bu dinci küme; Cumhuriyet'e baskı yapacaklar. Kelle uçurmaya başlayacaklar sonra da Osmanlı döneminde olduğu gibi!

Pakistanlı *Fazlur Rahman*, fetva verir gibi şöyle demiş: *"Türkiye'de İslam'ın üzerine kurulan baskı, iç dinamizmini kilitledi.."*

Sormak gerekiyor açık ve seçik olarak:

Nedir *"İslamın iç dinamizmi?"*

1400 yıl önceki ilkel Arap oymaklarına verilen öğütler mi? XX. Yüzyıl sonlarının Türkiye halkı, VII. Yüzyıl ilkel Arap oymakları mı? Anadolu'da hiçbir aile kız çocuklarını diri diri toprağa gömüp ölüme bırakmadı! *Kimin kimliği kime uygulanmak isteniyor?*

İslamlıkta sağlıklı bir "dinamizm" olsaydı, Osmanlılar uygarlıkta 300-400 yıl geride kalır mıydı?

1400 yıl öncesinin düşlemlerine, veresiye Cennet masallarına dalma "dinamizmi", öyle mi? *Anadolu insanını sünepeleştirme dinamizmi:*

"- Okuma yazma
öğretmeyin
karılarınıza
yün örmesini
bilsinler
bir de Nur suresini.."

Bu mu *İslamın iç dinamizmi?*

"Muhammed'in bir askeri seferine, karısı *Ayşe* de katılmış. Ama Ayşe ihtiyacını gidermek için oturunca, gerdanlığını düşürmüş. Bu yüzden gecikmiş, arkada kalmış. Birkaç kişi de Ayşe'nin, birliğe yetiştirmekle görevli biriyle *"ilişkide"* bulunduğunu söylemiş. Bu olay üzerine "Allah", hemen işe karışıyor. Tam dokuz tümce gönderiyor! Bu 9 tümceden biri de şu:

".. Bu iftirayı işittiğinizde erkek ve kadın müminlerin kendi vicdanları ile hüznüzanda bulunup da, 'Bu apaçık bir iftiradır' demesi gerekmez miydi?." Işık 'Nur, bölümü, 12)

*Muhammed'*in bu kişisel aile sorunuyla hemen ilgileniyor *Allah*. Durumu düzeltmeye çabalıyor. Dedikoduyu işitenlerin orada hemencecik *"Bu apaçık bir iftiradır"* demeleri gerektiğini belirtiyor.

İsa'nın zamanında bütün dünyanın insan sayısı on milyonu geçmiyormuş. Muhammed zamanında bu sayı olsa olsa 20-30 milyonu ancak bulur. Bugün bu sayı 6 milyar (6 000 000 000)'ın üstünde! İnsanlar birbirini boğazlayıp birbirini öldürüyor sen toksun, ben açım diye: Sen şu dindensin, ben bu dindenim diye! Durmadan birbirini izliyor yeryüzünde yakımlar, yıkımlar.. Devlet kasaları soyuluyor, bankalar.. Her şeyde bir kim vurduya gitme var! Bir depreme birkaç saniyede çoluk çocuk, ana baba.. olur ki bir milyon insan birden ölüme gidiyor! *Ayşe'nin bir tek gerdanlığına ilgi duyan bu "Allah" nerede?*

Bu mu *İslamın iç dinamizmi?*

Bu "Tanrı" Yeryüzünde olup biten binbir haksızlıklar, yıkımlar, aç kalıp sürtünmeler; milyonlarca korkunç doğa yıkımları karşısında hiçbir şey yapmadan, kılı kıpıratmadan sessizce kalabiliyor!

Bu mu *İslamın iç dinamizmi?*

Ve Tırmizi İbn Mâce
sarıldılar bir yılan gibi boğazına
hadisiyle

Muhammed'in:

"-Eziyet ederse kocasına
dünyada bir kadın
Cenetteki huri zevcesi
Der: Tanrı canını alsın
etme eziyet bu adama
gelecek yakında bize
konuk o senin yanında.."

Bu mu *İslamın iç dinamizmi?*

"- Eğe kemiğine benzer kadın
doğrulmak istersen
kırarsın!
Bırak onu kendine
yararlanmaya bak ondan
eğriliğiyle..."
Bu mu İslamın iç dinamizmi?

"- Kadınlar pis
hayızlı oldukları zaman
ayak basamazlar mescide
oruç, moruç namaz
hak getire.."

Hayızlı (menstruastion = aybaşılı) diye kadın aşağılanıyor. Madem ki öyle, her şeye kadir bir Allah "hayız"sız yaratamaz mıydı kadını?

Bu mu *İslamın iç dinamizmi?*

"- Cinsel ilişkimden sızlanınca
keşkek yememi söyledi
Cebrail bana."

(Huriler ve Gılmanlar)

***

Kimi gazete ve dergiler *"değişmeden ilerlemek"* olsun diyorlar! Bunun tutarlı yanı olup olmadığını düşünmedikleri gibi; böyle bir yargılamanın nereye varacağını da kavrayamıyorlar. Kendi içlerine kapanmışlar, kendi düşlemleriyle başbaşa yaşıyorlar. Hangi aşamaya geldiğini de bilmek istemiyor eloğlunun!

"Değişmeden ilerleme" olur mu hiç?

"İslamın temel kaynaklarının bir değişim ihtiyacı içerisinde olmadığını düşünüyoruz" diyorlar. Ama bunu derken "İslamın temel kaynakları"nın VII. Yüzyıl Arap oymaklarına dayandığını bilmezlikten geliyorlar!

"İslamın temel kaynakları" denilen 1200 yıldan beri Anadolu halkına neyi vermiş bundan sonra neyi verebilecek?

"İslamın temel kaynakları"ında kadını eşekle, köpekle, domuzla bir tutma var. Kadını erkeğin eşeği, köpeği, domuzu yapma yolunu mu sürdüreceksiniz? Bunu mu değiştirmek istemiyorsunuz?

"Laik, seküler kafayla İslamı anlamak mümkün değildir. (...) akıl hakikatın kaynağı değildir."

Düşlemlerle beslenen, cinli şeytanlı hurili gılmanlı aldatmacaları halkın kafasından yapıştırmak isteyenler çağdaş uygarlıktan birşey anlamayanlar. O değildenmiş gibi de çağdaş uygarlığın gereklerinden yararlanıp bilim adamlarının kucağına düşerler binbir sayrılıklarını iyileştirmek için!

"İslamın temel kaynakları.. seküler kafayla İslamı anlamak mümkün değil"

Bu tümcelerin temelinde oturanları, aldatmacaları biliyoruz:

"- Ceylan gözlü dilberler
orada
iyi huylu güzeller
işlemeli döşeklere
yaslanırlar
Ve kadınları vardır
ehl-i Cenetten
herbirinin
hoş bedenlerinden
görünür ilikleri
baldır kemiğinin...
Ve dolu şarap kadehleri
doldurulmuş kaynağından
baş da ağrımaz
o şaraplardan

kadehler kadehler
ve iri kara gözlü
huriler huriler.."

(Kur'an: Rahman Bölümü)

Bunlar mı çağdaş insanının anlamadığı?

"- Evleniniz
bakire kadınlarla
onlar daha doğurgan
onlar daha tatlı dilli
dudaklıdırlar
cinsel ilişkide
uysaldırlar
ve daha eylemli
cinsel örgenleri
haz verici.."

Bunlar mı çağdaş insanın anlamadığı?

Ve bu minval üzre
sorar bir kadın
Muhammed'e:
"- Evlenmek istiyorum ben
hakları ne üstümde kocamın?."

Muhammed:

"- Cinsel ilişki teklifinde hemen
kocasına vermeli kendini kadın.."

Bunlar mı çağdaş insanın anlamadığı?

"- köpek, eşek ve kadın
geçemez
önünden namaz kılanın.."

Bunlar mı çağdaşi insanın anlamadığı?

Şiirler yazıyordu iğneli
Mervan kızı Esma
- Kim kurtarır beni
dedi Muhammed
elinden bu kadının?
....
- Kim öldürür bu kadını
- Ben dedi Umeyra

Ve sordu Muhammed sonra
toplanıp camide halkı
- Öldürdün mü
Mervan kızı Esma'yı
- Evet öldürdüm dedi Umeyra
Ve yatağında Esma
kanlar içinde
üç çocuğuyla...

(Mervan Kızı Esma: age)

Bunlar mı çağdaş insanın anlamadığı?

"- Gelmedikçe
Tanrı'dan vahiy
bulunmadım cinsel ilişkide
kadınlarımdan hiç biriyle..."

Bunlar mı çağdaş insanın anlamadığı?..

İdris, *Yasak Tümceler*'de Anadolu gezisine çıkarken, *"Benliğini nasıl bulur kendini yitiren insan"*dı işlediği sorunlardan biri de. 1200 yıldan beri kimliğini yitiren *Anadolu insanı*'nın kimliği üzerine konuşmalarını sürdürüyordu. Köktendinciler *Anadolu insanını uyandırıyor* tedirginliğiyle romanın yazarını, *yayıncısı İsmet Arslan'ı* yargılığa verdiler (Haz. 1994).

Kimliğini yitiren Anadolu insanı değil yalnız, Anadolu'ya yayılan İslamcılık da saptırılmıştı. Çıkarlarının kölesi kimi dinciler de alanı boş bulmuşlardı

Rinkeby (Stockholm) konuşmasında konuyu bütün çıplaklığıyla eleştiren İst. Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. *Yaşar Nuri Öztürk*'ün belge niteliğindeki "*2000*'li Yıllar ve İslam" adlı konuşmasında İslamlığın nasıl saptırıldığını anlatıyor. Konuşmanın bir bölümünü aşağıya olduğu gibi alıyorum.(8)

> "... Şimdi burada size elle tutulur bir örnek vereyim, ben bir nakşi şeyhinin torunuyum. Benim dedem elli yıl irşad hizmeti vermiş bir nakşi şeyhidir. Babam da onun elinde yetişmiş, onun halifesi durumunda ve benim hocam olan bir zat. Bakın size başında da söyledim. tesadüfen ilahiyatçı olmuş insanlar değiliz. Bunun için acısını çeken, çilesini çeken cemazüyel evvelini bilen insanlarız. Ben memleketime gidiyorum, dedemin nasıl şirk aleti yapıldığını gözlerimle görüyorum. Dememin kaftanını civarda ölen cenazelerin üstüne örtüyorlar, mezarlığa kadar. Mezara inince kaftanı alıyorlar. Sebep ne, biliyor musunuz? O kaftan tabutun üstüne atılınca, cenaze cennete gidecek! Bu putperestlik değil de nedir? Şimdi ben bağırıp çağırıyorum, dedemi put aleti yapıyor-

---

(8) Yeni Birlik Dergisi: Prof Dr. Y. N. Öztürk, Sy. 9-10, Stockholm (Rinkeby, 1994.)

sunuz, şirk aracı yapıyorsunuz, bunu mu dedem size öğretti. Kimileri etkileniyor, aman biz ne yaptık diye tövbe ediyor. Ama bu işin tezgahtarlığını yapan, bu işten hesabı olanlar da 'Bırak canım, sakalı yok, bıyığı yok, evliya-ullaha karşı çıkıyor.' oluyor. Yani, ben evliya-ullaha karşı çıkmama adı altında dedemin put haline getirilmesine karşı göz yumacağım. Bu kadar net ve açık örnek verdim. Binlercesi var Anadolu'da. Ne oluyor, olan şu, cennete gidiş belgesinin altında yalnız Allahın imzası olacak, peygamberin imzası bile olamaz diyen Kur'an dışlanıyor, anlayışın imzası getirilip konuluyor. Açık şirk. Falancanın tükürüğü, filancanın eli, falancanın eşiği, filancanın kaftanı, ötekinin serpuşu, berikinin üfürüğü, nefesi bunların hepsi birer put. Kur'an'ı Kerim'e bakıyorsunuz. Kur'an'ı Kerim diyor ki, Hz. Peygambere, kendisine bütün ömrünü feda etmiş, servetini, zamanını feda etmiş amcasını kurtarıp cennete göndermeye kalktığı zaman kendisine gelen ihtara bakın; 'Ey peygamber otur oturduğun yere, sen istediklerini cennete postalayamazsın, o iş Allah'ın işidir. Sen tebliğ et, kenara çekil!' Şimdi, Anadolu'da onun uzantısı olarak bu topraklarda iki, üç düzine insan benim onayım olmadan cennete gidemezsin adeta Allah'ın yanında ilahlık ilan etmişlerdir. Bunların adları da maalesef mürşit diye geçiyor. Biz mürşidi bilen insanlarız, tekkede yetiştik. Allah'ın hüküm haklarını, yetkilerini paylaşmak mıydı mürşit! Peygambere verilmeyen hakları kullanmak mıdır mürşitlik! Bunların içinde Kadın ticareti yapanından, seks ticareti yapanından, aklınıza gelen her türlü rezalete bulaşmışları var. Sonradan utanmadan halkımıza elini öptürüyorlar. Bunların içinde Kur'an'a nazire yazan namussuzlar var. Diyor ki; 'Kur'an, Cebrail aracılığıyla Hz. Muhammed'e geldi. Benim kitabım ise Cebrail dahi orada olmadan direk bana geliyor.' Kur'an'ı da beğen-

miyor. Yazdığı rezaletnamenin sekiz yerinde aynen şunu söylüyor; 'Allah, kainatın hakimiyetini benimle paylaştı.' Firavun bile bu kadar alçalmamıştır. Sonra da etrafına toplananlara elini öptürüyor, onlarla da halk görsün diye utanmaz yüzünü kıbleye çevirerek namaz kılıyor. Din adına bütün bunlar sahneleniyor. Bu işin içinden nasıl çıkacağız? Bu işin içinden bunu Kur'an'a teslim etmekten başka hiçbir yolla çıkamazsınız. Fakat maalesef bugün Türkiye'de din ve dindarlık Kur'an'a sırt dönmekle eşitlenmiştir. Dinci, din ticareti yapar. Dindar dini Allah rızası için yapar..."

VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının yaşam biçimleri, 1200 yıl sonra da bir kümenin, birleşmenin kuralları olarak yutturuluyor! Toplumsal düzenin kurulması ve bunun sürdürülmesi "dinin önemini gösterir" benzeri kanıtlamalar dinin olumlu yanını göstermez! Dincilerin, çıkar babalarının *toplumsal düzen* diye adlandırdıkları şey, VII. Yüzyıl İlkel Arap oymaklarının sorunları, Türkiye'nin değil! Kız çocuklarını diri diri toprağa gömerek öldüren ilkel Arap oymaklarına uygulanan yasaklar, öğütlemelerle Türkiye'nin, insanlığın sorunları çözülemez!

H. M. El-Halife,[9] *"İslam'da Dindarlık Kavramı"* adlı yazısında, "Sosyal bilimciler toplumsal konuları incelerken dindarlığa büyük önem vermişlerdir.[10] diyerek, el altından VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağına verilen öğütler 1400 yıl sonra Türkiye halkına aşılanmaktadır! Böylece Türkiye Cumhuriyeti'nde Atatürk devrimleri dışardan yazılar aktarılarak da iyice boğuluyor! "Dindarlığı", daha doğru bir söyleyişle VII. Yüzyıl İlkel Arap oymaklarına uygulanan öğütleri sevimli göstererek Anadolu halkı *Suudi ailesinin* çıkarlarına oyuncak ediliyor! Böylece art düşünceli bir örgütlenmeyle Atatürk Devrimleri durmadan zincire vuruluyor!

---

(9) İmam muhammed b. Suud İslam Üniv. Toplumbilim doç.

(10) İslami Sosyal Bilgiler Dergisi, İnkılap Y. s.2. 1994, İst.

İslami Sosyal Bilgiler Dergisi (Say. 2, 1994 İst), ndeki yazısında *M. Ramazan Ahtar* (İslam Ek. Enst. Doç.-Pakistan) şöyle diyor:

"... Kur'an'da, insan hayatı için gerekli olan şeylerden bol miktarda yaratıldığı ve bu cömertlikten istifade etmenin bütün toplumun vazifesi olduğu ifade edilmektedir", dedikten sonra Kur'an'daki *Sebe* bölümünün 9. tümcesini örnek veriyor:

"... Onlar, gökten ve yerden önlerinde ve arkalarında bulunanı görmüyorlar mı? Dilesek onları yere batırırız ya da üzerlerine gökten parçalar düşürürüz..."

Ahtar, yukardaki tümcesinde, ".. gerek olan şeylerden bol miktarda yaratıldığı ve bu cömertlikten istifade etmenin bütün toplumun vazifesi olduğu ifade edilmektedir" gibi olağan parlamalarla karşımıza çıkıyor! "Bol miktarda yaratılan.. cömertlikten" yararlanmayı salık veriyor. *Bu söyledikleri Arap çöllerinde, Pakistan'da gerçekleşmiş mi?* Bu "Tanrı" zaman zaman doğanın cömertliğine konarken; doğa cömert olmadığı zaman (Yemen'de üç dörtyıl üstüste yağmur yağmadığı dönemler oluyor) Tanrı bu cömertliği neden esirgiyor? Son on yılda birçok ülkeleri, Afrika'yı kasıp kavuran AIDS sayrılığı, Ebola-virusu karşısında bu bağışlayıcı "Tanrı" ne yapıyor? Pakistan'da, daha pekçok ülkelerde insanlar arasındaki yoksulluk uçurumunu gidermek amacıyla 1400 yıldan beri bu "Tanrı" ne yapıyor?

Suudi Ailesini hoşnut etmek için yazı yazmak kolay! Ama sizler için gerçeklere dokunmak zor! Neden? Çünkü dine bağlı çıkarlarınızla çatışıyor! Ve yazınız İstanbul'da Suudi şeyhlerinin petrol paralarıyla çıkan adı geçen dergide boy gösteriyor Atatürk devrimlerini parçalamak amacıyla. Bu dinsel, karanlık etkinliklerin oyuncakları da Türkiye'de devlet yöneticilerinin dinçileri: *Menderes, Evren, Özal, Demirel...*

***

Trinity Üniv. (Teksas) Siyasal Bilimler doçenti *Peter O'Brien,* özdeş dergideki yazısında, "... İngiliz Hükümeti bir tek yazarı, *Salman Rüşdü*'yü, müslümanların saldırılarından korumak ve gizlemek için güvenlik güçlerini seferber etmek zorunluluğunu duydu" diyor. Öyle oldu. *Hani İslamlıkta demokrasi vardı?* Görülüyor ki dinciler hep yalan söyleye söyleye yönetimi ele geçirirler.. Sonra da bu da yetmez kılıçla kelle uçurmaya başlarlar. Şimdi de bombalarla!.. Avrupalı siyasacılar da Türkler gibi kendi yıkımlarını kendi elleriyle kendileri hazırlıyorlar!. Türkiye değil yalnız, bu gidişle, olaylara gözyummakla Avrupa uçurumun eşiğine gelmiştir! Ondan sonra da ayıkla pirincin taşını, ayıklayabilirlerse.. Dinciler geldikleri ülkelere yalvara yalvara gelirler. Kendi ülkelerini "şikayet" ederler. Sonra da iş bulurlar, oturma iznini alırlar. Ondan sonra da bilgi edinmediği demokrasi'den yararlanarak. *"Cami istiyoruz"* deyip dilenciliğe... Böylece gizli İslamcı örgüt görevini yapmış olur. Avrupa'da yakın bir gelecekte savaşlar başlar. Sonra da gözlerini koltuklarına bağlayıp körleşen siyasacılar ülkelerinin iç savaşa doğru gittiğini görmezlikten gelirler. Bu durum daha önceden kendilerine anlatılır, duyulur. Ama inanmazlar ya da üzerine varmak istemezler. Tek korkuları biricik koltuklarıdır.!

Salman Rüşdü'nün, Aziz Nesin'in, Teslime Nesrin'in av kuşları gibi kovalanmaları; ilkel Arap oymaklarını yola getirmek amacıyla bazı öğütlerin kalıt olarak İran'a Türkiye'ye, Bangladeş'e geçen utanılacak saldırıları düzmecilik değil midir?

"... dilersek onları yere batırırız.."

Gerçek bir Tanrı böyle mi konuşur?

".. Üzerlerine gökten parçalar indirmek.."

VII. Yüzyıl İlkel Arap oymaklarının düşlemlerine uygun düşen tümceler bunlar!. Bu tümcelerle "tanrı" diye ortaya sürülen, Arap olmayanları da kandırmaya yöneltiliyor!

Bir *Humeyni* çıkıyor *fetva* veriyor! *Hitler* böylesine fetva vermedi uzaktan uzağa! Yazısının bir başka yerinde *O'Brien,:* "Nereye dönersek dönelim, Müslümanlar bize bizim gibi olmak istemediklerini anlatıyorlar" diye kraldan çok kralcı oluyor, gerçekleri görmek istemiyor! VIII. Yüzyılda Karahanlılar müslüman olmamak için tam 80 yıl karşı koyup savaştılar! Arap komutanı *Kuteybe*'nin *üç günde 100 000 Türk'ün kafasını kılıçtan geçirdiğini tarihsel kaynaklar yazar!* Türklerin de Araplar gibi karşı gelmediklerini belirterek yalan söylüyor! Yazar, bundan başka şunları da söylüyor: *"Bu reçetelerin amacı müslümanları bizim gibi yapmaktır. Bu öneriler müslümanları insan olarak değil, kendi imajımıza göre şekillendireceğimiz malzeme olarak görmektir."*

Peki, 1400 yıl sonra Suudi şeyhleri Anadolu halkını, hem de kendisi Arap olmayan, dili Arapça olmayan Anadolu halkını neredeyse 70 milyon insanı Araplar gibi yapmaya neden özen gösteriyor? İnsanları, kümeleri birbirine köle etmek için habire Allah'ı iğdiş etmiyorlar mı? *Bu Allah gerçekse, nasıl oluyor da durmadan iğdiş ediliyor?*

Bilgi ve Hikmet (Yaz, 1994) dergsindeki yazısında *Ali Bulaç, ".. sözgelimi 'bilgi Allah katındadır' (Ahkof, 23) cümlesini 'bilgi insana Allah katından gelir' şeklinde okuyabiliriz. Bu okuyuş, insanın bilgiyi arayan aktif özne konumuna herhangi bir halel getirmez, tam aksine bilgi arayaşında insanın yalnız başına terkedilmediği, onun ilahi lütuf ve inayetle desteklendiğini anlamı çıkar"* diyor.

Böylece dili Arapça olmayan Anadolu halkına 1400 yıl sonra -hem de utanmadan- VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarını yola getirmek amacıyla üretilen bu tümceyi onaylatmaya çalışıyor. *Kur'an'da Ahkof bölümünün* 23. tümcesi şöyle:

"... Bilgi ancak Allah'ın katındadır. Ben size, bana gönderilen şeyi duyuruyorum. Fakat sizin cahil bir kavim olduğunuzu görüyorum, dedi.."

Bu tümcede apaçık "Ben size, bana gönderilen şeyi duyuruyorum" dediğine göre birinci kişi olarak (ben) konuşan gerçekte Muhammed'in kendisi. Onun bu tümcede *"sizin cahil bir kavim olduğunuzu görüyorum"* dediği oymak da VII. *Yüzyıl ama Arapça bilen ilkel Arap oymağı.* Türklerle, Kürtlerle, Arapça bilmeyen başka halklarla hiçbir ilişkisi yok! Nitekim *"bilgi ancak Allah'ın katındadır"* öğüdü VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağına (kavmine) değgin! Üstelik bilgi bu oymağa veriliyor. Bu oymak (kavim) Arapça biliyor!

Ali Bulaç, yazısında bütün bunları örtbas ederek ya da bilmezlikten gelerek kendisi Arap olmayan, dili Arapça olmayan Anadolu halkını, Türkiye insanını VII. yüzyıl ilkel Arap oymağı gibi görüyor. Böylece kendisi Arap olmayan, dili Arapça olmayan, Arapça bilmeyen 70 milyonluk Anadolu halkını 1400 yıl önceki sayıları birkaç bini geçmeyen ilkel Arap oymağına ziftle yapıştırıyor! Bu Türkiye'yi, Anadolu halkını aşağılamaktan başka birşey değildir! Bu Ali Bulaç, Arapsa Suudi Arabistan'a gidebilir! Anadolu insanının kimliğini alamaz!

Bir bu mu yapılan düzmecilik? Böylece Kur'an'ın 23. tümcesinde söylemek isteneni doğrultusundan saptırıyor! Daha açık bir deyişle *Ali Bulaç:* hem Kur'an'ı hem de "bilgi"yi baştan sona tümden iğdiş ediyor!

Arap peygamberi Muhammed bu tümcesiyle *bilgi*'yi doğrudan doğruya 'Allah'a bağlıyor! Bilgi de, Arap peygamberi Muhammed'in esinleri gibi göklerden, bir yerden gelecek! Böylece bilgi, nerede olduğu belli olmayan, kanıtlanmayan, kendini kanıtlamayan bir "güce" yükleniyor!

Gerçekte tanrıları üçyüzü aşan Mekke'de, bu 300 puttan birinin adı da Allah'dı. Putların adlarından biri olan bu sözcük. "Allah" sözcüğü sonradan VII. yüzyıl oymaklarına sunuldu "Allah" diye!

"... Eğer bu mesajlar olmasaydı;... hedefe varamaz, sapıklık içinde kalırdık... Kıstasları.. kemalden yoksun olan akıl, illâ ki vahyin irşadına muhtaçtır.. Peygamberler.. bir öncekinin getirdikleri bir sonraki tamamlayacak şekilde bir süreç yaşamışlardır. Bu sürecin adı İslamdır. Hz. Adem'den.. Hz. Muhammed'e kadar devam eden tevhid süresidir..."

Görüyorsunuz, yazarın kafası VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarına nasıl da çivilenmiş! Hem bu çivilenme, halkı Arapça bilmeyen, Arap olmayan Anadolu'da oluyor! Tam 1400 yıl sonra, 70 milyonluk Anadolu insanlarına; dilini bilmediği yabancı bir ekinin düşlemlerinin propagandası yapıyor! Küflenirse ancak bu denli küflenir kafalar!

Oysa bir daha söyleyelim. *Muhammed Allah'ının dediği şu:*

"... Ey Tanrıelçisi! biz Kur'an'ı sana Arapça olarak indirdik. Arapça bilen oymağına kolaylık olsun diye. Biz dilersek Kur'an'ı her kavme kendi diliyle indiririz.."

Doğaötesi'nin ne olup olmadığını, anlamını bilmedği için: *Prof. Dr. Şahin Uçar* (Bilgi ve Hikmet, s. 46. Yaz - 1994):

Çağımızın fiziği var, ama ona bir mana ve bütünlük kazandıracak olan metafiziği yok" diyor. Biraz sonra da, *"... kainatta görülen kötülük ve noksanlar meselesi ise, üzerinde durmaya değmeyecek kadar basit bir argümandır.."* biçiminde yeryüzünün en önemli sorunlarına burun kıvırıp geçerek o değilden kendi kendine avunuyor! *"kainata.. noksanlar meselesi.. basit bir argüman"* deyimleriyle dili bozması da caba! Sonra da Sufilerden bir örnek veriyor: *"Allah zuhurunun şiddeti yüzünden gaibdir"*. Bundan sonra da iyice serinlediği anlaşılıyor cin başka, şeytan başka dercesine!. Demek *Muhammed*'in "Allah"ı *"ortaya çıkmasını yeğinliği yüzünden yitirme"* uğruyor! Oysa Muhammed'in "Allah"ı 300"ü aşkın putun içinden çekip çıkarmıştı! Sufiler bunu düşlemsel olarak söyleyebilir ama, Tanrı'ya kanıt arar gibi böyle-

sine ivedi bir tedirginliğe ne gerek vardı? Demek ortaya "çıkmayan "Allah"ın görünmezliği, bilinmezliği *"zuhurunun şiddeti"* yüzündenmiş. *Demek bu yeğinlik Tanrı'nın görünmesini engelleyen! Hani "Allah" herşeyin üstesinden gelirdi?*

Bununla da yetinmiyor yazar ve sonra hızını alamayıp daha da ileri giderek Batı'yı tümden suçluyor. Dine eğilimli Newton'u bile *"Dindar ortaçağın sonunda Descartes'in, Hobbes'un, Newton'un ve benzerlerinin ortaya koyduğu ve bugüne kadar süregelen şekliyle, Batı ilmi de dinsizdir."*

Görülüyor ki sulanmıyor kafalar yalnız, bilimi de sulandırmak istiyorlar. Bilimin dinle ne ilgisi var?[11] 7-8 yaşındakiler böyle çocuksu konuşmaz! bilim diyor sonra da *din* diyor! Bir *Üniversite'de Prof. Dr. Sanıyla* görevini sürdüren yazar; nerdeyse Güneş'in, Ay'ın, yıldızların, samanyollarının, solucanların bg. dini olup olmadığını soracak! Doğanın dini var diyecek nerdeyse? Belki de şaşırıp yediği elmanın dinini araştıracak!

Bu yazar Batı biliminin bulgularıyla yaşamıyor mu? Cebindeki hesap makinesini evindeki (varsa) bilgisayarı, cep telefonunu kime borçlu? Gece gündüz *Hû çekenler* mi yaptı? Kendi deyimiyle *dinsiz bilim*'in, tekniğin ürünlerini kullanmak bu Prof. için iki yüzlülük değil mi. Kim yaptı onu Prof.?

İlerleme ve İslam (Bilgi ve Hikmet, s. 49-51, Yaz 1994) adlı yazısıyla *Eyüp Köktaş, "Batı kültürü bilimden siyasete, felsefeden sanat ve mimariye kadar geniş bir alanda metafizik gerçeklikten boşaltılmış, materyalizme ve pozitifizme teslim edilmiştir"* diyerek, Anadolu'da VII. yüzyılın Mekke'sine değil yalnız; o çağın ilkel Arap oymaklarının yaşam biçimine özeniyor. Bir yandan bunu da unutarak Batı'nın bilim ve tekniğine sığınıyor. İlerlemeye karşı olan İslamın bekçiliğini yapıyor sonra da! VII. yüzyıl çöl düşlemleriyle kavuşma isteğini de Batı'nın yeni bulgularıyla karıştırıyor!

---

(11) Bkz. *Cumhuriyet:* kitap yargılanıyor, 10 Haz. 1994.
Nokta: Aydınlanma düşüncesi de Yasaaaak! 17-20 Tem. 1994.
Aydınlık : Devlet Allah adına yazar Kovalıyor! 24 Eylül 1994.

Hem ondan yararlanıyor, sonra da kötülüyor! Basımevinin Türkiye'ye gelişini 300 yıl geciktiren bunlar ilkel davranışlarıyla hendek atlamak istiyorlar deveye!

"Metafizik gerçeklikten boşaltılmış" diye saçmalıyor. Ne olduğunu bilmeden *metafizik* sözcüğüne bir de *gerçeklik* sözcüğünü yapıştırıveriyor. Ne zaman yapılanmış bu metafizik; neymiş, neredeymiş? Bunlar üzerine bilgi vermeden, metafizik vardır demeye getiriyor. Varmış da Tanrı neden gerekli bilgi veremiyor? Nerede bu *metafizik,* söylesenize!

"Akl-ı selim'ini kaybedersek Batı'nın modern bilim ve teknoloji karşısında hipnotize gitmiş..."

Batı'nın bilim ve tekniğini bu dinci hem kullanıyor, hem de kendisi gibi olmayanların "hipnoza gitmiş" olduğuna üzülüyor! Konunun gözler önüne sergilenmesi gerek. Gerçekte "hipnoza gitmiş" olan bilim yanlıları, aydınlar mı; yoksa Anadolu halkını VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağı düşlemleriyle uyutmaya çalışan köktendinciler mi? Usunu kendi çıkarlarına satıyorsun! Gerçekte sağduyusunu yitirenler Suudi ailesine Anadolu insanını satmak isteyenler değil midir? Anadolu insanını 1400 yıl önceki dipsiz düşlemlere boyamak isteyenler değil mi köktendinciler? Böylesi kafalar değil mi Anadolu halkını *"ekmeğini it yer, yakasını bit yer"* duruma düşüren?

Köktendincilerden biri olduğu anlaşılan *Ümit Aktaş* (Bilgi ve Hikmet, s. 94) nasıl da çelişkiye düşüyor kendi kendisiyle! Bir yandan VII. Yüzyıl Mekke özentisi, öbür yandan Osmanlı döneminin ümmetçi tutumuyla iyice esrikleşmiş olmalı ki, ne deyip ne yazdığını da bilmiyor: *"Matbaa, ancak okumanın ve okumaya bağlı faaliyetlerin ihtiyaca dönüştüğü bir toplumda fonksiyonel olabilirdi. Bu tür bir açlığa ulaşmamış bir toplumda ise gereksiz bir lüks olarak kalırdı.."*

Kargaşalı, Osmanlı kırması bu denli gülünç bir yazıyı Türkçe öğretmenine sunmaz bir Ortaokul öğrencisi! Hani, Anadolu'da yaygın bir atasözü var, "adam oluncaya kadar dokuz fırın ekmek

ister" diye. Usu başında hiç kimse bu denli "aferin budalası" olamaz! Suudi şeyhlerinin uğruna çok görüyor basımevini kendi ülkesine, kendi insanlarına! Bu yaşıma girdim de, böylesine alikıran başkesen görmedim!

İktidara Eklemlenme Problemi (Bilgi ve Hikmet, s 128) adlı yazısında *Doç. Dr. Nadim Macit* Arap peygamberi Muhammed'in herkesce bilinen durumunu açıklayıveriyor: *"... Eğer Allah'ın ayetlerini gelişen hadisler karşısında kendi lehne kullanma. (..) Allah'ı kendi adına konuşturma başlarsa.."* "Allah dedili" tümceler düzenleyip bunları VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarına duyurmuştur. Kuran'da geçen tümceler, bölümler değil yalnız; karıları *Hatice*'nin *Ayşe*'nin, *Şenba*'nın ve daha öbürlerinin konuşmaları, sızlanmaları bu tümcelerin ardında gizlenen gerçeği ortaya koyuyor. Bunu kanıtlıyor kullanılan dil.(12)

Dedi karısı Hatice
Muhammed'e bir gün!
".. Bileyim ben de
görmek isterim Cebrail'i
seni ziyaretinde.."

Ne yapsın, nasıl inandırsın
Hatice'yi muhammed:
".. Dizlerimin üstüne
geldi işte Cebrail.."

Oğuşturup gözlerini Hatice:
".. Göremiyorum
hani Cebrail, nerde?"

---

(12) Abdullah Rıza Ergüven: Huriler ve Gılmanlar; s. 10, 28, 29, 96. Gerçek Sanat Y. İst. 1991.

Muhammed:

"... Dizimdeydi şimdi
merdiven eşiğine gitti..

Ayşe de koyulur
gerçeği aramaya:

".. Ya Ayşe! Der Muhammed
Cebrail şu yanımdaki
selamı var sana.."

".. Benim görmediğimi
Ah! Bu nasıl oyun
der Ayşe
sen görüyorsun!."

....

"- Güzel bir kadın görmüş olmasın
dedi, Ayşe
bir ayet indiriverir dileğine uygun
Resul-i Ekrem'e.."

Alalh'ın, Muhammed'in amcası *Ebu Leheb'*i kargışlaması (lanetlemesi) hakkında aşağıya aldığımız tümceler, *Ebu Leheb* hakkında inmiş.. Evrenin yaratıcısı Allah'ın konuşmasına bakın *(Tebbet* bölümü, 1. 2. 3. 4. 5. tümceleri)

> "... *Ebu Leheb'in iki eli kurusun! Kurudu da. Malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O, alevli bir ateşle yanacak! Odun taşıyıcı olarak ve boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu halde karısı da* (ateşe girecek)."

Görüldüğü gibi amcası *Ebu Leheb,* kendisine inanmayınca suç işlemiş oluyor. Beş tümce birden düzenleniyor! İnanmak ya da inanmamak özgürlüğü olmadığına göre, İslamlıkla demokrasi

elbette bağdaşamaz! *Bu da gösteriyor ki İslamda demokrasi var diyenler apaçık yalan söylüyorlar!*

İmgetanrının bu kötülemeleriyle adamcağızın anasından emdiği süt yok yere burnundan getiriliyor. Adamcağız suçlanıyor ama, karısı da güme gidiyor!

Demek VII. Yüzyıl ilkel Arap oymağından biri suçlanınca, yakınları da onun ateşine yanıyor! Batı Anadolu'ya sıçramış olmalı ki, 1400 yıl sonra bile, *Aziz Nesin*'in oğlu *Ali Nesin,* askerlik görevini yapmak üzere Türkiye'ye gelince (1980'li yıllarda) soyadı benzerliği yüzünden bu yetenekli genci tam 6 ay gözhapsinde tutuyorlar, işkence olsun diye! İşkence buyrultusunun suçlusu *Kenan Evren* şimdi *Marmaris'teki sarayında!*

Kimileri yaşamış olduğu çevrenin etkileri, aile baskısı; kimileri de içine düşmüş olduğu yaşam bunalımlarını, duygusal coşkularını yenmek gereksinimiyle dine sarılır. Umut kapılarını dinsel anlatılarda, düşlemlerde aramaya, bulmaya çalışır. Dinin düşlemleri bu yazıklı insanlarda ağır basar. Veresiye Cennetli sözvermeler de bu yazıklıları altüst eder!

Bu tür kişiler daha neyin ne olduğunu bilmediği çocuk yaşlarında ya da kulaktan kulağa söylenegelmiş dinsel masallara kendilerini kaptırarak, orta yaşlarda ve ölüm korkusunu, tedirginliğini de yenmek için yaşamış olduğu çevrenin dinine kendini bırakıverir. Böyle bir sergileme azçok değişiklikler gösterebilir kişiden kişiye. Ama genellikle dine sarılmanın ağlatısal (trajik) yönü bu!

Köktendincilik ne demek? Düşünmeden, usa, eseme (mantık)'ye başvurmayan; her söylenene boyun eğmeyi, doğmalara karşı koymadan *teslim* olmayı buyurur. "Teslim" olmaya zorlar! Daha olmazsa öldürür!

Ne yazık ki bilgisiz insan kolay aldatılır. Kolay aldıtılan da kolayca inanır! Ne yazık ki, bilgisiz insan gerçek olmasa da inanır! Daha doğrusu veresiye söz vermelerle inandırılır. Usu değil, duyguları egemen olur bilgisiz insana. *Ne yazık, ülkemizde dinsel eğilimli Doç ve Prof. sanlı bilgisizler pek çok. Prof. ve Doç. sanları bilgili olmalarına yetmez!*

Din çevreleri, bu çevreleri yönetenler gözlerine kestirdikleri yazıklı insanları dinci eğitimlerle eğip bükerler. Bu din çevreleri birbiri ardısıra "evet" deyiciler yetiştirir. Bu "evetler"in arkasında dincilerin çıkarları vardır. Onların bu çıkarları "Allah" adıyla beslenir! Bu çıkarlar Suudi şeyhlerine kadar uzanır. Oradan destek alırlar! Önemli olan onlar için "Allah" değil, kendi çıkarları.. *Onlar "Allah"ı maşa olarak kullanırlar!.*

Türkiye'de yığınları "Cennete gideceksin" diye aldatanlar, aldatıp sömürenler onlar işte! Aldatmacalar, bu "Cennet özlemleri"yle yığınlar durmadan ölüme gönderilir. Adamcağız özgürlüğüyle kalır! Bu suç Anadolu'da enaz bin yıldan beri işlenmektedir!

Çocukluğunda kimliği elinden alınan, böyle bir oyuna kapılan ve şimdi toplumcu bir partinin Genel Yönetim Kurulu üyesi *Ahmet Bertuğ*'un kendisinden dinleyelim bu ilginç yaşam gerçeğini. İlginç bir olay! Bu işte bir şeriatçının aydınlanması! Ama Bertuğ gerçekleri sergiliyor *(Expres, Ahmet Bertuğ: (Varlık, bilinci belirler. Konuşmacı: Ayla Önder, 17 aralık 1994):*

> "... 80'li yılların ortaları. Memlekette 'liberal' rüzgarlar esiyor. Değerler hızla değişiyor, değişirken 'yükseliyor'. Kimileri bu yükselişe -çağın gerektirdiği gibi- hızla ayak uydururken, kimileri derhal tedavülden kalkıyor, dinazorlanıyor, kimileri de huzuru o güne kadar uzağında durdukları yerlerde buluyor. Dönem, aynı zamanda, islamcıların büyük şehirlerde, büyük şehirlerin 'kalburüstü' semtlerinde kolejlerinde yeni yeni yoğun olarak örgütlenmeye başladığı dönem.
>
> İşte o sıralarda, Ahmet Bertuğ da ailesiyle birlikte Fenerbahçe'de yaşayan bir Saint Joseph Lisesi öğrencisi. Henüz ortaokulda. Çevresinde, İslamcılar binbir tarikat ve cemaat içinde örgütleniyor. O zamanlar, Feneryolu Cemaati'ndeyim. Ramazanda büyükbabamla camiye gidip gelirken, orada bir arkadaş çevresi oluşturduk. Bu çevre içerisinde dine bağlılığım gittikçe artıyordu. Bir süre sonra bütün dünyam bu oldu. Ailemin bana öğretti-

ği dini bilgilere de karşı çıkmaya başladım. Gerçek İslam konusunda onlarla tartışıyordum. Politikleşme eğilimi içine girmiştik. O sıralarda, İslamcılar insanlara politik argümanlarla gitmiyorlardı. İslami yaşam tarzı üzerinden hareket ediyorduk. İlişkiler dinsellik üzerinden şekilleniyordu. Devlete karşıydık, ama daha çok kendimizi İslami yaşam tarzını uygulayarak ifade ediyorduk. O zamanlar öyle ifade etmiyorduk ama, köktendinciydik, şeriatçıydık yani. Gece gündüz dua ezberleyen, beş vakit namazını hiç aksatmayan, camiden neredeyse hiç çıkmayan ortaokul öğrencisinin hali dindar ailesini bile endişelendiriyor. Ailesi onu sürekli uyarıyor, evdeki tartışmalar giderek sıklaşıyor, hatta yasaklar devreye giriyor. Ve Bertuğ ilk kopuşu ortaokulda ailesiyle yaşıyor. Ve Bertuğ, Fenerbahçe'den kalkıp, arkadaşlarıyla birlikte, Fatih'e Mahmut Hocanın vaazlarını dinlemeye gidiyor. Çekingen kendine güvensiz, içine kapalı çocuk yeni kimliğiyle kendinden gurur duymaya başlıyor. Fatih'te Yavuz Sultan Selim Camii'nde bekleşirken, ben sağdan soldan şu sözleri duyardım: 'Bir Feneryolu Cemaati varmış. Çok iyiymiş, duydunuz mu? Ben bu cemaatin en küçüğüydüm ve bana "Küçük Molla' derlerdi..."

"Şu an politik İslam, emekçilere yaslanmaya çalışıyor. Ama o dönem tabanı farklıydı. Camilerde siyaset yapıldığına pek sık tanık olmadım. 'Dinin kendisi siyasettir' diyen arkadaşlar olduğu gibi 'dini siyasetten ayırmak gerek' diyenler de vardı. 'İnsanları kötülükten men etmek, iyiliğe sevketmek, zina yapmamak, nefse hakim olmak' gibi islami yaşam tarzının kalıpları üzerine konuşurduk. Bu doğrultuda İslam'ı tebliğ etmek için gidebileceğimiz evleri planlardık..."

Çocuk yaşlardaki Bertuğ'u en çok etkileyen şeylerden biri de soğuk kış günlerinde sabah namaz için sıcak yataktan kalkıp abdest almak oluyor. "Buz gibi havalarda, sabahın üçünde, dördünde kalkardık. Hava zifiri karanlıktı. Sular da akmıyordu. O yüzden Feneryolu'nda

caminin abdesthanesinde buz gibi sularda abdest alırdık. Ellerim donardı. Hele çorabı çıkarıp ayağımı o suların altına sokuşumu hiç unutmam. Yine o soğukta Feneryolu'ndan Fikirtepe'ye kadar yürürdük. Orada bizi almak için gelen araçlarla karşıya geçerdik. Bir keresinde arabayı kaçırmıştık. Pes etmedik tabii. Yola düştük. Sabah namazını kaçırmamak için E-5'in yanında çimlerin üzerinde namaz kıldık."

Teslimiyetin huzuru

Feneryolu Cemaati kimliğini taşımaktan oldukça hoşnut olan Bertuğ o dönemleri hayatının en huzurlu yılları olarak anlatıyor. "Müthiş huzurluydum." Peki hakikaten huzur İslam'da mı? "Evet, huzur... Ama nasıl bir huzur? Bir tür aptallığın huzuru diyordum buna. Huzur, İslam'ın mantığına uygun bir şey. Çünkü İslam içerik itibarıyla 'teslim olmak' anlamına geliyor. Belli görevleri yerine getirince kendini son derece huzurlu hissediyorsun. Ben dinin afyon olduğunu bizzat yaşayarak öğrendim. Şüphe, çelişki olursa kendini huzurlu hissedemezsin. Sana emredilen kulluk vazifelerini yerine getirdiğin zaman iç barışını sağlıyorsun. Daha doğrusu için boşalıyor. Aptallığın huzurunu duyuyorsun." İslam'a göre, "yalancı" olan bu dünyada bir sürü sorun var. Bertuğ bunları önemsememeyi öğreniyor. "Her şey gelip geçici diye düşünüyordum. Uyuşukluk içinde tüm sorunlarım siliniyordu. Cennet için çalışıyorsun çünkü." Bir yandan "müthiş" bir huzur var ama, yavaş yavaş çelişkiler de başgösteriyor, huzur sarsılıyor... "O dönemde futbola çok eğilimliydim. Saint Joseph'de öğle tatillerinde, çocuklar bahçede futbol oynarlardı. Ama öğle tatili benim namaz kılacağım tek vakit. Bağrıma taş basarak namaza giderdim. Giderdim ama aklım hep maçta kalırdı." Futbol sevdasıyla hafif hafif sarsılan huzur, cinsel

uyanışla birlikte daha da gölgeleniyor. "Bana o zamana kadar hiç kimse cinselliği anlatmamıştı. Dolayısıyla bir çok insan gibi kendim keşfettim cinselliği. Bu sırada da pek çok çelişki yaşadım. İslamda bu çelişkilerin hissedilmemesi için insanları çok genç yaşta evlendiriyorlar."

Futbol sevdası ve ikinci kopuş

Futbolun cazibesi o kadar ağır basıyor ki, arada sırada namazdan kaytarıp maçlara katılmaya başlıyor Bertuğ. Artık huzuru hak getire. "Müthiş rahatsızlık duyuyordum. İnançlarım çok güçlüydü. Namazdan kaytarmak, cehennemde yanmak demekti. İslami hareketin başarısı da burada. İnsanlara İslami hareketin başarısı da burada insanlara İslami yaşam tarzını sürdürebilecekleri bir alan yaratmayı da başardılar. Gidiyorsun, terzi islamcı, kasap islamcı... Böylece bir hegemonya kurdular." Ve huzur kaçınca Ahmet Bertuğ'in deyişiyle eski "aşağılık kompleks"i de tekrar kendini gösteriyor. "İslami kuralları yerine getirmediğim zaman eziklik duygusu pekiştiriyordu. Şeriati düşüncede savunuyordum, ama pratikte farklı davranıyordum ve yalnızdım. Pratikte İslam'dan koptukça düşüncelerim de bundan etkilenmeye başladı. Bir dönem ANAP'ı savundum. Tarikatçılarla ilişkisi ve liberalizmi savunması beni çekti. Yalnızlık ise her zaman vardı." Ahmet gittikçe daha fazla içine kapanıyor, kendi kendisiyle başbaşa kalıyor, kendisini kitaplara veriyor ve kendi varoluşunu düşünüyor.

Herman Hesse ve varoluşçuluk

Ahmet Bertuğ o yalnızlık ve içini kemiren huzursuzluk döneminde kitaplara sarılıyor, önüne ne gelirse okuyor. Ama bir kitapta duruyor, çok etkileniyor, hatta sarsılıyor. Bu kitap Herman Hesse'in "Bozkır Kurdu"

romanı. Bu romanda kedini bulduğunu söylüyor. "Herman Hesse kimdir?" Sorusunun peşine düşüyor ve bu yol onu varoluşçuluğa götürüyor. "Ve anladım ki benim dünyayı algılayışım varoluşçuluğun ta kendisiymiş." Bu arada, "İslami görüşleri bir kutuya koymuştum. Düşüncelerim kendimi algılayışım üzerine yoğunlaşmıştı."

Ben süreç, Bertuğ 19 yaşına gelene kadar gittikçe derinleşerek gelir. Yavaş yavaş sosyalizmle tanışır, ama hep kitaplar aracılığıyla. "Sosyalizmin Alfabesi"ni okur. Ve sosyalizm Bertuğ'a mantıklı gelir. "Daha sonra, 'Karl Marx ve Doktrini'ni okudum. 'Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni', ardından 'Alman İdeolojisi'. Bunları okuduktan sonra marksizmle varoluşçuluğun hesaplaşmasını yapmaya başladım: 'Varlık bilinci belirler'..." Bu cümle Bertuğ'un zihninden silinmez. Günlerce odasına kapanıp bu cümleyle boğuşur. Konuşabileceği, tartışabileceği hiç kimse yoktur çevresinde. "Artık emindim, İslamcı oluşumu da, varoluşçu oluşumu da içinde yaşadığım şartlar belirliyordu." Bertuğ artık "ben marksistim" demeye başlar. Annesi hariç kimsenin bu değişiminden haberi yoktur. O hâlâ "küçük molla"dır. Sosyalistlerle hiçbir ilişkisi yoktur. "gizli bir Marksist"tir. "Din halkın afyonudur" tümcesi benim için inandırıcıydı. İdeoloji olarak islamiyetten kopuşta çok fazla gel-git yaşamadım.."

Prof. Dr. Süleyman Ateş, yapmış olduğu bir konuşmada (İsmail Başaran: *Milliyet*, 7 Ocak 1995) şöyle diyor: *"İslam âleminde bir fikir uyanışı olacaksa, ancak Kur'an'a yeniden dönmeyle olacaktır.." Geleneksel dinle Kur'an-ı Kerim'in çatışır duruma geldiği.. (...) insanlar falcıdan (..) medet umuyorlar. Bunlar Kur'an'a aykırıdır.*

"... İnsan hatim yapabilir, ancak Kur'an'ı okuyor demek değildir. Asıl gaye düşüne düşüne okumaktır. (...) Böyle okuduğumuz zaman kafamızda birçok şey aydınlanacak.."

Yazar, öğrenimine dar bir çevrede başlamış, hem de Kur'an kursuyla. Tecvid ve Kıraat dersi almış. Ezberciliğe dayanan, sağlam bilgi temeline oturtulmayan bir eğitim. Çünkü ezbercilikte tinbilimsel olarak eğitim değil, sözkonusu kalıplaşmadır. Kur'an kursları eğitmez, kalıplaştırır. Bu yüzden, *Prof. Ateş* bir yandan yenilik derken, öte yandan bu yeniliği kendi elleriyle söküp atıyor. Bu *tecvid* ve *kıraat* insana bilgi vermez. Bu, insanı ancak VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının dünyasına götürür. Zamanın gerisinde, olduğu yerde donup kalan bir yaşam biçimi! Üstü kapalı da olsa, yazar bu konuda bir onarım gerekliliğini duyuyor. Kur'an'ın, geleneksel dinle çatışır duruma geldiğini de belirliyor! Falcılığın Kur'an'a aykırı olduğunu da belirliyor. Gerçekte Anadolu halkı, daha doğrusu halktan kimileri Kur'an'a nasıl inanıyorsa, fala da öyle inanıyor. Bu inançların ardında, temelinde yaşam gerekliliği var. Gerçekte falcılık değil yalnız, İslam'ın baştan sona doğmaları da Anadolu halkına yaşamıyla enaz 1000 yıldan beri çatışmaktadır. *Çünkü bu doğmalar* doğal olarak değil, *Anadolu halkına zorla aşılandı.* Nasıl? Kılıçla, öldürümle, yağmacılıkla İslam kökü zora, öldürüme bg. dayalı doğmalar.. İmgeli düş kurmalar.. Olmayana ulaşma çabaları.. Din'le Anadolu insanı arasındaki temel çatışma bütün bunlardan kaynaklanıyor! Çünkü İslam denilen inan zorakisi Anadolu insanını yaşam gerçeklerine hiçbir zaman yanıt olamamıştır. İmge oyunlarıyla bu din, Anadolu insanını kıskıvrak bağlamaya, ondan kendi yararına kümeler, yığınlar üretmeye bakmıştır. Bugün de öyle değil midir? İnsanlar uyutulur, sonra da ondan "istifade" edilir! Anadolu'nun gerçek yüzü bu!

Az da böylesi yüzeyden onarımlara gitmek isterken yazar, "*... bir fikir uyanışı olacaksa ancak Kur'an'a yeniden dönmeyle olacaktır..." diyerek kısıtlı düzeltimlerini de silip süpürüyor!* Bu "süpürme" eylemini pekiştirdikten sonra da, *"Kur'an'ı ezberlemenin bir anlamı olmadığını, asıl gaye düşüne düşüne okumak"* gerektiğini vurguluyor. Böyle birbirine ters düşen eğilimlere saplanması *yazar Ateş*'in, başta da söylediğimiz gibi, kişiliğini bulan bir bilgi temeliyle işe koyulmamasından ileri geliyor. Böyle

bir eğitim yerine yazar, doğa bilimlerini iyice sindirdikten sonra İlahiyet Fakültesi'ne girseydi, daha sağlam düşüncelerle karşımıza çıkacaktı. O zaman İslam'da ve kitabında Anadolu insanlarıyla uzlaşabilen bir *düzeltime,* bir *"reform'*a gitme gerekliliğini duyacakti bizim gibi... Yetişmiş olduğu çevrenin dar kapıları, dargörüşlü havası, Kur'an kursu eğitim biçimi *Prof. Ateş'*i gerçeklerden uzaklaştırmış! Çünkü önemli olan din değil, her şeyden önce insan! Çünkü ancak insanla birşey bilinebilir. İnsansız hiçbir şeyin işlevi kalmaz! İnsansız, İslam değil yalnız, İslamın Tanrısı da güme gider!

Arapça yazılan Kur'an, Arap dilini bilen, Arapça konuşan Arap halklarının sorunlarını çözemiyor 1400 yıldan beri! Bu Arapça düşlemsel anlatılar dili Arapça olmayan, kendisi Arap olmayan Anadolu insanlarının sorunlarını mı çözecek?

Yazar, *"Hz. Muhammed'in peygamberliği cihanşümuldür. Yalnız Araplaa değil, bütün dünyaya yöneliktir."* diyor. *(Milliyet,* Ocak 1995).

Bu tümcelerinde "cihanşümul" sözcüğünü nasıl ezberlemişse, bunun yerine "evrensel" diyemiyorsa; doğru olmayanları da doğrulmuş gibi gösteriyor okuyucuya! Oysa Arap peygamberi Muhammed, Allah'ın kendine şöyle esinlediğini söyler:

> *"Biz seni (Muhammed'i) yalnız Mekke ve çevresinin halkına (Araplara) memur ettik.."*

Bu durumda *Allah* mı söylüyor, yoksa *Prof. Ateş* mi? Yazar, bu kesin konuşmasıyla, kendisinin doğru konuştuğunu demek istiyorsa, buna bir diyeceğimiz yok! Sorun, Prof. Ateş'in kendi sorunu!

Gene onun *"Arap edebiyatından, peygamberlerin sözlerinden, dönemin kültürünü aktaran literatüründen yararlanarak.."* tümcesi de Kur'an'ın yalnız Araplara göre düzenlendiğini, Araplara özgü olduğunu kanıtlar! Nitekim *Kur'an'ın* başka bir yerinde:

"...Biz (Allah) Kur'an'ı isteğimiz oymağa (Kavime) kendi diliyle esinledik.."

Durum böyle olunca,Allah da durumu açıktan açığa pekiştirdiğine göre; ğer bu Allah Türkleri ve Kürtleri isteseydi, onlara da Türkçe ve Kürtçe olarak Kur'an gönderecekti. Bunu yapmadığına göre, *Arap olmayan Anadolu halkının, insanların İslamlıkla hiçbir ilgisi yok.* Bunu da Muhammed'in Allah'ı apaçık vurguluyor!..

Yazar ayrıca şunu da söylüyor *(Milliyet,* 8 Ocak 1995): ".. *Allah'ın insanlığa ebedi mesajı olan Kur'an'ı Kerim, yalnız manasıyla değil, kelimelerinin kulağını okşayan senfonisiyle de eşsiz bir mucizedir; dikkatle okuyanların gönlünü huzur, mutluluk ve vecde boğar.."*

Kur'an'da anlam, Arapça'nın özellikleri, nitelikleri nedeniyle çoklayın karışık, sisli, bulanık bir anlama kayar. Bu dilin yapısından kaynaklanır, tanrısal olmasından değil! Kaldı ki Arapça dilinin yapısında patlayıcı sesler vardır. Tevrat olsun, İncil olsun, Kur'an olsun düzenleyiciler *Kutsal* diye adlandırdıkları bu kitaplarda şiirin bütün olasılıklarından yararlanmışlardır!

Kur'an'da tümcelerin müziksel durumu Arapça dilinin yapısından da kaynaklanır (bkz. *Muhammed'in peygamberliği*). Kur'an'da anlatılanlar, nitelemeler; doğayla, doğa gerçekleriyle durmadan çelişip çatışmaktadır. Evren üstüne, doğa üstüne söylenenler doğa gerçekleriyle uyuşmaz.

Yalnız XIII. Yüzyılın değil, bütün zamanların düşünsel ozanlarından sayabileceğimiz Yunus Emre:

Hem evvelsin hem âhir
Kamu yerlerde hazır
Hiç mekân yoktur Sen'siz
Ben niçin görimezim?

dizeleriyle dile egemen olmasaydı, Tanrı'yı böyle altüst edebilir miydi bir çırpıda? Bu işte sanatçının gücünü gösterir.

Her yerde var olanı, insana şahdamarlarından daha yakın olanı sorguya çekiyor Yunus, Tanrı'nın vurdumduymazlığına meydan okuyor:

Benden bana yakınsın
Canımdan sevgilisin
Ya ben seni isteyü
Kande arayım Mevlâ

Bu dizelerde Yunus, uzaklığı delik deşik ederek, uzaklığı olmayan bir varlığı (Tanrı) nerede arayacağını soruyor. Neden? Yunus o derin düşüncesiyle uzaklığın ortadan kalktığını anlıyor. Uzaklık kalmayınca yer de ortadan kalkar! Uzaklık silinip süpürülünce, yerin yerinde yeller esince, ortada Yunus'dan başka bir gerçek kalmaz. Böylece Tanrı ortadan kalkınca, ancak o kendisini bulacaktır. Nitekim Yunus Diyanet Profesörlerine taş çıkartırcasına bunu da söylüyor korkmadan:

O'dur beni bensiz koyan
Hem ben O'um, bu ben neyim?

Bu durumda gerçek ortaya çıkıveriyor: Bu gerçek insan Yunus'un kendisi! Yunus, Anadolu insanı! Bu yüzden düşündüğünü korkmadan söylüyor! Çağımızın Diyanet Profesörleri gibi sözlerini çarpıtmıyor!

Ezelden benim fikrim
Enel-Hak idi zikrim

Böylece gerçeği söylemiş ve doğanın verimliliğini; insanın, gereken herşeyi doğadan sağlayabileceğini apaçık belirlemiştir:

Benim yüzüm yerde gerek
Bana rahmet yerden yağar

Ben daha ne söyleyeyim; Yunus gerçekleri söylemekle kalmıyor, bunları bir bir sergileyip günışığına çıkarıyor..

Muhammed'in Arapça dili, "Allah" düşlemlerini VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarının kafalarına sokan! Bu dilin çok düzenli, uyumlu, patlamalı kullanılması gerekti. Muhammed de öyle yaptı!

Hatta din için, "Allah'ın dini" diyerek bu imgetanrıyı da insanlaştırıyordu. Muhammed "Allah'ın dini" deyimini kendisine boyun eğmeyenlere karşı silah olarak kullanıyordu. *"Gönüllere huzur veren hoşgörülü İslamı"* deniliyor yazının sonun da. Nerede bu hoşgörü? Daha dünkü Sivas öldürümü ne çabuk unutuldu?

Kur'an'dan sözederken gerçek olmayana sırtını dayayan yazar, "..Kutsal kitabımızın aydınlık dünya görüşü.." diyor. Oysa Kur'an doğrudan doğruya, kız çocuklarını diri diri toprağa gömerek öldüren ilkel Arap oymaklarına seslenir. Kur'an'da da onlar için sunulduğu yazılı?

Köktendinciler devlet yönetimini ele geçirmek amacıyla Türkiye'de halkı kandırmak için binbir yalana başvuruyorlar. Bu aldatmaca oyunlarından birkaçını yazalım:

"...Vergiler belimizi büktü..."
"..İki yakamız bir araya gelmiyor.."
"...Hakkımızı versinler.."
"...Refah Partisi iktidara gelirse herkes hakkını alacak!"

Bu aldatmaca yollarına İran'da da saptılar, Cezayir'de de sapıyorlar.Türkiye'yi iyice batırmak için insanlar ancak böyle kandırılır! Refah Partisi bir yandan Amerikan sermayesiyle işleyen Suudi Ailesine sırtını dayıyor, öte yandan "Oyumu Amerika'ya vermek istemiyorum" gibilerden yaygarcılık ediyor! Düzmecilik değil mi bu?..

Her şeyini, kimliğini yitiren Anadolu insanı, eline verilen düşemli horoz şekeriyle avunmaya bırakıldı! Bu horoz şekeri avunma bugün de sürüp gidiyor!.. Evet.. Milyonlarca insan bugün Anadolu'da ölünce Cennete gideceklerini sanıyorlar. Birkaç bin yıldan beri din sözcüleri insanın usgücüne "ötedünya" çomağını soktular! Sokulan bu çomakta kendilerinin, çıkarları vardı. Birinin boş sözlerine inananlar, öbürlerini aldatmaya başladı. Aldatılanların sayısı çoğaldıkça, bu aldanmalı boş imgelere inananların sayısı da artmaya başladı. İnanmayanları zorla inandırmak için de saldırılar düzenlendi! Birinin çıkarı, onların ve daha sonra binlerin çıkarı oldu. Çıkarlar çıkarları besledi! Cennet, Huri, Gılman benzeri ödüller bilinmeyen, gerçekte varlığı olmayan yerlere göçürüldü.. İmgeli, vereseli baskı yöntemleri de yeni öğeler katıyordu! Yeni yeni simgeler bulundu. Görülmeyen ortaya çıkma gücü olmayan tanrılara yapıştırıldı. Tanrılar insel imgelerle süsünü püsünü, donatımını buluyordu. Dinci kişilerin çıkarları semizlenmeye başlar başlamaz kutsallaştırıldı herşey. Öyle ki, dağları, dağbaşlarını, tepeleri, mağaraları, kayaları kutsal önadıyla yücelttiler. Cennet, Cehennem, melek, şeytan, Huri, Gılman yalanlarıyla "kolay akıllı" kişileri avlamaya başladılar. Gerçekmiş gibi gösterdiler yalanları! Yeryüzü çeşitli yalanlar arasında bölündü. Dinler ayrımlaşınca halklar birbirine saldırmaya başladı! Bu saldırıların, yakımların, yıkımların, kıyımların, öldürümlerin altında da başa geçmek, erki elegeçirmek tutkuları vardı. Amaç Tanrı değil, kendi çıkarlarını koruyan düzendi. Bu yalan-dolan düzeni de gerçek olmayana halkı saptırmakla, onun usunu yanıltmakla elde edildi. Herşey örgütlenip kurumlaştı sonra. Tapınaklar bu örgütlenmenin yeri oldu.

Tanrılı, Allahlı dünler yoktu, bugünler de yok! Dünler, bugünler düşlemli ötelere göçürülüyor, halk avutuluyordu, bugün de olduğu gibi! Dün varolmayan, bugün varolmayan, yarın da varolamaz! Veresiye sözvermeler, ödüllendirmelerle "Allah"lı düşlemlere halkı boyayanlar yoksul halkın boğazından alıp kendi boğazlarına ekleyen, kendi çıkarlarını düşünenlerdir.

Din konuşmacıları çoklukla eleştirilmez, yığınların önlerine sürülen tanrılar sorguya çekilmez hiçbir zaman! Din sözcüleri ne düşünür, ne söylerlerse; "Allah" "Tanrı" diye öne sürdükleri de onu düşünür, onu söyler. Hiçbir konuya açıklama getirilmediği gibi, sorunlar daha da karanlık ötelere göçürülür. Bu öteler, ötedünyalar onların ürününden başka bir şey değil!

Bu yığınlar, kümeler değil yalnız; Allah da bu din sözcülerinin "hık deyicisi" olur. İğdiş edilen "Allah"la, iğdiş eden din sözcüleri yetiştirmiş oldukları sürülerin başı olup çıkarlar!

Bu durumda başlarında çoban olsa da koyun sürüleri çok daha özgür; tutkalla yapıştırılmış bu kümeler, yığınlardan! Hiçbir çobanın koyun sürüsüne; yeri, zamanı, ne olduğu belli olmayan uydurma tanrılar sunduğu görülmemiştir! Koyunlar dünyasındaki bu özgürlük, kimlikleri yokedilmiş insel kümeler, yığınlarda yoktur! Koyun, hiçbir zaman insanlaşan bir yaratık olmadı ama; insan din simsarlarının elinde aptallaşan yaratık oldu! Din sözcülerinin, imge tanrılara söyletmiş olduğu *"insanı bütün canlılardan üstün kıldım"* tümcesine bakmayın..

Doğada; insan sürüleşmesinde olduğu gibi özünü, kimliğini, niteliğini yitirme yoktur. Doğada her özdek niteliği, kimliğiyle belirir. Din sözcüleri baskıları altına aldıları, aldattıkları kümeleri, yığınları düzmece tanrılarla avutmuşlar, onlar üzerine egemenliklerini kurmuşlardır! Din sözcülerinin yandaşlarının bu süreğen (müzmin) sayrılığından yazıklı kümeler, yığınlar nasıl kurtulabilir? Uslarını soyup alan bu yalan güce karşı birleşip uslarını ve bilinçlerini kullanarak! Sonra da kendilerini bu yazıklı duruma düşürenlere karşı koyarak! Bilinçli güç, us; onların yalanlar üstüne kurulan düzmece dünyalarından çok daha gerçek! Onlar Güneşi düşünmeden buz üstüne yazı yazıyorlar. Yalanlar buz üstüne yazılar yazılar gibidir, gerçekler karşısında dayanamaz!.

Doğa, doğanın açılımı, yayılımı; din sözcülerinin önümüze sürdükleri, yana yakıla anlatıp durdukları tanrıların da düzmece

olduklarını belirleyip duruyor. Bu tanrılar gerçekten varolsaydı, din sözcülerinin ölümüyle birlikte esinleri de sona ermezdi. Kendileri ölüp konuşamaz olunca, kendi sözleriyle konuşturdukları tanrılar da sustular. Yazıklı kümeler, yığınlar din sözcülerinin üç, dört bin yılan beri oynadıkları oyunları kavrayamadıkları için neyin ne olduğunu anlayamadılar! Doğa kendi doğrultusuna, akışına giderken din sözcülerinin imge tanrıları doğanın akışını durduran bir güç olmadı. Hiçbir zaman kanıtlayamadı bunu! İmge tanrılar hiçbir zaman varolmamışlardır. Varolmayan güç oluşturamaz!

Özdeğin oluşumu, değişimi, gelişimi, dönüşümü üstüne bilgimiz artıp yoğunlaştıkça; özdek evreninde kendi kendine yaratıya tanık oluyoruz. Doğanın kendi kendine yaratı gücü tanrı varlığını gerektirmez.

Dinlerin evren üzerine söyledikleri bir çoğunun düşünce dünyasını bile doyuramaz. Öylesine çelişkilerle dolu; öylesine uzlaşmaz! Dinlerin açıklamaya çalıştığı Tanrı ve Tanrı nitelikleri; gerçek yaşamla uzlaşmazlığı, uyumsuzluğu bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyor! Doğanın açık ve seçikliği, gözler önüne sergilenmesi, yayılımı; imgeler evrenine göçerilen tanrıları da hiçleyip duruyor!

Güneşi gözlerimle görüyorum. Suyu içiyor, susuzluğumu söndürüyorum. Bu geçtiğim yolu daha önce de yürüdüm. Anımsıyorum. Beni çevreleyen bütün varlık benimle birlik oluyor. Beni bütünlüyor. Duyuyorum bunu içimde! Doğanın bir parçası olduğumu da anlıyorum. Doğanın süreçlerine katıldığımı da biliyor, bunu duyuyorum.

Düşüncem doğanın, içinde yaşamış olduğum toplumların özünü taşıdığı gibi; düşüncelerimi doğaya uygulayabiliyorum. Kendi özü, içeriğiyle kendi kendine oluşan, kendi kendisinin olan doğa, din sözcülerinin tanrılarına taş çıkartıyor! Tanrıların yaratıldığını; dinin, dinlerin, imgesel, kaçamaklı tanrılarla oyalandığını, bu tanrıların halkları baskıya almak için kullanıldığını söyleyip duruyor doğa! Özdek yaratılan değil, yaratandır! Özdeğe

imgesel yaratıcı araması din sözcülerinin; tersinilmez doğa yasaları, doğa yıkımları karşısındaki tedirginliğin belirtisi. Korkunç doğa yıkımları ilk çağlardan beri insanı bırakmamış, onu her yerde izlemiştir. Tanrı imgeleri, sanrıları bu yüzden insanlığın korkulu sayıklamaları, sayrılıklı dinsel eğilimleri olup çıkmıştır. Köktendinciler işte böyle yanlış bir algılamanın eski çağlardan artakalan; donmuş katılaşmış örnekleri... Onların donuk, durağan, herşeyi ötedünya denilen imge evrenine aktarışları; tersinilmez doğa yasaları karşısındaki tedirginliklerini gösteriyor! Bu tedirginlik onları, ister istemez dışarda gerçeği olmayan imgetanrılara sürüklüyor. Bu arada usları, usgüçleri, bilinçleri, sağduyuları paramparça olmuş, neyin ne olduğunu anlamaz duruma gelmişlerdir.

Gerçekte insanın, insan bedeninin, bütün canlıların, oluşumun; dinlerin imgetanrılarıyla alıp vereceği hiçbir şey yok! Yaşam canlılık bulduğu bedende, yerde işlevini yürütür. Ölüm dışardan gelen birşey değil; bedenin, canlının işlevlerine değgin. Doğada yaşamla ölümün gerçekliği bu! Bu ikili oluşuma dinlerin imgetanrıları hiçbir şey yapamaz.

Gücün kitleye, kitlenin güce dönüşümü gerçekliğini sürdürünce; özdeğin özünde yaratı kendi kendini oluşturur! Bu yaratı kendi kendine yeter. Özdeğin kendi kendine bu yaratısıyla çoğalım evrende kendi kendine oluşmaması için ortada bir neden kalmaz. Nedeni özünde olan başka bir nedene gerek duymaz. Kendi kendine yeten yaratıya iğreti nedenler aranırsa imgetanrılar bulunur. Başka değil!

Doğa olaylarının tersinilmez akışında zorunluluk değil yalnız, rastlantılar da var! İnsan da, bütün canlılar da bu zorunlulukla rastlantıların ürünü! Onları koruyacak ya da yıkıma uğratacak, doğanın koruyucu ve yıkıcı güçlerinden başka hiçbir güç yok! Varolan güç doğadan kopup gelen, doğa ötesinden değil! Gerçekte din sözcülerinin ballandıra ballandıra anlatıp durdukları doğatötesi yok! Buna doğanın kendisi tanık!

Özdek olunca, devinim; devim olunca da bunlara ilişkin olarak devim yasaları kendiliğinden oluşur! Rastgele çizilen bu üçgende üç açının kendiliğinden oluşması gibi! Bu üç açının 180 derece olması da bu işlerin kaçınılmaz sonucu! Bir üçgen oluşur oluşmaz, üç açının da oluşması için Tanrı aramaya da gerek yok! Bu tıpkı özdek varsa, özdeğe ilişkin işlevlerin de olması gibi.

Özdek bileşimi, ayrışımıyla bir bütün. Bunlar yaratının bütün evreni kapsadığını, bütün evrende olup bittiğini de gösterir. Bundan başka bütün bunlar her yaratının doğal bir oluşumdan başka birşey olmadığını da kanıtlar. Doğayla özdekle başlar yaratı. Doğanın, özdeğin olmadığı yerde yaratı da yoktur!

Tanrı ne biçimli özdekte, ne de doğa ötesinde! Peki Yaratı? Özdek parçacıklarının birbirleriyle bileşimi hem örgenseli, hem de örgensel olmayanı yaratır. Bu özdek parçacıklarının çeşitli bileşimleri, doğada türlerin temelini oluşturur

Daha önceki çalışmalarımızda *(Evrenbilim ve Tanrı Kavramı, Üniversa-Kozmik Çorba)*, bilinçliliğin özdeğin özüne ilişkin olduğunu belirlemiş; bu özdeksel bilincin, insanda insel bilince dönüştüğünü de vurgulamıştık. Bununla da özdeğin, doğanın, dolayısıyla evrenin her bakımdan bir bütün olduğunu, kendi kendine yeterliliğini belirlemiştik. Gerçekte duygun elektronik araçlar yapılan çalışmalar da bunu kanıtlıyor!

Bütün dinler inan, inanç üzerine kurulur. Nasıl bir inan? Sormadan inanmak! Birşey söylenecek; "bu budur" denecek: öbürü de "evet öyledir" diyecek. Tanrı da böylesi inanlar üstüne oturtulur. Dolambaçlı yollara ne gerek var? "Allah varsa, apaçık ortaya çıkması gerekmez mi? Bir Tanrı için iğretili yollara gerek var mı? Tanrı varsa, neden gizleniyor?"

İnsan elbette usunu kullanacak, hayvanlar da içgüdüsünü.. Değilse usun, içgüdünün işlevi kalmaz. Us deniyor, içgüdü deniyor, sonra da kullanılması için bin dereden su getiriliyor! Us kafatasından çıkarılıp atıldı mı, insanda "ben" diye birşey kalmaz! Görmek için gözlerimi, yazmak için ellerimi, işitmek için kulak-

larımı, koklamak için burnumu, konuşmak için dilimi, yolumu yordamımı bulma için de usumu neden kullanmayacağım?

Önüme sürülen dine, "senin dinin bu" diyenlere, bu dinin ne olduğunu araştırıp sormadan neden inanacakmışım! İnsan üstüne giyecek giysileri bile, oluyor mu olmuyor mu diye araştırır, üstüne uyanı bulur ve sonra onu satın alır. *"Orada onları ayakları bukağılanmış görürsünüz"* tümcesinde hangi gerçek eseme var? Hangi us bu simgeleri araştırmadan inanabilir.

Dinlérin boş inançların ne olup ne olmadığı, hiçbir şeye yaramadığı, Ortaçağdan sonra da çok daha iyi anlaşılmıştır. Din her yerde insanların can çekişmeleriyle beslenmiş, yeni kanlı savaşlar düzenlenmiştir dinler uğruna! Dincilerin çıkarları hiçbir şey bilmeyen yazıklı insanların omuzuna yüklenmiş, dinin bomboş, veresiye imge Cennetleri de din sözcülerinin aldatmacalarına maşalık etmiştir!

Din, insan yaşamın, onun sorunlarına hiçbir çözüm getirmediği gibi, insana yararlı olmak şöyle dursun, birtek solucanın, kımıltısına bile dayanamaz. Öyle ki solucan kımıldanmasın ister! İnsanın usunu kullanmasını istemediği gibi!

YASAK TÜMCELER
ve
Düşünceye Vurulan Zincir

Dinlerin, evrenle insanın varlaşımı üzerine yaptıkları betimlemeler, açıklamalar; ilkel insanların *yaratı söylenceleriyle* büyük bir benzerlik gösterir. Dinsel inançlarla doldurulmuş kişiler, bilime çoklukla düşman gözüyle bakmışlardır. Bunun, Osmanlı tarihinde değil yalnız; günümüz Türkiye'sinde de sayısız acı örnekleri var! Tarih boyunca bilimle din durmadan çatıştı. Bu çatışmaların en ağır örneklerinden birine *Galile*'de tanık oluyoruz. *Newton*'dan bugüne deneysel bilimin 350 yıllık bir geçmişi var! Günümüzde bilimsel ilerlemeler gözle görülecek duruma geldi. 1969'da insan ilk olarak Ay'a ayak bastı. 90'lı yılların sonuna doğru Merih'e ulaşacak insanoğlu. Sonra da uzayın derinliklerine, örneğin bizden 4 ışıkyılı uzakta bulunan *Sirius* yıldızına...

Günümüzde insan bedeni plastik ya da başka insel örgenlerle iyileştirilmekte, yüzde yüz ölecek insan yeniden yaşama kavuşturulmaktadır. Hangi Tanrıelçisi bunu başardı?.. Evet, bilim başdöndürücü hızla ilerliyor. Tanrıyı kendi iyeliklerine geçiren din sözcüleri, *Samanyolu*'nun dış kanadında bir yıldız olan Güneş'in gezegenleriyle birlikte yörüngesinde saniyede 220 km., bu yörengesini 240 milyon yılda bütünlediğini ve 200 milyar yıldızlarıyla (güneşleriyle) Samanyolu'nun saniyede 60 km. hızla uzayın derinliklerine doğru uçtuğunu (yol aldığını) ve buna benzer binlerce binlerce nesnel bilgileri bize veremediler!.. Yakın bir gelecekte -500 ya da 1000 yıl sonra biz insanlar başlatacak Merih'te yaşamı! Uzak bir geçmişten sonra tanrılarını arayacak onlar da..

Taa çocukluğundan beri -raporun içeriğinden anlaşılıyor- dinsel baskılarla yetişen *Prof. Dr. Salih Tuğ; YASAK TÜMCELER*'in "ilmi" nitelikler taşımadığını söylüyor. Din, *bilimle ne zaman uzlaştı?* Öte yandan doğaötesel (metafizik) alana (böyle bir alan yok) *bilimin* nasıl uygulanabileceğini hiç düşünmüyor! Salt inanca dayanan bir alanda işi, işlevi ne bilimin? Çünkü bilim olmayanı değil; olanı, oluşanı inceler ve gerçekleri belirlemeye çalışır.

Bilimle uzlaşmayan köhne inançlar yüzünden *Bruno*'yu odun ateşinde yakmadılar mı? *"Dünya güneşin çevresinde dönüyor"* bilimsel görüşünü "inkâr" ettirmek için bilimin tarihinin biricik ışığı *Galile*'yi "mahkûm" edenler, dövenler kim? Zamanda uzağa gitmeye gerek var mı? İrlanda'da Katoliklerle Protestanlar birbirlerini öldürüp durmuyorlar mı? İkisi de müslüman bir devlet olan İran'la Irak, 20. yüzyıl uygarlığına taş çıkartırcasına, tam sekiz yıl birbirlerini öldürmediler mi? İnsanlık tarihinden böylesine binlerce örnek verilebilir. Hani din birleştiriciydi? Böyle nesnel, gerçekçi, gözle görünen örnekler vermemize karşın, *YASAK TÜMCELER'i* "ilmilikten uzak" diye suçlamaya kalkıyor! Dinde kıyımlar yıkımlar oldukça, yakımlar yıkımlar birbirini kovaladıkça; hangi mantığı, hangi aklı bilimselliğe uygulayacaksınız? Gerici, karanlık düşüncelerle bilim kavranamaz!.

Osmanlılar döneminde, *matbaanın ülkemize gelmesini tam 300 yıl geciktiren* kim? Kimin geleneği kafa, baş kesme? Hangi birini sayayım? *YASAK TÜMCELER*'de ki *İdris'in* sergilemiş olduğu olayları, olguları; hem de kanıtlarıyla çürütemediğine göre; romanın "ilmilikten uzak" olduğu söylenebilir mi?

Ünlü raporda, "... okuyucuyu tek taraflı bir biçimde zihnen şartlandırmaya" deniliyor. Romanda *İdris,* kendisini dinlemeye gelenleri, "tek yanlı bir biçimde usgücüsel koşullandırmaya" girişmesi şöyle dursun; onları dinleyerek çağımız uygarlığına yakışır biçimde yanıtlamaya çalışır. Evet akla, mantığa önem verir. Raporun hemen her sayfasında *İdris*'in *akla, mantığa, doğaya, insan düşüncesine* bg. önem vermesini *suç* olarak gösteriyor! İnsanın biricik, en önemli, en vazgeçilmez niteliklerinden biri *akıl!* Altınızdaki otomobilden boyunbağınıza, oturduğunuz koltuğa, yat-

tığınız yatağa, su döktüğünüz tuvalete kadar her şey aklın ürünü!. Evet insan aklının yaratısı, ürünü!. Bir yandan aklı inkâr ediyor, ondan tiksiniyorsunuz; öbür yandan insan aklıyla yapılan, oluşturulan radyoyu dinliyor, TV'ye bakıyor; otomobillerle, uçaklarla bg. habire yoluluk ediyorsunuz! Bu ikiyüzlülük değil mi? İnsanın beynini kafatasından çıkarın, geriye düşünce de kalmaz! Bu durumda, *YASAK TÜMCELER*'i cezalandıracak, düşüncelere zincir vuracak rapor da yazamazsınız! *Aklınız olmayınca,* dudaklarınızdan "tanrısözcüğü"de çıkmaz! Buna aklınız ermiyor mu? Dinler inanca dayanır, körükörüne inanmaya! İnanmada bilimsellik var mıdır ki, "ilmilikten uzak" diye inciler döküyorsunuz? Soruyorum: Sivas'ta 37 sanatçıyı kim öldürdü? Uyur gezerlerden olmayalım!

Prof. Dr. Tuğ raporu nda, hem de birbiri ardısıra çelişik, yanlış yorumlar yaparak; dinsel baskıların ezikliğiyle mantıktan, düşünceden yoksun, sağlam bir görüşten uzak yargılara saplanıp kalıyor. Şöyle diyor: " Rönesans yazarları, düşünürleri ve ilim adamlarının yönelttiği tenkid, red ve bağımsız görüşleri benimsemek suretiyle.." Elbette sağlam, sağlıklı düşünceleri -sayrılıklı değil- benimserim. İnsan olmamızın nitelikleri bu! Suç neresinde bunun?

Gerçek şu: Çocukluğum, gençliğim, ortayaşlarım Anadolu'da geçti. *idris*'i, *Esma*'yı, *Yunus*'u, *İbrahim*'i, *Zekeriya*'yı, oralarda görüp tanıdım. Ben o yaşamın, o özgür düşünceli insanların arasından geldim. İlk abecenin, ilk şiirin yurdu Anadolu! Bunu bilmiyormusunuz? *YASAK TÜMCELER*'de geçen konuşmaların pek çoğunu Anadolu insanlarının ağzından işittim. O güzel atasözlerini de onlardan duydum. Bütün bunların ayrımına varmamışsınız! Hele *Mustafa Kemal*'le, *Atatürk*'le ilgili durumlara hiç ilgi duymuyorsunuz? Yansız olamadığınız bundan da belli! Siz bilirkişi olamazsınız! Sözkonusu romanımı cezalandırmak, bir Türk olarak beni değil yalnız; *Edirne'den Ardahan*'a bütün Anadolu insanlarını suçlamak, cezalandırmak demektir! Siz kimsiniz, necisiniz?

Suçlayıcının "ilmilikten uzak" tekerlemesi tümden saçma! Çünkü dinin kendisi, binlerce yıldan beri *bilimle* uzlaşmayan!

Bilimden yoksun olan dinin, dinlerin kendisi! Bir gün *Neyzen Teyfik*"e soruyorlar, "din nedir?" diye. O da "çöl çıkmazı" diyor kısaca. Yok şimdi aramızda *Neyzen!* O zaman niye *ceza raporu* yazmadınız? Sizin açınızdan bu da suç!

".... Metafiziği inkâr eder, ... bilgi kaynağı olarak insana has aklı temel olarak ele alır.." diye *Abdullah Rıza Ergüven*'i Türkiye Cumhuriyeti Savcılığı'na veriyorsunuz. Romanımda geçen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ü hiç anmadan!. Bundan da anlaşılıyor *ne idüğü olduğunuz!*

Peki düşünce, akıl insana özgü değil mi? Siz bu raporu aklınızla yazmadınız mı? Raporun bir yerinde, tedirginliğin verdiği şaşkınlıkla, "... okuyucuyu âdeta hapsetmektedir" diye (hani romanımın değeri yoktu?) *Abdullah Rıza Ergüven*'i, T.C. Savcılığı'na şikâyet ederken, başka bir yerinde de raporun "... *Abdullah Rıza Ergüven* ... İnanış, görüş, gözlem ve düşüncelerini... roman kahramanları olan İdris, Esma, Yunus, İbrahim, Zekeriya v.s. kimselerin aracılığıyla okuyucuların *takdir ve anlayışlarına* (altını ben çizdim) sunmakta..." diyorsunuz. Böylece daha önceki olumsuz tümcelerinizde romanı suçlamak çabasıyla ve ayırımına varmadan art düşüncelerinizi de açıklamış oluyorsunuz. Romanın bütünü üzerine *çelişkiye* düştüğünüz gibi, kendinize özgü tipik düşüncelerle, kendinizi de yadsıyorsunuz? Örneğin, *Ergüven*'i bir yandan "akılcı" diye suçlar, "ateist" diye damgalarken; Arap peygamberi Muhammed'in, "Her insanın dini, kendi aklıdır" sözünü bilmezlikten gelerek; (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Profesör olduğuna göre bilmesi gerek) Muhammed'e karşı çıkıyor, beni "ateist" diye suçluyor. Bu durumda, eğer suçsa gerçekte cezalanacak olan *Abdullah Rıza Ergüven* mi, yoksa *Prof. Dr. Salih Tuğ* mu?

Bilirkişinin görevlerinden mi dökülen şu inciler: "... Estetik ve edebi sanatlar yönüyle bakıldığında elimizdeki bu edebiyat ürünün bir sanat değeri taşıdığını kolaylıkla söylememiz mümkün görülmemektedir." Bu konuda yetkiliymiş gibi, *Prof. Dr. Tuğ*, kendi kendine gelin-güvey olarak yapıtı beğenmiyor. Beğenilmeyen ve etkisi hiç olan bir yapıtı cezalandırmaya çalışıyor!

13. Yüzyılın büyük düşünür halk ozanı *YUNUS EMRE,* Tanrı anlayışında bile *mızmız* bir yakarışa kapılmaz. Tanrı'yı bile irdeler. Bu eleştiri başkaldırmaya varır nerdeyse! YUNUS'un seslenişi haklının, doğrunun, gerçeğin yanında yer alır. Milyonlarca yıl yanıt vermeyen Tanrı'ya seslenir, gerçek Tanrı'yı arar gibidir korkusuzca. Didik didik eder, hallaç pamuğuna çevirir tanrının vurdumduymazlığını. Bu düşünür ozanın tanrı karşısındaki durumu nedir? Her şeyden "memnun" olan, her şeye "boyun eğen", dinin sert boyunduruğuna boynunu veren bir "teslimcilik" yok Yunus'da.

13. Yüzyılda Anadolu'da, kargaşık bir dönemde büyük bir yüreklilikle *Yunus Emre:*

Odur bana Yunus diyen
Odur benim bağrım delen
Odur beni bensiz koyan
Hem ben O'yum, bu ben neyim?

derken, bir yandan tanrı varlığı kavramını işliyor, öte yandan *"Ben O'ysam, bu ben neyim?"* sorusunu sormaktan çekinmiyordu. Tanrı-İnsan kavramının bu biçimde ele alınması 13. Yüzyıl Anadolusu'nda oldukça sakıncalıydı. (Ama 700 yıl önce Yunus Emre Yargıya verilmedi!)

Usumuzun, düşüncemizin, sağduyumuzun bize vereceği gerçekler. Bu gerçeklerle yetinmek ya da onları zorlamak durumundayız! İşte *Yunus,* bu gerçekleri zorlayan insanların başında gelir:

Nesne eksildi mi mülkünden senin,
Geçti mi hükmün ya hükmünden senin?
Rızkını yiyip seni aç mı kodum,
Ya yiyip öynünü muhtaç mı kodum?
Kıl gibi köprü gerersin geç deyu

...
Kıl gibi köprüden insan mı geçer
Ya düşer, ya dayanır, ya uçar!
...
Terazi ana gerek bakkal ola..

"Yunus kimdir?" diye sorsalar bana, "insan kardaşları uğruna tanrıyı yargılayan ozandır" derim (Yunus Emre, Abdullah Rıza Ergüven, Yaba *Y. Ankara 1982).* 12 yıl önce yayımladım bu satırları içeren *Yunus Emre* kitabımı!

24 Haziran 1994 tarihli baskısının *bilim* sayfasında *Svenska Dagbladet* gazetesi: *"Yaşam aminoasitlerinin uzayda bulgulandığı"* haberini veriyor. Samanyolu'nun ortasından çok uzakta olmayan bir bulutsu (nebülöz)'da Amerikalı gökbilimciler.yaşamın kimyasal yapısını buldular. Latince adıyla *Sagittarius* 2B, Türkçe Yay burcunda, Yay Takımyıldızında. Ne güzel bir raslantı!

Türkiye Cumhuriyeti'nde Türk Ceza Yasası'nın 175. maddesi gereği, bugünlerde *Yasak Tümceler*'i, dolayısıyla özgür düşünceyi, yazarını, yayımcısını zincire vurmak isteyenlere *bilimcilerin* güzel bir yanıtı bu!. Yüzbinlerce sayısız gerçeklerden biri olan bunu yansıtıyorduk *Yasak Tümceler*'de biz de..

Sayısız böylesi gerçeklerin izleri, çekirdeği taa çocukluğumda, sekiz yaşlarında usumda uyanıp filiz vermeye başladı! Onbeş yaşımdan (1940) beri de, yarım yüzyıldan fazla bir süre içinde bu düşünce, görüş ve kuramlarımı *şiir, deneme, yaşamöyküsü, günlük, eleştiri, roman, inceleme-araştırma* bg. yazın türleriyle yazıp yayımladım.. Bizi bugün cezalandırmak isteyenler, *bilimsel gerçeklere* göz yumarak boş bir çabayla kıvranıp duruyorlar.

Yıllardan beri düşünüp kuramsal olarak vardığım ve yukarda belirlemeye çalıştığım bilimsel sonucu, bundan beş yıl önce (1989) *Evrenbilim ve Tanrı Kavramı* (bkz. *Abdullah Rıza Ergüven,* Gerçek Sanat Y. Mart 1989 İst.) adlı kitabımda yayımlamıştım. Aşağıdaki düşünce, görüş ve kuramların adı geçen kitabımın *Evren, Evrenin Oluşumu* bölümünden olduğu gibi aktarıyorum:

"... Uzayın derinliklerinde, bütün evrene yaygın görülmeyen enerji, enerji özdekleri vardır. Sonsuz uzayda enerji (ışık) olarak

kullanılan özdek yitimini karşılamak üzere bu ışımasız özdeksel enerjiden sonsuz boşluğa yeni özdek yığınları sürülür. (..) Bedenimizin kendi kendine işleyen, her çeşit sayrılığa karşı gözetleyici durumda nasıl bir savunma dizgesi varsa, evrenin özdek yitimini karşılayan işte bu ışımasız özdektir. Sonsuz uzayda özdek yitimini karşılayan; evrensel boyutta, evren dizgelerini de içeren *sürekli bir özdek oluşumu* vardır. (..) Sonsuz uzayda her yana dağılan enerji özdekleri sayısız *yaratış alanları* oluşturur.(..) Samanyolu ışınları, yolu üzerinde bulunan ve bulutsularda (nebülözlerde) yuvalanan *yaşam tohumları*'nı, yaşama elverişli güneşlerin gezegenlerine bulaştırır. Yeryüzündeki yaşamın kökenlerini bulutsularda aramak *Darwincilik*'e aykırı düşmez. Bulaşam tohumlar (bakteriler) sözkonusu gezegenlerde gelişimini sürdürür. Yaşam, yeryüzüne özgü birşey değil, evrensel bir olgudur! (..) Doğadaki herşey oluşumun bilincini içerir. Bu bilincin tohumlarını taşır. İnsel yaşam bilinçlilik durumu. Bulutsularda çok küçük tohumlar durumunda bulunan bilinçlik, insan bilincinin özünü taşır. (...) Yeryüzü insan için yaratılmadığı gibi, evrensel düzeyde de böyle bir amaç yoktur. Evrensel boyutta, ışık gibi yaşam tohumları da olağan. (...) Evrensel oluşumu bugün de sürüp gidiyor uzayın her yanında:

Herşey kendiliğinden büyüyor
ağaç, yaprak, çiçek, kuş, böcek

(..) Yıldızlar arası bulutsulardan yeni yıldızlar oluşur. Bulutsular gelecek yıldızların doğum yeridir. İçinde yaşadığımız dünya gibi, dünyalar da böyle oluşur. Yalnız kendi Samanyolu'muzda değil, samanyollarında, uzayın başka bölümlerinde de *yaratı alanları* vardır..."

Şimdi *Abdullah Rıza Ergüven*'i bir daha yargılığa veriniz, *"bulutsularda yuvalanan Yaşam tohumlarını, güneşlerin yaşama elverişli gezegenlerine, yeryüzüne bulaştırıyor!"* diye...

Evet, tanrı karşısında korkusuzluğu, yürekliliği, düşündüklerini özgürce söyleme gözüpekliğiyle kendinden sonra gelen kuşaklara örnek olur *Yunus*. İnsanlara, insan kardaşlarına duyduğu sonsuz sevgi var bu korkusuzluğun, yürekliliğin ardında. İşte bu sevgi ve sevecenlikle Tanrı'yı sorguya çekmez yalnız, O'nu yargılar da *(bkz. Yunus Emre: Abdullah Rıza Ergüven, Yaba Y. Ank. 1982):*

Levh üzre kimdir yazan
Azdıran kim, kimdir azan
Bu işleri kimdir düzen
Bu suale cevap nedir?

Musevilik hiçbir zaman *bilimle çatışmadı,* bilime düşman gözlerle bakmadı. Bu gerçeği de yadsıyamayız! Ama gerçek olarak şunu da söylemek zorundayım: 20. Yüzyılın sonlarına birkaç yıl kala, bugün hala İslamcılar taa baştan beri bilimcilere, bilim adamlarına, sanatçılara, aydınlara düşman gözlerle baktıkları gibi; onları bir bir dört duvar arasına atmaya, daha olmazsa öldürmeye çalışmakta, yoketmektedirler. Din, bu mudur?

Ne Musevilik, ne de İsevilik; kadını hiçbir zaman tepeden tırnağa kapatıp baskıya alarak onun masum özgürlük haklarını elinden almadı. Köle gözüyle bakmadı kadına! Kadınları kapalı perdeler, kafesler ardında saklayan; tepeden tırnağa örten, çarşafla kapayan uluslar dünya tarihinin en geri kalmış uluslarıdır! Asya Türkleri'nde kadın, erkeğinin yanındaydı. Savaşa erkekleriyle birlikte, erkeğinin yanıbaşında gidiyordu.

7. Yüzyılda oymağının halkını kapamaya çalışan Arap peygamberi Muhammed: "..Türkleri nerede görürseniz, orada öldürün!." diyordu. Tarihsel belgeler kanıtlıyor bu gerçeği! Sonra da bütün Türkiye Cumhuriyeti'nin kadınlarını "ucubeye" çeviriyor. Ama onun çağını aşan üç tümcesi var, bize değin gelen belgeler doğruysa. O da insan, elbette o da sağlıklı düşünceleri sever. Ama din yayımcıları bugün de, 20. Yüzyılın sonuna doğru bu tümceleri sevmiyorlar:

a) Bilim Çin'de de olsa, gidin öğrenin,
b) Dağ bana gelmezse, ben dağa giderim.
c) Her insanın aklı, onun dinidir.

Bizi *akılcı* (rasyonalist), *doğacı* (naturalist), *özdekçi* (materyalist), dolayısıyla *tanrı tanımaz* (ateist) diye suçlayıp damgalayan Prof. Salih Tuğ'a soruyorum:

a) Bu sözüyle Muhammed'in bilime değer verdiğini,

b) Tümcesiyle doğaya sevgi duyduğunu eyleme geçtiğini,

c) *Usculuğu* (Rasyonalizmi) herşeyden üstün tuttuğunu yadsıyabilir misiniz?

Arap peygamberi Muhammed günümüzde Anadolu insanları arasında yaşamış olsaydı, *Prof. Dr.* demek onu da bir raporla *"bu adamı cezalandırın!"* diye yakapaça edip hapishaneye gönderecekti! Şimdi gözle görülür bu nesnel, bilimsel örneklerimizle *(ilmilikten uzak* değil) siz kendi kendinizle ne denli çelişkiye düştüğünüzü, Arap peygamberi Muhammed'i de *"ateist"* olarak (çünkü oda benim gibi *aklı üstün tutuyor)* suçlamış olduğunuzu anladınız mı? Böylece Arap peygamberi Muhammed'e *"ateist"* demiş olduğunuza göre, *siz nasıl olur da Marmara Üniversitesi Dekanı ve İlahiyat Fakültesi Prof'u olarak görevinizde kalabilirsiniz?* Bu yürekler acısı, trajik bir durum değil mi hem sizin, hem de sizi oraya atayanlar için?..

Bizde, aydın insan *Büyük Atatürk*'ün biricik yapıtı *Türkiye Cumhuriyeti*'ni yıkmayı göze alan bu din kümeleri; 1950'den bu yana halkın beynini yıkamaya, halkın doğal düşünce yeteneğini 1400 yıl öncesinin çöl düşlemleriyle saptırmaya çalışmışlardır! Bu sınırlı çöl özlemleri Arap peygamberi Muhammed'in Tanrı'dan indirmiş olduğu "esinler"le de saptanmış bulunmaktadır. Tanrı şöyle der: *".. Ey Muhammed, sen ancak Mekke ve çevresinin Araplarını yola getirmeye memursun!."*

Tanrı böyle demiş olmasına karşın, durum görülüyor apaçık: Yurdumuzun her yanında, Anadolu'da "Şeriat" bağırtıları! Tanrı'nın *".. Sen ancak Mekke ve çevresinin Arap halkını yola getirmeye memursun"* sözlerini de iğdiş edilerek bütün Türkiye'de eşi, benzeri olmayan bir *katakulli*'nin oynandığını apaçık gösteriyor. *Böylece yalnız sözleri mi, Tanrı'nın kendisi de iğdiş edilmiş oluyor!..* Bu katakulliyi ateşleyen, Osmanlı döneminden artakalan Arap kökenli kimselerse böyle bir oyuna gerek yok! Onlar "şeriat"la

yönetilen ülkelere örneğin İran'a, Irak'a, daha olmazsa Suudi Arabistan'a göç edebilirler. Buna bir engel de yok! Ama Arap kökenli vatandaşlarımızın da, kendilerini "şeriat"a köle edenler gibi *uyurgezer* olacaklarına inanmıyoruz!

300 yıl -söylemesi dile kolay- Haçlı seferlerine karşı durup; Arapların; bekçiliğini, koruyuculuğunu yapan Anadolu halkı, bütün Türkiye; kan gövdeyi götürse de "Şeriat"a karşı koyacak ve Türkiye hiçbir zaman *"Mollalar ülkesi"* olmayacaktır! Kimsenin kuşkusu olmasın bundan!

Yeri gelmişken, ibret-i âlem için, 1919'ların görünümünden ufacık bir anımsamada bulunacağım: ... *Samsun*'a çıkışından bir hafta sonra, iki tüfekli bile sağlayamadan, her türlü savunma aracından yoksun, yoksul bir ilçede halka ilk olarak seslenir *Mustafa Kemal* (16 Mayıs 1919):

"... Bizi öldürmek değil, canlı mezara atmak istiyorlar. Şimdi çukurun kenarındayız. Son bir yüreklilik bizi kurtarabilir. Gerçekte başka türlü de dönüş olanağı yoktur!." (Sadi Borak: Atatürk ve Edebiyat, Varlık Y. Ekim 1972 İst.)

Bu Hangi Uçurum

Köktendinciler gerçeği bildiklerini, tasarımlarında besleyip büyüttükleri imge (hayal)in tek gerek olduğunu savunurlar. Bu inatçı, saplantılı gerçek imgesi zamanla onların düşlemli (fantezili) gerçeği olur. Onlarda işte bu imgesel düşünce esnekliğini yitirmiş, katılaşmıştır. Oysa gerçekler hiç hoşlanmaz saplantılardan. Güneşin yörüngesinde dönen gezegenler, katılıklarına saplanıp kalmış olsalar (bu olasılı değil), yörüngeleri hiç mi hiç değişmeyecekti. Bu yörünge, araya giren birçok nedenlerle birlikte güneşin çekim gücüne de bağlı. Güneşin çekim gücü değiştikçe (ki değişmek zorunda) gezegenler de azçok yörüngelerini değiştirir. Başka bir deyişle gezegenler esnek bir yörüngeyi seçerler. Bu esneklik bir bakıma düşünbilimsel (felsefi, filozofik) bir deyimle doğanın, doğa yasalarının hoşgörürlüğüdür. Biz insanlar da, bütün canlılar da tersinilmez doğa yasalarının ürünüyüz. Doğanın tıpkı basımı (kopyası, fotokopisi)'yiz.

Başka yalın bir örnek daha: Düz bir alandaki bir nesneyi itelim. Bir süre kendi kendine devimini sürdürür. Hızını yitirince ya da bir engele çarpıncaya dek. Durur sonra. Ama herhangi bir nedenle yine devime geçer.

Bu kısa açıklamalardan sonra demem şu: Köktendinciler (fundemantalistler) bir duruma saplanıp katı dinciler oluyorlar. Çağımız insanı 1400 yıl önceki bir insan gibi düşünemez. Örneğin bundan 1500 yıl sonra, diyelim 3500 yılının insanları da, kimi benzerlikler olsa bile -tıpatıp benim gibi düşünemez. 3500 yılının insanlarını da örneğin 7000 yılının insanları gibi düşünmesini de bekleyemeyiz. Kimi benzerlikler, özdeşleşmeler (aynilikler) olsa bile!

Köktendincilerin düşünceleri, bakışları, görüşleri 8-10 yaşlarındaki bir çocuğun düşünce düzeyinde çivilenip dondurulmuş.. Bu yüzden tanrılar da çocuksu konuşuyor! Onlar kendi kendilerini nedense eleştiri süzgecinden geçirmiyor. Belki benim burada anmış olduğum görüşü bile tanımazlar. Hiçbir şeyden haberleri yok belki de!..

Doğada kimi nesneler katıdır. Biliyorum. Örneğin beton! Toprağa insan eliyle karıştırılan kimi özdek parçaları doğa yasaları doğrultusuna uyarak toprağın katılaşmasını sağlar.

Ama insan düşünen bir yaratık! Düşünce (ki usun verisi) araştırma, inceleme, yoklama benzeri bütün özellikleri, nitelikleri içerir. Düşünceyi bir yerde dondurmak olanaklı (mümkün) değil. Çünkü düşünce her şeyden önce devingen bir öz. Su akar, akan suyun durumuyla düşünce de biçimini bulur. Su akmayınca da, akmayan suyun durumunu anlatmak, deyimlemek için düşünce; yeni biçimler, anlatım olasılıklarını araştırır, bulur. Hiç değilse bulmaya çalışır!

Örneğin 1400 yıl önce sayısı birkaç bini geçmeyen bir oymağa duyurulan: *"erkeklere karıları emanet olarak verilmiştir. Onların asıl karıları Cennetteki hurilerdir.."* bu sözler üzerine düşünürüm en azından! Bu, doğanın bana vermiş olduğu düşünce özgürlüğü. Bir konu üzerinde şu ya da bu biçimde usumu (aklımı) kullanarak düşünme yeteneği, benim insel niteliğim! Bu insan olma niteliğimi benden kimse alamaz! Bu, insan olmanın doğal bir sonucu! Ama ben insan değil de, hayvan olarak yeryüzüne gelmiş olsaydım, bütün bunları düşünemeyecektim. İnsanım, yaşadığım sürece düşüncemi kullanma hakkım var!

Anlıyorum. Düşünmeyen, birşeye azçok inanmayan kişi yok yeryüzünde. Herkesin bir düşüncesi, bir konuda bir kanısı var. Bir düşünceyi, bir görüşü betin yaparcasına katılaştırmak neye yarar? Biraz önce yayıp açıklamaya çalıştığım gibi doğada, toplumlarda olaylar, olgular da esnek! Doğanın bu esnekliğine, kimi zaman belirsizliğine, anlaşılmazlığına bir çözüm bulmak gerekliliğiyle insel düşünce gelişmiştir. İnsan düşüncesi, doğanın bir yansıması; yeryüzünde sürüp giden toplumsal olayların da!.. Bizler doğanın, doğada, yeryüzünde olup biten çeşitli olayların, olguların özeti, özümlemesi, karmasıyız. Bizi sarıp sarmalayan çeşit çeşit olayların, olguların da özünü taşır düşüncelerimiz.

Bir konuda yanlı düşünmüşsem ya da yanlış bir görüşe tutulmuşsam; hiç kimse öfkelenmeden düşüncemi, görüşümü değiştiririm. Bir örneklemeyle *(Evrenbilim ve Tanrı Kavramı; Abdullah Rıza Ergüven, s. 6, İst. 1989)* şöyle açıkladım evren kuramını:

".. Evren, ne yaratılmış ve ne de onu yaratan vardır. Yaratış imgeden başka birşey değil. Yaratış, yaratma sözcükleri yerini oluşum, değişim, dönüşüm ve gelişim sözcüklerine bırakmak zorunda. Oluşum ya da varoluş diye nitelenen yaratış konusunda kesin bir neden aranıyorsa; evren kendi kendisinin nedenidir. Kendi kendisinin nedeni olan da bir güce gereksinim duymaz. 'Ben varım, çünkü anam vardı' benzeri karşı çıkışlar yerküresinde geçerli bir düşünce. Bu, evrene uygulanamaz. Bu konudaki büyük çatışma dünyamıza uygulanan düşüncelerin ve bu düşüncelere göre koşullanmaların bir sonucudur. Bir başka deyişle evren, nedeniyle varlaşma gerçeğini birlikte taşır. Nedeniyle birlikte varlaşmasından ötürü evren vardır.."

Bu düşüncelerimin doğru olmadığı nesnel olarak kanıtlanırsa, böyle bir kuramdan vazgeçerim!

Köktendincilerin, burunlarının doğrusuna gitmeleri olaylara, olgulara ters düşüyor. Olayları, olguları bir yere çivilemek; orada olduğu gibi dondurmak olanağı yok. Doğa kendi doğrultusunun akışına gidiyor! Diyelim bir yer sarsıntısı oldu. Kızılırmak'ın önüne aşılamayacak bir tepe oluşturdu. Kızılırmak bu tepeyi aşamayınca, yerinde saplanıp kalacak mı? Hiç de değil! Tepenin düzlüğe açılan eteklerinde akışını sürdürür. Ama hiçbir zaman olduğu yerde saplanıp kalmaz! Okuması yazması olmayan anam, bu durumu çok iyi kavramış olacak ki, sırası geldi mi, sözünü insanın ciğerine oturturdu:

"... Aman oğlum deliye dalaşmaktansa, çalıyı dolaşmak daha iyi!.." derdi. Demek, anamı şimdi daha iyi anlıyorum; bir düşünceye bir duruma, dahası bir sakıncaya karşı yeni bir düşünce ortaya atıyor, yeni bir çözüm yolu gösteriyordu. Anam yokluğun, yoksulluğun kendi diliyle "körolasıca kahrı"ndan ezim ezim ezildiği zaman:

"- Şu Erciyas dağı çekilir mi? İşte bu dağ benim omuzuma yüklendi. Gece demedim. Gündüz demedim.. Saçımı süpürge ettim sizlere!. Bağıydı, bahçesiydi, unuydu, buğdayıydı.. Hep benim omuzumda.. Bütün Avanos bilir bunu! Allah da hep zenginleri, hırsızları seviyor!. Bu nasıl Allahsa?." diye çocuklarına dert yanı-

yordu. Halk böyle konuşur! Anam da Avanos halkının arasından.. Onlardan biriydi...

Köktendincilerin inan duvarları doğrudan doğruya düşlem tanrılarıyla örülü. Bu düşlenen tanrılar uzaktan yakından azıcık eleştirilir ya da "böyle değil, şöyledir, şöyle olmalıdır" benzeri düşünceler ileri sürülürse, tanrılarını yitireceklerini sanıyorlar. Oysa tanrı ya da tanrılar bu gibi düşünü çözümlemeleriyle yokolmuş olsaydılar, sayıları milyonları aşan tanrılar "mal bulmuş mağribi gibi" yeryüzünü böylesine yağma edebilirler miydi?

Bir tanrı, var demekle var olmadığı gibi; gerçek bir Tanrı da yok demekle yok olmaz! İvecenliğine (telaşa) gerek var mı? Sonra gerçek bir Tanrı, bu denli yazıklı bir varlık mıdır ki; insanların şu ya da bu biçimde kanıları, düşünü ve görüşleriyle birden yokolsunlar! Öyle değil de, Tanrı'yı kendi iyeliklerine getirdikleri düşüncesiyle O'nu korumak, savunmak gereğini duyuyorlarsa, bu da boşuna bir çaba!.. Neden? Buna gereği var mı bir Tanrı'nın? Bu denli yazıklı mı bir Tanrı? Böyle düşünüyorlar, böyle algılıyorlarsa, bu da yanlış! Çünkü Tanrı'yı iğdiş etmek olur böyle bir çaba! O zaman gerçek bir Tanrı'yla algıladıkları tanrılar birbirlerine ulanıyor! Ne demek bu? Halkın önüne böylece yanlış bir tanrı kavramıyla çıkıyorlar! Tanrı'yı yanlış tanıtıyorlar! Şimdi burada "nasıl olmalı bir Tanrı?" benzeri bir tartışmaya girecek değiliz. Böyle bir tartışmayı başlatmış olsak bile boşuna! Hiçbir sonuca varamayız!.

Evet... Kimileri gizemci yaşamını bırakmaz. Kendilerinin, yine kendi içlerinde kurmuş oldukları dünyaya bağlı kalırlar. Duyguları, coşkuları düşüncenin önüne geçer. Düşünceyi olduğu yerde köstekleyip dondururlar. Aralarına karışmış oldukları dinsel kümenin ortak buyruklarıyla gizemci bir inada karar kılıp orada kalırlar. Ama bu durumu ne kendisi, ne ailesi, ne de bağlı bulunduğu dinsel topluluk sorguya çekmez! Sorulmaz! Öyle üstü kapalı gidilir. Ne gerçekliği, ne gerçek olmadığı üzerine her türlü soru "tabu"laştırılır. Yasaklanır açıp yaymak bu konuyu. Bu gizliliğin, yasaklamanın içinde onların daha çok parasal çıkarları yatar! Onların "din ticareti"ni örtbas etmeye yarar bu tabulaşma da!..

Bu yüzden *Kur'an,* 1400 yıldan beri "tabu" olmaktan ileri gidemedi. Okunur susulur yalnız. Ama üzerinde konuşulmaz! Bir gerçeği var gizemcinin kendine göre. Öyle imgesel bir gerçek; ırgalanmaz, örselenemez, dokunulmaz, konuşulmaz üzerinde! Gizemci, düşlemli dünyasında bir tek taşın bile yerinden oynamasını istemez. Aşınmış olsa bile bu taş, bir yenisiyle değiştirilemez, onarılamaz. Aşınan taşı onarmak isteyenler haksızdır! Eski bir taşın, aşınmış olsa da, yerini değiştirmesi gerçeğe aykırı! Bu mu bir?

Kur'an'ı yeniden gözden geçirmek de gerçeğe aykırı ona göre! Köktendinciler kendi gerçeğinin dışında hiçbir gerçeği onaylamaz. Bu düşlemsel gerçek o gizemcinin günlük ekmeği olup çıkmıştır. Köktendinciler kırk elli yaşlarında, sekiz on yaşında *çelikçomak* oynayan çocuklar gibi! Onlar bu ileri yaşlarında bile gizemci dünyalarının *çelikçomak oyununu* sürdürüyorlar. Kendi elleri, düşlemleri, tasarımlarıyla daraltmış oldukları; daraltıp yorumladıkları gizemci dünyalarının değişmez, egemen oyuncuları.. Çevrelerini sarıp sarmalayan durmadan değişen, gelişen, dönüşen yeniden oluşan doğanın, evrenin gerçeklerine bakmadan, gelişiminden yoksun özdeş oyunlar süre durur! Bütün istekleri değişmeden olduğu yerde kalmak. Oysa hiçbir şey olduğu yerde kalmıyor doğada. Biz de olduğu yerde kalmayan doğanın içindeyiz. Gerçek bu! Gözlemlerin, deneylerin, bilimin, sağlıklı düşüncenin -daha ne diyeyim- milyonlarca yıldan beri birlikte ulaşmış olduğu gerçek.. Doğanın, doğa yasalarının, evrenin özüne ilişkin bu gerçeklere göz yumulamaz.

İnan ya da inançlar hiçbir zaman *durağan* değil.. Sık sık değişikliğe uğrar zaman geçtikçe. Çocukluk çağının inançları, ileriki yıllar için belki sağlayıcı rol oynar. Kimi yetişkinlerde bu durum kalıcıdır. Çocukluk çağının belli, saptanmış durumları; köktendincilerde ailenin, çevrenin etkisiyle katılaşır, esnekliğini yitirir. O birey ileriki yaşlarında da, çocukluk çağının olgunlaşmamış düşünce düzeyinde kalır. Ayrımında olmadan, ya da çıkarlarına denk düşerek usgücüne (zihnine) saptanmış olan ve çeşitli nedenlerle benimsemiş olduğu bu inancından kopmak istemez. Kopacağını sezdiği anda, bir yana bırakılmış olduğuna inanır.

Çocukluğundan beri çevresinin düşünce havasıyla birlikte ve bunun alışkanlığıyla kendini "bütün"ün içinde buluyordu. Çıkarlarıyla bağdaşan ve benimsemiş olduğu bir "bütün" den ayrılırsa, tutunacak dalı da kalmayacağını sanıyor. Böyle bir tedirginliğin, bunalımın içinden nasıl kurtulmalı? Dikenli bir tele saplamıştı en sonunda. İçdünyasını bu dikenlerden ayırmak öyle kolay değildi belki! Kendisi de bunun ayrımına varıyordu! İşte bu değişiklik, bu durum köktendinciyi habire kemiren!

Çocuğun dıştan, yüzeyden ulaşmış olduğu bir şeye inancı hiçbir zaman onun ona bağlılığını gerektirmez.. Sekiz on yaşlarındaki çocuğun inanı, onun gelişim dönemine de uygun düşer, onun gelişimine ilişkin. Bugün söğüt dalından yapmış olduğu bir düdüğü çok beğenir. Ama bir süre sonra ilginç bulduğu başka bir oyuncağa yönelir. Çocuğun bu yaşlardaki beğeni, düşünü esnekliği; ileri yaşlarda onun için bir çeşit "alıştırma" olur. Çocuk belli sürelerde birşeye inanır, onu gerçek bilir ama; ona saplanıp kalmaz. Çocuk, çevresinin durmadan değiştiğini olayların akışından anlar. Bu akış, onun düşüncelerini de akışlı kılar. Bu akışa kendiliğinden uyar. Kendi kendine sorduğu sorulara yine kendisi yanıt bulmaya çalışır. Ama çocuğun bulmuş olduğu bu yanıt katılaşmaz; ileri yaşlarda yeni yanıtlarla onarılır. Ama elli yaşlarında yetişkin bir insan, hiçbir şey bilmeyen çocuk gibi, o çocuğun düzeyinde donup kalırsa n'olur? Birgün gelir, kendine verilen yasal gücünü kötüye kullanarak "bu adam rasyonalist" benzeri suçlamalarla gülünç duruma düşer!

Kimi bireyler, topluluklar kendi yaşam biçimlerini sürdürürler. Hiç kimseye kötülük etmezler. Bunlardan İsveç'te *Hare-Krishna* yanlısı dinsel topluluk en ilginci. Bunlar Cumartesi günleri Stockholm'de Hötorget alanında dinsel şarkılarını söyleyerek geçip giderler. Şeker sunarlar yoldan geçenlere. Oldukça barışçıl bunlar. Krishna yanlıları bizim köktendinciler gibi, başkalarını kendileri gibi düşünmeye zorlamazlar. Gözdağı vermeler, bomba atmalar, otel yakmalar gibi çirkin durumlara düşmez bunlar. Bunların "benim gibi düşünmüyorsun, bizi eleştiriyorsun, Krishna'ya hakaret ediyorsun" gibilerden çocuksu suçlamaları yok! İsveç geleneklerine -biz yabancılara da- çok aykırı düşen giyim kuşam-

larına karşın; efendi ve sevimli davranışları onları bağışlatıyor. Kadınlar erkekler birarada, evliler, evli olmayanlar.. Çocukları yanlarında, bebekleri kucaklarında.. Öyle kaç göç de yok! Cinsel duyguları baskıya uğrayan toplumlarda olduğu gibi, öyle gizli bakışları, "aşna fişne"leri de yok..

İslamcılığın köktendincileri korumak istedikleri dini; kendi elleri, kendi eylemleriyle çökertmeye çalışıyorlar. Ya ayrımında olmuyorlar ne yaptıklarının ya da kendi içdünyalarının gizemine gömülerek olup bitenleri, dışdünyayı göremiyorlar..

İslamcılığı seviyorlar, İslam dinini yaşatmak istiyorlarsa; köktendincilerin çok bilinçli olmaları, insancıl ve uslu davranmaları gerekir. Bir dine saygı gösterebilmek için, o dine inananların ılımlı olmaları, başkalarının düşünce ve görüşlerine saygı göstermeleri gerekir. Bunu yapmıyor ya da yapamıyorlarsa, inanmış oldukları dini kendi ayaklarının altına almış oluyorlar!

Din bir öldürüm makinesi değil! Böyle bir makine olamaz, olmamalı da! İnsanların mutlu yaşayabilmeleri için, inanmış oldukları dinle insana insanlığa yardım yollarını aramaları gerekir.

Din barışçıl, insancıl işlevini yapamıyorsa; artık o din dinlikten çıkmıştır. Dinler demokratik yoldan ayrılır, hele çağımızda insana, insan sevgisine önem verme; baskı, öldürüm benzeri çirkin yollara başvurursa, o din inananlarıyla birlikte karanlıklara gömülür.

Kökten dincilerde, çocuk yaşlarının çocuksu düzeyi; kırkıncı yaşların, ellinci yaşların, altmışıncı yaşların içinde dondurulmuş ve olduğu gibi duruyor. Saplanıp kalmış orada! Düşünün bir güneşin yörüngesinde, bir yerde saplanıp kalmasını birden! *"Kaos"* başlar. Kargaşanın ucu bucağı bulunmaz! Yeryuvarlağında aralarında bulunduğu dokuz gezegenin dokuzu da *Koca Yunus*'un diliyle "hallaç pamuğu"na döner.

Köktendincilere göre *Kur'an*'da geçen her sözcük bir gerçeği yansıtmakta ya da gerçeğin kendisidir. Bu konularda konuşmaya, düşünmeye, en ufak bir tartışmaya bile yer vermezler. Herşeyi örtbas ederler bir "tabu" yasağıyla. Devlet yöneticileri de hiçbir şey olmuyormuş gibi ülkede, kaş altından göz oynatırlar. Köktendinciler de "fırsatı ganimet" bilerek ellerini kana bulaştırmaktan çekinmezler. *Uğur Mumcu*'nun, *Turan Dursun*'un, *Bahriye*

Üçok'un öldürülmelerini düşünün! Kanlı Sivas olayını düşünün! 37 sanatçının, yazarın, ozanın öldürülmelerini! *İdris*'in *Yasak Tümceler*'de belirlediği gibi hükümetin üst katlarında oturanlar da onlara "işmar" eder! Bu arada bir bukalemun becerikliğiyle partiler de birbirine yaklaşır. Çocukların körebe oynadığı gibi İslamcılık oynanır. Üst katın siyasacıları, parti başkanları birbirine benzemeye başlarlar! Dinci olurlar, bu da dinin "Ganimet"lerinden yararlanmak için! Osmanlı İmparatorluğu'na bile taş çıkartan şeyhülislamlı, fetvalı öldürüm makineleri kapıya gelip dayanır! Siyasacılardan, parti başkanlarından biri de başını uzatıp; "şöyle bir bakayım, ülkede neler oluyor?" demez! İşmar işmar üstüne yüzkızartıcı bir "katakulli" oynanıp durur!..

Köktendinciler! Kimler bunlar? Dinci gözükürler, gözükmeleri de kendi çıkarlarını korumak! Araç olarak kullanır bunlar dini oy toplamada! Din onlar için din değil, oy makinesidir. Onlar İslamcılığı oy makinesi açısından görürler. Onlar dine bağlı görünmeleriyle değil yalnız; dış görünümleri, giysileri, saçları, sakalları, takır takır takunyalarıyla da halkı aldatmaya çalışırlar.

Türklerle Kürtlerin birbirini öldürmesi hiçbir çözüme ulaşmaz. Türklerle Kürtler birbirinin anası babası, amcası dayısı, kocası karısı, kardeşi bacısı. Gerici güçler 45 yıldan beri Atatürk devrimlerini bir bir kemirip yokettiler. Yaramızı birlikte kendimiz onaralım. Hiçbir ülke kendi ülkemizin yerini tutamaz. Elele verelim birlikte çalışalım. Bu ülke hepimizin Türküyle Kürdüyle, Alevisi Sunnisiyle..

1950'den beri *Atatürk* devrimlerine gözkonmuş ve 12 Eylülden bu yana da *Şeriat* özellikle devletçe korunarak din sömürücüleri yönetimin üst katlarına getirilmişlerdir. Böylece bakanlıklar çeşitli tarikatçılarla bölüşülüp yağma edilmiştir. Bir bu mu yalnız? Devletin el altından işmarıyla, aydınlar şeriatçı zorbalara öldürtülmüştür.

Nereye Türkiye? Bu hangi uçurum?

Bir *Salman Rüşdü, bir Aziz Nesin, bir Teslime Nesrin*'in öldürülmesiyle sorunlar sanki çözülmüş olacak mı?

Düşmez "gaflet"e fareler bu denli!..

10

Avrupa'nın Eşiğinde Saatli Bomba: islam!.

Tinler, özdeklerde bulunan güçlerdir. Kıyamet belirtileri boşuna beklenmektedir. Kıyametin kopacağı yoktur. Bedenin parçaları bir kez dağıtıldıktan sonra biraraya gelebilmeleri ve ölü bedenlerin dirilmesi olanaksızdır. dünyada olup bitenlerden başka ne Cennet, ne Cehennem vardır. Ayrılıklar din adamlarınnın işleri karıştırmasından doğmuştur.

Şeyh Bedreddin (1359-ı 1420)

Bugün İngiltere, Fransa Almanya, İsveç bg. böylesine ülkeler çıban başı, çıban yerleri olmuş; sözgelimi Salman Rüşdü'nün ölüm kararı, İngiltere'deki İslamcıların baskılarıyla Tahran'da gerçekleştirilmiştir. Cezayir kargaşasının, aydınların, gazetecilerin, öğretmenlerin öldürülmeleri, bu kanlı olayların İsveç'te örgütlendiğini, açıkçası İsveç'e yerleştirilen Cezayirli köktendincilerin örgütlenmiş olduğunu biliyor musunuz? Son 25 yıl içinde küçücük İsveç bile saçma bir politikanın ağına düşmüş ve uluslararası suçluların mafia kümelerinin merkezi olmuştur. Avrupa'ın eşiğinde saatli bomba: İ s l a m!

1960 - 70'li yıllar.. Avrupa ülkelerinin siyasacıları iş yerlerinde, fabrikalarda çalıştırmak amacıyla müslüman ülkelerden de işçi aldılar. Ortadoğu'da sürüp giden kargaşalıklar, savaşlarla da yığın yığın müslümanlar gelmeye başladı Avrupa'ya, uygarlık ülkelerine. Avrupa'nın ortasında, Yugoslavya'da patlak veren içsavaşlar da bu göçmen akınına neden oldu! Böylece on, onbeş, yirmi yıl önceki işçi akınlarına bu kez göçmen akınları eklendi. Daha sonra bu gelenler yaşlı anababalarını da getirmeye başladılar.

Gelen işçilere ya da kendi istekleriyle getirdikleri işçilere, bugün iş varken, yarın da bu işler olacak mı, olmayacak mı diye Avrupalı siyasacılar, sorumlular, devlet yöneticileri hiç düşünmediler. Daha doğrusu anamın diliyle harman yeri dişlemiş bu siyasacılar, hem karar veriyorlar, hem de verdikleri kararın sorumluluklarını yüklenmiyorlardı. Bunalımlar ortalığı kaplayınca, böyle oldu diyorlardı. Sanki onlar yönetmemiş, kararı kendileri vermemiş gibi!

Daha sonra göçler birbirini kovaladı. Göçler çoğalıp arttıkça işsizlik de çoğalıp artıyordu. Halkı susturmak için kurnaz siyasacılar işsizlikle göçmen akınının birbiriyle ilişkisi olmadığını söyleyip halkı yatıştırmaya çalıştılar. Daha önce işçi olarak çalışıp da işsiz kalanlara iş olmadığı gibi, göçmenlere de iş yoktu!

Bir yandan Avrupa'da, İsveç'te olduğu gibi, işsizlik artarken, öbür yandan yerli halkın işsiz kalması geleceği oldukça kuşkulu durumlara sokuyordu! Bu işsizlik sorununun yanı sıra Avrupa'da müslümanların sayısı on beş milyonu aşmış durumda. Bu da bunalım madalyasının başka bir yanı!

1960'lı yıllarda Avrupa'nın işçi istekleri sonucu olarak Avrupa'ya akın eden işçilerin bir tek amacı vardı. Bu da gittikleri ülkede daha iyi bir yaşam düzeyine kavuşmak içindi. Ama 1970'li yıllarda gelenler böyle değildi. Bunlardan pekçoğu köktendincilerce körükleniyordu. Böylece daha çok dinci, bağnaz kesim gelmeye başladı. 60'lı yıllarda gelenlerin eşleri tepeden tırnağa örtünmek şöyle dursun, uygar giyimli ve kişiliğine sahip kadınlardı. 70'li yıllarda işçi olarak gelenlerin eşleri örtülü, umacı giysilerle donanmıştı! İsveç'te bu çeşit umacı giysili kadınlarla dolup taşmaya başladı! Başları açık kadınlı bir ülkede bu islamcıların karıları "Umacı" kılığına giriyorlardı. Bu durumda soruların ardı-arkası alınır mı? "Umacı" kılığındaki bu kadınlar "biz ahlaklıyız", başı açık kadınlar "ahlaksız kadınlar, orospu" demek istiyorlarsa, neden uzak bir ülkeden gelip orospu diye gördükleri kadınlarla birlikte her gün yolculuk ediyor, onlar arasında yaşıyorlar? Başı açık bu yerli kadınlar sabahtan akşama çalışan, ülkenin ekonomisine katkıda bulunanlar. Başı kapalıların çoğu da çalışmayan kadınlar. Çalışan, başı açık kadınların üretim gücüyle yaşayan kadınlar başları kapalı kadınlar. Hiç değilse pekçoğu böyle. Bu durum, kapalı kadınların hazırlop tüketimleri utanç duygusu değil midir? Evet! Soruların ardı-arkası gelmez!.

1960'lı yılların işçileri, geldikleri ülkenin ekonomisine yardım etmiş oluyorlardı. Bunlar "cami isteriz" diye çocuk gibi bağırmı-

yorlar, eşlerini "umacı" kılığına sokmuyorlardı. Özellikle 70'li yıllarda gelenlerin karıları örtünüyor, "umacı" kılığına giriyorlardı. "Bityeniği" olduğu belli oluyordu oynanan oyunların içinde! Öyle ya, 1960'lı yılların işçileri cami diye bağırmazken, eşleri de normal giysiliyken; 70'li yılların işçileri, göçmenleri bir yandan cami diye bağırırken; öte yandan eşlerini de tepeden tırnağa kapayıp "umacı" kılığına sokmaya başladılar. Bu kapanmanın, "cami" diye bağırmanın ardında "bityeniği" giz olamazdı!

Avrupa ülkeleri, bu arada İsveç, özellikle "Sovyet komünizm tehlikesi"nden kurtulur kurtulmaz gevşemişti. Bir yandan giydirilmek istenen, nereye olsa sürdürülüp uzatılan demokrasi kumaşı; öte yandan Avrupalı siyasacıların oy kaygısı ciddi olarak bakmayı engelledi göçmen akınına!.

Başka bir söyleyişle aradan yıllar geçtikten sonra özellikle "Sosyalist partiler", öbür partilerin yanı sıra insancıl rolünü yüklenmişler, bu gelen göçmenler de bunların oy kaynağı rolünü oynamıştır. Yabancı bir ülkede çalışmadan *ekmek elden su gölden* yaşamı sürüyorlardı. Bunlar üretici olmadığı gibi, tüketici durumdaydılar. Yılda 12 milyar kuron kimin cebinden gidiyordu? Elbette çalışanların, vergi ödeyenlerin! Böylece halklar arasında çatışma başladı İsveç'te!

Bir yandan din ve yaşam biçimi ayrılığı, öbür yandan yerliler arasındaki işsizlik oranının artması.. Böyle bir toplumda bunalımlı çatışma olmaz da ne olur? İslamcılar kendileri ve karılarının yadırgı kılıkları, durumlarıyla anavatanlarında çıbanbaşı olurken, bu tür müslümanlıkla tamtamına aykırı bir görünümle, Hıristiyan ülkelerinde çatışma olmaz mı? Bir de buna, örneğin İsveç devlet yöneticilerinin kimi azınlıklara karşı başka bir azınlığa ayrıcalık (imtiyaz) tanımaları da yangına körükle gitmek oluyordu.

Anavatanlarından gelenler Avrupa'ya, İsveç'e bg.; gelenler değil, artık gönderilenlerdi. Göç adıyla gelenlerin çoğu dinci örgütlerin planlamalarıyla devşirilen kişilerdi.

İslamlık VII. Yüzyıl ilkel Arap yaşam biçimiydi. Bu yaşam biçimi Anadolu halkına uymazken; nasıl olur da İsveç toplum

yaşamıyla kaynaşır? Bu yeni ülkede çağdaş uygarlığın bütün verilerinden yararlanmalarına karşın; çağdaş uygarlığın ortaya koyup kendilerine sunulan araçları kullanıyorlar, öte yandan uygarlığın yaratıcılarına düşman gözüyle bakıyorlardı! Bu koyu, aşırı dinciler, bu köktendinciler *Viyana*'da, *Bern*'de, *Paris*'te, *Londra*'da *Oslo*'da, *Kopenhag*'da *Stockholm*'de bg. cami arıyorlar! *Siyasacılar bunlara camili ülkeleri bırakıp buralara niye geldiniz diye sormuyorlar!* Ya da sormayı göze alamıyorlar oy kaygısıyla! Aradan yıllar geçince de homurdanan halkı susturmak için *"İsveç nasıl göçmen ülkesi oldu?"* benzeri partili yandaşları aracılığıyla "konferanslar" düzenliyorlar! Doğu Anadolu'dan gelen ve İsveç'te milletvekili seçilen *genç Kürt Kızı Nalin'e,* İsveç Meclisi (Riksag)'inde *"Şeriat"*'tan sözetmesi için mektuplar geliyor seçmenlerinden! Bu yalın örnek İslam ülkelerinden Avrupa'ya kimlerin geldiğini, gönderildiğini açıkça gösteriyor!

Şeriatçı; doğup yaşamış olduğu ülkeyi, bu ülkenin insanlarını düşünmüyor İsveç'te! Çok acınacak bir durum! *Şeriatçı,* hangi ülkeden gelirse gelsin; VII. Yüzyıl ilkel Arap oymaklarına verilen öğütlerle -Arap olsun olmasın- günlerini "hayal" içinde geçiriyor! İsveç'te *şeriatı* düşünüyor! Kendi deyimleriyle bu "gâvur" ülkesinde, *"gavur" parasıyla "Cennete gitme hayalleri"* kuruyor. Günümüzden -ortalama 1200 yıl önce- Irak'ın *Süleymaniye kentinde,* Kürdistan'da gece gündüz, kan kan üstüne.. Araplarca yağma edilen kimliklerini düşünmüyorlar! Arap gizli örgütleri İsveç'e gelenleri "Allah"ın yardımıyla geldiklerini aşılıyorlar- Öyle şırınga ediliyor gelenler! Bütün bu propagandaların ardında *Suudi Arabistan*'ın petrol dolarları yatıyor!

İngmar Karlson[1] Son yayımlanan yapıtında köktendincilerin ve onların hükümetlerinin elbirliğiyle İslamcıların Avrupa'ya yayılımını yumuşatır gibi olsa da, gerçekleri örtbas etmenin olanağı da yok! Nitekim sözkonusu yapıtında yazar, 30 yıl sonra Avrupa'da İslamcıların ortalama sayısının 25-65 milyon olacağını belirtiyor! Köktendinci olabileceğini kestiriyor bu sayının yarısının da!

---

(1) İngmar Karlsson: İslam och Europa, Stockholm 1994.

Oysa Avrupa ülkelerine gelen ılımlı müslümanlar yığın yığın köktendincilere dönüşüyor. Bu da İslam ülkelerinde sinsi bir çalışmanın sürüp gittiğini, gizliden gizliye Avrupa'yı İslamlaştırma planlarını da açıklamaktadır! Tümden müslüman bir ülkede bile ılımlılarla köktendinciler arasında çatışmalar sürüp gider de; yaşam biçimi ayrı, ekini ayrı, davranışı dini ayrı Hıristiyan ülkelerinde müslümanlarla Hıristiyan halk arasında çekişmeler, çatışmalar olmaz mı? Erki ellerinde bulunduran siyasacılar gözlerini yummak isterler gerçekleri görmemek için.

Karlsson, İslamcılarla Hıristiyanlar arasında askeri bir savaş olmayacağına inanıyor. Askeri savaşlarda iki ordu karşı karşıya gelir. Durum ergeç bir çözüme ulaşır. Oysa iç çekişmelerde uzaktan yakından halk çatışmaya karışmış olur. İç boğuşmalar, çatışmalar da olaylar yinelenir durur, olur ki yeniden patlak verir. İsveç bugün kargaşalı bir toplum dönemini yaşamaktadır. Durum, yakın bir gelecekte içsavaşa dönüşeceğini gösteriyor;

Yugoslavya bundan üçbeş yıl önce çok kültürlü bir toplum diye örnek gösterildi. Bu duruma dayanarak siyasacıların yandaşları da *"İsveç çok kültürlü bir toplum"* diye öğünmeye başladılar. Bunlar salt bağlı oldukları partiyi kurtarmak amacıyla halkın gözlerine sürülen boyalardı! Sovyetlerde çözülüm olunca, Yugoslavya da bu çözülümü izledi!

İslam dünyası kendi içerisinde boğuşmalara sahne oluyor! Köktendinci halk yığınları Hıristiyan halklarla boğuşmadan, çekişmeden, çatışmadan birarada nasıl yaşayabilir? İyimser olalım ama, örnekler ortada iken bu iyimserliği nasıl koruyabiliriz? Yağmur yağarken, yalın bir örnek olarak *yağmur yağmıyor* diyebilir miyiz?

İngiltere bir yazarını köktendincilere karşı korumak için milyonlarca sterlin kullanıyor! Aydınlara yapılan bu saldırıların bir gün halklar arası çatışmalara dönüşmeyeceğini kim güvence altına alabilir?

Batılılar Türkiye'den korkuyorlar! Çocuksu bir korku! Oysa İslamcı köktendincilik Avrupa'da, Türkiye'de olduğundan daha beter aşamalara ulaştı. Bu aşırı, İslamcı dincilerle Avrupa'da her ülkede yerli halk arasındaki açılan uçurumlar gittikçe büyümektedir. Avrupa ülkelerinin siyasacıları bu gerçeği görmek istemiyorlar! Ya da elegeçirmiş oldukları "iktidar koltuğunu" yitirmemek için tehlikeli akışa göz yumuyorlar! Bilmiyorlar içyüzünü gerçeklerin! Kentlerinde ayrı dinden halklar arasındaki iççekişmeler, iki askeri gücün çarpışmasından çok daha tehlikeli!. Çok daha onulmaz yaralar açar!

1400 yıldan beri İslam öğretileriyle yuğrulan köktendinciler, Avrupa'da hiç tanımadıkları bir toplumun gelenek, görenek ve dinsel biçimleriyle karşılaşınca -yeterli kültürleri, dünya görüşleri de olmaması nedeniyle- sudan çıkmış balığa dönüyorlar. Kendi ülkelerinde kadının topuğunu bile göremeyen bu İslamcılar; İsveç'te saçları, başları ortada, açık ve serbestçe konuşan kız ve kadınları görünce kafalar büsbütün bozuluyor! Şaşırıp kalıyor kimileri! *Böylece tesbih çekmeyen tesbih çekmeye, ülkesinde cami yüzü görmeyen burada camiye gitmeye başılyor!* Durumu sindiremeyip karısını kapatmaya başlıyor, örtülere bürüyor karısını.. Hem de kadına kıza bakılmayan bir ülkede! İsveç'te suç işleyenlerin % 70'nin yabancılar olduğunu biliyor musunuz?

İsveçli yazar *İngmar Karlsson,* sözkonusu yapıtında, *"Batı'nın, diyor müslümanlara karşı olumsuz davranışlarında Araplar suçludur, demokratik kuruluşlar yaratmadıkları, toplumu 'modern'-leştirmedikleri için.."* Doğrudur. Bu çalışmamızın "İslam'da Reform" bölümünde konuyu ele alıp incelediğimiz gibi.. İslamlıkta böyle bir yenileştirmeye gerek var! 1400 yıllık bir gecikme bu! Türkiye'de *Atatürk, devrimleri gerçekleştirmek için elinden geleni yaptı. Laiklik, çağdaş görüşler yerine oturmadıysa; bunun suçluları daha sonra gelen yöneticilerdir!* Önceki bölümlerde bu suçluları kısaca sergiledik!

Batı'nın müslümanlara karşı olumsuz davranışları; Arapların din konusunda gerici, dondurulmuş, kireçleşen imgelere bağlı kalmalarından ileri geliyor! Muhammed ne söylemişse onların olduğu gibi onaylanmasını istiyor Arap dincileri! Bu katılaşmış, donuk, her çeşit yeniliğe, çağdaş uygarlığa aykırı durumlar, Arap ülkelerinde değil yalnız; Avrupa'da da geçerli olsun istiyorlar. Amaç doğrudan doğruya Batı düşünce yapısını, bilimini hiçe saymak! Düşlemlerle alabora edilmiş yaşam biçimi nasıl olur da onaylatılmaya kalkılır! Araplar kendi ülkelerini değil yalnız, bencil bir din siyasası güderek, *"Allah"ı iğdiş ettikleri gibi düşünceyi, sağduyuyu, bilimi de iğdiş etmek istiyorlar!* VII. Yüzyılın yağmacı, ilkel Arap oymaklarının yoksulluğunu, yaşam biçimini uygar ülkelerde uygulayıp, kendilerini batırdıkları gibi, oraları da batırmak istiyorlar!

Gerçekte köktendinciler Arap peygamberi Muhammed'in "Allah"ına inanmıyorlar! İnansalardı, kan dökmezlerdi! insan haklarına aykırı kurallarla örtülü bir dinde, İslamlıkta *hak ve hukuk* nasıl olur da temeline oturtulur? Nasıl olur da İslamlıkta çiğnenen bütün haksızlıklar onarılır?

İslam, Avrupa'nın eşiğinde saatli bir bomba!. Bu saatli bombanın ne zaman patlayacağına, kimi zaman kısa kısa aralıklarla patlamalara geçeceğine görünmez. İslamcı yöneticiler karar verir! İsveç basınında zaman zaman gözlemlenen *"İslamlık Avrupa'yı tehdit etmiyor, böyle bir durumu omuzlayan güçlü lider yok!"* benzeri avunmalar boş bir oyalanmadan başka birşey değil! Katı, donuk, köktendinci İslamlık görünen, belli liderlerle değil; görünmez liderlerle yönetilir. Bunlar yazılı belgeler de kullanmazlar. Görünmez liderlerin ortak çıkarları aralarındaki disiplini sağlamaya yeter de artar bile!

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde olduğu gibi, müslüman ükelerden *İsveç'*e de köktendinciler, İslamcılar gönderilmektedir gizliden gizliye. Bunlar, "özgürlük ülkesi İsveç bizim yeni vatanımız" yalvarıları, yakarıları, aldatmacalarıyla gerçek niyetlerini belli etmezler! Müslüman ülkelerindeki örgütlenmiş kümelerin, yığınların

tasarılarını, büyük "hayal"lerini uygulamak amacıyla Avrupa'ya gelip yerleşirler!

Sürekli olarak Avrupa ülkelerine köktendinciler, İslamcılar gönderilmektedir örgütlü bir çalışmayla müslüman ülkelerinden! Bunlar *"aç kaldık da, geliyordu da, gidiyordu da, cami isteriz de.."* benzeri yalvarı ve bağırtılarla Avrupa ülkelerinin "kolay akıllı" siyisacılarını "şoke" ederler! Çarpılmışa dönen bu siyasacılar oy kapma tedirginliğiyle hiçbir şey olmuyormuş gibi durumdan yararlanmaya bakarlar! Fırsatı kaçırmayan köktendinciler, yandaşları aracılığıyla kendi ülkelerinde propagandaya başlarlar:

"- Görüyor musunuz, Allah'ın Kur'an'ını? Avrupayı bile müslümanlaştırdık! Uygarlığın beşiği müslümanlaştı! Durun daha, bitmedi! Müslümanlık bütün dünyayı ele geçirecek! Avrupa düştü mü, dünyayı avucunun içinde biliniz!.."

Bütün bu çeşit öğünmelerle ılımlı müslümanları da kazanmaya çalışacaklar! Bu "prototip"ler Türkiye'de de, uzayadamı *Aldrin*'in Ay'da *"ezan sesi"* duyduğu yalanını halk arasında yaymaya çalıştılar. Aptallık olursa bu kadar olur! Oysa, Ay'da hava olmadığı için ses duyulmaz! Bu "prototip"ler hiçbir temele, gerçeğe dayanmayan saçma kanıtlarla, yazıklı insanları aldatıp yağma ettiler!.

Avrupa'ya, müslüman ülkelerinde gönderilen dincilerin kafasına şu saplantıyı aşılmışlardır!

"- Bütün dünyanın dini bir gün İslamlığa dönüşecek.."

İslam ülkelerinin art düşünceli, örgütlü, bağnazlık aşamasına ulaşan ve öz zamanda disiplinli çalışmaları, Avrupalı siyasacıların -İsveçli siyasacılarının da- müslümanlardan kendi partileri için oy kapma kaygısı, tedirginliğiyle gözlerini gerçeklere kapamaları sonucu, yakın bir gelecekte Avrupa görülmemiş bir çatışmaya, didişmeye, boğuşmaya, sahne olabilir! Olacaktır da! Çünkü bu çatışmalar bugün başlamış durumda!

Bu İslamcılarla ülkenin yerlileri arasında yarıklar 25 yıl önce iyiden iyiye açılmış, bugün bu alaşımlı bomba patlar duruma gelmiştir! Müslüman ülkelerden gelen İslamcılar, Avrupa ülkelerinde çeşitli anahtar noktalara yerleşmiş, dernekler birbir

elde edilmiştir! Avrupa ülkelerinin kör siyasacıları bir yandan, *"Atatürk devrimlerinin aşınıp yokolmasıyla, Türkiye çağdaş uygarlığa sırtını çevirir mi"* benzeri kuşkularla kaygılanıp dururken: Öte yandan bu kör siyasacılar köktendinci İslamcıları kendi ülkelerine yerleştirererek büyütmüşlerdir. Onlar da biliyor: ateş bacayı sarmış durumda!

Sözgelimi *Salman Rüşdü'nün* ölüm kararı, İngiltere"deki İslamcıların baskılarıyla *Tahran*'da gerçekleştirilmiştir. Cezayir kargaşasının, aydınların, gazetecilerin, öğretmenlerin öldürülmesi; bu kanlı olayların İsveç'te örgütlendiğini, açıkçası İsveç'e yerleştirilen Cezayirli köktendincilerin örgütlemiş olduğunu biliyor musunuz? Son 25 yıl içinde küçücük İsveç bile saçma bir politikanın ağına düşmüş ve uluslararası suçluların, *mafia* kümelerinin merkezi olmuştur.

Gerçekte yayılan bu köktendinci yaşam biçimi -giyiniş, örtünüş, herşey- "Allah"ın dediğiyle olur benzeri teslimci daranışlar, kadınların aşağılanması, müslüman olmayanlara "gâvur" damgası vurulması.. Burada bir bir sayamadığımız insan ve kadın haklarının, özgürlüklerinin yokedilmesi çağdaş uygarlığa temelden aykırıdır. Avrupalı siyasacılar oy kaygısıyla, seçimleri kazanmak tedirginliğiyle bu yarıkları, gerdikleri, uçurumları görmek istemiyorlar!

Avrupa'nın eşiğinde saatli bomba! İ s l a m!..

11

Tanrıların Ölümü

Çevmizde her yanda düzensizlik yasasını görürüz. Demir paslanır, ağaç karyola eskiyip yıpranır. Giysiler yırtılır, nesneler aşınır bir bir.. Yırtılan, aşınan, eskiyen giysiler hiçir zaman eski durumuna gelmez. İnsan da öyle! O da bütün canlılar gibi doğar, büyür, ölür. Hiçbir şey, hiçbir güç bu düzensizliğin önüne geçemez! Her yedi yılda bir bedenimizdeki gözenekler değişir. Yerini yeni gözenekler alır. Bu yeni gözenekler, eski gözenekler değil artık. Her yedi yılda bir gözenekler tümden değişime uğrar. Dirimbilimsel bir aşınma, bir değişim. Evet yaşlanır ve ölürüz. Doğa yasalarının deyimi bu. Düzen drmadan düzensizliğe dönüşür. Düzensizlik yasası tanrıların ölümü!

Işık, kaynağından ufacık nesnelerin koparak göze çarpmasıyla oluşuyorsa, bu urumda ışık hızı sonsuz olamaz.

***İbn Sina** (980-1037)*

Evren tarihi baştan sona yamyamlık, kıyıcılık, acımasızlık! Bu yamyamlık oyununda güçlü olan artık (zayıf) olanı yırtar, parçalar, yutar herşeyi ne varsa! Yapım da yıkım da, yaratı da yokoluş da bu kıyıcılığın, yamyamlığın yapıtı!

Tanrı mı?

Bu oluşum işte! Bu yıkımlı oluşumun yanıbaşında dinsözcülerinin Cennetli Cehennemli düşlemleri çocuk oyuncağı bile olamaz!

Üstünde yaşadığımız bu yeryuvarlağı yıldızların (Güneşlerin) atom küllerinden başka birşey değil! Bütün canlılar gibi, biz insanlar da bu *artakalan küllerin ürünüyüz!* Bu ateş küllerinden geldik, bu ateş küllerine karışıyoruz. Kutsallık mı? Bunu da biz yarattık! Doğada kutsal diye birşey yok! Nasıl yarattık? Öyle deyiverdik! Ağlamak, sızlamak, gözyaşı dökmek, yalvarıp yakarmak niye imgetanrılara? Hiçbir şey, hiçbir şeyin umurunda değil! Öyle de olsa kül olacağız böyle de olsa! Beş on milyon yıldan beri herşey - insan, bütün canlılar nasıl yokluğa karışmışsa, milyonlarca yıl gelecek olanlar da toprak olup yokolacak!

Bölüm bölüm kısa aralıklarla bütün evren kargaşa! *Biz bu kargaşalı atom kütlelerinin artığıyız.*

XIX. Yüzyılın sonlarına doğru Fizikçi *Rudolf Clausius,* doğada iki çeşit *süreç* olduğunu belirledi. Bunlardan biri yinelenebilir. Öbürü hiçbir zaman yinelenemez. Bu birşey sürekli olarak yitime ulaşır. Bu açıdan evren tarihi yeniden yinelenemez.(1)

Mum yakılınca aşağı doğru yanar. Fitille *atearin* denilen sıvı asit yokolur, havada dağılan gaza yanıp dönüşür. Mum bitince de atomlar kalır. Ama yeniden bu durumu ortaya koyamayız. Mum bir kez yanar, doğa sonra da bu durumu anımsamaz. Ama atomlarla enerji yitmez. Enerji ne varlaştırılır, ne de yoklaştırılır *(Lovaisier*'yi anımsayınız). Bu *Termodinamiğin ilk yasası.*

---

(1) Peter Nilson: Rymdljus, Stockholm 1994

Clausius, mum yanarken bir şeyin yardım görmeden büyüdüğünü ve sonra yokedilemediğini kanıtladı. Bu durumu da *entropi* diye adlandırdı. Kolayca anlaşılması için buna *düzensizlik* diyelim. Mumdaki atomlar karmaşık kimyasal özün içinde ve düzenli bir durumdaydı. Mumu yakınca düzenli durum yıkıma uğradı. Doğanın doğrultusu bu düzensizlik sürekli olarak büyür, azalmaz. Bu da *termodinamiğin ikinci yasası.* Ya da *entropi* yasası.

Böyle bir yasa geçerli mi, değil mi diye kuşkulanmaya hiç gerek yok. Çevremizde her yanda bu *düzensizlik yasasını* görürüz. Demir paslanır, ağaç karyola eskiyip yıpranır. Giysiler yırtılır, nesneler aşınır bir bir.. Yırtılan, aşınan, eskiyen giysiler hiçbir zaman eski durumuna gelmez. İnsan da öyle! O da bütün canlılar gibi doğar, büyür, ölür. Hiçbir şey, hiçbir güç bu düzensizliğin önüne geçemez! Her yedi yılda bir bedenimizdeki gözenekler değişir. Yerini yeni gözenekler alır. Bu yeni gözenekler eski gözenekler değil artık. Her yedi yılda bir gözenekler tümden değişime uğrar. Dirimbilimsel bir aşınma, bir değişim. Evet yaşlanır ve ölürüz. Doğa yasalarının deyimi bu. Düzen durmadan düzensizliğe dönüşür. Düzensizlik yasası tanrıların ölümü!

Din sözcülerinin habire konuşturdukları tanrılar da birer çocuk oyuncağı bu düzensizlik karşısında!

Kısaca düzensizlik dediğimiz *entropi,* termodinamik bir dizgede elde edilemez enerji niceliği. Bu düzensizlik yasası, öbür doğa yasalarına benzemez. Bu düzensizliğe hiçbir yardım yetişemez. Düzensizlik (entropi) kendi doğrultusunu izler, doğa yasalarının doğrultusuna karşın! Düzen, sürekli olarak yitime uğrar. (P. Nilson: age).

Durum başka bir açıdan kötümserliği deyimlemiş, herşey anlamsızlığa açılmış olsa bile, yıkım gelecek eninde sonunda! Varolan, yaratılan herşey bir süre için yeterli belki! İmgetanrılar da, onların yaratıcıları da bu yıkımdan kendilerini kurtaramaz!

Clausius, entropi yasasını 1865'te yayımladı *Die mechanische Warmatheorie* adlı yapıtında. Kötümserlik kuramın kendisinde mi, yoksa durumun kendisinde mi? Günlük konuşmamızda şu düşünbilimci kötümser, bu düşünbilimci iyimser diye niteleriz. Doğayı olduğu gibi inceleyen, betimleyen böyle bir kuram için kötümser dememiz, insel duygularımızın soruna karışmasından ileri gelmiyor mu?

Şöyle düşünelim: Yağmur yağar, sel basar ortalığı.. Önüne rastla-

yan ağacı çalıyı çırpıyı ve daha ne varsa, neye gücü yetiyorsa sürükleyip götürür. Doğanın bu davranışını iyi ya da kötü diye niteleyen biz insanlarız! Doğanın böyle davranışı ne iyidir, ne de kötü! Nedir ya? *Kendi doğrultusu!*.

Ağaç yaprağını döker sonyazda, ilkyazda yeşerir yeniden! Bu durum yıllarca yinelenmiş olsa da, ağaç eninde sonunda yıkıma gidecek! Yıkımı geciktirebiliriz ama tümden önünü alamayız! Özdeksel evrende kesin bir iyimserlik yok! Neye göre bu iyimserlik? Biz düşünceli insanlara göre değil mi? Oysa doğanın düzensizlik doğrultusu hiçbir zaman şu ya da bu varlığa göre değil. İşimize öyle geldiği için iyimser ya da kötümser önadlarını ekliyoruz. Ne yaparsak yapalım, böyle bir durum umrunda bile değil doğanın!

Köktenci anlayıştan artakalan *yaşamın anlamı* eski bir kullanım! Bu anlam neye göre, kime göre? Milyonlarca yıl önce supernovalar patladığı zaman, insanı gözönüne alarak yaşamın anlamını düşündü mü? Köktenci bir anlayışa kapılarak, tanrıları kendimize, kendi huyumuza benzettiğimiz gibi; evreni de kendi yararımız için yorumluyoruz. Yanılmalarımız da buradan ileri geliyor. Tanrılar yaratmamız da böyle oluyor. Hep kendimize yontuyoruz! Evrenin şu ya da bu yaratık ya da insanlar için herhangi bir tasası yok!

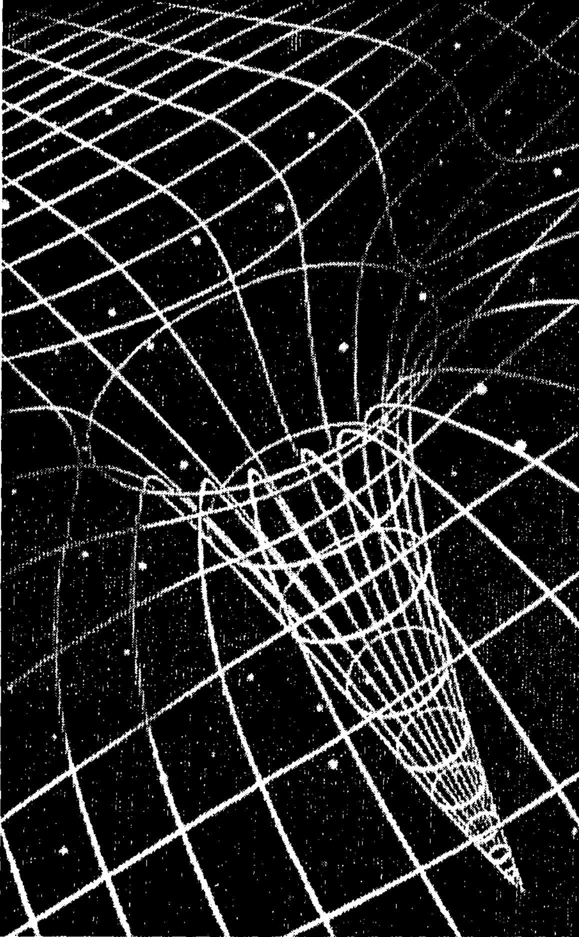
Son zamanlarda fizikçiler daha titiz olasılıklar üstünde duruyorlar. *John Barrow*'la, *Frank Tipler;* bir gün gelecek diyorlar tüm evren bütün özdeği yutan Karadelik'ten oluşacak! Ama Karadelik bile yokolacak! Böylece bütün evren durağan parçacıklar denizine dönüşecek. Devim ortadan kalkınca zaman da olmayacak. Zamansızlığa doğru azalıp gidecek evren tarihi...

Uzayda Kara Delik'lerin oluşumu doğanın doğrultusu, doğal yıkım ve yapım serüveni. Günümüzün gökbilimcileri, araştırıcılar Kara deliklerin varlığı konusunda görüş birliğine varmışlardır. Bu delikler, bu doğal çekim bölgeleri milyarlarca yıldan beri ışıyan yıldızların birden birbirinin üzerine düşüp yığılmasıyla ortaya çıkıyor. Bu da özdeğin, daha bir genellemeyle doğanın oluşum, dönüşüm durumu.

Demek gerekse Kara Delik, bir çeşit elektrikli dev süpürge makinesi! Çevresinde ne varsa silip süpürüp yutuyor! Kuğu Takımyıldızı'ndaki CYGNUS X-I böyle bir Kara delik! Bu Takımyıldızı yeryuvarlağımızdan 8 000 ışıkyılı uzakta! 16 Güneş büyüklüğünde büyük bir Kara

Delik! Önceki resim böyle bir Kara Delik'in dev yıldızları nasıl yuturverdiğini sergiliyor. (Populer Vetenskap, Juni 95). Böyle bir Kara Delik, "bana mısın?" demeden, bütün Samanyolumuzu olduğu gibi yutabilir. Bütün evrende böylesi yıkımları durdurabilecek hiçbir güç yoktur. Aşağıdaki resimde Kara Delik çevresindeki dev çekim gücü görülüyor.

Gerçekler nerede olsa kendini gösterir. Gerçekler yorumu gerektirmez. Ama düşlemler üstüne istenildiği gibi yamalar vurulabilir. Kur'an yorumcuları, Kur'an'ın bir tümcesini örnek olarak gösterdikten sonra; bu tümcede hiç anılmayan, bu tümceyle ilgisi olmayan başka bir anlamı iliştirip yamayıveriyorlar! Sonra da Kur'-an'ın yorumu deyip ortaya çıkıveriyorlar. Böylece Kur'an, Kur'an'-ın bölümleri, tümceleri kuşa döndürülüyor. Sonra da iğne batırmış gibi Kur'an değiştirilemez, *İslam'da reform* yapılamaz gibilerden çığlık koparıyorlar! Oysa Kur'an'ı bin kez değiştirenler kendileri! Nasıl? Hem de kendi yorumlarıyla! Sonra da "Kur'an'da bu da var!" gibilerden yığınların arasına karışıyorlar! Bilim ve tekniğin verileriyle bir buluşma (keşfe) ulaşıldı mı "Kur'an'da bu da var" diyorlar. Sayrılıklı bir saplantı değil mi bu?

Öte yandan gerçekler bilinmesin istiyorlar, gerçekler küllensin istiyorlar! Bilim onların karşısına düşlemlerle değil, sağlam kanıtlarla çıkıyor! Bu sağlam kanıtlardan en çok yararlananlar da din sözcülerinin yandaşları!'

Doğa, sürekli olarak unutuyor 'yokediyor anıyı' anıları. Bütün evren unutuma doğru. Bütün yıldızlar tutuşup sönüyor. *Clausius'*-un ısı ölümü (entropi)nü sezgilediği gibi, bütün ısı ayrımlıkları bir oluyor! En sonunda yeryuvarlağının sıcaklığı da, Güneşin sıcaklığı da!

Doğa bir yandan unuturken, öbür yandan milyonlarca *bilgi*'yi gelecek kuşaklara göçeriyor. Unutkanlığın yanıbaşında bu *bilgi göçürümü* nasıl oluyor? Yaratı inanıldığından da karmaşık bir olgu. Her şeyin unutulmaya sürüklendiği bir evrende yaşamımız bile gerçeklere aykırı! Dinler tümden gerçeklere aykırı!..

Doğada herşey birşeyi yitirme karşılığı. Azalıp çoğalmanın, çoğalıp azalmanın birbirini izlediği bir evrende *çoğalıp azalma* da yıkıma uğrayacak! Dönüp dolaşıp *Clasius*'un *Entropi*'sine açılıyor bütün kapılar!

Öyle değil de bir yerde *düzen,* öbüründe *düzensizliği* mi dengeliyor? Olaylar, olguyar yoksa iki yanlı mı oluşuyor? Birinin doğumu, öbürünün ölümü.. Ölüm doğumdan alıyor hızını, doğum ölümden. Deniz dalgalarının bir yanı yükselirken, öbür yanı alçalı-

yor. Düzensizlik de başka bir yerde düzenin yaratıcısı oluyor. Doğada yaratıyla yokoluş birbirini bütünlüyor!

Bir durumdan öbür duruma geçiş, özdeğin süreçlerini sağlar. Çoğalıp azalmalı, artıp eksilmeli bir oluşumun içindeyiz belki *(Evrenbilim ve Tanrı Kavramı: Varlığın özü, s. 46-47):*

Artının eksiyle
bütünlemesi birbirini yavrum
sonsuzluk belki de...

Her *düzen* bir yitimin karşılığıysa, düzensizlik de bir yitimin karşılığı olması gerekir. Doğa gerçekten düzene, bilgiye, anıya ulaşır böyle bir akışın karşılığı olarak. *İlya Prigogie*[2] sayısal çözülmeleriyle düzenin, az düzenliden ortaya çıkabileceğini gösterdi. Canlı örgenlerin örgütleşmesi *gen*'lerle sağlanıyor. Bu genler yoktan ortaya çıkmadı, özdeğin özünde vardı. Bilim, birşeyi açıklarken düşlemlere yaslanmaz; olayların, olguların akışına, birbirine ilişkin süreçlerine, bu süreçlerin verilerine dayanır. *Clausius,* yapıtında şunu da belirliyor: Evrendeki düzensizlik (entropi) en yüksek aşamasına tırmanır. Ama evrenin düzensizliğe açılabilme olasılıkları yanında, düzene ulaşma olasılıkları da var. Bir düzensizlik evrende, başka bir düzene dönüşebilir. Özdek, doğa bunun bilincinde!

Özdek, bir durum karşısında örgütlenir. Bu özdeğin özüne, yapısına, niteliğine değgin bir olgu. Böyle bir olgu evrenin oluşumunu, *kendi kendine örgenleşmesini* de açıklar (bkz. *Üniversa - Kozmik Çorba: Evren Kendi Kendine Örgenleşir. Abdullah Rıza Ergüven: s. 39-48)*

Hiçbir şey doğasız varolamaz. Bütün canlılar -insan-da- hem doğanın, hem de birbirinin özü. Bütün yaşam doğanın denge durumu. Biz doğaya, doğa bize yamalı. İnsan, kendi güvenini bir güce dayamak için arar tanrıyı. Yoksa, O'nu yaratır! Bu arayışta, tanrı sevgisinden çok, hatta tümden kendi güvenini sağlama çabası,. çıkarı var! Öyle olmasaydı sayıları 300 000 000'u aşan tanrıları yaratmaz. 20 000 din ve inanç birliklerine gebe kalmazdı insanlık!..

---

(2) İlya Prigogine, İsabelle Stengers: Ordning ur kaos, Uddevalla 1984.

Bütün canlılar dirimbilimsel tükenişe gider. Bu doğanın tersinilmez doğrultusu.. Bu doğrultuyu din sözcülerinin tanrıları da saptıramaz!..

Bilimin milyonlarca bulgularından en yenisini haber verelim: Bizden 50 milyon ışıkyılı uzakta olanca ve hızla dönen M^{87} bulutsusunda, Karadelik'in bulunduğunu kanıtladı duygun, elektronik araçlar!

Uzaydaki *Hubble* ırakgörürüyle yapılan incelemeler samanyolundan 60 ışıkyılı uzaktaki samanyollarının saniyede 550 km ya da saate 2 milyon km hızla döndüğünü gösteriyor. Böyle bir samanyolu kümesi 2-3 milyar Güneş kitlesine bedel. Bir Kara Delik bir çeşit çapla sınırlanır. Bu çapın önüne gelince çekim gücü öylesine yeğinleşir ki, ışık artık buradan dışarı gidemez. M^{87} karadeliğinde bu çap milyar km. Güneş Pluto gezegeni arasındaki uzaklığın yarısı. Bu ışıkyılı uzaklıktaki gazların hızı saniyede 4200 km, ısı da 100 000 derece. Kara Delik'e daha çok yaklaşınca gazların hızı, ışıkhızına yükseldiği gibi ısıda birkaç milyar dereceye yükselir. ışığı salmaması nedeniyle Kara Delik adıyla anılan doğanın bu oluşumuna oranla din sözcülerinin Cehennemi hiçbir anlam taşımaz.

Daha 1917'de gökbilimciler M^{87}'nin ortasında yeğin etkinliklerin varlığını biliyorlardı. 1950'de araştırıcılar modern ırakgörüre kavuşunca, M^{87}'nin çok güçlü *radyoışınları* yaydığını saptadılar. Araştırıcılar gözlemlerini sürdürürken, bu arada yeni bilgiler de edindiler. Samanyolunun iki yanından ışıyan bulutsuların boyu 10 ışıkyılı uzunluğundaydı.

Uzaya fırlatılan *Hubble* ırak görürü insanlığa iki önemli durumu kanıtladı:

a) Irakgörür uzayda onarılabilir.

b) Fizikçilerin, gökbilimcilerin uzun zamandan beri kuramsal olarak düşündükleri Kara Delik'in gerçek varlığının kanıtlanması! Kur'an yorumcuları, Diyanetçiler bu bilimsel açıklamaları sakın duymasınlar! Neden mi? Elçabukluğuna getirip 'Kur'an'da bu da

var!" deyiverirler! Bu arada şu bilimsel açıklamayı da sergileyelim: Güneş dizgemizin sol kanadının dış bölümünde bulunduğu samanyolumuzun da Kara Delik'i var! Tam ortasında Samanyolu'nun hem de! 27 000 ışıkyılı uzaklıkta dünyamızdan! Sorun ne biliyor musunuz! Samanyolu'nun bu Kara Delik'i yeğin, dev bulutsunun arkasında!

Gücül gerçeklik (virtüell reality), din sözcülerinin imgesel "ötedünya" düşlemlerinde çok daha gerçek!. Neden mi? Çünkü böyle yapma bir dünyada bir doktor, sayrısı üzerinde iyileştirme deneyimleri yapabilmektedir, gerçek bir işlemce (operasyon)'den önce.

Böyle yapma gerçeklik (cyberspace)'te birçok olasılıklar var. Sözgelimi uçmayı, öbür gezegenlere yolculuk etmeyi, araba kullanmayı, ev yapmayı ve daha binlercesini öğrenebiliyoruz. Bu gücül gerçeklikte doğa yasaları işlevini yitirir. Bu yapma gerçeklikte yalnız! Ama din sözcülerinin içe kapanmalı düşlemleri, insanı sünepeleşmekten öteye götürmüyor. Demek istediğim şu: Gücül gerçeklikte bir eylem var! Bir doktor sayrısı üzerinde iyileştirme alıştırmaları yapabiliyor. Ama "ötedünya" düşlemlerinde elde avuçta kalan birşey yok. İnsanlar eylemden yoksun, hiçbir şey düşünmeyecek!. Sonra da at çalındıktan sonra ahırın kapısını kapatıyorlar! İşlevi; olmayan kalıplara sokuluyor insan..

Günde üç dakikalık müzik, domateslerin normal büyüme hızını iki katına çıkarıyor. Bunda giz aramaya gerek yok, herşeyde olduğu gibi! Doğa gizden hoşlanmaz! Müzikle domates nasıl büyütülüyor? Canlı gözenekler, aminoasitleri birbiri ardısıra bağlayıp proteinleri oluşturur. Her defasında bir aminoasit protein zincirine eklenir, bir ses titreşiminde. Bu titreşim müziğin sestonları.. Fizikçi müzikçi *Steinheimer*'a göre bir melodi, protein cytokrom C oluşumunu hızlandırır. Bu da bitkinin solunum süreci.. Bir -müzik parçası domates bitkisinin Cytokrom C'yi oluşturuyor. (İllustrerad vetenskap, Stockholm Aralık 1994).

Geçip giden zaman bir daha gelmiyor. Zamanın geçip gittiğini görmüyor, algılıyoruz yalnız. Geçip giden gerçekte zaman mı,

olaylar mı? Zaman kadar gizemli değil hiçbir şey. Zamanı görmediğimiz gibi, ona ellerimizle dokunamıyoruz da. Nasıl oluyor da görmediğim zamanı her an düşünebiliyorum?

"Zamanım olsa da mektup yazsam" diyoruz. Zamanı ne zaman, nerede gördüm? Nerede arkadaşlık etti benimle? Buna da bir tanığım yok. Çünkü geçip giden zamanın ancak bölümlerinde yaşıyoruz. Görmüyoruz ama algılayabiliyoruz günün, günışığının, olayların gelip geçmesiyle. Akıp giden birşey yok da, zaman diye algıladığımız geçip giden olaylar olmasın? Çünkü bir mağaraya kapatılanlarda zaman tümden değerini yitiriyor. Zamanı unutuyorlar ya da ne kadar zaman geçtiğini bilemiyorlar!

Bakışımsız (simetrik olmayan) bir zaman içinde yaşıyoruz. Bir okun doğrultusunda. Fizikçiler böyle bir zamanı *termodinamik zaman* diye adlandırıyor[3]. Bu zaman özdeş doğrultuda uzanıp gidiyor: Yıpranmaya, parçalanmaya, düzensizliğe, sıcaklığın ölümüne (entropi) doğru.

Yaratı.. daha sonra da parçalanma! Birbirini yansılayıp bütünlüyor özdeş doğrultuda. Zaman kendi doğrultusunu izleyip gidiyor; yıpranmaya, çürümeye, ölüme doğru.

Büyüyen tohum ağaç oluyor. Ağaç bir süre sonra kuruyup ölüyor, parçalanıyor. Zaman oku şu yapının yıkılacağını söylüyor, doğan bebeğin bir gün öleceğini. Yeryüzündeki bütün canlı örgenliklerin yıpranıp parçalanacağını..

Ama bu parçalanmaların yanıbaşında doğanın daha başka temel özellik ve nitelikleri de var! Bilgi... Bu bilgi özdeş doğrultuda gelecek kuşaklara iletiliyor. Doğada bir örgenliğin özellikleri biriktirilip DNA molekülü ve çifte sarmal kalıt olarak göçeriliyor. Yaşam yeryüzünde işlevini sürdürdükçe bu *genetik* im (kod) bilgi olarak geleceğe ulaştırılıyor. Doğa kendiliğinden bu bilgiyi örgenliklere göçeriyor. Bunun için de 4.7 milyar yıl bir zaman doğrultusu gerekti. Herşey birbirinin içinde, birbirini bütünleyerek. İçimizdeki zaman ırmağı da termodinamik zamana doğru özdeş doğrultuda!

---

(3) P. Nilson: age.

Anlaşıldığına göre bu zaman akışı evrende dirimbilimsel evrimle ilgili. Termodinamiğin ikinci yasası ağır basıyor: Bütün bilgiler en sonunda yardımsız kalır doğanın *tersinilmez* akışında. Hiçbir şeyin umurunda olmaz bu kıyıcı zaman akışı. İşte bu kesiminde oluşumun tanrılar burnunu sokuyor doğanın yaratısına!. Hiçbir şey söylemeden, hiçbir bilgi verilmeden düşlemli tanrılar insanın usgücünde (zihninde) kıpırdamaya başlar! Dışarda varlığı olmayan bu milyonlarca tanrılar da birer birer düşlemli masallların ortasında yiter giderler. Dinler bu masallarla beslenirken, duruma el koyacak bir Tanrı'yı 4.7 milyar yıldan beri ortaya koyamadılar! *"İşte bu, budur!"* diyemediler! Diyemeyenler de eşi benzeri görülmeyen bir kurnazlıkla "Tanrı görülmez" dediler!

Yeni fiziğin verileri bize, evrenin dört boyutlu olduğunu kanıtladı. Zaman ile *Uzay* sonsuz sayıda öğelerin birbiriyle ilişkisi. Böyle bir evrende bir saniyelik bir doğrultu 299 792 (300 000) km. Böyle bir sayılamada 80 yaşında birinin uzaydaki zaman doğrultusu *Yedikardeş* yıldızlarının en yakın beş yıldızına kadar uzanır. Başka bir deyişle Yedikardeş'in beş yıldızından bize ışın 80 yılda gelir. Daha başka bir deyişle bu gece Yedikardeş yıldızlarına baktığımız anda, gördüğümüz ışık şu andaki ışık değil, 80 yıl önceki ışıktır. Bu zaman bize göre oldukça yadırgı! Günlük yaşamımızda zamanı böyle ölçmeyiz. Ama zamanın böylesine çeşitli görünümleri de var!

Beynin işlemesi için sürekli olarak oksijene gereği var. Oksijen, beyin gözeneklerine kan dolaşımıyla sürülür. Böylece bu biyokimyasal süreçte kimi moleküller oluşturulur, kimileri de parçalanır. Güç (enerji) bedende bir dizgeden, başka bir dizgeye göçürülür. Zaman kavramı beyindeki bu oksijen göçürümüyle oluşur (P. Nilson, age).

Bir insanın çocukluğu, ortayaşları ve yaşlılıktaki zaman kavramları değişiktir. Zaman kavramı beden ısısıyla da değişime uğrar. Sayrılanıp ateşimiz yükselince, zaman dışdünyada yavaşlar, soğukta zaman hızlanır. Kimi kimyasal özdekler böylesi etkiler

oluşturur. Sözgelimi LSD, daha yeğin bir zaman kavramına neden olur, öznel zamanı hızlandırır. Bizim dışımızdaki zaman yavaşlar. *Giz* gibi görünen buzaman değişimine, beynin oksijen göçümü neden olur. Bilincimizdeki zaman akışı beynin gözeneklerindeki oksijen yanmasının hızını ölçer.

Bu yüzden insan yaşlandıkça, yıllar geçtikce zaman kavramı değişir. Yıllar daha çabuk geçmeye başlar yaşlandıkça. Bu durumlarda beynin oksijen alma durumlarında eksilme görülür. *Beynin az oksijen alması nedeniyle zaman kısalır.* Yaşam çarçabuk akar gider yaşlılığımızda!

Zaman geçtikçe zaman kavramı değil yalnız, bizi çevreleyen çevre de sürekli olarak değişime uğrar. Uzay, bizi çevreleyen boşluk daralır, zaman kavramını yeğinleştiren özdeğin etkisinde kalınca.

Belleğin görümü gerçeğin kendisinden daha da önemli. Uzayın derinliklerine daldıkça daha da hızlanır zaman, akıp gider.

Zaman hızlı geçince *Thomas Mann'*ın da belirlemek istediği gibi herşey kırgınlığa, cansıkıntısına bürünür. Oksijenin kullanımı azaldıkça tekdüzelik (monotonluk) arar. Yaşantımız gündelik ve bilinen durumlara dönüşür. Böylesi yaşam her yıl biraz daha kısalır.

Ama zaman nasıl hızlanır?

Matematik bir denklemi var bu konuda *Svante Arrhenius* (1880)'un: *Arrhenius denklemi:* Kimyasal tepkilerin hızı ısıyla değişir. Dirimbilimsel zamanla dirimkimyasal (biyokimyasal) süreçler bile, beynin oksijen almasında olduğu gibi özdeş yasayı izler. Bu da, beden ısısının zaman bilincimizi nasıl değiştirdiğini açıklar. Beynimizdeki zaman akışı yasaldır. Gene bu da ısıyla, kimyasal süreçlerle oluşur (P. Nilson: Age),

Bu denklem bu değişimleri apaçık sergiliyor: Zaman yavaş da, hızlı da akıp gidebilir. İnsanın dışında her yana alabildiğine açılan çevremize *evren* diyoruz. Orta büyüklükte bir yıldız olan Güneş, Samanyolu'nun milyar güneşlerinden yalnız biri! Evrenin derinliklerine dalınca, onları ancak geçmiş zaman durumuyla görürüz. En az 15 milyar ışıkyılı ötelerde..

Yaşam evrende belki sınırlı zaman aralıklarında varlaşıp yoklaşır. Varsa otuz-kırk milyar ışıkyılı ötelerde neler olup bittiğini kesinlikle bilemiyoruz. Yalnış anlaşılmasın, giz olduğu için değil; araçlarımız oralara yetişmediği için ya da hiçbir şeyin varlığı olmadığı için oralarda. Oralar dediğimiz oralar da yok belki!. Sırası gelmişken bir daha vurgulamaya gerek var mı? Bütün bunları, çok daha önemlilerini din sözcüleri ve onların tanrıları hele hiç bilmiyor. Bütün umudumuz ussal, düşünsel, sağlıklı düşünce insanda!

Yaşam özdeğin, doğanın özünde var. Canlılık, özdeğin özünde. Doğanın özünde olan da canlı örgenliklere dönüşebilir, yaşama elverişli Güneşlerin gezegenlerinde. Daha açık bir deyimle çember varsa, bu çemberin çapı; üçgen varsa, bu üçgenin üç açısı da olacaktır! Üçgen olup da, üç açısının da olması nasıl giz değilse, evren olup da evrende canlı yaratıkların oluşması da giz değildir.

Din sözcülerinin canlı yaratıkları giz boşluğuna oturtmaları, kendi erklerini, çıkarlarını korumak amacıyladır. Ancak dinsel yolla elde edebileceklerini tasarlayıp imgeledikleri erki (iktidarı) yitirme korkusuyla suç işliyorlar. Kan dökmeyle, öldürmeyle, işkenceyle imgetanrılarını suçlara boğuyorlar.

İnsan, ölümden sonra zamanı, zaman kavramını yitirdiğine göre, artık ölene hiçbir şey yok demektir. Hiçbir şey olmayınca ölenin kendisi de olmaz! Olamamazlık hiçliğe açılır. *Din sözcülerinin ölümden sonra öleni canlı gösterme çabaları, kendi çıkarlarını sürdürmek amacıyladır.* Böylece 1400 yıldan beri din yoluyla insanlar öldürülür. İmgetanrılar da onların suç ortaklarıdır!

Evrensel zaman, gene doğa süreçleriyle ölçülür. Bir yaratı varsa, bu yaratı eylemi ne zaman gerçekleşti? Din sözcüleri, onların yandaşları; bu konuda da hiçbir şeye ussal bir açıklama getiremedikler gibi, bütün sorular karşısında susarlar!

Augustinus bu soruya *Confessins* adlı yapıtında yuvarlak bir yanıt veriyor:

"- *Tanrı dünyayı yarattığı anda yarattı...*"

Ne diyor bu yanıt? Bu yanıt, sorunun yanıtı mıdır? Hiçbir şey!. Bu şu demektir:

- Çocuğun kaç yaşında?
- Yaşı doğduğu zaman başladı!

Kaçamaklı yanıt! Din siyasacılarının yanıtı! Bu örnek de yukardakinin tıpkısı! Çocuk ne zaman doğdu? Belli değil! Gerek din sözcüleri, gerekse onların yandaşları bir açıklama getirmedikleri gibi, anlamı hiçbir şeye uygulanamayan yanıtlarla yandaşlarını kapalı, bu dinsel kalıplı sözlerle daha da çarpılmışa döndürüp sünepeleştirirler! Yandaşları çoklayın yeterince eğitim görmemiş, bir şey bilmeyen, bilisiz, kolay aldanan yığınlardan oluşur! Bu yığınlar çoklayın uslarını kullanmadan, neyin ne olduğunu bilmeden, bilmek istemeden bütün sorunlarını -günlük sorunları -dinsel söylenceler, masallara bırakırlar.

Augustinus'un yanıtında, *yaratıdan önce* zaman olmadığı anlaşılıyor. Zaman olmayınca da demek özdek (evren) de yoktu! Bu yanıtla Augustinus, boşa uğraşmayın, zamandan önceki durumla hiçbir şeye ulaşamazsınız demek istiyor! Usun bu kertede perçinlenmesini istiyor bu dinbilimcisi! Ama us hiçbir zaman etkinliğini dondurmaz, umduğu gibi!

1650'lerin bilge gizemcisi, doğa düşünbilimcisi *Thomas Erowne;* insanın evrende 70-80 yıllık bir soluk oluduğunu belirler. Evrenin yaşına oranda birkaç saniyelik bir zaman! Öldükten sonra ölen için bu zaman da yok!

Son zamanlarda, fiziğin verileri de bunu belirliyor, varılan sonuca göre bütün özdeksel evren çözülüme uğrayıp yok olacak! Öğesel parçacıklar uzun bir süreden sonra yıkıma uğrayacağı, tüm özdeğin *radyoaktif* olması nedeniyle böyle bir sonuca ulaşacağı sanılıyor. Çünkü *Protonlar, nötronlar* artık yok olduktan sonra *özdek* (madde) diye bir şey de kalmıyor ortada!

Ama uzuuun bir zaman!

1033 yıl: bir milyon milyar milyar milyar yılda (bir'den sonra 33 sıfır) *bütün özdeksel parçaların yarısı parçalanır.* Bu da çooo-

ok uzun bir zaman. Işık hızına yakın bir hızla yolculuk edilirse, *Albert Einstein*'ın görelilik kuramına göre zaman akar çabucak. Bu durumda komşu Samanyolu *Andromade*'ya 16 yılda varılır. Oysa *Adromeda* bizden 2, 3 milyon ışıkyılı uzakta!

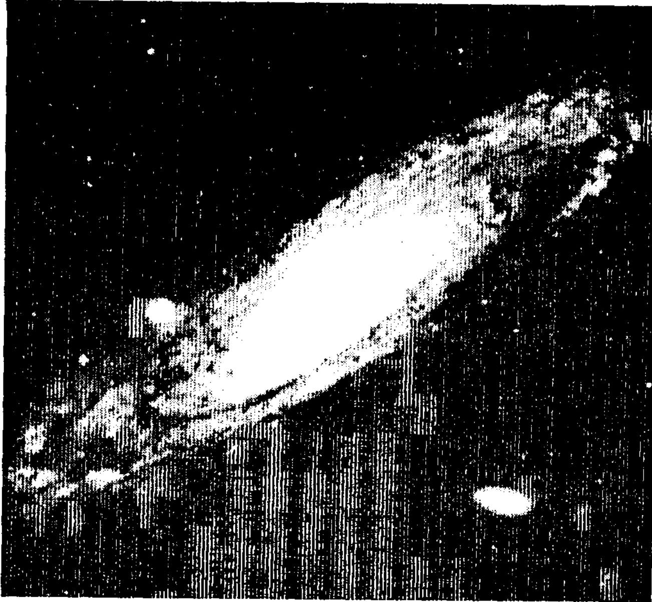
Albert Einstein

Çeşitli zamanlar arasında romanın da bir zamanı var. Bu zaman içindeki olayları, olguları odaklaştırır. Bu zaman insanlığın yaşadığı kendi zamanımız. Romanda olayların, olguların içinde anlatılmış olduğu zaman, romanın kişileri gibi *yansımalı bir zamandır.* İmgesel bir zaman görüşüne bürünse de, yaşanan zamandan alınıp romana yamanmıştır.

Örnekleme olarak *Yasak Tümceler* romanında *İdris* yaşanan olayların başkişisi. Zamanın kendisi, daha doğrusu *evrensel zaman,* tersinilmez niteliğini korumuş olsa da gerçek yaşamdan alınan, romandaki zaman bir geçmişe, bir geleceğe göçürülebilir. Nasıl ki geçmiş zaman çoklayın *"şimdi"* ye göçürüldüğü gibi.. Bu da olaylardan sonra, olaylardan önce anlatım sanatının bir niteliği. Romanda olayların geleceğe göçerilmesi *insel-düşünsel* etkinliğin sonucu. Romandaki zaman; olaylara, olgulara ilişkin, gerçek zamanın yansıması.

Ortaçağ dinbilimcisi Petrus de Ravenna, *büyük bir ağırbaşlılıkla Tanrı'nın geçmişi düzeltebileceğini söyler. Nasıl mı? Eylemleri nedeniyle pişmanlık duyduğu insanları yokederek! Tanrı, diyor Ravenna, zaman insel yaşamın olasılıklarını dener. Ne zamana kadar? Yaratısından hoşnut oluncaya! Belki Tanrı, evrenin tarihini bile deneme alanına aktarır!*

Petrus de Ravenna bu sözleriyle güçlü bir Tanrı'yı mı betimliyor? Sanmıyorum. çünkü o bu nitelikleriyle Tanrı'nın güçlü olmadığını, güçlükler karşısında yazıklı insanın durumunu betimlemiş oluyor. İnsan ancak birçok denemelerle bir amaca ulaşabilir. Bu dinbilimcisi bilerek ya da bilmeyerek doğayı betimlemiş oluyor. Bu anlatımın doğrultusu ancak, bir doğa doğrultusu olabilir! Böylece bu din sözcüsü Tanrı'yı, *doğanın tersinilmez doğrultusuna* uyguluyor!

Bizden 2.3 milyon ışıkyılı uzakta ve 400 milyar yıldızlı (güneşli) Andromeda Samanyolu. Aşağıda M^3 sarmal bulutsu görülüyor.

Evrenin Oluşumu Üzerine*

Bizi yeryüzüne kim koydu? Karanlık çağlardan beri insanlığı düşündüren eski bir soru. Sekiz dokuz yaşlarımda var yoktum. Avanos'ta Kızılırmak'a bitişik Yaraltı dediğimiz bölgede, anam babamla kayısıları küfelere yerleştiriyorduk. Babamın tanıdığı Ksenofon davranışlı yaşlı bir adam yanımıza gelerek, elindeki sopayı yere vurup açık ve tok bir sesle:

"- Bizi bu yeryüzüne atanın..." diye sövüp saymaya, konuşmaya başladı. İşte o zamandan, çocukluğumdan beri; o gün bugün olayların, olguların nedenlerini düşünmeye başladım. Bu tutku beni zamanla şiire, düşünbilime sürükledi. Gün oldu anlatamadıklarımı, açıklayamadıklarımı, deyimleyemediklerimi; şiirle anlatmaya, açıklamaya, deyimlemeye, yansıtmaya çalıştım. İlgi alanım doğayla şiir beni yoğurdukça yoğurdu. Beni sorucul duruma sürükleyen her şeye ilgi duyuyordum. Bir arının vızıltısı, bir böceğin kımıltısı, sonyazda yaprakların sararıp dökülmesi bg.

İnsana açıldım, insanın savaşım sorununa, acısına, sevincine, Kısaca yanıt aradım karşıma çıkan ilginç sorunlara, sorulara. Sorular kendiliğinden dökülüyordu belleğime güz yağmurları gibi. Boyumu bosumu aşan soruların yalımından bir türlü kurtulamadım. Bu sorucul ilgi, bu her şeyin nedenini araştırma, bilme tutkusu ilgi alanımı zorladı. Daha sonra da şiirin yanı başında yakamı bırakmadı gökbilim. Şiirden gök bilime! Nereden nereye?

(*) Okuyucularım *Evren, Evrenin Oluşumu, Tanrı, Doğa bg.* üzerine düşüncelerimi sorarlar sık sık. Ayrıntılarıyla bunları bilmek isterler çoklayın da. Bu sorulara, isteklere ayrı ayrı yanıt vermek zor oluyor benim için. Bütün bunları göz önüne alarak Evrenin Oluşumu Üzerine adlı yazımı: Ahmet Miskioğlu'nun yıllardan beri büyük bir özveriyle çıkarmayı başardığı Türk Dili Dergisi'ne sunmayı görev bildim.

Daha geniş bilgi için yazının sonunda Kaynakça'da anılan betiklerime, yazılarıma bakılabilir. A. R. E.

Doğada ilginç olan kendi alanına çekiyordu beni. Böylece ilgi alanım büyüdükçe büyüdü, sardıkça sardı beni. Kendiliğinden oluşan bütün bunlara engel olmak, kendimi kendimden ayırmak gibi birşeydi. İçimde biriken sorulara, ilgi alanlarıma eğilmek gerekiyordu.

İnsan ister istemez ilgilenip soruyor: Evren ne zaman ve nasıl varlaştı? Nereden geldi evreni oluşturan özdek? Bütün samanyolları nereye gidiyor? Bu göç nasıl başladı. Bu göçün sonu nedir? Evrenin, oluşmasının belli bir amacı var mı? Evren, özünden gelen zorunlulukla kendi doğrultusunu izliyor da, biz bunu *amaç* olarak mı algılıyoruz? Bütün bu sorulara sayıları 20 000'i aşan din ve inan toplulukları kesin bir yanıt veremiyor!

Big bang kuramı (1940)'na göre evren, on milyar yıl önce büyük bir patlamayla oluştu! Ama patlamaya neden olan ve Yilem (Ülem okunur) adını vermiş olduğu ilkgaz'ın nereden geldiği söylenmiyordu. Bu da önemli bir boşluktu Gamow'un kuramında. Bir yaratı mı? Değilse nasıl?

On milyar yıl önceki bu dev patlama bölgesel bir patlama olmasın? Bu patlayıştan önce ne vardı, ne olmuştu? Yanıt yok!

Peki T=O anladık ama
ne vardı on milyar yıl önce
sıcaklığın ölümünden önce

Ellerimiz
yüzlerimiz
gözlerimiz

büyümeden
büyümeden önce
Yilem'den önce

(Güneşe Açılmak: Bir Denklem, s. 39, 1978)

Zaman ne denli geriye (geçmişe doğru) gidilebilir? Daha 1940'larda geçmişe doğru gidişi on milyar yıl olarak düşünüyorduk! Günümüzün en yeni ırakgörürleriyle evrende 15-20 milyar ışıkyılı uzaklığı gözlemleyebiliyoruz. Daha ötelerde ne var? Kapkara yokluk, boşluk mu? dahası var: Evrenin bir yerde sona ermesi neyle sınırlanacak? Sınırsız bitişle, boşlukla mı? Boşluk da bir şey! Peki boşluğu neyle sınırlayıp sona erdireceğiz? Sınırlamanın sonu gelmez! Bu da bir sorun!

Gökbilimcilerin, 390 yumurta biçimli samanyolunu inceleyip vardıkları sonuç 27 Eylül 1922 günlü *Svenska Dagbladet* (İsveç) gazetesinde yayımlandı. Özetle. *"...Samanyollarının uzayda, bir doğrultuda hızla gidişi, evrenin genleşimiyle bağdaşmıyor. Büyük güçler samanyollarını kendine doğru çekmektedir!.."*

Gökbilimcilerin ulaşmış olduğu bu sonuç. 70'li yıllarda düşünüp biçimlediğimiz; ancak 70'li yılların sonuyla, 804li yıllarda evren üzerine yayımladığımız kuramlarımızı destekleyip pekiştiriyor.

1 Nisan 1979 günlü *Varlık* dergisinde: "... *Kimi gökbilimcilerin ileri sürdüğü gibi, evren bir anlık olayların sonucu değil! Gerçekte Big bang diye ün salan Büyük Patlamanın yeniden gözden geçirilmesi gerek! Patlamanın (evrende) bir yerde, özdeş anda bir kez oluşması; usa değil yalnız, evrensel oluşumuna da aykırı..."* dediğimiz gibi, durumu ayrıca şöyle belirlemiştik: "... *Bütün evrene, evreni kapsayan uzaya; evren dizgelerine özgü evrensel çekim yasaları egemendir.* (...) Bütün evrene yaygın görünmez güç (ışımasız özdek) özdekleri vardır. Sonsuz uzayda güç olarak kullanılan özdek yitimini karşılamak üzere, bu ışımasız özdeksel güçten osnsuz boşluğa yenik özdek yığınları sürülür*(Evren bilim ve Tanrı Kavramı, 1986).*

Demek bütün samanyollarının uzayda bir doğrultuda devimini (gidişi) yukarda belirlemiş olduğumuz gibi, daha başka güçlerin bulunmasını gerektirir. Bu da evrensel boyutta evrensel kendiliğindenliğin, kendi kendine örgenleşmenin kanıtı! Bu kendiliğindenlik, bu evrensel örgenleşme doğrudan doğruya evrene, onun özüne ilişkin, yapısına değgin. Bir an evrenin yokluğunu düşünelim. Bu

durumda, evrene ilişkin, onun özüne değgin *özdekler arası evrensel çekim güçleri* de varolacaktır. Kısaca nerede özek varsa, orada güçler birliği vardır! Bir samanyolu başka bir samanyolunu nasıl etkiliyor, etkileyebiliyorsa; evrensel boyutta evren adacıklarını birbirine yamayan çekim güçleri de birbirini etkiler. Evren kendi kendisinin yaratıcısı değil yalnız, kendi kendisine yeter de! Kendiliğindenliğin özü bu!

Varolan her nesne, özdeğin yapısına uygun ve kendi değişimleriyle özünü belirler. Özdeğin ille de görünür niteliklerde olması gerekmez.

Bedenimizin kendi kendine işleyen ve sayrılıklara karşı gözetleyici nasıl bir savunma dizgesi varsa; sonsuz uzayda özdek yitimini karşılayan, evrensel boyutlarda sürekli bir özdek oluşumu vardır. Yıldızlar (güneşler) doğar, gelişimini, yaşamını bütünledikten sonra ölür (söner). Yeni yıldızlar oluşur. Varolanlardan oluşup çoğalır nesneler. İleri sürdüğüm *Yeter Evren* kuramına, göre evren dizgeleriyle birlikte bütün evren birbirine ilişkin, *Doğal örgenleşme*dir. Sonsuz uzayda dulda özdek adacıkları yani özdek yığınları sürer boş uzaya, oluşum alanlarına. Bu güç özdekleri heryana yaygın. Bütün evrende boş uzaya saniyede ortalama 10 üstü 47 (100 milyar milyar milyar milyar milyar ton) özdek yığını sürülmektedir. Evrende özdek yitimini işte bu *dulda özdek* adacıkları sağlar. Bundan sonra artık *özdeğin nreden geldiği* sorusuna gerek yok!

Çoğalan
karanlığın ardında ışık
bir iki üç
bir daha

Kuştur
uzaklara uçmayabilir
yıldızları çok da
evren bir

(Burdan Öte, 981; Çoğalmak)

Birbirine geçmiş, birbirini yalayan çemberler biçiminde, evrensel çekim yasalarıyla birbirine ilişkin *Çokevren*'in varlığı nasıl yadsınabilir? Her şeyi bire indirmek niye? Bir evren düşüncesi gelip usumuza neden saplanıyor? Neden yadırgıyoruz çok evren gerçeğini? Samanyolu gibi milyarlarca samanyolu, güneşimiz gibi yine milyarlarca milyarlarca güneş var da, evrenin birden çok olmasını, çokevren görüşünü neden onaylamak istemiyoruz?

İçinde yaşadığımız evrenin bulutları, başka evren bölümünün sınırlarını aşabilir, o bölümde yeğin patlamalara neden olabilir. O bölümde yaşayan düşünsel yaratıklar (varsa), evrenlerinin oluşumunu saptamaya çalışırken hangi gerçeğe ulaşabilirler? Sonsuz gibi algılanan, ama sınırlı (sonsuz olmayan) bir evrenin yaşını saptamış olurlar. Bütün evrenin değil!

Özdeksel evren, adacıklar biçminde sınırlı olsa da, uzaysal evren *özdek+uzay* evrenler dizgesi sonsuzdur. İnsel imgenin ürünü başlangıç ve son kavramları. Yaratı, evrenin doğasına ilişkin bir olay!

Ama evren, sayısız süreçlerin bezeyip örgülediği uyumlar bütünü. Bu evrensel uyum, bu evrensel oluşum, bu evrensel fiziksel-biyokimyasal doğal akış: İnsanın isteklerine göre davranan, onun gereklerini düşünen, ona acıyan türden birşey değildir. Evrende, insan olarak -başka gezegenlerde yaşam olmuş olsa da- kendi usumuz, gücümüzle yalnızız. Yeryüzünde biz insanları kurtaracak, biz insanları koruyacak hiçbir güç yok kendimizden başka!

Evren dediğimiz bu sonsuz varlık yaratılmamıştır. Evren boyutunda yaralı bir düşlemden, imgelemden öte aşamaz. Yaratı, yaratma sözcükleri yerlerini *oluşum, değişim, dönüşüm, gelişim* sözcüklerine bırakmak zorunda. Atomları ilk olarak devindiren bir gizi düşünmek evreni bir beneğe, bir başlangıca yerleştirmek demektir. Evren, nedenleriyle birlikte varlaşmasından ötürü vardır.

Zamanla sınırlanamayan nesneye başlangıç aramak büsbütün saçmadır. Evren sayısız değişim ve dönüşümlerin egemen olduğu sonsuz bir oylum. Özdek'ten arınmış bir evren düşünülemez.

Bir *yaratı* var da, yaratanın amaçları evrendeki amaçlara uyuyor, evrendeki anlama geliyorsa; o zaman *evrenle yaratı* bir ve özdeş durumlar olmuyor mu? öte yandan evreni, insan yaşamının niteliklerine göre açıklayamayız. Evrenin oluşumunu zamanda bir beneğe, bir *şimdi*'ye yerleştirmek, ona bir başlangıç aramaktır. Evrenin yaratısı bir an (T=0)'a yeryuvarlağı ölçüleriyle bütün evreni biçimliyoruz demektir. Ne özdeği ne de özdeğin kapladığı boşluğu; bunlarla birlikte zamanı bir başlangıcı yerleştirmek olanaksız. Böylece sonsuz geçmişle sonsuz geleceği kapsamış olacağından; evren hem öncesiz hem de sonrasızdır. Öncesi ve sonrası olmayan evren, *evrendışı* güç neden olamaz! Gerçekte, evrene oranla evrendışı güç uyuşmaz, çelişik bir durum!

Durağan hiçbir şey yok bu evrensel (kozmik) oluşta. Hiçbir dizge yok birbirinin özdeşi olan. Göktaşlarından gezegenlere, dev bulutsulara değin evrende her nesne hem değişmekte, hem de yerini değiştirmektedir. Atomlar evrenini belirlenimci yasalara göre değil, rastlantı ve belirsizlik yasalarına göre işlediği gözlemleniyor. Öte yandan evrende her öğe (a), ilişkin bulunduğu öğelerle (b1 + c2) birlikte doğal yasaların gerekli doğrultusunu izler. Bütün evrenler dizgesinde geçerli evren oluşu düzenleyen bu doğa yasalarının gerekli doğrultusunda Evrensel ilke diyorum:

Ko=a(b1 + c2)

Evrensel oluş diyoruz ya karıncadan insana, kum denemesinden dağlara, denizlere; gezegenlerden yıldızlara, saman yollarına, dev bulutlara değin tümümüzün, her nesnenin bu çorbada kaşığı var! Özümüz bu kendi başına buyruk çorba, bu evrensel oluş...

Bir gün gelecek evrensel oluşu, onun süreçlerini, bu süreçlerin zamanla kendiliğinden yaratıya yönelik bir gelişim izlediğini belki daha iyi anlayacağız. Evrensel oluş hiçbir şeye karar vermiş değil. Her şey zamanla süreçlerin birbirleriyle uyumlu gelişimi, evrensel evrimin değişimi ve dönüşümleriyle günümüz aşamasına gelmiştir. Evrende bir anda *olmuş bitmiş* birşey yok!

Durmadan oluşmakta olan bir evrende yaşıyoruz. Evrende olduğu gibi, evrenler dizgesinde de olmuş bitmiş bir şey yoktur. *Olmakta olan* vardır. Olmakta olan da sürekli olarak *olacak olanı* biçimleyip düzenler. Olmakta olanla olacak olan, kendine özgü karmaşık düzeniyle süredurur. Olmakta olan zamanı özünde besler. Özdekle birlikte etkinliğin ürünü zaman! Olmakta olan da zamanı, durmadan olacak olana göçürür. Olacak olan durmadan olmakta olana dönüşür. Böylece olaylar zincirleme olarak birbirini bütünler. Bu bütünleme süreçlerinde zaman süredurur.

Doğada her şey er geç *değişime* uğruyor. Doğanın bu değişimi, dönüşümü, oluşumu sürekli kılıyor. Doğada hiçbir şey sonsuz değil, değişimden başka! Bu sonsuz değişim olmasaydı hiçbir şey sürekli olmazdı. Canlılar dünyasında değişim, dönüşüm, oluşum nedeniyle *evren sonsuzdur* diyorum. Kimi düşünbilimcilere göre evren bir gün yok olacakmış! Bence *yokoluş* yanlış bir deyim! Sürekli değişim, dönüşüm, oluşum evreleri yokoloşa indirgenemez!

Tam bir evrensel kuramı bulguladığımız an, içinde yaşadığımız doğayı, onunla birlikte evreni, onun açılım ve yayılımını daha kolaylıkla anlayacağız. Her oluşun becerisini, onun açılım ve yayılımını yeteriyle kavrayıp anlayamadığımız, görüyoruz. Anlama güçlüğü de buradan kaynaklanıyor işte!

Doğa, doğada olacakları ne söyler, ne de söylemeye zorunlu. Ne de böyle bir tasası var! Doğal olaylar, olgular *olur* yalnız... Oluşumu sürdürür. Ama biz insan olarak, daha başka bir deyişle *düşünsel yaratık* olarak yalnız *olanı* değil, yarın *olacak olanı* da bilmek istiyoruz! Bitkilerin, hayvanların böyle bir tasası yok! Bu tasa işte insanı *imgetanrılara* köle eden! Bu durumda, özdek olan beynimizin içeriği, düşünce yapısı nedeniyle kaynaklanmaktadır!

Olaylar, olgular olur. Bunlar olur yalnız! Bunların şu ya da bu doğrultusunu daha önce kesinlikle bilemeyiz. Tanrı, işte burada o araya sokuşturulur din sözcülerince! Demek bilinmezlik, olguların,

olayların daha sonra alabileceği durumu önceden kestirmemekle, kesin sonucu bilmemekle ortaya çıkıyor. Din adamlarının *Tanrı* diye adlandırdıkları *imgetanrı* böylesi durumlarda pekiştiriliyor!

Din sözcülerinin ikide bir kolay inanan kişilere şırınga ettiği, onların önüne sürdüğü tanrılar var olsaydı şimdiye değin çoktan ortaya çıkardı! *Yaratı* belli bir Tanrı, herşeye yeterli olduğuna göre, daha insancıl olurdu! Hiç de bunu göstermiyor olayların gidişi! Doğanın *kendi kendini, kendi doğrultusu*nda akışını gözlemliyoruz. Yaratıya bütün doğa (evren) katılmaktadır. Bu yüzden de bilinemiyor her şey olmadan önce. İnsan da öyle! Yarın başa ne geleceğini kesinlikle bilemez!

Duruma ne yandan bakılırsa bakılsın, olup bitenleri, yaratının bir usta elinden değil de, bir "iblis"in elinden çıkmış izlenimi vermektedir. Bir Mefistofeles parmağı vardır her şeyde sanki! İşine gelen herşeyi yolmaya, soyup soğana çevirmeye çalışmaktadır. İnsan yaşamak için değil de; eşitsizliklere acılara katlanmak için gelmiştir sanki yeryüzüne! Dinler, din öğretileri yalnızlığa, yoksulluğa, işkenceye başeğmeyi, onları onaylamayı salık verir. Bir takım din iyilikleri, erdemden sözedilir. Hani doğruluk, hani iyilik, hani erdem?!.. Din sözcüleri elbirliğiyle, insanlar arasında sürüp giden kötülüklerin, zorbalığın karşılığını uydurdukları öbür dünyaya, imge dünyasına göçürürler konuşmalarında.

Doğa yasaları, doğal akış kutsal betiklerde anlatılan tanrı yasaları olsaydı, doğa böylesine kendi yasaları doğrultusunda eylemlerini sürdürebilir, yeryüzünde kendisine tapınılan tapınaklara değin milyonlarca yaratığı, insanı çoluğu çocuğuyla *Tanrı* öldürür müydü? Dinsel betiklerde okuduğumuz iyicil Tanrı betimlemeleri, nitelikleriyle her gün olup biten düzmecelikler, eşitsizlikler, yoksulluklar birbirleriyle uyuşabiliyor mu? Din sözcüleri doğumu, ölümü, olayları, olguları ne yaptığını bilen bilinçli bir güce (Tanrı) dayıyor! Onlar imgesel tanrılarını arıyor her şeyin ardında! Hangi bilinçli güç böylesi saçmalıkları yüklenir?

İnsan evrenin bu kaygısız, umursamaz, vurdumduymaz sonsuzluğunda yalnızlığını anlamış bulunmaktadır. Sesini duyuracak, yalvarını ulaştıracak, yarasına merhem olacak, kendinden daha güçlü birinin bulunmadığını biliyor! Dinsel, imgesel, içkisel esrimelerle yüzyıllar boyu kura kura tasarladığı ilişkinin, bağın ne denli çürük olduğunu biliyor, bunun acısını duyuyor içinde!

Ağlayıp sızlamanın, umutsuzluğa kapılmanın da hiçbir anlamı yok! Usumuzu başımıza toplayıp her şeyden önce insan olduğumuzu, kendi kendimizin yaratıcısı olduğumuzu bilmeliyiz. Bundan başka çıkar bir yol da yok! Bunu bilerek, düşünerek ne olduğumuzun bilincine varmalıyız! Yalnızız evrende! İnsanları daha iyi yaşama kavuşturacak yolları, yöntemleri kendimiz bulmak zorundayız!

KAYNAKÇA

Varlık Dergisi: Abdullah Rıza Ergüven'de Doğa Betimlemeleri ve Düşünsel Görüm, Tem. 1978 İst.

Varlık Dergisi: Abdullah Rıza'da Zaman Kavramı, Şubat 1979, İst.

Varlık Dergisi: A. R. Erüven'de Evrendoğum ve Tanrı Kavramı!. Nisan 1979, İst (B. Arhenius).

Evrenbilim ve Tanrı Kavramı: Abdullah Rıza Ergüven Gerçek Sanat Y. 1986 İst.

Sonsuz Değişim: Abdullah Rıza Ergüven, Yaba Yayınları ve Gerçek Sanat Y. 1986 Ank. 1990 İst.

Evren ve Yaratı: Abdullah Rıza Ergüven, Gerçek Sanat Y. 1990 İst.

Üniversa-Kozmik Çorba: Abdullah Rıza Ergüven, G.S.Y. 1991 İst.

Başka Dünyalar: Abdullah Rıza Ergüven, Gerçek Sanat Y. 1991 İst.

Svenska Dagbladet: Serie av explosioner skapade üniversum (=Bir dizi patlamalar evreni yarattı, 27 Şub. 980. Stockholm.

Svenska Dagbladet: Wattekraft drar till sig galaxerna (=Dev güçler (enerji) samanyollarını kendine doğru çeker) 27 Eylül 1992, Stockholm.

Cumhuriyet Gazetesi: Abdullah Rıza Ergüen. Hiçbir Şey Sonsuz Değil, 27 Ekim 1991, İst.

Tan Gazetesi: Abdullah Rıza Ergüven. Bilim Yaratı mı? Değilse Nedir? 29 Şubat 1992, Priştine (Yug.)

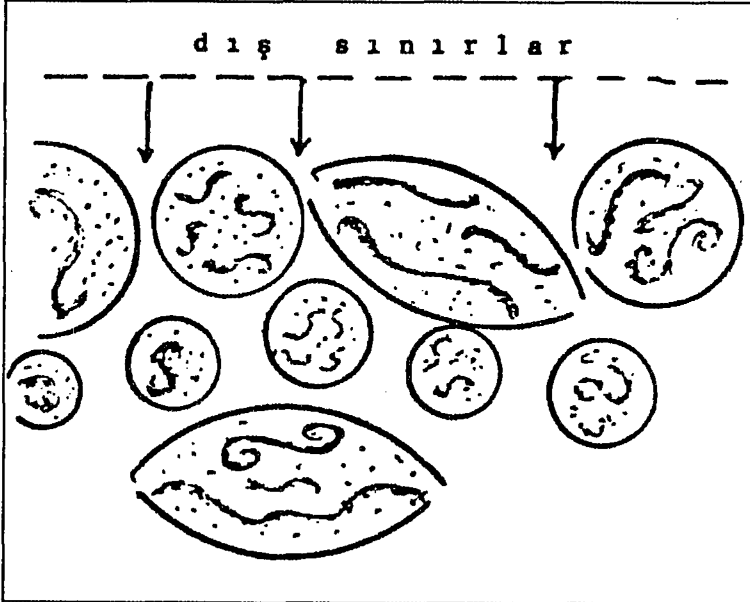
"Evren, evrenler dizgesi, bu sonsuz varlık yaratılmamıştır. Yaratı bir imgeden başka bir şey değil! Yaratı sözcüğü yerini oluşum, değişim, dönüşüm, gelişim sözcüklerine bırakmak zorunda. Kendi kendine *yeter evren.* sonsuz bir evrende atomları ilk devindiren bir gücü düşünmek; evreni bir noktaya, bir *başlangıca* yerleştirmek demektir. Sonsuzluk başlangıcı onaylamaz.

Nedenle oluşum gerçeğini birlikte içeren evren, nedeniyle birlikte ve içerik olarak varolmasından ötürü her zaman vardır. Varolması da süreduracaktır. Özdekten arınmış bir evren düşünülemez. Özdekle uzayı bir başlangıca yerleştirmek olanaksız. Evren hem öncesiz, hem de sonrasızdır. Öncesi ve sonrası olmayan evrene evrendışı güç neden olamaz. Evrene oranla evrendışı güç iğreti, çelişik bir durum! Bedenimizin kendi kendine işleyen, sayrılıklara karşı gözetleyici nasıl bir savunma dizgesi varsa; sonsuz uzayda özdek yitimini karşılayan, evrensel boyutlarda sürekli bir özdek oluşumu vardır. Yıldızlar (güneşler) doğar; gelişimini, yaşamını bütünledikten sonra ölür (söner). Yeni yıldızlar oluşur. Varolandan oluşup çoğalır nesneler. İleri sürdüğümüz. *Yeter Evren* kuramına göre; evren dizgeleriyle birlikte bütün evren, birbirine ilişkin, doğal örgenleşmedir. *Evren, kendi kendine örgenleşir!* Sonsuz uzayda görünmez. *Dulda özdek, Dulda özdek* adacıkları, yeni özdek yığınlarını oluşturur. Bu duldalı duldasız enerji özdekler, özdek adacıkları *Varlaşım Alanı* oluştururlar. Bu *ışıyan ışımayan enerji özdekleri* sonsuz uzayda her yana yaygın. Bu varlaşım alanı, yanlış anlaşılmasın, bir çeşit değişim dönüşüm süreçlerinin oluştuğu yerlerdir. Duldalı özdek enerjileri sonsuz uzaya yeni özdek yığınları sürer. Evrende özdek yitimini işte bu özdek adacıkları sağlar. Bundan sonra artık, özdeğin *nereden geldiği* sorusunu sormaya gerek yoktur!

Özdeğin *biyokimyasal-fiziksel etkinliği varlaşım alanını* sürekli kılar. *Varlık* süreklilik kazanır. Özdeğe, doğanın yapısına özgü bütün evrene yaygın *evrensel-biyokimyasal bilinç;* yaşam koşullarının oluştuğu gezegenlerde, bir gelişim sürecinden sonra zamanla insel bilince cansız özdek canlılığa dönüşür.

Gerçekte evrenin, özdeğin bir anda patlamasıyla oluşması kuramı sağlam temellere dayanmıyor. Evrenin, böyle bir patlamayla oluştuğu kanısı tartışma götürür. Sonsuz evreni kapsayan bütüne, bölgesel bir kuram uygulanamaz. İçinde yaşadığımız evrenin bir bölümünü gözlemleyebiliyoruz ancak! Bu da 20 milyar ışıkyılını kapsayan bir evren. Daha 1940'ta 10 milyar ışıkyıllık bir evreni düşünebiliyorduk. Örneğin 35 milyar ışıkyılı öteleride nelerin olup bittiğini belki de hiçbir zaman bilemeyeceğiz.

Evrenler dizgesinde, evrende olduğu gibi olmuş bitmiş birşey yoktur. Olmakta olan vardır. Olmakta olan da sürekli olarak olacak olanı biçimleyip düzenler. Olmakla olanla, olacak olan, kendine özgü karmaşık düzeniyle süredurur. Olmakla olan zamanın özünde besler. Özdekle birlikte etkinliğin bir ürünüdür zaman. Olmakta olan da zamanı, durmadan olacak olana göçürür. Ve olacak olan durmadan olmakta olana dönüşür. Böylece olaylar, zincirleme birbirini bütünler. Bu bütünleme zaman süredurur. Evrensel boyutta başlangıç gibi son da insan düşüncesinin, imgesinin, tasarımının bir yaratısıdır. Oluşumla değişim bir yana, evrende hiçbir şey sonsuz değildir.

Uzayda nereye yolculuk edilirse edilsin; ne kesin orta beneğe, ne de saptanmış belli bir zaman alaşılabilir; Evensel boyutta zaman da, orta benek de insan düşüncesinin bir adlandırılması, belirlemesidir. Orta beneklerle zaman birliği uzayda yitmiştir. Uzayın sonsuzluğunu belirler bu da. Böylece sonsuz uzayda bir tek olay değil, oluşu sayısız olaylar belirler. Bire indirelemeyen, ama sayısız, karmaşık olaylar dizisi, evrenler dizgesini oluşturup biçimlendirir. Kimi matematik açıklamalar, kesinlemeler, olgular bir yana, evrende hiçbir şey bütün gerçekliğiyle önceden kestirilip bilinemez. Düşünen yaratılara, örneğin insana; oluşum -evrensel boyutta- gizemli görünmesinin nedeni budur, Gizem nedenlerin bütün çıplaklığıyla bilinmeyişinden kaynaklanmıştır. Nedenler bilinip açıklandıkça, gizem de yok olur.

Evrene egemen olan özdeksel etkinlik, *labirent* görünüme karşın, uzayda düzenli bir devinime dönüşür. Ne yaşamımızı sağlayan *güneş,* ne de üzerinde yaşadığımız dünya, insan için bir ayrıcalıktır! Güneş, milyarlarca güneşlerden (yıldızlardan), dünya da yine milyarlar, milyarlarca gezegenlerden biri. Bütün canlılar gibi insan da, özdeğin milyarlarca yıl süren gelişimi, sürecinden başka birşey değil; *elektromanyetik* biyokimyasal oluşum.

Evrenin yoğunlaşma evresinin bitimiyle, genleşme evrenin başlangıcını *sınır* olarak düşünelim. Bu durumda sonlu evrenlerle bütünlenen, sürekli ve sonsuz evrene ulaşırız. Bu sürekli, sonsuz evrenin yoğunlaşıp genleşmesi iki evrede bütünlenir: 35 milyar yıllık bir süre, bir zaman birikimi.

Kuştur
uzaklara gitmeyebilir
Yıldızlar çok da
neden evren bir?

Birbirine geçmiş çemberler biçiminde, evrensel çekim yasaları ve birbirine ilişkin *Çokevren* (Polyuniversum)'in varlığı nasıl yad-

sınabilir? Herşeyi bire indirmek niye? Bir tek evren düşüncesi gelip usumuza neden saplanıyor ikide bir? Neden yadırgıyoruz çokevren düşüncesini? Samanyolumuz gibi milyarlarca samanyolu, güneşimiz gibi yine milyarlarca güneş var da, neden evrenin birden çok olmasını, çokevren düşüncesini onaylamak istemiyoruz?!..

İçinde yaşadığımız evrenin bulutsuları, başka evren bölümünün sınırlarını aşabilir, o bölümde yeğin patlamalara neden olabilir. O bölümdeki insan türü düşünceli yaratıklar, evrenlerin oluşmunu saptamaya çalışırken hangi gerçeğe ulaşabilirler? Sonsuz gibi algılanan, ama sınırlı (sonsuz olmayan) bir evrenin yaşını saptamış olacaklar. Bütün evrenin değil! Çokevrende, evren ölümlerini birbirinden ayıran ara uzay değil yalnız, zaman da değişime uğrar. Dünyamızda alışık olduğumuz *zaman kavramı* tümden silinir. Bu ara bölümlerinde yaşamı sağlayan koşullardan hiçbiri yoktur. Evrenler arası ara bölümleri bir birinden ortalama 25-35 milyar yıl uzaklıktadır. Sonsuz uzayda evrenlere yaygın birbiriyle uyuşan ne belli bir zaman noktası, ne de belli bir yer vardır. Demek gerekse, sonsuzu uzayda korkunç bir *zaman kaosu* egemen olmaktadır.

Hemen belirtelim: *Steady-state teorisi*'ne *Sonsuz Değişim* kuramımızda yer yoktur. *Gamow*'un kuramına temel olan *Big bang,* evrenin genleşmesine yeter bir neden olamaz. Evrenin genleşmesine gelince: Bu da henüz bulgulamadığımız daha başka süreçlerin, samanyolları ve evrenler arası kasılmaların, kasılım dönemlerinin ürünü olarak düşünülebilir. Çünkü evrende, yalnız samanyolları birbirini etkilemez; evrenler arası evrensel çekim güçleri de bu oluşum ve değişime katılır. Irakgörürlerimizle gözlemlediğimiz evren, doğal olarak evrenler arası güçlerin etkisini de içermektedir. Samanyolları arası çekim güçleri, evrenler arası çekim güçleriyle durmadan pekişir. Bu pekişmeli durum, içinde yaşadığımız evrenin genleşimini etkileyip, onu sürekli kılar. Böylece Big bang evrenler arası pekişmeli güçlere oranla önemsiz, yerel bir patlama durumundadır.

Özdeksel evren, adacıklar biçiminde sınırlı olsa da; uzaysal evren *özdek + uzay* evrenler dizgesi sonsuzdur. Tanrı kavramı

gibi, evren için *başlangıç* ve *son* düşüncesi de insan imgesinin bir ürünüdür. *Yaradanla yaratı* nesnel bir gerçek değil, ama evrenin doğasına ilişkin sürekli bir oluşumdur...

Yok, yokluk fizikte kapsamına birşey alamaz. Ama *boşluk* uzayan, yayılan, oylumlaşıp kapsayan birşey! Boşluk, varlığın bir koşulu. Hiçbir şey yoksa, hiç değilse boşluk vardır. Yokun varlığa (özdeğe) dönüşümü yalnız usa değil, doğa yasalarına da aykırı! Durmadan yenileşen, değişen, oluşan oluşmakta olan bir dünyada, evrenler dizgesinde yaşıyoruz. Kısaca evren *yapım* (oluşum)'la *yıkım* (değişim, dönüşüm) güçleriyle sürekli bir gelişim, genleşim içindedir.

Evren, sayısız süreçlerin bezeyip örgülediği uyumlar bütünü. Bu güç, bu uyum evrenin, bu sonsuz varlığın her yanına yaygın. Bu evrensel uyum, bu evrensel oluşum, bu *evrensel-fizikselbiyokimyasal* doğal akış, *insanın isteklerine göre davranan, onun gereklerini düşünen, ona acıyıp özenen* türden birşey değildir! Evrende, insan olarak kendi usumuz, gücümüzle yalnızız. Yeryüzünde biz insanları kurtaracak, kendi usumuzu, gücümüzden başka hiçbir şey yoktur.

Varlığına inanılan bütün *tanrılar,* insan duygu, düşünce ve dünyasının tasarımlarıdır. Bu yüzden Tanrı'yı içinde yaşadığımız dünyanın gerçekleri arasında bulamayız. Usgücümüzün tüm Tanrı tasarımları ancak imgesel bir dünyada geçerlidir. *Özdek,* kendi oluşumuyla etkinliğini sürdürür. Bütün sorun, özdeğin nereden geldiği sorunudur. Bu sonsuz evrende her yanda özdek vardır. Bir yerden gelmemiştir. Her zaman vardır (Evren bölümüne bkz.) *Doğa* özü, yapısı nedeniyle bilinçliği taşır. Bu durumu, özdeğin kendi yasaları doğrultusunda işleyen bir bilinçlilik gereği. Doğada karıncayla insanın durumu ateş karşısında bir: İkisi de ölüme gider! Doğa, bir durumdan öbür duruma kendi kendine dönüşür. Doğa kendi kendine ne iyiye, ne de kötüye eğilimlidir. İyi ya da kötü insel kavramdır. Demek nasılsa öyle doğa! Doğa ne yapıyor. Koşullar bütünlenir bütünlenmez doğal yaratı başlar (örneğin canlılık). *Uzay,* sonsuz bir boşluk diye tasarlanır. Bitimsizdir. Sınırlanamaz, nesnel bütün varlığı içerir. Bir şey düşünülemez uzayın dışına çıkmak gibi. Uzay sınırlanamayacağına göre evren

Kelebeğin kanadında ışıyan bir F, *Kjell Sandved*'e kelebek kanatlarında bütün abeceyi bulma düşünüsünü verdi. R'yi Venezuela'da, A'yı Hindistan'da, G'yi Gana'da buldu. Tam oneş yıl otuz ülkede harf avcılığını sürdürdü. Yukarda, kelebek kanatlarında bütün abece'yi değil yalnız, on sayısının onunu da görüyorsunuz. Bu da bizim öteden beri ileri sürdüğümüz *"Doğa olmasaydı dil olmayacaktı"* savımızı kanıtlıyor. Dil değil yalnız, doğada abece de varmış!.

(uzayla birlikte) sonsuzdur. Sonsuzluğu bir bütün olarak göremeyiz. Ama onu algılamaya, kavramaya çalışırız. Ne anlıyoruz *Sonsuz* kavramından? Birşey sonluysa, bir yerde başlaması gerek. Uzay sonlu diyelim! O zaman uzayı nerede başlatıp nerede bitireceğiz? Ne sonu, ne de başlangıcı onaylar sonsuzluk deyimi. Biz de olsa, sonsuzun bölümerini, parçalarını bilebiliriz. *Zaman,* özdeğin varoluş geçeği. Devinimle, özdekle kapsamlıdır. Her ikisi de zamanı somutlaştırır. Bu bir zamanlaşmadır. Uzay, özdeğin bir yerde bulunma zorunluluğudur. Elimle dokunamadığım, gözümle göremediğim, duyup işitemediğime göre, nesnelerle benim aramda olup biten bir şey duyularımın yorumlanması, imgesi mi? *İnsanın* kendi dışında varlığını ister istemez onaylamış olduğu bir güce sığınması tarihin her döneminde görülür. Tanrı kavramının kaynağı insel düşüncedir. Yeryüzünde insana ilişkin ne varsa beynin, dolayısıyla düşüncenin ürünüdür. İnsan olmasaydı, yeryüzünde savaşlar da olmayacaktı. *Doğa olmasaydı Dil olmayacaktı.* Ama doğa olup da insan olmasaydı, dil yine olmayacaktı. Demek dil iki yanlı bir gerçeğe dayanmaktadır: Doğa ve İnsan gerçeğine... Yalnız dil değil, doğasız hiçbir şey varolmayacaktı! Anadili, ana karnından, ana kucağından beri her insanın öğrendiği dildir. Son bilimsel araştırmalar, ana karnındaki çocuğun, annesinin konuşmalarını duyup dinlediğini kanıtlıyor...

Bilimde nasıl kesiksiz bir gelişim sürüp gidiyorsa, Marksçılıkta da böyle bir gelişim izlenmelidir. Dondurulmuş öğretiler bir yandan da bunların baskılı uygulamaları her zaman tökezlenmiş, kullanılamaz duruma gelmiştir. Yaşam, her gün önümüze yeni olaylar, olgular, yeni durumlar sürmektedir. Bunlar ilkel, eskimiş öğretilerle çözülemez. Ergeç yıkıma uğrar.

***Varlık:** Ergüven'de Doğa Betimlemeleri ve Düşünsel Görüm. B. Arrhenius, Tem 1978 İst.

Görüm: B. Arhenius, Tem 1978 İst.

Varlık: Abdullah Rıza Ergüven'de, İnsan ve Toplum II, B. Arrhenius, Aralık 1978 İst.

Varlık: Abdullah Rıza'da Zaman Kavramı III, B. Arrhenius, Şubat 1979 İst.

Varlık: Abdullah Rıza Ergüven'de Evrendoğum ve Tanrı Kavramı, IV, B. Arrhenius, Nisan 1979 İst.

Varlık: Abdullah Rıza Ergüven'de Evrendoğum ve Tanrı Kavramı, B. Arrhenius, Mayıs 1979 İst.

Aydınlık Gazetesi: Abdullah Rıza Ergüven, Evren ve Yaratı, I-XVI, 1980 İst.

Cumhuriyet Gazetesi: Doğa ve İnsan, 30 Aralık 1981 ist.
Tan: (Haftalık Gazete):. Abdullah Rıza Ergüven, (1980'den bugüne çeşitli yazılar; Priştine-Yugoslavya).
Somut: (Haftalık Gazete), Abdullah Rıza Ergüven, Beş Evren Kuramı, 29 Nisan 1982, İst.
Sonsuz Değişim: Abdullah Rıza Ergüven, Yaba Y. Aralık 1986 Ank.
Eylül Dergisi: Abdullah Rıza Ergüven. Evren ve Yaratı. Ocak 1987 Sivas.
Evrenbilim ve Tanrı Kavramı: Abdullah Rıza Ergüven, Gerçek Sanat Y. Mart 1989 İst.
Sonsuz Değişim I-II: Abdullah Rıza Ergüven, Gerçek Sanat Y. 1990 İst. (Ayrıca bkz.) **Yeni Birlik** (Stockholm), **Yazın** (Münih), **Homeros** (İzmir) dergileri bg.

TARİHSEL-BELGESEL KAYNAKÇA

ADIVAR, Adnan A. Tarih Boyunca İlim ve Din, Remzi K. İst.
ADIVAR, Adnan A. Osmanlı Türklerinde İlim, Remzi K. İst. 1970
ARKOUN, Muhammed: Arabisk İdéhistoria, Alhambra AB, 1993
ARMSTRONG, Karen: A. History of God, Great Britain, 1994
ARSEL, İlhan: Şeriat ve Kadın, İst 1989,
AYDIN, Erdoğan: Nasıl Müslüman Olduk, Başak Y. Ank. 1994
AYDIN, Erdoğan: İslamiyet Gerçeği I-4, Kaynak Y. İst. 1993.
BENDER, Cemşid: Kürt Uygarlığında Alevilik Kaynak Y. 2.B.1993
BİRDOĞAN, Nejat: Alevilik, Berfin Y. İst. 1994.
BLANCHERE, Régis: Korane (Çev. Nordenhök Rydberg), Alhambra Skth. 94.
BOHM, Davit: Peat D. Ordning och Kretivitet, Göteborg 1990
BOSCHKE, Friedrich L. Det outforkade, Uddevalla 1976.
BULUT, Faik: Allah Devletinde Demokrasi, Tümzamanlar Y. İst. 1994
BULUT, Faik: İslamcı Örgütler, Tümzamanlar Y. İst. 1994.
BULUT, Faik: Tarikat Sermayesinin Yükselişi, Öteki Y. Ank. 1995

CHEVALİER, Jean: Sufismen, Alhambra AB, 1993
CULLBERG, Johan: Skapar kriser, Natur och kultur, Stockholm 1992

DAVİES, Paul: The Mind of God, London 1992
DAVİES, Paul: Are We Alone? England 1995
DURSUN, Turan: Tabu Can Çekişiyor, Din Bu I-4, Kaynak Y.İst 1991.
DURSUN, Turan: Allah, Kaynak Y. İst 1991.
DÜNDAR, Ali: Kemalizmi Doğru algılamak, Ardıç, Y. Ank 1994

ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Yalnızlar, Varlık Y. İst. 1958
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Güneşe Açılmak, Yeditepe Y.İst 1978
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Burdan Öte, Yeditepe Y. İst. 1981
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Anı Dahi Anda Asmışlar, Gerçek Sanat Y.

ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Üniversa-Kozmik Çorba, Gerçek S. İst. 1991.
ERGÜVEN Abdullah Rıza: Yaşamak Uğruna,, Gerçek S. İst. 1991
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Yunus Emre, Yaba Y. Ank. 1982.
ERGÜVEN, Adullah Rıza: Türk Halk Yazını, Yaba Y. Ank. 1988.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Sanat ve Erotizm, Yaba Y. Ank. 1988.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Yarınları Beklerlerken, Gerçek S. İst 1989.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Evrenbilim ve Tanrı Kavramı, Gerçek S. İst. 89.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Milyonlar Kalkacak Ayağa, Gerek S. İst. 89
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Sonsuz Değişim I-2, Gerçek S. İst. 1990.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Huriler ve Gılmanlar, Gerçek S. İst. 1991.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Başka Dünyalar, Gerçek S. İst. 1991.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Işığa Bir Adım, Gerçek S. İst. 1992.
ERGÜVEN: Abdullah Rıza: Ağaca Tırmanan Adam, Gerçek S. İst. 1992.
ERGÜVEN:, Abdullah Rıza: Bir Elim Anadolu, Berfin Y. İst. 1993.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Yasak Tümceler, Berfin Y. İst. 1993.
ERGÜVEN, Abdullah Rıza: Tanrılar Neyi Yarattı, Berfin Y. İst. 1994.

FRAZER, James. G: Altın Dal, Payel Y. Çev. M.H. Doğan, İst. 1991.

GAZZANİGA, M. S. Nature's Mind, New York 1992.
GEELS, Antoon, Wiksksröm, O: Ben religiosa manniskan, Pluz ultra, 1993.
HANÇERLİOĞLU, Orhan: Gelsefe Ansiklopedisi, I-7, İst. 1976.
HAWKİNG, Stephen: Kosmos, Eski stuna (İsveç), 1989.

KARLSSON, İngmar: İslam och Europa, Stockholm 1994.
KOESTLER, Arthur: den Trettonde Stammen, 1992.
KOESTLER, Arthur: Onüçüncü Kabile, Ada Y. İst. 1977.

KUR'AN-I KERİM ve Açıklamalı Meâli: Türkiyi Diyanet Vakfı Y. Ank.

MALİNOWSKİ, Brosnislaw: Büyü Bilim ve Din, Kabalcı Y. İst. 1990.
MERAD, Ali: Samtida İslam, Alhambra AB, Lund 1992.
MİLİBAND, Ralph: Marx oc Politiken, Bonniers, Stkoh. 1980.
MORSİ, Mefali: Profetens Hustrur, Alhambra, Lund 1990

NESİN, Aziz: Bulgaristan'da Türkler, Türkiye'de Kürdler, Adam Y.
NİLSON, Peter: Mitt i Labrinten, Stockh. 1992.
NİLSON, Peter: Rymdljus, Stockh. 1994.
NORRETRANDERS, Tor: Merk Vaerlden, Bonnier Alba, Falun 1993.

PARRİNDER, Geoffrey: Var tids religioner, Prisma 1988.
PERİNÇEK, Doğu: Kemalist Devrim-2, Din ve Allah, Kaynak Y. İst. 94.
PERİNÇEK, Doğu: Bozkurt Efsaneleri ve Gerçek, Aydınlık Y. İst. 1980.
PETRZEN, Jirgen: Magi, Bokförlaget Fabel, Ungern 1982.
PRİGOGİNE, İlya: Stengers, İsabelle: Ording ur Kaos, Udldev, 1984.

REİCKMANN, Sven: Kulturen utan Gud, Norge 1993.
RİNGREN, Helmer: Ström, Ake: Religionens Form och Funktion, Lund 92.

SAGAN Carl: Kosmos Eskilstuna, 1981.
SENA, Cemil: Hazret-i Muhammed'in Felsefesi, Remzi K. İst. 1989.
SENA, Cemil: Filozoflar Ansiklopedisi, Remzi K. İst. 1974.
SİMONSEN, Jörgen Baek: İslamyexikonet, Forum, Boros 1994.
SVENSKA DAGBLADET: Vaerldens befolkning, Stokh, Ağus. 1994.

THUN, Trith Xuan: Universums Historia, Stokch, 1994.

UNİVERSİTETET, İ: Cambridge: Astronomi, Bunniers 1978.

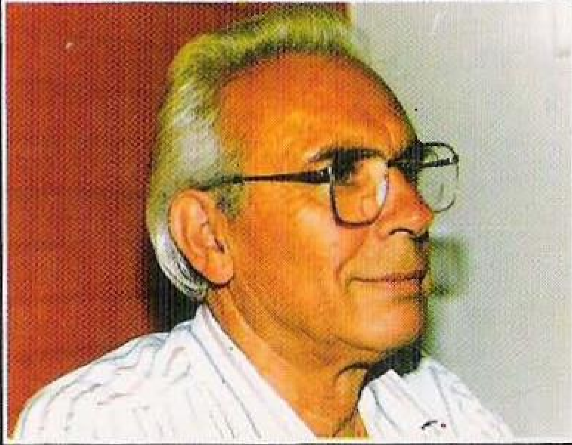
ZETTERSTEEN, K: Koranen, bonniere, Stokh. *1994*.

{kutupyıldızı kitaplığı}
308

Abdullah Rıza Ergüven

Dinlerin Kökeni ve İSLAM'DA REFORM

Abdullah Rıza Ergüven 1925 yılında Avanos'ta doğdu. İstanbul Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nü bitirdi (1952). İsveç'e gitti (1967). Stokholm Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi ve Araştırmacı olarak çalıştı. Çeşitli dergi ve gazetelerde şiir, çeviri, inceleme, araştırma, eleştiri ve düşünbilimsel yazılarını yayımladı. Yapıtlarının sayısı 80'i geçer. **Yasak Tümceler** romanıyla yargılanıyor.

Fotoğraf: İsmet ARSLAN

Dinlerin Kökeni ve İslam'da Reform adlı yapıtında Abdullah Rıza Ergüven, sorunu ayrıntılarıyla inceleyip araştırıyor. Şöyle diyor **Ergüven:**

"Türkiye'yi VII. Yüzyıl ilkel Arap yağmacılığına açık tutanlar, Şeriat diye bağırıp duruyor sokaklarda. Bunlar çıkarlarını Suudi Şeyhlerinin petrol paralarına dayayan, kendini bilmeyen kişiler! Dinde, Kur'an'da "reform" yapmamız için soyunu sopunu bilmemiz gerek din olgusunun. Bu nedenle dinlerin kökenini inceledik **Dinlerin Kökeni** bölümünde. Yetersiz insan, umutsuz, korkulu insan; dine sarıldığı gibi büyüye de sarılıyor! Büyüyle gerçekleştiremediğini dinle doyurmak istiyor.

Kimler bunlar; düşlere, düşlemlere, imgesel olurlara yaslananlar? **Dinsel Eğilim** bölümünde inceledik bunu da!

Doğa Yıkımları, Muhammed'in Peygamberliği, Nasıl Oldu'da Müslüman Olduk, Gizemciler, XIX-XX. Yüzyıllar, Tanrıların Ölümü bg. bölümlerinde olayları, olguları bütün gerçekleriyle yansıtmaya, yüzyıllarca durmadan çarpıtılan tarihi açıklayıp aydınlatmaya çalıştık.

Din sözcüleri doğa yıkımlarını, ölümü kendi çıkarlarına yontarak **Ötedünya** düşlemleriyle gerçek yaşamı yadsıyıp Cennet-Cehennem, Huri-Gılman isterileriyle yazıklı insanları 1400 yıldan beri oyalamaya, aldatmaya çalıştılar. Her şeyi, insanı, onun değerlerini kötüleyip **Ötedünya** denilen kör kuyulara aktardılar. Din sözcüleri ve yandaşları imgetanrıları kana boyayıp egemenliklerini yoksul insanlar üstüne kurarak dini işkence makinesine dönüştürdüler.

Halkı Arap ve dili Arapça olmayan Türkiye, bütün Anadolu; çağdaş uygarlığa taş çıkartırcasına, Arapça bağırtılı hoparlör tarlasına döndü Edirne'den Ardahan'a! Böylesine yitirmedi kimliğini hiçbir ülke, hiçbir halk!..."

İslam'da Reform'u İlgiyle okuyacağınıza inanıyoruz.

ISBN 975-7354-37-6

BERFİN